

John Carter Brown.

BOUND BY W. PRATT FOR H. STEVENS 1872.

No 4

Navigatio
SALOMONIS
Ophiritica
illustrata
a
M. Martino Lipenio
Gymn: Hall:
ConR
SALOMON
HIRAM
Chersonesꝰ Aurea
Anno 1660.
Impensis Andreæ Hartmanni Bibliop. Witteb.

RPJCB

VIRIS,
Magnificis, Nobiliſſimis, Ampliſſimis, Conſultiſſimis, Multo Rerum Conſiliorumq; uſu Præclariſſimis
REIPUBLICÆ HALLENSIS
Proceribus Graviſſimis,
DNN.
CONSULIBUS,
SYNDICO,
ORATORIBUS,
CAMERARIIS,
CÆTERISq; SENATORIBUS, Spectatiſſimis, prudentiſſimis,
Dnn. meis Patronis & Fautoribus ſumma animi ſubmîſſione venerandis,
Salutem & obſervantiam!

JOHN CARTER BROWN

Magnifici & Amplisſimi
Dni. Patroni.

SÆpe mihi ante oculos ponere ſoleo SALOMONEM ſapientisſimũ iſtum & florentisſimũ Populi Judaici Regem, ejusq; ætatem & opera cum ſecundo Romani Pop. Rege NUMA POMPILIO tranqvuillo, & ſacrorum gentilium ſtudioſisſimo conferre, utpote in qvorum DOCTRINA, SACRORUM CURA, & REGIMINE SECULARI PACATO magnam deprehendere licet convenientiam. Nam de Numa Romanarum rerum ſcriptores tradunt, qvod ob literarum ſtudium & inſigne eruditionis Decus peregrinus ex gente Sabina ad Imperium Rom. fuerit elatus. *Inclyta juſtitia*

(inqvit

inqvit Livius) *religioq; eâ tempeſtate Numæ Pompilii erat. Curibus Sabinis habitabat conſultiſſimus vir, ut in illa qviſqvam ætate eſſe poterat, omnis divini atq; humani juris.* Sic Salomonem in ſtudio pietatis ſub ductu *Matris & Patris, Prov. IV. I.* in ſtudiis literarum, qvibus ætas puerilis impertiri debet, ſub manu *NATHANIS prophetæ diviniſſimi* tantũ profecit, ut ipſum *Spiritum S.* præconẽ ſuæ *Sapientiæ* invenerit, qvi *I. Reg. V. 29. ſeq.* ita de eo inqvit: *Dedit DEus Salomoni ſapientiã & prudentiam multam nimis, & latitudinem cordis, qvaſi arenam, qvæ eſt in littore maris, & ſuperabat ſapientia ejus ſapientiam omnium Orientalium & Egyptiorum, & erat ſapientior cunctis hominibus, ſapientior Ethan, Ezrahite, & Heman, & Chalcol & Dorda,*

)(3 filiũ

filiis Mahol, & erat celebratus in uni-verſis gentibus undiqvaq; &c. Hun ſuo tempore populus Judaicus ha-buit *peritiſſimũ Poëtam & Muſicum* qvod inter alia teſtatur *Alphabeta-rium ejus Carmen*, qvod in *Proverb. XXXI.* 10. legimus, agnovit *Diale-cticum ſubtiliſſimum*, qvi τὰς ςροφὰς τῶν λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων per-fectè tenuit *Sap. VIII.* 8. deprædica-vit *ænigmatiſtã*, *Deuterotam*, & *Pa-raboliſtam*, qvod ex *Ecclеſ. XLVII.* 17 & *Prov. XXV.* 11. conſtat, *Hiſtori-cum eminentiſſimum*, *Sap. VIII.* 8 *Aſtronomum ſummum* *Sap. VII.* 19 *Geometram* & *Arithmeticũ* præſtan-tisſimum, 1. *Reg. VI.* 7. *Coſmogra-phum*, *Geographũ*, *Hydrographum* *Architectonicum abſolutiſſimũ*. *Sap. VII.* 17. *Phyſicum excelſum*, *Medi-cinæ principẽ & Magiæ Naturalis ſci-*

entis

entiſſimum.Sap.VII.13.optimum Ethicum,Politicum & Oeconomicum admirata eſt *Sabæa Regina*,qvi non tantum publica Sapientiæ *acroateria & Gymnaſia Academica* in arce Sion juxta domum regiam erexit, qvod eruditi ſupputant ex *Prov. IX.* 1. ſed etiam *publicè docuit Sap.VII. 13. & varios libellos* cōſignavit ſua manu. *Joſephus* enim, præter libros Biblicos,qvos habemus, etiam meminit *l.VIII.c.2.*eum compoſuiſſe *libros Odarum,& Carminũ quinq; mille & parabolarũ ac ſimilitudinum libros mille. Et cuilibet ſpeciei plantarum ſuam adhibuiſſe parabolam*. Et qvo minus dubitari eâ de re poſſit, Canonica qvoqve ſcriptura id ait *1.Reg.IV. 32.* qvæ *tria millia parabolarum & canticorum qvinq; millia* citat. Nunqvid autem præterea *Librum Exorciſmorum*

eiſmorum & Incantationum, qvem *R. D. Kimchi Comm. in 3. Reg. cap. 4* inſcripſit *de Morborum Curationibus* qvo majores uſi ſint inſtar *Hippocratis ac Galeni*, item *CLAVICULAM Salomonis*, qvam *Baptiſta Segnius lib de vero ſtudio Chriſtiano c. 7.* valde inſectatur, & *Nicolaus Eymericus in ſuo directorio p. 2. q. 28.* proſcriptam ait, item *ANNULUM* Arabicè ſcriptū, item *CONTRADICTIONEM Salom.* apud *Gelaſium cap. Sancta Roma diſt. 15.* notatam, item *Hygromantiam ejusdem ad filium Roboam*, cujus exemplar in *Bavarica Bibliotheca l. 1. de Jur. prohib. lib. Mal. c. 10.* ſe vidiſſe *Gretſerus* dicit, & alium iſtum de *UMBRIS Idearum*, cujus *Chicus Æſculanus* mentionem fecit *2. & 4. capit. de Sphærâ.* & alterum iſtum de *Neomeniis Salomon.* in qvo perpetuū

qv.Sa-

qv. Sacerdotibus Calendarium tradiderit, confecerit, id omne ego in dubio & medio relinqvo; aliorũ ea eſto cura, qvorum hæc eſt profesſio, falſos & ſuppoſititios libros à genuinis diſcernere.

Deinde, Numa Pompilius à Romulo primo Rege, animo diffidens, non ARMIS, ut ille, ſed SACRIS & cura Religionis tuitus eſt Remp. Romanam. Ideoqve *ab armis ad ſacra* ſuum animum appulit, & *à militiâ* ferocem populum *ad religionem* reduxit, *ſacros ritus edocuit, ſacerdotes ordinavit, ſtipendia iis & veſtimenta, curulem regiam ſellam & ancilia conſtituit, perpetuum ignem inſtituit, templum & aram dicavit, Deos conſuluit, ſacrificia dedicavit, cum Dea Aegeria congreſſus nocturnos ſibi eſſe ſimulavit*, exemplo *Græcorum, Minôis Cre-*

tenſis, *& Lycurgi Lacedamonii*, qvorum ille cum *Jove Dictao*, hic cum *Apolline Delphico* ſe de præſcripto legum contuliſſe prædicabant. Et ne qvæ ceremoniæ aut ritus memoriâ exciderent, *Numa octo libris totidem Sacrorum claſſes complexus eſt*, qvos *Dionyſius Halycarnaſſæus*, *à p.120.* perſeqvitur usqve ad finem. *l. 2. Antiq. Rom.* Sed longè *divinioribus ſacris Salomon operatus*, longè ſanctiore religione ſuos ſubditos continuit. Neqve enim *Deaſtro cuipiam fictitio aras* lapideas aut *ædes* ſuis cogitationibus dimenſas fecit, ſed *æterno & vivo Numini*, *conditori cæli & terræ* *1. Reg. VIII, 20.* Proh hominum fidem! qvam ſtupendi & immenſi operis templum, *in monte Moria ſacratiſſimo*, divinitus ad id loco deſignato, ſtatuit atqve confecit! Neq;

opus

opus habebat *nocturnos qvospiam congreſſus* cum diabolico qvodam ſpectro comminiſci , ſed habebat *Deum in ſomno loqventem, divitias & pacem promittentem, conferentem inenarrabilem Sapientiam, majeſtatica ſuâ præſentia dedicatum templum opplentem, Regemq; coram toto populo glorificantem* 1. *Reg. III, 5. & ſeqq. cap. IX, 2. 2. Paral. VII, 12. 1. Reg. VIII, 11. 2. Paral. V, 13. c. VI, 1. c. VII, 2. & ſeqq.* Neqve gentiles Sacerdotes ex ima plebe aut patriciis civilib9 legit, ſed *ordinem Levitarum ſacerdotalem, ab ipſo Deo, miniſterio Moſis, inſtitutum per ſanctum Davidem in certas ἐφημερίας relatum retinuit, & qvemq; ſuis muneribus defungendis præfecit Exod. XXVIII.* 1. *Chron. XXIV. 2. Chron. V.* Neqve ineptis tunicis ἱερομύστας ſuos induit, neqve Pompilianis An-

cilibus oneravit, ſed *ornatiſſimo pectorali, Ephodio hyacinthino, ſuper humerali gemmato*, aliisqve ſacratis veſtibus, Levitico ordini præſcriptis, decoravit, *Exod. XXVIII. 2 Paral. V.* Neqve lapide ignem qvempiam ex ſilice, ſed *precibus ex cœlo eliciebat divinam flammam, qvæ victimas depaſceret, & divini Numinis præſentiam conteſtaretur. 2. Paral. VII, 1.*

Tertium, deniqve collationis momentum *tranqvillus Reipublicæ ſtatus* eſt, qvem uterqve Regum, divino moderante Numine, vidit. De *Numa* Patavinus Hiſtoricus *Omnium*, inqvit, *maximum ejus operum fuit, tutela per omne regni tempus haud minor pacis qvam regni. Ita duo Reges* (Romulus & Numa) *alius aliâ viâ, ille bello, hic pace civitatem auxerunt. Hic Janum ad infimum Argiletum*

letum indicem pacis belliq; fecit. Et ut qvisqve ſuas poſſesſiones in qviete teneret, lege cavit de *terminandis prædiis, terminalia ſacra Jovi Terminali dicans.* Similiter qvos *David* variis præliis & victoriis circum circa domuerat populos, eos *Salomon in pace regebat & tenebat* ſub poteſtate ſuâ: Ideoqve ſpecialiter nomen PACIFICI in *ſacra hiſtorica* gerit, *1. Reg. IV, 24. Syr. XLVII, 14.* Et ut qvisqve ipſius circum circa ſubditorum *ſub vite & ficu ſuâ* (ut phraſi Scripturæ loqvar) *ſecurè habitaret*, peragravit *omnes fines ſui Regni*, & *terminales urbes communivit, commeatu & neceſſariâ armaturâ inſtruxit, & per omnes vitæ ſuæ dies tranqvillus fuit.* Et qvanqvam longè plura alia ediderit PACIS PUBLICÆ OPERA, nullum tamen vel *laudum*

gloriâ

gloriâ copioſius, vel ſumptibus & reditibus annuis ſplendidius, vel *Magnificentiâ Pacifici Monarchæ dignius* fuit, qvam iſta *Glorioſisſima, Splendidisſima & æternis temporum periodis commemoranda* NAVIGATIO IN OPHIR, qvæ tunc ſine exemplo, ſine more, ſine lege, & qvod majus, citra ullam felicis ſucceſſus opinionem erat ſuſcepta; Sed felicitas ſeqvebatur divinum Regem, & proſperitas Sapientiæ ejus erat comes. Hæc iſta *Navigatio*, qvæ *Hiramum in ſocietatem traxit, & omnes Judæos pariter, Aegyptios ac Tyrios, alioqvin non abjectæ ſortis nautas, in admirationem*: Qvæ *priorum & noſtrorum ſeculorum eruditis* ferè *omnibus Theologis juxta ac Philologis* immenſas ſemper difficultates peperit; Qvæq; noſtro ſeculo inter *duas potentisſimas & laudabili*

imperi-

imperiorum ac inventionum æmulatione incenſas nationes, Hiſpanos pariter ac Luſitanos, qvaſi in apertam litium atq; diſceptationum materiã propoſita eſt. Poſtqvam enim *Hiſpani*, auſpiciis *Chriſtoph. Columbi, novas Americani orbis Inſulas auri argentiq; feraciſſimas* reperiſſent, *viſi ſibi ſunt, Columbo* dicente, (teſte Petro Martyre Dec. 1. Ocean.) SALOMONIS OPHIRAM detexiſſe: *Luſitani* contra, qvi hanc qvoq; detectionis laudem ſuam facere potuiſſent, ſi ita Dei nutus tuliſſet, hanc Hiſpanis terram concedentes, Ducibus *Vaſco Gama, Petro Alangverio, Nicol. Cœlio*, aliisqve *Maritimæ fortitudinis & experientiæ nauticæ inclytis heroibus* in ORIENTEM converſi, INDICAS *Inſulas & Continentes Terras omnes* aggresſi ſunt & tractu temporis ſub ſuã

pote-

poteſtatem BENGALAM, PEGUSIAN, MALACHAM, SUMATRAM ZEILAN, & qvicqvid deniqve *Inſularum ſinu Gangetico* continetur, redegerunt, ut verius & rectius gloriari potuerint, ſe CHERSONESUM AUREAM Joſephi, ſe CHRYSEN & ARGYREN Ptolomæi & Strabonis, ſe OPHIRAM SALOMONIS inveniſſe & obtinuiſſe. Hic jam non minores altercationes Eruditorũ, qvam digladiationes popularium de inventis terris audiſſes. Et fateor, anceps dubitationum bilanx me diu qvaqve ancipitem tenuit, cui contradicentium parti ſubſcriberem. Aggreſſus ſum immenſi laboris opus: ingreſſus ſum Oceanũ ipſum, & *qvid qvæq; terra ferat, qvas merces mittat, qvæ veſtigia veteris* OPHIRÆ habeat, ἐπιμελῶς perqviſivi. Nimirum *Naviculâ levis armatura,*

maturæ, & *chartaceæ molis* tot anfractus & circuitus erant adeundi, ſuperandi. *Primum* itaqve CLASSE SALOMONEA *cum omni apparatu & cõmeatu nautico in ipſo navali & portu* ASIONGABER, *ad emporii Arabico-Indici*, ELANÆ, *continentem conſtructâ, & Tyriis Salomonæisq; nautis in conjunctionem claſsicam reductis*, navigare decrevimus. Ingreſſi MARE SUPH *ſeu* RUBRUM, *ab Edomo ſeu Eſavo ita* dictum, anteqvam THARSIS ſeu OCEANUM ipſum attingeremus, de INSTRUMENTO NAUTICO *ſollicitè eramus*, qvod *cum ignorarent Tyrii, neſcirent Salomonæi nautæ, littora legere, & diverſarum partiũ ac opinionum autores ſeqvi decrevimus*, auriferam qvæſituri OPHIRAM, ubicunq; etiam terrarum hæreat. Cum amplisſimum *Sinus Elanitici* campum emenſi

emenſi eſſemus, ſvaſu *Nibuſii* ad ME
LINDEN in ZANGIBAR eminentisſi
mam regionem; inſtinctu *Volate*
rani, Stuckii, Lopezii, Beroaldi, Bar
ros, Joh. Dos Santos aliorumq; claſ
ſiariorum Africanorum, in ZOPHA-
LAM, porro *alterius cujusdã obſcur*
erronis in ANGOLAM, *presbyterio S.*
Johannis incorporatam, appulimus.
Sed cum horum auctoritate nos de-
ceptos comperiremus, aliũ ducto-
rem ſecuti præter vehebamur totam
Abysſinam Monomotapam, Aethi-
opicam Libyam & Barbariã, donec
ad ipſam CARTHAGINEM devenire-
mus, ibiqve à veterano *R. D. Kimchi*,
& *tyrone Corneliano*, qvaſi in *ipſisſimo*
OPHIRÆ *portu* qvieſcere jubere-
mur. Sed *inani eorum* λογοδαιδαλία
illuſi, cum, qvam qværebamus, non
inveniremus regionem, VORSU-

RAM

RAM faciebamus, & ex *freto Gaditano in OCCIDUUM orbẽ* emigrabamus. Hic *Hiſpani caduceatores* ſeſe nobis comites jungebant. *Columbus* primum, *Genebrardus*, *Vatablus*, eminus HISPANIOLAM monſtrabant. Alteri *Arias Montanus*, *Becanus*, (alioqvin diſcordes fraterculi) *Poſtellus*, *Marinus*, *Poſſevinus*, *Bozius*, aliiq;, PERU: Tertii Malvenda, Garzias, & qvi, cum primum ferè omni fide excidiſſent, denuo ſuam operam deferebant, *Genebrardus & Vatablus* in MEXICO, ſeu HISPANIAM NOVAM & PERU conjunctim ſumtas, *tanqvã omnium rerum copia abundantiſſimas terras*, iter monſtrabant: Sed cum *nulla Navigationis Salomonææ rudera*, *nullas Merces Indicas*, *præter aurũ & argentum*, ibidem deprehenderemus, ipſæ qvoqve in *Mari pacifico*,

INSU-

INSULÆ SALOMONIS cum *Herm. Fabronio* nobis erant adeundæ, viſuris, nunqvid *nomen aliqvid ominis* haberet: Sed nihil minus invenimus. Non habebamus niſi infidos & *noſtræ Nationi ac Navigationi* plane adverſos Comites. In *Inſulas Salomonæas Alvarus Mendanius* præcurrerat, præterea nullus. In *Hiſpaniolam Columbus: In Peru* animi navigium fecerant multi auri cupidi *Hiſpani*, qvos ante dixi, aliiqve, in theoriâ navigantes eò, qvo Salomonis claſſis nunqvam pervenerat. Cum itaqve his erronibus repulſam dediſſemus, novum *hodogetam nauticum* à *Genebrardo*, inſigni alioqvin *Chronologo & Geographo* poſcebamus, ſed accipiebamus talem, qvi ancipitiores meatus prioribus monſtrabat. Hoc miſſo *Antvverpianum Ariam*

com-

ompellabamus, cujus alioqvin fidâ
pera multoties uſi eramus, hic ta-
nen uti non poteramus, qvia *viam*
ongè patentiſſimam ex Oceano in O-
eanum, ex Orbe in Orbē, ex Mari
Americano in Moluccarum & im-
nenſæ abyſſi æqvor delineabat. O-
nnium ineptiſſimus erat *Pineda,*
Hiſpanicæ & Jeſuiticæ Sectæ primipi-
us qvidam, qvi *qvò tutior primum*
videbatur, eò in exitu & eventu de-
prehendebatur inconſideratior. Tan-
tos, tam difficiles & adverſos exant-
lavimus caſus, tot rerum diſcrimina
ſubiimus, ex tot eluctati ſyrtibus &
periculis, tandem PORTUM OPHI-
RITICUM cominus videre geſtieba-
mus. Et vidimus certè, cum ex A-
TLANTICO in INDICUM reverſi *Ocea-*
num ad ZEILAN penetrare velle-
mus, Occurrebant *ſævi Arabes* ex
urphen,

Urphē, *Verſipelles Perſæ* ex *Ormuziâ* avari & tenacisſimi *inſtitores* ex *Aphardâ*, qvi, qvantum poterant, noſtram velificationem ſufflaminare, omnem noſtram negotiationem ad ſe transferre conabantur. Qvid faciendum? animus obdurandus, & aures ad fallacium hominum voces cerâ Herculeâ obturandæ erant, ne ſuaves *Arabicarum & Perſicarum Sirenum* cantus perciperent. Viri eramus. Paſſis velis præternavigavimus. Appulimus ZEILAN ſeu TAPROBANAM veterum, ibiqve jusſi ſumus à *Bocharto* qvieſcere. Commoratum eſt paululum. Opinione citius misſis remis tranſitum eſt in BENGALANUM, & mox ex eo in PEGUANUM & SIANUM regnum, in qvo *Bomferrus, religioſus ex Galliis Vir aurifodinas Salomonaas* oſtentabat,

&

Metalli-foſſores ex Judæâ à Salo-
one eò relegatos eſſe, conteſtabatur.
um qvo dum transactum eſt, *Joh.*
zetza, item *Barradas* è *ripâ Suma-*
æ nos apud *Malacenſes* ſtagnantes
onſpiciebant, & ad ſe in *Sumatrã*
ocabant. Cujus *divitias & opes*
m contuliſſemus cum finitimorum
rientalium regnorũ bonis, tunc de-
um OPHIRAM SALOMONÆAM
s inveniſſe intelligebamus. Hæc
HRYSE iſta, & *ARGYRE* veteri-
s decantata; hæc CHERSONE-
US iſta *AUREA*: hæc OPHIRA
LOMONEA, In cujus portu, cum
puliſſemus, hanc Tabulam Mne-
oneuticam erigebamus:
Auriferam Salomonis Ophiram
in venimus: Ophir
Nomen cui gnatus Jectanis *hocce*
dedit.

Non

Non *locus incertus* noſtra eſt Ophi
ra vocanda,
Nam *certum* nautæ conſtituér
ſcopum.
Non *Sophale*, aut *Angola* fuit, ne
culta *Melinde*,
Nec *Carthago* potens *aurea terr*
fuit.
Non *Cuba*, non *Peru*, non *Eſpannol*
Columbi,
Mexico non Ophir *Veſputian*
fuit.
Indica ſed *tellus*, Aſiæ ſatis *inclyta*
tellus,
Ultra qvæ ſpectat *littora Gange*
tica:
Qvam *Bengala, Sian* qvam *Pegu*
qvamq; *Malaca*
Et nova qvam *Zeilan*, priſca *Su*
matra tenet,
In his *Inſulis & Orâ Maritima* cum
ali

aliqvantulum temporis conſumſiſ-
ſemus, memineramus *TRIENNA-
LIS ſpatii*, qvod à *Pacifico Hieroſoly-
morum Rege* huic *EXPEDITIONI
OPHIRITICÆ* erat deſtinatum, &
conqviſitis *mercibus, qvas ſacra pagi-
na habet*, Navigium noſtrum *Auro
& ARGENTO, GEMMIS & Unio-
nibus, Bdellio & Ebeno, Ebore &
Elephantis, Simiis Pavonibus & Pſitta-
cis* verſicoloribus oneravimus, & ita
domum reverſi Navigationem no-
ſtram abſolvimus. Hæc *Magnifici
& Ampliſſ. PATRONI ſumma atq;
pitome totius hujus opuſculi* eſt, qvod,
it noviſtis, cum adhuc in almâ Leu-
corcâ viverem, *duabus diſſertationi-
bus Philoſophicis*, unâ *de NAVIGIO* in
genere, alterâ *de OPHIRA* editis,
nediatabar. Ex qvo illuſtri loco,
um veſtrâ *Authoritate & conſilio*,

)( )(ad

ad *Functionem* veſtram *Gymnaſiaſti-cam* evocarer, iſtas *nauticas* non de-poſui *cogitationes*, ſed à lectionibu[s] publicis & privatis qvicqvid remiſ-ſionis dabatur, *Navigationi meæ Sa-lomoneæ* tribuendũ eſſe duxi, ut qvan-tum alii ad ſuas res obeundas, qvan-tum ad ludos celebrandos, qvantum ad alias voluptates, & ad ipſam re-qviem animi & corporis, qvantum alii tribuunt tempeſtivis conviviis, qvantum deniq; aleæ, qvantũ pilæ, tantum egomet mihi ad hanc *Navi-gationem* abſolvendam ſumpſerim. Eundem autẽ meum laborem, *ſub-ciſivis horis* confectum, *Ampliſſ. & Splend. veſtro Nomini inſcribere, & Pa-trocinio dicare*, tãto minus dubitavi, qvantò *veſtræ in me benevolentiæ* ſum certior. Recipite igitur *Domini Pa-troni & Mæcenates ſubmiſſè veneran-*

di,

*li, benevolâ manu, & ſereno vultu re-
ſpicite, qvod jam ante eſt veſtrum. Ac-
ipite qvod veſtro in loco, veſtris auſpi-
iis, maximam partem eſt abſolutum.*
Accipite in perpetuum *obſervantiæ
& debiti obſeqvii* τεκμήριον, ut qvam
lioqvin animi promptitudinem,
tam velim, declarare non poſſim,
jus hic certiſſimum aliqvod docu-
nentum habeatis. *Valete Viri Nobi-
ſ. Ampliſſ. Conſultiſſ. in bonum Civi-
tis, Eccleſiæ, Scholæ, familiarumq; ve-
rarum incolumes diutiſſimè, feliciſſi-
è vivite, & favete.*

ab. Hallis Saxonum è muſeo meo
ipſo Barthol. die n. XXV. Auguſti
An. Chr. M.DC.LX.

Magnif. Nobil. & Ampliſſ. Vrr.
Dignitatum obſervant.
MARTINO LIPENIO,
Gymn. veſtri Con-Rect.

Præfatio ad Lectorem.

IN Frontiſpicio huju opuſculi de *tribus*, te, *Am cisſime Lector*, commone volo. *Primum* eſt, de *procraſtin tione Tractatus*, & *Sphalmatum T pographicorum* enormitate, qv neutiqvam mihi, ſed tarditati & m roſitati Typothetæ noſtri imputabi *Alterum* eſt *de imaginationis, aut n vitatis alicujus affectata ſuſpicione a clinanda*, qvam qviſpiam mihi fo tasſis imputaret, ſi obſervaret, qv *litem* inter tam eruditos diverſaru nationum viros nondum debellat *mihi dijudicandam* ſumſerim, & capite *REI OPHIRITICÆ à no nullis probatiſſimorũ noſtratium The logorum & Philoſophorum diſceſſeri* Utrumqve *præſumtionis & ſuſpicion* genus ante omnia deprecor. Nih enim magis à meo ingenio abho

re

ret, qvam dictatoriam in alios exer-
cere auctoritatem : Et vicisſim nihil
mihi magis convenit,qvam patien-
tem animum & aurem æqvo rerum
eſtimatori præbere. Qvod autem
inter diverſas de OPHIRA SALO-
MONÆA opiniones *veroſimiliorem*
& documentis,ut credo,firmioribus ſta-
bilitem de INDICA OPHIRA
ORIENTALI non OCCIDEN-
TALI aut MERIDIONALI elege-
rim, in eo ſecutus *libertatem Geogra-*
phorum Philoſophicam, non puto me
cuiqvam gravem aut moleſtũ fore.
Neq; enim,cũ *aliqui Theologi, aliqui*
Geographi in eã,qvã *Columbꝰ* primus
in laudẽ repertæ à ſe terræ, & poſt eũ
plures Hiſpani in *honorẽ ſuæ nationis*
aſſumſerũt,abeũt ſentẽtiã, *ideo ſtatim*
omnes Theologi, omnes Philoſophi in
eã ivere,aut ituri ſunt. Qvid enim fiet
de iis *& Patribꝰ, & Theologis*,qvi prio-

res *Columbo*, *Aria Montano*, *Goropi*
Becano, *imo qvi poſt eos* OPHIRAM
pro ORIENTALI non OCCI-
DENTALI *terra* habuere? *Nun-*
qvid iſtorum omniũ veneranda cani-
ties cum dedecore ſepelienda, *& omni*
novitatibus Goropianis dimetienda?
Nulli invideo ſuam laudẽ, ſed neq;
iſtud cõcedere poſſum, ut antiqvitas
invita omni honore ſpolietur. *Ma-*
gnum fateor, *lumen iſta Theologorum*
Theſis de OPHIRA AMERICANA
lucratur univerſali omnium hominũ
ad Eccleſiam vocationi: *Sed nec mino-*
rem iſti lucem hæc noſtra de OPHIRA
INDICA conciliat. Namqve *Primò*
Catholicæ iſtius vocationis veritas &
ſinceritas ſibi conſtat, *etſi Salomonis ex-*
peditio nautica fuiſſet intermiſſa. Ea
enim nititur *expreſſo* DEI *verbo*; Et
tribus ſeparatis temporibus in *Adã-*
mo, in *Noacho*, & per *Apoſtolos*, *Catho-*
licos

cos totius orbis, ignoti pariter ac noti
racones, & vivos omniũ omnino ho-
inum Evangeliſtas, facta eſt. *Sive*
gitur *Salomonis ætate per Ophiriticos*
los nautas prædicatio publica in exti-
a Ophira facta fuerit, ſive minus, ni-
ilominus tamen univerſali iſti omniũ
entium & populorũ ad Regnum Chri-
i vocationi nihil hinc decederet, ut-
ote qvæ aliis, qvam *Salomonis tem-*
oribus facta eſt. *Deinde* tamē *omnino*
redimus, Tyrios & Hieroſolymitanos
avarchos, qvia nō tantum negotia-
ores, ſed & religioſi viri erant *fidem*
udaicæ Eccleſiæ publicam juſſu Salo-
onis in OPHIRAM transplantaſſe.
i jam evidenter conſtaret, OPHI-
AM, AMERICAM *eſſe*, *Ameri-*
anorum etiam vocatio Salomonis tem-
ore facta fuiſſet, præter priora iſta
ocationis intervalla. Sed cum id
ertò non conſtet, imò de ORIEN-

TALI *certiora & probabiliora ſint co*
ligendi fundamenta, qvidnî hic qv
qve *ſedulam Judæorum*, & præprim
Salomonis Curam in Evangelio in Or
entem usq; extimum propagando, pr
dicanda, & iſtis Orientalibus populis a
Evangelii Luce, qvæ illis noviter ill
mundi ætate extra ordinē affulſiſſe
gratulandum eſſet? Non minus eſt be
neficium, qvod Deus per Salomonen
INDIS ORIENTALIBUS præſtitit
annunciādo iis ſuum verbū, quā præſti
tiſſet(ſi OPHIRA eſſet OCCIDEN-
TALIS) *Americanis.* Et fortasſis *IN-*
DIS magis neceſſaria erat, qvam Ame-
ricanis: Et facilior qvoq; Judæis præ-
dicatio Evangelii inter eos, qvam inter
hos: Qvorum illi itinere pedeſtri &
navali littorali; Hi non niſi pericu-
loſisſima per anfractuoſisſimū Oce-
anum velificatione adiri poterant:
Illi ex Genio Solis & Soli manſveti-

ores,

ores,hi efferatiores & longè aſperio-
res erant. *Tantum itaq; abeſt, ut mea
aſſertio de OPHIRA ORIENTALI ob-
fuſcet, ut potiùs eâdem ratione illuſtret
Orientales populos, qvâ altera illa (de
OCCIDENTALI OPHIRA) Ame-
ricanos illuſtrat.* Si qvæſiveris: *Nun-
qvid igitur Americanis Evangeliũ non
eſt prædicatum?* Reſp. *Quidnî prædi-
catum ſit?* Cum *Apoſtoli prædicarint in
univerſo mundo*: Et qvò non pervenit
eorum *pes*, eò tamen *ſonus verbi* pe-
netravit. Imo non obſcura ſunt *præ-
dicationis Evangelicæ ab Apoſtolo Tho-
ma facta veſtigia pasſim in Americanis
ſtis locis* obvia, aliaqve plura docu-
menta qvæ *Lerius*, *Hornius*, *Gutz-
mannus*, *Voſſius*, *Malvenda*, & ex no-
ratibus qvoqve *Ampl. Dn. D. Dan-
haverg. Hodom. Calv. Phant. IX. p.m.
857. ſeq.* Et *B.D. Röberg Diſp. Solenni
de Univerſ. Vocat.* adduxerunt. Sed

manum de Tabulâ! *Tertiũ* qvod t
B.L. cõmovere volebam, eſt de *aqv*
tuo judicio, ne vel me præconcepti
opinionibus ductũ eſſe tibi perſva
deas, vel iis ipſemet ducaris. *Lege*
judica. Ea qvæ *minùs eleganter* dict.
ſunt, meæ balbutiei, qvæ *minù*
apertè, intricatis rerum controverſii
& locorum diſcrepantiis, qvæ *minù*
elaboratè, ſcholaſticis meis occupa
tionibus imputa. Si qvid autem
prorſus à veritate alienum deprehen
deris (qvod uti non ſpero, ita ne
ejuro: *Quis enim, etſi Argus fuerit*
in omnibus ſatis circumſpectus erit?)
benevolè commone & plurimam tib
pro iſto amicitiæ officio gratiam à m
pollicere, cum ſimili amoris &
favoris declarati-
one.

Vale feliciter in DEO!

Qvid

QVid Salomonis opes? pulvis. qvid gaudia? ſomnus.
qvid currus? ventus. nauta qvid? umbra fuit.
O cœcas hominum mentes! qvos *vana voluptas*,
qvos ventus, pulvis, ſomnus, & umbra tenet!
Haud ea, *Lipenio*, mens, dum mare, littora, nautas
luſtrat, & in dubiis qværere certa docet.
Spernit opes, verum ſectatur, negligit aurum,
Hoc præſtat *Virtus*, hoc *Pietatis amor*!

Cl. Dn. Autori
de egregio labore gratulab.
f.
Johannes Olearius, D.

)()(6 Facta

FActa virum referunt, oſtendit l:
nea Apellem,
Cultum opus artificem, noſcitu
ungveleo.
Qvod de navigio Salomonis, Clar
LIPENI,
prodit,idem an faciat non mele
tema tuum?
De ſapiente etenim,de doctis nemo
loqvetur
Docta, niſi & ſapiens doctus &
ipſe ſiet.
Sic de navigiis qvæ claſſica turba
ſophorum
ſcripta dedit, trutinat rectius ipſe
ſophus.
Imò Philologus, polyglottus, ut &
polyhiſtor,
Talia Philoſophus,Philotheusqve
parit.
De tanto ingenii fœtu & conamine
docto

Gratu-

Gratulor, utq́ve ferat commoda mille precor,
Mille tibi, noſtræq́; Scholæ, turbæq́; piorum,
Qvò capias ſtudii digna brabéa tui!

Gottfridus Olearius, D.
Eccl. Hal. Sax. Superint.

Cl. Viro,
DN. M. MARTINO LIPENIO,
Gymnaſii Halenſ. Con-R.
De
Navigio Salomonæo feliciter emenſo, gratulab.
JOHANNES DURRIUS, D.
Concionator Aulicus & Superint.
Serveſtanus.

TRansportaſſe rates Regis Salomonis ab Indis
Extremis aurum, Pagina ſacra docet.

Auro

Auro qvid melius? veneranda ſcien
tia certè,
Sint licet Ophirii, pondera mill
ſoli. (menti
Ergò qvæ claſſis ſtudioſâ indagin
Advehit ingenii ſunt pretioſa Tui
Applaudunt omnes docti, clamant
qve: LIPENI,
Sint tibi Fortunæ floridioris opes.

NAvita de ventis, de navigiisqve
referre,
Multa ſolet; verum parvulus iſte
liber (lectu,
Multo plura refert nobis dignisſima
Qvæ indubiè Auctoris nomen ad
aſtra vehent.

*In honorem Clarisſimi Dn. Auctoris
Amici ſui honorandi ſcrib. hæc*
Sixtus Bertram/S.S.Th.D.
Paſtor ad D. Ulrici & Scho-
larcha. An. 1660. d. 15. Aug.

Dum

❧ o ❧

DUm Tuus Ingenii prodit labor, ecce Lycæi
Hallenſis famā perpetuare ſtudes:
Perge bonis avibus tales producere fætus, (erit.
Sic Tua, ſic Patriæ fama perennis
Navigium (*a*) tandem navi ventoq; per undas
Felici, ſalſas dirige: tempus adeſt.

(*a*) Navigare, h e matrimonium contrahere, can. non novimus, Cauſ. 17. Qvæſt. 2. ibiqve Gl.

Johann-Andreas Ockell/
J. U. D. & Scabinatus Hallenſis Asſeſſor.

DUm *Solymæ Naves*, LIPENI, nôſſe laboras, (fert.
Navigium palmæ docta Minerva re-
Affectu inclinato ſcrib.

M. Andr. Chr. Schubartus,
Paſtor Hall. ad D. Maurit. Gymnaſiiq; Inſpector.

Quæ

QUæ ſibi tunc peperit Salomon en-
comia famæ,
Cócredês magno nautica vela mar.
HæcTibi*Lipeni*,nunc cóciliare valebis
Qui Salomonéas ſcis recitare vias.
Quod fuit in tenebris opus hactenus
eruis illud,
Et facis ut fiat poſteritatis amor.
Si mihi vera licet fari, præconia laudũ
Majora acquiris quãSalomonis erãt.
Navibus ille ſuis potuit cognomen
habere,
Hiſce quod in terris Rex *opulentus*
habet. (bebis,
Tute Viri poſthac *Sapientis* nomẽ ha-
Quod magis auguſtum jugiter eſſe
ſolet.

Dno. Conſalino & Amico ſuo nunquam
recõciliato gratulabundus app:
M. Fridericus Wilh. Lyſerus,
ad B. Virg ap: Hall: Archid:

SCriptis de *Salomone* libris *Pineda* ce-
lebris:
Navigium Regis *Lipenius* recolit.

Quæ

Qvæ manet æternæ *Pinedam* gloria famæ,
Lipenio claſſis Regia conciliat.

L. M. Q. f.

M. Joh. Chriſt. Ludecus,
Eccleſiæ Francofurt. ad
Viadrum Archi-Diac.

כְּבַקַּרְתָּ בְקָרִים יְהוָה
וְהִלְבַּשְׁתָּ כְּמַלְבּוּשׁ לְתוֹרָה׃
כְּבֵן מֵפִיק מֵאֵל אֶת־סְגֻלָּה
אֲשֶׁר חָכְמָה בְקִרְבְּךָ כְּלִילָה׃
יְקַיֵּם יָהּ בְּרֹאשְׁךָ אֲרוּכָה
וְיוֹסֵף תֵּת לְנַפְשְׁךָ יְשׁוּעָה׃
בלא לב ולב

M. Martin Lubath,
Eccleſ. Berol. Marian.

NAvigium ex Ophir Aurū Argentumq́; ferebat:
Verùm eadē Liber hic, vel meliora, dabit.

Quan-

Quantũm etenim Gemmãs Sapienti[a]
vincit & Aurum:
Tantum iſtis præſtat Navibus hicce
Liber. (dibant.
Illæ poſt ternos Annos (res tarda!) re-
Hîc quôvis Aurũ Menſe Dieve leges.
Invitâ Minervâ, non Animô, f.
Chriſt. VVerner, S.

COrpore cœrulei transire per æ-
qvora ponti,
Viſere delicias miraq;, dulce decus.
Dulcius aſt ponti transire per æqvora
mente,
Rimariq; pio pectore mira Deĩ.
Id qvod *Lipenius* fecit, *Salomonis* amãdõ
Navigium libro qvẽ decorâſſe juvat.
Annô *Lipenii* non ſolùm pectus amicũ,
Sed qvoqve nunc nomen pontus a-
pertus habet?
Ita Clariſſimo Dn. Auctori,
Collegæ atq; Amico ſuaviſſimo,
deproper.
Valentinus Berger / R.
Im-

⁂ o ⁂

Mpiger extremos currit mercator ad Indos

Pauperiẽ fugiens, ditior inde redit.

ipenius noſter calamo duce navigat Indos,

Deſidiã fugiens, clarior inde redit.

vi præter vulgus ſapit, is qvoq; præterit Indos,

Ingenio vegeto, qvæqve remota petens.

ædia nempe ſcholæ cõſpergunt pulvere doctos,

Deliriis opus eſt, atqve refrigerio.

ed qvæ majores illis, qvas porrigit Hiſtor,

Coſmograph⁹ ſapiẽs, pagina qvæq; ſacra.

ratulor hos auſus, ſed nec mea Muſa tacebit,

Dulce refrigeriũ, ſi tibi Jova dabit.

Gratulabundus ſcribebat

ſuo Amico

M. Tilemannus Olearius.

Non

NOn ſecus ac auri foſſor penetrali
terræ
Qvi perſcrutatur, tandẽ tamen inven
aurum
Præſtans: ſic magno qvoqve Tu cona
mine ſcripta
Volviſti doctûm, Vir clare, abſtruſa vi
rorum,
Nec labor iſte fuit vanꝰ: Namq; Ophi
in iſtis
Excellens regio, qvæ fert qvoq; pon
dera magna
Auri, necnon in verbo qvæ clara ſa-
crato,
Eſt inventa Tibi, næ res dignisſima
laude eſt
Hîc qvam tractaſti! Te pennâ præpete
ſurſum
Fama vehat, nomen qvoq; laudis vivi-
dum habebis.

M. Johannes Berger/Lub.
Diaconus in Templo Arcis
Serveſtanæ.

Ad

Ad Præ-Clariſſ. Dominũ Autorem,
Fautorem atqve Amicum ſuum
dulcisſimum.

אהב בצר גנז די ש
ההוא וחר זבל חי ש
טרחת וזע כה לט ש
מגר נער ספר עק ש
פרח צלחת קר ש
ררר שמך שתים תל ש

M. Joachimus Otho,
Pritzvvalco-March.

SAcra fames auri nimia dulcedine multos
Uſq́; premit, presſitq́; ferè, tamen excidit altâ (feracis
Mente Loci tractus (mirũ eſt!) auriq́;
Littus humi, qvam tunc Salomonea Vela triennis
Viderunt proræ, qvæq́; Alma recepit, anhelis (venuſtæ
Haud tenuem pretioſi auri, gemmæq́;
Suppeditans dotẽ, reliqva & jucunda Dynaſtæ (re, cauſæ
Tam celebri; Verùm minimè ſentiſce-
Quid

Qvid ſubſit, valeo, volitans qvod Fam
recondat
Frugiferam Terram; num culpa re
prendat Apellæ
Degener ingenium, laudem qvod de
leat hujus, (dediſſe
Splendida ſe Divo Templo tegumenta
An populis aliis reticēs Ebræa fodinā
Gens facilem invideat? num crebra
piacula Judæ (acerbam
Juſtitiam celebrent *Summi* infligentis
Telluris Lethen, (vero hoc ſimile eſſe
videtur), (gittas,
Prævia qvò *Juſti* pharetræ delicta ſa-
Ut comites fidas, noſſet? nam Terra
relata
Intereà multos fructu, Gazaq; beavit
Percupidos auri, calidumqve refecit
amorem.
Attamē hæc remanens diſtorſit qvæ-
ſtio Doctos, (ta?
Qvænā ſit Regio toties Ophira voca-
Sed tandem à dubio ſolidè docteqve
ſeqveſtras, (Gemmam
Lipeni, certum, èqve penu depromere
Non

on dubitas caram ſoboli ſociisqve Minervæ. (benigna,
nc Sapiens ſapiet, Tibi qvā Natura
iqve labor fuerit, qvam ſit Tibi larga Supellex.

Amica manu & mente
Serveſtâ mittebat
M. Otto Helle, Lubec.
S.S. Theol. Stud.

Um *Salomone* ratem ſolviſti, littora longa
Lecturus æqvoris Rubri.
ſus es *Ophiræ* peregrinam qværere
Non imperitus Navita. (terrā,
nc huc, nunc illuc ventis diſcordibus actus,
Ad patrias redis domus.
mortale refers nomen, qvod fama per omne
Mactabit ævum laudibus
ita ſæpe ratē ſolvas! faciles Tibi Nautæ
Docto precor favonios!

Amoris & honoris cauſâ Witteb f.
M. Henr. Moltzan, Lub.

Ad

ᵒ⁹⁶ᵒ⁹⁶ᵒ

AD ultimos Mercator Indos advol
Vaſtumq; pinu Ponticâ ſecet mar
Et copiam ſibimet auri comparet!
Tecum, *Lipeni*, navigem, ſiet licet
Hic totus orbis æqvor. Ecce naviun
Vicem ſubibit illa longa annalium
Series, & id qvod docta liqvit dexte
Se ſubſeqventibus per ævum poſteri
Modo ſis, *Lipeni*, Tiphys, & navim r
Virtute, viribusq; doctis Ingenî (ga
Acutioris, haud ego popularium
Auras morer vel Africorum, vel Noti
Prætervehemus nos *Ophir*, qvi eſcer
hìc,
Salomoneis cum navibus noſtram ratē
Fas haud erit; tantilla non via ſufficit
Feliciter qvā nunc, *Lipeni*, emenſus e
Hinc navigabis porrò per vaſtisſimi
Æternitatis æqvor, en! remi loco
Calamum Tibi ſcriptoriū, pendenti
Inflabit ultrò fama velox ſuppara:
Iter Tibimet opto felicisſimum.

Witteb. ſcrib.

M. Andreas Offney
Northuſanus.

NDEX I. GENERALIS.

in Diſpoſitionem Tractatus.

CAP.I. DE NAVIGATIONE ET NAVIGIIS IN GENERE p.1

cujus ſunt ſectiones IV.

1. *de Navigationum Origine & antiqvitate* 11
2. *de Navigiorum autoribus & Varietate.* 41
3. *de Navigiorum materia, & reliquo apparatu Salomonis nautico.* 83
4. *de difficultate & utilitate Navigationum.* 118

AP.II. DE PORTU ET NAVALI CLASSIS SALOMONAEÆ. 155

cujus duæ ſunt Sectiones.

1. *de Aſiongaber, Salom. Navali.* 157
2. *de Ailath ſeu Elana, Emporio Arabico-Indico.* 214

✱ CAP.

CAP. III. DE TYRIORUM ET SALOMONÆORUM NAUTARUM NAVIGIORUMQUE CONJUNCTIONE 24

CAP. IV. DE MARI, IN QUO SALOMON NAVIGAVIT. 28

cujus ſectiones Duæ,

1. de *Mari Suph.* 28
2. de *Tharſis* 31

CAP. V. DE INSTRUMENTO NAUTICO, SEU PYXIDE MAGNETICA. 33

cujus ſectiones Tres

1. de *Natura & uſu Pyxidis* 33
2. de *cauſis chalyboclíſeos & verticitatis* 34
3. de *Origine & antiquitate Pyxidis.*

CAP. VI. DE OPHIRA SALOMONÆA. 45

cujus ſectiones V.

1. de *Nomine Ophir.* 46
2. an *Ophir ſit incertus & Remotus Locus?* 48

3. an

3. an Ophir ſit Africana? 492
4. an Ophir ſit Americana? 499
5. an Ophir ſit Aſiatica & Indica? 518

CAP. VII. DE TEMPORE NAVIGATIONIS SALOMONEAE.

cujus ſectiones Tres.

1 de Tempore Navig. inchoatæ 539
2. de Tempore Navig. abſolutæ 577
3. de Tempore Navig. continuatæ. 588

CAP. VIII. DE MERCIBUS NAVIG. SALOM. 606

cujus ſectio

1. de Auro Ophir 616
2. de Argento Ophir 634
3. de Gemmis Ophir 653
4. de Lignis Ophir Algumim 690
5. de Elephantis & Ebore 727
6. de Simiis 757
7. de Pavonibus 777
8. de Pſittacis 801
Epilogus 827

INDEX II.

ALIQVOT LOCORVM BIBL CORUM, QUÆ INCIDENTER ILLUSTRANTUR.

Gen.II,11.& 12. Aurum, Onyx & Bdellium. 628. 658. 71
VI,14. lignum Gofer 9
X,19. Chanaan termini 2
29. Ophir 4
XXV 30. ruffum jus. 3
XLVI 34. Paſtores Ægypti 2
XLIX,13. Zebulon ad portum marium 5
Exod.II,3. Moyſis arca 9
XVI,31. Bdellii color 7
XXIII,31. terminus è Mari. 2
XXVIII,23.& 25. Talentum. 55
Num.XI,7. Bdellium 719. & 7
XXXII,3. Diviſio terræ Ruben 2
XXXIII,9. Elim. 2
35 36. Ezeongeber 1
XXXIV,3. termini Judææ. 15

Deu.

Deut. II, 8. Eloth 181, & 223.
IX, 24. termini Juda 101
Jeſ. XIII. diviſio Ruben. 206
XV. 1. 2. 3. termini Jud. 200
Sam. VIII, 14. Idumaea 202, 207.
XII, 30. corona Reg. Ammon 601
Reg. IV, 21. Salom. Dominium 203
30. Salom. Sapientia 452
VI, 1. de 480. annis 566
IX, 26. fecit navem 129. 192
28. talenta 593
X, 5. domus Regis 556
11. & 22. Tharſis 193
claſſis Hiram 281
11. lapis pretioſus 654
14. talenta 666. 593
17. Solium eburneum 754
22. ſemel in 3. annis 579
22. merces 607
27. poſuit aurum. 638
XII, 4. onus patris 603
XXII, 39. domus eburnea 752
Reg. XIV. 22. Ailath 216
XVI, 6. Idumai 230

2. Reg.

2.Reg.XVIII,24.Sepharvaim 487
2.Paral.VIII,18. de 450.talentis 593
2.Paral.III,6.Aurum Parvajim 480.ſeq.
IX,10.Merces 608.654
21. Tharſis 317
27. Sycomori 644
XX,36. Joſaphat naves 129
Nehem.XII,37.& 40. gradus. 557
Job. XXI,24.torrentes Ophir 468
XLI,21.ſternet ſibi aurum 652
Pſalm.LXXII. agit de Chriſto 211
10. Tharſis naves 316
CVI, 7. mare Suph 285
Eccl.I,9. Nihil ſub ſole novum 426.ſeq.
Prov.XXX,28. Araneus 760
Cantic VI,4. 753
Eſ.II, 16. Naves Tharſis 316
IX, 10. lateres ceciderunt 645
XVIII,2. Vaſa junci. 90.525
XXIII,10.filia Tharſis 324
Jer.X,9. argentum de Tharſis 317
XVII,1. Adamas 664

Ezech.

Ezech.XXVII,12.3.ſeq. 317.240
109
6 114
10 247
12 ſeq. 248
15. 656
15. 747
Amos VII,14. Sycomori 645
on.II,4. preces Jonæ 130
6. Suph alligatum eſt 288
yrac. XLVII,20. aurum quaſi ſtan-
num 649
ap.VII,20. quæ occulta novi 455
Act.XIII,20 de annis Iſrael 567,571
XXVII,9. naufragium Pauli 130
Apocal.XVIII,12. ligna Thyina. 700.703

INDEX III.

JNDEX III. SPECIALIS QVÆSTIONVM IN HOC LIBELLO PERTRACTATARVM.

I. Quæſtiones Biblicæ.

An Noah ſeu Janus primus navigarit? affirm. 29
An Arca Noæ in montibus Melanis aut Imao reſederit? Neg. 32
An arcæ Noachicæ reliquiæ in Ararath ſuperfuerint? affirm. 35
An Adam quoque naviculis ſit uſus? affirm. Senfftleb. 36
An lignum Gofer Gen. 6. ſit pini ſpecies? affirm. 96
An Salomonis naves ex ligno Libani factæ? Neg. 113
An Hiram miſerit naves in Aſiongaber? Negat. 191. 276
An iter in Tharſis & in Ophir ſit idem? Neg. 194
An naves Salom. in Aſiongaber factæ? affirm. 279. & 190

an

An mare Suph ſit nomẽ appellativũ, omni mari algoſo commune? Neg. c. Becan. 287
An Jon. II, 6. per Suph debeat Mare Mediterr. intelligi? Neg. c. Becan. 288
An Jonas precatus fuerit in Mari Rubro? Neg. c. Pined. 288
An Suph abſolutè poſitum, notet Mare Mediterran. N. c. Becan. 289
An Erythras Rex fuerit Eſavus Idumaæ princeps? affirm. 300
An Tharſis in negotio Salom. Navig. ſit Nomen proprium? affirm. c. Becan. 316
An Tharſis ſit aliqua regio Indiæ? Neg. contra Ioſ. à Coſt. 319
An Tharſis ſit Carthago? Neg. c. Vatabl. & Poſſev. 319
An Tharſis ſit Angola Africana? Neg. c. Eman. de Saa 319
An Tharſis ſit Aſia Minor? Neg. c. Rib. 320
An Tharſis ſit Ciliciæ Tarſus? N. c. Lyr. 320
An Tharſis ſit aliqua Maris Medit. Inſula? Neg. c. Sanct. 320
An Tharſis ſit peregrina & remotiſſima regio? Neg. c. Ioſ. à Coſt. 321

* 3 An

An Tharſis Hiſpanica Tarteſſis? N.c. Becan. Forer. Rib. 323

An Meſilloth fuerint in templo Hieroſ. N c. Pin. p. 553

An aliqua corruptio in fontib. Biblicis? N.c. Caiet. 567

Quomodo ἀντιφωνία Chronologica Act. 13. & 1. Reg. 6. 1. tollenda? 570

An claſſis Salomonis ſingulis annis redierit? N.c. Anaſt. Synaït. 578

An Salomon quotannis novam claſſem adornaverit, emiſerit & receperit? N.c. Villalp. 585

An aliud ſacrum, aliud prophanum talentum fuerit? Aff. Riv. 599

An Salom. duræ exactiones in ultima vitæ tempora ſint rejiciendæ? Diſt. 602. 640

An Vulgatus rectè verterit χαλκολίβανον per aurichalcum? N c. Pin. 650

An omnis generis gemmæ ad Salom. ſint allatæ? aff. 657. & 689

An ligna Algumim Ophiræ alia fuerint, quæ ligna Algumim Libani? aff. 693. 704

An

An vulgata Verſio in multis mendoſa? aff. c. Pin. 702
An ligna Algumim ſignificent generaliter omnia ligna pretioſa? N. 708
An Pſalmus LXXII. literaliter agat de Salomone? N. c. Pin. 211
An Salom. IV. an verò XI. regni anno navigarit? Potius XI. c. Pin. 561
Quomodo nihil ſub ſole novum dicatur à Salomone Eccl. I. 9. 426
An Salomonis ſapientia major fuerit quā Adami? N. 448
Num Salomon omnia etiam minima maxima ſciverit? N. 449
An Parvajim ſonet quaſi bina Peruænæ inſulæ? N. c. Malv. Garciā, Boziū. 479
An Jobi Behemoth ſignificet Elephantum? aff. c. Buſtamant. 730
An Schenhabbim notent ipſos Elephantos? N. c. Cajet. 731
An Elephanti ad Salomonem allati? aff. 733
An Schemamith Prov. 30. notet ſimium? N. c. Rabb. 760

II. Quæ-

II. *Quæſtiones Philologicæ.*

Quid differant Navigatio & Navigi um? p.
An *germ.* Schiff / *à ſcapha veniat, an à ſcy pho?* 4. & 7
An Lenunculus à Lembo ſit? Neg. 54
An gerariæ Plauti ſit navis? affirm. 78
An Eziongeber ſit Spina viri? Neg. 164
An *Mare Rubrum non ſit amplius Rubrum appellandum? aff. c. Brod.* 311
An *vocab. Ebr.* זָהָב *tantum aurum rude ſignificet? N. c. Avenar.* 618
An *aurũ dicatur ex Eb.* אור*? Dub. p* 622.
An ligna Almugim dicantur nomine ap pellativo? N. 692
An Mare Rubrum ſit majuſculis literis ſcribendum? affirm. 310
An *Ophir & Opher ſint idem? Neg. c. Becan.* 466
An *Ophir ſignificet aurũ? N. c. Aven.* 467
An *Ophir & Tharſis ſint æquipollentia? c. Ioſ. A Coſt.* 469
An Aurum *obryzum ſive obryzatum ſit quaſi Ophiriticum? N. c. Iſidor.* 472

An

An Aurum obryzum ſit ober reiſe gold/ N.c.Becan. 473
Quid ſit argentum poſtulatum & puſulatum? 479
An Simia dicatur à Semimah Eb.? Neg. c. Pin. 760
An κῆπ𝈀 ſit ab Ebr. Koph? aff. 762
An Cœna aditialis ſit adipalis? N.c.Perott. 785
An Galli dicantur à Teut. gayl? Neg. c. Bec. 805

III. Quæſtiones Phyſicæ.

An inſulæ Magneticæ ſint cauſa declinationis Magnetis à linea æquinoctiali? N c. Maurol. 345
An declin. Magn. cauſa ſit debilitas virtutis magneticæ? an natura humi? an poſitus terrarum? Neg. c. Gilb. & Kircher. ibid.
An Magneticæ Verticitatis cauſa ſit ſitus Magnetis natalitius? N c. Cardan. 347
An montes ſideritici ejus cauſa? Neg. c. Fracaſt. 352

An

An Erythia Inſula Gaditana ſit ab Er-
ythræo Mari transplantata? N.c. Plin.
An ſint montes Sideritici ſeu Magneti-
Neg. c. Priſcos. 353. ſe
An Montes Riphæi ſint ſideritici? Neg.
nonnullos. 3
An Alpes ſint Riphæi montes? Neg. c. Fo-
cat. 3
An Alfellani populi Plinij ſint Malp.
Campaniæ? N.c. Volaterr. 3
An Amalphi ſit urbs Lucaniæ? N.c. Ort-
lium 3
An ut nunc, ita quoque tempore Salomo-
nis totus Orbis fuerit circumnavi-
gatus, aut potuerit circumnavigari
N. contra Genebrard.
An omnes merces Navig. Sal. venerint e
Ophir? aff. c. Villalp. Mal. & Pined. 6
An aliqua merces ex Hiſpania petita? N
c. Pined. 6
An in Ophir ſint montes aurei? & eorum
cuſtodes gryphi. N. 534. & 63
An Chryſe & Argyre fuerit Taprobana
dub. c. Ortel. 63

A

...magnetis in Ida inventi denominatio ſit ab inventore Indic? Neg. 687
...Ebenus ſolius Indiæ ſit? Neg. c. Solin. 710
...Mareotis ſit palus Indiæ? Neg. c. Iſidor. 711
...Ophir ſit in M. Rubri Inſula Urphe? N. c. Eupol. 527
...Ophir ſit in Ormus Perſiæ? N. c. Boz. 529
...Ophir ſit in Aphar Arabicæ Oppido? aff. c. Horn. & Grot. 529
...in Tota Cherſoneſo Aurea, Sumatra, Sian, Pegu, Bengula? affirm. 531
...Ophir ſit Inſula? N. 537
...Peninſula? N ib.
...Ophir ſit ad Guineam in Inſulis Salomoneis? N. 505
...Ophir ſit Orbis Atlanticus? Neg. c. Gorop. 471
...Ophir ſit in Africa? N. 492
...Ophir ſit in America? N. 499

V. Qua-

V. Quæſtiones Nauticæ.

An Phœnices & Tyrij primi nautæ fu-
rint? Neg. c. Pomp. Melam & Fl-
cat. p.
An Cretenſes primi? Neg. c. Strab.
An Neptunus primus navigaverit?
c. Diod. Sic.
An Samothraces priores navigarint?
c. Euſ.
An Myſij & Trojani? N.
An Iaſon & Argonautæ? N. c. Ovid.
An vel promethens vel Minerva? N.
An Corinthij? N. c. Thucydid.
An Atlas? N. c. Clem. Alex.
An Angli? N.
An Ægypti? Neg. c. Plin.
An Ianus ſeu bifrons Noa primus? aff.
An Adam quoque & reliqui antediluvia-
ni naviculis ſint uſi: Senffel. aff.
An ſemper eadem triremium facies fu-
rit? N.
An Salomonis naves ſint remis acta
affirm.

n duplex fuerit claſſis, una in Mari Rubro, altera in Mediterr.? Neg. c. Malv. Rib. 325. ſeq. 611
n una claſſis ſimul in Ophir & in Tarteſſin Hiſpaniæ exierit? N. c. Pin. 329
Quomodo Compaſſus Magneticus conficiendus? 334
n nautæ Ophirani ex permutatione aurum & reliquas merces acceperint? affirm. 630. & 536.
n in Oriente Naves ſint ſine clavis ferreis? N. c. Aloys. 375
n Tyrij & Sidonij habuerint Pyxidem Nauticam? N. c. Lemn. & Full. 413

VI. Quæſtiones Hiſtoricæ.

An Tyrij priores Sidoniis navigarint? Neg. 17
n Phœnices Colonias emiſerint in Mare Rubrum? aff. 252
n Phœnices ex M. R. in Phœniciam deſcenderint? Neg. 253

An

An Tyrii in Angliam, Thulen, Gallia
&c. colonias diduxerint? Dub. 2
An Erythras aliquis Græcus, an Perſa f.
rii? Neg. utr. 2
An in Inſulis Aromaticis montes Mag.
tici ferrum navibus extrahant? :
c. Cadam. Strabon. &c. 3
An Inventor Acus nauticæ ſit vel Flavi
vel Gira, vel Melphi? N.c. Bell.
Kirch. Keck.
An Arabes Mozambiquenſes Acu
Magneticam invenerint? Neg
Oſorium 4
An Ægyptii Pyxidem Magnet. oli
habuerint? Neg c. Hervart. 4
4'1. ſe
An Salomon novas Aurifodinas in Oph
ra effoderit? Dub. c. Bomferr. 6
An Salomoni Virtus Magnetis Polaris fu
erit cognita? aff. c. Full. Abul. Pi
44
An Tyrii tenuerint artem pyxidis Magne
tica? N. c. Lemn. 41

A

Chinenſes primi Acum Magnet. habuerint? N. c. Gilb. 442
Salomon IV. aut XXIV. aut XXXIII. regni anno Navigaverit? Neg à p. 543. ſeq.

VII. Quæſtiones Politicæ.

Navigatio ſit res temeraria? Neg. c. Veter. 144
Juriſdictio Salomonis ſe extenderit in Idumæam & Aſiongaber? aff. 202
Salomon fuerit Rex Arabiarum, Ægypti, Æthiopiarum, Hiſpaniarum & Indiarum? N. c. Pined. 208
Salomon Vaphri Regi Ægypti Tributum perſonale impoſuerit? Neg. c. Pined. 213
utrique Regi Salomoni & Hiramo ſua fuerit claſſis? N. c. Becan. 281
una claſſis fuerit communibus ſumptibus exſtructa? N. contra Sanctium 238

An

An Mariæ etiam à Dominis & poſſe-
ribus denominentur? aff.
Cur Roboam non continuaverit Navig
à Patre feliciter inſtitutam?
An 666. Talenta aurea fuerint excl.
Salomonis? N. c. Villalp.
An Salom. divitiæ ſint injuſto titulo
ratæ? Neg. c. Malv. & Ge-
brard.
An Salomon Paſcuariam artem exer-
crit? affirm.

****

INDEX IV.

AUTORUM ADHIBITORUM.

A

Aben eſra in Eſ.
Ioſ. Acoſta de Nat. N.O.329.379.pa
Ælianus in Hiſt. Anim.
Æſchilus

Chr.

riſt. Adrichomius, Theatr. Terr. S. 184, 187, 521
ldo Viennenſis 565
lbertus M. Hiſt. Anim. 441, 740
gatharchidis Hiſtor. 299
ndr. Alciatus 434
ſſ. Aldrovandus. Ornithol. 821
rnh. Aldrete de Orig. Lingv. Hiſp. 506
lex. ab Alexandro 783
nr. Alſtedius, Encyclop. 503
mbroſius in Proverb. 451
mmonius de R. G. Francorum 568
naſtaſius Sinaita 322, 478
ur. Anania Fabrica Mundi 483
rth. Anglus 35
ſelmus 320
ollodori Biblioth. 259
ellonii Scholiaſtes 25, 264
pianus Alexandrinus 58
ulejus lib. Florid. 809
atus Φαινόμ. 406
ias Montanus de Fabric. 93

** Ari-

Ariſteas Proeconneſ. 1
Arriani Periplus Maris Euxini 22
Maris Rubri 3
Res Alex. M. 6
Artemidori Hiſtor. apud Strabon. 232, 2
Athenæus Hiſtor. Animal. 289, 72, 1
6
Ioh. Avenarij Diction. Hebr. 740, 6
Feſt. Avienus in Orâ Maritimâ 33
2
Autor Oper. Ebr. quod dicitur Scu
Fortium 3
Auguſtinus de C. D. 5
Expoſ. Ep. Rom. 2

B.

Andr. Baccius de Nat. Gemmarũ 6
Odoard. Barboſa deſcript. Angoſ.
Seb. Barradius Concord. Ev. 5
Caſp. Bauhinus Med. 7
Mart. Baumgarten Peregrin. 8

La

z. Bayſius,Ict.de Re Nav. 51,60,76
da in Lib.Retract. 508
tr. Bellonius in Singul.Obſerv. 396
484
de Neglect.Cult.Stirp. 648
cent.Bellovacenſ.Hiſt. 441
Beroaldus in Sueton. 472
Chron. 329
Beroſus Hiſtor. 32,35
rus Bertius.Geogr. 623
v.Blondus,Ital.Illuſtrat. 391
.Bochartus Geogr.Sacr. 16,27.323
185,239.161,255
Bodinus,in Meth.Hiſtor. 336
Bozius Eugubino de Sign.Eccl. 697
Bredembach in Pſalm. 521
Joh.Brentius lib. Reg. 521
Breuning Itiner. 291
Brodaus Turon. 298
Bucholzerus 565
erius Budelius de Monet. 479
Henr.Bünting.Itin. Sacr. 183,583.
522

* 2. Ioh.

Joh. Buſtamantinus de Anim. Scr

Joh Buxtorff. Lex Ebr. 719,

C.

Jul. Cæſar de Bello civ. 48,5
Aloyſ. Cadamuſtus Navigat. 378, 4
Joh. Set. Calviſius Chron.
Phil. Camerarius Hor. Succiſ.
Joach. Camerarius Decur. Problem.
Lud. Capellus 472
Cambius in Ez.
in lib. Samuel
Rod. Camoranus. Coſmogr. Hiſp.
Hier. Cardanus de Artib. 336.
Iſaacus Caſaubonus in Sueton.
Catullus
Cœlius Chalcagnin. de Supell. N
433
Chronicon Hirſangienſe
Cicero 48,5
Clemens Alexandr. 156

Ca

arolus Cluſius Obſervat. in Garciam 748, 663, 668
Auctarium 770
ndr. Collardi Tabb. 767
atales Comes Mythol. 359
tr. Comeſtor. in lib. Reg. 640
eſias Cnidius 632
nonis Relationes 260
riſtoph. à Coſta lib. Aromat. & Med. Simp. 743
c. Cujacius Obſerv. 478
Curtius 293. 298
rillus contr. Iulian. 69

D

c. Damaſcenus Hiſtor. 35
mb. Danaus Antiqv. *primi* Mundi 36
Phyſ. Chriſtian. 667. 705, 720
rt. Delzio ad Senec. 472, 503
moſthenes 8
as Tinetus, Burdigeta 805

Richard

Richard Dinothus Adverſ.Hiſt. 2
Dio Hiſtor. Syriorum
Dioſcorides 650,
Georg. Draudius in Solin, 86
Centones Memorab.
Matth. Dreſſeri Millenar.

E

Ubbo Emmius Chron. 565,
Geneal.
Ennius
Ennodius in Epigr.
Epiphanius de Gemmis in Veſte Aa

de Nazareis
Eraſmus Not. in Ep Sen.
Eratoſthenes
Euſeb. Chronicon 564,573,
de Præpar. Ev. 20,

F

Herm. Fabronius Geogr. 350,522,
Fagius in Exod.

F.

aſti Siculi 564
oh. Fernandes 91
Pomp. Feſtus de Verb. Signif. 49.259
Marſ. Ficini Com. in Plot. Ennead. 368
Valer. Flaccus de Argonaut. 13
Blondi Flavii Roma Triumph. 62
.Ann. Florus 47
oh. Forſteri. Lex. 488
tephan. Forcatulus de Imper. & Phil. Gal. 14,364
r. Forerius in Eſ. 38, 476,322
Hier. Fracaſtorius de Sympath. & Antip. Rer. 349
De Natura 388
D. VVolfg. Francius de Interp. Script. 303
ud. Froes Hiſtor. Iapon. 279
uchſius de Converſ. Medic. 749
Nicol. Fullerus Miſc. Sacr. 171, 185, 382
inccius Chronol. 563

Galenus

G

Galenus de Lapid. 3[illegible]
Lib. Simplic.paſſ.
D. Greg. Garcias ab Horto, Hiſtor. In-dic. 479, 5[illegible]
Hiſtor. Arom. Exot. 379, 6[illegible]
D. Martinus Gejerus Comment. [illegible]
Eccleſ. 4[illegible]
D. Germanicus Cæſar in Arati Φαινομ[illegible]
4[illegible]
Conr. Geſneri Hiſt. Animal. 766, 8[illegible]
A. Gellius Noct. Attic. [illegible]
Genebrardus in Pſ. 3[illegible]
in Chronic. 6[illegible]
Petr. Gietzius Gener. Hiſt. Indic. 3[illegible]
5[illegible]
Gilbertus de Magnete 395, 3[illegible]
Petr. Gillius 7[illegible]
Giraldus Cambr. de Mirab. *Hyber*[illegible]
3[illegible]
Fr. Gomara Hiſt. Indic. 365, 44[illegible]
Gobelchoverus in Baccium 67[illegible]

D. S[illegible]

D *Salom. Glasſius, Philol. Sacr.* 469
h. Gorop. Cecanus Hiſpan. 322, 164
176. *paß*
h. Frider. Gronovius 476
reg. Gyraldus de Re Naval. 433, 79

H

aithon Armenus lib de Tartar. 34
f. Heberer *Servit Ægypt.* 277
erodotus 61, 265, 632
ermannus Contractus 564
h. Herold de Protigiis 100
elfricus Itin. Terræ promiſſ. 277
han. Frid. Hervartus Admir. Ethn. Theol. 412
eſiodus in Theognid. 357
iginus in Mytholog. 800
ieron. QQ. Ebr. 95
Ep. ad Fabiol. 161
de Loc. Ebr. 170
ieronym. Ægyptius Antiqv. Phœn. 35
l. Hilarion 564
Hœfnagel 325

Home-

Homerus 1
Honcala in Geneſ. 5
Horatius 99,62
Matth:Hoſtus de Vet.Re Num. 4
Georg. Hornius de Orig. Americ. 4
Fr. Hottomannus
Ioh. Hugens von Lind Schotten Navi
Indic. 68
I
Fr. Roder. Iepes Hiſtor. Innoc. Puer
Crucif. 50
Fl.Ioſephi Antiqv.Iud. 568, 257,9
Pauli Iovii Moſcovia 36
Hiſtoria 279.59
Hiſpan. Illuſtrat. 50
Ioſ.Iſcanius de Bello Trojan. 2
Iſidorus Etymol. 472, 262, 63
Iſtella in Gen. 320, 494
Fr.Iunius 91,677
Juſtinus, Hiſtor. 272,3
Juvenalis. Satyr. 71,643
Aug. Iuſtinianus in Not.Octapli 505

K D.Kim-

K

R. D. Kimchi 496
Barth. Keckermann. Probl. Naut. 123, 336
Athan. Kircherus de Arte Magn. 339. 344, 458
Oedipus Hierogl. Ægypt. 408

L

Andr. Lacuna Comm. in Dioſc. 748
Diog. Laërt. de Vit. Philoſ. 441, 764
I. Lambinus in Plaut. 432
Ael. Lampridius in Heliogab. 788
Thom. Lanſii Orat. de Princip. Hiſp. 177
Corn. à Lapide in Ier. 475
Petr. Laurenbergius Cent. Hiſt. 579
VVolfg. Lazius Comm. Reip. Rom. 79
Leander 107
Ludov. Legionenſis 19
Lev. Lemnius de Occult. Nat. Mirac. 334
Leorius 101

Ioh.

Joh. Lerius Navig. Braſil. 772,79
L·bavius
Pyrrhon. Ligorii Mappa Geogr. 39
Hug. Lindſchottens Navig. 73
I. Lipſius de Magnit. Romæ 78
Lipomanus 32
Livius 59,99,270. paſſ
Joh. Loccenius de Iure Maritimo. 3
Thom. Lopetz Nav. Ind. 494
M. Ann. Lucanus de B. C. 259,711,641
Frid. Lummius 91
Nic. Lyranus. 320, paſſ.

M

Macrobius Saturnal. 116,786
Joh. Petr. Maffæus Hiſt. Indic. 404,
582,516.
Magius, Miſcell. 76,596
Ferdin. Magellani Navig. 365
Joh. Mariana de Reb. Hiſp. 444
Marc. Marinus de Arca Noe 318,
597,503

Marbodæus de Gemmis 676,684.
...im. Majolus Dier. Canicul. 36. 381,
679
...h. Tob. Major Prax. Apoſt. 572
...ab. Maurus 521
...mmon Marcellinus 53,727
...artialis Epigram. 477
...hom. Malvenda de AntiChriſto 328
...ndr. Mathiolus in Dioſc. 723
...etrus de Medina de Arte Nav. 336
...enander Chron. Tyrior. 111
...to Menander Iocoſer. 812
...mp. Mela Geogr. 298
...h. Mercator, Coſmogr. 359,736
...ulus Merula, Coſmogr. 354
... Mercerus 720
...oh. Micrælius Synt. Polit. 21,29.569
...rc. Million ſ. Polus Itin. Orient. 735
...ias Montanus in Chaleb 183
Phaleg. 184
Thubalkaim 596
...ol. Molinæus Ict. de Mutat. Monet.
477

Nic.

*Nic.*Monardus Medic.*Simpl.*
Munſterus *Append.* Coſmogr.
*Mart.*Mylius. *Hort.Philoſ.* 6

N

Greg.Nazianzenus
Nebriſſenſis Quinquageſ. 7
Corn.*Neck Navig. Indic.*
Corn. *Nepos* 61, 109. 1
Nicephor9 Conſtantin.Chron. 564, 5
Nicetas. Catena *Iob.*
Stephanus Niger,Geogr.
Barth.Nihuſius, Chorogr.Geogr. 3
4
Aug. Niphanius, Hiſt. Animal. 7

O

Olaus Magn.*Struct.Boreal.* 10
Oleaſter in Geneſ. 320, 49
Ad.Olearius, Itiner. Perſ.
M.*Tilem.Olearius, in Tyro* 2
Olivarius à Nerd. 58

Ab

Abr. Ortelij Theatrum 325, 399
Theſaurus Geogr. 389
Oppianus de Venation. 782
oh. Opſopæus Miſc. 426
D. Oſiandri Gloſſa 428
Hier. Oſorii Luſitania 336, 402
onz. Fernand. Oviedus Gen. Hiſt.
Ind. 509
vidius 127, 406
uranius Hiſt. Arab. Rer. 294

P

ant. Pagninus Lex. 696, 720
lmerij Continuator 278
v. Pancirolli Rer. Invent. & Per-
dit. 444
enr. Pantaleonis Chron. 563
h. Phil. Paræus in Plaut. 433
uſanias. περιηγ. ἑλλαδ. 269
ion. Petavius de D. T. 568, 573
iſp. Peucerus de Divin. 368
ned. Pererius in Geneſ. 319
Exod. 455
Perſius

Perſius 8
Dionyſ.Periegetes 2
Nic. Perottus Cornuc.L.L. 785,6
*Henr.Philippi Exam.Chronol.*565,5
Philander Comm.in Vitruv. 444,3
Philoſtratus Hiſtor. 745,6
Philo de Vita Moſis 4
Photius Biblioth. 294,299,77
Ioh. Bapt.Pius in Plaut. 4
Pindarus. 5
Hector Pintus in Ezech. 49
Joh. de Pineda 319.pa
Plato 35
Plinius paß.
Plautus 627,43
Plutarchus paß.
Marc9 Pol9 ſeu Million Chorogr.Tartar. 657,68
Pomarius 69
Polybius 33
I. Pollux de ſtructur. 51
Jac.Pomerus Orat de Antiqv. 444
*Ioh.Baapt. Porta de Mag.Nat.*343,39

Ant. Poſſevini Select. Bibl. 319,503
Guilh. Poſtellus, Comm. Rerum Atlant. 502
David. de Pomis, Germen David, 503
Ptolomaus, Geogr. 184, paſſ.
Priſcianus 220, 253
Procopius de Bello Perſ. 13
Vandalia 271
in lib. Reg. 521
Propertius 733

R

Nic. Raimerus 567
Ramuſius Hiſt. Nav. 494
Petr. Ravanellus, Bibl. S. 522
F. Ribera in Ion. 318, 522
Apocalypſ. 708
Reuchlinus Expoſ. Voc. Ebr. 521
Andr. Rivetus in Exod. 597
Cœl. Rhodig. Antiq. Lect. 742
Lud. Romanus, Navig. 773

Fr. Ru-

Svetonius 59, 477, 6c
Anaſt. Synaita Hexaëm. 4

T

Tacitus 259,78
Franc. de Tamara 63
Taubmannus in Plaut. .43
in Virgil.
Terentius 62
Tertullianus de Corn. Mil. 2
Theodoretus in Reg. 174,170, 47
Thophraſtus de Plantis 700
Theophilus Antioch. 32
Thucydides 169
Aug. Thuanus Hiſtor. 509
Tibullus 15
Alph. Toſtatus, in Paralip. 329,582
Torniellus, Annal. 595, 521
Tremellius 96
Trithemius, Chron. 279
Adr. Turnebus, Adverſ. 25,78,800
Ioh. Tzetza 528

V. Ioh.

V

Ioh.Vadianus in Melam 88
Fr.Vatablus in libb.Reg. 501
Bernhard.Varenius Geograph.Gener. 374.544
Caſp. Varerius Comment. de Ophir 490
M.Terent.Varro de Re Ruſt. 372
Varro de L. Lat. 746
Laur.Valla de Eleg.L.L. 435
Fr.Vegetius de Re Milit. 54
Ludov.Vartomannus, Navig. 443
Gerh.à Vera Navig.Septentr. 135
Ludov.Venetus, Navig.Ind. 495
Villalpandus de Templo 591.589
Lud. Vives in Aug. 381
Virgilius Maro 510.paß.
Polyd. Virgilius de Inv.Rer. 50.117
Vincent. Nat. Hiſt. 381.565
Vitruvij Archit. 399
Volaterranus, Coſmogr. 494

Flav

I. N. J.

Cap. I.

DE NAVIGATIONE ET NAVIGIIS IN GENERE.

Summaria Εἰσόδου.

Ingreſſus.

Navigatio & Navigium differunt, & conveniunt.

Schiff/ ſchiffen *à* Schaf; *& Scapha.* σκάφη *eſt alveus, cunæ.* σκαφία *Numæ.*

Schif *à Scyphus. Carcheſium, Cymbia, Scyphus ſunt pocula & navigia.*

 5. Na-

5. *Navigatio Salomonis Ophiriti*
6. *Ejus propria Sedes.*
7. *Illuſtratio.*
8. *Votum.*

Εἴσοδος.

§. 1.

SUb ingreſſum noſtræ huj
Commentatiunculæ, me
tò à *Navigatione & Navig*
exordimur, non quod
mnia, quæ hic ὡς
περὶ ἀυλῶν dici poſſent, attinge
ſed aliqua ſaltim ex tam copic
dicendorum copiâ præmittere v
limus. Iſtis enim tanquam ger
ralioribus præcognitis, in ſpecia
oribus eo minus remoræ obji
ciatur.

§. 2. *NAVIGATIO autem*
NAVIGIUM ita vulgò ab invice
diſtingvuntur, ut *illa* ſit *claſſis v*
ctio & in amplum maris ſinum e
cu

rſio; *Hoc* verò ſit iſtud genus na-
um, quo navigamus, ideoque e-
m Græci πλοῖον vocatur. Bre-
ter: *Navigatio eſt curſus marinus,*
Caſar. l. V de Bell. Gall. Ventus,
quit, Navigationem impedie-
t, i.e excurſionem in altum. *Na-*
gium autem Navem ipſam, ac
iſſis magnam navium manum ſi-
ificat. Uti *Cicero l. 2. de Nat.*
orum inquit: Arborum ſectio
agnos uſus adfert ad navigia fa-
enda. Interim diffitendum non
; quod aliquando etiam *Navi-*
um pro ipſa Navigatione adhiberi
leat *L, 122. Qui Romæ §. 1. ff. de Ver-*
r. obligat. In hac itaque diſſerta-
ncula utramq; ſignificationem
njungimus, & non ſolum *ipſam*
vium Excurſionem Regis Hieroſo-
lymitani conſilio & juſſu factam,
d etiam *integrum navium onerari-*

arum, portemiarum ac mercatori rũ apparatũ indigitamus. Utrum enim in Salomonis expeditioi nautica concurrebat.

§. 3. Teutonicum noſtru Schiff/ Schiffen/ non incongri Clariſſimo ac Doctiſſimo Dn. *A drea* Senfftleben *in Sylva var. Nav. veter. c. 2. p m. 23* derivatur à Sileſiac dialecti nomine Schaf/ & Schä lein/ i. e. vaſe ſeu vaſculo, quc Græcis σκεῦος dicitur. Et cu Latino *Scapha* convenire videtu Cum Cardinales Linguas harm nicè potius concordare, quàm invicem generâſſe certum ſit, Na *Scapha* vas concavum eſt, quod d cente *Laz. Bayſio JCto Pariſienſi,* e *apud Venetos commorante in ſuo Re Navali libro p. m. 105.* etiamnu apud Venetos nomen ſuum tene dum *Scipho* & *copano* appellan

Lat

atinum autē *Scapha* ex gr. σκάφη
ſt, quam Plutarchus ἐφόλκιον ap-
ellat, quaſi *excavatum aliquod va-
ulum*, qualis fuit *alveus ille*, in quo
omulus cum Remo expoſitus eſt.
uod enim *Livius alveum*, eam
utarchus σκάφην notat in ſua de
omulo vitâ. Et quia etiam labra
alneatoria, concava ſunt, & ad
odum cunarum efformata, eâ de
uſa *Athenæus l. XIII. Hiſt. Anim.*
φιλοστοργία *Elephanti* εἰς παιδίον
quens, cunas ab Elephantō mo-
s σκάφην vocat· ὅς ἂν ἡ τροφὸς
πλήσειεν αὐτὸ τοῦ γάλακτος, ἀνὰ
σον τῶν ποδῶν τοῦ θηρίου ἐτίθει αὐτὸ
σκάφει. ὅτε δὲ κλαίοι, τῇ προβο-
ίδι τὴν ΣΚΑΦΗΝ ἐκίνει. *Nutrix
fantem lacte ſaturatum ad Elephan-
pedes in vaſe concavo ponebat. Cum
rò ploraret, proboſcide cunas iſtas
ovebat.* Ab eadem etiam Cavâ

figura σκαφία ita dicta ſunt *v*
illa igni concipiendo idonea, *q*
NVMA Pompili° virginib9 VEST
dedit, ut iis, ſi ignis ſacer extinct
eſſet, eundem rurſus accendere
Ita enim excavata erant, ut rad
ſolaribus hinc inde diſperſis &
centrum conjectis, arida mate
appoſita, confeſtim ignis emi
ret. Quo de locus extat in *Plut*
cho in vita Numæ p. m. 121. Quod
forte extinctus fuerit *ignis æterni*
(ut Ariſtionis tyrannide ſacra luc
na Athenis, & Delphis templo à N
dis accenſo, belloque Mithridati
atque Romanorum civili una cum
ra ignis deletus fuit :) negant *e*
fas eſſe ex alio accendi igne, ſed rece
tem parandum, eliciendamque pura
& liquidam ex ſole flammam. Succe
dunt eam ex SCAPHIIS CAVAT
in æqualia latera orthogonia trigon
lia, quæ ex circumferentia in unu

centru

ntrum ſunt devexa. His ſolis ob-
rſi radij undique flagrantes cogun-
r, & contrahuntur ad centrum. Ita
ĩ ipſum aëra dividunt attenuatum,
m leviſſimum quodque atque aridiſ-
num appoſitum fomentum inflam-
ant extemplo, quod accipiant refle-
ione radij corpus & ictum igneum.

§.4. Secus de involucro nomi-
is ſentit *Fridericus Taubmannus ad*
III. Æneid. Virgil. v. 279. Schiffen
imirum ex Latino *Scyphus* diduci.
cyphus, inquit, *Liberi patris & Her-*
ulis Cantharus eſt, quem & multibi-
um fuiſſe, & poculo interdum per ma-
a vectum docet Macrobius l. V. c.
. Certè apud Venetos hodieq; navi-
iolo nomen eſt Scipho, & verbum
chifar. Nec abludit *noſtrum* Schiff
Schiffart. Et verum eſt, quod
Macrobius c. l. & c. Saturnalium
oceat, veteres Græcos multa po-
ulorum genera à re Navali deno-
mina-

minaviſſe; utpote *Carcheſium*, cu
jus *Pherecydes* in libris Hiſtoriarum
meminit, dicitque Jovem Alcume
næ pretium concubitus *carcheſium*
aureum dono dediſſe. Malè igitu
Plautus apud eundem dicitur red
didiſſe *pateram* : Cum *patera* ſ
planum ac patens; *carcheſium ver*
procerum & circa mediam partem co
preſſum, anſatum mediocriter anſis
ſummo ad infimum pertingentibu
Item *Cymbia*, cujus *Anaxandrides &*
Demoſthenes meminerunt, proce
rum ſcil. & navibus ſimile pocu
lum. Ita & *Scyphum* poculum eſſe
ait ad ſimilitudinem alicujus navi
gii fabrefactum. *Ego* enim (ſub
dit. ad finem cap.) *arbitror non po*
culo Herculem transvectum ſed navi
gio, cui Scypho nomen fuit, ita ut ſupra
Cantharum & CARCHESIUM, & a
cymbis derivata Cymbia, omnia hæ
aſſerimus eſſe navigiorum vocabula

Hinc

ſinc â *Scypho* Schiff & Schiffen
tum eſt.

§. 5. *Noſtram autem* Navigatio-
em SALOMONIS in ſpecie quod
ttinet, eam *OPHIRITICAM ſeu*
PHIRANAM vocamus â termi-
o ad quem, utpote quâ *SALO-*
MONIS auſpiciis ex portu *Aſion-*
aber in Ophir ſeu Auream Cher-
oneſum (quanquam aliis aliter vi-
eatur) eſt navigatum. Cum quâ
rte navigatione nulla alia vel ce-
britate, vel difficultate, vel utili-
te, quæ in totum Hieroſolym. im-
eriũ redundavit, eſt comparanda.

§. 6. Eam profectò ipſe Sp. S.
nto honore dignatus eſt, ut, cum
ullius alius ex profeſſo in ſacris
eminerit, hanc tamen primam
Annalibus Judaicæ Gentis Regiis
eſcripſerit, & ejus non tantum
ommodam *ſtationem & portum*,
d etiam *terminum*, ad quem te-
tendit:

tendit, *merces* quas attulit, *autores* qui inſtituerunt, annotari juſſer *1. Reg. IX. 26. c. X. 11. & 22. 2. Parali VIII. 18. c. IX. 10. & 21.* Ex quib locis ſcripturæ tanquam *genuin ſede* tota hæc res eſt conficienda dijudicanda.

§. 7. Cætera ſive *Geographic* ſive *Chorographica, ſive Chronologic* ſive *Phyſica* & *Hiſtorica*, quæ ad ill ſtrationem locorum & materi rum aliarum faciunt, ex prophan adjicienda erant autoribꝰ, & cor mentatoribus Biblicis, quoru hic non ſugillanda ſed comme danda eſt diligentia. *Boni eni viri eſt, fidelis prædeceſſoris & man ductoris agnoſcere merita, & non di teri, ſub quibus tanquam haut pœn tendis magiſtris profecerit.* Qu quidem nos eo, quo potuimꝰ & d buimus candore ubique fecimu

§. 8.

§. 8. Ut itaque hoc noſtrum Inſtitutum benè cedat, & proſperos ſucceſſus habeat, Divinum ſupplices invocamꝰ Nomen & NUMEN, quo ſua nobis gratia adeſſe, veritatem docere, & in ejusdem glorioſa poſſeſſione nos conſervare velit. Ut autem *μεθοδικωτέρως* procedamus, quatuor Sectionibus hoc caput expediemus, quarum prima ANTIQUITATEM; ſecunda VARIETATEM, tertia MATERIAM, quarta DIFFICULTATEM & UTILITATEM navigationum continebit.

SECTIO I.
DE NAVIGATIONUM ORIGINE & ANTIQUITATE.

Sum

Summaria.

§.1. Navigatio prima Tyriorum. Tyrii non tam autores quàm cu
tores Navigationum.
§.2. Minoïs in Creta: qui potius ſil
maris Dominium aſſeruit.
§.3. Neptuni: á quo negotiatio ma
ritima.
§.4. Samothracum.
§.5. Myſiorum & Trojanorum.
§.6. Argonautarum, & Jaſonis.
§.7. Promethei & Minervæ.
§.8. Corinthiorum.
§.9. Atlantis in Gadibus.
§.10. Anglorum.
§.11. Ægyptiorum & Danai.
§.12. Jani i.e. Noachi, cujus Arc
dicitur Navis. Noachus bis in I
taliam navigavit.

§.13

§.13. Dei providentia circa Noachicam Arcam.

§.14. Arca Noæ conſedit non in Imao, non in Melanis montibus, ſed in Ararath; ſeu Coridæis Armeniæ montibus.

§.15. Ars navigandi etiam ante Noachum.

§.16. Penes Adamum.

§.17. Prima rudimenta Navigiorum & exigua initia: nova incrementa.

§. 1.

PRimam *Navium & Navigationum Originem* multi cum *Pomponio Mela Coſmogr celebratiſſimo lib. 1. de Situ Orbis c. XII. p. m. 68. Phœnicibus* Syriæ populis vindicant de quibus is ita inquit: *Phœnicen Phœnices*

nices illuſtravere, ſolers hominum ge-nus, & ad Belli, pacisque munia eximi-um. Literas & literarum operas, a-liasque etiam artes, mare navibus a-dire, claſſe confligere, imperitare gen-tibus, regnum præliumque commenti. Quibus ſubſcribunt *M. Annæus Lucanus l. III. de Bello Civili p. m. 67. Stephanus Forcatulus ICtus & Philoſ. Gallus l. :. de Imper, & Philoſoph. Gal-lorum p. m. 48. Sic Rufus ex Dio-nyſio*

Phænicum regio eſt; hi rubro gurgi-te quondam
Mutavére domum, primique per æquora vecti
Luſtravére ſalum, primi docuere carinis
Ferre cavis orbis commercia; ſidera primi
Servavere poli - - - -

Nominatim autem inter Phœni-ces *Tyrÿ* hac laude, etiam præ Sido-

niis

iis condecorantur, utpote qui-
us & inventio purpuræ & navi-
andi, & Aſtronomiæ vulgò acce-
tò feruntur. Unde ſic Tibullus:

Utq; maris vaſtum proſpectet tur-
ribus æquor
Prima ratem ventis credere docta
Tyrus.

ed hic omninò diſtinguendum,
nter *primam Navigationis inventi-*
nem, & ſubſecutam culturam. Uti
ſtam Phænicibus impertiri nequi-
nus, ita *hanc* iisdem faciles damus,
ræprimis, quia antiquisſimus Ge-
graphus *Strabo l.XVI.* περὶ τῆς Γεω-
γραφίας iſtam laudem iis vindicet,
is ferè verbis: *Tyrus has calamita-*
es (â terræ motu & Alexandro M.
llatas) *omnes evicit,* καὶ ἀνέλαβεν
ἑαυτὴν τῇ ναυτηλίᾳ, καθ᾽ ἣν ἁπάντων
τῶν αἰεὶ κρείττους εἰσὶ κοινῇ Φοίνικες,
& ſeipſum navigando reſtauravit.

Nam

Nam in ea re Phœnices ſemper omn *bus præſtitere.* Quibus paulo po ſubdit. Τῆς δὲ περὶ τὰς ναυςολίας δυ νάμεως τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶ ἀποικίδων ἐςὶ πολέων τεκμήριον *Na a s potentiæ & apparatus ſignum eſt & multitudo & magnitudo colon arum &c* Et certè propter commo diſſimum navigandi & negotiand uſum imperitare finitimis populi & inſulis cæperunt Tyrii & Sido nii. Eoque luxuriarum propter in vectas divitias devenerant, ut à vi cinis in Judæa Prophetis ſeveris ſimè corrigerentur, quemadmo dum *Eſaiæ & Ezechielis vaticinia &* *oracula* edocent. Et certè coloniæ in toto mari mediterraneo, imo e tiam extra Herculis columnas plantatæ, eorum navigandi periti am collaudant, quas omnes ὡς ἐν συνόψει videre eſt in *Sam. Bocharti*

p. l.

l Geograph. Sacra per multa Capp.
ed tamen *Tyria Navigatio prima*
n fuit. Nam *Tyrus Sidonis colonia*
ngo tempore poſt fundationem
tantam accrevit potentiam, ut
um Sidone de principatu conten-
ere, maribus imperitare, & colo-
ias diducere poſſet. Prius igitur
doniis id conveniet. *Sidon* autem
SIDONE primogenito CANAAN
u CANÆ (ut Beroſus vocat) orta
ngè poſterior fuit Noacho, aliis-
ue in oriente navigantibus. Imo
yrus creditur condita tempore
elli Trojani in millenario à con-
itu mundi tertio, *anno circiter M.*
68 cum *Phœnices ab Aſcalonis*
ege nimiopere vexarentur, in ma-
egreſſi ſunt, ut ibi ab incurſioni-
fidam ſedem haberent. Tandem
quid iis tribuendum, eſſet *concin-*
atio trabium ſeu ratium in mari
editerraneo, ut expreſſe Tibulli
verba.

verba ſonant Eleg. 7.

Prima ratē ventis credere docta Tyr

§ 2. Alium Inventorem *Stra*
ſubſtituere videtur, quem is *M*
NOA vocat, *Jovis & Europæ filiu*
eundemque vel *Cretæ* advenam
vel certè *Regem*. Ita enim *l. X. G*
ogr. infit f. m. 458. ἱστόρηται δ' ὁ Μίνω
γενέσθαι σπουδαῖος θαλαττοκράτησα
τὸ πρῶτος *Literis traditum eſt, M*
noem ſolertiſs. Legislatorem extitiſ
primumq; maris imperium ſibi vind
caſſe. Veruntamen ut apertiſſim
eſt ex Verbis Græcis, Diſtingv. hi
eſt inter θαλαττοκρατίαν & ναυτι
λίαν. *Imperii maritimi primam vin*
dicationem Strabo Minoi arrogat
non autem *primā navigandi artem*
Imo *Creta* iſtâ Minoïs ætate jam
tum ita erat habitata, ut Homer
teſte, *nonaginta de integro condit*
urbes eſſent, quæ ante Minoa eſſ
bre

reiactæ navigationibus non ca-
ierunt. odyſſ. T.

- - - ἐν δ' ἄνθρωποι
πολλοὶ, ἀπειρέσιοι καὶ ἐννήκοντα
πόληες.

§.3. Hinc ulterius progreditur *Diodorus Siculus l. V. Bibl. [illegible]* & originem primam accerſit à *Neptuno f. m. 337. edit. Hanov Laurentij Rhodomanni opera edita.* τῶν δ' ἄλλων θεῶν τῶν ἐκ Κρόνου καὶ Ῥέας γεγενημένων φασὶν οἱ Κρῆτες Ποσειδῶνα μὲν πρῶτον χρήσασθαι ταῖς κατὰ θάλασσαν ἐργασίαις, καὶ στόλους συστήσασθαι. *Cretenſes dicunt Neptunum inter alios DEOS ex Saturno & Rea natos primum uſum eſſe operibus* nauticis & claſſes conſtituiſſe. Et hæc quidem ex Cretenſium relatione Diodorus habet, veriusque *negotiatio nautica, & claſſium commentuumq́; inſtru-*

inſtructio bellica, quam ipſa *pri* *navigandi inventio* Neptuno att buitur. Στόλος enim *claſſicum n vium apparatum, &* ἐργασία κατὰ θ λασσαν *negotiationem maritima* important, quam diu Creten tenuerant, à quibus ideo provert um fluxit: ὁ κρὴς τὴν θάλασσαν, *Cr tenſis neſcit pelagus* in eum pronu ciari ſolitum, qui ea, quæ novit, ignorare diſſimulat.

§. 4. Ex *Creta in Samothracia* pedem transfert *Euſebius*, atque e hac primum Navium ortum pet re amat, quando *l. 1. de Præpar. Eva Samothracibus* iſtam gloriam pr mæ ſcil. inventionis aſſignat. At qui Trojani priores Samothraci bus, & Trojanis priores Myſii, & Myſiis Græci priores navigarunt Ideoque Cretenſibus iſta laus à *Sa mothracibus* minuenda non eſt.

§. 5. Hin

§.5. Hinc alii in *Helleſpontum* ogreſſi *Myſiis* & *TROJANIS* ibuunt, quod primi Navigia excogitarint, *cum adverſus Thracas tranſirent* apud *Plin.l.VII.c.56.* Sed longe ante *Græci in Ætolia* & paſſim *mari Ægæo* fretarunt, ut fruſtra id à Trojanis repetas. Nam horum regnū demum à *Dardano conditum eſt A. M. 2471. ſeqq.* Et cum adverſus Thracas pugnarent, longius ſpatium interceſſit. confer eam in *Genealogiam Reg. Trojan.* apud *icræl. Synt. Polit. l. 1. ſ. 3. p. 110.* con. Strabon. l. VII. Geogr. f. 288.

§.6. Hinc *Ovidius Lib. VII Met.* & *Manil. l. 1. Aſtron.* Ad *Argonauticam expeditionem* transfugit, atque *Jaſonem* primum navi conditorem fuiſſe ajunt. Hinc ſonis - - *nobilis Argo*

In cœlum ſublata, mari quod prima cucurrit.

Quo

Quo etiam inclinat *Arrianus* in *P*
riplo Maris Euxini, cum inqui
αὗται δὲ καὶ κυάνεαι εἰσιν, ἃς λέγου
οἱ ποιηταὶ πλαγκτὰς πάλαι εἶναι: κ
διὰ τούτων πρώτην ναῦν περάσαι, ζ
Ἀργὼ, ἥτις ἐς κόλχοις Ἰάσονα ἤγαγ
i.e. *Hæ ſunt Cyaneæ iſtæ Inſulæ, qu*
Poëtæ olim finxerunt vagas atque e
rantes fuiſſe, per quas prima na
Argo tranſierit, qua Jaſon in Colch
vectus fuit. Hinc etiam *Ovidius* li
brum *VI. Metam.* ita claudit:

Vellera cum Minyis nitido radia
tia villo,
Per mare non notum PRIMA pet
ere carinâ.

Eandem laudem *Catullus* quoq
Argói defert, quando inquit:

Illa rudem curſu prima imbuit Am
phitriten.

Quanquam etiam inter priſc
Autores ſint, qui *JASONEM* nc

m *conditorem & inventorem*, quàm *ſſis iſtius ducem & directorem* fuiſ- malint. Nam ſtructorem faci- t Argum, *uti* Valerius Flaccus l. I. *gonaut.* ait:

- - ad charum Tritonia devolat
Argum
Moliri hunc puppim jubet & demit-
tere ferro
Robora: - - - -

em quoque *Joſephus Iſcanius l. I. Bello Trojano aſſerit*

- - author ratis Argus, & Argo
Navis erat, ſed uterque rudis -

odorus verò *Siculus l. IV. Biblioth. ſtor. f. m. 171.* addit; *Argum* una m *Jaſone & aliis Nobilibus Græcis venibus deſcendiſſe in navem, ut re- raret, ſi quâ carinæ dehiſcerent.* ν δὲ ναῦν προσαγορευθῆναι κατὰ μὲν ς τῶν μυθογράφων ἀπὸ τοῦ τὸ σκά- ος ἀρχιτεκτονήσαντος Ἄργου, καὶ

συμ-

συμπλεύσαντος ἕνεκα τοῦ θεραπεύ
ἀεὶ τὰ πονοῦντα μέρη τῆς νεώς. Incid
autem hæc expeditio in *Annu*
Mundi 2727. Sed quis credat tu
demum mare transiri cęptum eſſ
Profecto ante *Jaſonem Phryxus*
Helle, Athamantis Thebanorum Reg.
& Nepheles liberi Thebis auffug
rant navi, quam aut ob inſigne ar
etis aurei, aut ob auri gazam *ari*
tem aurei velleris nominarun
Hinc Diodorus c. l. fatetur & ipſ
iſta tempeſtate (ſcil. ante Argo ſu
Pelio monte fortasſis in *ſinu Pegaſi*
in Theſſalia, unde *Argo* ab Ovidi
& Silio Italico etiam *Pegaſea rati*
cognominatur, ad urbem nimi
rum *Pegaſam* ædificatam) ratibu
tantum & parvis cimbis naviga
tum eſſe: Διὰ τὸ σχεδίαις πλεῖν τοὺ
τότε ἀνθρώπους, καὶ μικροῖς παντα-
χῶς Ακατίοις, *Tunc ratibus & par*
vi

Acatiis (*parvis actuariis*) *das ſulcabant homines.* Por- etiamſi concederemus, Jaſo- n (ſi modò non *verius fabu- quam hiſtoria* ſit, quod de Argo- utis traditur, uti videtur *Arri- in Periplo Ponti Euxini ad Impe- . Trajanum* Adrianum *apud Tur- um Reg. Lutetiæ Profeſ. in T.2. r.f.m.147.*) Primum in mari Eu- o circa Ann. mundi 2227. navi- ſſe, Inde tamen non conficere- , alibi navigationes non fuiſſe quentatas. Imò cum *Apollonii oliaſte* rectius ſtatuitur, quod *go prima ſaltem longarum navium* erit, non verò *omnium navium* ipſa *Andreæ* Senfftlebens *Argo* explicat cap.3. p.34. idemque *inius ex Philoſtephano* confirmat c.56.

§.7. Parem certitudinem ha-

B bet,

bet, quod *Prometheus* apud *Æſc.*
lum gloriatur, à ſe navem eſſe p
mum inventam; aut quod ex ali
rum relatione. *Tertullianus in l*
de Militis Corona habet, *Miner*
hunc honorem eſſe deferendu
Poëtica enim & tabulis immix
hæc ſunt, parumque firmitatis h
bent.

§.8. Ideoque ex prioribus t
ceſſib^9 *Corinthum* ſe conferunt *Th*
cydides & Libavius, quorum hic
diſſertatione quadam ex iſto *Cori*
thiis primam navium concinna
onem attribuit: eò quod & pote
tes maris eſſent, & quaſi in mar
faucibus hærere viderentur. Qu
modo verò hæc cum *Ætolorum*
Thebanorum & Cretenſium priori m
ris imperio conciliari poſſint, equ
dem augurari non poſſum.

§.9. Hinc ad *Gades* decurr
Clemen

mens Alexandrinus, & *Atlanti*
nc honorem defert, qui inter
icam&*Hiſpaniam* vicinum ma-
atibus coëgiſſe, & interjectum
tum trajeciſſe creditus eſt.
ita hæc credenda ut *Atlantica*
editio non ſuperet Tyrios. Nam
rum quidē hæc laus eſſe vulgò
ditur, quod fretum iſtud ape-
rint, & eò colonias ſuas tradu-
int.

.10. Quod alii *columnas Herculis*
esſis in *Oceano Britannio* pri-
m conditas & inventas eſſe pro-
it *naves corio circumſutas*, *quas*
tmodum in ligneas longas ef-
narint. parem cum priori for-
r fidem. *Si* enim ita eſt, quod
nonſtrare annititur *Bochartus*,
od Tyrii etiam in Angliam ſuas
onias diduxerint, utique nega-
equit, priores Anglis navigaſſe
ios.

§. 11. Sed ad *Ægyptum* rever
mur, ex qua *Danaus* cum nave
Græciam venitaſſe commemo
tur à *Plinio l. VII. c. 56.* cum ante l
tibus tantum navigatum eſſet,
ventis in mari rubro. Nimiri
Danaus à fratre ſuo *Sethoſi*, reg
pulſus, *Ægypto profectus Argos*
vigavit, ibique pulſo *Gelanore*
Helanore, Argivornm regnum
mundi 2474. occupavit, qui G
cos docuit *puteos fodere & arid*
regionem fecit abundare aquis.
runtamē & eo prior *Xanthus Crot*
Octavi Argivorū Regis frater,
gis *in Lesbum*, & *Phorbas*, alter C
topi frater in *Rhodum* delati i
dem ſedes ceperunt. Quomo
autem delati niſi per naves ? I
iis ſuperior *Phoronæus Inachi* fil
ſecundus Argivorum Rex edom
Peloponneſo arma in *Rhodum* tra
tulit, certè *non equis aut armen*

navigiis. Primus denique Ar-
i Regni conditor, *Inachus*, ideo
ani & Thethyos filius creditur,
a peregrinus per mare huc ad-
tus eſt. Seriem Regum & Re-
n Argivorum ex Beroſi, Pauſa-
, Siculi, aliorumque Annalibus
rtextam videſis apud *Ubbonem*
mium in Append. Genealog. ad
onol. & apud B. D. Micrælium
ynt. Polit. l. 1. Sect. 3. fol. 67. &
.

.12. Rectius iſti mihi videntur
re, qui *JANUM* ſtatuunt in-
torem artis nauticæ, *Janum in-*
retantes de Noacho, qui gemino
lo præditus, recte *BIFRONS*
poteſt, *quia uno oculorum an-*
ſum in mundum antediluvia-
, altero retrorſum in poſtdilu-
num mundum verſo poterat utri-
ue faciem res atque ætatem digno-

 ſcere.

ſcere. Hinc *Beroſus* Chaldæus hiſ
ric9 *Noæ Arcam NAVEM* appella
quia iſta nihil aliud, quàm *aptat*
navigiũ & condendorũ diverſigen
navigiorum primum ac unicum po
ris exemplar fuit, ſunt verba *Poly*
ri Virgilii Urbin. de Inventoribus
rum l. 3. c. 15. p. 286. Nam *Noac*
per diu ante *Danaum, Neptunum*
mneſque alios vel Ægypti vel Græ
Reges & populos fuit, qui quid
multis retro annis lapſis ſcil. *CVI*
primùm in Italiam creditur deſc
diſſe, ibique Imperium pro ſuo
Japheto nepóte, *Gomero* regn
condidiſſe; Et non ita multo po
ſecundâ vice, cum hactenus ra
bus mare mediterraneum lutr
ſet, eò advolaſſe, & regnum *Abo*
ginum, *â Chameſeno ſeu Chamo* c
ruptum, *SATURNO SABAT*
regnum conſtituiſſe, ex quo *Sab*
(*unde Sabini & Samnites*) *Zabel*

s *Curetus* aliique plures nati. Hic
ique *Noachus* ſicut in Maris Me-
terranei occupatione & diſtribu-
one filios navigationes docuit:
 iſtam *navigiorum conſtruendo-
m rationem etiam primus juſſu &
ſtructione DEI eſt aggreſſus. Gen. VI.
14.* Cum enim vir ſanctus & in-
cens â DEO *diluvium* ad perni-
em generis humani futurum eſſe
gnoviſſet, ut aquarum vim eva-
ret, *arcam* ſibi *ligneam* divinitus
lineatam fabricavit: â quâ ejus
oque poſt diluvium *poſteri*, dum
i alias orbis regiones ad habi-
ndum peterent, *navium uſum* di-
cerunt.

§. 13. Huc omninò ſpectat, quod
EI MANUS *ratem Noachicam*,
 quam ſpes orbis confugerat, di-
ur *gubernaſſe*; univerſali iſto
ındi Cataclyſmo durante *Sap.
V. v. 6.* Et vere quidem *gubernaſ-*

ſe: quomodo enim, quantumlib
ex roboribus & firmiſſimis ced
compacta fuiſſet, tantam vim in
brium, & procellas ventorum,
tempeſtates fluctuum per int
grum añum ſuſtinere, tantamq
tot animalium molem ferre valu
ſet, ſi eam altipotens Dei man
non ſuſtentaviſſet & gubernaſſet

§. 14. Siccato igitur orbe te
rarum, in montibus *ARARA*
conſedit, docente *Moſe Gen. VII*
v. 4. Ut mirari ſubeat, quod *The*
philus Antiochenus l. 3. ad Autolycu
ſcripſerit, montes *Arabicos qu*
MELANOS vocant, primum Arca
ſuſcepiſſe: cujus hæc ſunt verba: *R*
liquiæ arcæ Noæ durare adhuc perh
bentur in montibus Arabicis, & ib
dem oſtendi. Qua in re eum memo
ria lapſum eſſe arbitror. *Montiu*
enim *Melanorum* duæ quaſi colliga
tiones ſunt *Sinai & Horeb*, quorur

cu

mina Moſes, & radicem etiam *Iſ-lita* contigerunt,ex quorum re-u ea non ita fuiſſent obſcurata. agis ridiculum eſt, quod alii ontem *Imaum ex Scythia porre-m*,cujus *Libanus, Caucaſus, Tau- & Tapuræi*, aliique in Armenia ontes, nervi vel pedes ſunt, inſi-ari arbitrentur, eò quod *Scythæ ud Juſtinum in l. 2. & Pauſaniam Atticis* adverſus *Ægyptios* defen-runt generis ſui antiquitatem, orumq; relatione confirmant, od *mortale genus* dicatur in *Scy-iaSaga renatum*.Expreſſè montes *RARATH* in Moſe exprimuntur, i *montes* ſunt in *Armenia omnium* *isſimi & frigidiſſimi*: in quibus iam aliqua ejus rei documenta periri traduntur. Ita enim *Hai-onus, Armenus ipſe*, proſapia re-a cretus, qui primùm ſub rege rmeniæ militavit poſtmodum

multis ad verſitatibus fractus, militiæ pertæſus in ſortem cleri rum ſe transſcribi curavit, & *An Domini M CCCV.* in Cypro monaſterio Epiſcopæ *Præmonſt tenſis ordinis* regularem habit ſuſcepit, uti ipſe de ſe teſtatur *lib. de Tartaris c. XLVI. fol. m. 461.* autem iſte de monte *Ararat ſcri c. IX. fol.* 424. *Eſt in Armenia m altior, quàm uſpiam terrarum in be qui ARAT vulgariter appellat & in cacumine iſtius montis ARC NOÆ poſt diluvium primo ſedit.* licet propter abundantiam ni um, quæ ſemper in illo monte periuntur tam hyeme quam æſt te, nemo eum aſcendere valea *ſemper tamen in ejus cacumine app ret nigrum quoddam, quod ab homin bus dicitur eſſe ARCA.* Iſti mon tes, apud *Cartuchos* ſeu *Carduen* ſiti, alias *Coridæi*, item *Gordiæi* ſc

nt appellari, ex quibus Tygris
ominatisſimus in Oriente fluvi-
promanat, nec procul abeſt *A-
xis* fluvius. Quibus omnibus ſu-
n etiam calculum addunt *Bar-
oldus Nihuſius in Tr. Chorogr. p. 85.
rtholom. Anglus l. XIV. c. 3.* Imò
Beroſus autor eſt, *partem Noachi-
navigii apud montem Coridæum
perfuiſſe, unde bitumen abradi ſit
litum, quo pro amuleto homines ſint
i,* ſcribente Matth. *Dreſſero Mil-
n. 11. p. 72.* & *Joſepho l. 1. Antiq. Jud.
IV.* qui hanc in rem etiam *Hiero-
mi Ægyptii,* qui antiquitates Phœ-
icum deſcripſit, *Mnaſeæ, Nicolai
Damaſceni l. XCVI.* de Arca Noæ
eſtimonia adducit. Addatur A-
ami Olearii relatio in Itinerario
erſico.

§. 15. Atque ita quidem in *media
ivi & mortui mundi facie NAVIS
NOACHICA* ſervata, initium & u-

ſum

ſum navigandi præmonſtravit
Sed præterea ſunt, qui ex hoc mun
do poſteriori in *anteriorem naviga*
tionum originem transferre audent
Cum enim *Simon Majolus Epiſco*
pus Vultuarienſis in Diebus Canicu.
Colloquio 23. p.m. 796. Danaus l. III
Antiquit. primi mundi cap. 1. Hi
ſtor. 12. Henricus Salmuth. ad Panci
l. 11. Tit. 11. p. 556. ſcripſerint, duci
bus iis quos antea nominavi, poſ
Noachum demum ab hominibu
mare tentari incepiſſe: *Andrea*
Senfftleben *inſignis iſte Uratislav. li*
terarum Promocondus, in ſua Ἀργ
iis contrariatur, dum in *præfation*
ad Lect. b. Artem navigandi inquit
ſolius Dei ſapientiſſimi conſilio & ſo
lertiſſima Noachi manu natam & or
tam fuiſſe, cujus opera ſolidiſſima o
mnium & ſplendidiſſima illa navi
tricamerata, quæ cum remis velisqu
deſtituta foret, planitiemque pro ven

tr

ſeu carina haberet , Arca potius quàm navis appellari debuit, ex ligno quidam volunt levigatis dedolatis, adratis, ſeu bituminatis, ſeu de li- o Gofer i. e. cedrino, ſeu ut alii iterū lunt, arundineo ſurgere cepit & ſcere, ita tamen, *ut hoc poſito, non gem PRIORIBUS MUNDI ECULIS ANTE NOACHI O STEROS certa fuiſſe quadam MARINA VEHICULA, quæ dem cœleſtis ſapientiæ digitis homi- bus non minus, ac aliæ artes de qui- Gen. IV. v. 22 videre eſt, demonſtra- fuerint, quo nimirum & illi divini- concesſo imperio maris frui potue- nt.* Quo fundamento etiam u- ur *Johann. Loccenius JCtus Sueci- s l. 1. c. 1. de Jure Maritimo & av. §. 2. p. 10.* Scilicet ex indul- entisſima Dei gratia, quæ Domi- um maris hominibus dederat, iasque artes *Chalceuticas, Muſi-*

cas,

cas, Paſtoritias, Ædificatorias, Piſc
torias, Venatorias, &c. excolenda
conceſſerat, etiam *artem tranſeun*
di maria & fluvios conceſſam fuiſſ
eſt probabile, in Geneſi tamen no
expreſſum.

§.16. Sed nec iſtud tantummc
do mihi aſſeri poſſe videtur, qui
ulterius progrediendum eſſe, arbi
tror. Quomodo Adamus ex un
fluvio in alium deſcendere, *domi*
niumque ſuum, quod immediatè à De
in omnes beſtias, piſces & aves, imò
in terram & aquam acceperat uſur
pare potuiſſet, ſine navium uſu, non vi
deo: Aut quomodo potuerit *terra*
rum ſitus & loca vel ipſe occupare, ve
filiis occupandos tradere; ſi nullun
vel *pontonum, vel navium, vel acatio*
rum, vel ſaltem *cimbarum, aut vecto*
riorum, aut lemborum, vel quocunq
denique alio nomine veniant, u
ſum habuiſſet, itidem non animad-

verto

verto. Sane per mare eum vadâſſe,
aut per fluvios, quos toties tranſi-
e oportebat, nataſſe, quis credi-
lerit? Iſtud tamen *omne ſapientio-*
um judicio committo, & placidæ ad-
nonitioni, cui non tantum libens locũ
lare & cedere, ſed etiam pro eadem
ti par eſt, gratias rependere ſemper
um paratiſſimus.

§. 17. Τȣτο δε ὅλον συνελὼν dico.
Prima artis navigatoriæ, perinde ut
piſcatoriæ initia ex Dominii Ada-
nitici exercitio, & poſtmodum ex
oſſidendarum terrarum, fluviorum &
narium occupatione, quam Adamus
ro ſe & ſuis filiis ſine dubio uſurpavit,
videntur dependere. Cui pro iſta
umani generis infantia rates & cim-
æ, pontones atque vectoria ſufficie-
ant. Uti enim in omnibus artibus
habitibus fieri amat, ut *principia*
it rudia, ex quibus deinceps efflu-
u temporum *habituales exſurgunt*
per-

perfectiones , *& in magnum* excre
ſcunt robur: Ita etiam cum nav
gationibus comparatum era
Exigua principia, ut rudimenta ve
rius navigiorum dixeris, quam nav
gia ipſa. Iſtis autem deinceps tem
pore diluvii ſucceſsit ſtupendum
iſtud & ſalutate humanæ ſaluti
monumentũ, *ARCA NOÆ*, quan
Deus ipſe dimenſus erat, & in ſpa
cia atque concamerationes diſtri
buerat, ut ex ea tanquam *EXEM*
PLARI aliarum ratium & navium
condendarum rationem addiſceren
mortales. Iſtis tandem Homi
num curioſitas & μοχθηρία ſem
per majora addidit, & inventis *re*
morum ordinibus, velorum & malo
rum directionibus, ita ναυτιλίαν lo
cupletavit, *ut nunc non naves & robo*
ra, ſed claſſes, & quaſi integros exerci
tus mercatorum & nautarum in mari
bus diſcurrere & præliari videas. U
me

eo quaſi jure quodam aſſerere
ſſe videar, *nullã rem â tam exiguis*
incipiis provectam in tantam vel
rfectionem vel dignitatem proceſ-
ſe. Uti enim urbes & omnia in
undo, ita & artes ex infimo na-
untur, & eundo quotidie vires
munt.

SECTIO II.
DE
NAVIGIORUM
AUTORIBUS & VARI-
ETATE.

Summaria.

1. Ναυςολίας *Autores, Noachus &*
Noachi poſteri.
2. *Rates ab Erythra Oſri nepote in-*
venta, à Graecis Annibale, Romanis
uſurpata.

§. 3. *Qua-*

§. 3. Quadrans ratitus à ſignatu
Ratis.
§. 4. Naves Ratiariæ & Ratianiæ.
§. 5. Μονόξυλα Erythræorum, Lu
tanorum, Germanorũ. Cava tra
Virgilii.
§. 6. Lenunculi. Lenuncularii pr
fecti. Lenunculariorum Collegium
§. 7. Monocrotæ.
§. 8. Dicrotæ. Liburnicæ & Liburn
§. 9. Triremes. Τριήρεις.
§. 10. Quadriremes. Centuripina.
§ 11. Quinqueremis Neſichtonis. Dion
ſius Doridem Quinqueremi elegan
tiſſima transvexit.
§. 12. Hexeres.
§. 13. Hepteres.
§. 14. Octeres. Enneres, Deceres En
Deceres, Dodeceres, Triſcædecere
Icoſeres, Triaconteres. Earum au
tores.
§. 15. Onerariæ. Φορτηγοὶ, ὁλκάδες

Fru-

Frumentariæ. Carbonariæ&c. Majores etiam ventis aguntur.
.16. *Portemiæ. Proſumiæ. Porthmiæ. Porthmides.*
.17. *Gerariæ. Geſtoriæ. Commentatores Rei Nauticæ.*
.18. *Sylloge Navigiorum in Claſſe Salom. adhibitarum nim. Phœnices Tyriæ. Ægyptiæ. non rates. Sed pleræque remis actæ. Longæ. Onerariæ. Portemiæ. Gerariæ.*

Ἔκθεσις.

§. 1. Cum itaque prima vel *rudi-*
menta vel rudiora primordia naviga-
tionum detexerim, operæ quoque
pretium me facturum puto, ſi *per*
quos has ναυςολία profecerit & *incre-*
menta ſumpſerit, autores, rudi, quod
aiunt, penicillo delineavero. Nam
abſolutam aliquam *Ichnographiam*,
ubi facula hiſtorica non prælucet,
promittere non poterimus. Quod
itaque priſci ſive *Poëtæ ſive Hiſtorici*
ſuo

ſuo *Jano*, quod alii *Nepenno*, iſtu
nos *Noacho & ejus poſteris* attrib
endum eſſe cenſemus, cum per h
humani generis propagatio & te
rarum inhabitatio fuerit facta. A
iſtis itaque *varia navium genera* ex
cogitata eſſe, per quam eſt vero
mile.

§. 2. *Ratium compactarum* men
tionem facit *Hiram* in *Reſponſion*
ad Legationem Salamonis data 2. *Pa*
ralip. *II*. *v*. 16. Earum inventor com
muniter ſtatuitur *Erythr as Rex* ſiv
Ægyptiorum ſive Inſularum in ma
ri rubro ſitarum, prævio *Plinio* l
VII. *c*. 56. Hunc *Erythram aut Ery*
thrum, quem Poëtæ *Perſei & Andro*
medæ, quam ille ſaxo alligatam li
beraverat & duxerat, filium faci
unt, *aliquem fuisſe ex nepotibus No*
achicis, *nimirum ex Idololatrico Mi*
ſraim ſeu Oſri, *ſeu* Apin dicto, vel ea
de cauſa perſuadeor ut credam,
quia

ıia *Arrianus l. VIII. Rerum geſtar.*
Alexandro ait , cum imperaſſe
ari Erythræo & in illis regionibus ſe-
ltum nomen iſti mari dediſſe. Hinc
orro *uſus ratium* obtinuit apud
ios quoque populos. Sicuti *Diod.*
culus l. IV. Bibl. Hiſt. f. 171. teſtatur
l *Graecanicas Inſulas* olim σχεδίαις
ſe navigatum. *Plinius* quoque
III. c. 5. dicit *Tyberim navigatum*
e trabibus verius, quam ratibus. Et
lybius in tertio, ubi de *Annibale* a-
t, quod cum Elephantos *Rhoda-*
um transportari curaret, ratibus
uſus, his utitur verbis: ἐγένετο δὲ
διακομιδὴ τῶν θηρίων τοιαύτη τις.
ξαντες σχεδίας κατὰ δύο καὶ πλείους
φορότως τούτων δύο πρὸς ἀλλήλαις
υξαντες βιαίως ἤρεισαν ἀμφοτέραις
τὴν γῆν κατὰ τὴν ἔμφασιν τοῦ πο-
μοῦ, πλάτος ἐχούσας τὸ συναμφό-
ρον ὡς πεντήκοντα πόδας. Ταύταις
δὲ

δὲ συζευγνύντες ἄλλας ἐκ τῶν ἐκ
προσήρμοζον, προτείναντες τὴν κα
σκευὴν τοῦ ζεύγματος εἰς τὸν πό
καὶ τὰ λοιπά. i.e. *Iſtorum anima*
u trajiciendorum hujuſmodi con
lium fuit : Compluribus paratis ra
bus duas invicem copulatas à terra
amnem porrigunt latus quinquagin
pedes. His alias duas à parte ripæ a
jiciunt, quas, ne ſecunda aqua def
rantur, compluribus retinaculis va
lidis ad arbores parte ripæ ſuperiori
minenter alligant. Poſt duas alias r
tes extremis illis leviter annectunt:
quibus extenderunt ligacula, quib
in ulteriorem ripam pertrahi po
ſent &c. Similiter circa *Eubæam*
Locros iſto navium genere ute
bantur teſte, *Siculo l. XIX.* Παρα
σκευασάμενος δὲ πλοῖα καὶ σχεδία
ἐκ τῆς εὐβοίας καὶ τῆς λοκρίδος
ἐπεραίωσε τὴν δύναμιν. *Comparati*

navi

vigiis ratibusque ex Eubœa & Lo-
de transmiſit exercitum. Sic *Thu-*
d. in VI. ait. Siculos ex Italia tra-
ſiſſe in Siciliam, ut fertur, ratibus
ſos. Tale enim genus *navigii erat,*
aſi tumultuarii, quod facili ne-
tio in militia conſuebatur: uti
ter alios *Florus* edocet *lib. III. c. 20*
ens de Spartaco ejusque bello
rvili. Ibi *circa Brutium* angulum
cluſi cum fugam in Siciliam para-
t, neque navigia ſuppeterent, ra-
que ex cratibus & dolia connexa
gultis in rapidisſimo freto fru-
a experirentur, eruptione facta
gnam viris obiere mortem & *l.*
c. 25. de Bello Cæſ. & Pompei. idem
ert: *Miſſæ quoque à Baſilio in*
xilium ejus RATES quales inopia
vium fecerat, nova Pompejanorum
eCilicum, jactis ſub mare funibus,
tæ quaſi per indaginem. Cicero
oque *IX. ad Att.* Affertur circum-
valla-

vallatum eſſe Pompejum, *ratu*
etiam portus exitus teneri. Qu
ipſum convenit cum eo quod p
ſcriptum eſt à *Cæſare l. d. B. Civ.*
Quorum operum hæc erat rati
qua fauces erant anguſtisſimę p
tus, molem atque aggerem ab
traque parte littoris jaciebat, qu
his locis mare erat vadoſum; lo
gius progreſſus, cum agger altic
aqua contineri non poſſet, *RAT*
duplices quoquo verſ9 pedum trigin
è regione molis collocabat, quas qu
ternis anchoris ex quatuor angulis
ſtinebat, ne fluctibus moverentur.

§.3. Et longe ante etiam Rom
nis in uſu fuiſſe Rates *ex Varrone*
IV. de L.L. colligere eſt, quanc
inquit: *Antequam Roma ædific*
augeſceret, mons Aventinus paludib
à reliquis montibus, & ita urbis etia
partibus reliquis diſcluſus erat. Ita
eò, qui ex urbe advehebantur RAT
BU

US,quadrantem ſolvebunt.Et pau-
poſt: *Hinc vectura, quas hi ſolve-
nt, qui ratibus tranſibant, qua-
ans; ab eo Lucilius ſcripſit QVA-
RANTIS RATITI.* Secun-
m Varronem itaq; *quadrans Ra-
us* erat, qui mercedis loco pro
ctura ſolvebatur. At aliam iſtius
adrantis Ratiti rationem ſubmi-
ſtrat *Sext. Pomp. Feſtus l. XVI. de
rb. Veter. ſignificat. f. m. 1274. Ra-
um quadrantem* dictum putant,
*od in eo & triente RATIS fuerit
gies*, ut navis in aſſe. Quod etiam
firmat *Plinius l. XXXIII. H. N c.3.*
s verbis: *nota æris fuit Q. Fabio
C. ex altera parte Janus geminus,
altera roſtrum navis. In triente ve-
& quadrante rates.* Quapropter
cundum has quidem *ratitus qua-
ans dicitur à ſignatura*, eſtque *ra-
us* idem quod *rate notatus, & in-
itus, ſeu ratem habens*, ut ait e-

minentiſſimus Criticus *Adr.* T
nebus l. XX. Adverſar. C. 30. f.m.;

§. 4. Hinc quoque ortum t
xerunt *NAVES RATIARIÆ*
Ratium ſimilitudinem factæ, ut
dorus l. XIX. de Orig. c. 1. inquit:
tes primum & antiquiſſimum ge
navigii, ê rudibus lignis, aſſeribus
conſertum, ad cujus ſimilitudinem
bricatæ naves, RATIARIÆ di
Nam & rates abuſivè naves. N
propriè rates ſunt connexæ in
cem trabes. Has etiam *A. Gel*
l. X. c. 25. recenſet inter varias
vium appellationes, quæ ſunt: *G*
li, Corbitæ, Caudicæ, Longæ, Hip
gines, Cercuri, Celotes, vel ut Gr
dicunt Ceretes, Lembi, Orcæ, Len
culi, Actuariæ, quas Græci ἱςόπο
vocant, vel Epicaridas, Proſum
vel Geſcoretæ, vel Orcæ, Stlatæ, S
phæ, Pontones, Vætitiæ, Mœdia, Ph
li, Parones, Myoparones, Lintres, C

p

li, Camara, Placidæ, Cydarum, Ra-
riæ, Cataſcopium. Scaliger ad ſu-
a dictum *Feſti* locum exiſtimat
sdem eſſe *Ratiarias Feſti* cum *Ra-*
niis Servii Danielis navibus, de
ibus is ita loquitur: *Rates, ubi*
res mali vel trabes ſunt juncti, a-
à ducuntur: Hinc naviculæ cum
nis Ratianiæ dicuntur. Ratariarum
tem inventores creduntur *Ta-*
tini ap. Nic. *Perottum in Mart.*
igr. Sextum f. 575.

§. 5. *Ratibus* autem & *Ratariis*
nge ſimplicius navigiorum ge-
s fuit, quod μονόξυλον vocarunt
uno ſcil. ligno cavato factum, cujus
us & apud *Erythræos & Luſitanos*,
apud *Germanos* priſcos fuit; *De*
ythræis teſtatur *Arrianus in Peri-*
maris Erythræi: ἐστὶν δὲ ἐν αὐτῇ πλοι-
α ῥαπτὰ καὶ μονόξυλα. *In eadem*
(ula) naviculæ ſunt plicatiles &
noxylæ. Quas *Stutkius* in Scholiis

ſic exponit,quod ſint naves,*ex u*
arbore confectæ, quæ hodie *Alma*
appellentur, teſte *Odoardo Barbo*
in deſcriptione Angos,urbis Æthio
cæ. De Luſitanis extat locus in *St*
bonis Geog. Lib. III. f. 147. νυνὶ δὲ
τὰ μονόξυλα : *Nunc autem eti*
Lintres ex uno ligno cavatos habe
De Germanis ait Plinius Lib. XI
C. 40. Germaniæ prædones ſingulis
boribus cavatis navigant , quar
quædam & triginta homines feru
Nec dubitare de *Romanis* me ſi
locus Virgilianus in II. Georg.

Tunc alnos primum fluvii ſenſ
cavatas.

Quemadmodum & ipſe in III.
neid. *cavæ Trabis* mentionem fac
Quo de & ipſe *F. Vegetius l. III.*
Re Militari c. 7. agit: *Commod*
repertum eſt, ut monoxylos h. e. pa
latiores ſcaphulas ex ſingulis trabi
excavatis pro genere ligni & ſubti
to

te leviſſima, carpentis ſecum portet ercitus, tabulatis pariter ac clavis rreis præparatis. Confer. etiam *Jul. llux l. 1. c. 9. Onom. Lat.* & *Bayſius Re Nav p. 104.*

§. 6. Quod genus navigiorum on niſi uſu diſtare â *Lenunculo* ediderim, cujus *Gellius* quoque pra meminerat & *J. Cæſar, l. 11. B. Civili* quando inquit: *Pauci enunculi ad officium imperiumque nveniebant.* In quem Cæſ. *Locum . Hottomannus* inquit: *Lenunculos rammatici etiam Lembunculos ap- llant, & eoſdem eſſe dicunt, qui & embi appellantur, hoc eſt, naviculas ſcatorias.* Quod *Hottomannus* ex *mmiano Marcellino* de prompſiſ- videtur, quando l. XIV. ita: *So e to magnitudine anguſti gurgitis & fundi à tranſitu arcebantur: & m piſcatorios quærunt Lenunculos l innare temere contextis ratibus.*

Sed iſtud non videntur diverſæ
ſtæ Navium appellationes â Gell
§. 2. citatæ admittere, quæ *Lemb*
à Lenunculis diſtinguunt: & ex iſ
Cæſaris loco tale quid conficit *Ba*
ſius de R. N. p. 86. Quo certæ loc
Cæſar *Lenunculos* poſuiſſe videtu
non pro navi piſcatoria; ſed pro ſc
phis navium. M. enim Ruffus Quæſt
relictus à Curione, magiſtris nav
um imperarat, ut primo veſpere omn
ſcaphas ad littus appulſas haberen
Quo circâ tutius *Lenunculus* â Græ
co ληνῷ quam â Lembo derivatu
ληνὸς autem non tantum *torcula*
ſeu prælum, ſed etiam *concavum i*
ſtum in curru locum ſignificat, inqu
ab aurigis *ſcuticæ reponebantur*, qu
& alias γρώνη dicitur, *teſte Æli*
Dionyſio. Hinc *Lenuncularii* quo
que talis *navigii præfecti* ſunt dicti
quorum *integrum erat Collegium*, ut
ex

Antiqua Inſcriptione Andreas
enſſtleben citat in ſua Ἀρχαι
MU. ACILIO. GLABRIONE.
M. VALERIO HOMULO
COS. ORDO CORPORATO-
RUM LENUNCULARIO-
RUM TABULARIORUM AU-
XILIARES OSTIENSES.

item Romæ:

DECURIONI LAURENTI-
UM VICI AUG. EJUS PATRO-
NO CORPORIS LENUNCU-
LARIORUM AUXILIARIO-
RUM OSTIENSIVM.

7. Deinde huc pertinent Na-
ia, quotquot *ab ordinibus remo-*
n cognominantur, quorum una
ſt alia Jnventores alios habu-
nt. Nam *Monocrotæ*, quæ unico
tum remorum ordine aguntur
ſchæ, Javanis filio tribuendæ, â
Ἕλληνες *in Græcia* & *Aeoles in Aſia*
i, ideoq; *earum* etiã uſus *ap. Græ-*

cos manſit. Quemadmodum *Xe*
phon in II. Lib. inquit, quod *ſi*
dato concurrerint milites ad auxi
um navibus ferendum. Quum aut
ſocii navales in diverſas partes ad
quisque negotia diſceſſiſſent αἱ μὲν
νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτ
αἱ δὲ παντελῶς κεναὶ, quod *tunc n*
nullæ duobus tantum remigibus fu
rint actæ, aliæ vero unico tantum
dine, aliæ autem prorſus vacuæ fu
rint. Ex quibus pateſcit, quod *X*
nophon dicrotas & monocrotas dix
ſit eas naves, quæ cum triremes
ſent, tamen propter abſentiam r
morum & ſociorum navalium, *du*
bus tantum vel unico per transtra r
mige fuerint incitatæ, cum tam
potuiſſent ternis agi, ſi ſaltem copia r
migum fuiſſet. In paulo alio & fo
ſan aptiori ſenſu *monocrotos* acc
pit *Strabo*, quas ab uno remoru
impulſu deſcribit. Verba ita h
ben

ent: καὶ νεώρια, ἐν οἷς ἀνέθηκε καὶ-
ερ τὴν δεκανέαν ἀκροθύνιον ἀπὸ μο-
κρότε μέχρι δεκήρες. Sunt & navi-
a, in quibus Cæſar undeviginti na-
s decimarum nomine dedicavit ab
io remorum ordine uſque ad decire-
es.

§. 8. Succedunt *dicrotæ ſeu bire-
es*, quæ duplici remo agitantur,
as inter ſunt *Liburnicæ*, quæ &
iburni & *Liburnæ* appellantur, *ex-
ditæ* nimirum & *celeres biremes*,
as *Erythræi* dicuntur reperiſſe,
ſte *Damaſte, ſeu Demaſthene*, apud
in. l. VII. C. 56. Polluci & Suidæ
iam Διήρες πλοῖον appellatur, ſed
ud *Bayſio* non probatur, quia:
*libius in VI. libro Hiſt. cum dicere
uiſſet* διήρεις *uti dixerat* τριήρεις
aluerit dicere δίκροτα quā διήρεις.
usmodi autem Dicrotis vehe-
ntur non tantum *Erythræi & Æg-
ptii*

ptii, tamquam inventores, ſed e
iam *Aſiatici Inſulares, Graeci & R*
mani. De *Rhodiis* ſcribit *Appi*
nus Alexandrinus in *Mithridati*
his verbis: ὁλκάδος δὲ βασιλικ
ἱστίῳ παραπλεούσης ῥόδια δίκροτ
ἐπ' αὐτὴν ἀνέχθη. *Cum autem R*
gis oneraria navis velis præteriret, b
remis Rhodia in eum impetum feci
Dicrota Mitylenæorum atting
Cicero l. V. Epiſt. ad Att. Ep. X
Ἄφρακτα *Rhodiorum & Dicrota M*
tylenæorum habebam. (Ἄφρακτ
erant naves non tectæ, nec ad pro
pugnandum munitæ.) In *Roman*
militiâ Brutus quoque adhibuit
apud *Ciceronem l. XVI. Ep. 4. Para*
tiorem offendo Brutum, quam audie
bam. *Nam & ipſe Domitius bon*
planè habet Dicrota. Suntque navi
gia præterea luculenta Seſtii &c. Si
militer apud *Appianum* alius pro

ſta

tlocus : καὶ νῆες κατάφρακτοι
ακόσιαι, δίκροτα δὲ ἑκατὸν· καὶ ἡ
λη παρασκευὴ τούτων i. e. *trecen-*
n conſtratæ naves, centum Dicrota,
reliquus apparatus earum. Cæte-
quin *Caſar* non tantum *l. III. de*
C. ſed etiam *Livius Decad. III. L.*
aliique Biremium uſum *Romanis*
ndicant. Imprimis notum eſt,
od *Svetonius in J. Cæſ.* ait, *Navali*
elio in modum cochleæ defoſſo lacu
emes ac triremes quadriremesque
rias, Ægyptiasque magno pugna-
um metu conflixiſſe. Iidem igitu:
nani Biremes Leves Liburnicas
pellarunt, uti egregiè *Appianus*
Illyrico, ἐγένοντο, inquit λίβυρνοι
ἔθνος ἕτερον ἰλλυριῶν οἱ τὸν Ἰώνιον καὶ
νήσους ἐλῄστευον ναυσὶν ὠκείαις τε
κούφαις, ὅθεν ἔτι νῦν Ῥωμαῖοι τὰ
φα καὶ ὀξέα Δίκροτα λιβυρνίδας
οσαγορεύουσιν, i. e. *Fuerunt Libur-*

 ni-

ni alterum Illyriorum genus, qui Ion
um mare, & quæ in eo ſunt, Inſul
prædabantur celeribus & levibus n.
vigiis; unde etiam nunc leves & cel
res biremes Romanis Liburnicæ a
pellantur. Varias ξυλογραφίας B
remium & Liburnicarum videſis
pud *Laz.Bayſium Annot. ad Leg. l*
de Capt. & poſtlimio. Reverſis à p. 1
ſeqq.

§.9. Triremes, quæ ternos r
morum ordines habent, *Corinthi*
cæ originis ſunt. Nam quod *Thuc*
dides l.1. habet, καὶ τριήρεις ἐν Κορί
θῳ πρῶτον τῆς Ἑλλάδος ἐναυπηγ
θῆναι, Triremes primum apud Co
rinthum in Græcia ædificatas eſſ
Ex eodemque *Plinius l. VII. c. 56.*
pſius Naupegi nomen annotavi
dixitque *Aminoclem* Exinde no
tantum *Græcis*, *ſed etiam Perſis* e
Romanis in uſu fuerunt. *Demoſth*
nes certè in *prima contra Philippum*

Ταχ

ιχείας τριήρεις δέκα, δεῖ δ' ἔχον-
ις ἐκείνε ναυτικὸν δὲ ταχειῶν τριηρῶν
ιῶν, ὅπερ ἀσφαλῶς ἡ δύναμις
πλέῃ. *Decem celeres triremes com-
arabimus: Nam cum ipſe habeat
laſſem, celeres triremes nobis eſſe o-
ortet, quò exercitus noſter tutò navi-
are poßit.* De *Perſis*, & imprimis
e *expeditione Xerxis in Græciam*
Herodotus in Polymn. Τῶν δὲ τριηρέ-
ν ἀριθμὸς ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι
αἱ χίλιαι. i. e. *Erant autem mille
ucentæ ſeptem numero triremes.*
Tantum numerum etiam *Cornelius
Nepos*, reſecto ſeptenario, habet in
Themiſtocle. Nec longè *Cicero* ab
odem recedit *Actione III. in ver-
em*, Quando, *ut ne Perſæ quidem*,
nquit, *quum bellum toti Græciæ Diis
ominibusq; indixiſſent, & mille nu-
nero navium claſſem ad Delum appu-
iſſent, quicquam conarentur aut vio-*

lare aut attingere Concinit *Plutar-chus in Themiſtocle*: ξέρχῃ δὲ καὶ ... οἶδα χιλιὰς μὲν ἦν νεῶν τὸ πλῆθο[illegible] Xerxi autem (probè enim novi mille numero naves erant. *Roma-norum* etiam claſſibus *Triremes* in ſerviſſe dubium nullum eſt. *Virgi-lius* namque agnoſcit navem, à qu[illegible] *terno conſurgunt ordine remi*. Iisdem *Cæſar* non tantum in *Bello Alexan-drino*, ſed & alii Imperatores in Co-rinthiaco, Maſſilienſi &c. ſunt uſi, teſte *Panſa in B. Alex. & Floro in Ep. Hiſt. R.* Nunquid autem Veterum *Triremium* ea fuerit facies, quam ex marmore *Bayſius de Re Nav. p. 30.* expreſſit, meritò dubitatur, impri-mis, cum ſubinde mutatis tempo-ribus & moribus militum, triremes quoq; ſint immutatæ, ut inter alia ex *Blondi Flavii l. VI. Roma Triumph. f. m. 145.* licet conjicere: *Ex iis na-vibus, quæ aguntur remis, majores o-*

mnium

nium ætatis noſtræ licet triremes di-
æ ſint, duos tantummodo ordines re-
orum ſingulis in lateribus habent,
uas à Liburnis originem habuiſſe cre-
derim, vel eò maximè, quia in Li-
urnis & propinquo Venetiarum loco
iremes omnium ætatis noſtræ impri-
is agiles & idoneæ fabricari dicun-
r. Mutata itaq; navigia: muta-
ſunt vocabula, & quid? mutata ſunt
aſſium. loca (loquitur autem de
avenna & *Miſeno.*)

§. 10. QUADRIREMES quatuor
rdinum ſunt, quarum inventio-
em *Ariſtoteles Carthaginenſibus* tri-
uit apud *Plin. l. VII c. 56.* Hinc et-
m *Livius l. IV. de Bello Punico* ea-
um meminit: Præmiſſa, inquit,
uadriremis cum intraſſet fauces,
ortus, capitur. *Cicero quoq; VIIma*
n Verrem: *Princeps Cleomenes in*
uadriremi Centuripinà malum erigi,
ela fieri, præcidi anchoras imperavit,

& ſimul ut ſe cæteri ſequerentu *ſignum dari juſſit.* Hæc *Centu* *pina* navis erat incredibili ce ritate velis. Nam ſcire iſto Pr tore nemo poterat, quid quæq navis remis facere poſſet. Erat nim ſola illa navis conſtrata, & i magnæ, ut propugnaculo cæter eſſe poſſet; quæ ſi in prædonum f gâ verſaretur, urbis inſtar habe inter illos piraticos myoparon videbatur. Sed easdem *Quadrir mes* etiam *Græci* adhibuerunt, ut d Regibus Aſiæ, Græciæ & Ægyp agens *Diod. Siculus l. XIX. Bibliot* inquit: Τέτων ἦσαν τετρήρεις μὲ ἐννενήκοντα, πεντήρεις δὲ δέκ ἐννήρεις δὲ τρεῖς, δεκήρεις δ δέκα, ἄφρακτοι δὲ τριάκοντα hoc eſt: *Harum quidem erant qua driremes nonaginta, quinquereme decem, enneres tres, deciremes decem*

apert.

pertæ autem triginta. Sic *Polybius*
1. *Hiſt.* *Quadriremis* alicujus no-
u excurrentis, & in aggerem ſeu
revia reſedentis meminit, quæ in
oſtium venerit poteſtatem, cum
ſet διαφέρουσα τῇ κατασκευῇ τῆς
ιωπηγίας, *cum eſſet inſtructiſſime a-
ficata & præ aliis præcellens.* Im-
cimis *Corinthiorum Triremes &
uadriremes ab agilitate commen-
antur apud* Livium Lib. *VII. dec.
V. f.125.*

§.11. QUINQUEREMES inſtituit
Meſichthon Salaminius teſte *Plinio*
VII. c. 56. quæ Græcis πεντήρεις
ppellantur, quæ fuerunt *Athenien-
ſium*, teſte *Herodoto* in Erato: καὶ ἦν
δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντήρεις ἐπὶ
ουνίῳ. *Rhodiorum* teſte *Appiano*,
Mithridatico: πεντήρεις δὲ σφῶν
ληφθείσης ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀγνοοῦν-
ς οἱ Ῥόδιοι ἐπὶ ζήτησιν αὐτῆς ἐξέπλευσε
μάλιστα.

μάλιςα ταχυναυτέσαις ἀνέπλεοι
Cum autem ipſorum Quinquere
mis ab hoſtibus capta eſſet, ejus i
gnari *Rhodii* ad conquirendun
eam ſex maximè celeribus navib
regreſſi ſunt. *Alexandrinorum*
teſte Hirtio in B. Alexandr. p.m.38
Capitur hoc prælio quinqueremi
nna & biremis &c. *Siculorum*. Nan
admodum notabile eſt, quod *Dioa*
Siculus l. XIV. Bibl. Hiſt. de Dionyſio
Siculorum tyranno refert, quod i
in Siciliâ ἤρξατο ναυπηγεῖσθαι τὸ πρῶ
τον ταύτην τὴν κατασκευὴν τῶν νεῶ
ἐπινοήσας. Ἀκέων γὰρ ὁ Διονύσιος
ἐν Κορίνθῳ ναυπηγηθῆναι τριήρη πρῶ-
τον, ἔσπευδε κατὰ τὴν ἀποικισθεῖσαν
ὑπὸ ἐκείνων πόλιν αὐξῆσαι τὸ μέγε-
θος τῆς τῶν νεῶν κατασκευῆς cœ-
perit Triremes & quinqueremes
cum ſcaphis ædificare, primusque
ejusmodi ſtructuram commentus.

Cum

n enim audiviſſet CORINTHI *emen fuiſſe exſtructam, in deducta* *c urbe ſtucturam navium amplifi-* *dam eſſe cenſuit. Hinc etiam non* *longe poſt elegantiſſimam Quin-* *remem* πρῶτον νεναυπηγημένην ἀργ- ...οῖς καὶ χρυσοῖς κατασκευάσμασι ...οσμημένην *recentis artificij opus,* *enteis aureisq; inſtructam orna-* *tis, Locros miſit,* eademque *DO-* *DEM Locrenſis* Civis filiam ſibi ponſatam Syracuſas transvexit; dem ibidem tradit *fol. m. 271.* *nanorum*. Nam eo tempore, quo numP. R. ſtatuit è Rep. eſſe, cum *thagin.* de Siciliæ atque adeo ris interni imperio navalibus piis dimicare, *Centum & viginti* *ium claſſem ædificare juſſit, in qua* *umfuere Quinqueremes & vigin-* *triremes*. Nam antea quidem eo tempore, quo *Meſſanam* co-

pias

pias traducere cæperunt, οὐχ ο
inquit Polybius, *κατάφρακτος*
τοῖς ὑπῆρχε ναῦς, ἀλλ' οὐδὲ κατ
μακρὸν πλοῖον, οὐδὲ λέμβος, οὐδε
i. e. *non ſolum nullam navem tect
conſtratamve habebant, ſed nec pr
ſus ulla longa navis aut lembus u
illis erat.* Quare â *Tarentinis* & *I
crenſibus, ab Eleatis & Neapolita*
Triremes & πεντηκοντόρους *quinqu
ginta remorum actuarias* commod
to acceperunt, quibus mili
transvexerunt. Quo quidem te
pore cū forte Carthaginenſes c
ca fretum in Romanos irruere
& navis quædā conſtrata, propt
promptitudinem, reliquas omn
præcurreret, caſu impacta, imp
ditaque in Romanorum manus
venit. Ταύτῃ παραδείγματι χρώμ
νοι τότε πρὸς ταύτην ἐποιοῦντο τὴν
παντὸς στόλου ναυπηγίαν Ea itaq

exer

emplari uſi, ad illius ſimilitudi-
claſſem ſuã univerſam ædifica-
nt. *Magnam autem Quinque-
nium molem Cicero* tangit *1. de O-
or. Ipſe exiſtimo,* inquit, *quadra-
ta fuiſſe ſedilia in tabulato alteri-
lateris quinqueremis, quæ quadrin-
ntis remigibus agebatur.* Ergò ad-
odum ſpatioſam oportet fuiſſe
vem, quæ tot ſedilia, tot remiges
pere poterat.

§. 12. Hexeres ſex ordinum na-
s, *Xenagoras Syracuſius* inve-
teſte *Plinio l. VII c.56.* quasque
avarchæ potisſimũ elegerunt in
atorias. Nam ex *Polybio* conſtat,
od *M. Attilius & L. Manlius*
isque unâ *hexere* ſint uſi. Ita e-
m Polybius habet: τὰς μὲν οὖν
ήρεις δύο οὔσας ἐφ᾽ ὧν ἔπλεον οἱ στρα-
γοὶ μάρκος Ἀτίλιος καὶ λεύκιος
άλλιος πρώτας ἐν μετώπῳ παραλ-
λήλους

λήλυς ἐπάζαι. i.e. *duas igitur H*
xeres, quibus M. Attilius & L. Ma
lius duces vehebantur, primas in fro
te æqualiter ab invicem diſtan
conſtituerunt: Similiter *Lucanus Br*
ti prætoriam navem deſcribit h
verſibus:

Celſior at cunctis Bruti prætor
puppis
Verberib9 SENIS agitur, molem
profundo
Invehit, & ſummis longè petit a
quora remis.

Hinc etiam *Livius l IX. De*
III. *Scipionis* vectoriam *Hexere*
facit: *Scipio*, inquit, *poſt paucos di*
Locros HEXERI advectus &c. & *Ap*
pianus Alexandr. cedentem *Pom*
pejum in Ænaria cum multis na
vibus ἐξήρυς λαμπρᾶς ἐπιβεβηκότ
vectum eſſe ait l. I v. de b. Civ.

J. I:

§.13. HEPTERES ſeptem ordi-
m remis actæ non minus cele-
antur. Quo de ſolus *Livius* poſ-
teſtari. Nam is in *l. VII. Dec.*
de Antiocho cum Rhodiis confli-
ro ait: *Regiam claſſem* VII. &
X. majoris formæ navium fuiſſe,
quibꝰ tres HEPTERES, & quatuor
EXERES habebantur, præterque
decem Triremes. Et paulo poſt
pugna Navali cum Annibale, An-
chenæ claßis procuratore ingreſſa,
quit: *Maximè terruit HEPTE-*
S regia à multo minori Rhodia nave
ictu demerſa. Et mox de prælio
vali ad *Myoneſum* commiſſo
it: *Ab Romanis* LXXX. *naves pu-*
bant, ex quibus Rhodiæ duæ &
erant. Hoſtium claſſis undenona-
ta navium fuit, & maximæ formæ
ves tres Hexeres habebant, duas
EPTERES. Robore navium &
tute militum Romani longe Rhodios
præ-

præſtabant. Rhodiæ naves agilit
& arte gubernatorum *& ſcientia*
migum.

§. 14. *Octeres*, ὀκτήρεις *At*
næus, ἐννήρεις *Diod. Siculus*, Δεκή
Polybius ad pugnam navalem
Chium inter *Philippum* Maced. R
gem & *Attalum* Rom. factam co
memorat, Ἑνδεκήρεις Δωδεκήρε
τρισκαιδεκήρεις, εἰκοσήρεις & τε
κοντήρεις viciſſim *Athenæus* l.
longa ſerie allegat, ubi *Philad*
phum Regem â divitiis & appara
marino commendaturus, inqu
eum copia navium, & numero
mnes alios ſuperaſſe. τὰ γὰρ μέγι
ἦν τῶν πλοίων παρ' αὐτῷ τεσσαρακοντ
ρεις δύο, εἰκοσήρης μία, τέσσαρες
τρισκαιδεκήρεις δωδεκήρεις δύο, ἑ
δεκήρεις δεκατέσσαρες ἐννήρει
τριάκοντα, ἑπτήρεις τριάκοντα ἑπτ
ἑξήρεις πέντε, πεντήρεις ἑπτὰ κ
δεκ

a &c. *Navigia, quæ apud ſe ha-*
at, maxima hæc erant. Duæ tri-
a ordinum: Una viginti ordinum:
duor ordinum tredecim: duæ duo-
m ordinum: quatuordecim unde-
ordinum: triginta novem ordinũ:
inta ſeptem Hepteres, quinque he-
s, ſeptendecim quinqueremes, &c.
tores primos talium Navium re-
ſet *Plinius* c.l. Ad *Decemremem*
neſigeton proceſſit, Alexand. M.
nt inſtituiſſe ad XII. ordines. Phi-
phanus Ptolomæum Soterem ad
ndecim, Demetrium Antigoni
XX. Ptolomæum Philadelphum ad
Ptol. Philopatorem, qui Triphon
ominatus eſt, ad Quinquaginta.
od *Philoſtephanus*, & cum eo ſ.
ux, Ptolomæo Soteri asſignant, id
tarchus *Ptol. Philopat.* in Deme-
vita adſcribit: ἐδεὶς γὰρ οἶδεν ἀν-
ώπων ὕπ πεντηκαιδεκήρη ναῦν
D πρότε

πρότερον, ὔτε ἑκκαιδεκήρη. ἀλλ'
ρον τετλαραχοντήρη Πτολομαῖ© ὁ
λοπάτωρ ἐναυπηγήσατο. *A*
neque quindecim neque ſedecim
dinum navem quisquam hominum
verat: Poſtea tamen Quadrag.
ordinum ædificare curavit Pto.
Philopator.

§. 15. Atque iſta quidem v
navium genera erant, quæ rem
bus agebantur. Cum iſtis au
omnino conjungendæ ſunt O
RARIÆ, â ferendo onere, cui i
neæ erant, Græcis Φορτηγοὶ dic
quas *Hyppius Tyrius* invenit, te
Plinio c. l. Quas non ſolum *Tyrij*
etiam *Romani*, & omnes aliæ nat
nes in ſuis navigationibus pc
modum adhibuerunt. De *Roma*
teſtatur *Livius Decad. III. L.*
Naves, quas Livius tutandis comm
atibus habuerat, partim machinat
ni

bus onerat, apparatuque mœnium pugnandorum, partim *tormentis & axis, omnique telorum miſſilium genere inſtruit. Cicero* quoque *Act. V. in Verrem* : & *Polyb. l.* 1. De *Græcis Thucydides* in VI. ubi de fugâ Alciiadis agit, aliiq; paſſim. Has ipſas *Thucydides & Siculꝰ* ὁλκάδας appelnt, quod nominis hodienum in landria retinent, *des Holkes*; *Julius æſar graves, Pollux* βαρείας, *Suidas* πακτρα & ἐπακτρίδες, noſtrates *ercatorias. Venantius Honorius l. 2. e Vita S. Martini* (citante Senfft-ben p. 73.) vocat *Emticam* his proemodum verbis:

Martinum mea prora vehat, ſancta emtica nautæ
Dulcis apex, ſpes fida ratis, leve pondus amantis.

Cum autem varia ſint onera, quæ navibus transportanda, eorum re-

ſpectu etiam variæ ſunt *Onerar*
rum ſpecies. Nàm *Ulpianus Vi*
rias dixit, Cæſar *frumentarias*, ſ
Σιτηγὰς ad frumentum vehendu
aptas, & *Bayſius* teſtatur, quod V
netiis viderit *Aquarias*, quibus
qua portetur, ut vendatur ciſtern
non habentibus, quas *Burchi*
Aqua vocent. Item quod vider
lignarias, arenarias, lutarias, farin
rias, quas Burchi da Legno, da Sabio
da fango, da farina appellitant; no
minat quoque *Carbonarias*, iter
paleares, quibus vehebatur vende
baturque palea, quas cum *Cicero*
de finib. citaret, ita fatur: Vt enin
gubernator æque peccat, ſi palea
rum navem & ſi auri &c. Iſtud ſal
tem diſceptari ſolet, an *veterum o-*
nerariæ velis, an remis ſint actæ? Laz.
Bayſius de Re Nav. p. 81. ex *Livio* vult
elicere, *onerarias non eſſe remis agi*
ſolitas. Sed *Hieron. Magius l. 1. Mi-*
ſcell.

ll. c. 6. ex *Homeri Odyſſ.9.* contra-
am evincere ſtudet, Onerarias
licet *maximas* etiam nulla niſi
ntorum vi impelli potuiſſe, *remis*
i non poſſe; *minores verò & remis*
velis, prout navigandi urſiſſet ne-
ſſitas, maria ſulcaſſe. Iſtaque di-
nctione inter *majores & minores*
rarias omne dubium videtur
e ſublatum.

§. 16. Ad harum cenſum etiam
RTEMIÆ ſpectant, à *portando*
nominatæ, apud *Pannones* uſita-
teſte *Iſidoro l. XIX. c.* 1. Quas *Thu-*
ides & Pollux Φορτικὰς ſeu *Porta-*
ias, Feſtus verò & Plautus *PRO-*
MIAS appellant. Ita enim *Plau-*
in Amphitruone:

Ad portum ſum profectus Portu-
mia.

tiquit' autē *Portumia & Proſumia*
Proſumia ſeu *Portemia* diceban-
. Quanquā ſciam quoq; aliquos

Proſumiam à *proſumendo* i. e. ante ſumendo derivare, eò quod *Feſtu* dicat: *Proſumiam eſſe genus navig ſpeculatorium parvum.* Chalcagni no etiam *Porthmia & Porthmides* vo cantur, quod in perpetua ſtation ad viatores transvehendos iis ex cubarent.

§. 15. Nec incongruè hic po nuntur *GERARIÆ & GESTORIA* quarum etiam memoria apu *Plautum in Milite Glorioſ. Ac III. ſc. 1.*

Jampridem quia nihil abſtulerit ſuccenſet geraria.

Quanquam non ignorem, *Turne bum* hic per *GERARIAM puerulo rum Gerulam* intelligere, & *Taub mannus malit Cerariam*, mulieren ſcil. quæ *Cereos ad ſolennitates ſacri ficiorum ritè peragendas ſoleat porri gere.* Sed de his & ſimilibus pluri bus veterum & recentiorum Navi

um

generibus conferri poſſunt Rei
valis Commentatores *Laz. Bay-*
Annot. in Leg. II. de Capt. & poſtl.
erſis; *Cælius Chalcagninus ad Læ-*
n Gregorium Gyraldum, & hic rur-
in eadem materiâ nautica ad
RCVLEM II. Eſtienſem Ferrar.
ncipem; *VVolfg. Lazium in Com-*
it. Reip. Rom. l. VI. c. ult. & in
cinctâ aliquâ epitome totam
vam Veterum Navium ex pro-
isſimis quibusque autoribus
nplexus *Clariſſimus Dn. Andreas*
nfftleben/ *in Ἀργοῖ ad Nicolaum*
nelium JCtum, & *Uratislav. Syn-*
um, cujus profectò fideliſſimam
eram & ſtudium in veterum ma-
nas nauticas inquirendi dex-
rimum non poſſum non debitis
erre laudibus & honoribus.

§. 18. Vt autem â tam prolixis
avigiorum & nauticarum expedi-
num commentationibus in ſtri-

ctiorem campum deſcendamus,
propius ad *Noſtram SALOMON*
Navigationem deveniamus, defi
enda heîc erant Navigiorum Sal
monæorum genera. Sed qualia
quanta illa fuerint, nihil certi v
ex Scriptura, vel profana hiſtor
habemus. Interim tamen, quia h
claſſis Rectores Phœnices, & Tyrios a
que Judæos habuit, & quia in litto
Arabico exſtructa, & in confinio Æ
gypti ad mare rubrum ædificata fu
veroſimile mihi jam olim fuit v
ſum in diſp. publica Witteb. habit
de Nav. Salom. §. 4. & etiamnu
videtur, *NAVES PLERASQU*
fuiſſe TYRIAS h.e. ad modum earu
Navium, quibus tunc temporis Tyr
& Sidonij, aliiq; maris Cyprii & Syria
ci accolæ utebantur, exſtructas, quibu
fortaſſe etiam aliæ nonnullæ ad mo
dum Ægyptiacarum atque Arabica
rum exſtructæ intermiſtæ & aſſociat
erant

unt, tales, ſcil. quales tunc tem-
oris in Mari Rubro & Sinu Perſico
etabant, quarum quælibet *certis*
nis & mappis inſignitæ, & diſcre-
erant. An etiam *rates compactæ*
cem Navigiorum ſuppleverint,
uarũ copiam ibidem Erythram
ciſſe ſuperius ex Plinio §. 2. dixi-
us) incertum & fortaſſe etiam
probabile eſt; Quia *rates* tam
nginquæ expeditioni non con-
niebant. Iſtud tamen evidenti-
i aliqua probabilitate mihi a-
uere poſſe videor, quod Naves
lomonææ ſi non omnes pleræq;
men *remis actæ* fuerint, non tan-
m ideo, quia, ut § 7. dicebamus
iusmodi navium impulſio per remos
it uſitatisſima, ſed etiam diu
oſt ea tempora duravit. Nam &
Propheta Jona cognoſcimus, ejus
lhuc tempore *Remigationem* ob-
nuiſſe, ſiquidem *Cap. I. 13.* nautas

 tem-

tempeſtate compulſos remiga[
narret. Imo nihil prohibet, hic [
tiam *longas naves* ponere. Quon
am *Diod. Siculus* l. 1. Bibl. Hiſt. p. n
52. teſtatur, quod *SESOSTRIS Re*
Ægypti primus iis ſit in Ægypto uſu
Quam Veritatem non tollit *Egeſia*
quando *Parhalum*, aut *Cteſias*, *qua*
do Samyram, aut *Saphanus*, quand
Semiramidem, aut *Archimachu*
quando *Ægaeonem* autores *Long*
rum Navium faciunt : Vti nequ
nos eandem ſublatam volumu
quando §. 6. earum inventionen
JASONI tribuimus. Iſta enin
ſunt pro *diverſis regionibus & loc*
accipienda, in quibus primum au
ſtructæ, aut adhibitæ ſunt. Poſt
quam enim ſemel in mari Medi-
terraneo, cœperunt currere, o-
mnis earum vis & robur *ad Græco*
pariter & Romanos defluxit, uti a-
pud *VVolfg. Lazium Comm.* de Rep.
Rom.

m.l.VII.c.1. & Livium paſſim vi-
re eſt. Similiter quoque ONERA-
AS, PORTEMIAS, GERARIAS, VE-
ORIAS, & GESTORIAS Naves in
paratu *Navigii Salomonæi* fuiſſe
edimus, utpote quibus in tam
ris & variis mercibus apportan-
s, animalibus & metallis adve-
ndis carere neutiquam pote-
nt.

****

SECTIO III.
DE
MATERIA NAVI-
GIORVM ET RELIQVO APPA-
RATV SALOMONIS NAV-
TICO.

Summaria.

§. 1. *Materia Navigiorum.*
§. 2. *Arundo ſeu calamus Indicus.*

§.3. Papyrum Nili.

§.4. Locus Eſaiæ c. XVIII.2. illuſtra tus. Vaſa Gome. Arca Moſ. juncea.

§.5. ἐπιστολαὶ βίβλιναι. *Naves Tabel laria.* גֹּמֶא *non eſt* גֹּפֶר

§.6. Gofer materia arcæ Noachicæ ligna τετράγωνα. *bituminata, la vigata, cedrina, cupreſſina, pinea.*

§.7. Suber ſeu Scirpus, ἄνευ φελλοῦ.

§.8. Suber leve & ἀβάπτιστον. φελλο-πόδες.

§.9. Vimina. ῥίπες. *Caniſtra nauti-ca, Pacton.*

§.10. Navis Virg. Sutilis. ῥαπτά.

§.11. Naves ex Corio.

§.12. Ex Vitris & Teſtudinibus.

§.13. Salomonis navigia erant Lignea. murus ligneus.

§.14. Tyrii ex Cedris, Abietibus, Quercubus Libani ædificarunt.

§.15. Num ligna ex Libano traducta in

Aſion

Aſion gaber ? Portus Japho & Gazza.

6. Multa ligna circa Aïlath.

17. Nav. Salom. Commeatus Triennis.

8. Reliqvus apparatus. Remi. Vela, velorum autores, & Tyriorum carbaſa holoſerica.

9. Mali.

0 Anchoræ.

1. Gubernacula.

Ἔκθεσις.

§.1. Quanquam varia materiæ eptio apud Philoſophos & Rhees in uſu ſit, ex ipſa tamen epiphe facilè conſtat, quod nos materiam Navigiorum, non aliintelligamus quam eam, ex qua ficiuntur Naves & Rates, quo mine potisſimum ligna, cæmenta erramenta cujuscunq; generis inigenda ſunt.

§.2. Cœterùm ex *priſcis rerur* *Annalibus* accepimus, in uſu quoc fuiſſe *NAVIGIA arundinacea ſe* *arundinea*, ex *arundinum internodi* *ſciſſis confecta*. Iſtiusmodi nave *Strabo* vocat ῥίπους ἐκ καλάμου i. crates ex arundine factas, & *l. XI* *Geogr.* σχεδίας καλαμίνας i.e. *conſt* *tas ex arundine* naves. *M. Geor* *Draudius* Eruditiſſimus Vir *Mem* *rab. Solini c. LX.* p. m. 124. *in Supplen* INDIS ejusmodi navigia asſigna Alii, inquit ex *Herodoti Thalia*, i paluſtribus fluminibus habitant crudis veſcuntur piſcibus: egres *arundineis navigiis* exceptant: *Si* *gula autem navigia è ſingulis arund* *nis internodiis fiunt*. Idem quoqu *Plinius* teſtatur *l. XVI. N. Hiſt. c. 3* *Jul. Solinus c. 65.* *Quæ paluſtria ſun* inquit, *arundinem creant ita cra* *ſam, ut fiſſis internodiis lembi vice v*

ctit

et navigantes. Tantæ nimirum
tudinis & firmitatis calami Indici
hibentur, ut earum ſingulis in-
nodiis naviculæ excidi poſſint,
bus non unus tantum,ſed plu-
etiam vehantur homines. Cui
fidem fœneramur ex Plinii Nat.
ſt. qui l. VII. c. 2. inquit. Maxima
ndia gignuntur animalia. Indicio
t canes grandiores cæteris. Arbo-
quidem tantæ proceritatis tradun-
,ut ſagittis ſuperari nequeant. Hæc
it ſoli ubertas, temperies cæli, a-
rum abundantia (ſi libeat crede-
ut ſub una ficu turmæ condantur e-
itum. ARUNDINES verò tantæ pro-
itatis, ut ſingula INTERNODIA
VEO NAVIGABILI ternos in-
dum homines ferant. Idem repe-
l. XVI. c. 36. ex quo hæc fideliter,
ſolet, in ſuum Cornucopię trans-
it Nicol. Perottus f. m. 773. Con-
mat eadem Strabo l. XV. Geogr.
f. m.

f. m. 671. Huc ſpectat, quod ide
Strabo ex Poſidonio refert Βόγον
βασιλέα τῶν μαυρουσίων ἀναβάν
ἐπὶ τοὺς ἑσπερίους αἰθίοπας καταπέ
ψαι τῇ γυναικὶ δῶρα καλάμους τοῖς I
δικοῖς ὁμοίους, ὧν ἕκαστον γόνυ χοίνικα
χωρεῖν ὀκτὼ καὶ ἀσπαράγγων ἐμφ
ρῆ μεγέθη, *Bogum Maurorum R*
gem, cum in Heſperios Æthiopes aſce
diſſet, miſiſſe dono uxori Calamos Ind
cis ſimiles, quorum genu quodlibet
ctenos Chœnices caperet, & ſimilem a
ſparagorum magnitudinem. Plur
lege apud *Solinum c. 65. & Theoph.*
4. de Hiſt. Plantar. c 12. Pomp. Melan
l. 3. de Sit. orb. *f. m. 119. & Joh. Vadian*
obſ. in eund.

§. 3. His affinia ſunt Papyra
cea *Taprobanorum & Ægyptiorum*
priſcis non ignota Navigia, ex Pa
pyro nimirum confecta: *Papyrum*
enim erat aliquod fruticis ge
nus

ꝰs,quod in paluſtribꝰ Ægypti na-
ebatur,aut quieſcentibus Nili a-
is,ubi evagatę ſtagnant,duo cu-
ta nõ excedente altitudine *gurgi-*
,brachiali radicis obliqua craſſitie,
angulis lateribus,decem non ampliꝰ
bitorũ longitudine in gracilitatem
ſtigiatũ,thyrſi modo cacumen inclu-
ns. Uti iſtud *Plin* deſcribit *L.XIII.*
. Et quoniã iſtius *Papyri* ſeu *ligna*
radices ad utẽſilia vaſorũ comõ-
erant,ideò etiã ex eo Navigia te-
bantur,quorũ etiam *Lucanus l.1.*
arſal. meminit:

c Venetus ſtagnante Pado,fuſoq; Bri-
tannus (Nilus
avigat oceano;ſic cum tenet omnia
nſeritur bibulâ Memphytis Cymba
Papyro.

q; navigia eò crebriora erant *Æ-*
ptiis,quia perſuaſio iis erat ſuper-
tioſa,ISIDEM iis uſũ eſſe,dũ corpꝰ
ſiridis à Typhone laniatum transve-
heret,

heret, eademque de cauſa ſacr
tiora & religioſiora credebantu
quam ut à *Crocodilis* infeſtari, au
iis vecti à Crocodilis attingi au
lædi poſſent, uti *Plutarch.* lib. de
ſide & Oſiride. Hinc etiã *Oneſicritu*
Præfectum claſſis Alex. M. Papyrace
navibus armamentisque Nili uſu
fuiſſe legimus, cum *Taprobanen* In
ſulam oppugnaret, & curſu marin
circumnavigaret. ap. Plin. *l. V.*
c. 22.

§. 4. Huc plerique Commen
tatorum Biblicorum referunt San
cti *Eſaiæ* locum ex *c. XVIII. v. 2.* ub
contra Maris Rubri accolas *Troglo*
dytas, Æthiopas, Ægyptios, reliquosqu
qui ſunt trans flumina Kus ſeu Æ
thiopiæ, vaticinatur: *Væ terræ,* in
quit, *quæ mittis per mare legato*
וּבִכְלֵי־גֹמֶא *in vaſis junci* ſe
papyri ſuper faciem aquarum. (Luth
in Rohrſchiffen) Hic *Papyrus,* inqui
Oſian

[Alexa]nder & Schnepffius, junci ſpecies quibus (addit *Franc, Junius* in f. 185.) iſti populi utebantur, [tu]m quia *leviores erant*, tum quia *[adv]erſis fluctibus & ſcopulis cedebant [no]n diſſiliebant, ac frangebantur* fa[cile], ſicut lignum ſolet. Et quan[quam] *Thomas Bozius de ſignis Ec[cl]. l. XX.* ſign. 84. c. 3. cum *Ludo[vic]o Legionenſi, Aria Montano, Joſ. [Ac]oſta, Freder. Lumnio, Joh. Fernan-* aliam gentem quam *Troglodyti[ca]m aut Ægyptiacam* intelligat, *Oc[cidental]ia ſc. Americæ incolas*, tamen in [ap]licandis *vaſis papyri* idem in[cidit] cornu, dum eos populos *è ſu[bus?]ibus & corticibus arborum cymbas [fabric]avaſſe* ait, *quibus littora legerent [& i]n brevioribus navigationibus ute[ban]tur* p. m. 316. Eſt autem גֹּמֶא [pr]opriè *ſpecies junci ſeu ſcirpi* hu[mi]dis prognata locis, uti Job. VIII.

VIII, 11. Eſ. XXXV, 7. videre eſt
bi *lutoſum & aquoſum* ejus *ſol.*
natale eſſe dicitur, nomenque
um ex גֹּמֶא habet, quod ſignifi
abſorpſit, eo quod *junci aquam qu*
abſorbere & exhaurire videant
Ideoque hic *vaſa ſeu inſtrumen*
junci, ſunt navigia junci, ſeu junc
quæ bitumine liniri vel pice ſolebar
ne ingrederentur aquæ. Quema
modum tale ſpecimen manus m
liebris contra Pharaonis ſævitia
edidit in Ægypto. Nam *Jocheb*
Levitis arcam ejuſmodi גֹּמֶא ſ
junceam præparavit bitumine & p
ce, in quo tenellum ſuum puellu
Moſen, concluſit & in junceto ju
xta ripam fluminis poſuit, uti e
Exod. II, 3. Ex quo loco facilè *vaſcu*
lorum ſeu navicularum ſcirpearum
conditio poteſt dignoſci. Nam i
magnitudine & forma externa oblon

diſparitas, in reliquis paritas eſt. *Thebedæ* enim *Arcula* ſoli puero capiendo ſufficiebat, at reliqua Lectorum *Ægyptiacorum* & Troglodyticorum navigia longè capaciora fuerunt. *Fiſcellæ Moſaicæ* ichnographiam dedit *Arias Montanus in Exemplari ſeu lib. de Fabric. r.* f. 6.

§. 5. *Materia* itaque iſtarum *arcularum aut ciſtellarum erat* *Juncus ſeu Scirpus quidam fluviatilis.* Quapropter *LXX. Interpretes* non malè attigere ſenſum hujus vocabuli, quando pro vaſculis junci poſuerunt ἐπιςολὰς βιβλίνας, *epiſtolas papyraceas ſeu chartaceas.* Quos ſequitur *Sanchez*, per *epiſtolas Byblinas* (rectius Biblinas) *accipiens naves papyraceas, quia* ἐπιςολὴ *gracè aliquid miſſum & extenſum ſignificet,* vel potius, inquit, *epiſtolas vocant*

Na-

ca, & bituminabis eam intrinſecu
forinſecus. Veruntamen quale l
ligni genus fuerit, ambiguum
LXX. Interpretes ligna τετράγ
intelligunt, quæ ad *formam*
quadratam fuerint exaſciata.
Sanctus Hieronymus lib. de Hebra
QQ. Pro quadratis, inquit, *in Hel*
habetur bituminatis, quod eund
quoad ſenſum intelligi voluiſſe
bitror Alii credunt cum *R. Da*
in libro Radicum, Gofer eſſe leve li
ſuper faciem aquarum, quales eti
ſunt *arundinoſa & juncea denſita*
Interpres Latinus Levigata vo
ligna eſſe; Sed potisſimi Inter
Cedrum malunt. Siquidem & T
gũ קְדְרִים *Cedros* קְדְרוֹס ſeu *Ke*
(ut alii legunt) verterit, & reli
communiter *Thalmudiſtæ* quat
Cedri genera conſtituentes ש
אֶרֶז קְדְרוֹס עֵץ־שֶׁמֶן *Erez Ce*

ar

aves perferentes Legatos cum Epi-
lis per metonymiam. Tales enim
ıves à Seneca vocantur *Tabellariæ.*
ſt non hic, *quid transmittatur, ſed*
ıo inſtrumento transmittatur hac
ocula indigitatur. Parili pacto
on nemo inſignis & eruditus Phi-
logus aliquid humani hic paſſus
t dum ita inquit: *In Ebræo eſt in va-*
Gofer. Gofer autem Arundinem
nificat, quod vocabulum etiam legi-
r in Geneſi de Arca Noë, quod fabri-
ta fuerit de ligno Gofer. Atqui in
ræo non eſt גֹּפֶר ſed גֹּמֶא quo-
m illud *arboris & ligni* hoc verò
rpi ſpeciem notat.

§. 6. *Gofer.* autem (ut & de eo
c aliquid attingamus) *materia ar-*
Noachicæ fuit, quemadmodum
preſſe extat Gen. VI, 14. Facti-
arcam עֲצֵי־גֹפֶר *ex lignis Go-*
, *Nidos* (ſeu camerat) *facies in ar-*
ca,

arborem pinguedinis & Beros i.e.
bietem. In eam deſcendunt ſe
tentiã *Cyrill. l. 1 contra Iulianum, Ep*
phan. de Nazaræis, Hieron. c.l. Ioſe
l. 1. arch. & Franc. Iun. ac Trem. in h
Neque tamen omninò improb
bilis eſt aliorum quorundam co
jectura, qui eam pro *pinu* habe
non tantum ideò quod nomin
Germanici Kyſer vel Kuſer cogn
tio, hanc alluſionem pariat, ſ
etiam quia ſtatim verbum כָּפַר a
hibetur, ex quo כֹּפֶר oritur, qu
non tantum *picem*, ſed etiam, C
prũ ſeu Cypreſſum, item *Pinum* ſign
ficat; Uti etiam nonnulli nom
hoc *Cant.* 1. 14. uſurpatum intel
gunt Iſta itaque ratione non ta
tum affinitas eſſet inter duo iſ
nomina *Gofer & Cofer*, ſed etiam
legans *paronomaſia* in nomine ר
& in verbo כָּפַרְתָּ *bituminabis* ea
(

rcam, quam ex *ligno Gofer* ſeu
bituminoſa & picea arbo-
rop. Rote Tannen) fabricare
.

7. Sed *ſive hujus ſive iſtius arboris*
umGofer fuerit, iſtud tamen cer-
eſt, quod *juncus* non fuerit, ut
erius innuebamus, unde Luth.
it Tennen holtz / Neutiquam
en iſtud aſſertum volum⁹ quod
racea iſta Ægyptiorum Navi-
ſuberea fuerint, *aut ſcirpea na-*
ium adminicula. In quo ſenſu
tus in *Aulular. Act. IV. ſc. I.*
peam, (aut ut Camerarii M. S.
et,) *Sirpeam ratim* nominat his
verbis:

ſi pueris qui nare diſcunt ſcirpea
induitur ratis,
laborant minus, facilius ut nent &
moveant manus:
em modo ſervum ratem eſſe aman-
ti hero æquum cenſeo.

E Eſt

Eſt enim hæc RATIS SCIRPEA
pueri natatui nondum apti in ſubſ
ſuæ exercitationis natatoriæ faſci
ſcirporum in oblongum colligato
abhibebant, periculum in arte nata
facientes, perindè ut hodiè noſ
tes *veſicas bubulas* brachiis ſuis&
teribus adaptant, ut eis velut
quo fulcimine allevent corpor
flumina ſupernatent. Id quod
ratius *cum cortice nare* & oppoſit
ſine cortice natare dixit *l. 1. ſe*
Satyr. 4.

- - ſimul ac duraverit ata
Membra animumq́ tuum, na
ſine cortice - -

Hinc in proverbium abiit, *ſine c*
tice natare i. e. ſua ſe ope & ope
juvare. Id Græci reddunt, ἄνευ φε
i. e. *ſine ſubere.* Φελλὸς enim ſ
Φέλλος propriè eſt cortex ſube
Corckholtz/ Pantoffelholtz. Qu
adminiculo uſus eſt *Cajus Ponti*

Com

minius impiger juvenis φελλοὺς *ἐκ* [illegible] ὑποστερνισάμενος *ſuberis cor-ſ* latos pectori ſubjiciens ſecun- Tyberi Romam defertur, *â Ca-lo in Capitolium* miſſus cum *Galli nam* cepiſſent apud Liv. l. V. c.1. & Plutarch. in vitâ Camilli .127.

§.8. Ideò autem potiſſimum modi tētamini natatorio *ſuber* ibitũ, quia poroſum eſt & leve, lè ap. Strab. proverbium κουφό-τερος φελλοῦ i. e. *ſubere levior*, unde um *Horatius l. III. Carm. Od. 9.* è:

Quanquam ſidere pulchrior
lle eſt, tu levior cortice, & improbo
raeundior Adriâ. &c.

nq; vel prorſus non mergitur, admodum difficulter, ut rectè m *Pindarus in Pythiis* hymno ſe-do dixerit ἀβάπτιστος εἰμι φελ-

 λὸς

λὸς ὡς, ſic immerſabilis,(ut ſic loqu *ut ſuber ſive cortex.* Hinc arbit factum quod *Lucianus* in Veris N rationibus φελλόποδας inducit, *mines latis & quaſi phellitis pedi* præditos, qui per mare decurr ſciunt, ut nõ ſubmergantur, ger vocant Waſſertreter oder Waſ gänger / Quos etiam *Cœl. Rhodi* *VII. Antiq. Lect. c. XVII.* allegat, *Joh. Heroldt* in Prodigiis *Conrad.* *coſthenis* in ling. Teutonicam ve effigies talium hominum repræſ tavit apud Senfftleben in Arg. p.

§. 9. Cum iſtis autem *junc* *naviculis* magnam affinitatem h bent VIMINEÆ *ſ. textiles* ex riis *virgultis & ſalicibus* confect quas Græci ῥίπια ſive ῥίπις app lare ſolent. Ῥίψ ῥιπὸς eſt *vimen* *ramus ſalignus* παρὰ τὸ ῥέπειν; Un etiam antiqvorum proverbiu

ἐθέλοντος καὶ ἐπὶ ῥιπὸς πλέεις,
ofavente vel vimine naviges. Quo
ferendus mihi videtur *Pacton* iſte
abonis, quo ipſemet ſe vectum
e ſcribit l. XVII. Geogr. f m. 776.
βημεν δὲ εἰς τὴν νῆσον ἐπὶ πάκτω-
. ὁ δὲ πάκτων διὰ σκυταλίδων
πηγὼς ἐςι σκαφίων, ἔοις τ' ἐοικέναι
πλοκίνῳ. *Trajecimus in Inſulam*
er Pactone delati. Pacton autem
ſcaphæ genus ex virgis ſeu vectibus
ctum ita compoſitũ, ut textile quid
leatur. Et ne quis iſti texturæ fi-
n deroget, & ſuſpicetur, aquã fa-
ſubire poſſe & ſubmergere ve-
s, addit è veſtigio: *Stantes itaq;*
qua vel in aſſeribus ſedentes facile
nsmiſimus, nihil omnino metuentes.
t enim ſine periculo, niſi ſcapha ni-
impleatur. Hinc *Leonius* quidam
ert in *Africa quoque flumina ejus-*
li Caniſtris tranſiri. Ab hoc *Pa-*
ctone

ctone deinceps alia ſimilia navi
dicta ſunt *Pactones*. Nam *[illegible]*
ſignificat compingere, cum qu
tiam german. noſtrum **Packen/**
oder zuſammen Packen coinci
ut rectè Chalcagninus dixerit, *Pa*
nes eſſe genus *Scaphæ textile virg*
tis conſertum, in quo ſedentes om
traiecerunt antiquos. Rectè *Luca.*
l 1. *Pharſal.*

Utque habuit ripas Sicoris, campo
reliquit
Primum cana ſalix madefacto
mine parvam
Texitur in puppim, cæſoque indu
juvenco
Vectoris patiens tumidum ſupe
minet omnem.

§. 10. Quibus annumeran
etiam eſt *ſutilis* iſta Virgilii cym
cujus meminit 6. Æn.

- - *gemuit ſub pondere cymb.*
Sutilis & multam accepit rim
paludem. H

Has Græci ῥαπτὰς vocare ſolent, quarum etiam *Arrianus in Periplo Maris Rubri* mentionem facit: *ν δὲ πλοιάρια ῥαπτὰ, οἷς χρῶνται ς ἁλίαν καὶ ἄγραν χελώνης*, *st etiam in ea (inſula) navicula apta* (ſeu plicatiles ſeu conſuti-) *quibus utuntur ad piſcandum & pturam teſtudinum.* Quo etiam e dubio *Ennodius in Epigr.* allu t, quando ita:

utilis ad tumidas rapitur mea cymba procellas,
Hybernos paſſura Notos, quam Navita pauper
Rimoſam tenui fingens de Cortice puppim
mpoſuit, nomenq; dedit ſine labe Phaſeli.

§.II. Pariter CORIACEA VEL ORINACEA *Navigia* apud veteres ebrantur, quæ erant ex *corio fa-*

ſta aut corio circumſuta erant, qua
olim in *Oceano Britannico* repert
aliqui tradunt ex *Plinii Lib. VII.*
56. & l. IV. c. 16. Quò iſte *Sidonii Ap*
Carm. 7. ſpectat locus.

Quin & Aremoricus Piratam Saxo
tractus,
Sperabat, cui pelle ſalum ſulcare B
tannum
Ludo, & aſſveto glaucum mare find
lembo.

Similiter apud *Luſitanos usq; ad Br*
tempora naves ex corio viguiſſe, po
modum autem etiam ex *ligno*
vato fuiſſe jam ſupra diximus
Strabonis l. III. Georg. f. 147. Ab iſ
ad *Septentrionaliores etiam popu*
devenerunt. Nam *Olaus M. l. 2. S*
ptentr. Region. c. 9. teſtatur, quo
Anno Domini M.D.V juxta Isla
diam viderit talem Cymbam ex Cor
conſutam quæ fuerit pyratarum li
tora infeſtantium. Neque hod
enu

um adeò raræ & ignotæ ſunt e-
smodi *Coriacea navicula: nam &*
ſe ego talem *σκυταλεσι ligneis di-
ntam, & circumcirca corio duriſſi-
obductam cymbulam*, in qua unus
lere & remis in utramque par-
n verſis celerrimè eandem in ob-
s procellis movere & flectere po-
t corpore loricâ vincto , apud
endam amicũ vidi. Iſtud tamen
randum eſt, quod tam exiguâ ra-
ulâ, tam procelloſo pelago ſe au-
culi iſti *Islandi* committere au-
ant, ut rectè Aviennus:

- - - - rei admiraculum
Navigia junctis ſemper aptant pel-
libus,
Corioque vaſtum ſæpè percurrunt
ſalum.

s omnibꝰ prior *Herod. l.* 1. ſcribit.
bylonis quoque & *Armeniis* in u-
fuiſſe : *Navigia eorum*, inquit,
e per flumen permeant Babylo-

E 5 nem

nem, omnia ſunt orbiculata , at
CORIACEA, *quæ pecuarii Arme*
qui ſupra Aſſyrios incolunt,ex cæſis
licibus faciunt,inſtruuntq́ȝ pellibus
trinſecus,quibus tegumenti vice ut
tur,carinæq́ȝ loco, neq́ȝ puppe diſcre
neque prora acuminata,ſ d in ſpeci
clypei magis orbiculata(Quoad ha
formam ab iſtis *Islandicis* & *N*
wegicis differunt *Babylonicæ:* nan
ſtæ & proram & puppim acumi
tam habent,& vix tantum ſpati
in medio habent, ut unus epib
commodè & ſtrictè conſid
queat) *Tale navigium ſtramen*
ſtipatum fluvio deferendum perm
tunt, cùm aliis, rebus tùm verò do
è palmularum vino onuſtum, dirig
tibus illud duobus hominibus (hic i
rum ab *Islandicis* differunt) *c*
totidem palis,quorum alter introrſ
palum trahit,alter exterius pellit.
unt autem hæc navigia & magna

mod

odum & minora, quorum maxima
as que ferunt pondus quinque mi'l a
lentorum, ſingula ſingulos Aſinos vi-
s intus ha'entia, majora etiam plu-
s &c.

§.12. Et ne cuipiam iſta mira
abſurda appareant, cogitari eti-
n poteſt ex TESTUDINIBU quoqu
VITRIS olim factas eſſe naves.
lā *Leander* conteſtatur, *ſe Venetiis*
idiſſe parvas vitreas triremes. Et
trabo l. XVI. f. m. 733. perhibet *Æthi-*
pas quosdam *Ichthyophagos & Che-*
nophagos non tantum *integras do-*
os teſtis obtegere ſed etiam ὀστρά-
ινα πορθμεῖα *teſtaceos pontones* fa-
ere. Verba ejus ita ſonant: οἱ δὲ
χελωνοφάγοι τοῖς ὀστράκοις αὐτῶν (ſc.
άνδρας καὶ σπήλαια) σκεπάζονται
μεγάλοις οὖσιν, ὥστε καὶ πλεῖσται ἐν
αὐτοῖς. *Chelonophagi teſtudinum te-*
tis contegunt (tuguria & ſpeluncas
ſuas

ſuas) quæ adeò magnæ ſunt, ut vel in
navigent. Quo de etiam *Herodot*
l. IX. Plin. l. IX. c. 10. & Sol. c. 87. v
dentor.

§. 13. Quænam itaque *mater*
priſcarum iſtarum navium fuerin
ex dictis liquet. Quod talia quo
Navigia Salomonis fuerint â nob
impetrare non poſſumus ut pe
ſuadeamur. Quomodo enim v
arundinea vel papyracea vel junce
vel Scirpea vel viminea aut ſutili
quomodo *vitrea* aut teſtudine
tam diuturnæ & longinquæ exp
ditioni conducibilia, quomod
tantæ moli & mercium ponderi f
rendo idonea eſſe potuiſſent? In
primis cum tam periculoſum æſtu
oſumque, â pyratis & omnis gene
ris monſtris oceanicis invium ma
re & tam diuturno tempore trajic
debuerit: ad quod ſuſtinendum in
genti profecto firmamento opu

era

at & *muro ligneo*, ſicut Navim fir-
iſſimam interpretatus eſt *Themi-
cles* ex conſulto Pythio ap. *Corn.
ep. in Them.c.2. Lignea* itaque,ut
odienum ſunt, ita quoque ætate
lomonis fuiſſe, dicimus.

§ 14. Ex quibus autem *lignis &
mentis* condita fuerit hæc nobi-
ſima claſſis, aſſequi non poſſu-
mus. Quod *Tyrii ex craſſis Ulmis &
uercubus navium latera & conti-
ationes,ex roboribꝰ remos,ex cedris
ibani malos, ex abietibus antennas*
onfecerint,nõ obſcurè ex *Ezechi-
s capite XXVII.* colligi poteſt. Ubi
s Dominus per *Prophetam* luxum
arinum exprobrat: *Tyre,ædificato-
s tui impleverunt decorem tuum:
Abietibus de Sanir extruxerunt te
m omnibus tabulatis,Cedrum de Li-
no tulerunt ad faciendum malum
bi. Ex alnis ſeu pinis de Baſan fe-
runt remos tuos, aſſerem* (ſeu tabu-
latum

latum) *tuum fecerunt ex dente Ebu*
neo. Cui profana hiſtoria prorſ
ὁμόψηφος eſt. *Theophraſtus* teſt
tur *l.IV.c.6.* *Syriam* affatim *Cedr*
rum ad *navalem materiam gigner*
easque adhiberi ad Triremes. Simil
ter in *Diod.Siculo l. XIX. Bibl. Hi*
f. 700. invenio relatum, quod *Ant*
gonus Rex Syriæ novam claſſe
contra Reges Ægypti & Græciæ a
ornaturus, ex *Libano multa ligna*
Tyrũ & Sidonem deduxerit, & nav
ex iis compingere annifus ſit. Ve
ba ita ſonant: Αὐτὸς δὲ πανταχόθ
ἀθροίσας ὑλοτόμους καὶ πρίστας,
δὲ ναυπηγοὺς κατεκόμιζε τὴν ὕλην ἐπ
θάλασσαν ἐκ τοῦ Λιβάνου, τεμνόντων μ
αὐτὴν καὶ πριζόντων ἀνδρῶν ὀκτακισχ
λίων, κατακομιζόντων δὲ ζευγῶν χ
λίων. Τὸ δὲ ὄρος τοῦτο παρήκει μ
παρά τε τὴν Τρίπολιν, καὶ Βυβλίαν,
δὲ Σιδωνίαν, πλῆρες δέ ἐστι ξύλων κ

δε

ρίνων καὶ πευκῶν καὶ κυπαριττίνων
κυμαςῶν τόπι κάλλ@ καὶ μέγεθ@.
ſe autem congregatis undiq;,qui li-
na cedant, ſerraq; dividant & naves
mpingant,materiam ex Libano *ad*
are deportat,cui decidẽda ſecandaq;
to virûm millia , devehendæ autem
ille jumenta operã locabãt.Mons iſte
ripolin, Bybliã & Sidoniã prætercur-
t,Cedris& Cupresſis miræ pulchri
udinis & magnitudinis refertus.

§.15. Nunquid autem ex *Libano*
ut Hieroſolymis in *Aſion Gaber.Cedri*
el Abietes & Cupreſſi deportatæ ſint,
d naves Salomonis compingendas?
mbigitur. Iſtud non ſolum *ex Sa-*
ris,ſed etiam ex *Annalium Tyriorũ*
onditoribꝰ Menandro& Dio Joſephoq;
VIII.c.2. Ant.p.m.109.& l.1.contra
Appionem p.m. 452. conſtat,quòd ab
Hiramo Salomon impetrarit pote-
tatem,multum *lignorũ Cedrinorũ &*
Cypariſſinorum recidendi in Libano,
quod

quod deinde per *rates compactas* i
Mari Mediterraneo ad oram litt
ris Philiſtini deportatum in *Jop*
portum, Japho ſeu Japo, uti expreſ
extat 2. *Chron. II. v. 16.* qui port
non ſolùm *commodisſimus fuit rat*
um receptioni & diſſolutioni, ſed eti
vicinior erat Hieroſolymis, quam v
Gazæorum (ſeu Azza) vel *Azoti* (ſe
Asdod) vel *Aſcalonis* vel *Liddæ* &
Dioſpoleos, vel *Michmetat*, vel *Cæſa*
rea Stratonis, vel alia quæcunqu
commoda appellendi ſtatio. Nan
ex hoc *portu Javan Hieroſolyma con*
ſpici poſſe fama eſt, eoque *Judæi usq*
ad Mare deſcendentes utuntur, ut
ex Strabonis l. XVI. f. m. 720. Geogr
manifeſtum fit. An autem *Salomo*
Templo, Solio, aliisque ornamentis re
giis confectis, id quod ſupererat lignoru
ad claſſem contulerit, iſtud quidem
inter ἀπόῤῥητα reponimus. Poſſe
tamen quis in eam venire opinio-
nem

em quia ex *Gaza in urbem Ailam anſcenſus fuit,& iter ſuper Camelis, r arenoſa& deſerta loca,* uti iterum l. *Strabo* commemorat. UndeCa-elorum bajulatorum opera non fficulter potuiſſent aptata & ex-citata ligna deportari in Elanam t EſionGaber.

§.16. Quicquid tandem hujus rei *,ſive exCedro Libani,ſive exCupreſ-Anti Libani,ſive ex quocunque alio no* fuerit fabrefacta claſſis, *ex li-o tamen eam fuiße,* arbitramur. Et longius petenda fuiſſe ligna ætendatur,conſiderandum pro-no, quod *circa Ailathanam diti-em in re motißimis deſertis & areno-vaſtitatibus multa ligna & robora egrandia navigiis idonea* nata ſint, ibus Salomonæi Naupegi uti tuerunt in concinnandis nauti-operibus.

.17. Præterea quo APPARATU ET

COMME-

COMMEATU hoc *Salomonis Navig*
fuerit proviſum, prætereundum n
eſt. COMMEATUM fuiſſe *triennem*
ſacris paginis colligimus. Cum eni
nautæ *tres annos* contriverint v
faciendæ, ad *tres quoque annos* cl
ſem omni apparatu ad victum, p
tum, ſtuppam, antlam, vectes & al
inſtrumenta nautica neceſſario i
ſtruxiſſe omninò putandi ſunt.

§.18. *Remigibus actas* fuiſſe vel *omn*
vel pleraſq; naves ante diximus. *V*
la quoq; *Carbaſa Artemones, Acati*
Dolones & alia ὀθονῶν καὶ ἱςίων gene
adhibuiſſe prorſus credimus. Ne
enim veriſimile eſt, eos tam diffic
lem æquoris campum ſine iſto n
vali adminiculo dimetiri potuiſ
Neque ignota iis fuerunt. Nam ve
la vel ab *Icaro*, vel, uti *Theodoro* pl
cet & *Diod. Siculo l. V. Bibl. Hiſt. f.* n
291. ab *Æolo* nata *magnum Tyriis na*
vibus ornamentum & adjumentu

ded

ederunt, ita ut labentibus retrò
anis culpabilem in iis luxum fe-
erint, cum eadem non *ex lino, aut*
nno, aut Cannabi , aut alia viliori
ateria, uti aliarum gentium con-
etudo ferebat, ſed ex *holoſericis &*
undiſſima Ægypti byſſo conficerent,
vexilla non tantum pretioſiora
d etiam illuſtriora eſſent præ aliis
entibus, quemadmodum *virgula*
zechielis Cenſoria c. XXVII. 7. an-
otavit.

§. 19. *Malum Dædalus* primus do-
uit, & *Antennas* ſtringere induxit
em, teſte Plinio l. VII. c. 56. Cujus
artes *Aſclepiades, vir inter Græcos*
prime doctus ac diligens, ſollicitè
poſuit, utpote qui ait, *navalis ma-*
partem inferiorem pternam voca-
, at circa mediam fermè partem τρά-
χηλον dici, ſummam verò partem Car-
eſium nominari, & inde diffundi in
rumque veli latus ea, quæ cornua vo-
can-

cantur. Quo de *Athenæ*' *l. XV. Dipn.* *& Macrob. l. 5. Saturnal. c. 2 f m. Il*
Malorum autem uſum *Tyrios* n
viſſe ex priori Ezech. loco clar
ubi dicit, *quod malos ex pulcherrim* *& proceris Cedrorum Libani* confic
re, & in ea quoque re luxum oſte
tare conſveverint. Quocirca etia
ex Salomonis navibus malus tolle
dus non eſt.

§. 20. Et quanquam *Anchoraru* inventionem *Eupalamo*, *bidentiu* *Anacharſi* accepto referat Plin.
VII. c. 56. tamen communior ſe
tentia tradit, eas à *Thyrrenis* eſſe i
ventas, aut ſi mavis ab *Argonauti*
De quibus *Arrianus* teſtatur Im
peratori in ſuo *Periplo*, quod in *Ph*
ſide adhuc ſuo tempore duæ Anchor *ferreæ Argi & Jaſonis ſuperfuerint* *altera recentior, vetuſtior altera*, &
quaſi vetuſtate collapſa & in fragi
lia fragmenta redacta, quam in Do
cumen

mentum *Argonauticæ Expeditio-* ſ eſſe opinatur. *Anchorarum* itur auxilium nec *Tyriis,nec Salo-* nis nautis ignotum eſſe potuit.

§.21. Parili jure *Gubernacula na-* um huc revocare poſſumus. Nam *Plinio c.l.&Polyd.Virg. l.3.d.I.R.* 2.conſtat,quod *Typhis* ea invene-, & in navalibus Machinationi- s exercuerit. Is enim *ſumto â Milvio exemplo, qui caudæ flexibus cœlo monſtrat,quid opus eſſet in pro-* ndo, primus artem gubernandi viculas introduxit. Quod e *Se-* ca in *Medea Act.I.in Choro:*

Nondum quisquam ſidera norat
Stellasq́ &c. - - -
Auſus Typhis pandere vaſto
Carbaſa ponto, legesque novas
Scribere ventis - - -

d vento ſecundo vela contra- nda,& gubernacula aliorſum di- genda ſunt.

SECT.

SECTIO IV.
DE
DIFFICULTATE
ET UTILITATE NAVIGA-TIONUM.

Summaria.

§.1. Magna navigantium pericula.
§.2. Pro temporum & locorum diverſitate variant.
§.3. Navigandi difficultates oriuntur ex defectu inſtrumentorum.
§.4. Ex Syrtibus.
§.5. Ex Saxis. Aræ propitiæ.
§.6. Charybdes & Scyllæ.
§.7. Ex inconſtantia ventorum.
§.8. Ex Tempeſtatibus.
§.9. Ex naufragiis.
§.10. Ex Piraterio. Pontus ἄξεινος.
§.11. Ex monſtris marinis.
§.12. Ex frigoribus, imbribus, æſtu.
§.13. Difficultas navigandi in Mari Rubro.

14. Num navigatio res temeraria?
15. Negatur: Diſtinctione.
6. Animoſitas nautarū ἐμπειρική.
7. Utilitas navigationum
8. Philoſophica.
9. Oeconomica.
0. Politica.
11. Eccleſiaſtica.
2. Maris & navigationū Encomia.
3. Commoda navigationis Salomo-nea.

ἔκθεσις.

§. 1. Magna navigantium *diſcri-ma & pericula* qui vel expertus eſt, ſaltem animo ſuo perpendit, ille n poteſt non intrepidum eorum mum & magnam in fluctibꝰ ad-ſitatū ſuperandis conſtantiā ad-ari. Ideoq; relatū accepimꝰ *Gra-anū præcipuū Caroli V. Imperatoris ſiliariū, cū ex Africa cū Imperatore* iiſſet, exclamaviſſe: *O malū malū itiū mare!* Neq; enim hic diver-

tendi

tendi ut in terris, aut recumben
aut quieſcendi datur copia ob pe
petuos fluctuum orbes & turbida
maris inquietem. *Antipater T*
ſenſis cum ex hac emigrare vell
vita, *DEO ſingulares decrevit grati*
quod cum ſe aliquando mari conc
diſſet, optima usus eſſet navigatio
Noluit tamen, diffiſus fluctuum
ventorum inconſtantiæ, ſecun
vel tertia vice denuo navem co
ſcendere, aut vitam ſuam turgic
pelagi minis credere.

§.2. Iſta autem *pericula pro tem*
porum & locorum diverſitate majo
ſunt aut minora. Namque oli
& difficilius & periculoſius qua
hoc noſtro tempore navigabatu
quo ναυτιλία quaſi ad ſuam ἀκμ
perducta eſt. *Majori* quoq; cu
periculo & labore in vadoſis & ſaxo
fretis quam in *profundo*, ubi libe
na

ibus currendis via pateſcit, fre-
ır.

PRIMO igitur *iſta Navigationum*
cultas orta eſt, *ex neceſſariorum*
rumentorum defectu, cum *pyxis*
tica, charta Geographica, Hydro-
phica, Topographica, & alia inſtru-
nta, quorum ope & adminiculo
die per DEI Gratiam & commo-
s multò & minus periculoſè,
m olim, navigatur, infantilem
ninum ætatem fugerent: Cum
ra legenda eſſent, aut ſi paulu-
â ripis in altum aſcendiſſent,
ſura ſequenda, aut *emittendæ a-*
quas ſecum in naves ſumſerant
epius emiſerant, *ut earum mea-*
terras petentium comitarentur,
ente *Plin.l.6. Nat.hiſt.c.22.*

§.4. DEINDE orta eſt *navigan-*
ifficultas ex variis ſyrtibus & va-
locis quorum extremitates &
via implicant navigia, ut emer-

r e nullatenus poſſint, cum
dem

- - - - - Eurus ab
In brevia & ſyrtes urget (miſer
viſu)
Illiditque vadis atque aggere ci
arenæ.

Per *Syrtes* autem hic non
tum *iſta notiſſima* βραχέα intell
mus in *extrema Africa*, quæ in
loco profundiſſima, in alterò
ſatis vadoſa ſunt, Spiranteque ve
cumulus arenæ, qui ſupra mare fue
in profundiſſimas reſidet valles, &
deprimebatur, mox ſuper aqua
geritur; Sed etiam *qualibet ali*
renoſa loca in mari, quorum non
nor, quam iſtorum Africanorum
ſtus eſt, & navigantibus exitioſ
de quibus omnibus id pronun
andum eſt, quod de *Africanis* iſ
Lotophagiti & Cephalis inquit *Str*
l.

17. Geogr. Ἡ χαλεπότης δὲ ταύτης ῆς Σύρτεως (μεγάλης) καὶ τῆς μικρᾶς ι πολλαχῦ τεναγώδης ἐστὶν ὁ βυθὸς κ῀ ὶς ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας μβαίνει τισὶν ἐμπίπτειν εἰς τὰ βράχη αὶ καθίζειν. Σπάνιον δ᾽ εἶναι τὸ σω-όμενον τὸ σκάφος. Διόπερ πόῤῥω-εν τὸν παράπλουν ποιοῦνται, φυλαττό-ενοι μὴ ἐμπέσοιεν εἰς τοὺς κόλπους τῶν νέμων ἀφύλακτοι ληφθέντες : i. e. *ajoris ac minoris Syrtis difficultas t, quod cum multis in locis fundus ſit enoſus propter affluxus & refluxus aris, contingit ut multi in brevia in-dentes inhæreſcant & rara navigia adant. Quapropter eminus navi-nt, caventes, ne incauti â ventis de-ehenſi in ſinus illidantur.*

§.5. Tertio orta eſt ex *immani-s ſaxis & acutis ſcopulis*, qui partim pereminent, partim in aquâ oc-

cultantur, nec prius animadverti
tur, quam cum,

- - - *furit æſtus arenis*
Et nothus abreptas in ſaxa laten
torquet.
Saxa vocant Itali mediis quæ in ſ
ctibus aras
Dorſum immane mari ſummo: -

Quæ hic Virgilius *Saxa*, ea Itali *a*
vocant, id eſt, *margines & crepidi*
earum molium prominentes, quib
flumina (Phraſi Lucretii) *oppila*
tur. Quod enim aliqui cum *Naſci*
bænio ex iis *Ægates inſulas* faciun
non placet. *Prominebant certè m*
les iſtæ novem inter Sardiniam & Af
cam, dictæq́; ſunt aræ propitiæ celeb
icto ibi inter Afros & Romanos fœd
re de quibus *l.8. Lucan.*

- - - *anguſtius aris*
Victoris Libyco pulſatur in æquo
Saxum,

Tarpejis.

Qu

Quò quidem è loco conſtat *ſaxa*
a magna religione & veneratione fu-
è culta: Sunt verba *Adr. Turneb. l.*
XV. Adverſ. c. 13.

§. 6. Huc pertinent *Charybdes*
Scylla, non illæ tantum inter *Sici-*
am & Italiam interjacentes, ſed
iam *aliæ in Orientali & Occiden-*
li Oceano occurrentes. Aliàs in *freto*
culo juxta littus Taurominitanum
utas terret,

Et vomit epotas ſæva CHARYBDIS
aquas.

Sicut in *oppoſitis Italiæ littoribus*
ylla terrori & interitui eſt. *Utraq;*
guſtum & anceps fretum alterno
rſu atrox, ſævum & infame fecit,
um *una verſus ſeptentrionem, altera*
rſus meridiem, utraq; appulſis no-
a eſſet, de quo eleganter, ut o-
nia, *Virgil. 3. Æn.* inquit:

Aſt ubi digreſſum Siculæ te admoveri[t]
oræ
Ventus, & anguſti rareſcent clauſtr[a]
Pelori,
Læva tibi tellus & longo læva petantu[r]
Æquora circuitu, dextrum fuge littu[s]
& undas.
Hæc loca vi quondam & vaſta convul-
ſa ruina,
(Tantum & vi longinqua valet muta-
re vetuſtas)
Diſſiluiſſe ferunt, cum protinus utraq[ue]
tellus
Una foret, medio venit vi pontus &
undis
Heſperium Siculo latus abſcidit, ar-
vaque & urbes
Littore diductas anguſto interlui[t]
æſtu.
Dextrum SCYLLA *latus lævum impla-*
cata CHARYBDIS
Obſidet, atque imo barathri ter gurgi-
te vaſtos

Sorbet

bet in abruptum fluctus, rurſusque
ſub auras
git alternos,& ſidera verberat unda.
Scyllam cæcis cohibet Spelunca la-
tebris
a exertantem,& naves in Saxa tra-
hentem.

Reliqua huc ſpectantia ex *Ovi-* *Metam. l.* 13 in fin. & 14. ab init. *ucyd.l.4.& Hom. Odyſſ. μ.& Natal.* *n l. 8. Mythol. c. 11.* peti poſſunt.

§.7. QUARTÒ orta eſt & hodie-n quoque oritur *navigationum* *ſcultas ex horrendis ventorum fla-* *s* qui

- - - velut agmine facto,
Qua data porta ruunt,& terras tur-
bine perflant.
Incubuere mari, totumq; à ſedibus
imis
Una Eurusq; Notusq; ruunt, creberq;
procellis
Africus,& vaſtos volvunt ad littora
fluctus. Si

Si enim tanta ventorum p
tentia in terris eſt, quantam in m
ri eſſe putas? Non ſolum *tecta* de
cere, *plumbeas trabes* evellere; h
mines *Cataphractos, onerata plauſt*
percellere, ſed etiã *Saxa* in ſublim
elevare, & *urbanas domos* in agr
efferre, imo & *molendina* cum *mol*
ri lapide, totoque tecto & incluſis hom
nibus procul transportare valer
ſed etiam ita *mare commovere*, ut
luctari non liceat. Quemadmodu
in ſola *Jonæ Hiſtoria* videre poſſen
ſi nulla alia in promptu eſſent.

§. 8. Ex his mox ſuboriuntur *ho*
rendæ tempeſtates & fragores Eleme
torum & tonitrua nubium, tanta ut

Præſentem nautis intentent omn
mortem;

Nam:

Eripiunt ſubito nubes cœlũq; diem
Nautarum ex oculis, ponto nox i
cubat atra

I

Intonuere poli & crebris micat ignibus æther.

Sique in terris, in domibus, in
nclavib9 clauſi ſæpius vehemen-
:m fulminum & tonitruorum ita
rmidamus, ut animam expirare
deamur: Quid animi eſſe putan-
m iis, qui in mediis fluctib9 poſiti
c cœlo adhæreſcunt, nec terræ
mina tangunt? Sed modo ſur-
n in altum evehuntur, modo de-
ſum feruntur, ut orcum ipſum
tere videantur?

.9. Exinde ut plurimũ *Naviũ con-
ſiones, claſſiũ ſuppreſſiones, mercium
ꝛiſſiones, navitarũ & mercatorũ ναυ-
αγισμοὶ* ſequuntur. Ut appareat.

— *rari nantes in gurgite vaſto
Arma virûm, tabulæq; & Troïa gaza
per undas.*

a confractę ſunt *naves Joſaphati* in
ſo navali & portu 2. *Paral. XX.36.*
c *Jonas* Propheta *furorẽ Tẽpeſtatis,*
rabiem

rabiem maris & immanitatem mon
ſtrorum marinorum expertus rect
poterat orare *c.2.v.4. Domine proje*
ciſti me in profundum aquarum, & fl
men circumdedit me, omnes alluvione
tuæ & omnes fluctus ſuper me tranſie
runt, & mox v.6. Circumdederunt m
aquæ usq; ad animam, vorago circum
dedit me, alga alligata eſt capiti meo
Ad extrema montium deſcendi, terr
clauſa erat propter me in ſeculum v.7
Huc ſpectat *naufragium S. Apoſto*
Pauli ordine deſcriptum Acto
XXVII. à verſ. 9. ad fin. Neque ſe
mel tantum ſed tribus diſtinctis vi
cibus naufragus fuit B. Apoſtolus
quod ipſe de ſuis κινδύνοις ποταμῶ
καὶ κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ loquens e
dicit τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐ
τῷ βυθῷ πεποίηκα, *ter naufragiu*
paſſus ſum, nocte & die in profundo ma
ris fui 2. Cor. XI. 25. *Plures iſtius mo*

ναυα

αγίας hic recenſere ſuperſe-
o, cum earum tanta ſit copia, ut
as priori, quas poſteriori loco
ducam, neſciam.

§. 10. Tandem ſi *mitius ſit mare*,
autis facilem tranſitum præbe-
t venti, tunc nihilominus (credo
ſicca & diuturna eſſet navigan-
m ſecuritas). *Alia nova pericu-
à piraterio* ſuboriuntur. *Pirata-*
enim tanta eſt impietas, ut, quos
tura omnis vult ſalvos, & mare
mittit inultos, iſti infeſtent, ra-
nt, enecent. Neque hominum
æ, neque navium mercibus par-
nt. Quo iſta *Plinij* ſpectant verba:
*ec ſævitia Tempeſtatum mare con-
dit, piratæ primum coëgere mortis
riculo in mortem ruere, & hyberna
periri maria. Nunc idem hoc ava-
ia cogit l. 2. Nat. H. c.* XXXVII.
ec inter alias etiam eſt cauſa,
uod iſta *Jaſonis expeditio Argonau-*
tica

tica tantopere fuit Veteribus cel-
brata, eò quod *Argonautis* cum t
piratis Colchicis decertandum eſſe
priusqnam *aureo vellere* potire
tur. Non ſolum enim *Rex Æet*
hoſpitum cædibus litabat, ſed eju
quoque mores imitati ſubditi in
manes erant & ſævi in naufrago
quosque: indeq; infame quonda
Ponti Euxini nomen fuit. Quia q
nunc εὔξεινος & *hoſpitalis*, olim
ἄξεινος eſt vocatus, ut illud Ovid
habet:

Frigida me cohibent Euxini littor
Ponti,
Dictus ab antiquis AXINUS ille fui

Idem ex *Apollodori l. 2. de Nav.* & e
Eratoſthene demonſtrat *Strabo l. VII*
Geogr. f m. 281. ἄπλουν εἶναι τότε τὴ
θάλασσαν καὶ καλεῖσθαι ἄξενον διὰ τ
δυσχείμερον καὶ ἀγριότητα τῶν περιοι
κούντων ἐθνῶν καὶ μάλιστα τῶν Σκυθῶ

ξενο-

οθετέντων καὶ σαρκοφαγέντων καὶ
ῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων,
ερον δὲ εὔξεινον κεκλῆσθαι τῶν Ἰώνων
τῇ παραλίᾳ πόλιν κτησάντων.
iſcis ſeculis mare iſtud nulli patuiſſe
vigationi, & proinde ἄξεινον *i.e. in*
ſpitalem pontum appellari ſolitum,
opter tempeſtuoſa & per hiemes in-
rcluſa loca & accolarum immanita-
n, maximè Scytharum, hoſpites im-
olare ſolitorum, & humanis veſcen-
um carnibus, & pro pateris calvariis
entium. Noviſſimè autem cum Iones
l littora urbes condidiſſent, Euxinum
e. benignum hoſpitalemque vocari
ptum. Neq; ea *prædonum manus*
ntum Ponto Euxino aut *Boſphoro*
bracico concluſa eſt, ſed eadē per
nnia maria vagatur, ex raptu victu-
& cæde aliorū hominū. Tales igitur
mari Mediterraneo, in Oceano Ger-
anico, in Atlantico, Æthiopico Indi-
coque

coq; paſſim diſcurrunt homines *Poly*
porũ inſtar velorũ facies mutanti
& nova Acatia induentiũ quotie
ipſorum ingenio perplacet.

§.11. Ne autem iſta tantum ſi
mare & navigia infeſtantium turb
qui *ſuper mari* vehuntur : Ipſ
quoq; Pontus gignit & educit fœ
tum , *monſtra nimirum marina &*
immania Cete, quorum & tanta va-
ſtitas & velocitas eſt, ut magnum a-
quarum cumulum in navigia evo
mere , ſæpè quoq; minora demer-
gere valeant. De quibus inter ali-
os *Olaus Magnus* in ſua *Hiſt. Boreal*
legi poteſt.

§.12. Denique non parum diffi-
ciles & arduas quoque navigatio-
nes faciunt *frigora Borealia & Imbre*
mordaces, qui non tantum remi-
gum & nautarum corpora debili-
tant, ſed etiam carinas continuis i-
ſtis mordacibusque deſtillationi-
bus

diſſolvunt, ut mare in laxatas
npages ſubeat.

Dum laxis laterum compagibus o-
mnes
Accipiunt inimicum imbrem,
rimisq; fatiſcunt.

antum *nives & glacialia frigora*
ceant navigantibus, iſti qui *Bo-*
les Oceani plagas pervagantur,
ſent teſtari: Inprimisque nava-
iſtæ expeditiones *Batovorum in-*
gam Borealem, in novam Zemblam,
Groënlandiam &. ſimiles glacialis
ris regiones ſuſceptæ, quas *Ge-*
d. à Vera aliique deſcripſerunt,
as nemo ſine ſtupore & (ferme
xerim) ſine lachrymis legere
eat Sicut autem in iſtis locis *ſep-*
trionalibus multum nocent *fri-*
ra: ita *ſub Linea æquinoctiali, & ad*
ridiem, nimius ſæpe æſtus & ardo-
ſolis incommoda non una navigan-
us pariunt.

§. 13. Iſta.

§ 13. Iſta tamen *pericula* fere o
mnia *communia ſunt* ſingulis nav
gantibus, SPECIALIA autem quæ *S*
lomonis nautis erant metuenda, *n*
minora nec pauciora erant. *Neq*
enim Compaſſum Magneticum, neq
tàm exquiſitas *mappas hydrograph*
cas poſſederunt, quales jam hab
mus, ut ut per *Salomonem* non pa
rum informati ſint *de Regione aur*
fera, *de locis vicinis*, *de ſtatis anni &*
negotiationum temporibus. Similite
in multa *vadoſa loca & ſaxa* impe
gerunt, quæ in Mari Rubro occu
rerunt. *Tempeſtatibus* quoq; *fluctib*
marinis, *& monſtrorum marinorum*
quorum etiam *Cicero* meminit *l.*
d. Nat. Deor. f. m. 145. inſidiis, *inimici*
imbribus & æſtivis ſolis ardoribus e
rant obnoxii. Nam *ab iis omnibu*
non ſolum littora Indiarum inſulis &
Peninſulis refertarum, *ſed etiam mar*
Erythræum fuit infame. Ita *Pompon*

Mel.

la l.III.d.ſit.Orb.f.m.205.Rubrum
re procelloſum, aſperum, mare pro-
dum & majorum animalium magis
ìm cæterorum capax eſt. Sunt e-
n in fundo prominentes inſulæ, fre-
entia vada, anguſti obliqui & incerti
ales, tum præterea alia juncorũ &
rinorum fruticum ingens copia in
o prominens, atque etiam aliæ arbo-
s quæ navigationis curſum impedire
ſunt. Inſuper propter rapidum a-
ìrum curſum & impetum fluctuum,
quentibus convulſionibus littora
erupta ſunt, ex quibus vortices atq;
rtigines tum ingenti periculo fieri
ceſſe eſt. Et ne id tantũ de uno ejus
abico ſinu intelligatur, audire e-
m placet Plin l. 13.c. 25. id de toto
ri Orientali extendẽtem: Rubrũ,
quit, & totꝰ Orientis Oceanus refer-
eſt Sylvis Quanquam & iſtud tra-
t alicubi Procop. l.1.d.B.Perſ. Præ-
ctũ Rubrũ mare in tenebris minus,
luce

luce vero *magis procelloſum* eſſe & *...
ſtuoſum*. Nam plerumque

— — *Sylvæq́ꝫ & ſævaquieſcun*
*Æquora cum medio volvunt...
ſidera lapſu.*

*§.14. Hæc pericula navigantium
omnia & difficultatem* navigand...
prævidens, qui nihilominus ſcien...
volensque mari ſe comittit, annon
magni & confidentis animi hominem
eſſe oportet? Annon *primum* mari...
ingreſſum *Audacem & τολμῶντα*
fuiſſe oportet? *Pleriq́ꝫ ex veteribus
& Neotericis Scriptoribus* & primo...
& ſequentes omnes navitas in Au-
daculorum claſſem transtulerunt.
Ita *Hor.* olim cecinit:

*Illi robur & æs triplex
Circa pectꝰ erat, qui fragilē truci
Commiſit pelago ratem
Primus.*

Non ſatis *periculorum* erat in ter-
ris

oſitum, *Diſcrimina* quoque *in*
i erant tentanda. Quando ven-
m murmura, *imbrium & toni-*
vim audimus, timemus etiam,
domi latitamus: Exhorreſci-
cùm in camporum receſſibus,
ſylvis & ſolitudinibus mo-
ur. Quantum itaque *periculo-*
in procelloſis æſtuantium marium
ibus futurum erat? Attamen ea
nia ſupergreſſus eſt homo, ani-
n ferreo & adamantino pecto-
rmans,

Qui ſiccis oculis monſtra natan-
tia
Qui vidit mare turgidum &
Infames ſcopulos Acroceraunia.

icet *hominis curioſitas cum auda-*
conjuncta ſemper ultra tendit &
l fere relinquit inauſum. Hinc
unus ex *Septem Græciæ ſapienti-*
tanta maris pericula conſide-
s, ὁ ναύτης, inquit μήτ' ἐν τεθνηκό-
σι.

σι μήτ' ἐν τοῖς βιοῦσιν ἐστιν. ἀμφίβι
καὶ ἐπὶ τῇ τύχῃ πᾶς γενόμενο
Scilicet *navigantes nec vivorum*
mortuorum cenſu numerandos
voluit: *Sed intermedio loco comput*
dos, utpote quorum vita in morte
mors in vita ſit præſentiſſima: Qu
enim?

— — — *concurritur*: h
Momento aut cita mors venit, *a*
victoria læta.

Quo etiam tendebat *Anachar*
Scythæ regia ſtirpe nati reſponſu
quod alicui, *utrum plures ſint mort*
an vivi? interroganti, dedit: Τοὺς
πλέοντας ποῦ τίθης; *navigantes in*
tro numero ponis? Dubitabat nim
rum, an inter vivos habendi, qui
tam undarum & ventorum arbitr
commiſiſſent. teſte *Diog. Laër*
περὶ βίων *l. 1. c. 8.* Idem, c
dam percontanti *quænam eſſe*
ſec.

uriſſima navigia? τὰ νενεωλ-
μένα inquit, *i.e. ea quæ in por-
u venerunt. Plautꝰ* certè omnium
oleſtiarum comitem & fomitem
vem indigitat, quando inquit:
*gotii qui volet ſibi vim comparare,
vim & mulierem, hæc duo compara-*
Hinc ſumus autoritate & poten-
Cato aliquoties dicere conſve-
: *Ejus ſe inter alia duci pœniten-
, quod, quo terra pervenire potuiſſet,
vi iverit. Cajus Plinius Sec,* in hunc
apſꝰ locum Comm. in prooemio
IX. Nat. hiſt. Ubi *de lino liniq; uſu
vela conficienda* adhibito agit, ita
atragœdiatur: *Audax vita.
lerum plena, aliquid ſeri, ut ventos
eellasq; recipiat & parum eſſe flucti-
ſolis vehi. Sed quamvis amplitu-
i antennarum ſingulæ arbores ſuffi-
nt, ſuper illas tamen velo-
e alia vela: prætereaque alia*

in

in proris, alia in puppibus pandi, a modis provocari mortem. Et mox: *tis non fuit hominem in terra n niſi periret & inſepultus.* Cum quis *Callimacho* magnopere fel tatem negotiationis marinæ prædicaret, & lætiſſimum in num mare profectum oſtende reſpondit: ὡς ἡδὺ μὲν θάλατταν γῆς ὁρᾶν. *Quam jucundum eſt m ex terra intueri.* Indicans lætum proſpectum maris, ſed difficilen prorſus audacem maris ingreſſu Quare etiam *Alexis dixiſſe fert*

ὅστις διαπλεῖ θάλασσαν, ἢ μελα
χολᾷ
Ἢ πτωχός ἐστιν, ἢ θανατᾷ. Τῶ
τριῶν
Ἑνὸς γ᾽ ἀποτυχεῖν γ᾽ οὐκ ἐλάχιστον
ἐστι.

Qui mare navigat, aut inſanit,
Aut mendicus eſt aut mori cu

Ex his tribus
Fieri non poteſt quin unum ſaltem verum ſit.

t certè ſi verum fatendum ſit, *peri-*
ıla vitæ & fortunarum diffiteri ne-
uimus, ita ut hic rectè iterum prò-
unciavèrit *Anacharſis,* qui cum di-
ciſſet craſſitudinem navis quatu-
r digitorum eſſe, τοσοῦτο, ἔφη, τοὺς
λέοντας τοῦ θανάτου ἀπέχειν. *Tantū*
iam dixit navigantes â morte abeſſe,
c. l. *Laertius* habet. Et ſæpe ne
uidem unius lateris aut aſſeris la-
tudine â morte diſtant, ſi præſer-
n tempeſtates omnia miſceant.
x quibus tale emergit argumen-
m. *Quicunque ſciens volensq́; præ-*
ntiſſimum vitæ periculū ingreditur,
ſt audax. Nautæ ſcientes volentes
æſentiſſimum vitæ periculum ingre-
ıntur. E. ſunt audaces.

§.15. Sed hiſce ſe *unus ex Neoteri-*
, quod ſciam, *Bartholom. Kecker-*
man-

mannus in ſuis Problem. Nautic. pa
1. General. p. m. 717. oppoſuit & ten
rarium â Nautis auſum proſcript
rus, diſtinguit *inter periculum ten*
ritatis & vocationis, quorum illud
dire *audaciæ* eſt, hoc verò officiu
alicujus poſtulat. Et rectè quide
Nam *non omne periculum eſt ſubt*
fugiendum. Aliàs nec bellorum al
ſubeunda, in quibus non minora cer
ſunt pericula, quam in navigiis ; n
metallifodinæ ingrediendæ, in qua
cavernis qui latitat, quantum qu
ſo abeſt à morte? quantum â caſ
ræ terræ & ſabuli præcipitio & vi
lenta ſui oppreſſione? *Nec ædific*
aut turres erigendæ, â quorum rui
immane quantum damnorum
periculorum ſuboritur? *Nec piſc*
um captura, nec peregrinationes, n
venationes ſine improperio ac t
meritatis nota ſuſcipi poſſent, u
pote ex quibus etiam multi aut p

reu

nt aut vicini ſunt morti. Ac pro-
e diſtinctione illa præmiſſâ, *Ma-*
ſt intelligenda *de periculo teme-*
tis & audaciæ; cum tamen *Mi-*
valeat de *periculo vocationis &*
ii. Et quid tandem dicendum?
aviigiationis & navigiorum uſus
Adamo deſcendit quod ſect. 1.
ebamus, aut ſi à *Noacho* venit, vi-
DEI ductum ſequentibus, & DEI
navesfabricantib9, numqvid
uc *audaciæ opus* erit navigaſſe?
indecentis temeritatis poſtulan-
ti viri, quorum facta DEO pro-
tur? Cur itaque *Chriſtus Domi-*
noſter ſe mari concredidiſset? cur
pulos naviculis agendis aſſuetos
abſtraxiſſet ab iſto vitæ genere, ſi
ta ea eſſet vitæ ratio, ſi audaciæ
a? Imo ex *Dominio maritimo*
lamo & Noaho divinitus conceſſo
iſtud eliciendum eſſe judico,
d *navigationes ſint tale DEI be-*

G *neſi-*

neficium quod ipſe nominibus
tantum in ſui uſum, ſed etiam
minium maris vindicandum c
ceſſit, natura implantavit & ad
ercendum inſtimulavit. Proi
mitiq quidem pro Nautis pronunc
dum eſt judico, *eosq́; non tam aud*
poſtulandos, quam *in ſua vitæ &*
neris ſtatione commendandos, & ut
fideliter & cum debita pietate e
quantur munia, commonen
eſſe.

§.16. Et uti negatum ire nolum
multos ex remigum & navitarum
mero eſſe, fierique per ἐμπειρίαν
toties feliciter inſtitutam navi
tionem *audaculos, & modum piet*
ac honeſtatis excedere : Ita viciſſ
contendimus, *totam* ναυτηλίαν
eſſe condemnandam, aut vitii argu
dam. Neq; enim vitia artificis a
ſunt imputanda. Neque univerſa
regula ea eſt conſtituenda : *Null*

naut.

ıtam eſſe bonum: quin potius ita
ncludendum: uti *veteranis mili-*
ꝰ propter victoriam ſæpius re-
:tatam, *metalli foſſoribus* ex foſſis
quoties feliciter prodeuntibus,
atoribus Sylveſtrium beſtiarum
petus ſæpius ſuſtinentibus *forti-*
o ἐμπειρικὴ experimentalis, quã
cat *Ariſtoteles* διὰ τὴν ἐμπειρίαν,
ribitur, ita etiam *eandem nautis*
aufragiis & periculoſis navigati-
bus ſæpius eluctantibus, ita ut iis a-
ꝰ creſcat & obfirmatio pectoris
ſi callum obducat, *tribuendam*

.17. Quantò autem *majora* ſu-
navigationum pericula, tanto e-
n copioſiora ſunt *commoda* ea-
dem : Et quo *major difficultas*
tas oppreſſerat in mari: Eò *ma-*
eos *ſpes* alit & *utilitas* quam ex
πλίᾳ habent. Ita ut ſi *hanc cum*

 illa

illa conferas, illa præ hac minor j
quam *ut debeat attendi.* Eſt enir
breviter multa complectar, U
tas Navigationum 1. ECCLESIA
CA, 2. POLITICA, 3. OECONOMI
& 4. PHILOSOPHICA.

§.18. Quantum enim *Naviga*
nes, olim promoverint, & ho
num etiam promoveant PHILO
PHICAS SCIENTIAS, cogitare po
quam effari poſſumus. Brevite
Phyſica & Geographia demonſt
bunt. PHYSIOLOGIAM *noſtri O*
raris *plantis & herbis*, inauditis *ſ*
& avibus, inuſitatis *gemmis & me*
lis, aliisq; ex novo Orbe nobis co
municatis adaugent. GEOGRAP
AM HYDROGRAPHIAMQUE mir
quantum perfecerint Navigat
nes, ita ut *hodierna globi terreſt*
ſcientia, & omnium locorum cogni
rum adapertio, cum priſca *Eratoſt*
nis, Poſidonii, Eudoxii, Hecatei, A

xim

mandri, Mileſii, Ptolomæi, Melæ πραγματεία, γεωγραφικῇ *notitia* llata à *lucem meridianam*, illa autem *illunis noctis* obſcuritates præferre videantur. Quis *Orientem extimas ejus inſulas?* quis *Auſtrum longe cohærentem terræ incognitæ* ctum? quis *occidentem & totam Africam? quis ſeptentrionem & totum* cialem *Oceanum* cum inſulis & ris latiſſimis cognoviſſet, niſi vigantes eō deſcendiſſent?

§. 19. *Utilitas* OECONOMICA ivigationum in eo cōſiſtit, quod ilta non tantum *frumentorum & uminum*, ſed etiam *aromatum & dimentorum exoticorum & amſimorum & pretioſiſſimorum* genein noſtris *officinis & culinis* hodiè beamus, quibus majores noſtri ere, & ſolis inquilinis terræ ſuæ ctibus contenti eſſe debuerunt. nc tantum *ſacchari & piperis*,

tantum *Cinnamomi* & *Zingibe*
tantum *nucum myriſticarum* al
rumque *aromatum*, quæ & orien
occidens abunde ad nos emit
habemus,ut nulli9 hodie adeò
jecta ſit culina,quę non aliquid
rum exhibere poſſet.

§.20. *Utilitatem* POLITIC
eam vocamus, qua *Reges, Princi*
& libera Reſp. noſtrorum Europæor.
etiam *Aſiaticorum* & *Africanor.*
non tantum PUBLICA COMMER
navalia etiam cum remotiſſi
gentibus exercent, quod certè
neficium DEI tantum eſt, ut ſa
æſtimari non posſit, nec ſat dig
gratiarum actione exolvi: Sed
iam BELLA MARITIMA ex uſu Re
geri,& minori cum damno aut
xa vel profligari & deleri, vel p
trahi&dilatari; IMPERIORUM eti
fines ad remotisſimas terras &in
las, quas *DEus abſcidit*

p

- - *prudens oceano diſſociabili,*
oferri, tot *ferociſſimæ gentes, & bar-*
ræ nationes jugo laudabiliũ Prin-
pũ & Regũ ſubjici & ad manſvetã
tę rationem traduci poſſunt. Qua
rte (*felicitate* dicã *an ſumma pote-*
te) *Luſitani, Hiſpani, Galli, Angli,*
atavi, Veneti, Genuenſes, Dani,
veci, aliique *Europæi* populi gau-
ent cum magnâ *Europææ* gentis,
ude, honore & terrore.

§. 21. Ecclesiasticam denique
avigationum utilitatem in eo po-
mus, quod per eas una cum re-
orum amplificatione etiam *Ec-*
ſiæ limites proferantur, & verbum
vangelii etiam remotiſſimis & diſſi-
ſimis Japonibus, Malabaribus, Si-
nſibus, Moluccanis, Peruanis, Braſi-
anis, Patagonibus, Californianis,
uiviranis, Virginienſibus, Islandis,
uſſis, Tartaris, Mongulanis, aliisq́;
quatuor mundi cardines populis

habitantibus annuncietur. Cum a
tea in cœca ἀθεότητι & gentilit
non Idolomaniis & ſuperſtitio
bus tantum, ſed ſi quid iis etiam
ſperius aut abominabilius non
nari poteſt, verſati fuerint. Qua
quam enim iſtorum *emiſſitiorum*
Pontificiorum vel Calvinianorum i
purum ſit, & propter varias *ſuper*
tionum & falſorum dogmatum adm
niſtas paleas, inquinatum miniſteriu
tamen *ſemen* verbi *divini non erit* ſ
fructu, ut & hic & illic & alibi loc
rum *puriones fiant auditorum aur*
quam fuerint prædicantium lingu
Sicut deſcendit imber de cœlo & n
revertitur illuc, ſed germinare fa
terram & eam inebriat: ſic erit verbu
meum quod egreditur de ore meo, n
revertetur illud vacuum, ſed faci
quæcunque volui & proſperabitur
his ad quæ miſi illud inquit DEU
ipſe *Eſ.55,10.*

ſ.

§.21. Hinc eſſe arbitror quod
m egregiæ apud *Patres* extent
[l]aris commendationes ; Eæ enim
eræque etiam *Navigationibus* lau-
m conciliant: Ita *Ambroſ.in Op.*
Creat.Sex dierum, Bonum, inquit,
re, tanquam hoſpitium fluviorum,
vectio commeatuum, quo ſibi diſtantes
uli copulantur, quo præliorum re-
ventur pericula, ſubſidium in ne-
ſitatibus, refugium in periculis, gra-
in voluptatibus, ſeparatorum con-
ctio, itineris compendium, trans-
ium laborantium, ſubſidium vecti-
ium, ſterilitatis alimentum. His
mina habet *S. Baſilius Hom. 4.*
xaëm. & Gregorius *Nazianzenus*
d. Theologia & Theol. Eleganter
oque, ut ſolet, *Plut. in libro* qui in-
ibitur *Aquæ & Ignis Comparatio*
1. Oper. Moral. p.m.450. *Mare*
mentis utilitate inferius non eſt, cũ
ob res, tum ob hominum commer-
cia.

cia. Vitam enim noſtram agreſtem
oqui & commerciorum expertem
elementum conjunxit & perfecit, n
tuis auxiliis directam, & permutat
nibus communitatem & amiciti
conciliantem. Heracliti eſt, ſi ſole ca
remus noctem nobis futuram perpe
am. Licet autem nobis eodem m
dicere: Absque mari fuiſſet homo
nimal omnium animalium feriſſim
& imprudentiſſimum. Plura alia h
pertinentia omitto. Cum quib
ſi velit etiam *Scripturæ Teſtimo*
conjungere, quæ *Job. 40. v. 10. Pſ*
104. v. 25. 26. Eſ. 23. v. 1. 2. &c. exta
Aquarum pariter & *Navigation*
encomiis applauſum daturus eſt b
nevolus Lector.

§. 23. *Eas quoq; cauſas* SALOM
NEM *compuliſſe, ut* OPHIRANAM iſta
claſſem adornaret, & in auri feraci
mas Orientis regiones mitteret, null
eſt dubium. Neque eum etiam ſua ſp

feſe

fellit. Ex iſta enim claſſe Salomon ſuosque cives omnes auro & argento, retioſiſſimis gemmis, omniq; aliarum rum copia ornavit, ut major diviti- rum, aromatum, animalium, ligno- umque affluxus in Judæa non fuerit, uam Salomonis tempeſtate.

✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱

CAPUT II.

DE PORTU ET NAVALI CLASSIS SALO- MONÆÆ.

NAupegi commodum *navale*, Navitæ ſecurum *portum* ſibi nte omnia eligunt. Neque enim liter utroſq; facere oportet, quam ollicitos eſſe de utroq; in expedi- ione aliqua maritima: de illo qui- dem, in quo aptari & confici, de hoc

autem

autem, in quo tuto quieſcere, & quid labis & rimarum contrahan reparari posſint navigia. Qua de r etiam *SALOMON ſapientiſſim Navigationis Ophiranæ Director* & *Princeps*, commodisſimam νεωρ... & oportunisſimum portum fi delegit, *ASION GABER* ſcilice *in mari rubro* ſitum, *in quo & recent naves facile concinnari, in quo ſtar ex quo exire & ad quem appellere opo tunè* poterant, quoties *ex Ophir INDICA redibant onuſtæ*, & i *illam ex iſto vacuæ tendebant*. Ut au tem & hic ordine procedamus duas quoque hic conſtituemus ſe ctiones, quarum PRIMA de *ASION GABER*, & SECUNDA de *AILATH* erunt, quia utriusque loci in ſacri fit mentio, atque de utroque non leves ſuboriuntur dubitationes. Eſto igitur

SECT.

SECTIO I.

DE

ASIONGABER.

Summaria.

1. *Navale Salom. Aſiongaber ſeu Ezeongeber.*
2. *Notatio nominis triplex.* ξυλακισμοφόρος.
3. *Sam. Bocharto eſt Spina Viri gibboſa.*
4. *Becani Chabriæ Caſtra. Quis Chabrias?*
5. *Chabriæ caſtra ſeu Batogabra ubinam?*
9. *Aſiong. non poteſt eſſe Chabriæ caſtra.*
7. Ασιωνγάβερος, γαισιμγάβερ, *ESSIA, ASIA.*
8. *An Aſiong. ſit Berenice?*

§. 9?

§. 9. Neg. Fullerus.
§.10. prob. ex Arriano.
§.11. Aſiong. ad Mare Rubrum.
§.12. Goropius transfert ad Medite
raneum.
§.13 Malè.
§.14. Ad Mare Rubr. prob. 1. ex d
ſcriptione Topographica.
§.15. (2.) Ex ſtatione Iſraelitica.
§.16 (3.) Ex autoritate Geographica
§.17. Refell. Goropii argumenta. 1. a
ductum à finibus Idumææ.
§. 18. Reſp. per Diſtinct. inter Idu
ſuperior. & inferiorem.
§.19. Reſp. per Neg. Min. & per inve
ſionem.
§.20. Argum. 2. ab etymolog. Reſp.
§.2. Argum. 3. ab intercapedine terr
Reſp.
§.22. Argum. 4. à ſocietate Tyrioru
Reſp.
§.23. Salomon fecit naves in Aſiong
ber, non circumvexit maria.

§. 2

.24. Arg 5. à Tharſica navigatione. Reſp.
.25. Inſtantia nova diluitur.
.26. Arg.6. à Territorio Salom.
.27 Reſp. per retorſionem contra Chabriæ Caſtra.
.28 Reſp. per neg. Min. Limites regni Iſraelitici.
.29. Occupatio terræ Edom à Davide facta.
.30. An limes Regni Iſrael. ſit mare mortuum?
.31. Triplex limitum terræ ſanctæ diſtinctio.
.32. An Salom. fuerit Rex Indiarum, Arabiarum, Phœniciæ & Hiſpaniarum?
.33. Literæ Salom. ad Vaphrem, & Vaphris ad Salom. Reſponſio.
.34. Tria notanda. Tributum Perſonale.

§.1. Locus

§. 1. *Locus*, in quo ſuam *claſſe*
confecit,& ex quo eandem edux
SALOMON,in ſacris expreſſe vocat
ASIONGABER,*Hebraicè* צִיוֹן־גֶּבֶר
ſcribitur 1.*Reg*.9,26. *&* 2.*Paral*. 8, 1
Sed in Numeris *c*. 33, *v*. 35. 36. pro
pter accentus regios , pro
ducentes (:) in (-) etiam ſcribitu
עֶצְיֹן גָּבֶר׃ quæ ipſa ſcriptio re
petitur 1.*Paral*.20,26. *&* 1,*Reg*.22, 4
it. *Devt*.2, 8.

§ 2. Quæ genuina hujus nomi
nis ſit ratio, parum conſtat. Aliqu
ex עָצַם *robuſtus fuit*, & גֶּבֶר *vir* de
rivant,quod ſit עֹצֶם גֶּבֶר *robur vi*
ri, ſed neque literæ radicales con
ſonant,neq; ſignificatio loci. Alii
videtur deſcendere ex עָצָה *levite*
claudere, eò quod videatur *leve ali*
quod clauſtrum, ſeu *oppidulum tenu*
ter ſeptum. Optimè iſti mih
cum B. Luthero facere videntur
qu

uiEzion geber vertunt Starckholtz/
x themate nimirum עץ quod
gnum; ſynecdochicè *arborem*,
: in genere *quævis arbuſta &*
ntices ſignificat, & ad *ea omnia*
ansfertur quæ altius excreſcunt,
ramos producunt. Ita ut עֶצְיוֹן
aturam alicujus nominis *in fine*
tera ן *aucti* induat:cui altera com-
oſitionis pars accedit גֶּבֶר vel
גְּבַר ex גָּבַר *validus fuit & robu-*
us, Ac proinde *Ezion geber* vi
ominis erit. *Lignum validum ſeu*
ignatorium robuſtum, eò quod in
to *Maris Rubri* tractu ad *Ezeon*-
ber in vaſtisſimis ſcilicet ſo-
tudinibus & Arabicis deſertis
ultum lignorum cædebatur ad
ructuram domuum & navi-
n aptorum. Ita etiam S. *Hi*-
onymus in Epiſtolâ ad Fabiolam
poſuit, vocavitque *lignationes*
viri

viri aut dolationes hominis , quc
(inquit Hieron.) ſignificantius *Gr*
cè dicitur ξυλακιστμοφόρος. *q*
vox ſignificat, lignorum fera.., quod
ſolitudo ſit ferax arborum: & diligen
Magiſtri (inquit Hieron.) *diſcipi*
na monſtratur cædentis ligna info
mia, & dolantis, facientisque vaſa d
verſa: vide igitur *portui Sylvam*
eo deſerto adjacentem, maximè oppo
tunam ad præbendam materiam n
vibus.

§. 3. Non ſatis aſſequi vale
quod *Samuel Bochartus* in *Chanaa*
ſuâ *l. 1. c. XLIV.* hanc in rem addu
cit. גֶּבֶר, *inquit, eſt vir, &* צִיּוֹן גֶּבֶר
eſt Spina viri: Nempe עֶצְיוֹן *idem quo*
עָצָה *vel* עָצֵי *forma diminutiva.* Ita
Aſiongaber eſt ῥαχὶς *vel* ῥαχία *ru*
in ſpinæ ſeu dorſi modum in mare ex
currens. Heſychio ῥαχία *eſt* πᾶς π
τρώδης αἰγιαλὸς, *omne littus* ſaxo
ſun

m. *Suidas exponit* τὴν ἀκτὴν, καὶ τὸν
πον ἀυτὸν, ᾧ προσαράττει τὸ κῦμα
ttus & ipſum locum, ad quem allidi-
r fluctus. Et proverbio dici notat in
rrulos & obſtreperos ῥαχίας λαλέ-
ρος *quia littus ſcopulis & rupibus*
perum ab aſſiduis fluctibus non ſine
agore tunditur. Hujusmodi ῥαχίαις
famis eſt locus, in quo ſita eſt Dyrra-
ium: ὅθεν καὶ διὰ τὴν ῥαχίαν δύσ-
μον δυῤῥάχιον ὠνόμασαν τὸν τόπον.
nde etiam propter impetuoſam ſpi-
am ſeu rupem locum illum appella-
nt Dyrrachium, Suida teſte & Scri-
ore Etymologici magni. Ita & ſinus
rabicus maximè ἐν τοῖς ἐπάνω *in ſu-*
riori parte h.e. intima, ubi Aſion Ga-
r. Ita Arrianus in Periplo: οὗτος
ραβικῆς χώρας ἡ παίρου παράπλους,
ὶν ἐπισφανὴς καὶ ἀλιμένος ἡ χώρα.
ὴ δύσορμος καὶ ἀκάθαρτος, ῬΑ-
ΊΑΙΣ καὶ σπίλοις ἀπρόσιτος. *Hæc*
Ara-

Arabicæ continentis præternaviga periculoſa eſt, & importuoſa regio, in hoſpitalis & fœda rupibus & ſcop lis inaccéſſa. A vicinia talis alic jus ἐῤῥαχίας dicta eſt Aſion Gaber. P inde claſſis Joſaphat antequam in ſolveret, in ipſo portu confracta eſt Reg. XXII.49. Et Aſion Gabere deſ ta poſteriores Ailam magis freque taruut. Hæc Bochartus. Quæ qu dem ſuam haberent probabilita ſi modò de eo conſtaret, an עציון eſſet per apocopen quaſi עצרן dictum. עֶצֶרֶן enim ſpina eſt עָצָה clauſit, eò quod claudat hom nis tergum.

§.4. Prorſus ridiculum eſt, quo *Johan. Gorop. Becanus in Hiſpan. l.* §.*p.74. ſeq.* neſcio qua inflexion vocum motus habet, qui *Eziong ber vult dictum quaſi CASTR*

CH

HABRIÆ, ut ſi eſſet עצם גבר
eu *robur & munimentũ CHABRIÆ*.
cilicet iſta *CHABRIÆ* CASTRA *à*
tolomæo, Strabone, ad fines Ægypti
Idumeæ, prope ſinum Nili Peluſi-
cum collocantur, & longisſimo
ntervallo montium & deſertorum
ocorum *à Rubro Mari*, ne dicam ab
lanitico ſinu diſtant. Quamquam
ihil certi habeam, quod dicam de
lis CHABRIAE CASTRIS, tamen no-
en iſthinc venire puto, quod *Cha-*
ias inſignis Athenienſium Impe-
tor, *Regi Ægypti Tachos* dicto,
m bellum *Artaxerxi* Perſę decre-
ſſet, auxilio profectus in iſto lit-
ris tractu caſtra formarit. Aut ſi
chos Regis Claßi Maritima
ſtra in terris poſita non conveni-
t, ex eadem *Siculi* Bibl. hæc CHA-
IAE CASTRA poterunt ad iſtam
abrię expeditionem referri, quâ
Regem

Regem Acorem adjutum deſcendi *Ægyptum*, ut â quo vir *Imperato* *ſolertia inſignis, & præclaram virt* *gloriam adeptus* evocatus erat, bellum contra Perſam gerendu A quo tunc bello, inſtinctu *Phar* *bazi Satrapis Regis*, publico Ath nienſium decreto eſt domum vocatus, ut eſt in eod. *l. XV f. 471.* *Corn. Nepote, in Vita Chabria* *2. & 3.*

§. 5. Iſta autem CASTRA CH BRIAE, quæ Ptol. vocat *Batogabra* ſunt ad *lacum Sirbonis*, hodie *Elgo* *de Damiete*, in continente terra excelſo aliquo promontorio in M re Mediterraneum proſpectanti ubi & *Gerrum & Seregma & Caſi* *mons*, nobilitatus *Pompeij M. Sep* *chro*, & Jovis *Caſii templo* in *Caſi* ſcilicet regione, ubi irruptio Sirbonidis in Palaſtinum mar Qua de re ne dubites, iſta ex *Strab*

r.

*is Geogr.*l.XVI.adjicio: ἐπὶ δὲ τὸ κά-
ον, θινώδης τις λόφος ἀκρωτηριά-
ων, ἄνυδρος, ὅπου τὸ πομπηΐου τοῦ μάγνου
ῶμα κεῖται, καὶ Διός ἐστιν ἱερὸν κα-
ου. πλησίον δὲ καὶ ἐσφάγη ὁ μάγνος
λοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. εἶτ'
πὶ πηλούσιον ὁδὸς, ἐν ᾗ τὰ γέῤῥα καὶ
χαβρίου λεγόμενος χάραξ. *Caſius
mons quidam accumulatus in Pro-
ontorii modum, aquarum inops. In
magni Pompei corpus jacet, & Jovis
ſii Templum, & non procul inde ma-
us jugulatus fuit, & à Ægyptiis dolo
teremptus. Poſtea eſt via, qua Pelu-
m defert, in ea ſunt Gerra, & id quod
abriæ Vallum appellatur*, conf. Plin.
.H.N.c.12.

§.6. Quæ omnia quam diſcor-
nt ab *EZIONGEBER*? Nunquid
quam *Chabrias caſtra poſuit ad
are Rubrum, aut in Sinu Elanitico*?
unquid *Chabrias ex Græcia in Ægy-
ptum*

pium navigans prius in Maris Rub *ſinum & caſtellum devenit, ut ibi caſt* *metaretur?* Nunquid unquam iſ *regio Caſiotis,* ſeu *Promontorium mo* *tis Caſu in ditione Salomonis fuit,* *in eo pararet claſſem, ituram in Mal* *cam & Sumatram Indicam?* Tantu abeſt, ut *ASIONGABER iſta Ch* *briæ caſtra* eſſe posſit, ut potius i verſionem terræ, & littorum à litt ribus μεταθεσιν crediderim, qua iſtam Goropianam vocum alluſi nem acceptem; cui neq; *Abraha* *Ortelius* in exhauſti laboris & ſcie tiæ Geographicæ Theſauro, nequ *Johannes de Pineda*, ſuos adjiciu calculos. Quin *Pineda* de ſic pronunciat: *mirabilis eſt Gor* *pius iſte in nominum notionibus inv* *niendis, concinnandis, Componendis* *velint nolint, ad rem ſuam alliciend* *Res illa de* CHABRIÆ CASTRIS *ſ*

Batog

ogabra, incerta: de qua libenter
rpo Ortelii verba (nim. in Theſauro
graphico in voce Βασιγάβερ) ubi
ac Becani conjectura: LEGANT ET
DICENT ERUDITI: mihi hac indi-
e ſufficiet. Sane illa nominum con-
ura vix unquam ſolida, frequen-
fallaces, poſt quam rerum atque lo-
um vera appellationes corrupta,
ex aliis in alias res translata.

ſ. 7. LXX.] Interpp. Hebræam
em retinetes, vocarunt γασιμ-
βερ, & in aliis Codd. γεσιμγάβερ,
n, γασίων, item, γασιὼν, & in edit.
n. γασιὼν, nomina locorum
pria ſuo more inflectentes, non
em totum nomen auferentes.
us interpres Latinus ubique
SION GABER retinuit,
inde ut & Joſephus Ἀσιωνγάβε-
. Notum eſt autem ע primam
inis iſtius literam aliquando in G.

mutatum pronunciari, aliquando
pter inſitam prolationis aſperita
prorſus omitti. Teſtatur *Hierony*
de Locis Hebraicis, ad ſuam ætatem
ſæcula permanſiſſe, & nomine paulu
mutato ESSIAM vulgò appellat
Eſt Civitas Eſau, inquit, *quem n*
ESSIAM nuncupari putant, ju
Mare Rubrum, & Ailam. Qu
autem Hieronymus *ESSIAM,* e
Euſebius Ἀσίαν nominavit, v(
compoſitæ ultima parte negle
& priore, Romano & Græco m
inflexa.

§. 8. *Flavius* JOSEPHUS *l. VIII.* Ἀρχ
ολ. Ιȣδ. *c.* 2. teſtatur, quod hæc
SIONGABER ſua ætate BEREN
fuerit appellata, ex eodemque,
arbitror, id hauſit S. *Theodoret*
qui & ipſe *Beronicen* inſigni
verè, an ſecus, hoc loco non c(
tendam. Ita Joſephi Verba habe
ci.

πηγήσατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ αἰ-
ακῷ κόλπῳ σκάφη πολλὰ τῆς
ρᾶς θαλάσσης ἐν τινι τόπῳ λεγο-
Ἀσιωνγάβερος. αὕτη γὰρ Βερενί-
καλεῖται, οὐ πόῤῥω εἰλανῆς πόλεως,
ρα τὸ πρὶν Ἰουδαίων ἦν. *Fabre-*
Rex in Ægyptiaco ſinu multa
gia in aliquo Maris Erythræi loco,
Aſiongaberos. Ipſa autem Be-
e vocatur, quæ non procul eſt ab
â civitate, quæ regio quondam e-
udæorum. Hæc an verè, an per
m & incurioſitatem Geogra-
am dicta ſint, non ambigo.
certum eſt ex Ptolomæo,
Berenice Ægypti urbs fuerit ad
Arabicum. Sed an idem locus
ngaber & Berenice fuerit di-
negat *Stephanus Niger*, qui i-
oppidũ circa Syriã, quod aliàs
ppellatur, intelligit; pernegat
Nicol, Füllerq Miſc, Sacr, l. 4. c 20.

Quia *Aſiongaber* ſit in littore
ris Rubri Orientali; Sed *Ber*
in littore ejusdem Meridional
ita ut ſibi quaſi invicem opp
portus navales haberi debean
ut in Aſiongaber fuerit Salom
negotiatio Indica & Arabica;
Berenice fuerit Regum Ægy
corum mercatura, & quaſi q
dam jus ſtapulæ, non quiden
dem, ſed diverſis temporibus.

§9. Id ut eò melius capias
plicabo ipſius *Fulleri* verbis: *D*
Edomæi in ditione Regum Juda e
ſolebant mercatores Indici ex ur
lana (adde etiam Etſione) *Pe*
petere, atque inde Hieroſolymam
rumque merces pervehere. At
quam, creato ſibi Rege defecerunt
deis Edomæi (quod Joramo in
pii Joſaphati filio regnante ac
2 *Reg.8,20.*) *immutatꝰ eſt aliquan*
mos antiquus. Si quidem deporta
E

na (autEtſione)*negotiatores mer-*
ſuas more ſolito Petram : Inde au-
nequaquam ulterius progreſſi, in-
licente videlicet eis Rege Idumæo
æorum commercio, novo jam itine-
hinocoluram divertere cœperunt.
mos ſanè per quam diu manſiſſe
etur, usque dum Ptolemæi Ægypti-
nReges opibus & potentia florentes
icam & Arabicam quoque negoti-
nem Alexandriam pertrahere
mo conatu ſtuduerunt. Idque ma-
à ex parte effectum eſt, immani
ptu apertis ac munitis in litore Æ-
io, cùm aliis, tum præcipuè portu-
duobus, quorum propiorem Myos
non i.e. Muris portum, longin-
rem BERENICEN nominarunt.
m hi adeò celebres & mercatoribus
uentes facti ſunt, ut Joſephus Etſi-
n Geberis, Berenices portum inter-
ari non dubitarit, errore tamen
abſurdo, tam intervalli quam po-

ſitꝰ ratione. Quippe procul diſtat A
hormos, Muris portꝰ, eoq́ magis a
Berenices ab Etſionis atq́ Elana, ne
bidui aut tridui etiã navigatione.
centq́ in oppoſitis è regione littorib
ad Orientem ſolem in Nabatæa. il
Occidentẽ in Ægypto. Conveniunt
tẽ aliquatenus, quod Indicarũ & A
bicarum mercium portus ſint utri
Veruntamen recentes illi, veteres i

§.10. Hæc omnia diſcimus
Arriano, qui in periplo Maris E
thræi ita: ἐκ τῶν ἐκωνύμων Βε
κης ἀπὸ μυὸς ὅρμου, δυσὶν δρόμο
τρισὶν εἰς τὴν ἀνατολὴν διαπλεύσ
τὸν παρακείμενον κόλπον, ὅρμος
ἕτερος, καὶ Φρούριον, ὃ λέγεται λε
κώμη, δι᾽ ἧς εἰσιν εἰς πέτραν, πρὸς
λίχαν βασιλέα Ναβαταίων. Ἔχ
ἐμπορίου τινὰ καὶ αὐτὸ τάξιν, τοῖς
τῆς Ἀραβίας ἐξαρτιζομένοις εἰς α
πλοίοις οὐ μεγάλοις, διὸ καὶ παρὰ

λα

ικῆς χώραν εἰς αὐτὴν παραλυπτὴς
ς τετάρτης τῶν εἰσφερομένων φορτί-
, καὶ ἑκατον τάρχης μετὰ ςρατεύματα-
ν ἀποςέλλεται. *Ad ſiniſtram Be-*
nices biduum aut tridui à Muris portu
vigatione adjacentem ſinum ortum
rſus transmittenti occurrit portus
us & præſidium, quod albus pagus di-
ur. Ex quo Petram itur ad Malichā
abatæorum Regem. Eſt & illud ipſum
eſidiū Emporii loco minoribus navi-
s, quæ ex Arabia illuc appelluntur.
eo circa cautionis etiam & cuſtodiæ
uſa eodem mitti ſolet, qui quartam
rtem mercium, quæ importantur, e-
at, & centurio cum exercitu.

§ II. Ex dictis ut ut non obſcurè
lligi poſſit, quod in littore Maris
bri portus *Navigationis Salomo-*
ASIONGABER ſit collocandus,
nen argutè adhuc inter eruditos
putatur, *an non aliorſū quoque trans-*
endus ſit? Ante *Goropium* tamen
Bera-

Becanum nemo, quod ſciam, l
cum iſtum è *Mari Rubro* dimo
re, & ad *Mediterranei* oram tra
ponere eſt adortus. Ita nimiru
conclamata res erat apud omn
Theologos pariter, Patres primi
vos, atque priſcos Judæos & Ge
graphos, *ASIONGABER*
MARE ERYTHRÆUM ſ
ctare.

§. 12. Sed *Joh. Goropius Beca*
homo *argutior, & in inveniendo*
novas vias tentando diligentioris o
ræ & indaginis, quam in judicando
eligendo felicis (judice *Pineda f.16*
ſe quaſi ἄσπονδον hujus ſententia
Reformatorem totius canæ & ſa
Antiquitatis profeſſus, auſu pl
quam temerario, *EZEONGEB*
ex *Rubro in Mediterraneum, & ne*
tiationem Salomonis indicam ex
phira in *Hiſpaniam* transferre
aggreſſus; edicitque publicè, ſe

VI. ſuorum Hiſpanicorum totis
ntendere nervis, ut *Aſiongaber*
Mari Rubro transferat ad Medi-
raneum,& communẽ errorem tem-
rum antiquitate, & multorum ſcri-
rum inclita ſed falſa perſvaſione
gatum propulſet,ac novam ſenten-
m ſtatuat, conſtituto tandem
ASIONGABER ad *Mare Medi-*
raneum, unde commodior & ne-
ſſaria navigatio fieret in Tharſis.
nò & ſpecioſis iſtius εὑρήμασι ad
cilè credendum inductum eſſe
nſultisſimum & celeberrimum
n. *Thomam Lanſium*, & ſub ejus
ſpiciis *Illuſtriſ. Dn. Georgium Fri-*
ricum Limpurgi BARONEM in
uſtri *oratione contra Hiſpaniam*
425. invenio: Quamquam vide-
n, eos id magis exercitii Oratorii,
am veritatis aſtruendæ ergò fe-
ſſe. Secus Becanus qui iſto ſuæ
ligentiæ & inventionis beneficio

multum de divinæ ſcripturæ ſtudi
mereri arbitratur.

§.13. Si modo *tàm verè*, qua
argutè. Tam vere, inquam. Na
falſiſſimam iſtam eſſe GOROPII hyp
theſin, duobus his fundamentis
videntisſimis poteſt aſtrui, ex ip
ſacro codice deſumptis, quo nil
certius eſſe poteſt. Qvapropt
ſalva magni iſtius & Philologi
Medici Regii autoritate, præv
Scripturæ, veterum ac Recenti
rum Geographorum ductu, ASIO
GABER in ERYTHRÆO, *non Medite*
raneo mari ponimus.

§.14. PRIMÒ, quia 2. *Paral VII*
v.17. hic locus ita deſcribitur : *I*
abiit Salomon in Ezeongeber, & in E
loth ſuper labium ſeu ad oram Mar
quæ eſt in Terra Edom. Et quod h
Mare Rubrum intelligatur, illu
expreſſe extat *1. Reg. 9, 26.* ubi it
Spiri

piritus Sanctus. *Et fecit navem in zeongeber, quæ cum* Eloth
עַל־שְׂפַת יַם־סוּף בְּאֶרֶץ אֱדוֹם
per labium maris Suph in terra dom. In qua τοπογραφίᾳ notanum a) *mare Suph*, quod quidem ſolutè mare algoſum & junceum, κατ' ἐξοχὴν autem & ſpecialiter Ruum Mare notat, quo, de inferius ura dicemus. (b) *Ailath ſeu Eloth e in confinio Aſiongaber*, ita ut uno nere à Salomone adiri utraque bs potuerit & (c) quod *Aſiongaber erit ſita in terra Edom*, ubi mirum ſpectat in *ſinum Maris bri*, non *Mediterranei*. Quæ nnia κριτήρια gignunt tale argmentum: *Q. Portus* (1.) *in ra Edom.* (2.) *in confinio anæ &* (3.) *in labio ſeu ripa aris Suph ſeu Rubri hæret*, *is por-*

is portus non eſt Mediterranei, ſed R
bri Maris. Atqui Aſiongaber (1.
h eret in terra Edom (2.) in confin
Elanæ & (3.) in labio maris Suph ſ
Rubri, E. Aſiongaber non Mediterr
nei ſed Rubri Maris portus eſt. Q
hic forſan de *Edomeæ ampliatio*
& ſitu, nec non de *Mari Suph* ex
pi poſſent in ſequentibus & the
bus & antitheſibus diſpalleſcent

§. 15. Secundo idem evincit
ex *Iſraëlitarum ſtatione Aſiongab*
retica, quæ deſcripta eſt *Num. 33,*
Cum enim Iſraelitæ peregrinare
tur ex Ægypto in terram Canaa
manſionem in Ezion Gaber *trige*
mam ſecundam ab exitu ſuo poſu
runt, verba ita ſonant: v. 35. *Et pr*
fecti ſunt ex Abrona, & caſtra meta
ſunt : בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר & v. 36. *Et prof*
cti ſunt ex Ezeongaber, & caſtra met
ti ſunt in deſerto Zin quæ Kades e
v. 37. Et profecti è Kades caſtra meta
ſu

*at in monte HOR in extremo ter-
Edom.* Qui locus profectò ita
mparatus eſt,ut nullo plane mo-
o ad *Mediterraneum* mare referri
oſſit. Ponitur enim *inter Abro-
im & inter Zin ſeu Kades deſertum,
non longe à monte HOR, in quo ſe-
ltus eſt Aaron* , quæ tria loca qui
l Mare Mediterraneum quæreret,
*Londini Anglorum in ædibus Na-
trais curæ Medicorum committen-
s eſſet,*(ut Phraſi Lanſiana in ſimili
ateria utar.) Inſuper *Statio XVI.
ſraelitarum in Harmona v.29.* ad
Mare Mediterraneum proxima e-
t & 32. *in EzeonGaber ab eodem in-
r ſequentes remotiſſima , remotior
lhuc, quam montes Sinai, Horeb, &
ſertum Sin.* Quomodo igitur
zeongaber erit *Urbs maritima ad
l Mare Mediterraneum.* ſita? Cum
uibus conjunge etiam locum ex
ent. II, 8. ubi S. Moſes itinerum

Iſraeliticorum ambages attigit
ita concionatur populô: *Et tr.*
ſivimus à fratribus noſtris filiis E.
habitantibus in Seir à via Plani.
ab Elath & ab Aſiongaber, & vertim
nos, & tranſivimus viam deſerti M.
Ex quib9 diſpalleſcit, viam à mo
tanis Seir, ad deſertum Moabitici
non eſſe ad *Mare Mediterraneu*
ſed Rubrum. Qui etenim *mon*
Seir, regnumque Idumæorum & deſ
tum Moab, Moabitarumq́ terram
littora Mariis Jonii quæreret, is
Noſocomio Londinenſi manui m
dicorum ſubmittendus eſſet, a
anticyras navigare deberet. Sũ
enim in iſta *Arabiæ Petreæ* part
quæ *à terra & tribu Juda per montiu*
juga & vaſtas ſolitudines pertendit
ad Mare Rubrum, non à tribu Ju
ad mare mediterraneum. C
hæc nondum ſunt ex ignotis loc
rum & ſtationum nominibus m
niſ

teſta, is evolvat tabulas *Geogra-*
icas & *Chorographicas* ditionis
oabiticæ, Edomææ, imprimis autem
nerariũ Iſraelit. ex Ægypto, à *Tile-*
anno Stella, Sigenenſi elaboratum
t Tabb Palæſtinę *Ariæ Montani* in
o *Caleb*, atq; *Büntingii in Itinerario*
cro, & patebit ad oculũ, ea loca in
edio quaſi Arabiæ Petreæ, non ad
ã Maris Mediterranei, ſed Rubri,
pone eadẽ *Elath atq; Ezcongabe-*
poni. Ex quib⁹ concludo. *Quæ ſta-*
fuit 1. inter Abronam & deſertũ Zin
emotiſſima à terra Iuda & ejus mari
x qua à Seir ad deſertum Moab de-
nditur, ea ſtatio neutiquã ad Mare
editerraneũ, ſed ad Rubrũ poti⁹ ſpe-
t Atq; ſtatio Iſraël. 32. in Aſiongaber
eſt cõparata. Nã 1. fuit inter Abro-
& deſertũ Zin, 2. remotiſſima à terra
la & mari iſti9 terræ, 3. ex qua à Seir
deſertum Moab deſcenditur. E. ſtatio
Iſr. 32. non ad Medit. ſed ad Rubrũ
ſtat. ſ. 16.

§.16. Quibus duobus immot
fundamentis ſubjicimus (3.) *co-
ſtantem Geographorum conſenſu*
quem quamquam parvi fece
Goropius, utpote quem arma
manu adortus omni autorita
ſpoliare conatus eſt: Aliis tame
qui non omnia novitatibus Gor
pianis metiuntur, ſed multa quo
et ſalubria & vera, ex fidelisſim
anteceſſorum noſtrorum lucubr
tionibus haberi poſſe, perſuaſu
ſibi habent, non diſplicebunt. *Pt-
lomæum* his nomino *l. 6. c. 28. Geo*
Strabonem l. 16. Plin. l. 5. c. 11. ſeq. *J-
ſephum l. 8. Antiq. Iud. c. 2. p. 114.*
Theodoretum in Libr. Regum Alp
Toſtatum in 2. Par 9. q. 20. Bened.
riam, Mont. in Chaleb. lib. unico
Terræ ſanctæ Apparatui ſacro præm
ſo, it. in lib Phaleg. de Gentium ſed
in præfat. Chriſt. Adrichomium
Theatr. Terræ ſanct. *in Pharanſ.*
Ioſep

ſephum à Coſta de Nat. N. O. l. 1. c. 4.
8. Nic. Füller. Miſc. Sacr. l. 4. c. 20.
rolum Stephani in Diction. Hiſto-
o-Geograph. in Aſiongaber p. 200.
in Ailath p. 74. Samuel Bochart. in
anaan l. 1. c. 44. f. m. 764. M. Henr.
inting. Itiner. Sacr. paſſim, Noſtra-
sq; Theologi & Geographi quod
am, omnes in eandem noſtram
inionem inclinant.

§. 17. *Geropii* argumeuta in u-
m quaſi faſciculum collegit *Illu-*
iſſimus Dn. Baro Limpurgenſis c. l.
æ etiam videbimus. *Primum* eſt
nibus Idumeæ ſumptum. *Aſion-*
ber, ait, *ſita eſt circa Eloth in Idu-*
ea ad oram Maris Suph, conſtatque
Strabone & Ptolomæo, Geographo-
m Principibus, Idumæam ad Mare
Mediterraneum pertinere. argu-
entum eſt tale: *Portus Idumeæ eſt*
rtus Maris Mediterr[a]nei: Atqui
ſiongaber eſt portus Idumææ. E. A-
ſionga-

ſiongaber eſt portus Maris Medite[rranei]
Min. eſt à nobis conceſſa. *Ma[...]*
probatur ex *Strabone* qui per exce[l]-
lentiam à Græcis Scriptoribus Ge[o]-
graphus appellatur *l. XVI. Geogr.* [...]
dicente: *Iudææ extrema occidental[ia]*
Caſio proxima Idumæi tenent, & lac[...]
Ad mare autem Sirbonidos, & conti-
nua Regioni loca plurima occupan[t]
usq; Hieroſolyma, quæ ſunt mari vic[i]-
na: Dictum enim eſt ea ab Ioppe por[tu]
conſpici. Atque hæc quidem Septe[n]-
trionalia ſunt omnia à mixtis gentib[us]
habitata Ægyptiis, Arabibus & Phæn[i]-
cibus. Nam tales ſunt, quæ Galilæa[m]
habent & Thericuntem & Philadelph[i]-
am & Samariam. Hæc omnia Me-
diterranea ſunt, tantum non cæcis &
rerum Geographicarum prorſus imp[e]-
ritis. Imo & ex *Ioſepho* probatur, qu[i]
contra Appionem ſcribit, Judæa[m]
terminari circa urbē Gayam Gaz[am]
autem ad Mare Mediterraneum e[ſſe]
non ad Rubrum.

§.18. Sed Reſp.[1.] per diſtincti-
nem, inter IDUMAEAM *ſuperiorem,*
uæ adhæret,& ſere tota ceſſit tri-
ui Juda; & *inferiorem* quæ ad Ma-
Rubrum portenditur, per deſer-
Moab, & Eſau, atque per ſolitu-
nem Kades. Ita cum Ioſepho l.3.
B.Iud. docemus, & cum Adricho-
io in Tribu Iuda n. 106. *Illa* poſſet
cidentalis vocari, quia verſus oc-
dentem ad Mare Mediterraneum
rgit; *hæc vero Orientalis,* quę ad
rientem, & ad littora Maris Rubri
ectat. Quæ adeò ſunt clara, ut
ſe quoq Becanus diſtinctionem
dmittat, duplicemque Idumæam
onſtituat, etiamſi aliter ac nos di-
etiatur, & fines ponat diſtinctos.
oca ergò iſta ex *Strabone & Ioſepho*
tata, de *Idumæa ſuperiori & occi-*
ntali , quæ ad Iſraelitarum
dem , hoc eſt ad fines ere-
i Sur pertingit , loquuntur ,
uti

uti locorum ſpatia in mappis evol
venti erit manifeſtisſimum : Cu
vice verſa *Idumaea inferior & Orien*
talis , cujus in iſtis autoribus ne
vola nec veſtigium iſtis in locis eſt
Arabiæ Petrææ inhæreat , & ad Mar
Rubrum pertingat. Quanquam
etiam, ſi velimus verum fateri , &
quod verbis Strabonis ineſt, elice
re, iſta quoque *Idumaea Superior*, e
tiamſi ad *Mare Mediterr. protenſ*
ſit, ipſum tamen mare non attingit
propter regiones Amalekitarum , *Is*
maëlitarum, & montes Sepher inter
jacentes.

§.19. Hac diſtinctione præmiſſ
Reſp (2.)per infitiationem Min. Nan
Portus Idumaea (ſuperioris) eſt portu
Maris Mediterranei. Atqui Aſion
gaber eſt portus Idumaea (ſuperioris.
probetur hæc aſſertio? Ex Strabo
ne certè & Joſepho ſupra adducti
nihil horum liquet. Ideoq; etiam

3. Reſp

.) Reſp. *per inverſionem* totius ar-
umenti : *Portus Idumaæ Inferioris*
ſt portus Maris Rubri, non Medit.
tqui Aſiongaber eſt portꝰ Idumaæ Infe-
ioris & Orientalis, quod antea pro-
atum. *E. Aſiongaber eſt portus Ma-*
is Rubri, non *Mediterranei.*

§.20. *Alterum* argumentum ex
tymologia Aſiongaber & Chabria Ca-
ra eſt contextum. Sed præter-
uam quod argumenta â nomine,
nprimis ab *etymologiis alluſivis, ali-*
nis & obtorto, quod ajunt, *collo addu-*
tis (qualis & hæc eſt inter Aſion &
עצ, item inter גָּבֶר & Chabria) du-
ta admodum infirma, imo ſæpe
ulla ſunt, etiam ſuperius hic aries
uit disjectus §.*6.*

§.21. *Tertium* eſt *ab intercapedi-*
e terræ ſumptum. Nam inter Idu-
næam & Mare Erythræum interja-
et arenoſum mare, & vaſtisſima
olitudo, per quam naves recentes
diduci

diduci non potuerunt. Sed *Reſp.* v
ſtiſſima ſolitudo inter *Mare R*
brum & Idumæam ſuperiorem nih
obſtat huic Salomonis navali: qu
in Inferiori Idumæa ad oram Mar
Rubri hæret Aſiongaber. Ad cujus li
tora ut fabrefacta ſunt recentia nav
gia, ita etiam ex ejusdem littoribus f
cili nautarum & architectorum ope
in altum deduci poterant, inſtrumen
tis ſtathmicis & volvendis onerib
aliis idoneis machinis.

§. 22. QVARTVM *à ſocietate Hira*
mi, Tyriorumq́; cum SALOMONI
contracta pendet. Quoniam enim
HIRAM Rex Tyri, (quæ ad Mar
Medit. ſedet) per *manus ſuorum ſe*
vorum naves & nautas maris gnare
miſit in ASIONGABER, quos no
veroſimile eſt Mare Mediterrane
um, Atlanticum, Æthiopicum, &
Sinum Arabicum pererraſſe, aut e
Tyro ad Erythræum Mare naves vola
tile

les aut plicatiles per juga & præcipi-
a montium agrorum & deſertorum
ngè patentiſſimam planitiem, veliſi-
nte Æolo, adduxiſſe, utique ergò
cendum eſt, ad ASIONGABER,
Tyro veniſſe in Mari Mediterraneo.
rgumentum eſt tale:
portus naves Hirami Tyrias exce-
t, eſt in Mari Mediterraneo. Atq;
ſiongaber naves Hirami Tyrias ex-
pit. E. Aſiongaber eſt in Mari Me-
terraneo.
R Aſt, amabo, *Goropi*, unde pro-
as *Minorem*? Ubinam ſcripta eſt?
iramum miſiſſe Salomoni ſervos, mi-
ſe etiam naves: (puta in Joppen,
t alium portũ Maris Medit. Ga-
m fortaſſe, ad exponendas nau-
s, & eorum apparatum nauti-
m claſſicumque tam diutur-
expeditioni neceſſarium) lego
libris Regum & Paralipomenon,
ſed

ſed iſtam προσθήκην, quod *miſſ*
naves in A · IONGABER, null
legi, nullibi inveni. Hoc itaq
erat probandum, ne videretur e
χωρεῖν *aßumptum.*

§. 23. Eccur, quæſo, tantis ſu
ptibus tantam claſſem exſtruxiſ
SALOMON in ASIONGABER, ſi Ty
naves potuiſſent in Aſiongab
mitti? Nunquid iſta verba, q
1. Reg. 9. v. 26. legimus: *Et fecit R*
navem (ſeu claſſem) in Aſiongab
tandundem valent, interprete G
ropio, & *Accepit Salomon naves*
Hiramo Tyro miſſas in Aſiongab
quis ſanioris mentis talem nuga
onem admitteret? Aut ſodes, c
ibidem Ioſaphat, cur Ahaſia in Aſi
gaber conſtruxiſſent novam claſſem
ex littore Iudaico in Aſiongaber na
deducere ſciviſſent? Potuiſſe didu
nullus dubito, cum via, quæ hoc
patet, olim quoque patuerit p
Ca

o de Eſperance, ſed iſtos homi-
tunc noviſſe illâc diducere na-
nullus credo. Tunc enim tem-
is curſus per Mare Atlanticum
Ethiopicum ſuper *Prom. B. Sp.*
am exGoropianâ hypotheſi) e-
gnotus. Adeo(ut rem breviter
nplectar) *Hiramus ſervos ad
monem in Mari Mediterraneo,
mon autem Hieroſylymis Tyrios &
nautas miſit in Aſiongaber, ut
aves in ipſis quaſi maris faucibus
ícarentur, neq; ſic opus fuit circum-
igatione ulla, nec ventoſa per con-
ntem transvectione.*

.24. *Quintum* ex *Tharſica Navi-
one* deſumitur. *Tharſis ſine du-
n ſinu Maris Mediterranei eſt.
autem in Tharſis & in Ophir in
is poni* ſolent *pro eodem*, uti ex
eg. *X*,11. collato cum *verſ*.22.*&*c.
II, 49. collato cum 2. *Paralip.*
36. conſtat. Inde argumentum:

Ex quo portu ditionis Salom
navigabatur in Tharſis, ille eſt p
Maris Mediterranei. Ex Aſiong.
tanquam portu ditionis Solomo
navigabatur in Tharſis E. Aſiong
eſt portus Maris Mediterran.
prob. quia Tharſis eſt ſita ad M
Mediterr. *Min.* extat c.l. Sed R
ψευδερμηνεία in vocabulo תרש
quod hic non ut nomen propr
ſed ut appellativum accipien
eſt, non quod ſit *nomen pecul*
regionis v.g. Hiſpaniæ, aut Lu
niæ, aut Gaditanæ cujusdam I
læ; ſed *mare* ſignificat. Et in
ſenſu dicitur *1. Reg. 22, 49. & 2. P*
20, 36. quod *Joſaphat* fecerit *n*
Tarſis i.e. maris ſeu marinas, *ad*
dum in Ophir. & 1. Reg. 10, 22. N
Tharſis h.e. Maris ſeu Marina,
Seeſchiff des Königs / aut ut re
ſimè *B. Luth.* das Meerſchiff
Königs / Regis *in mari* (ſcil.

ibat) *cum navi Hiram.* Semel
ibus annis veniebat navis Tarſis,
m ſcil. marina navis ſeu pontica
is, die Schiffsflotte / oder das
erſchif/ portans &c. Hinc ap-
et, quod hæ *phraſes non æquipol-*
t, in OPHIR navigare, & in
rſis, ſeu in mari navigare. Illa e-
indicat *Terminum ad quem* na-
ntes tendunt; hæc autem *notat*
e, in quo navigatur. Hinc patet,
iorem Syllogiſmi non minus pro
tu *Maris Rubri, quã Mediterranei*
tare. Nam parili jure ſic infe-
Ex quo portu ditionis Salom. na-
ibatur in Tharſis, ille poteſt etiam
ortus Maris Rubri. Atqui
ſiongaber tanquam portu Dit. Sa-
navigabatur in Tharſis, E. Aſion-
r etiã poteſt eſſe portus M. Rubri.
aj. prob. quia ex omni portu
arſis id eſt, in mari poteſt na-
ri; non tantum ex Joppe, aut

Gaza, aut Tyro in Mari Mediter-
neo, ſed etiam ex Aſiongaber,
Berenice, ex Ælana in Mari Rub
Omnis itaque portus Salom. D
onis viam Salomoneis nautis m
ſtravit in Mare ſive ad Rubr
ſive ad Medit. mare eſſet.

§.25. Quid? ſi ita inſtaret ex c
ceſſio: *Ex quo portu poteſt navig
in Tharſis h.e. in Mari, ille etiam
teſt eſſe portus Maris Mediterra*
Ratio: quia, ut antea dicebam
ex omni portu poteſt navigari
mari. Atqui ex *Aſiongaber po
navigari in Tharſis ſive in mari*,
*Aſiongaber poteſt eſſe portꝰ Maris M
diterranei. Reſp.* 1. *à poſſe ad eſſe* n
valet conſequentia. 2. Ita coll
poteſt, *quantum ad naturam port
ſed non quantum ad ſitum & indol
loci.* Natura *portus* id poſtulat,
ex eo naves in mare diduci queant.
n

n ideo ſtatim *portus Maris Æthi-
ci eſt portus Maris Hiſpanici, aut
itannici,* Ratio, quia ad *ποιχα-
ꝛo alicujus portus* plures *conditi-
s individuantes* requiruntur.
lſo itaque ab *identitate communi
generica, ad identitatem individu-
am ſeu ſingularem* concluditur.
rinde ut non ſequitur: *ex quo por-
poteſt navigari in mari, is poteſt eſſe
Luſitania. Atqui ex portu Vene-
um, aut Siculorum poteſt navigari
Mari, E. portus Venetorum aut Si-
orum poteſt eſſe in Luſitania.*

Ac proinde 3. *Lim. eſt Major,*
quo portu poteſt deſcendi in
re, is poteſt eſſe in Mari Mediter-
neo, ſed *Cæteris paribus*: ſi nimirũ
*oci, & ditionis, & continentis, & in-
rum requiſita conveniant*: Eadem
isſideant, poteſt etiam eſſe in
o Mari v.g. Indico, Rubro, Ger-
nico &c:

§. 26. Iſtis quoque *Quintum*
aliquo modo cauſam *Goropiai*
juvemus) poſſet addi, â *Territ*
Salomonis deprompt um. Salom
poteſtas ſe ad Mare Mediterran
extendebat, ad Mare Rubrum ne
quam : Imprimis quantum a
ſtum tractum, qui in *Idumæa &*
Arabiam eſt. Is enim in pecul
peculiaris Regis ditione&impe
erat. Argum.

Quousq; poteſtas Salomonis terr
rialis ſe non extendit, ibi etiam
ongaber (portus Salom.) non fuit.
ad Mare Rubrum poteſtas Salom
territorialis ſe non extendit E. ad
re Rubrum Aſiongaber (portus Salo
non fuit. Maj. prob. quia non eſt
roſimile, vel Salomonem volui
vel alium Regem Salomoni c
ceſſiſſe, ut in alieno regno jus
ritoriale exerceret. Min. q
Mare mortuum ſeu Lacus Aſpl
t

tes ſtatuitur terminus Palæſtinæ Judææ.

§. 26. Sed Reſp. 1. per *retorſio*-*m*. Nam, *Quouſque poteſtas Salomo*-*s territorialis ſe non extendit , ibi iam Aſiongaber non fuit ſitus. Atque lLacum Sirbonis, ad Caſtra Chabriæ, teſtas Salom. territorialis ſe non ex*-*ndit E. etiam ad Lacum Sirbonis, ad Chabriæ caſtra Aſiongaber non it. Maj.* eâdem ratione pro me ilitabit. *Min. prob.* non tantum *Strabone, l. XVI. Geogr.* f. m. 721, ui *Phœnicia* [ſub qua etiam Judæ-n complectitur] *terminos exten*-*t uſque ad mare Sirbonis, & montem ſium*, ſed præterea inter *Judaicam* u Hieroſolymitanam *ditionem*, & ter *Sirbonis lacum, ſedem Idumæo*-*m, Nabataeorum* &c. ponit. Sed iam ex ipſis ſacris literis. Nam *umer. XXXIV, 3. 4. 5.* ita inquit *ominus ad Moſen* de terminis ter-

ræ poſſidendæ. *Primum erit v*
plaga auſtralis à deſerto Sin , ſecu
ſedes Edomæorum , eritque vobis
minus Auſtralis, extremitas m
ſalſi ad Orientem. Et divertens v
terminus ab auſtro ad adſcenſ
Hakrabbimorum pertranſibit Sin
runtq́ exitus ejus ab auſtrali plaga
Cades Barnea, unde procedit ad pag
Adar, & tranſibit Hazmonem. Po
divertet hic terminus Hatzmone
Rivum ÆGYPTI, ubi ſunt ejus ex
ad Occidentem. Hæc ὁρογραφ
ſatis oſtendit, per iſtum *rivum*
lacum ſive *vallem Ægypti* eam *Ca*
tis partem intelligi, quę ſubeſt *m*
ti Caſio, cis paludem Sirbonis, quę p
pterea dicitur *rivus Ægypti*, q
Ægyptum à Judæa diſterminat,
tionisq́ Ægyptiaca eſt. Quod id
in ſortitione terræ Judæ, auſpi
Ioſuæ repetitum eſt *Joſua c. XV*
2 3 4.

§.

§. 28. Reſp. (2.) per *Negat. Min.* Nam contrarium docet & *Scriptu-a.* & *Joſephus*, & *ſtatus regiminis Sa-omonæi politicus.* Certè Divinum Numen *limitem regni Iſraelitici* po-uit *RUBRUM MARE Exod. XXIII, 1. Et ponam terminum tuum à mari Suph, usq; ad mare Philiſtinum, & à de-erto usq; ad flumen.* Id, ut eo meli-s pateret, *Moſes,* limitaneus Iſra-litici populi Dictator, explicat *Deut. IX. 24. Omnis locus, quem vola eſtri pedis calcaverit, veſter erit, à eſerto, & à Libano, & à flumine brath usq; ad mare noviſſimum erit rminus veſter.* Propius iſthæc de-neat (quantum ad continentem ſiongaberi) *Joſephus l. VIII.* ρχαιολ, *c. 2.* quando ſcribit, *Aſi-ngaber non procul ab Elana Urbe ſe, eamque regionem tunc in di-one Ebræorum recenſitam* fu[illegible]e.

ἡ χώρα, inquit, τὸ πρὶν Ἰουδαίων ἦ
Hinc celebratisſimus Geographi
Sacræ reſtaurator *Arias Montan*
in mappa Geograph. in Apparat
Sacro *Chaleb* præmiſſa, conſtitu
unum Terminum regni Iſraëlis in
pſo יםסוף ſeu Rubro mari, *ſecund*
prope Temnam Arabiæ deſertæ, illin
ad Libanum, & mare Magnum d
ſcendit.

§. 29. Et quis amplius ambig
de *Juriſdictione Salom. Territorial*
quod eam habuerit, & exercuer
in Aſiongaber, & in Ailath? Nonn
David, *Pater Salomonis Idumæa*
totam jure belli cepit? nonne ea
armata & præſidiari manu tuitu
eſt? Quod expreſſè legimus 2. *Sam*
VIII, 14. *Et poſuit in Edom* נְצִבִים
præſides, in omni Edom poſuit præſide
& omnis Edom ſubjecta erat David
Salomon igitur jure ſucceſſioni
in omnia paterna jura patri ſucce
ſit

, & non minus ac David omnem
umaam ſub ſua tenuit poteſtate.
uo de imperio non ſinit quempi-
n dubitare clara litera quæ eſt
Reg. IV, 21. Salomon erat Dominus
nium regnorum ab ipſo flumine (in-
lige Euphratem) *uſq; ad terram*
iliſtinorum, & uſq; ad terminum Æ-
tiorum. Id quod Spiritus Domini
tim adhuc copioſius delineat
rſu 24. dominabatur in tota citerio-
arte fluminis à Tiphſacho uſq; ad
zam, in omnes Reges, qui erant ci-
ipſum flumen, & pax erat ei ab o-
ibus ſuis lateribus circum quaque.
duo ſunt imperii Salomonæi
mini, *Orientalis & occidentalis,*
PHSAH ſcil. & GAZA. TIPHSAH ad
phratem, quæ deinceps appel-
a eſt *Amphipolis* ex *Plin. l. V. N. H.*
. GAZA in faucib9 Maris magni.
quuntur alii bini oppoſiti, *Se-*
ntrionalis & Auſtralis v. 25. Adeò
ut

ut conſideret Iuda & Iſrael ſecu
quisque ſub vite ſua, & ſub ficu ſua,
DAN, usq; ad BERSABA. DA
etenim olim Leſchem ſeu Lajis dic
ad ſcaturiginem Iordanis in Syroph
nicia eſt: BERSABA autē eſt ex
ma tribus Iudaicæ civitas ad deſe
tum Pharan, uti colligere eſt ex Ge
XXI, 15. collato cum verſ. 21.

§. 30. Sed nihilominus inſtat E
canus, & urget fines Regni Iudaici v
ſus Mare Rubrum ſeu Arabiam e
mare mortuum ſeu ſalſum, quod e
preſſè Domin' ait Num. XXXIV. i
Joſ XV. Ac proinde Salomonis c
tio nō eſt extendenda ultra ſalſu
iſtud mare, neutiquam ad Mare R
brum. R. Tribus Iudæ ii ſunt lim
tes, non totius populi Iſraelitici. Na
ſi ultra Aſphaltiten populus Iſra
nihil obtinuit, nihil poſſedit, ub
nam collocaveris filios RUBE
filios GAD, & dimidiam tribum M
NA

NASSE? Nunquid & horum territorium ultra Jordanem, & ultra Mare Mortuum ſitum eſſe negabis?

§. 31. Quocirca *Triplex* in univerſum *limitum Terræ ſanctæ diſtinctio*, usque ad imperium ſeu obitum Salomonis meâ ſententia poteſt conſtitui. *Prima* eſt *Chananæorum*, qui à *Sidon* habitarunt *usque ad Gazam*, donec *devenias ad Gomorram Sodomam*, *Adama*, *Zeboim* (is eſt lacus Aſphaltites) & usque *ad Laſa Gen. X*, 19. *Secunda eſt Terra à DEO promiſſa*, & auſpiciis Joſuæ, Imperatoris Iſraelitici, à *Iudæis occupata*, ubi limites cujusque tribus ſunt ab ipſo DEO dati in Numeris Moſaicis, & Joſuæ Codice, ita, ut nec binæ iſtæ & dimidia trib' trans Jordanicę ab iſta ſeu occupatione ſeu poſſeſſione excludantur. Nam RUBENITIS *Terno Aroënſe*, & *regnū Sihonis Hesbonita*, & *regnum Balacki Moabiticum*:

GADI

GADITIS *Jaëſer, & magnam Amm*
nitarum portionem ; MANASSITI
verò *Baſan Oggitæ Regis, Iaïra, Aſta*
roth, Edreï &c. Sanctus DEI Vi
Moſes, Divino indultu diſtribuit
antequam Jordanem tranſirent, &
devenirent in Chananæorũ terrã
uti eſt *Num. XXXI. & Ioſ. XIII.* Qu
certè à reliquis *filiis Iſrael cis Iorda*
nitis ſegregandi non ſunt, quemad
modum nec ipſi ſegregatos ſe, ſe
cũ reliquis conjunctos voluerunt
atque Legationi populi Iudaic
benigniter auditæ reſponderunt
Ioſ. XXII. Quemadmodum & in *pri-*
mis regni Iſraëlitici comitiis, quæ Io-
ſua indixerat adfuerunt, uti nõ ob-
ſcurè ex c. *XXIII.* 4. colligi poteſt
uti etiã *in ſecundis* c. *XXVI.* Eademq
de cauſa non tantum *Iudices* ſed e-
tiam *Reges pop. Iſraelitici* hos *trans-*
jordanitas in ſuam priſtinam liber-
tatem vindicarunt, cum eſſent â
regi-

gionum iſtarum incolis variè
esſi & afflicti. *Tertia* eſt *amplifi-*
ti Regni Iſraelitici, quod *Saulis*
que potisſimum *Davidis* auſpici-
factum eſt, atque retentum â *Sa-*
none legitimo Davidis ſucceſſore;
i limites dominii Davidici ſunt
otenſi usq; ad *Euphratem*. Quod
ſcribit ſanctus DEI Amanuenſis
Sã. VIII. debellavit enim *Philiſti-*
s v.1. Moabitos v.2. ultra Mare Ru-
um *Hadad Eſer, Regem Zobæ ad Eu-*
ratem v.3. Syros Damaſcenos v.5.
mmonitas, Amalekitas v.12. Iduma-
v.14. &c. juxta hos limites, Davi-
cæ & Salomonææ Iurisdictionis
ercitium eſt deſcribendum.

§.32. Magnum profecto & po-
ntiſſimum Davidis, Salomonisq;
t imperium, uti paulo ante ex
Sam.8. & ſupra ex *1. Reg.4.* deſcri-
mus, tantum tamen non fuit,
antum ei *Ioh. de Pineda* tribuit,
qui

qui illũ INDIARUM, ARABIARUM, Æ
GYPTI, TYRI, SIDONIS, PHOENICI.
ÆTHIOPIARUM & HISPANIARUM *Re*
facit. l. V. de Reb⁹ Salom. c. . n. 5. his fe
verbis. Cũ *autẽ Salomonis imperiũ*
ſolũ anguſtis Palæſtinæ finib⁹ clauder
tur, ſed præterea protẽderetur â MAR
USQUE AD MARE *i. e. à Mari Rubro uſ*
ad extremas Mediterranei Maris or.
& â FLUMINE USQ; AD TERMINOS OR
BIS TERRARUM i. e. *ab Euphrate, qui*
in ſinũ Perſicũ & mare Indicũ exonera
uſq; ad mare, & Oceanũ GADITANU.
ad quẽ termin⁹ ac finis terrarũ conſt
tuebatur. Cũq; Salomoni parerent, mu
neraq; deferrent univerſa terra 1. Re
X, 24. 25. OMNES REGES ARABIAE, DU
CESQ; ET SATRAPAE TERRARUM *1. Re*
X, 15. 2. *Paral. IX*, 14. & *omnia regn*
Philiſtinorũ, uſq; ad terminum Ægypt
1. *Reg. IV*, 21. *Omnis regio, quæ erat c*
flumẽ Thaspha, uſq; ad Gazã, & cunct
reges illarũ regionũ 1 Reg. IV, 24. tũ eti
illum agnoſceret ac ſuſciperet ÆTHIO

a Transmarina, Arabes Sabaei, Tarsici, aut Tartessiaci Hispa- Pſ.71,9. Non eſt cur à quopiã dubita- debeat, Regis Magni, ac Regis Regum gnomento ac dignitate cõdecoratum iſſe; quã illi ultro nõ ſolũ contermina giones, ac vicini Principes, ſed præte- provinciæ remotiſſimæ regesq; uni- rſi, ad quos illiꝰ virtutis fama perve- ſſet, tantæ ſapientia, tantæq; magni- dinis admiratores & cultores detule- nt. Et quod maximi habendũ, ipſi Æ- ptii inveteratis illis odiis erga He- æã gentẽ depoſitis, totos ſe ad feliciſſi- a regni Salomonis auſpicia, publica titia celebrãda cõverterunt, ut ex li- ris Vaphris Regis Ægypti, quas Eupole- ꝰ quidã habet, cognoſci poteſt; in qui- etiã videre licet, Salomonem tri- tũ, quod vocãt Personale exigentẽ Ægyptio, aliarũ etiã rerũ vectigal a- s provinciis indicentẽ, univerſos de- q; animo libentiſſimo atq; egregia a- critate obſequentes. §.33.

§.33. Id autem, quod de *Vaphr* & *Salomonis literis & titulis* hab ex *Euſebij l. X. Præpar. Ev. c. ult.* jux relationem *Eupolemi* ibidem cit Pineda. Exemplar utrarumque l terarum huc producam in conſp ctum.

REX SALOMON VAPHR REGI ÆGYPTI Amico PA- TRIO Salutem.

S*Cito me accepiſſe regnum à Pat Davide, DEI Maximi benefici qui etiam juſſit me templum ædific re DEO, qui cœlum & terram cond dit: ac ſimul ad te ſcribere, ut de tu populis ad me mitteres, qui mihi pr ſto ſint, donec omnia, quoad opus eri abſolvam, ut imperatum eſt.* Quibu ſubjicienda Reſp.

REX VAPHRES SALOMONI REGI MAGNO Salutem.

Simu

*SImulatq; tuam epiſtolam legi, val-
de ſum gaviſus, & feſtum celebravi
iem, cum ego, tum copia mea univer-
, quod regnum à probo viro accepe-
s, & probato à tanto Deo. Quod
utem ad me ſcribis de populis noſtris
ittendis, octoginta millia tibi mitto:
 ex quibus nationibus ſint, indico ti-
i; ex gente Seurithide decem millia,
 Buſirita Leonthopolita, & Bathri-
a dena millia. Cura porro, & res ne-
ſſarias illis, & alia ut rectè gerantur,
que ut perfecto opere in ſuam quisq;
gionem reſtituantur:*

§.34. Tria in hoc *Pinedæ* diſcur-
 notanda ſunt. *Primò*, quod malè
 contra mentem Spiritus S. Pſal-
XXII. & hoc *l. V. c. 1. & l. VI. c. XX.*
ansferat ad SALOMONEM, qui
ſe tamen literaliter eſt de *Cœleſti
alomone, IESU CHRISTO* ejusq;
lenario Dominio in cœlo & in ter-

ra

ra intelligendus. *Secundò* quod a
ſertio de Negotiatione in *Ocea*
Gaditano cum *Tarteſſiacis Hiſpan*
procedat ex falſa hypotheſi, qua
Tharſchiſch ſit Tarteſſis Hiſpanic
Et etiamſi ita eſſet, non tamen hin
conſequeretur, *Salomonis Imperiu*
extendendum eſſe in Hiſpaniam, qu
fortasſis eò ejus marinæ naves ivi
ſent. Nam parili pacto Salomo
nis *imperium etiam in Tyrum, etia*
in Ophiram Indicam, & Malacam Au
reæ Cherſoneſi, imò & *in ipſam Amer*
cam (ex mente Pinedæ) eſſet exten
dendum, quia in iſtis regionibu
aut fuit, aut fuiſſe creditur Salomo
nis commercium. Sed apage iſtiu
modi funiculos ex arena conte
tos. *Negotiatio cum alieno & peregr*
no populo, nullatenus infert Dominiu
hoſpitium potius & *peregrinationem*
quā Dominium & Iurisdictionem im
portat. *Tertio*, quod ex iſtis lite
ri

s *Vaphris* Eupolemicis [ſi genuinæ nō ſuppoſititiæ ſint] infert, Salo-
onem tributum aliquod PERSO-
ALE ab Ægyptio exegiſſe, iſtud eo-
em procedit modo, quo hoc: *Sa-
mon literis & legationibus ab Hira-
o popoſcit lignatores & operarios,
rvosque nauticos, Ergò Salomon ex
risdictionis & Superioritatis exer-
tio TRIBVTVM PERSONALE*
xegit ab Hiramo. *Ex fœdere & A-
icitia petiit, non ex imperio impera-
it. Ex fœdere & amicitia obtinuit, non ex ſervitio, & debito,* obtinu-
it inquam nautas, & alios
artifices.

SECTIO

SECTIO II.

DE AILATH SEU ELANA EMPORIO SALOMONIS INDICO.

Summaria.

§.1. *Emporium Arabicum & Indicum eſt*
§.2. *Eloth & Elath.*
§.3. *Signif. Quercetum.*
§.4. *Ailath*, αἶλα, αἰλὼν, ἐλλάνα εἰλίνη.
§.5. *Sinus Elaniticus oppoſ. Heroopolitico, non eſt Leanites Sinus.*
§.6. *Tranſcenſus ex Elana.*
§.7. *Elana* τοπογραφία.
§.8. *Elana eſt pone Aſiongaberum.*
§.9 *Diſtantia Elanæ ab Hieroſ.*
§.10. *Elanæ ditio regia.*
§.11. *Habitatores quatuor populorum*
§.12. *Aromim ſunt Syri & Idumai.*

§.13

13 *Palmetum non eſt Phœnicum colonia.*

14. Φοινικῶν κώμη, *non* Φοινίκων.

15. *An Elana ſit albus vicus?*

16. *Affirmat Fullerus, negat Bochartus.*

17. *Epiſcopus Ailenſis in Synodo Nicæna.*

18. *Novitates Goropianæ ſtrictim notantur.*

ἔκθεσις.

§. 1. *Navale & portum* Salomonæ-n, quem in *Ophiriticâ* expeditio- conſtituerit, vidimus: Nunc rro etiam *Emporium Indicum & abicum*, ELANAM, videbimus, ut- ıte, ex qua omnis generis *merces abicæ & Indicæ*, non tantum *Hie- ſolymas*, ſed etiam *Alexandriam*, *inocoluram*, *Tyrum*, *Sidonemq;* di- actæ ſunt, & divenditæ, more ıgnis emporiis uſitato. Cū *enim*

duo

duo ſint in omni negotiatione mari
mà neceſſaria, Navigia aptata, q
vehant, & merces comportatæ, quæ v
hantur, ſi prioris vicem Asiong
ber impleſſe conſtat, certè poſt
rioris uſum Eloth præbuiſſe pa
ter conſtabit. Alia nempe loc
præterquam hæc duo, ad Rem Indica
univerſam comparata omnino nulla
gimus. Quocirca cum *Etſiongeb*
naves undiq, armamentis ſuis ja
inſtructas ſuppeditaſſet, *mox vi*
num ELOTHARUM Emporiu
mercibus & exportandis propedie
ſolvendas onerare, & importatis, po
quam reverſæ ſunt, exonerare co
ſuevit.

§ 2. Dicitur autem in ſacris,
quidẽ *1. Reg. IX 27. & 2. Paral VIII,*
אֵילוֹת ſed in *Deutreonomio M*
ſaico c. II, 8. אֵילַת appellatur. Q
ipſa ſcriptio etiã in *2 Reg. XIV,* 22.
c XVI, 6. redit. Et ne quis putare

dive

iverſam vocum permutationem,
iverſas notare urbes, ex compoſi-
Sanctus Scriptor iſtam nominum
εταλλαγὴν ita moderatur, ut quam
rimum dixerat אילת eam eveſti-
o quoque אילו appellet. *Et Re-*
n reſtituit Syria Elath, & exſtirpa-
t Judæos de Eloth, & Syri venerunt,
Elath, & habitaverunt ibi, usq; ad
nc diem.

§.3. De quibus vocum diverſi-
tibus ita ſtatuendum, ex mente
icolai Fulleri, אילת eſſe ſing. fæm.
Regimine poſitum, ex abſoluto
gulari אילה ſed אילות eſſe pl.
min. ex eodem ſingulari אילה
ductum. Quam vocem aliqui in-
et איל terpretantur *robur,* quaſi
אילות, eo quod *magnum nauta-*
, mercatorum, mercium & militum,
bur ibi quaſi in præſidio fuerit,
primis tempore *Aſariæ Regis*
. & Rezinu Regis Syriæ. Alii

autem exponunt *cervã*, quaſi אַיָּלוֹן
cerva dictum, aut אַיָּל *cervus ſ*
ſylveſtris & ferus aries, quia inſt
alicujus indomitæ cervæ in cam
peſtribus & ſylveſtribus Arabic
rum deſertorũ locis ex multipli
gentis vicinæ mercatura paſtura
quæſiverit. Tertii propinquiore
afferunt expoſitionem, qui p
Quercetum ſeu *Lucum querceũ* ve
tant, ita ut ſit ex ſing. אֵלָה ſeu אַלָּה
quercus, quod in plur. אֵילִים cu
י ſcriptum legimus *Jeſ. I. 29.* Un
mutata terminatione ים in וֹת fi
אֵילוֹת & in ſing. אֵילָה. Nihil eni
probabilius eſt, quam in iſto El
tharum loco *multum quercuum*,
palmarum, & quaſi lucos *integr*
querceos fuiſſe, ubi vaſtitates Arab
cæ quaſi jugibus lignorum, palm
rum & quercetorum jugis contin
antur.

§. 4. Hoc *Hebraicum Proto*
pon e

eſt. Poſtmodum à *Tyriis* ſive
enicibus factum eſt, אילת *Ailath*
us ſingulare abſolutũ eſt אילה
ila plur. אילן. Siquidem *He-*
orum pluralia fœminea in ות *deſi-*
tia terminare ſolent in ן *præceden-*
Kamets. Unde etiam Græcorum
α, quod habet *Stephanus*, & *Aila*
ad *Hieronymum*. In Bibliis Ro-
nis Αἰλών: Apud *Ptolomæum*
ἀνα, item ἐλάνα. *In Diodoro Si-*
Ἄλαινα] mendoſè ſcriptũ pro
αινα, à ſing. Ἄιλανον quod legi-
apud *Stephanum*. Inde Latinum
lana, à *Plinio* memoratum *l. VI.*
. *Fl. Joſephus* exiliori ſono pro-
nciavit εἰλάνην *l. VIII. Antiq. c. 2.*
LXX ſæpius Αἰλάθ unde & Lati-
rum Ailath & Elath.

§. 5. Ab inſigni & ſplendido hoe
porio totus iſte *Sinus Maris Ru-*
nomen accepit, dictusque eſt

SINVS ELANITICVS ſeu ÆL
NITICVS. In ſinu *enim Arabico a*
ſunt urbes littorales, perquam ce
bres, *HEROVM oppidum verſus*
gyptum, & ELANA verſus Orien
Unde duo *ſinus Heroopoliticus &*
laniticus. Hinc & ipſi conterm
populi Ἐλανῖται *vel* Αἰλανῖται. *A*
enus de ſinu Arabico ita canit:

Et tamen Eoos paulum inclinat
ad axes
Usque in telligeri confinia flexus
lani.

Sic etiam *Priſcianus*:

Et tangit vergens Orientem verſ
Elanos

Elanos ponens pro *Elanitis*. Perp
ram autem *Artemidorus* hunc ſi
Aeniticum; perperam *Iuba Lan*
ticum vocarunt, aut Plinius perp
ram hæc *confudit L. VI. c. 28.* Ubi
ta inquit: *Sinus intimus* (Arabi
maris) in quo *Leanitæ*, qui nome

dedere. *Regia eorum Agra, & in*
u Laana, vel ut alii Ælana. Nam
pſum Sinum noſtri Aelaniticum
pſere, alii Elaniticũ. Addit por-
Artemidorus Aleniticũ, Juba La-
icum. Alteruter horum lapſus
letur, aut *Juba, aut Plinius,* & *La-*
pro Ælana vitiosè ſubſtitutum.
m apud *Ptolomæum* cernitur
νίτης κόλπος Leanites ſinus, ea-
n ferè latitudine in *latere Arabi-*
Orientali ad Mare Perſicum, quâ
Elanites in Occidentali ad Ara-
um ſeu Rubrum Mare. Ita vide-
et alium *ſinum Leaniten* appel-
it Juba, alium aſſumpſit Pli-
s.

§.6. Eſt igitur *Elana ſeu Ailath*
bs ripatica ad Sinum Elaniticum
Mari Rubro in *interiore ſinus parte*
ita, ſedens non procul a b *Aſion-*
er, quæ frequentiſſima & famo-
ima commercia egit, unde ali-
quis

quis *transcenſ9 fuit mercium & m*
catorum Hieroſolymas & Gazam, J
penque, quod tradit Strabo *l. X*
Geogr. f. 731. Φέρει δὲ λιβανωτὸν
ἡ κατ]αβανία, σμύρναν δὲ ἡ χατ
μωτῖτις. καὶ ταῦτα δὲ, καὶ τὰ ἄλ
ἀρώματα μεταβάλλονται τοῖς ἐμ
ροις. ἔρχονται δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐξ ἐλ
νῶν μὲν εἰς μειναίαν ἐν ἑβδομήκο
ἡμέραις. ἔστι δ' ἡ ἔλανα πόλις, ἐν
τέρῳ μυχῷ τοῦ Ἀραβίου κόλπου τοῦ
Γάζαν τῷ ἐλανίτῃ καλουμένῳ. C
[illegible] thus gignit: [illegible]atramotit
myrrham, & tum hæc, tum alia a
mata mercatoribus proponuntur,
ad eos ex Elanis Menæam veniunt
diebus Septuaginta. Elana Urbs eſt
altero receſſu Arabici ſinus, qui ſec
dum Gazam eſt nomine Elaniticus

§. 7. *Ad* τοπογραφίαν quoc
Elanæ pertinet iſta quæſtio : e
Elana pone Aſiongaberum, an v

Aſ

ſiongaber pone Elanam fuerit ſita?
at utra earum propinquior terræ ſu-
& Hieroſolymis fuerit? *Heinr. Bün-*
g. & Arias Montanus Elanam po-
unt *ultra Aſiongaber* verſus Arabi-
n, ita ut Hieroſolymis aut Gaza
eſcendenti primum *Aſiongaber*
ccurrerit, & deinde intervallo
uatuor milliarium diſtiterit Ai-
th. Sed iſtud *tranſponit Nicol. Ful-*
us Miſc. Sacr. l. IV. c. XX. p. 557.
ui *Elanam propinquiorem Aſionga-*
ro ponit, ex eo potisſimum funda-
ento, quia *Deut. 11, 8.* Iſraëlitæ *præ-*
greſſi fratres ſuos, filios Eſau prius
cuntur *Elothas, quam Etſionem per-*
niſſe. Liticulam iſtam quidem cu-
oſis incurioſę antiquitatis ſcru-
toribus relinquendam eſſe cen-
o; nec temerè me interpono ar-
trũ, ubi nihil haberi poteſt certi.
ud tamen video, quod in *Fulleri*
gumento parum roboris reſideat.

libi in *Sacris Elana aut Elath* in *Stationes Iſraëlitarū refertur* que admodum *Aſiongaber*) ſed iſto ta tum *Deuteronomii* loco dicitur, *v am iſtam, quæ ducit in prætereun filios Eſavi ab iis in deſertum Moa eſſe ab Elath & Aſiongabere* : put quòd *ex duobus iſtis locis divertica viarum in unam coinciderint via ducentem in regiones Moabiticas*. Se quicquid iſtius rei ſit, p rum intereſt, ſive antepon tur, ſive poſtponatur *Aſiongaber lana*, modo utriusque ſitus *ad M re Rubrum* in *ſinu Elanitico* retine tur.

§.8. Ut tamen, quid mihi pl ceat, ſine ullius pręgravatione pr feram, *Ariam Montanum & Bunti gium* hîc præfero, cum quo faciu *& Vinarienſium & Lunaburgenſium Argentoratenſium Bibliorum mapp* Ideo quia 2. *Paral. VIII*, 17. dicitu

Sal

lomon ivit in Aſiongaber, & in Elath
per labium maris in terra Edom.
imum ergò is *Aſiongaber, & deinde*
Elòth iviſſe dicitur: quod quan-
am facili negotio poſſit everti,
quôd alia cauſa maturandi *iti-*
ris in Aſiongaber eſſe potuerit,
od eum ur erit cura & ſollicitu-
Claſſis Ophiranæ, quæ ibi fabri-
batur, quàm citiſſimè inſpicien-
, & diligenter luſtrandæ: tamen
dem talo ſtabit, quo *Fulleriana*
jectura, quanquam, ut puto, fir-
ori adhuc, quam Fulleriana iſta.
ia quod ſupra ex *Dionyſio Perie-*
e adducebamus, *Elana fuit Ara-*
Felicis & Syriæ quaſi quidam limi-
neus terminus, utpote *qua diſtermi-*
ntur Arabes & Syri: quòd profe-
nullibi legitur de Aſiongabere, ut
l ex unico hoc fundamento Aſi-
gaber ſit quoad ſitum in Mari
Rubro

Rubro prior,&longius ad Arab
num diſtet Ailath.

§. 9. Atque vel hinc facilè *u*
usque ab Hieroſ. diſtantiam conji
re poſſumus. Nam *Strabo l. X*
Geogr. p. 534. docet, ex *portu Gaz*
rum dici mille & ducentorum ſexag
ta Stadiorum tranſcenſum eſſe, qu
p. 549. repetit. *Plinius* vero ita co
mentatur *l. V. H. N. c. XI.* interv
lum inter duo oppida Aelanã &
zam eſt CLM. paſſuum. M. He
Bünting ita dimetitur: Die St
Ezeongeber liegt am roten Meer/vi
und viertzig Meilen von Jeruſal
gegen Mittag. de Eloth ita ait:
Meilen von Ezeongeber gegen N
den hat die Stadt Elath gelegen/
Rezin den Juden abgenommen h
liegt Viertzig Meilen von Jeruſal
gen Mittag. diverſitas hinc
quod *Ezeongaber in aditu Ægyp*

to plano, Ælana autem in ſinu inti-riori ſedet.

§. 10. Et vel eâ de cauſa *Syri & ...dæi* de iſtius poſſeſſione digladi-...ti ſunt. Nam (ut prophana o-...mittamus,) ex Sacris certo con-...ſtat, quod *à Davidis occupatione te-...nuerit Salomon, Roboam, Abia, Aſa, ...oſaphat.* Tempore autem *Jorami, ...qui erat filius Joſaphati* . impius & crudelis, *Idumæi defecerunt, propri-...umque ſibi Regem crearunt. 2. Reg. ...VIII. v. 20. Manſitq; Ochoziâ, Atha-...liâ, Ioa & Amazia Regibus,* in *poteſta-...te Idumæorum.* Sed poſt *Ozias ſeu ...Azarias Rex Iudæ Amaziæ filius,* vi ...recepit, *reædificivit & Iudæ reſtituit. ...Reg. XIV. v. 22.* Tenuitq; poſt eum *...Jotham Rex Iudæ* . Sed tempore *...Achas hypocritæ & infelicis iſtius Ba-...alitæ & Idololatra, Rezin Rex Syriæ ...Elath oppugnavit, cepit, & ejectis Iu-...deis*

dæis Syros & Idumæos præſidiarios
habitatores fecit. 2. Reg. XVI. v. 6.

§. II. *Habitatores* inquam. Na
ex *quatuor gentibus* olim habitatu
fuiſſe *Elanam*, ſacra teſtatur *hiſt*
ria, *Idumæis* nempe *Iudæis*, *Tyriis*
Syris. *Idumæi* quidem *Arabibus*
quidem *Nabatæis mixti* primiti
incolebant, utpote in quorum te
ritorio & regno hoc Emporium
rat. Iis acceſſerũt deinceps *Iudæi*
Iſraelitæ à Davide eò traducti & ſu
ſeqq. Regib. ibidem conſervati. H
ſub *Salomone* juncti ſunt *Tyrij & Phœ*
nices, qui ut erant negotiationu
maritimarũ peritisſimi, ita quoq
in hoc *ſive portu ſive Emporio litte*
rali firmiter ſederunt, *Iudæis con*
tra variè afflictis, ſæpè quoque ejectis
Nam *Iudæi initio ejecti*, deinde *à Re*
zin Syriæ Rege, non ita multò poſt fun
ditùs ſublati ſunt atque deleti, conſti
tuta in eorum ſedibus (ut apparet)
Syro

rorum ſuorum colonia. Minimè
erò mirum, *ſi in Iudæos ab utriusque*
tam acerbè ſævitum, quippe qui (ut
ia præteream) *pro Dominis ſe ge-*
rent, & regiis vectigalibus exigendis
æeſſent. Tyrii contra ſedulò conſer-
iti, ob egregiam & peculiarem navi-
ndi peritiam, variasq́ & ditiſſimas
ercaturas, quas non tam negotiatori-
s, quàm Regibus ipſis lucroſiſſimas
iſſe oportet.

§.12. *Quod de Syris, Tyriisq́ dixi,*
ud ſic accipiendum eſt, quod ii
o *iisdem* (ſub ultimis Regibus)
nt habendi. Nam & *Tyrii Syrophœ-*
ses ſunt dicti, & eadem utrisque
ngua communis. Quocirca *op-*
dũ Elanam duæ ſimul gentes usq;
nuerunt, *Idumæi videlicet & Syrii*
m ὁμοφύλοις *ſuis, ſive cognatis Sy-*
phœnicibus, Tyriisve. Id quod ſub-
1 compendio pulchrè indicat
cabulum Ebræum אֲרוֹמִים *à Maſo-*
retis

retis circello notatum. Iſtius en
extrema elementa, judice Fullero,
utramque *gentem* ex æquo per
nere norunt eruditi : *media v*
diſtinctè oſtendunt alteram ab alte
diſcretum, nempe *Reſch* Syr
ארמים, *Vav cholē Idumæos* ומים
Nec quenquam turbare debet li
ra ר migrans in ד, *cum id Ebræis f*
miliare ſit, uti exemplis Hadar Ge
XXXVI.39. & Hadad 1.Paral.I.50.R
phat Gen.X.31.& Diphath 1.Paral.I.
Dodanim Gen.X.4.& Rodanim 1.P
*I.7.*ceteriſq; ej⁹dē modi patet M
tila igitur, & decurtata cenſen
eſt editio, quæ gentem alterutra
ſive Idumæos, ſive Syros ſolum nom
nat: *Plena autem integraq́, quæ*
tramque fideliter reponit, ut vet
ſtiſſima illa & accuratisſima *Ber*
ardini Godali Brixiani, auſpic
Cardin. Piccolhominei elaborata
divulgata, *Idumæi & Syri,* inqu

ven

enerunt in Haïlam & habitaverunt i usque in hanc diem. Cui etiam dſtipulatur *vetus apud me Codex anuſcriptus*, eandē planè ſenten-amrepræſentans. Atque eo pa-o accipiendum eſſe nomen ארומי res ipſa quoq; confirmat. *dumæos enim ibi permanſiſſe omninò nſentaneū eſt, propter inviolabilem tius undique regionis poſſeſſionem & ominatum; Syros autem ſive Tyrios, erinde conſentaneum, propter aſſidu-m & quotidianam ex navigatione & egotiatione utilitatem.*

§. 13. Iſtud tamen tolerandum on eſt, quod aliqui Autores *pecu-arem Phœnicum & Tyriorum ſive egionem, ſive urbem* hoc loco repo-unt, quando *Ptolomæi Φοινικῶν ώμην* ex *l. VI. Geogr. c. 7.* huc accom-nodant. Nam iſta *Φοινικῶν κώμη* ſt Palmetum, non Phœnicum aut yriorum vicus. Ita enim Diod. Siculus

Siculo lib III. Hiſtor. Bibl. f.m.1
ἑξῆς δὲ τοῦ μυχοῦ τόπος ἐστὶ παρα-
λάττιος, ὑδαμώμενος μὲν ὑπὸ τ
ἐγχωρίων διαφερόντως πρὸς τὴν
χρησίαν τὴν ἐξ αὐτοῦ. οὗτος δὲ ὀνομάζε
μὲν Φοινικῶν, ἔχει δὲ πλῆθος τούτ
φυτοῦ πολίκαρπον καθ' ὑπερβολ
καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ διατροφ
διάφορον. *Ad ſinum deinceps loc*
eſt maritimus: quem propter utilit
tem apprime honorant incolæ, palme
nomine inſignem. Plurimis enim pa
mis conſitus eſt, quæ ſumma uberta
fructus tam ad voluptatem, quam a
victum conducentes proferunt. It
quoque ex *Artemidoro Strabo l. XV*
Geogr f.m.736. inquit: Συνεχῆ δὲ,
ποσειδίου Φοινικῶν' εἶναι ἔνυδρον, τιμα
σθαι τε κομιδῆ, διὰ τὸ πᾶσαν τ
κύκλῳ καυματηρόν τε καὶ ἄνυδρ
καὶ ἄσκιον ὑπάρχειν. Ἐνταῦθα δ

καὶ

ἡ τὴν εὐκαρπίαν τῶν Φοινικῶν εἶναι
υμαστὴν. *Poſidio vero contiguū eſſe*
lmetū quoddā aquis irriguum, & in
agno honore haberi, propterea quod
a circumſtans regio æſtuoſa ſit & a-
da, & umbrarum expers. Hic ma-
ma palmarum copia eſt. Atqui ita
omen Φοινικῶν hic *appellativè* pro
lmulis eſt accipiendum, non *pro-*
iè pro Phœnicibus ſeu Tyriis ci-
bus. Nam ὁ φοῖνιξ inter alia eti-
n *palmam & palmæ fructum* ſigni-
cat, uti ex Dioſcoride, & Theo-
hraſto poteſt confirmari. Quod
iam videtur cum *ſacra ſcriptura*
ongruere. In peregrinatione e-
m Iſraelitarum, poſtquam in *de-*
rtum SUR venerant, circa *ſextam*
ationem in ELIM commemora-
ır *PALMETUM, ubi duodecim*
ntes & LXX. palmæ. Et *caſtra me-*
ti ſunt ibi juxta aquas, uti ſcri-
ptum

ptum eſt *Exod. XV.* 27. *Nu*
XXXIII. v. 9.

§.14. Hanc Φοινικῶνα quonda
incoluiſſe *Saracenos* refert *Procopi*
Eratoſthenes populos vocat σκηι
τας, qui iidē ſunt cū *Saracenis* in t
guriis habitantes cum ſuis, quc
ex duobus *Diodori & Artemido*
locis in Φοινικῶνα optimè quadra
Quod igitur aliqui apud *Ptolom.* l
gunt Φοινίκων κώμην, malè fit: quo
iidem vertunt *Phœnicum oppidu*
eò pejus: cum ſit Φοινικὼν κώ
ſeu *Phœnicon id eſt Palmetum*, quo
(Palmetum) *eſt vicus*, perinde ut
dem Ptolomæus Αἴλαν vocat κώμη
propterea fortaſſis, quod ab initi
murorum præſidio firmatum non e
ſet. Quo de plura legito apud Cl
Salmaſium in Exercitat. Plinian
f. m. 487. ſeq.

§.15. Hic itaque humani qui
paſſi

ſus eſt *Fullerus l. IV. Miſc. c. XX.* 69. quando ita : *Huic rei* (ſcil. od Tyriorum coloniæ oras Ma- Rubri occuparint) *argumento poteſt* Φοινίκων κώμη, *Phœnicum idum, non ita procul ab Elana in tore Arabico conditum*, Aſtarte ula &c. Rectius in eo, mea qui- m ſententia ſtatuit, quando *E- ANAM noſtram* alio etiam no- ine ab exteris λευκὴν κώμην, *Al- m vicum* eſſe vocatā aſſerit. Idq; n tantum ex *Glauco*, ſed etiam *Elii Galli expeditione* confirmat. erba ipſa apponam. *Eam* πόλιν *rabo vocat propter magnitudinem: laucus Rerum Arabicarum* XXX. *Diodoro* κώμην, *pagum, quod muris reret. Deinde Arabicam Aetii Galli peditionem ab initio, quemadmodū nfecta fuerit exponens, tacito nomi- antiquo, aliud adhibet multo recen-*

tius,

tius, & quam ante ELANAM
pellarat, jam λευκὴν κώμην, ALBI
PAGVM, ſeu vicũ dicit, duobus ſc
cet nominibus plane eundem locum
notans. Quia illud indigenis, hoc
teris Nationibus, præſertim Merca
ribus, notius & familiarius eſſe ſcir
Id verò, binominem eſſe urbem vel p
gum, hinc indicio eſſe poterit, quod a
curatiſſimi Geographi, quibus ſepar
tim, ac minutatim ſingula loca rece
ſere propoſitum erat, uno ex duobus
ſtis expreſſo, alterum reticeant ver
gratiæ: PTOLOMÆUS Elanæ m
minit: Album verò pagum omiſ
ARRIANUS in Periplo contra hu
nominatim reponit, illam præt
rit. *Cujus rei hanc ſolam (ut quide*
opinor) rationem afferre licet, quo
quum utrumque nomen idem vale
cognoſcerent, alterum duntaxat com
memorare ſatis haberent. Alioqu
credibile non eſt, Ptolomaum, Albu
pagum

um, locum adeò illuſtrem ſilentio
n alto transmiſſurum. Quippe Al-
n pagum, maximum Nabatæorum
porium Strabo appellat. Et paulo
ſt. *Albo pago in Petram, ex Petra*
inocoluram, quæ in ipſa Phœnicia
, apud Ægyptum, merces Indicæ
abicaque ſolebant portari, atque
c in alia loca. Nunc pars maxi-
per Nilum Alexandr*iam vehitur.*
qui pagum, urbemve mariti-
m claram atque nobilem præ-
quam Elanam, nullam in Naba-
orum regione reperimus. *Hæc*
ò ſit oportet pagus ille Albus. Atque
eò Emporium iſtud nupero no-
ne λευκὴν κώμην vocarunt po-
ri, vetuſto & ſuo Elana eſt.
§. 16. Res ipſa ex *utriusque loci*
ſcriptione dijudicari poteſt. Nam
uterque locus eſt maritimus in lit-
e Arabico. (2.) eadem utriusq; cu-
dia militum. (3.) idem navigatio-
nis

nis curſus. Ita enim de Ailath
quit *Hieron. de Locis Hebraicis:*
lath (1.) in extremis finibus Palæſt
juncta meridianæ ſolitudini, & Ma
Rubro. *Unde (3.) ex Ægypto In*
am, & inde ad Ægyptum navigat.
Sedet autem ibi (2.) Legio Roma
cognomento decima. Et olim quide
Ailat *à veteribus dicebatur, nunc v*
rò Aila. Ita quoque *Arrianus* in P
riplo ſuo : Ad *ſiniſtram Bereni*
naviganti occurrit alius (1.) portus
præſidium, quod Albus Pagus *di*
tur; Ex quo Petram itur ad Nabata
rum Regem. Et eſt (2.) illud præſidiu
Emporii loco navigiis minoribus, q
ex Arabia illuc appelluntur. Quo ſir
(3.) cautionis & cuſtodiæ cauſa eode
mitti ſolet, qui quartam partem me
cium importatarum exigit, & centu
rio cum exercitu. Et quanquam
pud *Hieronymum* major militu
manus nominetur ; iſtud tame
re

ipſi nihil præjudicat. Nam *rebus*
iis & vehementer inclinatis (quod
dit Hieronymi ætate) firmiori præ-
opus erat apud omnes gentes, præ-
nis apud limitaneas, easq́ perfidas
conſtantes, quod regnante *Adri-*
cum *Arrianus* ſcriberet, non ita
is erat; ſiquidem iſta tempeſta-
nperium Rom. florentisſimum
t. Id tamen totum refellit, &
gat Fullero Sam. Bochartus in
anaan l.1.c.44.f.m.763. qui con-
tur.

.17. Et talis quidem A*ila* fuit,
modum *celebre in Idumæa empo-*
n, utpote in quo in primitiva
leſia aliquis ex *Palæſtina Epiſco-*
reſedit, cujus in *Concilio Niceno*
oque ratio fuit habita. Nam in-
alios quoque ex PALAESTINA
OVINCIA PETRUS EPISCOPUS AI-
SIS, ab hac Aïla delegatus, ſub-
pſiſſe legitur. Quod indicio,
iſtius

iſtius loci Eccleſiam, & Epiſcop
magni eſſe æſtimatum.

§.18. Ex dictis diſparet, qu
nam de Novitatibus iſtis Goro
anis contra communem Geog
phorum conſenſum excogit
ſit ſtatuendum. Nam hic (*a*) q
ritur: *An Elana Aila & Ailath*
eadem? Negat *Goropius in Hiſp*
p.m.78. Nos contra ex *Strabo*
l.XVI. & Joſeph. l. VIII. *Antiq. c.*
Maffai l.1. Hiſt. Indic p.39. affirm
mus. (*b*) *An Elana ſit in Arabia*
lici? Quod Goropii autoritat
ſecutus, aut ſimilitudine vocu
quæ inter *Elanam & Laanam* eſt
ceptus *Carolus Stephanus, ait in*
ction. Geogr. Hiſtor. p.50. Nos aut
eandem in Arabia Petræa in cam
Ailath invenimus. (*c*) An *El*
ſeu Eloth ſit Eluſa Ptolomæi? Qu
iterum *Gorop:us* affirmat, comm
niſcens pro *Eloth* in ſacris ſcriptu

c

ELUT, deinde more *Chaldaico*
yriaco, Atticoq; commutari *Sin*
c pro *Elut dici Elus*: Jam autem
ſam, ſeu Elyſam Ptolomæi, eſſe *Idu-*
urbem Ægypto proximã; hinc
am *Eloth eſſe prope Ægyptum ad*
re Mediterr. Sed figmenta hæc
t Goropiana. Nam diverſæ ur-
ſunt, *Eloth ſeu Ailath*, & *Lut, Lu-*
u Elyſa. Utraque quidem *Idu-*
e civitas eſt, ſed longius ab invi-
n diſtantes. Nam *Elath ad mare*:
ſa in media eremo Zin. In *illius*
po fuit XXXII ſtatio Iſraelitarũ,
ane verò X fuit. De eâ ita *Hiero-*
us in vita Hilarionis: vadens *in*
rtum Kades, pervenit ELUSAM,
rte die, quo anniverſaria ſolenni-
omnem oppidi populum in templũ
eris congregaverat: *Colunt autem*
n ob Luciferum, *cujus cultui Sa-*
enorum natio dedita eſt. Ex his
ò vides *Eluſam* in *deſerto Cades*

 poni,

poni, dictaq; poſtmodum eſt *Te*
Palæſtinæ urbs. In ſacris voc
אלוש *Alus, ſeu Aluſcha, ubi Iſra*
caſtra ſunt metati Num. XXXII
Quod cum Ptolomęi λύσα con
it, quam ille *medio ferè ſpatio i*
Mare Mortuum & Erythræum po
Quod ſi verò ejusmodi προσθ
καὶ ἀφαιρέσεσι vocum eſſet mili
dum, parili facilitate ex *Eloth, L*
ſeu Leſan, Gen. X. 19. ad mare mo
um ſitam, aut *Bethel in Iſraël,*
olim *LVS* dicta eſt *Gen. XXII*
aut *Eliſam*, ſeu Hellada, & reliq
Archipelagi Inſulas facere po
mus. Sed

Sunt apinæ, tricæque & ſiquid vi
iſtis.

CAP.

CAPUT III.

De

YRIORUM ET LOMONÆORUM NAU-ARUM NAVIGIORUMQ; CONJUNCTIONE.

Summaria.

Tyri & Hieroſolymorum contentio.
Tyri ſitus, Apparatus Marinus.
Tyri bellatores.
Tyri bella: victoria & clades.
Tyri nundinæ, & negotiatores.
Tyri, cum Alcair Quinſai, Car-hagine, Venetiis, Athenis & Spartæ ollatio.
Tyriæ coloniæ.
in Mari Rubro.
Tyrii αὐτόχθονες.
in Sinu Perſico.
in Taprobane.
in Cypro.

§.13. in Ægypto.
§.14. in Cilicia.
§.15. in Rhodo & Caria.
§.16. in Samo.
§.17. in Chio, Lesbo, & Tenedo.
§.18. in Bithynia.
§.19. in Cycladibus.
§.20. in Creta.
§.21. Athenis.
§.22. Lacedæmone.
§.23 in Illyrio: Sicilia: Sardinia:
ſpania.
§.24. in Libya. Carthagine, Byr
Africa, Tingitana, Utica, Ad
methi, Lepti, Hippone.
§.25. in Inſulis Caſſiteridibus, negot
tio.
§.26. An etiam Colonia in Ang
Thule & Gallia?
§.27. Regreſſus ad Metropolin. Ty
ſunt periti Maris.
§.28. HIRAM. HURAM. IROM
fœderatus & Amicus Salomonis.

§.

9. *Conjunctio Navium quomodo* *acta?*
).An circumvectio facta?
. An transvectio?
2. Claſſis ædificatio in Aſiongaber: *ſ navium ibidem facta conjunctio.*
3. An utriq́ Regi ſua fuerit claſſis?
4. An una communibus utriusque *ſumptibus confecta?*

§.1.

TYrus, potentisſimum pariter . &opulentisſimū fuit *Emporiū*, *toto Oriente* decantatisſimum: i enim *Hieroſolyma ob ſplendorem* *ligionis*: ita *Tyrus ob mercaturam* *Oriente* potiſſimum celebraba- : , uti inter cœtera ex *Ezech.* *XVII.* & ex *Strabone Lib. XVI. de* *u Orbis. p.m.510. pateſcit.*

§.2. Erat autem TYRUS *Phœnicia* *aritima civitas*, in faucibus *maris* *Mediterranei ſita*, mariumq; peri- ſſima. Quod teſtatur S. *Propheta*

Ezech. quando *c. XXVII.* ita inqu
Tyre, quæ habitas in introitu ma
negotiatrix populorũ ad inſulas mi
tas v.3. *Tyre dixiſti: Perfecti deco*
ſum, & in corde maris ſita. De app
ratu marino ita: *Finitimi tui, q*
te ædificarunt, impleverunt decore
tuum v.4. Abietibus de Sanir extr
xerunt te cum omnibus tabulatis m
ris; v.5. Cedrum de Libano tulerunt,
facerent tibi malũ, Quercus de Baſ
dolaverunt in remos tuos. v 6. & tra
ſtra tua fecerunt ex ebore Indico,
prætoriola de inſulis Chitim. Byſſ9 a
picta de Ægypto fuit velum tuum,
eſſet tibi in ſignum; hyacinthus & pu
pura de inſulis Eliſa facta ſunt oper
mentũ tuum v.7. Habitatores Sido
& Arvad fuerunt remiges tui, ſapie
tes tui, Tyre, facti ſunt gubernator
tui. v.8. Senes Gebal, & prudentes ej
fuerunt in te reſtaurantes diruta tu
v.9. Omnes naves maris & nautæ e

ru

fuerunt in te ad negotiandum ne-
[negotiatio]nem tuam.

[§].3. Erat præterea *bellicoſiſſima*
[T]yriorum natio, quę tam mari, quam
[terr]a copias ſuas alebat. Hinc S.
[Pro]*pheta* ita pergit, v. 10. *Perſæ & Ly-*
[di] & Libyes erant in exercitu tuo: v. 11.
[viri] bellatores tui, clypeum & galeam
[susp]enderunt in te pro ornatu tuo v. 11.
[Fil]i Arvad cum exercitu tuo erant
[supe]r muros tuos in circuitu; & vigiles
[in tu]rribus tuis fuerunt, ſcuta ſua ſu-
[spen]derunt ſuper muros tuos undique;
[ipsi] perfecerunt pulchritudinẽ tuam.
[§].4. Hinc cum *potentiſſimis ſem-*
[per] Monarchis congredi ſunt auſi.
[Na]m SALMANASSERIS *copias regnan-*
[te] ELULÆO pepulerunt, indeq; non me-
[dio]crem ſibi gloriam compararunt, uti
[ex] Menandri Chronicis & Tyriorum
[an]nalibus refert *Joſephus Antiq. Jud.*
[l. I]X. c. 14. Ex qua victoria cum ni-
[mi]ũ inſoleſcerent, *Alexandro quoq;*
M.

M. victori Orientis reſiſtere ſ
auſi, uti etiã ante *Nabuchodonoſ*
ſed cum magno ſuo damno. N
ab utroq; ſunt devicti, uti ex *Eze*
XXVI. Joſ. l. 1. contra Appion. p.
& ex Ez. XXVII. diſcimus.

§.5. Inclytum *Emporium TYR*
præbuit, utpote in quam *merces*
tius Orientis convehebantur, a
Inſulas atq; reliquas regiones *M*
ris Medit. diſtrahebantur. Und
Eſaias eam סְחַר גּוֹיִם *Gentium n*
caturam, Der Heyden Marckt
pellavit c. XXIII. 3. Sanctus *Ezec*
quaſi facto διαμερισμῷ per par
recenſet *negotiatores & eorum me*
monias. Ita enim pergit v. 12. *In*
ri fuit negotiatio tua, præ multitud
divitiarum cunctarum, argento, fe
ſtanno, plumboque repleverunt nun
nas tuas v. 13. Græcia, Thubal & M
ſech ipſi inſtitores tui, mancipia &
ſa ærea adduxerunt populo tuo. v.

domo Thogarma equos & equites &
los adduxerunt ad forũ tuum v.15.
ii Dedan negotiatores tui, inſulæ
ltæ, negotiatio manus tuæ: dentes e-
neos, & hebenina commutaverunt
pretio tuo v.16. Syrus negotiator tuꝰ
pter multitudinem operum tuorũ,
mmas, carbunculos, purpuram, & a-
pictas veſtes & byſſum & unicornu,
riſtallum propoſuerunt in mercatu
v.17. Juda & terra Iſrael inſtitores
in tritico; balſamum & mel & oleũ
eſinã in nundinis tuis poſuerunt, v.
Damaſcenus negotiator tuus, in
ltitudine operũ tuorũ, in multitu-
e diverſarum opum, in vino pingui
anis candidiſſimis: v.19. Dan & Ja-
n & Mehuſal in nundinis tuis dede-
t ferrum nitidum; Caſia & Calamꝰ
foro tuo fuit. v.20. Dedan inſtito-
tui in veſtibꝰ pretioſitatis ad equi-
dum v.21. Arabia & univerſi Prin-
es Kedar, negotiatores manus tuæ,
cum

cum agnis & arietibus, & hedis ve
runt ad te negotiaturi. v. 22. *Vend*
res tui Saba & Raëma, cum unive
primis aromatibus, & lapide preti
& auro, quod propoſuerunt in merc
tuo v. 23. *Haram & Channeh & He*
negotiatores: Seba, Aſſur, Chilmad
got. tua: Ipſi negotiatores tui in p
cherrimè factis rebus, in veſtibus h
cinthinis, & acu pictis, & in theſa
veſtium pretioſiſſimarum, funibus c
ſtrictarum, & in cedrinis, &c. Qu
mercium & mercatorum indol
Clar. noſter *M. Til. Olearius in T*
ſua, ex hoc Ez. c. XXVII. exſtru
nervoſè deduxit c. 4.
§. 6. Quod itaq; *Alcair Ægyptio*
pretioſitate mercium, quod *Qu*
ſai Chinarum amplitudine inco
rum, quod *Carthago Afrorum* rob
re, quod *Corinthus Peloponneſior*
navigiis, quod *Athenæ* vel *Spa*
Græcorum potentiâ, quod *Vene*
I

alorum venuſtate potuerunt olim,
ıt adhuc poſſunt, iſtud omne in
naTyriorum civitate reperias,ita
t *nulli earũ vel opulentia, vel digni-*
ıte,vel potentia,vel robore,vel venu-
ate ſuo tempore ceſſerit.

§ 7. Hinc tot ex ea una natæ *Co-*
niæ ſunt,quot ex nulla alia vel *ma-*
tima vel mediterranea ſatę ſunt ci-
itate. Uti enim *feraces apium & ju-*
ıentorũ natura nova ſubinde exclu-
unt & emittunt agmina:Ita & Tyrio-
ũ fœcunda terra in omnes orbis par-
es & inſulas ſui nominis heredes trans-
lantavit, incolarum aliis *imperii*
upiditate ſollicitatis,aliis *novarum*
erum avidis, aliis *crebris terræ moti-*
us fatigatis,aliis *multitudinis domi*
ıinuendæ gratiâ nova & externa do-
nicilia armis ſibimet quærere coa-
tis.Poſtquam enim *terra Chanaan*
œne univerſa occupata fuit à Judæis,
duce Joſua , littoralis illa tænia, quæ

ampliſſima genti ſola relicta eſt, c
tantæ multitudini non ſufficeret, p
Phœnicum multo maxima è terra ſ
exules mari ſe commiſerunt, ali
quæſituri ſedes. Hinc Tyrus.

§.8. Emiſit COLONIAS IN MARE R
BRUM, uti nõ tantũ *Full. l. IV. Miſc*
XX. *ex Inſula Aſtarte ſeu* Ἀςάρτη
ἀναγραμματισμὸν *à Ptolomæo di*
(quæ ab antiquisſima Sidoniorũ
Dea *Aſtarte* nomen accepiſſe c
ditur) & ex *ſtellis lapideis, quæ lite*
incognitis, vetuſtis ſcil. Phœnicu
inſcriptæ erant: ſed etiam *Plin*
l. VI. c. 19. docet & *Herodot' in Euter*
qui gentem Tyriam etiã ad *Sin*
Rubri Maris ponunt. Unde & H
ſychius *Sidonios Erythræi maris ac*
as fuiſſe teſtatur. Σιδόνιοι Φοίνι
καὶ οἱ τὴν ἐρυθρὰν οἰκοῦντες θάλασσ
Sidonii ſunt (non ſolũ) *Phœnices* (ſ
etiam qui) *Eryth. mare accolũt.* Et
quis dubitet, *Salom. Elana & Aila*

h

us Tyriorũ colonias confirmare po-
runt, ut ſuperiori capite dixim9.

§.9. Hic ſimul iſtud diſcutien-
um, quod ex *Perſis* hauſerat *He-
dotus*, diu inter *Tyrios* verſatus, &
Herodoto Strabo l.1.Geogr. & ex iſtis
*ionyſius Periegetes, Feſtus, Priſcia-
us, & Solinus, primos* nimirum *Phœ-
ices ex Mari Rubro in ditionem Phœ-
iciæ deſcendiſſe, ibique ſedes poſuiſſe:*
uod tamen cum ſacris literis non
onſonat, ut pote quę docent, *Cha-
aan, primum Phœnicum patrem à
rima ſtatim terrarum diviſione ſe in
hananæam* contuliſſe. Ideoq; rectè
hœnices & Tyrii poſſunt dici Αὐτόχθο-
ς. Inde autem *errorem iſtum inole-
iſſe apud Perſas*, longe hinc remo-
os, puto, quod fama publica cele-
ratum fuit, *Judæos ex Ægypto in
hananæam abeuntes, per mare Ru-
rum, & ab eodem deſcenderint in
erram ſanctam, vicinam Phœnicib9,*

Tyriis

Tyrus & Sidonius; Inque eo reſpec
poſſet excuſari, inprimis cũ etia
Strabo ſæpe *Phæniciã* tam latè ext
dat; ut & *ipſam terrã ſanctã* includa

§. 10. Quin & ex *Sinu Rubri Mar*
progreſſi, *in Perſico Sinu Tyrũ & Ar*
dum Inſulas occupârunt. Ut eni
in *Phœnice* duæ fuerunt Inſulæ m
gninominis, *Tyrꝰ nim. & Aradus*: I
etiam in *mari Perſico Tyrũ & Arad*
Geographi deſcribunt, atque in i
vetuſta templa in Phœniciorum mo
extructa; unde non immeritò coll
gitur, illa condidiſſe Phœnices: I
Strabo l. XII. πλεύσαντι δ᾽ ἐπὶ πλέ
ἄλλαι νῆσοι, Τύρος καὶ Ἄραδος εἰσὶ
ἱερὰ ἔχουσαι τοῖς φοινικικοῖς ὅμοια
Naviganti ulteriꝰ, aliæ occurrunt in
ſulæ Tyrus & Aradꝰ, quæ templa haben
Phœniciis ſimilia. Stephanus Byzan
tinus: Τύρος νῆσος ἐν Φοινίκῃ ἔστι
καὶ νῆσος πρὸς ἐρυθρᾷ θαλάσ

Aradn

radꝰ inſula Phœnices: eſt & alia Ru-
i maris (cujus pars ſinus Perſicus
t) conf. *Ptolom.l.6.c.7.* In quibus
abulis pro *Arado Aracho, pro Tyrus*
ylos ſcribitur, leguntq; ita *Teophr.*
IV.Hiſt.Plant.c.9. Artemidor.apud
teph.in τύρ⊕. Polyb.apud Suid. Ar-
ianus in Alex. l.7. Nempe *Liquidis*
R.& L. inter ſe permutatis. de cujus
tu & conditione plura videbis a-
ud *Sam. Bochart.l.1.p.2. Geograph.*
acr.c.XLV.f.m.766.

§.11. Eosdem *Tyrios* cum *nautis*
Salomonis Coloniam plantaſſe in Ta-
robanâ prædictus Bochartus c.l.cap.
quadrageſimo ſexto evincere co-
natur, ex Portu *Taprobanes Hippuris*
ſeu Hippuro, ad quem appulit *Anni*
Plocami libertus.Plin.l. VI.c.22. Car-
maniam *XV. die Hippuros portus in-*
vectus.& Solinus: Appulſus eſt ad hoc
littus, portumq́ invectus, qui Hippuros
nominatur. In libris, CL. *Salmaſio*
teſte,

teſte, legitur *Hipporus vel Ipporu*
quam ille vocem ex *Opir vel Ophi*
formatã eſſe judicat, dialecto græ
ca. Prætereaq; *Taprobatani Hercu*
lem, DEum Phœnicum, coluerunt.

§.12. Sed ex *Orientali Mari ad Me*
diterraneum reverſi, *Colonias Tyrio*
rum longe plures, evidentioribu
tiã documentis, offendimꝰ. Et qui
dem *Cyprus domita à Belo,* juxta illu
Virg. 1. Æn.

- - genitor dum Belus opimar
vaſtabat Cyprum, & victor ditione
tenebat.

Recepit *Citium & Lapethum*, uti Ste
phanus confirmat ex iſto Alexan
dri Epheſii:

Βῆλυ δ' αὖ κίτιόντε καὶ ἱμερόεσσα λά
πηθ@. *Pygmalionis* ſucceſſor *Pa*
phus, in *Cypro Paphum* condidit, ub
inclytum illud *templum Veneris Pa*
phiæ, de quo *Tacitus 2. Hiſt.* Hinc *E*
lulæꝰ, Papho recentior, Citiæos, cum à
Phœnicibus defeciſſent, ad obſequi

revocavit, teſte *Menandro apud* *ſeph. l. IX. c. 14.* καὶ ἐλυλαῖος (qui *lmanaſsari Aſsyrio fuit* σύγχρονος) μα ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ: ος ἀποστάντων κιτλαίων ἀναπλεύ- ς προσηγάγετο αὐτοὺς πάλιν. *Inde* *ſtea longe plures ibi condita â Tyriis* *rbes, Carpaſia, Cerynia, Scylax, A-* *athus, Curiũ & Mariũ, â duob9 Cy-* *ra* Regis Tyrii filiis extructæ &c.

§. 13. Hinc in *Ægyptum* quoq; de- cenderunt. Ita enim *Herodotus* in Muſa ſecundâ: περιοικέουσι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες τύριοι. καλέεται δὲ χῶρος οὗτος ὁ συνάπας τυρίων στρατόπεδον. *Circa illud templum* (Protei in urbe Memphi) *habitant Phœnices* *Tyrii. vocatur autem locus caſtra Ty-* *riorum.* Hinc prope *Memphim* ab Achille Tatio *pagus* deſcribitur *Sy-* *us* nomine, ad *quem Nili parvum* *cornu dividitur in tres alveos:* forte

forte ideo ſic dictus, quod incol
eſſent Syri. Huc iſta ex *Manethon*
Dynaſtiis excerpta referenda, qu
de *Dynaſtia Paſtorum decima* habe
πεντε καὶ δεκάτη δυναςεία ποιμένω
ἦσαν δὲ Φοίνικες ξένοι, βασιλεῖς ἕξ
μέμφιν εἷλον, ὧν Σαΐτης ἐβασίλευσ
ἔτη ιθ. Β. Ανῶν ἔτη μδ. Γ. παχνᾶν ἔτ
ξα, Δ. Σταὰν ἔτη η. Ε. ἀρχλῆς ἔτ
μθ, ς. Αφωβὶς ἔτη ξα, ὁμοῦ ἔτη σμβ
Decima quinta Dynaſtia Paſtorũ. Fu
re autem Phœnices advenæ ſex Rege
qui Memphim caperunt, quorum pri
mus Saïtes (*ſeu Sais* quod lingu
Phœn. ſignificat marmor Pariũ ſe
candidum) *Regnavit annos* 19. *Secun*
dus Anon regnavit annos 44. *Terti*
Pachnan annis 61. *Quartus Staan an*
nis 8. *Quintus Archles annis* 49. *Sext*
Aphobis annis 61. *Summa eſt annor*
242. Hi βασιλεῖς ποιμένες *apud Joſeph*
l. 1. contra Appionẽ leguntur *urbe*

Ægypt

ypti incendiſſe, Deorum templa di-
ſſe, Ægyptiorum *alios peremiſſe,*
os oppreſſiſſe. Inde nomen *eorum*
yptiis erat exoſum, & execrandum
od etiã in Geneſi ſacra legimus,
iſſe Joſephum fratribus ſuis cap.
.VI. *34.*

§. 14. Ex *Cypro & Syria* facilis de-
rſ9 eſt in *CILICIAM*. Hinc *Apol-*
lorus lib. III. Bibliothecæ Sandocum
rrat *Cinyræ* (Regis Tyrii) *Patrem è*
ria profectum in Ciliciam, Celende-
n urbem condidiſſe. Eſt autem
lenderis celebris portus Cetidis in
licia, de quo *Strabo, Joſephus, Taci-*
, Lucanus, Ptolomæus. Huc *Tarſus*,
c *Cetis*, & alia â *Phœnicib⁹* vel ſtru-
a vel habitata oppida, pertinent.

§. 15. In *Rhodo & Caria* fuiſſe Ty-
os colonos non me ſinit dubitare
omen. *Athæneus* enim *l. 4. c. 23.*
ſtatur, *Cadmum cum in Rhodo tem-*
um Neptuno voviſset & condidiſſet,
ejus

ejus curā demandaſſe quibusdā Phœn
cibus ibi relictis, qui cum Jalyſiis pe
miſti, unum Reipubl. corpus conſtitu
runt. Sic *Lindi lebes* ab eodem *Ca*
mo Minervæ Lindiæ conſecratꝰ *cu*
inſcriptione Φοινικοῖς γράμμα
Phœniciis literis, quę *primum ex Phœ*
nicia in Græciam dicuntur allata. S
Phœnicum in Rhodum expedition
meminit Conon his verbis *narrat*
one XLVII. τὴν δὲ ῥόδον, τὸ μὲν ἀρχαῖ
ον λαὸς αὐτόχθων ἐνεμόντο, ὧν ἦρχε
ἡλιάδων γένος· οὓς Φοίνικες ἀνέστησ
καὶ τὴν νῆσον ἔσχον. *Rhodum autē ant*
quitus populi indigenæ tenuere, quib
imperabant Heliadæ, quos Phœnices
jecerunt, & inſulam occuparunt. A
ditur quoque, *Cares,* expulſis *Phœn*
cibus, Rhodiis imperaſſe, qua temp
ſtate etiā alias maris Ægæi inſul
tenuerunt. Apud Athenęū l.8. *Erge*
Rhodiꝰ narrat, quo ſtratagemate *I*
clꝰ Phalantū Phœnicū ducē ex *Acha*

m

unitiſſimo *Akboai* oppido ejecerit.

§. 16. In *Samo* quoque veſtigia *riorum* deprehenduntur. Nam *ncæus Phœnicis ex Aſtypalæa* nepos, 19 *Argonautarum*, *Sami* regnavit, ſte *Apollonii Scholiaſte l.1.* De quo *a Orpheus canit:*

γκαῖος τ' ἔμολε πλευρώνιος, ὅς ῥα πορείας (νήτας.
γνίως ἄστρων ἐδάη, κύκλοςτε πλα-
enit & Ancæus cœli pleuroneus orbes
ſtrorūq́; vias animo indagare peritus,

Quod exactè in *Aſtronomicā Phœ-* *cum ſcientiam* quadrat, de qua *ropert. l.2.*

Quæritis & cœlo Phœnicum inventa ſereno (*mala.*
Quæ ſit ſtella homini commoda, quæq́;

quo *Ancæo* ortū eſt vulgatiſſimū.

πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου
Multa cadunt inter calicem ſupremaq́; labra.

Quia

Quia *Ancæus jamjam potaturus a*
pro interfectus eſt. Ad *Samum* hær
Icarus ſeu Icaria Inſula antea
θυέεσα propter copiam piſciu
& *Padmus, ſeceſſus S. Johannis*
poc. l.9.

§. 17. In *Chio, Lesbo, & Tenedo*
eſt clara. Nam in *Tenedo Palem*
Cadmi nepos eſt cultus: *Chios aut*
lingua Syra dicitur *Maſtyx, Iſidor*
fides habenda *l. XVI. Origin. c.6. C*
os inſula Syra lingua appellatur ,
quod ibi maſtyx gignitur. Syri en
Maſtychen Chion vocant. Aut cer
iſta Bocchardi conjectura obtin
bit, *quia Chia vel Chivja* Syris *ſerpe*
tē ſignificat, quem incolę ſub *mon*
Pelinnæo occiderunt. *Cadmū* quo
Phœnicium in Lesbo habitaſſe, colli
poſſet ex his Lycophronis:

ὡς μή σε κάδμος ὤφελ' ἐν πε[...]
ῥύτῳ
ἴσσῃ φυτεῦσαι δυσμενῶν ποδηγέτην

ltinam futurum Cadmus hoſtium
ducem
Te nunquam in Iſſa procreaſſet in-
ſula.

t eſt una ex urbibus *Lesbi.*

§.18. In *Bithyniam Phœnix Cadmi ater colonos* deduxiſſe legitur ap. *ſeb. in Chron. l.* 1. Βιθυνία ἐκτίσθη ὑπὸ Φοίνικος, ἡ πρὶν μαριανδύνη. *ithynia condita eſt à Phœnice, quæ imum Mariandyna vocabatur.* Vel vicisſim *Bochardus* annotat, *Bi-nia dicta eſt à Syro Betin*, quod ſi-ificat *ventrem*, quia *Bithynia, quaſi tinia, interior regio ſit. Conſentit ela l.* 1. *c.* 19. *Interius Bithyni ſunt & Mariandynei & Plin. lib.* 6. *cap.* 32. *neat oram omnem Thyni, interiora thyni.* Hinc πρίνεκτος πόλις Βι-νίας, πλήσιον τῆς Δρεπάνης, ἣν ἔκτι-ν οἱ Φοίνικες inquit Stephanus. *onectus eſt Urbs Bithyniæ prope Dre-*

panem

panen, quam extruxere Phœnices. H
quoq; ſpectat *inſula Phœnice,* qu
comemorat *Herodot⁹ l. IV.* quod
gæo littori adhæreat, & *circa Cyzic*

§. 19. Ad *Cyclades* devenimus,
quarum Una, *Cea, Ariſtæ9 Cadmi*
ner, ductâ *Autonoë* imperavit. *Na*
tenuit Bacch⁹, Cadmi ex Semele nep
Aſtypalææ nomen eſt ab Aſtypalæa Pl
nicis filia, matre Ancæi, qui Sam
tenuit. Oliarius eſt Σιδωνίων ἀποι
Sidoniorum colonia, teſte *Herac*
Pontico apud Stephanum. *Iös* an
Phœnice appellata ſecundũ Plini
Melus ſecundum *Feſtum* dicta e
Melo, qui *ex Phœnice ad eandem*
erat profectus. Res clariſſima eſt
Thucydide, qui ita *l. 1. de inſulis ci*
Græciam: Καὶ οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν
νησιῶται, κάρες τε ὄντες καὶ Φοίνικ
οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν
σων ᾤκησαν. *Neq; Inſulares minus*

tr

inabantur , Cares nimirum &
enices:Hi enim Inſularum pleraſq́;
lebant.

.20. Ad CRETICAS *Inſulas , Therã*
Anaphen devenimus: In *Theram*,
oniam Phœnicum diduxit Membli-
;qui ſub-cognato *Cadmo* ſtipen-
meruit apud *Herodot.l.IV.c.*147.
nt autem in Inſula, quæ nunc Thera
atur, quondam Calliſta, ἀπόγονοι
βλιαρέω τοῦ ποικιλέω, ἀνδρὸς Φοί-
κος *poſteri Membliari Pacili, filii*
Phœnicis: Cadmus enim Agenoris
us Europam quærens cum appuliſſet
eram , in ea reliquit ἄλλους τε τῶν
νίκων καὶ δὴ καὶ τὸν ἑαυτοῦ συγγε-
ν μεμβλίαρον, *cum alios Phœnices,*
è conſanguineis ſuis Membliarũ.
quo etiam *Pauſanias in Laconi-*
eſtatur. Ab hoc duce *Anaphe*
oque dicta eſt *Membliarus* & per
hæreſin *Bliarus*, utp. cui iſte etiã
peravit.

M §21.

§.21. ATTICAS quoq; *Colonia*
debimus ab *Ariſtogitone & Har*
dio diductas, qui, *Hipparcho inte*
cto, Athenas Tyrannide liberarunt
rant autem genere *Gephyræi: Ge*
ræi autem, teſte Herodoto l. V. c. 55
& 61. ἔσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κά
ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν νῦν
τίην καλεομένην. *Erant Phœnices e*
qui cũ Cadmo in terrã, quæ nunc
tia vocatur, devenerunt. Iidem *ju*
vitatis Atticæ certis conditioni
adepti. *Templa* Athenis extru
runt, τῶν οὐδὲν μετὰ τοῖσι λοιποῖσι
ναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν
λων ἱρῶν *quæ cum aliis Atticæ tem*
nihil habebant commune, ſed ab
rant diſtincta: In his fuit *Achææ C*
ris templum, & orgia. Hanc ſc. *Ph*
ces, ut Cabirorum unam, pecul
cultu venerati ſunt. Hæc eſt *Ge*
ræa Ceres, de qua Etymologus: γ

; δῆμος Ἀττικός; ὅθεν καὶ γεφυραῖα
μήτηρ *Gephyres populus Atticus,*
de & Gephyræa Ceres. Gephyres
ē ſunt, qui Gephyræi. Indidem
cere eſt, unde ſint dicti *Gephyres*
Gephyræi; nempe ἀπὸ τοῦ ἔχειν γέ-
φυραν, δι' ἧς ἐπὶ ἐλευσῖνα κάτεισιν
μύσται quia *pontem habent, per quē*
Eleuſinem myſtæ deſcendunt. Pons e-
: ad *Cephiſum* amnem, â quo non
cul Athenis Eleuſin euntibus oc-
rrebat *templum Cereris & Proſer-*
pinæ: Ita *Strabo l. IX. Geogr.* ποταμοὶ
εἰσὶν ὁ μὲν κηφισσὸς ἐκ τρινεμέων
; ἀρχὰς ἔχων, ῥέων δὲ διὰ τοῦ πεδίου,
οὗ καὶ ἡ γέφυρα, καὶ οἱ γεφυρισμοὶ
uvii autem Atticæ ſunt, unus qui-
n Cephiſſus, qui apud Trinemeos
us per planitiem defluit, ubi eſt
ns & gephyriſmi. Gephy-
ismi erant cavillationes,
as cavillatores ad pontem

M 2 ſeden-

ſedentes recitare, &vel ſtricta,
ſoluta oratione ipſi ponti inſcri
bant. Hinc γεφυρίζειν *in Plut.* ſig
ficat *cavillari*, & γεφυρίςης ſubſ
niator. Nam in iſto ponte ſtare
lebat vel impura meretrix, vel per
natus nebulo, qui nobiliſſimos cives
Eleuſinia ſacra ituros, cavillis exc
ebat, & convitiis proſcindebat.

§.22. Nunquid autem & SPARTA
Tyriorum Coloniæ fuere? Ita eſt. N
Phœnices occuparunt Cythera, La
cici Sinus inſulam, ibidemq; *Ven*
Cythereæ templum extruxeru
quã Græci Ἀςάρτην vocant. *Aſta*
autem Tyriorum DEa fuit apud *Ci*
3. de Nat. Deorũ: Quarta *Venus Sy*
Tyroq; concepta, quæ Aſtarte vocat
quam Adonidi nupſiſſe traditum
Portus â Phænicum appulſu, *Ph*
nicus fuit dictus ap. *Xenoph. l. 4.* H
lenicon.

§.23. *Cadmæi* ab Argivis pulſi

Encl

cheleas ILLYRICI populos ſe con-
derunt, inter *Driſonem & Nāronem*
nes, ubi Buthoen & *Brituā* urbē
ificarunt, teſte *Herod. l. V.* Et Ste-
an⁹ autor eſt, Illyrios ἀπὸ ἰλλυρίου
κάδμου παιδὸς ab *Illyrio Cadmi*
o eſſe appellatos. Hinc deſcen-
runt in SICILIAM, quod conſtat
Thucydidis l.6. ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνικες
ὶ πᾶσαν μὲν τὴν σικελίαν, ἄκρας τε,
ὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες, καὶ τὰ
ικείμενα νησίδια, ἐμπορίας ἕνεκεν
πρὸς τοὺς σικελούς. *Habitabant eti-*
Phœnices circa omnem Siciliam,
upatis extremis ad mare partib⁹ &
iacentib⁹ inſulis, ut cum Siculis ne-
iarentur. Quib⁹ deinceps acceſ-
runt *Tyrii Carthaginenſes*, uti do-
Pauſanias in Eliacis: οἱ δὲ Φοίνι-
ς καὶ λίβυες στόλῳ ἀφίκοντο κοινῷ,
ἄποικοι καρχηδονίων εἰσίν. *Phœni-*
atq́ Lybies communi claſſe in Sici-

 liam

liam venerunt, & Carthaginenſi
coloni ſunt: Porro veneruntetiã
SARDINIAM atque HISPANIAM,te
Diodoro l V.Bibl. οἱ Φοίνικες διὰ
τοιαύτης ἐμπορίας ἐπὶ πολὺν λαβ
τες χρόνον αὔξησιν, ἀποικίας πολ
ἀπέστειλαν, τὰς μὲν εἰς Σικελίαν,
τὰς συνέγγυς ταύτῃ νήσους, τὰς δὲ
τὴν λιβύην καὶ Σαρδόνα καὶ ἰβηρ
Ex hac negotiatione Phœnices per m
tum temporis opulentiores facti, n
tas miſerunt colonias, alias quidem
Siciliam, & vicinas inſulas, alias a
in Lybiam, & Sardiniam, & Iberia

§.24. Quod hic *Diod.* de *Lybia*
cit, iſtud eſt intelligendũ de *Dic*
è Tyro navigante, & Byrſam ſeu Ca
lum Carthaginenſe condente, ut ex
gilio, Iuſtino, Livio, Diodoro con
Hinc cum *Annibal Tyrum* adiit
conditorib. Carthaginis, ut alia pa
exceptus eſt, dicente *Livio l.34.*

H

…c usque ad ævum *Auguſtini* i. e.
…is ferè *mille nongentis, poſt primā*
…*nicum in Lybiam navigationem*
notitia ſuæ originis manſit: Si
ex vulgo ruſticorum circa Hippo-
aut Carthaginem interrogaretur,
eſſet aut cujas eſſet? reſpondit ſe
כנעני *Chanani ſeu Chananæum,*
nte Aug. Hipponenſium Epiſco-
in *Expoſ. Ep. ad Rom.*

Quid? quod *Procopii* ætate, qui
Juſtiniano ſcripſit, *circa A. Chriſti*
. in *Africa Tingitana*, ſtabant
…uc *duæ columnæ, quæ ab iis Chana-*
s erectæ, qui fugerant à facie Ioſuæ,
…eſtatur *inſcriptio. Procop. in Van-*
l. 1 *& Euſebius Chron. l.* 1. *p.* 11 in
…icæ *TRIPOLIM Colonias dedu-*
…e, ſcribit, illos Chananæos, quos Iſra-
…æ fugaverant. Quod de *Cartha-*
…e diximus, idem quoque de
…n intellectum volumus, *ma-*
…na, poſt Carthaginem, Urbe, portus
com-

commodos & ſpatioſos habente, ſe ginta ſtadiis à Carthagine diſta quam ideo *Stephanus* rectè τυρ ἄποικον, Tyriorum Coloniã voc conf. & *Juſt. l. XVIII.* de qua re *Silias Italicus l. 3.*

Proxima Sidoniis Utica eſt eſ maniplis
Priſca ſitu, veterisq; ante artes c dita Byrſæ.

Item de *Hippone Diarrhyto*, qu *Saluſtius reliquis Phœnicum urbi* accenſet, quando ita: *Poſtea*, inqu *Phœnices, Hipponem, Adrumetu Leptim, aliasq; urbes in ora mariti condidere.* Poſt *Rubricatum amn* in altero ſinu *promontorij Apolli eſt alter Hippo Regius*, de quo *Vi Uticenſis* ita inquit: *Hippone Reg rũ obſeſſa eſt civitas, quã omni la dignus B. Aug. librorum multor confector Pontifex gubernabat.*

§. 25. Atqui iſtæ quidem *in M*

Me

editerraneo Phœniciæ Coloniæ ſunt:
d *Caſſiterides* inſulas i.e. ANGLIAM
iam ex *Gadibus* deſcendiſſe, exq;
plumbum & ſtannum petiiſſe, di-
imus ex *Strabonis l. III. Geogr.* qui
a de *Caſſiteridibus*: πρότερον μὲν
Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν ἔστελλον
υτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅ-
σι τὸν πλοῦν. *Hanc negotiandi viam*
i ante Phœnices è Gadibus miſſi ag-
ediebantur, interim curſum iſtum
antes omnes: Imo &, ne alii reſci-
erent, prçcaverunt. Hinc cum *Ro-*
ani, quendã Nauclerũ eô navigantẽ
querentur, ut & iſta emp ria noſce-
nt, iſte per viam ſponte in limoſos lo-
s navi illiſa, eandem in cladem ſecta-
res induxit, & ab naufragio evaſit
columis. Cui ex facto, *amiſſi oneris*
etium publicè reſtitutum eſt ex *æ-*
rio Tyrio.
.26. An autem *Tyrij* etiã in ANGLI-
, uti & in *Thulen*, h.e *Scandiã*, ſeu
 Nor-

Norwegiam, aut aliam aliquam
timam inſulam, priſcis incogn
atq; in *Galliam* ſuas *colonias* didu
rint, ego quidem nolo dijudica
Iſtam liticulam *Cambdeno Angl*
Sam. Bocharto, Gallo, linquo,
quid antiquitatis veſtigia aut
cumenta ferant, exponant. In
rim non improbabiles ſunt pro
charto conjecturæ, quas in *ipſi' p*
Geogr. l. 1. c 39 40. & 41. legere eſt.

§. 27. A *Coloniis & quaſi filiabu*
Metropolin redimus, TYRUM, ne
pe, cuj' omni *ævo ſemper magna l*
fuit in navigationibus; ideoq; eti
in *ſocietatē maritimā* ſollicitati ſ
à *Salomone* noſtro. *Nā expreſſè* iſt
elogium in ſacris ferunt nautæ
rii, quod fuerint יֹדְעֵי הַיָּם *gn*
Maris; & *gubernatores Tyrii* in ſac
pro *peritiſſimis navarchis* ponunt

§. 28. *Rex* autem *Tyri* ætate Sa
monis fuit HIRAM, qui in *2. Par*
VIII. & IX. cap. Huram, ap. Joſep.

...mus dicitur , cujus magna *cum* *...avide*, ejusque, in bonis & Regno ...terno, herede fuit amicitia, quã ...ultis deprædicat *Scriptura & Me-* *...ndri Chronicon*, utpote qui non ...lum *Salomoni* de ſolio Patris ad- ...to gratulatus eſt, ſed etiam ma- ...a & multa honoris & amoris offi- ...a præſtitit. Nec minor utriusque ...it cura, *ingeniis*, quàm gratifican- ... ſtudio certare. Nam *ænigmata in-* *...cem proponebant, & ſolvebant* ſub ...ulcta magnæ pecuniæ. Et quod *...lomon propria Sapientia, id Hiram* *...e alicujus Abdemonis, Iuvenis Tyrii* ...æſtitit, teſte *Diod.* & *Menandro ap.* *...lav. Ioſeph. l. VIII. Antiq. Iud. c. 2. p.* *... & l. 1. contra App. p. m. 453.*

§. 29. Quomodo itaque *Hirami &* *...lomonis Servi coïverint, aut quo-* *...odo ſua navigia conjunxerint?* hic ...vat diſquirere. Iſtud autem *primò* ...ertũ, quod *Tyrii nautæ navibꝰ vecti* *... mari Mediterraneo usq; ad Ioppen,*

ſeu Gazã venerint, indeq; *abier*
Hieroſolymas ad Solom. Hoc enim
preſsè extat *1.Reg.IX,27.* Et *miſit*
ram בָּאֳנִי *in Navi ſervos ſuos vi*
maris & *2.Paralip.VIII,18.* non tan
ſervos, ſed etiam *per manus ſervo*
ſuorũ Naves miſiſſe fertur. Sed iſt
ſecundo eſt incertũ: *An iſtæ naves*
rami iverint in Ophir, & ex Mari M
diterr. in Rubrum transvectæ fuerin
Quod ego incertum, ſi non prorſ
abſurdum eſſe duco,

§.30. *Duplex* autẽ iſti aſſertio
fidẽ faciendæ *ratio*. *Aut enim terr*
aut mari eò deveniſſent. Si Mari, p
Gades & Promontorium Bonæ ſpei
Oceano Atlantico, Africano, Meri
dano & Oriendali via fuiſſet facien
da : quam nullus credere poſſun
iſta rudi ætate ſaltem *notam* fuiſſ
ne dicam tantis impenſis, ſumptu
um, navium, virorum, difficultati
apertam aut tentatam fuiſſe. Nan

quo-

ıod quidã de *Eudoxo*, ex Arabico
ıu in Gades delato, de *Hannone* ez
arthag. portu *in Rub. mare* velifi-
.nte, de ruderibns navium *Hiſpa-
ːnſiũ* in Marı Orientali deprehen-
,item de *Indis Q. Metello* â Svevo-
m Rege donatis hic afferunt, ea
.rtim nimis credulã antiquitatis
lé redolent, partim incertis con-
ſturis vel fabuloſis anilibusque
ırrationib9 nituntur, partim de-
q; *ætati Hirami & Salomonis* non
ınveniunt.

§. 31. Sin verò *terrâ* eò veniſſent
rami naves, ex *Nilo aut Peluſio* id
ri debuiſſet. Poſſet fortasſis quis
hanc venire opinionem, ſi cum
iſcis pręſentia tempora cõferat,
*ramũ potuiſſe ex Tyro, aut Salomo-
nHieroſolymis Naves ſuas terreſtri
nere in Aſiongaber mittere*, quia te-
tur *Helfricus* in ſeiner Reiſe ins H.
nd/ & *M. Heberer in Serv. Ægypt.*

l.2.c.5.Cairi in Ægypto quotannis *quot triremes in Navali ædificari* *que in partes ſuas reſolutas ab one* *riis Camelis inde, usq; ad Heroum u* *Sues, & ad Mare Rubrum per vaſtu* *arenoſumq; Terræ tractum deport* *ſolitas.* Imo ſi conſideret Naves iſ *Æthiopum & Alexandrinorum pli* *tiles,* de quibus ſcribit *Plin. l. V,* quod eas *implicare, & humeris tr* *ferre potuerint, quoties ad Catarac* *ventum eſt, iterumque explicare, q* *ties aquarum copia data* eſt. Et *Ma* *lus in Dieb, Can. in Memorab. ref* ex Continuatore *Palmerii,* quod *no Domini M.D IX.* ex *India* quoq talis *portatilis Cymba aſportata* & *delata Rothomagum,* quam hon *una manu evehere in humeros pot* *rit.* Et non tantũ de *Navigiis port* *tilibus, ſed etiam integris domibus* *Palatiis Regiis ex Hiſtoriis* compe tum eſt, quod de loco in locum c

pc

ortatę fuerint; ut de *Franciſci Gall.* *gis Papilionibus & Heinrici Angliæ* *gis ligneâ & ampliſſima Regia* re- rt *Jovi⁹ l.XX. Hiſtor. De Regis Japo-* *ci domo & Cubiculo portatorio* in gia *Quaba* condoni *Ludov. Froes* *An.* 1586. & de *Regis Sinarum Di-* *rſorio publico* Johannes Sedis A- oſtolicæ Legatus ap. *Vinc Hiſt. l.31.* *30.* & de *domicilio Imperatorio à* *ultano Babylonico* dono miſſo *ad* *rider. Jmp. Rom.* Anno Domini 32 ſcribit *Trithem. in Chron. Hiſt.* *irſaugienſi.* Quidni igitur etiam otuerint *rates & Naviū tabulatu-* *Hieroſolymis* aut Tyro tranſpor- ri in Idumæorum Aſiongaber? §.32. Attamen, quicquid horū ſit, uoniam nec *Literis Sacris, nec Pro-* *anis* traditū accepim⁹, tali pacto *lomonē ſuas Naves traduxiſſe,* imo *Aſiongaber de Novo extructas eſſe* *rtò ſcim9,* cur *talē tranſportationē*

tam

tam moleſtã & difficilẽ, tam longinq
& ſumptuoſam inſtituiſſe Salomon
crederemus, cũ potiſſimum & Co:
pendium ſumptuum facere, & lo
ginquioris itineris moleſtiã av
tere potuerit *nova claſſis fabrefact*
one in Navali Idumæo? Quocirca
dicamus, quod ſentimus: *Salom*
Navi acceptos Tyrios Naucleros, ſtip
dio annuo condixit, & ex Hieroſolym
in Eſiongeber ire juſſit, ut ſuis ſump
b9 claſſẽ conſtruerent, & in Ophir ve
facerent Hiram itaq; non Naves è m
diterr. ad mare Erythræum per lon
locorũ ſpatia transportavit, ſed *ſerv*
mari aßuetos & rei nauticæ apprin
peritos miſit, *qui Naves à Salomone*
Rubro Mari *fabricatas moderarentu*

§. 33. Ex iis etiã facile patet, qui
reſpondendum ſit ad queſtionem
An utriq; Regi, Salomoni & Hiran
ſua fuerit claſſis, ita ut utriusq; fuer
juncta in Aſiongaber & in Ophir? quo

Johan

*bann.Gorop.Becanus audacter affir-
at Hiſp.l.V.p.75.* Sed profectò præ-
r Pythagoricum αὐτὸς ἔφα, nul-
m habet fundamentũ. Quanquã
nim *1 Reg.X.11.Claſſis Hiram* nomi-
etur, iſtud tamẽ non eſt ita intel-
gendum, quaſi *vel ſolus Hiram in-
ruxerit, vel inſtructam ſuo nomine
iſerit,* ſed *quia Tyriorum ope regeba-
r, qui ab Hiram erant miſſi.* Idque
el hinc conſtat, quia *Aurum* quod
x Navigatione redibat, *non ad Hi-
amum, ſed ad Salomonem* pervenit:
Non *Tyriis,* ſed *Hieroſolymitano Regi*
ecunia eſt allata & annumerata, ut
xpreſſe extat *1.Reg.IX.28.*

§.34. Si ergo *una* ſaltem fuit *Salo-
onis claſſis: Nunquid communib⁹ Sa-
monis & Hirami ſumptibus extructa
uit?* Ita videtur *Caſp. Sanctio (Centũ-
uteolano, Complut. SS.* Liter. *Interpr.
ubl. Com. in* 1. *Reg. IX. fol.* 1110. Quod
tut non pręfractè negaverim, non
tamen

tamen etiam ſimpliciter aſſevera
poſſum. *Nunquid enim Hiram Su*
ptus contuliſſet in Claſſē, ex qua nul
ſumpt9 recipiebat, nullū fructū ſent
bat? Aurū, quod Ophirani rectores a
tulerunt, ad Salomonem detulerunt
Paral. VIII. v. 8. non ad Hiramum.

*** ******* *** ****

CAPUT IV.

DE
OCEANO E
MARI.

in quo Salomon navigavit.

POſtquam *claſſem Salomonis*
portu Aſiongaberis & Emporium
rabico-Indicum in Ailoth conſtitu
mus, atque utrumq; locum vind
cavimus, oportunum eſt viſum c
nautis Tyriis & Salomonais MAR
ipſum ingredi, & quæ hic ambage
atq; præcipitia ſententiarum inv
niantur exponere, ut ita in offen

pec

de ad AURIFERAM OPHIRAM de-
niamus: *Oceanus*, in quo naviga-
m eſt, totus eſt *Orientalis*, qui *In-*
um, PERSICUM, ARABICUM *Maria*
mplectitur, ſpecialiter autem in
cris in hac expeditione nomina-
r *Mare Suph*, quod ad ejꝰ orãna-
s cõfectæ ſint, & *Tharſis*, quod in
naves cõfectæ iverint. ideo etiã
uabus *ſectionibus* hoc caput expe-
emus: *Prima* aget de MARI SUPH,
cunda de THARSIS. In utraque cũ
ecano nobis erit confligendũ, tan-
uã pirata neoterico, & novitatis
eographicæ admodum avido
ro, & quid ſolidi aut veri ferat,
idendum.

SECTIO I.
DE
MARI SUPH.

Sum-

Summaria.

§.1. Mare Suph eſt Rubrum.

§.2. Suph autem, quia littoribus li tatur.

§.3. Quia eſt algoſum & caricoſum.

§.4. Eſt nomen ſoli Rubro M. propri

§.5. Non commune Mediterraneo.

§.6 Jon. II. 6. Suph notat algam.

§.7. An propter contiguitatem un cum alio, Mare Medit. poſſit voc mare Suph?

§.8. Rubrum & Erythræum unde?

§.9. Reapſe non eſt rubrum.

§.10. Fruſtra igitur rubedinis ca arceſſuntur à radiis ad littora a montes repercuſſis, aut à Sole ver cali.

§.11. Fruſtra ex imbre.

§.12 Fruſtra ex fundo, ex alga, ex fon

§.13. Fruſtra ab Erythra Rege Inſulan

§.14. Fruſtra ab Erythrâ Perſa.

§.15, Rectè ab Edomo ſeu Eſavo,

§.16. Domino Idumæorum ſeu Dach renorum.

§.17

7. Occurritur dubio per diſtinct.
8. Mare â Dominis nominari nihil novi.
9. Mare Rubr. poteſt etiam dici Idumæum.
10. Mare Rubr. eſt nomen proprium.
11. Quid differat Mare Erythra & Erythræum.
12. An Erythrea, colonia Erythræorũ?

§. 1.

MARE SUPH in ſacris paſſim nominatur, & intelligitur MARE RUBRUM, ſeu ERYTHRÆUM, Quod infallibiliter verum eſt ex *Pſ. CVI. 7.* *Patres noſtri in Ægypto non fuerunt memores miſericordiarum tuarum,* *& rebellarunt juxta Mare* בְּיַם־סוּף *mari Suph* & mox v. 9. *Et increpavit (Dominus)* בְּיַם־סוּף *mare Suph* *& ſiccatum* eſt, &c. quibus citra dubium S. Pſalmiſta ad digreſſum *Iſr.* per *Mare Rubrum* reſpicit *Exod. XIV.* Huc adde *Pſ. CXXXVI, 15. Pſ. CVI, 22.*

Jer.

Jer.49,21. Deut.2,1. Exod.23,30. & paſſim. Interdũ ים־סוף, interd autem etiã *abſolutè* סוף ponitur, addito nom. *Maris*, utpote *Deut*

§.2. Dicitur autẽ *Mare Suph* Ebra ex ℞ סוף *deficere, finire*, unde eſt mẽ סוף *finis ſeu extremitas Eccl.* 11. itẽ סוף *alga ſeu juncetũ Jeſ. XI* Hinc *Mare Suph*, eſt, vi verbi, M vel *finiens* vel *finitũ*: *Finiens* ſeu *co mens omnia*, quod inſtar alicu voraginis abſorbet & conſumit, Pineda opinatur ex *Soph I. 2. Fin* autem (quod malo) ut ſit præt. hul. סוף, *ut ſit limitatũ, terminis littoribꝰ circũ ſeptũ.* Nã Deus i *mari terminos poſuit, & limites p ſcripſit*, quod ex currere neſcit *XXXVIII, 4. & 10. Syr. XLIII. 25. 2*

§ 3. Atque vi hujus etymi, *M Suph* eſſet *quodvis mare*, quod finibus conſtat. Interim melius quod dicatur, *Mari Suph* dici ex n

mi

ne סוף *alga*, ita, ut ſit *mare quaſi*
goſũ R. ſeu jũceũ:& ita ſpecialiſſima
ione Mari Rubro tribuitur, utpote
quo *multũ algarũ ac caricũ* ſuc-
eſcit, ita ut ex iis ſæpe periculum
vib9 ſuboriatur teſte *Pl. l. II. c. 103.*
l 9. c. 17. & cõmuniter fere in omni
ndo marino, prẹſertim ad littora,
ci & algæ ejuſmodi plures inveni-
ntur. Ita *S. Hier. ad Fabiolã, ita Ma-*
an9, Victori9, Forſter9, Pagnin9, A-
nari9, pluresq; alii *Doctores Ebræi*,
orũ non poſſũ nõ hac in parte &
udare cõſtantiã & ſequi ſententiã.
4. Atq; ſic ſtatuendũ eſt, *Mare* סוף
raſi Biblica eſſe nomẽ *propriũ, ſoli*
ari Rubro cõveniẽs, nõ vel *Medi-*
rraneo vel Mortuo, vel ulli alii. Verũ
s ſe opponit *Goropi9* in ſuis *Hiſpa-*
cis, & nõ tantũ *corrigit vulgatũ In-*
rpretẽ, ſed *& omnes antiquiores Phi-*
logos & Theologos, qui per *mare Suph*
telligãt *Rubrũ, cũ ſit nomen appella-*
vum omni mari algoſo conveniens.

§.5. Eamq; in rem adducit loc
ex *Jonæ II,6.* Ubi hoc nomen *S*
uſurpatur, quando ita orat Jon
Vorago circumdedit me, Suph, *m*
alligatum eſt ſuper caput meum. U
per סוּף *Mare* non *Rubrum* ſed *M*
dit. eſt intellig. In hoc enim, non
lud, *Jonas* ex Joppe ſolvens eſt p
jectus.

§.6. Sed ℞. Fruſtraneæ ſunt eæ
gutiæ. Nam vocab. סוּף ibidẽ n
mare, ſed algam ſeu juncũ ſignific
Ibidemque non ut *proprium,* ſed
appellativum nomen uſurpatur. H
enim ſenſus eſt: *Projeciſti me in p*
fundum, in cor marium, & flumen c
cumdedit me, & omnes fluctus tui ſ
pergreſſi ſunt ſuper me, vorago aqua
me circumdedit, & סוּף *Carectum ſ*
alga alligata eſt capiti meo, un
Schilff bedeckt mein Häupt. N
itaq; *Jonas* ea precatus eſt in *Ma*
Rubro, ut hic ineptit Pineda, ſed

Maris Medit.fundo â balæna por-
us, id indicare volens; quod pi-
περιθμεὺς omnes abyſſos, omnes
funditates cum ipſo perreptet, ita
junceta quaſi ejus caput obtexe-
t, utut in ceto adhuc concluſus
erit.Quis autem foret in iſta *Go-*
iana expoſitione ſenſus: *Mare* סוף
gatum eſt capiti meo? quomodo
re Medit. capiti Prophetæ alligabi-
, aut alligatum poteſt dici? Si verò
voce סוף, quoties adhibetur *Go-*
ius velit *mare Medit.* efficere, cur
n & facit in loco *Deut.l.1.* ubi æ-
è *abſolutè ſine additamente* poni-
, ut in hoc Jonæ loco, & tamen
citra omne dubium *Rubrum, non*
dit. indigitatur: Aut cur non e-
m ex *Nilo facit Medit. Mare*, quia
Nili aliquo oſtio adhibetur בסוף
.II.4. in quo Moſes fuit expoſi-
. Notat autem iſto in loco non
ים־סוף ſeu *Mare rubrum*, ſed *jun-*

N *cetum*

cetum arundineum in aliquo N
oſtio.

§.7. Ineptior iſta *Gєropii* aut
ſtantia, aut *excuſatio* eſt, quod
Interp. vulgato *Mare Suph* potue
reddi *Rubrum*, cum tamen ſit int
ligendum *Medit.* quia *Rubrum* e
Mediterraneo continuũ ſit mare, li
per immenſas ambages & circuit
Uti nomen *Ponti, quod unius ma*
nomen eſt, ad univerſum deinceps m
re & quamcunq; ejus partem transf
tur, & mare Myrtoum vel Carpathi
pro quocunq; mari per Poëtas ponit
Ineptiæ. Si *propter continuationem*
ſtã non contiguam ſed interruptiſſi
Mare *Medit.* poſſet dici *Mare Su*
ſeu Rubrum, etiã mare *Perſicum* e
Norwegicum, & Arabicum erit M
ellanicum quia continua ſunt m
ria, licet per immenſos circuit
Aliud autẽ eſt quando apud *Poet*
Pontꝰ pro *quovis mari* Synecdoc

ponitur,&aliud eſſet,ſi *Pont⁹ pro-*
r continuitatem poneretur pro ma-
Ruſſico aut Japonico, idq;propriè.
ammatica à *Rhetorica ſignificatio-*
eſt diſcernenda.

§.8 Hoc *mare Suph* Græci ἐρυθρὰν
ἐρυθραίαν θάλασσαν & Latini
brum Mare appellaverunt. *Ita*
r.l.VI.H.N.c.23 Mare,quod Rubrũ
cere noſtri, Græci Erythræũ. unde?
eſt admodũ dubia,& tot fermè
mmentis conſperſa , quot viri
cti de eo præceperunt.

§.9. Iſtud autẽ ante omnia præ-
ttendum, *Aquam iſtius Maris ru-*
m neutiquam eſſe, ſed perinde *ut*
rum marium & fluminum aquam
abere. Ita *Nobiliß.Dn.* Breuning
ſuo Itinerario tanq. oculato te- is
as Schilff-Meer iſt an der Farbe
t mehr roth / als Pontus . . . l-
bey Conſtant.nopel ſchwartz iſt.

Ita *Ludov. Vartomannus* qui iſ
totum ab intimo ferè ſinus rec
ad ipſas usque freti fauces per
vigavit, in *l.1, Nav. c. 21. Satis eſt*
quit, in *confeſſo omnibus, quod diti*
æquor non ſit Rubrũ, ſed inſtar rel.
æquoris. Johannes *Brodæus Turon*
ſis vir eruditꝰ quam diligentiſſi
percontatus, & omnia penitus
ditâ operâ perſcrutatus, rei iſ
veritatẽ ex oculatis teſtibus co
pluribꝰ exploratisſimè cognit
his verbis explicat. *Sæpe numer*
multis ſciſcitatus ſum, qui tempeſt
bus in hoc mare ejecti, quique eti
huc, peregrè in has regiones profe
multos dies contemplati eſſent, an
ritati conſentirent, quæ de ejus ru
aqua, & arena partim vulgo jactar
tur, partim etiam à claris homini
literis mandarentur. Quorũ nonn
infantiam meam mirari, alii ſtult
am ridere, qui mihi fucũ fieri non
tir

rem. Neminem porro adhuc tam ſto-
dum nautā reperiri, qui mare illud,
ubrum nuncupatum, ab Oceano no-
ro quicquā differre prædicaret. His
emina habet *Curtius l. VIII. Hiſt.*
Mare certè, quo adluitur, ne colore
uidē abhorret à ceteris: Ab rege Ery-
ro inditum eſt nomen, propter quod
mari rubere aquas credunt. Ex his i-
q; patet, hoc Mare non *reapſe ſed*
mine ſaltem rubrum eſſe.

§.10. Tanto magis mirandū eſt,
uod viri tam graves & eruditi ſol-
citi fuerint de *Rubedinis aquarum*
uſa: *διότι* inveſtigaturi cum de
ὅτι nondum conſtet. Hinc apud
atoſthenē nonnulli, ut & *Artemido-*
s aliiq; *colorem tantum apparentē*
efendunt, iſtiusq; cauſam dare al-
borant, dum *ad reflexionem radio-*
decurrerunt, exq; eorum repercuſſi-
e ad littora facta atq; in aqua algida
cepta apparentem iſtius rubedinem
efficí

efficí voluerunt. *Photiꝰ in Bibl. l. 1.*
p. 717. ex *Agatharchide* recitat ali
qui *eandem reflexionē ſolarium ra*
orū retinentes, iſtos *ad montes fer*
volunt, eosq; cum ſol *acri & ig*
radio feriat, carbonis (igne rubent
imaginem exhibere: Arena v. cumu
ſubrubentes per litora ortum verſꝰ
multa ſtadia paſſuum exſtare. Relu
tem g. atq; emicantem ex utrisq; ſpl
dorem (αὐγὴν) *cum in fretum incid*
ſimile continentis colore mare infic
videri. Addunt tamen, alios perh
bere, *ſolē ibi non, quemadmodū ap*
nos, claris & fulgentib. radiis mari
quas impetere, ſed ſanguinis ſpeci
habentibus; quibꝰ effici, ut ipſum qu
mare ſanguinei propemodum colo
ſimilitudinem referat.

§. 11. Ab his non procul rece
OuranioꝰHiſtoricus non ignobilis Re
Arabic. l. 2. montes iſtos rubentes r
tinens, aliquidq; novi commen
adde

ddens: Namq; ἐρυθρὰν θάλασσαν
a nuncupatã tradit. ἀπὸ τῶν πα-
ρακειμένων ὀρῶν, ἃ ἐρυθρὰ δεινῶς εἰσὶ
ἡ πορφυρᾶ. Καὶ ἐπὰν βάλλῃ εἰς αὐτὰ
ἥλιος τὴν αὐγὴν, καταπέμπει εἰς
ν θάλασσαν σκιὰν ἐρυθρὰν. καὶ ὅμ-
ρω δὲ κατακλυσθέντων τῶν ὀρέων κάτω
ῥῥυέντων εἰς θάλασσαν, οὕτω γίγνε-
ται ἡ θάλασσα τὴν χρόαν *ab imminen-
bus montibus, qui valde rubri ſunt &
urpurei. Atq; ubi ſol eos radiis illu-
raverit, deorſum in mare jaculantur
mbrã. Porro imbre proluti aquis ſicis
ndiq; in mare defluentibus, conſimili
olore illud intingunt.* Aſt hi *autores*,
rem falſam pro re certa ſubſtitu-
nt (2.) *colorem realem cum intentio-
ali* confundunt. Namq; ex reflec-
ione radiorum ſub rubida tinctu-
a aquæ rubicunda nunquam fiet.

§.12. Ineptiores ſunt, qui *colorem
ealem* quærunt, ubi nullius eſt:

Eumque

Eamq; vel *arceſſunt à fundo rub*
qui rubeus apparet per aquas p
ſpicuas quod facit Schindlerus
Lexico in voce סוף; vel *ab alga*
fundo hærente, quod *Claudianus* P
tarum more fecit, vel *à fonte ne*
quo, qui *aquam rubicundam ac mi*
plenam in mare emittat, quod fa
Cteſias Cnidius, homo mirificè φι
μυθος, *Regum Perſarum Medic*
Mirum ubi *iſtum fontem* ponat C
ſias. *Pauſanias* certè in *Meſſen*. *p*.
ponit talem *fontẽ ad Joppẽ* in ter
Sancta : Ita enim habent veri
ξανθὸν δὲ ὕδωρ ἰδέν τι ἀποδέον
χρόαν αἵματος, Ἑβραίων ἡ γῆ πα
χεται πρὸς Ἰόππῃ πόλει. θαλάσ
μὲν ἐγγυτάτω τὸ ὕδωρ ἐστι. λόγον
ἐς τὴν πηγὴν λέγουσιν οἱ ταύτῃ. Περσ
ἀνελόντα τὸ κῆτος ᾧ τὴν παῖδα πρ
κεῖσθαι τοῦ Κηφέως, ἐνταῦθα τὸ αἷμα ἀπ
νίψασθαι. *Aquã rutilam, quæ colore*
ſa

neum exhibeat Hebraeorum terra
bet ad urbem Joppen. Ac proxime
dem mare eſt, hæc aqua. Sermo in-
enarum autem pervulgatus eſt de
fonte, Perſeum poſtquam interemit
um, cui expoſita erat Cephei filia,
uiſſe eodem loco ſanguinem, quo re
rſus erat. Si iſtũ *fontem* intellige-
Cteſias, quem hîc poſuit *Pauſa-*
s, æque fabuloſ9 eſſet, & menda-
Græciæ acceptò ferendus eſt: Sed
Cteſiæ ad *mare Arabicum* repo-
ndus, non procul â *ſinu Perſico in*
rmania h. e. in *Sagdiana vel Sag-*
ia, quæ *ſinus Perſici inſula* eſt, *Car-*
niæ adjacens. Ita enim tradit *Ju-*
ap. Plin. l. XXXIII. c. 7. & Ptolom.
ogr. l. VII. c. 8 Σαγδιανὰ ἐν ᾗ μίλτος;
gdiana in qua Minium. Ex hujus
ulæ Sagdianæ minio fœcundæ
turę ortus videtur *fons ille fabulo-*
. Sed ex eo Terræ ſitu potius tria
ria Rubra conficiuntur: Medi-

terraneum â fonte Joppes rub
Perſicum & Rubrum â fonte Sag
anæ minioſo.

§.13. Exploſis iſtis fabulis. *Po*
Mela Lib. III. de Sit. Orbis c. 7. P
l. VI. c. 23. Curtius l. 8. ſunt audien
qui ita dictũ volunt ab *Erythra, R*
Inſularium in Mari Rubro, qui c
eſſet *Andromedæ* & *Perſei* filiꝰ, his
ſulis imperitaverit, atq; in una
rundem, *Ouracta*, ſepultus ſit.
& hæc fabulam ſapiunt. Nec de
ſulæ nomine conveniunt. Nam
nius, Mela, Stephanus & Dionyſius
regietes vocant ὤγυριν: *Eratoſthe*
appellat Tyrinam. Nearchus Dora
Ptolomæus ὠορόχθαν vel βορόχθ
Nec de certo confeſſoq; *loci po*
quicquã certi habent. Nam *Ogy*
ſive Tyrinam aliqui intra ſinum Perſ
collocant, alii eam inde duobus ſtad
rum millibus in altũ Oceanum ver
auſtrum promovent extra Carma
Prom

romōtoriū. Nec de *homine ipſo* ſatis
onſtat, an *Erythra*, an *Eryihrus*, an
rythraus fuerit appellatus , an in
erſia natus, an *Græco genere ſatus ſit?*
i iſte *Argivus*, *Danaës filius* fuerit,
atim prodit, ἀπὸ τῆς ποιητικῆς ἐξυ-
ίας *à Poëtica licentia* eſſe fictum.

§.14. Sed fortaſſis tutius eſt *Per-
ſam* ponere, quod facit *Photius in
Bibl. f.1322. ex l.1. Agatharchidis Hi-
tor. c.2.* qui ita edoctus eſt à *Boxo*
quodam *Perſa*, *Erythram quendam,
enere Perſam, filiū Myozæ quæſiviſſe
oves equosq́, leonum inſultu exterri-
os & in inſulam quandam fugatos;
uos cum ille per mare, conſtructa illic
rimum rate, ſectaretur, armento in-
ento, commodam ſibi ſedem in inſula
legiſſe, inq́ eā, ut & reliquā orā mari-
imā (è Perſia accitos) colonos miſiſſe,
elagūq́ de ſuo nomine appellaviſſe.* Sed
Boxꝰ iſte nugator egregiꝰ fuit, & *fa-
ulis Græcis* gnaviter *imbutꝰ*, utpote

N 6 qui

qui *patria relicta, Athenis diu vix*
teſte *Agatarchide.* Ideo quod *Gr*
de Erythra Achivo, iſte de *Erythra Pe*
ſa incruſtavit, figmentis utrinq
aſperſis. Nam non *prævidit inept*
fabulator, nomina ἐρυθρὸν, ἐρ
θρὰ, ἐρυθρίας, aut ἐρυθραῖος
nnia *nomina Græca eſſe*, nec ab *idi*
mate Perſarum, nec Arabum, nec Æg
ptiorum Mare Rubrũ accolentiu
proficiſci potuiſſe.

§. 15. Quorſum g. tandem? aut u
de denominationẽ petem9 Rub
aut Erythræi maris? cum *Nicola*
Fullero petemus à *Domino Edoma*
& maris Edumæi, qui fuit *Edom*, i
quod *Rubrum ſignificat.* Placet ipſ
Fulleri audire verba ex *l. IV. Miſ*
c. 20. Erythras, inquit, ſeu *Erythru*
planiſſimè is eſt, quem nomine quiden
ſacræ literæ Eſavum appellant, cogno
mine autẽ Edomum, Iſaaci filiũ gran-
diorem, Jacobi fratrem. Eſt enim אדם
Græc

raecè πυῤῥὸς ſive ἐρυθρὸς, Latinè
ber. de quo ita Gen. XXV,30. dixit
ſavus Iacobo: Sine ut ſorbeam de rufo
ó. Nam feſſus ſum: Quamob cauſā
catum eſt nomē ejus Edom. Atq; adeo
m primū in lucē ederetur, quamvis
ſau ſtatim ob omnibus diceretur (à
עשׂ ſcilicet) h.e. factus vel perfectꝰ,
t paratꝰ, quoniam perfectè pilis or-
tus, puerorum inſtar, qui ætate ſatis
aturi ſunt, natus eſt, tamen quia eſt
ארומן πυῤῥάκης aut πυῤῥὸς, rufus
e ruber, hoc eſt, frequenti pilo, eoque
bro aut rufo denſiſsimꝰ, ex utero pro-
ret; inſitam jam tum in ſuo corpore
uſam nominis Edom geſtabat, inque
omptu etiā poſitam: quæ poſtmodum
ſigni illo eventu juſculi rubri expe-
i, & juris primogeniti, ſimul venditi
rſus renovata & confirmata; æquè
nctorum ſermone celebratū reddidit
men hoc EDOM, atq; illud Eſau. Itaq;
ſavo nomen EDOM, i.e. πυῤῥὸς ſive

ἐρ-

ἐρυθρὸς Ruber, privatũ erat & pec
are nõ ſolũ naturali proprietate:
notam Zoilo etiã Poëta inusſit)
fortuitâ inſuper appetitione & me
rabili exinde dignitatis primoge
venditione. Viro huic quantũ ad hæ
culũ, ſumma aderant omnia: robu
animꝰ & bellicoſꝰ, egregia generis cla
tas; eximia corporis forma planéq;
ait ille) regio principatu digna, εἶδ
ἄξιον τυραννίδος; affinitas ſplendic
ſima potentiſſimaq; in matrimoniũ
ctæ Mahalatha Nabalothi Nabatæ
authoris, & Iſmaelis filii primogen
ſorore germana; copiarũ militariũ
miſſima præſidia, illuſtris rerũ geſta
gloria, maxima divitiarũ & opũ affl
tia, regionis amplæ imperiũ antiqui
mũ juxta ſtabiliſſimũq; Hæc quidẽ n
rito ſunt ducenda regalia, & ejusmo
quæ nõ niſi, in virum principẽ, & He
icũ convenire queant. Haud miran
igitur ſi EDOMUS, *h. e. Erythras vel E*
thrus, vir tantus præſertim, regioni

litionẽ ac poteſtatẽ ſuã redactæ nomen
dedit, ut&illa ארץ ארום *Terra Edom*
ſive terra Erythræ, atq; adeo ſimpliciter
ארום *(Edom) generè ſcilicet fœmineo,*
Syriacè Edõ, Arabicè Adoumai, ἰδου-
μαία, Idumæa vel Erythræa appelletur.
Gens autẽ ipſa Edomitæ, vel Idumæi, vel
Edoumæi, Gracè ἰδουμαῖοι, quæ vulgati-
r eſt Scriptura: vel etiã ἐδουμαῖοι, quæ
verior, & â Stephano annotatur. Verba
Stephani, quãvis mẽdoſa ſint adſcribã,
quandoquidẽ & corrigere fortaſſe cõdu-
cet, & explanare: Ἰδουμαῖοι ἔθνος Ἑβραί-
ων (lege ἀράβων, *non me, ſed Sunio Hi-*
ſtorico, apud hunc ipſũ Stephanum, au-
thore) ἀπὸ ἀδόμου. ἄδομα γὰρ ἰουδαῖοι τὸ
ἐρυθρὸν καλοῦσιν. ὅτι ξανθὸν βρῶμα
δούς τῷ ἀδελφῷ (lege *αὐτῷ ὁ ἀδελ-*
φὸς, ſacris literis cõfirmantib9) τὰ
πρωτεῖα εἰλήφει. *Idumæi (inquit) Gens*
eſt Arabica ab Adomo. Adomum enim
Iudæi rubrũ vocant, quoniã cibo rufo ei
conceſſo frater primatum præripuit.

§.16. Porro Edomum iſtum, qu
totius *Regionis ſeu Provinciæ domin*
ac princeps evaſit, imperio item mar
eandem regionem præterfluentis ſim
potitum eſſe conſentaneum appare
Etenim *Idumæa nupera & noviti*
quam deſcribit Ptolomæus, veteris (d
qua jam agimus) *pars eſt tantumm*
do, eaq́; exigua; terminis nimium an
guſtis, quaſi in obſcurum aliquem an
gulum obtruſa. Antiquam autem ſpa
tioſiſſimã fuiſſe conſtat; ut quæ univer
ſam Nabatæorum gentẽ ſibi vendica
rit; maximam Arabiæ partem Petræ
comprehenderit, & fines ſuos ad ſinun
usq; Arabicũ longo ora maritima tra
ctu, protulerit. Teſtatum eſt enim Idu
mæos & Nabatæos in populi unius cor
pus cõvaluiſſe & multo omnium Arabi
fertiſſimos & bellicoſiſſimos exſtitiſſe
id quod de Edomo ejusq; poſteri
divinitus prædixerat *Iſaacus* juxta
illud *Gen. XXVII, 40. Gladio tuo vi-*
ves

: & Sacræ Scripturæ volumina
ribus locis demonſtrant. Itaq;
ſolos ex toto Arabũ genere eximio
peculiari quodam cognomento inſi-
itos accepimus, ut Dachareni dice-
ntur. Δαχαρηνοὶ ἔθνος Ἀραβίας
ὸ ναβάτου προσαγορευθὲν Ναβαταῖον.
μαίνει δὲ τὸ δαχαρηνοὶ ἀρσενικῶς
ege ἀρσενικοὺς; ex authoritate Eu-
thii, reiq; ipſius veritate) *Dacha-*
ni (inquit Stephanus) *Gens eſt A-*
bia â Nabate denominata Nabatæa.
nificat autẽ Vocabulum Dachareni
aſculos: â nomine videlicet Arabico
Syro, דכר *marẽ, vel maſculũ deno-*
nte: quod non ut ceteri Arabes, ἀ-
όβιοι, *mollitiâ ſcilicet infames, ani-*
os gererent imbelles ac muliebres, ſed
res ſive viriles, ad bella fortiter ſu-
pienda & conficienda.

§.17. Et ne quis *excipiat*, antea â
obis negatum eſſe, quod *hoc mare*
men habeat â viro quopiam: Inſo-

lens-

lensque eſſe â *viris ſeu accolis no*
na maribus dari, utrumque rectè
fellit *Fullerus*. Prius quidẽ, *diſt: in*
Erythram iſtum fabuloſum, ſive Pe
ſive Græcum, qui illic nunquam fui
Erytham verum, qui Edomus ſeu Eſa
quem ſi nominare ſciviſſet *Curti*
nihil repugnaſſet. Qui ita: MA
QUO ALLUITUR, NE COLORE *quic*
abhorret â cæteris. Ab Erythro pro
ſubſtituendum eſt EDOM, *qui lin*
ſancta Ερυθρὸν *ſeu rubrum ſignific*
Rege inditum eſt nomen, propter q
ignari rubere aquas credunt. Ita qu
que explicandus eſt *Suidas*: ἐρυθ
θάλασσα ἐκλήθη, οὐκ ἀπὸ τῆς χρο
τοῦ ῥοθίου, καθάπερ τινὲς οἴονται, ἀ
ἔκ τινος ἀνδρὸς, ἐρυθρὰ τὴν πρόσω
ψαν ἐνδυναστεύσαντος· τοῖς δὲ
αὐτοῖς *Mare rubrũ non ex colore un*
nomen accepit (ſicut opinantur q
dã) *ſed â Viro quodã Erythra i. e.* 'R
FUS ſeu EDOM, appellato, qui in

ius principatu tenuit. In hoc qui-
m certè uterq; nobis aſſentitur,
θ‹ερ›ὰν θάλασσαν, *Mare rubrum*
è dici, ſed ea lege, ut *cognomen il-*
Maris à nomine Poſſeſſoris ſumptū
ſtimetur, non *ex natura rei*.
§.18. Ad *alterum* pariter in prom-
a eſt *reſponſio*. *Nil novi eſſe ab Inco-*
ā Regib9, & Dominis Maris *Mare de-*
ninari. Nonne *Mare Achivum*,
re Myrtoum, *Mare Venetum*, *Tyr-*
num, *Arabicū* inde appellantur?
tuitne *Atlas mons unus vaſtiſſimo*,
eano nomen indere, *ut Atlantic9 di-*
etur? *Ampliſſima verò & celeberri-*
regio Edom exiguo mari cōtermino
men dare nō potuit, *ut Edomaū voca-*
ur? *Certè poßeßa quilibet rei quam*
ſidet, *jure optimo nomē ſuū imponat*.
avo igitur, qui eſt EDOMUS *omni ra-*
one licuit tā mari quā regioni mari-
mæ, *utriq; Domin9 ac Princeps nomi*
ſui quaſi Charactere notaq; impri-
mere, *ut*

Edomæum utrumq; antiquitus pa
vocaretur. Si igitur *Palæſtini,n*
Mediterraneum; cujus nec ita c
neq; magnâ ex parte Domini er.
nuncupare tamen nomine ſuo c
verunt *Palæſtinum*, quidnî & *Edo*
Arabicum quod diutiſſimè tot
tenuerunt, nomine itidē ſuo n
cupârint *Edomæum*? At quid qu.
Edomæum aliud eſt, quam ἐρυθρὸν
θραῖον *vel Rubrum*? niſi quod, *i*
Hebraicè enunciatur; hæc Græcè L.
neq; ut Cephas Πέτρος *& Petrus. T*
mas Δίδυμος *& Geminus cæteraq*
jusmodi.

§.19. Dicet aliquis: Si ergo ab
DOMO dicitur hoc mare, non deb
RUBRUM non ERYTHRAEUM, ſed
DOMAEUM appellari; R. *Neutrum*
malè. Prius juxta *idiotismum Ebræ*
poſterius juxta ſenſum *idiodismi*
bræi dicitur. Nam *LXX. Interpp. q*
crederet neſciviſſe, Colorē hujus ma
rubru

rum non eſſe, ii tamen reddiderunt
e numero ἐρυθρὰν θάλασσαν, *ſe-*
i ſcil. indubitatā ſacræ Geographiæ
hiſtoriæ fidē. Non itaq; falſo appel-
unt, ſed appellatione more poſſeſſivi
ominē Edom (*quod eſt* ἐρυθρὸς vel
ber) *derivata, Mare quoq; Edom*
ἐρυθρὸν *vel Rubrū & verè & vulgò*
i noverunt, quod τοῦ ἐρυθροῦ Rubri
t, ſive ad τὸν ἐρυθρὸν *ad Rubrum il-*
m ſpectaret. Itaq; *vocabula* ἐρυθρὸν
Ruber in hoc loquēdi genere propria
nt, non appellativa, κτητικῶς *non*
υσικῶς adhibita, poſſeſſionis non Na-
ræ reſpectu intelligenda.

§. 20. Decipiuntur igitur ii, qui
are Rubrum nonniſi *appellativè*
mi poſſe putant, & vel *colorē ma-*
s nativum, vel adſcititium neceſſa-
denotari ſomniant; quum hac
quendi formula Proprie dunta-
t accipi debeat illud epitheton,
ſolā *Dominantis Edomi* h. e. Rubri
vel

vel Rufi ditionem poteſta tmq;
dicare. *Proinde* γραφικὸν ἁμάρτ
cenſendum eſt, quotiescunq; minu
pingitur Rubrum, quandoquidem
juſculo, utpote nominis proprii init
occupans, ſcribi oportet, ſunt *Ful*
verba p. 550.

§. 21. *Agatharchides* jã olim ſubn
nuit non idẽ eſſe vocare θάλασ
ἐρύθρα καὶ ἐρυθρὰν, *Mare Erythra, & M*
re Erythræum, apud Photium in Bib
718. τὸ κατὰ γὰρ κυριεύσαντα σημαίνει
θαλάσσης ἄνδρα· τὸ δὲ τὸν πυῤῥότ
δηλοῖ τῆς ἐνδείσης φύσεως. *Illud en*
deſignat virũ, qui in id mare domin
eſt, hoc dicto mari inſitum atq; inn
ruborem. Eſt autem loquendi
ratio, quæ à colore nomen fecit, fal
Neq; enim Rubrum eſt mare; ſed q
ab eo qui in mari poteſtatem habu
vera. Agatharchidis veſtigia nõ
viter premit *Brodæus, & Mare Rub*
falſo ita appellari, apertiſſimè pronu

Itane verò? Quid ergo fiet de tot
nq; gravibus autorib9 Græcis &
tinis, qui & Rubrum & Erythræū
pellarunt? Imprimis ſi iſtam de-
minationem non â colore, ſed â
ſſeſſore derivent.

§.22. Unum adhuc ſuper eſt deci-
ndum, an *Inſula iſta Gaditana, quæ*
itur Erythia, ab Erythræo Mari dicta
ab *Erithræis incolis transplantata*
Ita quidem Scriptum invenio in
nio l. IV. H. Nat. c. 93. Vocatur *ab E-*
ro & Philiſtide Erythia, â Timæo
Sileno, Aphrodiſias, ab indigenis, Ju-
is. Erythia dicta eſt, quoniam Tyrii
origine eorū orti ab Erythræo Mari
bātur. Ex quo ſua transſumpſiſſe
detur *Solinus in Memorab. c. 22. In*
iteBætica eſt Inſula, quā Tyrii à Ru-
profecti mari Erithræam, Pœni ſua
ua Gadir ſepē nominaverūt. Hinc
am eò inclinare videtur *Silius I-*
ic9 qui lib. XVI. vocat littora *Ery-*
æa. *Nam*

Nam repeto Herculeas Erythra
littora Gades.

Veruntamē nos in Capite ant
dente §. 9. ex ſacris declaravim
Tyrios à Mari Rubro non deveniſſe
potius αὐτίχθονες *fuiſſe, ideoq; i*
Plinii documentum per ſe corruit. N
verba ejus ſatis ſana apparent
modo concepta: *Erythea dicta*
quoniam Tyrii ab origine eorum o
Libri nihil adjuvant, niſi quod
bent ab origine earum. Ne dub
emendare: *Erythea dicta eſt, quoni*
Syrii aborigines earū orti ab Eryth
Mari ferebantur. Tyrii *auctore*
Conditores tam Gadium quā Eryth
Ideo Erytheam nominatam dicit, q
earum Inſularum aborigines ab E
thrao Mari orti. Vocem *Aborigi*
hic uſurpavit pro *conditoribus & o*
ginis auctoribus, quos Dionyſius
πρωτογόνους vel γενάρχας vocat; co
ſul. hic omnino Strabo eſt. Hi
M

ni de Erythea & Gadibus verſus
t.

εχομένη στὶ νῆσος ἡ καλουμένη
θεια μεγέθει μὲν βραχεῖα παντε-
λῶς
ν ἀγέλας ἔχουσα καὶ βοσκημάτων.
σεμφερεῖς ταύροις τε τοῖς Αἰγυπτίοις
τοῖς κατὰ τὴν ἤπειρον ἔτι θεσπρωτίοις.
σεσπερίοις αἰθίοπας οἰκιστὰς ἔχειν
ουσιν αὐτὴν γεινομένης ἀποικίας.
της συνέγγυς ἐστὶ νῆσος ἐσχάτη
ουσα Τυρίων ἐμπόρων ἀποικίαν.
ειρ ὅπου μέγιστα γίνεσθαι λόγος
. . . . .

SECTIO II.
De
THARSIS.

Summaria.

§.1. De Tharſis Diſput. Goropiana
§.2. Tharſiſch eſt vel nomẽ propri
§.3. vel appellativum,
§.4. Tharſish. I. eſt mare.
§.5. & in famoſioribus locis Bibl.
§.6. Naves maris quid?
§.7. Fautores hujus acceptionis.
§.8. Tharſis non eſt proprium pecu
ris alicujus regionis nomen?
§.9. Num Tharſis ſit peregrina &
mota regio?
§.10. Mare dic. Tharſchiſch à col
§.11. An Tharſis ſit Hiſpania Bæt
§.12. Neg. duplici ratione.
§.13. An duplex Navigatio & claſſi
duplici portu in duplici mari ive
§.14. Pinedæ contradictio in termi
§.15. Malvenda rectè unam defen
§.16. An una iſta in Ophir & Hiſpa
am uno itinere excurrerit?
§.17. Tharſis, Phorcunus quaſi Ph
Kühn. Tarteſſi Therſitæ. Pactũ

ter Rom. & Pœnos de non ſuperando
θηρονίῳ & Maſtia.

S Ecunda Diſputatio, quæ no-
bis hic cũ Goropio Becano in-
cedit, eſt de nomine Tharſis Ebr.
תַּרְשִׁ quod comuniter ab Inter-
tibus tanq: nomen loci retinetur
arſis, ſeu Tharſiſch: ſed fideliter o-
ibus locis Biblicis excusſis, in
ibus hæc vox occurrit, ita pro-
ntiandum eſſe putamus.

§. 2. Nomẽ תַּרְשִׁישׁ accipi vel ut
nen propr. vel ut Appellat. Ut pro-
ũ, notat partim artificẽ inſignẽ ex
s Javan, Gen. X. 4. partim cubicu-
ũ Ahasveri Regis de quo Eſth. I. 14

§. 3. Ut appellativum notat, par-
Beryllũ thalasſium, ſeu pretioſum
rinum lapidẽ Exod. 29, 20. partim
Mare Pſ. 48, 8. Pſ. 62, 10. Eſ. 2, 16. c.
Jer. 10, 9. Ez. 27-12. Ez. 38, 1. Jon. 1, 3.
n locis de Navig. Salom. agenti-
omnibus.

§. 4. Et in hoc ultimo ſenſu hoc quoq;

in *negotio & Navigio Salomonis*
men תַּרְשִׁישׁ accipiendũ eſſe a
tramur cũ *B.Luth.* qui paſſim r
didit die Meer-Schiffe it: die Sc
auff dem Meer. Et rectè quidem

§.5 Ita enim OMNIA *iſta loca B*
ca, in quib' hęc vox adhibetur, p
ſunt reddi. utpote *Pſ.* XLVIII. *8.*
ves Tharſis Euro perfringes. Na
Tharſis i,e. *Oceani*, *ſ. Oceanicæ* M
Schiffe/die auf der offenbarẽ See
ren/die zubrichſtu durch den Oſtw
aut ut B. Luth. Du zubrichſt
Schiff im Meer durch den Oſtwi
Pſ. LXXII, 10. *Reges Tharſis, & Inſul*
manus reddent. Quod B.Luth. it
hoc modo. Die Konige am Meer
in den Inſuln werdẽ geſchenck brin
Pariter *Eſ. II. 16. Dies Domini ve*
ſuper omnes Naves THARSIS, *& ſu*
omnes picturas concupiſcibiles, qu
rectè noſter Megelander: über
Schiffe im Meer und über alle kö

Arbeit. *Eſ* XXIII.1. *Ululate naves* ARSIS i. e. *Oceani ſeu Maris*. Jer. .*Argentum extenſum de* THARS S *Aurum de* UPHATZ, afferetur: Sil- n Blech bringt man auf dẽ Meer /Gold aus Uphas. *Ez. XXVII.12.* ARSIS *erat negotiator tuus*: Du t deinen handel auf dem Meer ge- t & Ez. XXVIII.13. *Arabia & Dedan negotiatores* THARSIS Die Kauff- e auff dem Meer/ *dicent tibi &c.* . I. *v.* 3. *Et ſurrexit Jonas adfugi- um in* THARSIS *à facieb9 Domini.* nas flohe für dem HERRN und lte aufs Meer/ Et ſic paſſim B. n: - Lutherus vertit, ſenſu perquã o & congruo.

§.6. In eodem quoq; ſenſu alia loca 1. *Reg. X.22. & 2. Paral. IX.* unt exponenda: *Navis Tharſis i in Mari cũ Navi Chiram: Semel ribus annis veniebat navis Tharſis tans aurum & argentum &c.* Das

Meer-Schiff des Königes/ das a
dem Meer mit de Schiff Hiram fu
kam in dreyen Jahren einmahl. x
Par. IX, 21. Et naves Regis euntes(
ibant) in Tharſis cum ſervis Hura
ſemel *in trib⁹ annis veniebant na*
Tharſis, portantes aurum. Die Sch
des Königs fuhren auff dem Meer r
den Knechten Huram. Ita ſc: ut
ves Tharſis ſint naves Maris ſeu M
rinæ, Oceani ſeu Oceanicæ: Gro
See-Schiffe/ *euntes in Tharſis h. e.*
Mari tanqu. medio navigationis.

§.7. Et ne cuipiam hæc verſio a
acceptio inſolentior appareat,
lios allegamus quoq; autores, pr
ter B. noſtrum Lutherum, qui a
nos ita acceperunt atq; intelle
runt: *Hieron. ad Marcellin. Foreri*
in Eſ. II. Leo Jud. in Reg. X. Eman
de Saa in Pſ. 47, 8. Marinum in A
Noe, Thom. Malvendã l. 3. de Antic
c. 20. Riberam in Jon. I. Perer. in G

Genebrard. in Pſ. 47. Beroald. in ron & ipſum Pinedam l. IV. de Reb. c.16.f.277. D. Salmuth in Panci- p. 34.

§.8. Hinc itaq; non rectè ſentire to, qui (1) vocab. *Tharſis in hac igatione accipiunt pro peculiari uaregione in India,* quod facit *à Coſta de Nat. N.O. l.1.c.14. Pe- us in Daniel Pineda l. IV. de Reb. f. 2.* ſecuti fidem *Abulenſis, Joſe-* atque *Theodoreti qq. in 3. Reg. X. p. m. 763.*

Aut qui (2) *Carthaginem aut ali- Africæ terræ tractum* interpre- tur, quod faciunt *Vatablus ad 1. X. 3. Montanus in Phaleg. Poſſevi- in Appar. Sacr. l. 11. c. 5.* imitati em *Chaldæi Paraphraſtæ, R. D. nchi & Theodoreti in Jon.*

Aut qui (3) *Africam meridionalem lie Angolam* dictam, uti putat *E- n. de Saa in 2. Paral. 9.*

aut

aut qui (4) *Natoliam ſeu Aſiã* *norem & Ciciliam* ponunt, autor *Pererio, & Ribera in Jonam, & B.* *ald in Chron.*

Aut qui (5) *Ciliciam* & in *ſpecie* *liciæ Urbem, quæ Tãrſ9 ſcribitur,* a ex natalibus S. Pauli clara eſt, qu *Anſelmus, Nic Lyranus, Iſtella, O.* *ſter, Lipomanus,* aliiq; plures ſci unt.

Aut qui (6) *Inſulas Maris Me* *terranei à Cypro ad Orientem & Aq* *lonẽ diſſeminatas,* quod *Gaſp. Sa* *Comm. in lib. Reg. f. 1134.*

Hi omnes iſtud præſupponu quod vox *Tharſchis ſit proprium* *quod alicujus regionis nomen*, qu tamẽ, etiamſi alibi procederet, locum non haberet, cum nulli talis regio, vel apud ſacrũ vel p fanum ſcriptorem ita adhibeat

§. 9. *Cautiores* ſunt ii, qui *appe* *tivi nominis ſignificationem retine*

pe

regrinam tamen aſſumunt , &
cunt,aut *ſemotiſſimas & peregrinas*
giones ſignificari,quod itidem fa-
Joſ.à Coſta l.1.de N.N.O.c.14. Ita
im ibidē loquitur: *Ophir & Thar-*
in divinis literis ſæpius non certum
quem definitumq́; locum ſonare ſu-
cor.ſed generale potius eſſe vocabulū
emq́; efficere apud Ebræos, quod apud
s Vulgo Indiarum Vox. Nihil enim
ud Vulgari tritoq́; uſu Indiarum
mine noſtrates accipiunt, quam re-
tam procul regionem,eamq́; opulen-
& à conſuetudine noſtrarum rerum
rificè differētem. Et mox adhunc
ane modum: *Tharſis apud Ebræos*
detur mihi non certum aliquem lo-
m deſignare frequentius ſed commu-
er regiones omnes remotas , easdēq́;
inione hominū mirabiles & opulen-
: aut cum *Caſp. Sanctio* per *naves*
arſis, Tharſicas intelligunt,h.e.bene
nitas & inſigniter magnas,tales ſc.

 quales

les in *freto & Oceano* durare valer

§. 10. Sed omnium optimè & t
tisſimè prius ſignificatum in *noti*
ne Maris ſeu Oceani retinetur, utp
te quo multis ſatis fieri poteſt d
biis, in hac præprimis materia
Navigatione Salomonis. Ita nim.
mare dicatur תַּרְשִׁישׁ à colore *cær.*
leo; quam & *Hyacinthus ſeu Thalaſſi.*
beryllus & mare exhibent. In qua
noſtram ſententiam, ſi prior ſtab
lis non foret, non invitus deſce
det *Joſ. à Coſta, vir* cui in hac
multum tribuo *l. 1. de Nat. N. O. c. 1*

§. 11 Iſte autem nodus *Goropia*
potisſimum hic eſt incidendus, *A*
Tarſis ſit Hiſpanica Bætica, ſeu Mar
tima & Gaditana? Id enim iſte omn
bus modis evictum it, *Goropius*
Hiſpan. f. 73. Invenioq; plures ej
opinionis baſiatores, *Anaſtaſiu*
Synaitam Franciſc. Forerium in E
XXIII. Bozium Eugub. de Sing. Eccl.
XV. c. 18. *Sotomajor & Riberam in Jon.*

ec procul hinc abeunt *Barth. Ni-ſius in Chorogr. p.* 84. & *Ioſ. Scalig. mmen. in Auſon. & Sam. Bochartus p. I. Geogr. Sacr. l. II. c.* 7.

§. 12. Et fateor, ſi qua ſententia ex rioribus mihi eſſet ſuſcipienda, nc ultimam præ ulla alia eligerẽ, i, quia *Tyriorũ navigationes & nego-ationes in Hiſpaniam admodum ce-brata ſunt,* tum, *quia magna eſt co-atio vocũ inter Tharſis* & *Tarteſſon,* eſt *una ex Inſulis Gaditanis, litto-busBæticis proxima,* tũ deniq; *quia agnæ Hiſp. Divitiæ priſcis admodũ lebrantur.* Sed quo minus hiſce bſcribam hæc duo me movent.) Quia nunquã adducor ut *credã, lom. ex Aſion Gaber portu Maris Ru-i voluiſſe navigare, nedum naviga-ſſe in Hiſpaniã, cũ potuiſſet faciliori breviori via ex Ioppe aut Gaza eo ittere, ſociis Tyriis, ibi locorum em-ria habentibus.* (2) quia ſi *Tharſis*

eſſet

eſſet Tarteſſis Hiſpanica, Tarteſſis i,
Bœtica eſſet mater, & Tyrus ejus fi.
& colonia, quod apertè falſum ex
mnibus profanis hiſtoricis & Ge
graphis. *Tyrii enim Colonias ſuas*
Hiſpaniam & præprimis in Tarteſ,
& Gadirã transplantarunt, non co
tra Tarteſſi & Hiſpani ſuas in Tyrio
terrã. Conſequentia nititur Teſt
monio *Eſaiæ c. XXIII.* 10. qui ita a
Tyrum: *Tranſi terrã tuã velut riv.*
בַּת־תַּרְשִׁישׁ *filia Tharſis, nõ cingu.*
ultra: Fahr hin in dein land wie ei
Strom/du Tochter des Meers/in El
du Tochter Tharſis. Si jam per *Tha*
ſis intelligas *Tarteſſum Bæticã, Tyr*
erit filia h. e. Colonia Tarteſſi, quo
ut dixi oppidò falſum. Et vel ex u
nico hoc loco ſignificatio genuin
voci *Tharſchiſch* poſſet reſtitui: U
taceam, quod in iſta *Tarteſſi Bætic*
præter *Salinas & Thynnorum piſcati*
onem nihil ſingulare ſit, ut ex *Geor*
gi

Hæfnagelio Antvverp. Belga, qui
nc Inſulã perluſtravit, & ex *Abr.*
*telii Theatro f.*19. eſt manifeſtum.
æ certe muneribus *Navigationis*
lom. neutiq. ſunt annumerata.

§ 13. Ex dictis facile poterit di-
dicari, quid ſtatuendũ ſit de eo:
duplex fuerit Salom. Claſſis & na-
atio, altera in Mari Rubro ad O-
ir; altera in Mediterraneo ad Thar-
? Iſtud affirmat *Fr. Ribera Comm.*
Jonam, ex Aſiongaber & Joppe iviſſe
as diverſas claßes, & neſcio qua ra-
ne ſibi contradicens Pineda l IV. c.
*.6.p.*222. Nam eveſtigio *p.*223. per
um c.6. pernegat, quia *unius ſaltẽ*
rtus fiat mentio, unius ſaltem claſſis.
em repetit *l. IV. c.* 17. *p.* 286. *m.*1.
ſtinxi ſæpe & ſemper quidem Thar-
& Ophir, quanquã unicam eandẽq;
ſſem ac navigationem in Ophir &
Tharſis utramq; regionem obeuntẽ
cilis, ac lubens admitto.

§. 14.

§.14. Imò verò admittis *Pin*
facilis? Quî ergò fit, quod non a
mittas ſed contrarium ejus def
das *l.IV.c.5.n.3.* ubi ad *argum. M.*
vendæ reſpondes. *Minimè effici*
eaſdem omnino naves navigaſſe
Ophir, & in Tharſis, cum potue
quidem fieri, ut ſimul ſolventes, div
ſis poſtea itineribus ſepararentur
Ophir, & in Tharſis aliæ atq; aliæ.
mox: *Claſſiũ una potuit ire in Oph*
ut ſatisfiat loco Regũ, altera in Thar
ut ſatisfiat loco paralipomenon. Qu
poſtquam diverſis itineribus diver
littora tenuiſſent, negotiatione p
acta & auro accepto, potuerunt
undem iterum in locum vel terr
rum vel maris convenire. Et n
credas Pinedam hoc tantum d
poſſibilitate intelligere, qua
duæ claſſes potuerint aliorſu
ire: age ſequentia hæc pond
ra verba quæ habet ibid. n. 4

Eg

, *ut quid de hac quæſtione ſentio*
viter exponam , primum aſſero,
erſas eſſe regiones Ophir & Tharſis
ndo, diverſam per ſe eſſe: navi-
ionem & claſſem ad Tharſis, & O-
r ex diverſis portubus per diverſa
ria. Et mox num. 6. *Jam*
d ſequitur. Navigationem in O-
r & in Tharſis per ſe ſumptam,
erſam eſſe, & ad Regiones longè
ſitas, ac per maria diverſa, ut
e fieret ex diverſis portubus, non
um longe, ſed etiam quaſi ex oppo-
diſſitis, altera in mediterraneo
enicia i.e. in Ioppe, aut unde Ionas
vem conſcendit; altera in Ara-
o Idumæo i.e. AſionGaber, unde
vebant claſſes Salomonis. Argu-
entum eſt tale.

Q. Claſſes & navigationes ſunt per
diverſæ: fiunt ad longe diſſitas regi-
es, fiunt per maria diverſa, fiunt ex
diverſis

diverſis portubus ſibimet invicem
poſitis, illæ nõ poſſunt pro una eade
claſſe ac navigatione haberi. At
Claſſes & Navigationes in Ophir &
Tharſis, ſecundum hypotheſin & c
ceſſa Pinedæ, ſunt per ſe diverſa, ex
verſis & ſibimet oppoſitis portubus
Claſſes & Navigationes in Tharſ. &
Ophir, juxta hypotheſin Pine
non *potuerunt pro una eademq́ cl*
haberi. Quæ ſunt certè ἀντιδιηρη
νως oppoſita.

§. 15. Inconſtans eſt *Pineda* in
aſſerenda & *Malvenda ſententia*
tellenda. *Malvenda l. III. de An*
chriſto c. XX. aſtruxerat, *unã eand*
navigationem ſive claſſem, quæ ex ſi
Arabico ſe funderet in Magnum O
anũ, ad Ophir ſimul & ad Tharſis pr
fectam. Quam dum refutare con
tus eſt Pineda, propria ſæpe vine
cæcidit. Rectè autem *Malvenda* ſt
tuit: *Unam fuiſſe navigationem in*
ph

*..r & in Tharſis quia τὸ Tharſis acce-
.. pro Mari ſeu Oceano.* Ita *enim ea
..aſſis, quæ in Ophir regionem tendit,
..rrit in Tharſis ſeu in Mari, ſeu per
..are in iſtam regionem.* Minus autē
..ctè Pineda, qui *Tharſis pro Hiſpa-
..a* accipiens *unam claſſem credit,
.. duas diverſiſſimas tamē* concedit.
.. citabamus ejus verba §. 14.
§. 16. Sed porro, ſi *una ſaltem & ea-
..m Claſſis fuit,* num *eadem & una iſta
..nul in Ophir & in Tharſis ſeu Tarteſ-
.. Hiſpaniæ exiit ex portu Aſiongabe-
..?* Ita ſtatuit *Pineda l. IV. c. VI. &
..VII. n. 1. ſc. eandem claſſem, exporta-
.. primum ex Ophir auro, lignis, pa-
..nibus, ſimiis ebore, deinde ex Thar-
.. ſeu Hiſpania aurum & Argentum,
..iasq; res pretioſiſſimas* petiiſſe. Sed
..dmodum abſurda eſt hæc opinio.
..bſurdisſima eſſet & ſapientisſimo
..ege indignisſima navigatio. *Lit-
..ra legendo ex Ophir Orientali pete-
re*

re aurũ & alia bona Ophirana; & p
ſtea in reditu littora Æthiopica lamb
do, in Hiſpaniã ire ex Rubro Mari, e
Oriẽtali Mari, ex Æthiopico Mari, c
citiſſima & feliciſſima via ex Joppe i
mari Mediterraneo, auxiliantibus p
tiſſimũ Tyriis, in Hiſpaniã data fuiſſe
Sed deſino nugarũ talium, quæ c
mnes ex propriâ ꝟ *Tharſis* accep
tione ſuboriuntur.

§ 17. Cæterum de *Tharſis* prim
auctore ridicula refert *Goropiu*
Tharſin ſc. dictum etiam eſſe *Phor*
cunum, patrem Gorgonum (filiarũ ſc.
Inſularum Gorgonum) quaſi **Phâr &**
Kühn/ der Kühn fähret *in Hiſp. f. 115*
Eundem etiam *Atlantẽ* facit *totiu*
Africæ domitorem, & quæ reliqu
ſunt ejus generis. Melius facit *Sam*
Bochartus, qui *Tharſis filium Iavani*
Gen. X, 4. facit autorem hujus Inſulæ
ex teſtimonio Euſebii Θαρσῆς ἐξ οὗ Ἴβη-
ρες, *Tharſis ex quo liberi ſeu Hiſpan*

37 *ſunt*

c Phœnices nomen Ebræum mu-
nt in Tarteſſum, vel prima per
onasmum geminata, vel in
תרש *Tharſis* altero ש in ת mu-
o, ut cū *Aſturia* dicitur pro *Aſſyria*
atanæa pro Baſan. Incolæ com̃u-
er dicti ſunt *Tarteſſi, aut Tarteſ-*
;, item *Therſitæ apud Polybium l.*
188. qui recitat *æneam tabulam,*
pſo Hannibale deſcriptam, quam
inii à ſe lectam teſtatur, inq; ea po-
s, quos ex Hiſp. in Africam traje-
Hannibal, etiam Tharſitas nomi-
i: Ἦσαν δὲ οἱ διαβάντες εἰς τὴν
βύην Θερσῖται μαστιανοὶ, πρὸς δὲ τοῖς
ὀρεῖται Ἴβηρες ὀλκάδες, *qui in*
icam trajecerunt, erant Therſi-
Maſtiani, item Montani qui-
n Hiſpani Olcades nomine, ex
o colligit, *Therſitas* eſſe Tharſe-
s vel *Tharſeitas*, ex Tharſchiſch.
em *Polyb. recitat l. 3. p. 179.*
quod

quod convenerit *inter Rom.& P*
nos,ne Romani ultra Maſtiam & τα
σηΐον prædas agerent aut negotiare
tur aut urbes conderent. Plura de *ſi*
& indole hujus & *inſulæ & urbis & n*
tatione & differentia nominis qui v
lit, adeat *Plin,l.IV.cap.penult. Soli*
Mem. c: XXXII. & utriusque conc
liatorē & correctorē *CL. Salmaſiu*
in Exercitat. Plinianis â f. 284. ſe
Strabonem lib.III.Geogr. Feſtum Av
enum in Ora Maritima, item *Dion*
ſium Periegeten, Pauſaniam in Eli
cis &c.

CAP. V.

DE INSTRVMEN
TO NAVIGATIONIS SALO
MONÆÆ, SEU DE PYXIDE
NAUTICA.

Paul

PAulo ante OCEANUM ſeuMare, in quo navigatio Salomonis facta eſt, diduximus, nunc etiã
ſtrumentum nauticum videbimus
um ſcilicet aut pyxiden Magneticã.
æ ut elegantisſima eſt materia,
qua eruditi nõ pauci ingenium
ercuerunt: Ita etiam jucundisſi-
ę contemplationes de USU, an-
æ controverſiæ de INVENTIO-
E ORIGINE & ANTIQUITA-
E, vexatisſimę deniq; quæſtiones
CAUSIS ſunt. Quarum rerum
icilegium aliquod ut faciamus,
ibus Sectionibus omnem rem in-
udemus: quarum

SECTIO I.

DE NATVRA ET USU PYXIDIS NAUTICÆ.

Sum-

Summaria.

§.1. Pyxidis Nauticæ Figura, direc
deſcriptio.
§.2. Ejusdem uſus & commoditas.
§.3 Veteribus denegata Eo gratior
noſtratibus nautis.
§.4. Laudes ejus.

§.1.PYXIS NAUTICA quid ſit, mnesquidẽ norunt.Si qui tamen deò omnium *rerũ nauticarũ* ruc ſunt,â *nautis* hodienũ feré omni omnium regionũ & nationũ *di ctionẽ & figurã* ejus diſcere poſſu Noſtrum nõ eſt, ea hic in charta conjicere,quę ex*Mechanicorum o cinis* expectantur. Legi interea p teſt *Bernhardus Varenius Med. D. Geograph.General.l.3.c.38.propoſit. p.m.757.* de *Limenevretica,* ſecun nimirum artisdirectorię parte,u docet, quomodo talis *Cõpaſſus m gneticus* conſtruend'&adhibend ſit.*Levin9 Lemnig l.3.deOccultisN*

tu

Miraculis c. IV. p.m. 492. de eò
præcipit: *Subeſt pyxidecula huic*
la quædam verſatilis, papyracea,
a, circinata rotunditatis, tenui ac
rtito ferramento ſuffulta, in cujus
ro ſeu medio turricula ænea acu-
ata (nã ferrũ rei effectũ eo loco im-
iret) afflixa eſt, quæ ſtilo aut cuſpi-
cutiſſimæ inſiſtit, eòq; hinc inde in
ilibrio volvitur, atq; ubi conquie-
, pars illa, quæ lilii imagine inſcri-
eſt, & in quã ferramentũ magnete
fricatũ deſinit, ſtabiliter ſeptentri-
obvertitur, polũq; Arcticũ reſpe-
, quocũq; etiã contorto clavo navit
ellitur. Producantur autẽ in hujus
ulæ circulo ad circũferentiã æquali
antia duo & triginta lineæ, quæ &
tos ac cœli cardines deſignant, ter-
; ac maris ſpatia portubꝰ diſtincta
monſtrant, ac numeratis revolutis
ſydris, aut, ut nunc uſꝰ eſt, defluẽto
na, clepſammis, quantũ itineris e-
menſũ ſit,

& quid emetiendum, quandoq; int
vallo à loco, quo properant, abſint, e:
ctiſſimè dinumerant ac metiunt.
Quibus addenda ſunt ingeni
Arabum inventa in Mozambiq
& Quiloâ, quæ extant in *Hier.*
Oſori Luſitania p 25.&26.& in *Pe.*
d: Medina l.6.de Arte Navig. ab i
tio. Keckermann. Comm. Na
part.ſpec.probl 7.

§.2. Uſus & commoditates var
hujus compasſi nautici melius a
diſci non poſſunt, quàm ex ip
praxi & crebris navigationum p
riculis, magnisq; commodis, ſi
iſtis eluctentur naucleri. Recte *B*
dinus c.7. Methodi Hiſt. In tota *re*
natura nihil eſt admirabilius magn
te, atq; uſus iſtius planè divinus. *Rec*
Cardanus l.XVII.de Artibus & Art
ficioſis Rebus. Inter cœtera invent
inquit, *prima admiratio debetur p*
xidi Nauticæ, quippe quæ tot ſulcar
tu

maria veteribus nec navigata, nec
& cui tot hominum ſalus, tanta
etates mercium, tanta pecunia vis
tur, ipſorum Regum & Principum
committitur vaſculo tam parvo
ulæq; imò acui modicæ, Ejus certe
eficio navigationes ignotiſſi-
& longisſimas inſtituunt, infi-
maris ſpacia, imenſosq; Oce-
ractus, locorum deniq; ſitũ ac
ntiam dimetiuntur, & quantũ
peractum ſit, quidque peragen-
n reſtet, noctu diuq; exactisſi-
explorant, omniaque ad hanc
ideculam tanquã amusſim exi-
t. §.3. Quod olim quidẽ priſcis
denegatum, ut vel ex unico *Vir-*
loco colligere eſt, qui eſt in III.
neidos Libro:

ccutimur curſu, & cæcis erramus
in undis
ſe diem noctemq; negat diſcernere
cælo

P *Nec*

Nec meminiſſe via media Palinu
in unda.
Tres adeo incertos cœca caligine
Erramꝰ pelago, totidē ſine ſidere noct
Tanto ſcilet majus beneficium i
vigantes hodiernum habent p
antiquis, quanto jucundior & u
lior diei à nocte, lucis à tenebris
ſcretio eſt. Univerſus nautaru
quantus quantus eſt Populus, ſi u
voce loqueretur, hoc diceret; Ol
in navigatione cynoſurum ſpect
bam, itemq; alias ſtellas
- - *clavumq; affixus & harens*
Nusquam amittebam;
obſcuro autem cœlo ignorabā u
verſarer, eramq; quaſi deperditu
- *errans pelago, totidem ſine ſide*
noctes;
at poſtquā immortalis ille *Ioann*
Goja civis Amalphitanus ante ann
treſentos mirificam magnetis virt
tem mihi monſtravit, vaſculiq; tà
par

virgulæque,imo acꝯ modice
rectũ curſum tenere docuit;
tempore,quæcunque ſit cœli
, etiã in profundiſſimis tene-
acutiſſimè cerno, & intrepi-
nnia maria ſulco, omnemque
rũ vaſtitatẽ feliciter emetior,
inventoris totiusque Italiæ
ficio, ut cunctæ terrarum gen-
uæ fructus inde percipiunt
die uberrimos, illud pro di-
te minimè æſtimare,quoniam
s evadit ſe ipſo majus, nedum
arum referendarum modum
ire poſſint.

4 Hinc rectè Magnes dicitur
ure naturæ monſtrum, vera cœ-
ſimia.totius idea univerſi,nevo-
undorum rectuſor; divinæ quæ-
d inexhauſtas orbis terrarum
tas virgulæ & clavis,totius deniq;
æ compendium: Athan: Kirch.
,ad Lect.de Arte Magnetica.

SECTIO II.

DE CAVSIS CH
LYBOCLIſEOſ & VERTIC
TATIſ.

Summaria;

§.1 Quid verticitas, quid Chalyboc
§.2. Magnes conſtantiā in polari v
citate tenet.
§.3. Gonzalus tamen in Meridiar
norico, ἀκλισίαν; Cabottꝰ ἐπ
λυβέκλισιν obſervarunt.
§.4. Ratio Deviationis.
§.5. Ratio verticitatis abſtruſa.
§.6. Cardani Cauſa in ſitu natali t
ſcutitur.
§ 7. Sectio magnetica ex Porta.
§.8. Fracaſtorii montes Sideritic
§.9. Montium iſtorum autores.
§.10. Corrigit Fabronius.
§.11. Socrates
§.12. Merula & Mercator.
§.13. Fundam. figmenti Poëticu
Tartaro.

.Convenientia & diſcrepantia u-
iusq́ commenti.
Priſcorum Tartarus quomodo in-
lligendus?
Magnetici montes nō ſunt Riphai.
nec Alpici.
Demonſtratio Scaligeri.
Inſtantia dua Fracaſtorii diluun-
ur.
Ferrum non trahit Magnetem
de contra.
Vulturina odoratio.
Quorundam vertigo cœli.
Aliorum κυνοσȢρα
Virtus aſtrorum in hæc inferiora
λιοτροπίας flexio.
Excutitur vis obj. Scaligeriana.
& Fracaſtoriana.
Dubium 1. contra Virtutem ſtel-
rum commotricem in Magnete à
terminato effectu ad determina-
m cauſam.
Dubium 2. à propinquitate prin-
pii moventis. ſ.29

29. *An navium clavi ferrei evell*
à montibus Sideriticis ſub P
Calecuthi in Satyrorum Inſul.
30 *Negat Kircher9, reticet Ola9 M.*
31. *Complexio dictarum rationum*
32. *Determinatior cauſa eſt pr*
Magnetis formæ.
33. *Ex Scaligero utraq;.*
34. *Jungitur cauſa remota & prox*
35. *Forma autem latens eſt, agit pe*
cultam qualitatem.

§.1. VERTICITATEM vocamus
Magnes & Magnetica acicula a
ptentrionē reſpicit, & cū quaſi ve
ſuū ſequitur. CHALYBOCLISIN a
lam9, quâ *lineā ſeptentrionalem*
præcilè ſervat, *ſed ab eadē ad ali*
tiū latus paululū declinat. Sunt
dē aliæ quoq; *multæ & magna Ma*
tis virtutes, nullæ tamē tam cer
famoſę, tāq; obſervatu jucundę
cognitu difficiles, quę *hæ duæ, qu*
Navigationibus deprehendere li
Eaitaq; de cauſa has duas potiſ

: attingere placet: reliquarũ inq-
ũν & operat. magneticarum avi-
s ad *Henricũ Salmuth ad Pancyrollũ*
Tit. 9. q. 567. Iohannẽ Baptiſtã Portã
Magia Naturalis libris XXI & ad *A-*
naſiũ Kircherũ, aliosq́; delegam9.
ſ. 2. Quemadmodum autem *na-*
a in aliis rebus ſemper *conſtantiſſi-*
eſt: ita nec hic à lege ſua diſce-
. Nam *Magnes perpetuo, quaſi quo-*
neceſſitatis vinculo conſtrictus Polũ
icit, & non magnes tantum, ſed
ingula ferrea nautica pyxidis Ma-
te leviter tacta & affricta. Quod
n tantum omnes, qui de *Magnete*
diderunt atteſtantur, ſed & ipſa
ψία, accurata rerum Phyſica-
n magiſtra, comprobat.
§. 3. Atque iſta quidem *lex naturæ*
petua eſt; compertũ tamen quo-
e eſt in frequentib' navigationi-
s, in *aditu ſcil. Inſularũ occidenta-*
quodã præciſa Meridionali linea

paulului aeclinet quam declina-
nem *Varenius in Geographia G*
rali Prop. 4. p. 759. Chalyboclisin ap
lat. *Gonzalus* igitur *Oviedus* ἀ
σίαν magneticam in *Meridiano A*
rico: Sebaſtianus autem *Cabo*
ἐπροχαλυβόκλισιν ſeu *magnetis â*
lari linea deviationem cum ma
quadam ſui laude obſervarunt
poſteris tradiderunt. In *Inſulis A*
ribus, ſicut & in *littore Peloponne*
nullam patitur variationem, cujus
ridianus tranſit per maximas & ex
ſas totius Europæ & Africæ regiones
Achajam, Macedoniam, Podoli
Tranſylvaniam. Lituaniam, Orell
Lappiam, Boddiam, Biarmiam, c
Africa per Numidiam, Lybiam
baſſiam, & magnã Africæ meridion
partem. Circa caput verò S. Augu
in littoribus Americæ variat.
quinquaginta milliaribꝰ in terra
ſus Eurnus plus variat, & 80. millia

ue magis, amplius autem adhuc in milliarium intervallo. At à diſtan- 100. milliarium tradiores ſunt di- utiones deviationis verſus conti- tem navigantibus, quàm in diſtan- 80. milliarium, & in 80. milliarium antia, quam in 50. In Boreali quoq; ga majores ſunt deviationes, quam a Æquatorem, nunquam tamen ul- triginta gradus, quantum quidé ctenus obſervatum legimus. ra iſtius rei obſervata & fideliter navigationib9 modernis excer- legito apud *Athanaſ. Kircherum athemat. Romanum, l, II. de Magne- Part. V. ſect. 2. c. 1. p. 425.* alioſq;

§. 4. *Cauſam* hujus *Chalybocliſeos* qui, cū *Maurolyco, Inſulis Magne- is & rupibus ſuppolaribus: alii debi- ati virtutis magneticæ*: alii, cum *lberto, telluris naturæ, & diſpoſitioni rſorii: Athanaſius Kircherus poſitui rarum* adſignant, ita ut *Globi ter-*

re-

reſtris corporis diſtincta natura h
conſideranda veniat,quo de ipſu
conſule *l.1 Artis Magnet:part.2.P*
poſit.III. & *in* Geographia Magn
tica paſſim. *Verā & proximā* declin
tionis cauſā, aliā nec ſcio nec da
poſſū,quā quæ *ex propria hujus la*
*dis nat.*petitur,de qua infra pluri
§.5. Æque abſtruſa eſt *verticita*
ratio: quis enim,quis, inquam,n
turalis hujus proprietatis ratio
penitus perquiſiverit? Ego ſane(i
genuo fateor) *nec ſcio, nec ſi ſcirē*
cere auderem propter varias erudi
rum cōtradictiones,vel ad *operation*
cœli,vel ad *montes* neſcio quos *att*
ctivos,vel ad *odoramenta ſympathic*
vel ad alias cauſas confugientiu
§.9. *Hieronymus Cardanus Medi*
Mathematicus, & *Philoſophus Med*
lanenſis AD SITUM MAGNETIS NAT
LITIUM, *quem in mineris habet*,recu
rit; ut, *quo ſitu magnes in ſuâ Matr*
fuerit, ex eo trahat vires; & *, qua p*

ſeptentriones ſpectarit, ea etiam eo
um cōvertat, ab illa averſa, ad Ca-
ũ: idq́; non ob Canopi vires, ſed quod
fuerit contrarius. Sed profectò
ratio mihi non ſatis facit. Quæ
m *Quantitatis iſtiꝰ*, quę *externi ſi-*
qua poſitus in terra minoris vis eſt?
t quid ea poteſt ad *vim* iſtā *con-*
ſivam facere? *Opus id qualitatum*
nō loci, non ſitꝰ, nō quantitatis. Præ
ea, *ſi magnetica iſta vis ex matrice*
minerarum cōditione eſſet, potiꝰ
verſus iſtos montes vel mineras, ex
ibꝰ magnes effoditur, quā *verſus*
um converteret. Jam autem *com-*
imus contrarium. Nullus enim ma-
s verſus natale ſuum ſolum, ſed à
o verſus Polum tendit. Idē *Scaliger*
cet de *Iluano & Idano* magnete in
ercitatione, Cardano in hac Ma-
ria oppoſita, & ipſa quarū vis acuũ
uticarum *ἀυτοψία* demonſtrat.
§. 7. *Si* quis excipiat ex *Joh. Bapt.*
rta observationibus magicis, quod

ut magnes prius ſteterat in minera i
etiam ſemper ſe verſ9 ſeptentrionē ve
tat l.7.M.Nat. 4. Rd. aliud *eſſe*
Quæſtione, & aliud in probation
PORTA enim ibi agit de *ſectione M.*
gnetica, & ſecta ſeu fracta cuj9vis pa
tis indole, quod ſcilicet *quævis p*
fracta totius naturam retineat: Et q
pars in toto magnete continuo pertin
bat ad Meridiem, ea tametſi, fue
diſſecta, non ad Meridiem, ſed ad S
ptentrionem referatur. Et hic, ait Po
ta, ut magnes pri9 ſteterat in min
ra ita etiam ſeſe comminuti m
gnetis particulas vertere. Sed int
nos quæritur, an, *quod & hæc & ip*
Magnetis portio ſe vertat verſus A
ctum, id veniat ex Minera ? quo
nos negamus.

§.8. *Hieronymus Fracaſtorius,* vir
omni Philoſophia ſtudiisq; humanior
bus (judicio ſeculi Scaligeriani) fac
Princeps, Poëta, Philoſoph9 & Medic

Ve

ronenſis (cui marmoreã ſtatuam
öëtæ habitũ referentẽ, redimitũ
mpora lauru VERONAE *ex Conſilio*
lagnificaCommunitatis poſuerunt)
ſe ad *montes Sideriticos ſeu Magne-*
cos recipit, quos, ajunt, à *dextra no-*
ſecundum Polum ſitos eſſe , aut re-
ius *ſub ipſo Polo collocatos*, ut *magnes*
mirum odoretur ferrum in montibꝰ
ptentrionalibus, ex quibꝰ erutus eſt;
on ſecus quam *vultures natura ſa-*
citate cadavera maxima locorum
ſtantia, biduo etiam, ut plerique opi-
antur, antequam cædes facta ſit. FRA-
ASTORII verba ad ſcribã ex *Lib. V.*
Sympath. & AntipathiaRerũ. c. 7. p.
.28. *Nos diligentius rem conſideran-*
s, dicimus cauſam eſſe montes ferri
magnetis, qui ſub Polo ſunt, ut nego-
atores affirmant, quorum ſpecies per
credibilẽ diſtantiã uſque ad maria no-
ra propagata ad perpendiculũ uſque
bi eſt magnes, conſuetam attractionẽ

Ver-

efficit propter diſtantiã autẽ, cum a
bilis ſit,non moveret quidẽ magnet
niſi eſſet in perpendiculo:quem etſi n
trahit uſq; ad principiũ,unde efflux
at movet tamen ad propinquiorem f
cit,quo poteſt. Sed de *montibus iſtis S*
deriticis quid ſolidi aut certi,vel e
natura, vel ex *ſcriptura*, vel ex ull
alio *navigantiũ aut peregrinantiũ a*
cumento habemꝰ? Quinã iſti *negoti*
tores ſunt,quos allegat *Fracaſtoriu*
Aut quis *negotiatorũ iſtos Euripos p*
netravit,ut montes magneticos depr
henderet? Videntur iſti mihi cũ *mo*
tibus aureis Philoſophorum, cũ *Orie*
talibus Gryphorum & Aquilarum mo
tibus priſcorum, & cum *Euripis Bore*
libus in eundem fumum abire, id e
inter *nos Entia relegandi eſſe.*

§.9. *Hermannus Fabronius Geogr*
ph. parte 2. p.m.50. ita de iis inquit
Etliche wollen / reſpicit ad *Minor*
tam, quendam *Mathematicum*, ſe

recti

ctius *Necromanticum, Anglum, O-nienſem, Jacobū Cnoxen, Buscodu-nſem in Itinerario, Giraldum Cam-enſem lib. de Mirabilibus Hyberniæ.* i enim hæc ſcribunt. Das innerſte ordland ſey getheilet in 4. Inſulen/ nb einen hohen ſteinfelſen herliegend rſelbige ſey ſchwartz anzuſehen/ und greiffe in ſeinem ümbkreiß 33. leucas er Frantzöſiſche Meilen/ ſeind ſiebē-hendehalb teutſche. Et mox: Man reibet auch / daß gemelte 4. Armen urch eine ſolche heftigkeit nach dem nerſten Meerſchlund getrieben wer-n/ daß die Schiffe/ ſo einmahl da hin-n kommen/ durch keinen Wind wie-rümb zurücke gebracht werden mö-en / es ſey auch daſelbſt ſo viel Wind cht/ daß er nur Windmühlen ümb-eiben könne. Der Steinfels ſey eben r Ort/ wohin der Magnet-compas iget zur lincken/ wie wir nach Septen-rion ſehen vom Polo.

§. 10.

§.10. *S*ed ſtatim ſuam addens ἀπ
κειον dignènugivendulos iſto e
cipit: Woher weis man aber von d
Schiffen/ daß ſie nicht können zurü
gebracht werden/ und wer hats ver
chet/ daß er davon reden könte/ ſo i
Schiffe ſolcher hefftigkeit getrieben/ ni
wieder zurücke kommen/ und alles
vom Meer verſchlucket wird? Erſtl
von der Müglikeit zu reden / ſo k
man auff die 4. Inſulen kommen/
umb den Polum her liegen. Das k
aber wol geſchehen von benachbart
Reuſſen und andern/ aber zur Zeit
ſie die Sonne ein halb Jahr habe
Dennoch kan man wohl am Ufer d
Euripen ſehen und erfahren/ wie es
ſey und gehe/ ſo ie kein Schiff wieder
rück gebracht worden were. Darna
ſo ſchreibet Gerhardus Mercator d
ſe dinge auß dem Reiſebuch Cnox
von Hertzogenbuſch. Derſelbige ab
hat etwas aus den Geſchichten Artu
d

s Britanniers/ das meiſte aber hat
von einen Prieſter beym Könige
Norwegen gelernet/ Anno Chriſti
64. derſelbige iſt ein Verwanter
weſen derer / ſo gemelter Arturus
sgeſand hat/ die Mitternachtländer
erkundigen. Derſelbige Prieſter
n hat Cnoxen erzehlet/ daß Anno
hriſti 1360. ein Barfüſſer Münch/
n Mathematicus von Onoxien in
nen Inſulen geweſen/ und alles ab-
meßen habe. Endlichen aber ſo weiß
an gar gewiße/ daß die Hollender
Anno 1596. an denen Inſulen in
ova Zembla geweſen ſeind/ darvon
achmahls/ aber die vorgemelten Eu-
pi und 4 Inſulen/ wie dann auch
er Magnetberg/ werden von andern
erneinet/ und für Gedicht gehalten.
Denn es iſt kein Menſch von Europa
mahls ſo weit kommen/ als die Am-
erdammiſche Schiffart Anno 1596.
elche 9. und einen halben Grad ohn-
geſehr

gefehr bey dem Polum kommen:
dergleichen nichts vernommen ha
immaſſen es auch Paulus Merula
ſeiner Coſmographia Univer
verneinet. Sey derowegen das ſich
ſte/daß man ſpreche/die Länder/In
ſen und Meer unter den Polo Arcti
seyn noch zur zeit unbekant/ wie a
die ſo untern Polo Arctico liegen.

§. 11. Poſſet idem iſtis *Geograp*
reponi, quod *Socrates* olim interr
ganti, *quid apud inferos ageretur?* r
ſpondiſſe fertur, ut hominis curi
ſitatem derideret: *Ego*, inquit, *n*
unquam eo ivi, neccum quoquam ill
reverſo ſum collocutus.

§. 12. *Paulus Merula* eminentiſ
mus Coſmographus in *tabula* ſ
univerſali ita inquit: *Has inſulas*, i
tellige quæ per *Euripes & Polu*
fiunt, *ad aliorum imitatione*
ſub Polo Arctico poſui, non quod eas
rerum natura eſſe exiſtimaverim, ſe

n

...s imperitiores hic aliquid acceſſe pu-
ent. Et parte 2. Coſmograph. General. l.
.c. 9. p. m. 171. tam aſſeveranter iſti de
ris diſſerunt, quaſi vel ibi nati educa-
ique, vel eò delati ſuis oculis omnia fi-
deliter & diligenter notaſſent, rupem
nim merſi. Si loco tam mirando na-
i, non video, quibus adminiculis, qua-
rumque aquarum beneficio venerint
ad nos, tantam ὑπερφυσικὴν nuncia-
turi. Quum fluctus ex quatuor orbis par
ribus, ut dicunt, eò ſe rapientes tanta
vehementia obnitantur. & ventus ibi
nunquam tam validus, ut mola ver-
ſanda, qui vero navi hinc inde contra
fluctus reluctantes promovendæ? ſuffi-
ciat. Sin eo delati magna certè prero-
gativa munitos fuiſſe neceſſe fuit,
quod adeuntes horrida, tetra &
Magnetis inacceſſa loca, non fuerint
cum navibus, ut omnibus evenire ve-
unt, abſorpti, at placidiſſimè portati
ita rupi adhæſerint, ut non ſolum

ejus

ejus colorem cognoſcere, verum & ma-
gnitudinem metiri potuerint. Siſteba
credo, *terribilis ille aquarum raptu*
dum ibi docenda nos illi diſcebant; n
ſcilicet quid, quod uſpiam in rerũ na
tura, neſciremus. Hucusque Merula
Cum quibus coincidit, quod *Gerh*
Mercator in Polo Arctico fol. 42. ii
opponit, quia illi *principium attra*
ctionis ſcribũt fieri ad grad. LXXVII.
cum tamen Noſtrates venerint uſq; a
LXXX. altius gradum, nullas tame
attractiones ſenſerint.

§.13. *Primum hujus figmenti fun-*
damentum ſi inquirimus, *commenta*
Poëta mihi ſunt reaſſumenda. Ho-
merus Iliad. *θ. Tartarum* deſcribens,
inquit:

- ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐσ
βέρεθρον (οὐδὸς
ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος

Cum quo coincidit *Platonis Philoſo-*
phia in Phoedone, ubi χάσμα μέγιστ

διαμπερὲς τετεχημένον ὃ ὁ λης τῆς γῆς
e. magnum ſpatium & undiq; per to-
m terram circumfuſum ſomniavit.
Quem *Homeri* locum cum exponere
vellet *Heſiodus in Theogonia,* ita
rofectò expreſſit, ut videatur mihi
Tartarum ſub frigidiſſimo aquoſiſſimo,
nebricoſiſſimo & ferreo Polo ponens,
ideatur, inquã, iſta ſua deſcriptio-
e prædictis noſtris Geographis fabu-
ndi occaſionem dediſſe. Neq; enim
vũ ita ovo ſimile, uti iſta Heſiodi
deſcriptio, *Oxonienſis Monachi com-*
entationi eſt. Namq; (1.) hos *Euripo-*
ũ & montiũ tractus caligineſos vocat;
At *Heſiodus* apertê vocat Ταρταρα
ἠερόεντα. *Deinde regreſſũ nullũ ex iſtis*
Euripis patere nugatur idem fabula-
tur *Heſiodus* Τοῖς ὄκ ἐξιτόν ἐςι. *Porro*
longe lateq; patentes ſeceſſus rapidiſſi-
morũ Euriporũ fingunt: Fingit & *Heſi-*
odus: Terreos montes aſſignat: Hos &
Homerus & *Heſiodus* habent. Ita enim
Homerus. ἔνθα

ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεο[ς]
οὐδὸς.

Ibi ferreæ portæ & æreum paviment[um]
Heſiodus autem paulo prolixius.

Τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλατα[ι]
ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
Τριστιχεὶ κέχυται περὶ δειρὴν, αὐ[τὰρ]
πὲρ ὕπερθεν
Γῆς ῥίζαι πεφύκασι, καὶ ἀτρυγέτοι[ο]
θαλάσσης &c.

Id eſt: *Quem circa* (ſcilicet Tartarũ.)
ferreum ſeptum
ductũ eſt, circum vero ipſum nox
Triplici ordine fuſum circa collum
ſed ſupernè
Terræ radices creverunt, & infru-
ctuoſi maris.

Hoc tantummodo *diſcriminis* inter
cedit inter *utramq; fabulã* quod *Poë-*
ta Tartarum in & ſub terra ponant: Po
etici autem iſti *Geographi ſeptentrio-*
nalia iſta Chaſmata ſub Polo. Et niſi in

uno

ı aliquo diverſitas fuiſſet, primo
tim aſpectu *fabularis* iſtorum *To-*
raphia fuiſſet rejecta. Nunc autē
ieret plauſibilior, locus omnibꝰ
otus erat aſſignandus, in quem
nini deſcendere, nemini reverti
eodem dabatur, qui poſſet con-
rium teſtari.

§ 15. Quid autē de priſco iſto *Poë-*
um Tartaro Boreali verè ſit ſenti-
dum, iſtud meo quidem judicio
tè attigit *Natalis Comes in l. III.*
thol. c. XI. p. m. 126. Nonnulli, in-
t, *antiquorū Tartarum locum eſſe*
iderunt, ſub utroq; cardine, ut aje-
Crates, tum ob frigoris acerbitatē,
etiam ob diuturnitatem tenebra-
. Verum illi meo judicio fallun-
quia multo majores ſunt tenebræ
turnæ ſubæquantes ſæculo habitan-
quā propè cardines. Nā tametſi cō-
i ſunt ſex mēſes una nox ſub arcti-
ardine, dū Sol à principio Libræ uſq;
ad finē

finem piſcium ſigna meridiei percur
rit, tamen non eſt adeo obſcura nox,
literæ legi non poßint. Quare non vi
tur is locus obſcuritatis cauſa poſſe T
tarus appellari. Et mox: At nos q
dicemus eſſe Tartarum in quem de
cantur mortui, unde non amplius da
reditus: terram ipſam nimirum, ſ
qua occultantur cadavera, quæ ubi ſ
mel deciderint in perpetuum carce
nunquam omnino reſurgere poſſunt:
æſtuantes igne plurimi lacus eſſe di
tur, & alii rurſus conglaciari, in q
viciſſim animæ ſceleratorum à dæmo
merguntur, ut ait Plutarchus in libe
de ſera Numinis vindicta. His fidē
cerunt loci ignibus ſubterraneis f
mentes & æſtuantes, propter varios v
pores, qui ſub terra concipiuntur. Fu
runt igitur illa de inferis excogita
ad deterrendos homines à flagitiis: q
ſi ita credita eſſent, pauci omnino ſce
rati homines, pauci ſicarii pauci lat

in omnibus ætatibus fuiſſent. Atq;
m jam non fabulis, non vanis in-
toribus, non figmentis Poetarum
plius, ſed ſoli veridico, ſoli ſapienti
bonorũ omniũ nutori Chriſto cre-
etur, vel ſaltem ab iis qui ſe Chriſti
tatores eſſe profitentur. Huic æter-
ſupplicia conſceleratis hominibus
itanti ſi crederetur, quis pejeraret?
prædaretur? quis vel fratrem vel
um bonum pulſaret, aut falleret?
homo ineptiſſimus & omni plebe-
rudior ac impurior intrepido alio
rius controverſias judicaret, ſi cre-
et ſuorũ judiciorũ rationẽ ali-
ndo ſibi eſſe reddendã? cũ nulla fides
quorum dictis vel CHRISTO deniq;
mi Dei filio habeatur: inde accidit,
omnia fraudibus, omnia inſidiis, o-
a controverſiis plena ſint, omnia
uriis. Atque plus poteſt judiciis o-
nti hominis, quam legũ humana-
el divinarũ autoritas. Sed malos
q; male perdet.

§. 16. Ex quibus manifeſtum
montes SIDERITICOS nullos e
Quod enim quidā recentiores *m*
tes RIPHÆOS, quos ob altitudin
& longitudinem alii *Zonam*, alii
tenam mundi vocant, eosdē eſſe c
montibus magneticis putarūt, eo i
partim *incertum per æquè incert*
probant, partim prorſus fallunt
Namq; quos *Strabo*, *Ptolomæ*, al
veteres Geographi montes Riphæos ſ
pſerunt, iſtos hac ætate comp
tū eſt *in mundo non eſſe*. Nā ex *Mo*
via, ſi quo ex mundi angulo ejus
certitudo haberi poſſet, eſſet ac
ſcenda Attamen ex *Demetrii*
jusdam, *ad Clementem SEPTIMU*
legati Ruſſici & Moſcovitici relatio
de iſtis ita ſcribit *Paulus Jovius*,
vocomenſis, *Epiſcop9 Nucerinus in*
Moſcovia (ad petitionem *Johan*
Rufi, *Archi-Epiſcopi Conſentani* C
ſcripta) t. m. 89. *Sunt ea* (vaſtæ & n

udes,qui *candidi lacus* appellan-
r,) *ſupra Moſcham inter aquilonem*
urum, emittuntque cunctos ferme
nes;qui diverſas in regiones diffun-
tur,ut de Alpibus videmus, è quo-
jugis ac fontibus Rhenum, Padum
Rhodanum, innumerabilesq; mino-
fluvios manare compertum eſt. Si-
dē eæ paludes prō montibus perenni
urigine humorem affatim præbent,
m nulli omnino montes eâ in regio-
multa etiam hominum peregrina-
e reperiantur, ita ut RIPHAEOS
tes & Hyperboreos toties & anti-
celebratos pleriq; Coſmographiæ
ris ſtudioſi penitus fabuloſos eſ-
rbitrentur. Confer *Scaligeri*
rcitationem XXXVII. p. m.

.17.Ineptius,quoq; eſt,quam ut
tisſimo JCto veniret in mentē,
d habet *Stephanus Forcatulus de*

Imperio & Philoſophia Gallorum l
Riphæos montes eſſe Alpes in Galli
m.46. Id enim totus Geograph
chorus uno ore refutat. Quoci
Riphæi montes, ſi qui eſſent, *ſepten*
onales quidem eſſent, ſed ad *Ori*
tamen ſpectantes, ſub Nova Zembl
fluvium Obium, ad ſupremam R
am; At *Magnetici iſti* ſub ipſo P
eſſe creduntur. Nec uspiam ta
eſt horum aut iſtorum longitu
ut continentibus jugis produc
utrique cohæreant. Ex qua G
graphicarum Mapparum delin
tione, potius *magnetica verſio ve*
novam Zemblam, aut fluviũ Obi
quam *ad Polum* fieret. Ideò re
meo quidem Judicio judicat Sc
ger, *à montib9 non poſſe iſtam vim*
& fortaſſe (rectè addit) *ſunt nulli.*
ercitatione CXXXI.

§.18. Cæterum *poſitis iſtis monti*
ſub Polo, nunquid tanta eorum
e

t,ut *Magnetem & ferrum magnete*
um ſemper ad ſe contraherent, &
ſi in æquilibrio atq́ ſuſpenſo tene-
,etiam in remotiſſimis Orientis &
identis imò & inoppoſitisſimis Au-
terris? Non puto. *Id enim, nec in-*
alla,nec radiorū vis objectu terræ
edita perſuadere nobis poßunt. Cu-
ei demonſtrationem Mathemati-
apud *Illuſtriſſimum J. Caſ. SCA-*
ERUM de ſubtilitate Exerc.
XI. §.1.invenies. Certe in aditu
Perſici movetur ad Inſulā S Tho-
unde *Magnetici montis faſtigium*
ci per lineā viſibilē nemo dixerit.
am in *mari Æthiopico, quam At-*
ico obſervatum eſt, *lingulā com-*
noſtri æque ad Arcticum polū re-
re(ut *c.l. Scaliger ex Ludov. Var-*
ni & Ferdinandi Magellani li-
navigationum excerpſit)atq; in
Germanico , Norvvegico aut
iali æquore reſpicit. Eo tamen

vis Magnetica montiū,ſiqui eſſe
pertingere nullo modo poſſet.

§.19.Nihil juvant *cauſam Fraca*
rianam duæ inſtantiolæ, quarum *u*
eſt *de perpendiculo* , altera *de Spe*
Spiritali. De priori ita inquit: *P*
pter diſtantiam autem, quum deb
ſit,non moveret quidem magnetem,
eſſet in perpendiculo. De poſteriori h
habet:*Attractio autem hæc ad aton*
& corpuſcula reduci poſſe non videt
quia corpus nullum in tanta diſtan
demitti poteſt, quod unum continu
facere poſſit,ab iis montibus uſq; ad
ſtra maria: ſpeciem autē SPIRITAL
dimitti nihil prohibet,quod& in lun
ne manifeſtum eſt, cuj9 ſpeciem à ſu
mo cœlo & ſtellis hucuſq; demitti c
ſtat.

At(a) *Perpendiculi in Architect*
nicis & mathematicis magnam ra
onem habendam eſſe, non ignor
mus. At *quod in aëre diametrali*

P

oppoſitum perpendiculum mihi
nere,quod figere poſſis, non vi-
.Merum igitur hoc eſt χρηςφί-
ν. (b)Supra dixerat *â ſtellis nul-
attractionem fieri poſſe,niſi per va-
es calefactos*: Hic vero *ſpiritalem*
llis attractionem ponit Fracaſto-
s: Quæ certe eſt *aperta contradi-*
:*Omnis motio & attractio ſtellarũ*
er vapores calefactos ſeu qualitatẽ
lẽ;&vicisſim:*Quadã attractio non*
er vapores calefactos, ſed per ſpiri-
ẽ ſpeciem. Deinde alia eſt *Solis* &
Arcti ratio.*Arct9 ſemper in Septẽ-*
ne hæret,at Sol intra Tropicũ Can-
& Capricorni totũ orbem circũva-
ur,&ita ad omnes mundi partes
dios ſuos dimittere poteſt,quod
ctus ſane facere non poteſt.

§.20. Et profecto, ſi accuratius
tum hoc negotium examinetur,
tius *ferrum, aut ferrei iſti ſub*
lo montes raperent & traherent.

lin-

lingulam compaſſi Magneticam, q
quod *magnes trahat ferrum*, qu
tamen *Scaligeri hypotheſin refutat.*
videſis in B. noſtri Sperlingii Inſtitu
onibus Phyſicis, l. VI. c. V. qv. IV. p.
249. ſeq.

§. 21. Tandem, ſi tanta *eſt hujus*
certitudo, quanta eſt illius *vulturi*
ſagacitatis, & *odorationis* nondu
cæſi cadaveris, *cadaveroſa perfect.*
imò nulla erit. Quomodo enin
quod nondum *cadaver eſt*, *cadave*
odorem dabit? Non *Entis nullæ ſu*
Affectiones, inquiunt Metaphyſi

§. 22. *Montibus iſtis Sideriticis*
Riphæis demiſſis, aliam cum aliis i
grediemur viam, *iſtiq σιδηρεσρεψι*
cauſam inquiſituri, & curſum noſt
è terra in cœlos dirigemus, præeu
tibus nobis ducibus ſolertisſimi
Cardano, Scaligero, Marſilio Fici
Comm. l. 3. Ennead. 2. Plotini f. m. 1
Caſp. Peucero de Divin. p. m. 372. G

ber

ro,aliiſq;multis.Sed&hic euntiũ *φόδια* occurrunt, & ſententiarũ ortia.Nã aliqui,neſcio *qua men-* *ertigine* moti,COELI VERTIGINES qui COELI DIRECTRICEM URSAM uuntur.Sunt,teſte *Hier.Fracaſte-* *c.7.de Sympath.& Antipath.p.m.* *qui nõ trahi ullo modo perpendicu-* *(acus nauticæ) putant,ſed cœli* RTIGINE *omnia perturbante ſeſe ita* *ituere, ut quieſcat magis, quò poſ-* *ad lineã ſcilicet, quæ ad polos ſpe-* .Sed iſtis *Reſpondendũ.Diſting.eſſe* *er verticitatem & vertiginem*: Illã nemus,hanc repudiamus.Num-id ex *vertigine verticitas* veniret? m *cœli vertigo omnia perturbans* i *acui Magnetica* quietem daret, non potius perturbatam inqui-em? Pueros *videmus in gyrum mo-* *ita vertigine abripi, ut ſtare certe* *de nõ poſſint,ſed concidant in terrã,* *quo poſſint,loco conquieſcant?* Tan-

dem quid iſta *vertigo cæli* ſit, aut *u*
de veniat, aut cujus natura ſit, e
quidem ingenue fateor, quod n
ſciam. Neque enim *ullum ejus*
documentum in natura, neq; in ſacr
neq; in prophana aliqua hiſtoria mi
unquam occurrit. *Circūrotation*
aſtrorum cæli novimus, ſed *cæli ve*
tiginem neſcimus. Et turpe eſſet *v*
tignem vocare, quod conſtantem nat
ra legem ſequitur. Ita ſcilicet inte
dum ij, qui volunt *μεγαλοφρονεῖ*
καὶ ἐν ὑπερηφανίᾳ σοφιστεύειν, te
minorum lenociniis dementa
ſimpliciores, quos nec ipſi intel
gunt, nec alii capiunt, ut ſub ign
tis vocabulis ignorantiæ ſuæ
δοξαστικῆς ſapientiæ aſylū habean
§. 23. Securius iſti faciunt, qui a
omnium priſcorum Navigantium C
noſuram, ad polum ſcilicet cæli Arct
cum tendunt, quorum hæc quide
mens eſt, quod iſta *vis converſiva*

à n

κυνοσοῦρα h.e. cauda Urſæ minoris. Quoniam enim *circa iſtam ſtellam larem circumvolvitur, circumrota- r, & ab ea quaſi pendet totus exercit° leſtis, cum omnibus orbib9 & ſphæris, eoq; etiam iſta vim iſtam converſivā ercere creditur* in his *inferioribus, primus in Magnete noſtro*, ut & iſtū cum trahat, & , tanquam ſidereæ turæ eſſet, ad ſe ſemper reflectat. ncq; fieri, ut *penſilis iſta acus fer- a magnete tincta etiā ſemper ad ſtel- m iſtam polarem reſpiciat, tanquam am cynoſuram & directricem, à quà ne ſuam virtutem unice poſſideat.* uo ſpectat illud Scaligeri: *Tibi (in- uit ad Cardanum Ex.131.)* ad *minoris rſæ caudam referre hujusmodi vim acuit; nec mihi diſplicet: convenit im diſtantia. Et à cœlo maluerim, uam à terrarum ulla deduci parte.*

§.24. Et fateor, non eſt de nihilo, quod

quod dicitur. Eccui enim *igno*
eſt influxus ſiderum cœleſtis in hæc
ſeriora, inprimis in mineralibus
metallis? Ecquē latet *quã Sympl*
chiam res inferiores *cum ſuperior*
habeant, quàm amicè ſæpius co
ſpirent, & quàm late *Borealis c*
pars, in qua *ſtellæ Polares appare*
conſpici poſſit, ut ita de ſe *per t*
cœli ſpatiũ ad terram qualitatẽ qu
dam intentionalẽ ſpargere, & Mag
tem ad ſe allicere poſſit? Quemadm
dũ ſimile quid in ἡλιοτροπίῳ obſ
vatur, quod ſe *ad motum ſolis diur*
ſolet flectere, ut mane ad ortũ Solis ſ
ctet, & ejus iter ita ſequatur, ad oc
ſum, ut ſemper ad eum ſpectet, uti j
ſuo tempore *M. Varro l. 1. de Re Ruſ*
ca, c. XLVI. p.m 134. obſervavit,
Plin. l. XXII. cap. 21. aliique. Sim
quid in Tragopogo & Ornithoga
obſervarunt Medici.

§. 25. Neq; quempiam *Scalig*
dubi

bium moveat, quod Ex.*CXXXI.*
bet,quod,quia *perpetuo ſid9 iſtud*
ovetur, ideò etiam oportere *per-*
no moveri chalybem Magneticam;
*terum,*ait,*ſideris illi9 perpetua cir-*
mactio ſecum quoq; ferrum conver-
et;quemadmodum â ſuo ſidere come-
n quoq; arripi atq; avehi dictum eſt.
uare fixa effectionis,fixā quoq; causā
e oportet. Aut enim hic *ferrum ma-*
ete tactum, aut *nō tactū* intelligit,
non tactū, fruſtranea eſt diſputa-
o;non enim jam quæritur, an ab
*rſa*M*inore convertatur ferrum ver-*
*Polum,*id enim nuſpiam eſt com-
ertum. Si vero *tactum magnete* in-
elligit, ajo ego, omnibus modis
nd una cum magnete Cynoſuram re-
icit.Numquid autem etiam debat
rcumnotari,ut ſtella Polaris ? Re-
ondetur,*non debet,*cùm *quia mot9*
tius ſtella nobis vix eſt ſenſibilis, niſi
ccuratiſſimè beneficio inſtrumentorū
Opti-

Opticorum & Aſtronomicorum o
vetur: Ideo quoque iſta attra
Magneticæ Pyxidis, ſi qua eſſe
circũ actam iſtam Cynoſurã, t
â nobis non animadverteretur
mari præprimis, ubi *fluctuum in*
ſtantiâ omnia turbantur; tũ quia
xus & refluxus Maris æſtuantis c
muniter & verè, mea quidem ſen
tia, Lunæ adſcribitur, cujus ta
rapidiſſimus motus nec imp
nec ſtatas fluxus & refluxus horas
mutat: Quo circa colligo, nec iſt
vix *ſenſibilem ſideris ſeptentrion*
commotionẽ obſtare, quo minus v
ſus polũ ſeſe vertat Magnetica ac

§.26. Multo minus *Fracaſtorii*
jectio me movebit, quando iſte id
ſtella polari hanc virtutẽ demit, q
ad perpendiculum in navigatoria
xide nulli vapores à Sole calefacti p
ſint pertingere. A ſtellis, inquit, *n*
attractio fieri poteſt, niſi quæ à calo

pe

accidens ſit, calefactis quibuſdam,
e mox per naturã ſurſum tolluntur,
ſ forte circumaguntur cum Sole,va-
ribꝰ,qui in una parte facti,& ſucceſ-
è de una in aliam fiunt,recipientibus
petum ſucceſſivum,& in orbem,ſicut
incipium à quo generantur, in orbẽ
tur. Unde accidit,quoſdã teneros
res&folia propter humiditatẽ circũ-
rri cum ſole; Hæc autem ad perpen-
ulum inpyxide navigatoria nullam
bent attinentiã.Hac enim ratione
ores iſti ad ſolis motũ circumferren-
r non qualitate aliqua occulta ſed
aniſeſta, per &propter humidita-
m vaporum in aëre hærentium&
ſole calefactorum. At quid fiet de
eliotropiis,in tabernis concluſis,
d qué tunc iſti vapores nõ poſſunt
ertingere?Aut numquid ita conſtã-
r iſti vapores omnibus diebus in aëre
erent, & omni die ex hora in horã
r calefactionẽ radiorum ſolariũ ita
mperantur,ut,etiãſi ortæ ſint aeris

intemperies, rubrum & ventorum
hementiſſimæ impreſſiones, non dej
nitur ab Heliotropiis aut Ornithog.
Aut non *aliquando aberrent â loc*
ſtorum florum natalitio, ut *alium pc*
quam hunc attingant florem? Mag
adhæc credenda fides requiritur
§.27. Sed tamē non omni iſta r
cauſam nimirum verticitatis M
gneticæ in Urſa minori ponens, c
bio caret. Namq; (1) *influxus ſide*
Septentrionalis eſt ſaltem cauſa ren
ta & univerſalis, ut omnium reru
ita & magnetis & ejus virtutis (ſid
roſtrepticæ. Jam autem *effectus pa*
ticularis & determinatus ſemper pa
ticularem & determinatam requi
cauſam, juxta principia Phyſico
ex ipſa natura hauſta. Atqui *iſ*
magnetis directio verſ9 Polum, eſt eff
ctus particularis & determinatus. E
tiam determinatam requirit cauſa
§.28. *Si iſta virtus Sideroſtrepti*

b Urſa Polari, utiq; eò erit fortior
Magnetica acu, quo ea Polo Arctico
vicinior, & eò languidior, quò à Polo
otior, & languidiſſima, imò nulla in
poſita plaga Mundi Antarcticâ.
m *nec eò penetrare Arcti vires pro-*
r oppoſitum terræ punctū poterit.
ſi penetraret, tamen propter
litatē & imbecillitatem radiorum
poterit movere acum. Eadē enim
ligeri demonſtratio hic videtur
um habere, quam iſte *Sideriticis*
ntibus oppoſuit. Utut enim *Vero-*
ſis iſte Philoſophus ajat, cit. libro
apite: *Quod ſi naves forte ulla illis*
ntibus propinquiores ſint, ferrum e-
m omne evelli, & propterea etiam
olas uti navigiis clavis ligneis aſtri-
, tamen contrarium evincit *ex-*
ientia. Numquid *Hollandicarum*
vium omne ferrum fuit evulſum à
gneticis montibus in Novæ Zemblæ
tu? Neutiquam. Imò ſic nec *ſecu-*
res

res & bipennes retinere potuiſſe
quibus ex priſcis & fractis navig
novam conficerent ſcapham? A
hanc confecerunt, & iſta inſtrun
ta retinuerunt. Aut nunquid *om.*
Sueciæ, Norwegicæ, Grönlandicæ
ves ligneis & non ferreis compactæ ſu
clavis? Ecqua hæc eſt contra *expe*
entiam demonſtratio? Eadem fid
habenda *Aloyſio Cadamuſto in N*
vigat. ex *Ulysbona* usq; ad Calech
c.55. *Aliæ ſunt* (naves) *quæ idcirco a*
quæ ferro ſunt, quoniam acũ magne
pavent. Nam is lapis viſitur ſupra
ctas Inſulas, qua iter illi faciunt. Nu
quid ſupra *Inſulas Aromaticas* tan
Magnetis attractio eſt, ut totas n
ves contineat? Cur non *Portugalle*
ſes & Batavas continuit olim, & h
dienum continet? *Henr. Salmuth*
olim factum eſſe putat *non ex me*
illo, quod metuant, ne à Magnete attr
hantur, ſed *ex defectu ferri,* quia iſt
m

tallũ tam copioſum ibi non ſit. *adPancir.tit.XI.p.569.* nec aliun- inferri licebat propterea, quod *rcianus Imperator* perhibuerat pœna capitali *ferri vel facti jam adhuc infecti quicquam hoſtibus undare R.P.* Sed hodie iſta ratio ſat, ceſſante iſto decreto & vi- nte commercio inter Orientales omiſcuo. *Ferrum* tamen admodũ rum ibi eſt, uti ex *Solino Agathar- de & Diodoro* probari poteſt, ita *dupium auri pro ferro reputent in- a. Bochart. Geogr. Sacr. l.2.c.27.* Au- am9 hìc *D. Garciã l.1. Hiſt. Arom. c. Fabuloſũ* eſt, inquit, *quod nonnulli ibunt, naves clavis ferreis nõ cõpin- ob ſcopulorũ ê magnete frequentiã, â o ſcilicet raperentur.* Nam & *in Ca- cut, & in toto eo tractu plures inveni- ntur naves clavis confixæ ferreis, quã neis.* Verum quidem eſt in *Maldo- s Inſulis naves ligneis clavis*

 eſſe

eſſe extructus, id autem ob *fe*
penuriā potiꝰ, & quod minori conſte
fieri puto, *quàm quod à Magnete ſ*
metuat. Hinc ſubleſtę fidei nobis
Strabo, quando, ἐν τῇ θαλάσσῃ, i
quit, ἀνατολικῇ αἱ ναῦες πολλάκις κ
δινεύουσι διὰ τῶν πετρῶν μαγνητικῶ
In Orientali mari haut infrequent
naves ipſa vi raptrice magneticaru
petrarum periclitantur. Dubia quo
fidei, quod auctor operis Ebrai
שלטי הגבורים *Schilte Hagg*
borim Scuta Fortium, qui non tant
ait, *uſum lignearū naviū ideò in Or*
entali mari retineri, quia inquit, *ſir*
linquerent clavos ferreos, periculū e
ſet, ne vi lapidis tracta naves illiſa, au
extractis clavis ſoluta raptaq́ lamen
tabile naufragium cauſarentur Et n
errorem hunc *Geographicum* novun
eſſe ſciremus, *antiquitatis quoq́ cre*
dula aliqua extāt veſtigia in Ptolomæ
l. VII. Geogr. c. 2. ubi de Satyrorun
Inſuli

ulis locutus Φέρονταί δε (inquit) ἄλλαι συνεχεῖς δέκα ἐν αἷς φάσι σιδήρους ἔχοντα ἥλους πλοῖα κατέ- ας μήποτε τῆς ἡρακλαίας λίθου περὶ τὰς γεννομένης. Κατέχειν δὲ ταὶς αὐ- ἀνθρωποφάγους καλουμένους μα- λας. *Feruntur & aliæ continuæ In-æ decem. in quibus dicunt, naves, e clavos ferreos habent, detineri for-ſe, quia Lapis Herculeus circa illas naturi Eas autem tenere dicuntur aniolæ humana carne veſcentes.* anquam iſtum *Ptolomei* locum o inſenſu accipiat *Cl. Salmaſius erc. Plin. f.* 1102. μήποτε τῆς ἡρα- κλείας λίθου περὶ αὐταὶς γεννομένης: *unquid quod circa illas Inſulas na-tur Magnes?* Ita *Salmaſ.* Cui fabulę am aſtipulatur *Ludov Vives* Schol. *Librum S. Aug de Civ. D. XXI. c.* 4. *ncent. Natur. l.* 8, *c.* 2. *Simon Majol.*

dieb.

dieb. Canic. in Coll. de Lapidib. p.. qui & ipſe *Conſtantinum quen* Philoſophum de *gradibus*, & *Ga* *lib. de Lapid.* allegat. *Nicol. Fuller* *Miſcell. Sacr. l. IV. c. XIX.* At ego, quit, *Kirch. l* 1. *p.* 1 *de magn. c.* 2. m rei veritatem indagans, *rem om* *fabuloſā deprehendi. Non video q* *modo vis iſta magnetica, quantum* *intenſa, naves medio curſu veliſq̨* *panſis volitantes ſiſtere poſſit, & q* *amplius* ἀπιςίαν *rei auget, quomod* *pſos clavos navibus eximere poſſit,* *non anchoras, aut reliqua inſtrume* *nautica, cum id difficilius factu ſit* Hinc factum eſſe puto, quod *Up* *lienſis, Archi Epiſcopus, Olaus M. c* *in Structuris Aquilonaribus* incidiſ in iſtos *Magnetum montes*, altum *tanta vi attractivâ* teneat ſilent Saltem id habet *l XII. c.* 1. *Demum* *ſuppolarib9 Inſulis Magnetum mon* *reperiuntur, quorum fragmentis lig*

fagi.

na certo tempore applicata in ſa- duritie & vim attractivã conver- tur. Qui rem tanti momenti non iſiſſet, ſi quid veri ſubeſſe ſci- et.

.31. Ex iſtis itaque duabus ratio- ous hæc *in Urſa Minori* aſſignata ıſa videtur poſſe ſi nõ labefacta- amẽ dubia reddi. Nam utrumq; tum eſt, & quod *major propinqui- ad Polum non plus moveat, aut re- tior diſtantia non minus moveat*, & ɔd *influxus ſidereus* ſaltẽ ſit *remo- & univerſalis* cauſa, cujus vis idem *magna & multa*, ſed non *o- is* eſt. Ad motum animalium, & ectiones aliorum corporũ mul- n facit operatio ſiderum, ſed *non ne, quod in animalibus, quod in cor- ribus vel mutationis & paſſionis, vel ectionis & effectionis eſt, iſti influ- i ſidereo poteſt aſſignari.*

§.32.

§.32. Ideoq; ut *determinatio*
& proximiorem hujus Magnetical
ticitatis afferemus cauſam, noſt
rum eſſe partium ſcimus. At *qu*
aut qualem dabimus? Aliam n
poſſumus, quam PROPRIAM &
CULIAREM MAGNETICI LAPID
FORMAM, *per quam, & propter qu*
ferrum trahit, & ſe verſus polum v
tit. Perinde ut & in *Heliotropio*
Tragopo, in *Ornithogalo* propior
proximior cauſa iſtius verſionis
urnæ dari non poteſt, quã prop
ejus forma. OMNIS enim VIRT
omnis QUALITAS, OMNIS OPERAT
A PROPRIA FORMA eſt. Et Canon e
Forma (nim. ſpecifica) dat propr
ESSE, DISTINGUI & OPERARI.

§.33. *J. Cæſar Scaliger* Exerc
CXXXI. utramq; cauſam conju
git, COELI SIMILEM EFFICACIAM,
PROPRIAM MAGNETIS FORMA
quando ita inquit: *Jungamus utr*
ſ

entiam. Dico; Terrarum omnium ſtantias, facie, ſvires, à ſibi quamq; li cœli pendere vultu. Sive mundus pit (quod verum eſt) facile perſua- itur cumprimis illis momentis infe- is natura rudimēta conſenſiſſe: ſive ternę (quod nō propterea dico, quia item; ſed ut iſtos æternitatis aſſer- s in præſēti materia paçatiores ha- m) neceſſe eſt non fortuitam hanc um diſpoſitionem ſed ordine ac lege ā ad Superiorum Ideam *credere. hæc Terra pars hujus rei, aliç alia x eſt. Ita ibi mare, alibi non: mon- fluvii, campi, teſta cum ſuo quicq; convenit. Non ergo à* Montibus s sideriticis, sed ab ea vi, quæ arum Fabricatrix fuit, *eveni- ōverſionis motū arbitrandū eſt, & ima cauſa rerum ſimul omniū con- ice, cōſenſione certa, & cōſervari & aurari.* Et mox. Eſto igitur: *in va- partib° ſparſa* Potentia illa Si-

DERICA: *cæterarũ omnium* MAT
quaſi quadam ſit illa cœli pars, qua
ptentrionali illi puncto imminet, &

§.34 Ita ergo ex mente Scalig
habendum: Quod *Magnetica A*
Septentrionem reſpiciat, *cauſa re*
ta & proxima poteſt dari. *Remot*
influxus cœleſtis, & ſingulari quad
ratione *Sidus ſeptentrionale Arct*
cujus faciem tanq. ſuum duce
quitur: *Proxima eſt* FORMA *Ma*
tis propria, cujus iſta vis, iſta op
tio eſt, *Converſio ſcil. in Polos* na
& propria. Si urgeas, *qualis aut*
nam iſta forma ſit? reſpondeo *m*
tet. Si pergas, *quomodo vocetur?* v
ſim dico: *me latet*. Si inſtes, *quon*
habeat? regero: *me latet*. Hæc e
communis hominum miſeria
ut eorum, quæ putant ſe ſcire
milleſimam quidem partem
qvuti ſint, *in luce rerum tenui*
gent, in mediocri cæcutiant, in m

ſint, & in maxima inſaniant, ut
egiè *Scaliger* loquitur.

id dicam miſerum me agere, & quã
ducere vitam,
quietum animi, & quærentem in-
dagine vanâ
turam ſemper fugientem: quæ ſe u-
bi paulum
endit mihi, mox facies in mille re-
pente
Proteus, converſa ſequentem elu-
dit & angit
rentem, ſeniiq; horas caſſumq; la-
borem?
per enim tenues ſpecies, ſimula-
chraq; rerum
afluere ex ipſis dicuntur, perq; me-
are
nia, dum ſector meditans tacitusq;
requiro
ia ſylvarum, & ſecreta ſilentia ſo-
lus

Cognovi tamen his ſpectris illudie
pſis:
Ut ſenſus feriant noſtros, ſemperq;
ceſſant,
Perq; fores caulasq; anima ludan
meentq;
Ac remeēt, ipſamq; nec inter ſon
linquant.

Ita ingenioſiſſimus Veronenſis P *ta & Philoſophus, Hier. Fracaſtor fatetur.*

§.35. Quid enim? *Formæ rerum ſ cificæ* quotæquæq; nobis notæ ſu *Exceptâ hominis animâ rationali,* ſim dicere *nullam eſſe.* Circa *cortic hic verſamur, & nucleum invenire poſſumus. Vas vitreum inſtar vulpe læ â ciconia cluſa lambimus, pultes haut attingimus. Humi repit no ſcientia, & formarum omnem ferm modum neſcius eſt animus; ſæpeq; c formā inveniſſe gloriatur, vix mi eſt accidens:* inquit B *Sperl. Inſt. P*

.3 *Nomina tu lapidis, qui quotidie*
lis obverſatur, formam &
- - - *phyllida ſolus habeto,*
uit *Scaliger* ad *Cardanum Exerc.*
*C VII. ſ.*12. Et mox addit. *Nego*
ullam eſſe formam nobis notā plene
lane. Effectus ſentimus, formā
ualitates adeſſe oportere colli-
us, ſed quę aut qualis ſit aſſequi
valemus. *Venenum* enecat ho-
es & citiſſimo motu totum per-
atur corpus, qua, quæſo, quali-
? *Medicamenta* in alvum deſcē-
tia purgant fibras & partes cor-
is intimas & extimas, qua quæ-
irtute? alia venenis reſiſtunt, a-
orpus roborāt, qua quæſo vir-
? Eâ, quæ omnem fugit intelle-
n. Dicam ergo breviter. In re
par eſto judicium. *Magnetis*
riaforma hæc eſt, ut *verſus polum*
rtat, ut in Azoribus inſulis pau-
n declinet, ut ferrum attrahat:

Quali-

Qualitas occulta eſt, cujus benefic
hæc munia exequitur forma. *E*
quod non veniat à terræ viſceribus,a
à ſuccis & ſpiritibus lapidificis, ſc
quod non *oriatur, à quatuor elem*
tis, aut principiis chymicis, itidẽ nc
ſed an ex *propria cœli vi, iſtoq; ſia*
Boreali, occulta *quadam ratione*
permeativa δυνάμει *in amplexum*
occurſum Borealem excitetur, ani
tur, & quaſi inſtauretur, iſtud me
fugit intellectũ. Malo itaq; in Pr
PRIA MAGNETIS FORMA *acquieſc*
Sed interim non negaverim *ſide*
influxum tanquã univerſaliorẽ c
ſam, faciliusque dixerim, *Unde*
Siderostreptica vis non ſit, quã unde
qua non ſit, quam quæ, aut qualis ſit

SECTIO III.

De

INVENTIONE E
ANTIQUITATE PYXIDEC
LÆ NAUTICÆ.

Summaria.

Origo
Joh. Goa.
Non Flavio, aut Gira
Occaſio inventionis
Amalphi an Malphitanum? an Al-
fellani? an Melfi?
Quando Europæis innotuit?
Estotilandia ſeptuplex detectio.
An Origo prima penes Arabes Mo-
zambiqvenſes?
conceditur uſus, non prima origo.
An Apud Europæos Inſulares?
An ap. Aſiaticos? Ægyptios?
Ægypt. à navig. abſtinentes. Piſcis
Hieroglyph. Odii.
Pythagoras nihil de Pyxide.
Tabula Bembina.
an origo apud Chald. & Babylonios.
An apud Tyrios? nulla ejus notitia
in navigat. Num excurſiones Bar-
barorum Pyxidem deleverint?
Abolitio plumariæ & purpuræ non

infert abolitionem pyxidis nond
probatæ.
18. Quia iſtæ ad res voluptatis ſpe
bant.
19. Nulla Pyxidis memoria in ſcrip
20. Obj. Fülleri prima refellitur.
21. Obj. ſecunda.
22. Solvitur à Bocharto.
23. Obj. tertia ex Eccl. 1. 9. R.
Nihil ſub Sole novum
(1) in ordine ſpecierum mundi.
24 (2) in genere peccatorum & calan
tatum.
25. (3) in variis vitæ, ſtudiorum, in
niorum generibus.
26. De rebus naturalibus & moralil
valet.
27. Non de artificioſis, aut pyx
naut.
28. Obj. quarta de Plauti vorſoria
29. Quæ non eſt inſtrumentū vex
lare.
30. non acus nautica, ſed vel guber
cul

culum vel funis nauticus.
pro fune add. loca parallela.
Τροπή.
Pineda ſuccenturiator Lemnii re-
ſellitur.
Senſus loci Plautini.
Euſebii Bœtylus quis?
Ariſt. de Lapid. liber.
An prima Origo apud Chinenſes?
Negatur notitia ejus priſcis.
An penes Salomonem?
Non videtur.
Ratio prima.
Ratio ſecunda.
Prima Pinedæ Objectio
Refellitur.
Ambroſ. laudat Salom. ſapientiam.
Illuſtratur loc⁹ 1. Reg. IV. ex Wal-
thero.
Ex Sanctio.
Obj. II. ex Sap. VII.
tollitur.
Secunda Pinedæ Objectio refellitur.

51. Con-

51. Conſentit Kircherus,
52. Diſputatur ex hypotheſi Fulleri c[...]
tra pinedam.
53. Tertia Pin. objectio.
54. Quarta.
55. refutatur.
56. explanatio noſtra ſententia.

§. 1.

A *Virgula Magnetica commo[...]ne,* & commotionis iſtius [...]tione ad ORIGINEM ejus prim[...] devenimus, in qua inquirenda n[...] minor quam in *cauſa* erit labor.

§. 2. Comunis fere omnium ſ[...]tentia eſt, *Acum hanc noſtram ter[...] abhinc ſeculo*, anno ſcilicet p[...] Chriſtum natum, *milleſimo & trec[...]teſimo* circiter, primitus eſſe inv[...]tam ab *Amalphitano* quodam ci[...] homine Italo, qui JOHANNES G[...] fuerit dictus, quique circa A. [...] 1302. vixerit, ad *cujus aures eum [...]mo veniſſet magnetica hujusmodi* [...]

ltas, *ipſum in arte nautica, cui*
at deditus, primum eſſe expertum.
imumque magneticam pyxidem con-
*iſſe, ejusq; directionē docuiſſe:*quod
gimus apud *Paulum Joviū l. XXV.*
iſtoriar. ſui temporis f.m. 47. *Flavi-*
n Blondum, Hiſtoricum Italiæ, &
ugenio Pontifici à Secretis, virum
agni judicii, & ſolliciti ingenii
Italia Illuſtrata, Regione Tertia De-
ma f. m. 420. *Gilbertum l.* 1. *de*
Magnete cap. 1. *Joh. Bapt. Por-*
m l. VII. Magiæ Natur. de Mi-
bilibus Magnetis c. XXXII. *p.*
7. *Petrum Giezium l.* 2. *Hiſtor.*
dic. cap. 9. *Gomaram, l.* 1. *Hiſt.*
d. Gen. Unde rectè Panormita-
us:

Prima dedit nobis uſum Magnetis
AMALPHIS.

§.3. Quanquam *Petrus Bellonius,*
allus, ſolertisſimus Peregrinatio-
nis

nis æſtimator *libro. II. Singulariu*
& Memorabilium obſervationum ca
pite. XVI. aliud Inventotis no
men proferat, dicens: *comperi*
mus eum, qui primus hujus lapidis u
ſum invenit, Flavium fuiſſe nuncu
patum: Idem quoque cum Bellonio
Thomas Bozius libro XX. de ſigni
Eccleſiæ capite VI. pag. m. 329. &
Salmuth ad Panciroll. pag. m.562. ſta
tuant, tamen Gojam potiu
quàm Flavium volumus. Nam
boni iſti viri inventoris & ſcri
ptoris nomina confundunt. *Fla-*
vius enim non inventor erat, ſed ſcri-
ptor. Athan. Kircherus alios al-
legat, qui eum vocant *GIRAM*;
qui bus & ipſe ſubſcribit. ἐσχά-
τως ἄτοπον eſt, quod *Barthol. Ke-*
ckermannus in Commentario Nau-
tico, parte ſpeciali, problemate. VII.
vocat *Flavium quendam MEL-*
PHI,

*II,*qui *inCampania regni Neapoli-*
ni provincia habitaverit. Mutat e-
n *nomẽ loci in nomẽ viri*; (utut et-
m de nomine loci nõ rectè ſenti-
)

§. 4. Quicquid horum ſit, i-
d memorabile eſt, quod circa
ventionis iſtius occaſionem
rta c. l. adfert. *Qui* (Italus A-
lphitanus) *nauticam rotam i-*
rans, acum palea, vel ligno in-
bat per transverſum, & in lan-
iqua pleno mergebat acus, ut
arent liberè, dein magnetem cir-
nducendo, acus eum ſequeban-
quo ſubtracto, quaſi quodam natu-
motu cuſpides acuum polo arctico
rebantur, eoque invento quieſce-
.

.5. Iſtud oppidum *Malphita-*
vocat *Volaterranus*, & pu-
eſſe Plinii *Alfellanos.*

Sed

Sed hac in parte errat. *Alfellani*
nim *Plinij*, *fuére Hirpinorum popu*
ad mare *Hadriaticum ſiti*; ideoq;
mare Thuſcum eorũ urbs transf
ri non poteſt. *Abrah. Ortelius in T*
ſauro Geographico putat eſſe *Lucan*
oppidum in Italia quod hodie *ME*
FI dicitur. Sed & hunc corri
Paulus Merula Coſmog. part. II. l. I
c. 25. p. m. 1153, quando iſtud *AMA*
PHI in mappa non longè *à Neap*
& Salerno ponit, ita *ut ea Campa*
non Lucania ſolum ſit Adeoque ali
oppidum erit *Amalphi*, & viciſſ
aliud *Melſi*: *Iſtud ad Campaniam*
terra Laboratoris di Lavorno, qu
Plinius *Laborinos campos*, *Blon*
Ital. Illuſtr. f. 411. Leborinos vocat,
liqui priſci *Phlegrorum campum*
carunt *quaſi inflammatorium*, *ſe*
rentem, ἀπὸ τοῦ φλέγειν, *quoniam*
terra præliorum concitatrix fuit, *d*
ibi gigantum bellum exarſit. ap. *Ni*

Per

rott.in Cornu cop. L. L. f. 8. hoc verò *Lucaniam* ſpectat: *hoc incumbit ari Etruſco, illud autem in meditul- Italia hæret.* AMALPHIN autē no- am *Flav. Blondus l. XV. Roma illu- ata & Leander* accurratius de- ripſerunt, & teſtatur in ſuper Me- la *Amalphitanos quondam magnos ſſe mercatores, utpote qui in multis cilia locis apothecas, ædes & mercium mptuaria habuerint* Cum quibus nſonat *Philand. Comment. in Vi- uvium l. X. c. 14.* Et poteſt idem ex *rrhonis Ligorii mappa Geographica* oculum demonſtrari Quod eò agis miror, *Ortelium* nō animad- rtiſſe, qui verisſimam prædicat *igorii* tabulā, & *ſuam fecit in Thea- ſuo, cum regnum Neapolitanum de- iberet.*

.6. *Abrahā Ortelius in Mari Pacifico, Del-Sur fol.6* etiā de origine ac9 ſtræ tradit, quòd nimirum *Uſus*

Ma-

Magnetici Europæis demum innotu-
rit circa iſta tempora, ubi ESTO tila
dia fuit detecta. Quod contigit ci
ca annũ Chriſti M. CCCC.LXXV
cum *Joh. Scolvus Polonus* ultra *No*
wegiam, Groënlandiam, Friſland
amq; navigaret, & in hanc *terrã L*
boratoris, ac in Eſtotilandiam deſc
retur. Aut ſi adhuc recentiorem e
luſtrationem velimus æſtimare, *d*
mum circa annũ Chriſti M.D. à Gaſ
Cortereali eſt detecta, tunc ſcilice
cum inter *Luſitanum & Hiſpanum*
Moluccis magna eſſet altercatio.

§ 7. Ad uberiorem hujus *Septen*
trionalis terræ & ejus detectionis c
gnitionem facit, varia temporum i
tervalla annotare, quibus eò m
gratum eſt claſſibus. Id igitur ten
atur, quòd *ſeptuplex* in univerſu
ſit *Eſtotilandica ora apertio. I. Piſc*
toria, cum *Friſlandici piſcatores* p
tempeſtatem eò ejecti eſſent trib

abhin

inc ſeculis. *II. Zenica,* cum *Ni-*
us & Antonius Zeni, fratres, Patri-
Veneti auſpiciis *ZICHINI Regis*
slandici navigiis eò excurrerent,
perquirerent littora *Septentrio-*
s hujus Americæ extima, *circa*
num MCC C XC, uti de iis teſta-
Hieronymus Ruſcellus in ſuis ad
lem. commentariis. III. eſt *Scolvi-*
ſtius *Joh. Scolvi,* quem ante no-
navimus, *LXXXVI. annis poſt tra-*
ionem Zenorum. IV. eſt *Corterea-*
cùm ſcilicet *Gaſp. Cortereális* cō-
dium viæ ad aromatum terras
ereret, anno *M.D.* Sed *M.D.I.* i-
ter ingreſſus aquis hauſtus nus-
m amplius comparuit. Quem
n quęreret frater *Michaël Corte-*
lis anno M.D.II. in eodem peri-
o glaciali periit. *V.* eſt *Gabotina,*
n ſcilicet *anno M.D.VII. Sebaſt.*
otus nomine *Regis Anglici per Se-*
trionales anguſtias ad Cathayam

&

& Sinarum regionem iter intend
ſet,omnem quidem hunc Oce
tractum enavigavit,ſed ob imm
ſa frigora infectâ re in Patriam
diit. *VI.Forbiſſeriana*, quæ *Mart*
Forbiſſero acceptò terenda,facta
*no M.D.LXXX.*cujus quoq;veſti
in *anguſtiis Forbiſſerianis* in
Groënlādiā & *Leſterū Promontoriū*
perſunt.*VII.*eſt *Davica*,quam *J*
Davis anno M.D.LXXXV,
LXXXVI.freto iſto *Davis*, ab eo
cto,exſuperato expedivit,uti de
omnibus *Corn. VVytfliet Lovanie*
in ſua Occidentis Notitia & Augm
to Ptolemaico prolixè agit, p m.
ſeqq.

§.8.Sed ex *Eſtotilandia* vela ret
henda, & in *Mozambiquam* diri
da ſunt.Nam *Hier.Oſorius Luſita*
Silvenſis in Algarbiis Epiſcopus de
bus Geſtis Emmanuelis,*l.*1.*p.m.*25.*&*
altiùs *Magnetica* noſtræ *cuſpidis p*
m

rdia repetit, & ejus inventioné
abibus Africanis in Mozambique,
iloa, & Zofala, Inſulis & continen-
us terris Africæ verſus orientem à
ridie ſpectantibus, habitantibus ad-
ribit, teſtaturq; quod *iſti jam tum*
te adventũ Gamæ, Luſitanici Claſſi-
ii, uſi ſint in navigãdo *normis na-*
culariis, quas nautæ *acꝰ* appellãt,
arum formã prolixius explicat
l. Hęc autem geſta ſunt à Luſita-
s *Anno Chriſti M.CCCC.XXIX. cir-*
feſtum Paſchatos.

§. 9. Ut igitur *Arabibus Magne-*
m nõ denegare poſſumus, ita etiã
cilè concedi poteſt, quòd *Magne-*
ca acus virtutem habuerint, ante
uſitanorum adventum cognitam:
d unde cognitam habuerint, an à Sa-
monis ætate, an verò ab aliis vicinis
recentioribus accolis? illud incertum
. Breviter dicam quod ſentio: *in*
Mari Mediterraneo ex Italia in Ca-
irum

irũ & Alexandriã frequenter eſt na- gatũ, ab eo potiſſimũ tẽpore, quo inve- tũ eſt hoc nauticum viaticũ. Ex Ca- tranſitus pedeſtris eſt in Mare Rubr- uti multis Joh. Petrus Maffæus do- ſtatim ab initio lib. 1. Hiſt. Indic. Q- *facile itaq; fieri potuit, ut Arabes Mari Rubro, Sinu Arabico, & Oce- no Æthiopico ad prom. Aromata, reg- onẽ Magadazo, ad Quiloam & Moz- biquen navigantes, etiam hoc benefic- navigandi recens inventum, quod in- re omnium (ut fieri amat) erat, didic- rint, & in ipſum ſinum Barbaricum ſ- Aſperum Mare ad ipſum usq; Capr- corni Tropicum dilataverint, & ta- quam aptiſſimum & utiliſſimum ubi- receperint.* Perinde ut inventũ iſtu- in Italia non ſubſtitit, ſed famâ cit- ùs in omnem Europam diſſemin- tum eſt.

§. 10. Iſtud ex ſuperioribus clar- eſt, quod inter *populos Europæos, I-*

ſul.

res imprimis, qui tamēquaſi iña-
Oceano videntur, *uſus acus ma-
tica* ante *Joh. Goam* non obtinu-
, ſed quod ad *polos & polares re-
xerint nautæ, & littora potiſſimum
rint, aut in incerto pelago incerti
verint, ut rectè etiā de aliquo nau-
llius temporis* illud *Poëtæ* posſit
i:

*Nam te jam ſeptima portat
nnibus errantem terris & fluctibus
æſtas.*

glos hîc nomino, *Hybernos, Ba-
os, Cimbros, Hiſpanos, Luſitanos,
ulos, Danos, Greënlādos, Italos, Li-
s, Adriaticos*, & quascunq; alias
opæas nationes, quarum quidem
itiam hoc inſtrumentum nau-
um effugit: addo quoq; *Græcos,
ponneſiacos, Cyprios & Inſulares
geos*, quorū duces viarum *Helice
Cynoſura* fuerunt. Qui duo aſte-
i ideo potisſimum à nautis quō
dam-

dam ſunt obſervati, quod ſub e
& noſtro Horizonte noctu ſem
navigantibus fuerint conſpicui
è multis illud *Ovidii l.2. Triſt.* c
cet:

Eſſe duas arctos, quarum cyno
notatur
Sidoniis, Elicen Graja carin
tat.

Cum quo conſonat *Aratus in* φ
νομ. verſ.35.

- - ἑλίκῃ γέμεν ἄνδρες ἀχ
εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ
ἀγινεῖν
Τῇ δ' ἄρα Φοίνικες πίσυνοι περόωσ
λασσας

i.e. *Helice quidem viri Græci*
In mari ſignantur, quò oporteat n
dirigere
Altera verò Phœnices fiſi ſulcãt m
Cynoſura autem dicitur ab una
Nymphis Idæis, Jovis nutricibu

t apud *Hyginum Agloaſthenes, Na-*
orũ auctor.

Aratus iterum:

ὴν μὲν κυνόσυραν ἐπίκλησιν καλέουσι
ν δ' ἑτέρην Ἑλίκην - - -

citur eadẽ etiã Φοινίκη eo, quod
m, monſtrante Thalete (ap. He-
dotum) *Phœnices & Pœni* ſeque-
ntur, uti ex Arati Phænomenis
rmanicus Cæſar vertit:

c Jovis altrices Elice, Cynoſuraq́; ful-
gent.
t Grajis Elice curſus majoribus a-
ſtris,
œnices Cynoſura regit - - -

§. 11. Sed jam devenienduin quo-
ue eſt ad *Orientales & Aſiaticos nau-*
eros, & videndum, nunquid horũ
ajor fuerit felicitas præ noſtris
uropæis, *uti in literis & artibus, ita*
iam in rebus nauticis & poſſeſſione
jus compaſſi pontici? Si qui alii ar-
guti

guti & ſeduli in perquirendis re
naturalium cauſis & myſteriis fi
re, *Ægyptii* certè fuere. At eos *m*
gnetica pyxidecula cognitionē hab
iſſe, mihi non ſit veroſimile, ideo
quia alias *littora non legiſſent ſuis*
curſionibus, quod tamē eos fecit
ſe non obſcurè colligitur ex iis, q
diximus ſupra. (2) quia haud dub
iſti⁹ pyxidis inter *Hieroglyphica ſy*
bola quædam veſtigia reperirentu
ſed in *toto Hieroglyphicorum amb*
(*uti Oedipum meum examināti pa*
bit, inquit Athan. Kircher⁹ in ſuo M
gnete l 1.p.1.c.5.p. m. 25.) *nulla pror*
navis, præter ſolam Barin (quod
crum quoddam navigii genus, q
Iſiden Nilum trajeciſſe memora
atque quod eâ de cauſa ſolum in
ſacra ſymbola locū invenit) *neq*
aliud ſymbolum, quod nautica pyxi
ſive ventorum rhombos referre poſſ
comparere certius eſt quam dici de

quæ tamen ſi cognita ipſis fuisſent,
ul dubio inter ſacra ſymbola, uti
ta alia minoris momenti, poſuis-

. 12. (3) *Ægyptios* ne *quidem na-*
tioni magnoperè intentos fuisſe,
ſuadetur, quod terra abundatisſi-
ontenti, Deorumq́ Patriorum cul-
ſſueti, cæteras extra Ægytum re-
es ferè, ceu rudes & illiteratas &
ntiæ ſuæ indigas deſpicerent, unde
gem, teſte Plutarcho, qua omnis
a Ægyptum peregrinatio interdi-
tur, condebant. Imò *Ægyptii*
ri, religione qvadam ducti ab-
ebant, uti pulchrè *Plutarchus li-*
le Iſide & Oſiride docet. Hinc
agoras ab Ægyptiis doctus mare
rymam Saturni vocat ; purant
n, *teſte Xenophonte, eâ, quâ Sol*
r, parte Mundi faciem esſe ; qua
S *ſpirat*

ſpirat boreas, dextram, qua Nilus ſ
ſtram unde non malè dicunt Ægy
de Nilo, eum eorum à læva in ſiniſtra
vire; Nilus enim ab Auſtro profluens
va mundi parte in boreali Mari ſe
ſcens abſorbetur, atq; ideò Sacerd
mare averſantur, qvod & Typh
Spumam appellant, uti & Salem
ſobolem, qvem& eandem ob cauſam
ſæ non ſolent adponere. Qvid? quod
de cauſa homines nautas & mar
veluti ex mari & cæpis (quas *Lunæ*
Iſidi ſuæ contrarias abominabant
viventes tanqvam inhumanos, tr
lentos, & Typhonis filios averſantur
ſcem quoq; ideò odio proſequuntur
etiam, teſte Clem, Alexan. l. V. Str
ab iis pro odii hieroglyphico ſit uſu
tus. ſatis ergo ex dictis patet, *A*
ptios Navigationi, vel religione qv
prohibitos nõ magnopere addictos
ſe, ut taceam, in navigationibus ſole
pyxidis uſos fuiſſe.

§

13. (4) Quod ſi ita *ſolemnis erat* *ptiorum navigatio, & pyxis iſta* *in honore,* cur *curioſisſimum Ma-* *aticum Pythagoram,* qui omnia ptiorum arcana tanto ſtudio irebat, hæc *ſola adeò mirapyxis* *? cur nullam ejus in ſuis ſcriptis* *mentionem? Cur Plato, cur Ariſto-* *cur alii infiniti ſcriptores Natu-* *m Rerum, qui in Ægyptum, Philo-* *ci ſtudii & naturalium rerum di-* *arum amore ducti, profecti ſunt,* *on meminerunt?* Cur *Auguſtinus* *linius, qvi multa de Magnete, &* *rebus attractivis habent, ſolius* *eticæ verſionis Polaris obliti fu-* *?*

14. Sed novus hîc nobis exſur- dverſarius, qui primam hujus deculæ inventionem attribuit *ptiis, Autor* ſcilicet *Admirando-* *Ethnicæ Theologiæ myſteriorum*

propalatorum, Joh. Frid. Hervartius Megnetem *antiqviſſimis paſſim na nibus pro Deo cultum, & artem, Magnetis ope navigationes per uni sũ orbem inſtituuntur, à Veterum Sa dotibus Ægyptiis ſub involucris Deo Dearumq;, & aliarum fabularum tice ſummo ſtudio occultatam es* omnibus modis allaborat probar Ideoq; argumenta conqvirit va & ex omni antiqvitate, qvæcunq; ſcuriora & ænigmatibus Sphyng abſtruſiora ſunt, huc obtorto c lo contorqvet. Imprimis illud tandum (nam reliqva ridicula ſu & nullius momenti) qvod de *tab iſta Hierographica, Bembina* augu tur, utpote *qva Ægyptii nihil al ſignificare voluerint, qvàm navigati per univerſum orbem terrarum, ope xidis ſideritica & hierographica tab peractam.* Sed iſtam novam *Tal*

B

binæ interpretationem cum ſtu-
e legit, & improbavit *Copticæ lin-*
& Sagientiæ promocondus Romanus
Athanaſius Kircherus cum in lib.1.
5. de Magnete. tum in *Oedipo ſuo.*
tanqvam artificii in ſua arte &
feſſione meritò eſt credendum.
. 15 Neq; *magneticam acum* re-
mus apud *Chaldæos, aut Babylo-*
, penes qvos olim imperium
di ſtetit, & magna regnorum
ſtas *fuisſe in uſu.*
. 18. De *Tyriis & Sidoniis* non in-
ndum erit diſqvirere, *nunquid*
anquam peritisſimi marium viri
o hodogeta ſint uſi? Levius qvi-
Lemnius, Medicus Zirizæq l.III. de
tis Naturæ Miraculis c. IV. p. m.
confidenter ait, *non esſe, quod qvis*
gat, Veteribus, imprimis Tyriis e-
fuisſe hujus inſtrumenti uſū & com-
atē, qvæ nobis eſt. qvibus gemina
Nic. Fuller. l.4. Miſc. Sacr. c. 19.

Sed iſtud mihi veriſimile non
paret, *cum*, quod *nulla notitia in*
vigationibus tum, quod *nulla ejus*
moria in ſcriptis Veterum ſuperſit. N
quantum ad *primum*, iſtud *ſcie*
nauticæ qvaſi palladium penes ip
Tyrios & Sidonios ſolus ſubſiſtere
nullatenus potuisſet, qvo mi
etiam in finitimorum *Cypriorum*,
givorum, *& aliorum Aſiæ populo*
notitiam pervenisſet. *Neq; vel*
quam tam ab omni hominum mem
terum extingvi potuisſet, quo mi
ſecuturæ poſteritati de eo aliquid f
ſet communicatum. Quod hic *Le*
us inſtantiæ loco urget *de Barba*
rum excurſionibus, nihil eſt: *Quom*
enim, (fidem Lemnianam teſtor!) *f*
potuisſet, ut ob barbarorum vaſta
nes, cædes, incendia & populationes t
ſalutare inſtrumentū penitꝰ & ex *om*
omnino hominum memoria interci
rit? Nunqvid omnes omninò artifi

nu

quid omnes nautæ in tota Aſia, aut toto Mari Ægæo extincti, oppresſiq́ſent? Nunquam id perſvadeor, primis cum *vel ideò diſperſæ gen-eò tenaciùs obſervasſent, quod ejus eficio licuisſet tutum iter maris in-di, ad invaſiones hoſtium terreſtres giendas.* Magnæ *Turcarum irru-ones in Germaniam & Hungariam* runt, *nunquid eæ uſum bombarda- recens inventarum* aboleverunt? *tum abeſt, ut aboleverint, ut poti-arum uſum confirmaverint. Dubium fectò eſt, an majores in Aſia motus rint, an in Italia? ibi per Babyloni- Asſyrios, hìc per Hunnos, Vanda- Nauritanos, Gothos, Longobar- aliosq́ portentoſos hoſtes? Nun- autem ideò vel iſti omnem litera- & navigationum, vel hi omnem ionis aut ſuperſtitionis memori- xſtinxerunt?*

.17. *Nicol. Füllerus* abolitionem

ejusmodi fieri posſe demonſtratu
tria alia adducit exempla de *inte*
artisplumariæ, accentuum & purpu
qvibus unus omnium gentium Tyr
egregiè & ditatos olim & celebra
fuisſe legimus, qvæ & *l.1.v.20.& l.*
19. inculcat. Verum hæc qvod ſpeci
de iis ita habendum, nos neqvaqv
negare *multa ap. Veteres in uſu fui*
quæ cum iis interciderunt: Integr
enim *Gvid. Pancirolli & Comment*
tis in eum Henr. Salmuthi velumen
ſtat *Memorabilium olim deperditor*
qvibus ſine dubio adhuc plura p
ſunt addi iis autoribus omisſa,
qvorum numero etiam *Plumaria*
vera Poëſeos & accentuum Hebræor
ratio, & uſus purpuræ ſunt haben
Nam ut recte Horat.

Debemur morti nos noſtraq;

& mox: *Mortalia facta peribunt*· N

Multa renaſcentur, quæ jam cecide
cadentq;,
Quæ nunc ſunt in honore - -

elicet non *vocabula* tantum ſed
vis etiam alia humana; Modo etiã
is concedatur, *multa nobis iterum*
manifeſta, quæ priſcos latuerunt,
rſum etiam Acus noſtra uſus eſt refe-
dus. Et(2)de PLUMARIA iſta, POESI
URPURA conſtat nobis palã, qvod
apud Ebræos, hæc verò *apud Tyrios*
int, qvod minime de *acu magne-*
poteſt demonſtrari: Tandem 3. i-
Fullerus ſolutionem hujus inſtan-
ſuppeditat, qvod in *plumariis iſtis*
ibus ſola voluptas fuerit ſpectata qva
erentur & oblectarentur oculi, e-
q; loco *reliqva byſſina ſerica & pre-*
a tenuiſſima veſtium genera ſucces-
int, qvorum neutrum de *noſtro Ho-*
eta nautico poteſt affirmari.

§. 18. Proinde *diſting. inter res vo-*
tatis & neceſſitatis: illa ut minꝰ ſunt
eſſariæ & luxui potius quam uſus bo-
nſerviunt, ita facile hominum me-
ri à excidere poterant, aliis im-
mis earum uſum ſupplentibus:

At hæ, quibus carere nullus navicu
rius, epibates nullus poterat, & ſine qu
bus ne quidem ſtagnum, ne dum ſpati
ſiſſimũ æquor ſuperari aut adiri pote
quomodo omni prorſus & uſu, & mem
ria & hiſtoria excidiſſent? Illis ſane c
rere poſſumus ſine ullo inſigni damn
Acu Magnetica non item, cujus admir
culo nobis maria clauſa patuere h
ctenus, & in remotiſſimas terrarum lib
ra fuit navigatio.

§. 19. Deinde, ſi *mirabiliſſima iſ*
& utiliſſima Magnetis δύναμις ἑλκ
κῆ Syriis fuiſſet perſpecta, mirum qu
que eſſet, *ſi Marinus Geographus T*
rius, qui multa præclara edidit, & ſæ
alia minuta minoris momenti, qua
hoc ipſum eſt, attigit, quiq́ Ptolom
egregie præluxit, mirum ſi *alius qui*
piam vel Geographorum vel Phyſicor
vel Nautarum poſteritatis notitiæ ea
non tradidiſſet, neq́ commendaſſet.

§. 20. Occurrere quidem huic Ob
jection

tioni *Füllerus* annititur, ſed nihil cit. *Imo,* inquit, *quô magis excel-* *ſingulari uſus commoditate & ne-* *ſitate, cò ſtudioſius Syri celabant, &* *dis omnibus ἐνὰ ἀπόῤῥητοις quam cau-* *ſimè continebant, ne ſemel pro vul-* *o iſto tam inſigni navigationis ad-* *nento, ipſi qui ſoli adhuc qs. αὐτοκρά-* *ες omnia maria tenebant, plures im-* *lerum propter communem navigan-* *peritiam conſortes reperirent.* Ve- m enim vero *quî celari potuisſet, &* *ἀπόῤῥητοις haberi, quæ ſemel inven-* *, fuisſent in omni uſu promiſcuo?* Aut mquid *Phænix navicularius clavo* *idens, & ex pyxide curſum dirigens,* *ere potuit epibatas, qui ſæpe Græci,* *gyptii, Afri, aut Romani erant?* Cer- hæc viri docti ſententiam ne um- am quidem habet veritatis, *inquit* *chartus.*

§. 21: Potisſimum ſuæ ſententiæ ro- ır *Füllerus* ponit in *nomine Magne-*

tis

tiæ, qvo is dicitur λίθος ἡρακλεία ſ
Herculeus lapis, qvam in rem add
cit teſtimonium *Claudii Ptolom*
Philoſophi & Mathematici usq; ad
dera notisſimi, qvod habet *l. 7. Geog*
Cap. 2. Qvem locum cum vindica
ſet ita pergit: *Qvamobrem ἡρακλει*
λίθος Ptol. haut dubie eſt magne
deductumq; habet nomen non ab H
racléa ciuitate, ut vult Eraſm. Chil.
Cent. 5. Adag. 87. (tunc enim ana
logum foret, ἡρακλειώτης vel ἡρα
κλεώτης vel ἡρακλεωτικὸς in Maſcu
lino; aut ἡρακλεῶτις vel ἡρακλεωτικ
in Fæminino) *Sed vetuſtisſimo nomin*
ἡρακλῆς, quod Hercules latinè appel
latur. Porro *Herculem ſupra* (lib. 2
cap. 7.) *ἡγεμόνα h. e. viæ Ducem co*
gnominatum oſtendimus. *Quod ſi igi*
tur admirandum illum lapidem Hercu
leum dico, ita initio nuncupatum augu-
remur à Syriis ipſis veterrimis Her-

culis

s cultorib. maximisq; atq; adeo u-
s orbis terrarum luſtratoribus,qvod
tanquam Herculis aut Solis cujus-
,ſiderisq; terreſtris ductu in longis-
s ſubinde itineribus ſuis terra ma-
conficiendus dirigerentur atq; gu-
arentur. Adeo ut quemadmodum
cules ipſe ἡγεμὼν & viæ dux, ſic la-
hic quoq; Herculeus ac perinde
ονικὸς h. e. ducendi viæq; com-
ſtrandæ vi virtuteque pollens
cupetur. Id quod nos vetuſto &
aculo vocabulo ad amusſim
imimus τὴν ἡγεμονικὴν λίθον
elicano ſermone (The Loadsto-
eandem ob cauſam planisſime
llantes. Et poſtqvam ali-
ationes denominandi remo-
et, ſic poſt pauca concludit:
circa inſignis communisque vis
ἡγεμονικὴ, quam Herculi qui-
Syrius affinxit, lapidi verò
D us

Deus inſinxit, longe omnium cauſa a
commodatiſſima eſt, ob quam magn
nomen ab Herculis nomine conſecut
Gerculeus primum à Veteribus Syr
appellatus fuiſſe exiſtimetur. Unde pr
pagatum eſt poſteris Vocabulum, ac d
inceps Græcis Latinisq;.

§. 22. Sed Füllero hic oppo
Sam. Bochartum l. 1. Cap. 38. Part.
Geograph. Sacræ de Coloniis ſcilicet
Sermone Phœnicum f. 717. Veriſſimù
quidem, eſt *lapidem illum à Græ*
ἡράκλειον *appellari, nec opus erat, Pt*
lomæum hic invocare teſtẽ, in re omn
notiſſima. Nã utut Heraclium lapid
Theophraſtus pro coticula uſurpet, c
jus in probando auro uſus eſt, tam
præter Ptolomæum, Platoni etia
& Luciano & Helladio, Biſantino
Galeno & Aëtio & Piſidæ (apud Suic
& Heſychio & Suidæ & Favorino ἡρα
κλεια λίθος *eſt Magnes. Et Plini*
lib. 36, cap. 16. *agnoſcit quosdam app*
la

ē Heraclion. Sed non ideo ſequitur,
uod contendit vir doctus, hunc la-
m traxiſſe nomen à Phœnicio Her-
, cujus numen nautæ invocaverint
ter vim ἡγεμονικὴν quâ pollet. Neq́;
ignota virtus potuit lapidi nomen
re, ignotã autem fuiſſe ex eo patet,
d illius in ſcriptis veterum nec vola
veſtigium eſt. Idem, ut Grammati-
denominationẽ Eraſmi ſalvaret,
ſubjicit: *Erasmus in Adag. deducit*
Heraclea urbe, in qua reperitur.
, eam originationem Erasmus de ſuo
lit, Quin illi aſtipulantur Gramma-
veteres. Heſychius: κέκληται δὲ
; ἀπὸ ἡρακλείας τῆς ἐν λυδίᾳ πό-
;. *Sic vocatur ab Heraclea Lydia*
tate. Autor Elymologici: ἡράκλεια
διὰ τὸ ἰσχυρὸν καὶ κρατερὸν τῆς ὁλ-
ἢ μᾶλλον διότι περὶ ἡράκλειαν τὸ
τον ἐφάνη *Heraclea autem vocatur*
propter vim & robur tractionis, aut

potius

potius quia circa Heracleam primu
apparuit. Ita magnes lapis & Herac
plane erunt Synonyma. Id enim in co
feſſo eſt, magnetem dici, quia naſcit
in Magneſia. Lucre ius:

Qvam Magneta vocant patrio
nomine Graji,
Magnetum quia ſit patriis de finib
ortus

Etymologg: Μαγνῆτις δὲ ἐϛὶ (ὡς Φα
ἄνδρες λιθοφόροι μαγνῆτες εὗρον ἀ
τὴν τὴν ἐνεργείαν. *Magnes autem v*
catur, quia illius vim invenerunt Ma
gnetes. quia lapides ferunt, nempe
crepidis, ut docent ſeqventia. *Por*
Heraclea civitas pars erat Magneſia
Suidas ἡρακλείαν λίθον τινὲς τὴν μ
γνησίαν ἀπέδοσαν. διὰ τὸ τὴν ἡρακλει
τῆς μαγνησίας εἶναι *Herculeum lapide*
quidam Magneſiam reddiderunt, qu
Heraclea pars eſt Magneſiæ. Eode
pertinet qvod *Lydium vocat Soph*
cles, quia Lydiæ pars eſt Magneſia,

qu

a Heraclea. Heſychius Δίο καὶ σοφο-
ῆς λυδίαν λίθον ἀυτὴν καλεῖ. Et *Ly-
um vetus, Poeta.* λυδίκὴ λιθος σιδη-
]ηλόθεν πςοσήγαγεν. *Itaq; tam à pa-
a dicitur. Heraclius quàm Lydius
Magnes.* Et in *Theophraſto de lapi-
us* λίθος ἡρακλεια καὶ ἡ λυδὴ *pro
em ſumuntur. Hæc cum tam benè
areant, Analogia Grammatica fru-
objicitur, quam derivata non ſem-
ſervant. Quamvis non deſint, qui
Heraclia ſcribant* ἡρακλειῶτιν. *Da-
amen, non cõncesſi,* ἡρακλειαν λίθον
*ab Hercule, quorſum Hercules Phœ-
potius quam Græciæ intelligatur?
de ſuo nomine potuit appellare la-
em à ſe repertum, dum in Lydia de-
et apud Omphalem. Ut eos taceam
Herculæum dici voluere ob vim fer-
*DOMITRICEM, hæc hactenus. Uno
bo: *ex nomine infirma ducuntur
umenta.*

§. 23

§. 23. Porro *Lemnius & Fullerus*
gumentum objiciunt ex *Salamon*
qui *Eccl. 1. v. 9.* inquit. *Nihil ſub*
novum Quicquid fuit, ipſum (eſt) qu
erit, & quicquid factum eſt, idē eſt, qu
fiet. Et *non omne* (nil quicquam)
vum ſub ſole. Ita ergo & pro re a
qua habet acum magneticam, qva
cum vetuſtate esſet collapſa, den
nunc reſtitutam esſe elargitur. S
Reſp. *Multa dicuntur abſolutè, q*
ſunt intelligenda comparatè & κατ
ut habet Regula Logica. *Non poſſu*
iſta Salamonis verba ἁπλῶς intelli
Alias nulla hodie individua nova
ſent, quæ non prius fuerint: Nova uti
ſub ſole fuére *Salomonis ſapientia*
Divitiæ & opes. Novæ facies Eccleſiæ
Teſtamenti à facie ejusdem in V.
Nova partus virginei creatio J
XXXI, 22. Similiter nulla hodie f
rent *nova τεχνικὰ & inventa arti*
cioſa, nulla Mathematicorum & Opt
corum

rum nova opera & compendia, quod
men ipſa experientia refutat: ſed
ſ & ſecundum quid NIHIL SUB SOLE
VUM ſcil. *in ordine ſpecierum mundi.*
enim *omnes mundi ſpecies à pri-*
rdio rerum conditæ, in natura dura-
runt durantq́;, ut cum mundo ſimul
antur, ſimul occidant. Continent
m hæc verba *cauſam & exornatio-*
n Argumenti hujus libri, de vani-
e omnium rerũ, deſumptã à naturali
um corruptione, generatione, muta-
ne, ortu & interitu, ut hunc refe-
nt ſenſum: *Res, eventus & facta eadẽ*
idem ſunt, IDENTITATE SPECIFICA,
non IDENTITATE INDIVIDUIFICA.
m in dies individua aut ſingularia
tantur & variis corruptionibus obno-
ſunt: SPECIES RERUM ET FACTO-
M MANENT. Quo ſpectant illa *Se-*
æ verba *Epiſt.24. Dicere cuiq́; licet:*
o usq́; eadẽ? nempe expergiſcar, dor-
ſatiabor, eſuriam, algebo, æſtuabo.
Nul-

Nullius rei finis eſt, ſed in orbem n
ſunt omnia, fugiunt & ſequntur.
em nox premit, dies noctem: Æſta
autumnum deſinit, autumno hyems
ſtat. Omnia tranſeunt, ut revert
tur, nihil novi video, nihil novi fa

§. 24. *Secundò* NIHIL SUB SOLE N
VUM *in genere peccatorum, & cala*
tatum humanarum ita *nihil novu*
quod non etiam in vetuſtioribus ſe
lis fuerit: ubiq; enim peccator
& miſeriarum vanitates homini
obviam eunt, ut hic præſentia pr
teritis, plus qvam cordati volu
reſpondeant. Nam ut *B. Oſian*
in hunc l. commentatur: *Sicut hon*
nes inſtinctu diaboli ab initio poſt p
catum nullum non genus ſceleris exc
gitarunt: Ita etiam num hodie vete
bus ſemper inhiant ſceleribus mortal

§. 25. *Tertiò* NIHIL SUB SOLE N
VUM in *variis vitæ, ſtudiorum hum*
norum, ingeniorumq; ad voluptate
ad honores, ad ſapientiam &c. aſpira

um generibus. Annis enim qvaſi ea-
m mundi μόρφωσις videtur recur-
re, qvæ fuit primi mundi. *Terunt*
eri veſtigia juvenum, juvenes ſenum,
es avorum & tritavorum aut vir-
tes aut vitia in numerato habent.

Recte Horatius:

Semper in adjunctis, ævoq; morabi-
mur aptis: (fertur.
Aut igitur res in ſcenis, aut acta re-

§. 26. Eleganter hic ampl. Dn. D.
rtinus Gejerus in ſua Coheleth. pag.
21. Generali hoc effato complectitur
STUM NATURALES *quatenus idem*
per cœli motus, eadem ſemper ſublu-
rium generatio & corruptio, eadem
teororum, terra naſcentiũ &c. vicis-
do; Tum MORALES *qvatenus eadem*
per & vitia & virtutes repetuntur.
tatis ſaltem individuis: Eadem ſem-
hominum luxuria, ambitio, avaritia
la &c. Eadem ſemper luditur fabula,
tatis ſaltem perſonis, ſicut habet il-
l Horatii lib. 1. Serm. Sat. 1.

Quid rides? mutato nomine de
Fabula narratur.

Nihil dicitur, quod non ſit dictum pr
Ter. ait. Breviter; &*res* & *facta* & *ev*
tus ſemper eidem ſpecie recurrunt, ſ
tem *nova ſubſtituuntur individua*,

§. 27. Ex qvibus manifeſtũ eſt, p
uſu magneticæ pyxideculæ apud ve
res uſitato ex h.l. nihil exſculpi pos
Quia *ejus inventio nec ad ſpecies mu*
di, nec ad genera peccatorum & cal
mitatum, nec ad varia vitæ & ſtudio
genera, ſed ad *ingenioſa & artificio*
inventa eſt referenda, de quibus h
Salomon nullatenus agit. Quæ
arte imprimendi, & manualium ſclop
tarum uſu adfert ingenioſisſimus *L*
mnius, ea nec ipſe quidem pro cert
habet, nec iſta probant *artem Typ*
graphicam aut bombardicam apu
priſcos valuisſe. Vid. Guido Panc
rollus ICtus Italus in Nov. Reperti
l.2. Tit. XVII. & Tit. XII.

§. 2

28. *Tertium Argumeutum* quod
t, eſt ex *Plauto*, qvi in *Mercatore*
V. Scen. 2. ita loquitur:

uc ſecundus ventus nunc eſt, cape
modo Vorsoriam:
ic favonius ſerenus eſt iſtic Au-
ſter imbricus:
ic facit tranqvillitatem iſte omnes
fluctus conciet.
ecipe te ad terram, Charine huc &c.

eſt *loqvendi formula Metapho-*
deſumta à nautis, indicans *cele-*
profectionem. Omnis autem vis
s Argumenti conſiſtit in *Verſo-*
quid illa ſit, & qvomodo capi-
? Nam de reliqvo dicendi ge-
nihil dubii ſupereſt.

29. Sed hic iterum *vel nihil vel*
m præſidii invenit cauſa *Lemni-*
Namqve, ut hic taceam, quod
ui ſint Plautinorum commen-
rum, qui per Vorsoriam iſtam
l aliud intelligunt, qvam inſtru-
men-

mentum aliquod vexillare, aut a
quodcunq;, ex quo cognoſci ſoleat, u
ſlet ventus, quale fortè eſt quod h
vocant, Canjam penel: qvemadmod
ex qvorundam mente ſcribit *Ta*
mannus in Plautum pag. m. 772. (
videtur reſpexiſſe ad *Stuckium, Sc*
liis in Arriani Periplum, & Lambin
Plautum. Huc qvoq; ſpectat, qv
Johannes Baptiſta Pius, antiqvar
iſte Plautinus habet. *Hunc Plautin*
nodum non diſſimulanter omiſit Ve
tus Hermolaus ita ſcribens: In Pla
Verſoria inſtrumentum videtur (
nauticum, ex qvo ſoluturi cognoſceba
unde flarent venti, & an mare admit
ret. Cujusmodi ferè apud nos Mag
tis uſus in eo vaſe, qvod pyxidecula v
catur. Ex qvibus verbis hoc eli
tur, *qvod ex mente Pii aliud inſtrume*
tum Plauti ſit, & aliud Pyxis nautic
qvæ apud nos eſt. Tamen hoc min
placet *Pine*

. Nam *etſi id videtur noſtro inſtru-*
nto convenire, in cujus rotula aut
culo triginta duæ lineæ totidem in-
ant ventos,tamen neq; is videtur po-
ſimus hujus Magnetici inſtrumenti
s, neq; tunc præcipuè illud capiunt
utæ,cum retrocurſus vertendus eſt.
§. 30. Iſtud tamen pro certo dico,
od *iſta Plauti Verſoria* non ſit *ro-*
da & verſatilis noſtræ acicula Ro-
a, qvâ *inſpectâ naves à ſiniſtro ven-*
ertuntur ad ſecundum, uti ſibi per-
det *Zirizæus Medicus, & Gyraldus*
*Navigationibus c.*1. *Cœlius Chalca-*
us in Supellect. Nautica, & Joh. de
eda l. IV. c.14. art. 4. Sed *vel fu-*
nauticus, qvo vertitur velum ſe-
dum auram, uti exiſtimat *Adr.*
nebus l.XX.Adverſ. c.4.& Joh. Phi-
Paræus Not. in Plaut. p. 468., &
r. Salmuth ad Pancir. lib. II. tit.
*p.*765*7.* vel *gubernaculum nauticū.*
navis ipſa ſecundum vento;
T ver-

vertitur, uti *Andr. Alciatus Medi*
Poeta, Orator & JCtus Picinus vi
neq; omnino diffitetur *Joh. de Pinci*

§. 31. Suam autem *Turnebus* exp
ſitionem confirmat *ex Plauti Epid*
co : utcunq; in alto ventus eſt, Epidic
ex imo velum vertitur. Recte ex im
Sic enim ima pars veli h.e. imus ang
l9 intelligitur, vel funis. qvo velum te
ditur. Qvem funẽ etiam Navis pedẽ d
cunt & qvidẽ tam dextrũ qvam ſiniſtr
Iſidorus l. XIX. cap.4. Propedem nom
navit, uti quoq; Turpilius ſcripſit.

Quaſi cum ventus fert navem in m
re ſecundus
Si qvis propedem miſit in veli ſiniſtr

Catullus qvoq; *duorum navis pedu*
facit mentionem:

- - - ſive utrumq; Jupiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem

Similiter ea expoſitio ex alio loc
Plauti parallelo ſtabiliri poteſt, qvi e
in *Trinummo Act.IV.ſc.III.* ubi *ſtaſim*
ſervus ad Charmidem inqvit: *Cape*

*riam:Recipe te ad herũ.*Iſta *phraſis*
m metaphorica eſt, non propria &
ica. ut *putat Joh.de Pineda: Cape*
riam ſc. viam. Quis enim unquam
riã viam dixit,*provia,quæ remeti-*
& repetenda eſt curſu? Ejusmodi
tiva in orius, utpote *petitorius.*
ſatorius, exercitorius, depoſitorius
ẽ, ſignificant, adeoq; ex indole
æ latinæ, non *paſſivè ſed activè*
capienda qvod obſervat *Laur.*
l.1.Eleg.c.9. Falx meſſoria non eſt
emetitur, ſed quæ metit, aut qua
netit. Et ſic juxta hanc analo-
a *verſoria* esſet, non *quæ re-*
r curſu, ſed quæ vicisſim viã iſtam
t. Abſurda omnia. Hic eſt pla-
auti ſenſus: *ſito, παλίνδρομος.*
fehr um/ qvod Flaccus reddit,
a retrorſum &Virg.3.Æneid. *da*
retro. Qvo ſpectat & ille ex *So-*
cus. *Nunc in Thraciã pergere lo-*
d validisſimas Europæ gentes ve-
ere.

§. 32. Iſtam ergo vocem *Verſor*
reddo τροπὴν i. e. *verſuram, ſeu r*
xionem neutraliter ſumptam: *Ve*
ram enim *angulorum in porticibus*
xit *Vitruvius*, qvâ uno latere abſc
to in aliud deflecti neceſſe eſt. E
translatio eſt deſumpta vel *à ſolſt*
brumali & hyberno, utp. qvæ & i
τροπαὶ θερινοὶ καὶ χειμεριναὶ
cantur, eo qvod *tunc ſol retroea*
ſe vertat verſus alterum Tropic
vel à *Nauticis temonibus & funi*
qvos vertunt Nautæ ad oppoſita v
torum & tempeſtatum latera. Q
modocunq; ſe habeat, melior tan
eſt *ea Scalig. ad l. 3. Manilii* ſub fin
aut *hæc Turnebi expoſitio*, qvam
Lemnii & ejus ſeqvacium. *Joh*
Pineda certè, qvi ex *Verſoria hac* v
facere *compasſum Nauticum*, pr
ſus abludit. Nam ipſius plena o
nio eſt, qvod *verſoriam capere*,
hil aliud notet, *qvam viam, qva*
q

antea ingreſſus eſt, remeare. Qvid
ır hæc phraſis, qvæ nullam aliam
aphoram, ſecundum ipſum, ad-
it, pro *Magnetica acu* facit? Ni-
ertè.

33. Dica citatem *Pinedæ* miror,
Lemnio ſuccenturiaturus excipit
igitur per *verſoriam* intelligitur
nauticus, qvia *eo velum vortatur*,
n remos qvibus navis vertitur, cla-
voq́ & gubernaculum, qvo in u-
vis partem intorqvetur, eſſe ver-
-. 2. Potius *verſorius* (ſcil. fu-
qvam *verſoria* fuisſet dicen-
, qvemadmodum dico *anchora-*
& ductarius ſcil. funis, non *ancho-*
aut ductaria. 3. *qvia fune illo*
ertitur retrò contrario curſu na-
d *velum tantum obliqvatur.* Sed
exceptio nos non ferit. Si-
nim *funis ſive clavus gubernato-*
Plauti dicatur verſoria perſtat
a, cadit Lemnii asſertio. *Se-*

Secunda peccat in Grammatic
qvia *verſoria* non Adjectivum
Subſtantivum eſt. τροπὴ non τροπ
Ergo per oppoſitionem recte dic
VORSORIA Funis i.e. funis qui v
ria eſt, das wende Tauw. *Tertia*
probat. Nam & *obliqvationem*
& verſionem navigii ad vorſuram
ſequi ſæpius qvis ignorat? Perind
ad gubernaculum navis motus
amat.

§. 34. Cæterum ut ad *Acicu*
Magneticam redeam, qvomodo
vocabitur *VORSORIA? activo*
verò *paſſivo in ſenſu? Si illo*, ergò i
erit *vorſoria, qvod vertat navig*
ſcil. & magnam velorum & malo
molem; qvod falſum: *Si hoc, qvod*
tatur, ergo injuria fit *voci, quæ ac*
nem ſemper denotat, ut *deluſoria,*
bulatoria, aleatoria, defenſoria. Et
tius *verſa, aut mota*, qvam *verſ*
diceretur. Qvid deniq; esſet, c
V

rſoriam i.e. *Pyxidem Magneticam*;
tempeſtatem addiſceret, cum eam
undus ventus, & ſerenus favoni-
ipſam tranqvillitatem oſtendam?
idens igitur hic ſit ſenſus Eutychi
utini. *Huc propria, non iſtuc, quo
endis. Huc enim bonus ventus ergo
e verſoriam. Uti enim nautæ nave
ntis impulsâ verſoriam capiant i. e.
lum atq; gubernaculum contrahunt
ntorquentq;, & ita ex imbrico auſtro
pem flectnnt ad ſerenum favonium
tu qvoq; Charine verſoriam cape
reflecte gradum & meſeqvere.* Qvid
his lucrabitur *Acicula noſtra nau-
?* aut qvod ſuo *Joſepho à Coſta* re-
renti aliqvod idoneum ex anti-
tate *hujus Aciculæ* teſtimonium
det Pineda?

. *35.* Sed *duo* adhuc ex *Antiqvita-
bſtacula* nobis objiciuntur qvæ
maturè removenda ſunt, ne poſt-
noſtram ex obliqvo petere & qs.

trans-

transverſam invadere aciem arg
mentorum poſſint. *Primum ex Pho*
eſt, ſecundum ex Ariſtotele. Photius
Bibliotheca ſcribit de *Euſebio* qv
dam, qvod nactus ſit mediâ no
Batylum, ſacrum lapidem, cujus be
ficio eadem nocte decem & ducentor
ſtadiorum iter confecerit. Unde con
putant nonnulli, alio modo id fieri n
qvivisſe, qvam per magneticam acu
qvæ curſum nauticum direxerit, cu
iter terreſtre tanti intervalli, tam ex
gua noctis mora abſolvi nullatenus p
tuerit. At conjecturæ hæ ſunt, aſi
umbra leviores. *Incantatorem* a
Magum gentilem hunc Euſebium fuiſſ
ex ipſo facto conſtat, qvi benefici
vatidici iſtius *Bætyli certis ritibus*
ceremoniis ſuperſtitioſis oraculum de
portunitate navigandi conſuluit, & a
ea edoctus è portu ſolvit, & ipſa noct
adhuc in deſideratum locum perveni
Qvid vero hoc ad *Acum Magneticam*

Nur

unqvid *Bætylus ſtatim* eſt *magnes?*
t ſi esſet, nunqvid *ſtatim libratus &*
rictus ferreæ cuſpidi, & impoſitus ro-
læ circulari, ut in omnes partes mo-
is esſet?

§. 36. *Ariſtotelem ex lib. de Lapi-*
us allegant *Albertus Magnus in lib. 2*
act. 3. cap. 6. Vincentius Bellovacen-
lib. 8. Natural. Cap. 19. Et *Simon*
jolus Colloq. 18. pag. 404. qvod ſic
qvatur: *Angulus Magnetis cujusdam*
cujus virtus apprehendit ferrum &
Zoron, h. e. Septentrionem, & hoc
ntur nautæ: Angulus vero alius illi
oſitus trahit ad Aſon h. e. Polum
ridionalem, & ſi approximes ferrum
ſus angulum Zoron, convertit ſe fer-
ad Zoron, & ſi ad oppoſitum angu-
approximes convertit ſe directe ad
n. Reſp. Meminit qvidem *Dioge-*
Laërtius de vitis Philoſophor. lib. 5.
ujus libri, qvem ſcripſerit Ariſto-
s περὶ τῆς λίθȣ: Qvi ipſe tamen

ut *articuli & ſexus* differentia indic
potius de *gemmis*, *quam de lapidi*
egit. Et qvanqvam fieri potue
ut *Ariſtoteles* in eo libro aliqva de *M*
gnete attigerit, hodie tamen non
pereſt, neq; ullus in ejus operibus
lapidibus exſtat liber. Imo ex p
tentoſis iſtis nominibus *Polorum Z*
ron & Aſon, qvæ nec *Græca nec Ebr*
nec Chaldæa, *nec Arabica* ſunt, c
ligo & *librum & locum eſſe ſuppoſ*
tium.

§. 37. Præterea reperiuntur eti
aliqvi, qvi cum *Gilberto & Fullero* p
mam *Magneticæ verticitatis invent*
nam ingenioſis SINENSIBUS arroga
contenduntq; ex *China per Paul*
Marcum Venetum Anno 1260. Euro
primum eſſe manifeſtatam, utpote
eam artem in China primum didice
Sed cum fideliter peregrination
& itinerarium *Pauli* percurrere
nihil in eo hac de re inveni. Huc
tia

am ſpectat, qvod *Ludovicus Vartō-*
annus lib. 6. Navigationum cap. 27.
ſtatur, *ſe, cum circiter Annum Chri-*
1500. navigio Indico vectus ad Javam
ntenderet, obſervaſſe gubernatorem
dum pyxide nautica chartaq; mari-
variis lineis ventorum indicibus di-
ncta noſtro more utentem. Aſt iſta
mpeſtate *Europæi noſtri* jam tum in
dia agebant, nauticâ pyxide uten-
s. Hinc *Kircherus teſtatur, ſe ſingu-*
ri diligentia exquiſiviſſe ex iis, qui in
ina fuerunt, quiq; annales Chinenſi-
optime norant, ſed nihil certi de rei
ritate cognoviſſe.

§. 38. Atqve ita hactenus evici-
us *artem aciculæ Magneticæ dire-*
icem recentiorem prorſus eſſe,
am ut priſca *Romanorum*,
rmanorum, *Græcorum* aut *Phœ-*
um tempora attigerit; In
a qvoqve ſententia ſunt
Joſe-

Joſephus à Coſta lib. 1. de Natura N
Orb. Cap. XVI. & XVII. Joh. Maria
de Rebus Hiſpan. c. 22. f. 92. Petrus B
lon l. 2. Sing. Obſerv. c. XVI. Malve
da l. III. de Antichr. c. 14. Gomara T
H Indic. c. X. Adr. Turneb. l. XX. A
verſ. c. 20. Guido Pancirollus in Nov.
pertis l. 2. tit. XI. Philander Comm.
Vitruvium l. X. c. 14. Lilius Gyraldu
de Navig. c. 1. Božius de Sign. Eccleſ
XX. Jacobus Pomerus, Patritius No
bergenſis in IV. Oratione de Antiq
tate, Caſp. Varrerius de Ophyrâ, Atha
Kircherus de Arte Magnetica l. 1. p. 1. c
Sam. Bochartus part 2. Geogr. Sacr.
Chanaan l. 1. c. 38.

§. 39. Sed ut tandem ad SALOM
NEM noſtrum deveniamus, in eo fo
tasſir tanqvam *Phyſico & Mathema*
tico poſt Adamum omnium experient
ſimo non tantum aliqva rudera, *ſ*
ipſisſima experimenta Magneticæ hu
jus artis reperire eſt. Hujus rei pa
tro

ocinium ſuſcipiunt *Abulenſis, Lyra,*
hannes de Pineda lib.3. Salom. Præv.
p. 22. ſect.9. num. 11. Et lib. IV. cap.
V. Num. IV. Nicol. Fullerus lib. IV.
iſcellaneorum Sacrorum Cap. XIX.
§. *40.* Sed ſalva priori iſta noſtra
ſertione, qvod *inventum Magneticæ*
us recens ſit, hæc ſtare non poteſt.
eoq; nos qvoq; in *Negativam ſece-*
limus ſententiam, qvod iſtud *py-*
dis nauticæ beneficium Salamonis
npore nondum fuerit cognitum.
§. 41 Namq; *ſi nautæ Salomonis iſto*
npaſſo inſtructi fuisſent, cur trienni-
uni orientali navigationi inſumſis-
t, qvæ hodie, ejus beneficio infra an-
ſpacium poteſt abſolvi? ſi medium
re plenis velis ſulcare potuisſent &
littora legisſent, nullatenus trium
norum decurſus reqviſitus fuisſet.
§. *42. Deinde ſi Salomonæa navigia*
magnetico ductore fuisſent recta,
s Tyrios & Sidonios ejus uſu, aut ſal-
tem

tem cognitione privare potuiſſet c
domum eſſent reverſi, ut non eod
quoq; inſtrumento in mediterra
Mari uterentur? Aut quis omnem e
cognitionem ex Iſraelitarum & præ
mis Hieroſolimitanorum recordati
eradere potuiſſet? utpote ad quos q
libet anno tribus vicibus tantus Jud
rum & Proſelitarum ex omni regi
& natione erat confluxus, ut nihil
pra. Nunquid ſaltem Salomon hu
Theſaurum ſibi reſervaſſet & nulli
aulicorum, vel nautarum, & ne quid
filio ſuo enarraviſſet? O inſigniter
vidum ſapientem! *Aut nunquid*
nes Salomonis ſervos tantum natu
myſterium reconditum manſiſſet?
miram hominum iſtius ſeculi cont
nentiam & tacendi ſtudium! A
nunquid Salomon ejus uſum ſuis civ
bus invidiſſet, & ad ſolos indos (à qv
bus, per Pinedam, ad nos fuit d
riva

ratus) *relegavisſet?* O ſtultum Re-
m! aut *numquid illi prius etiam*
iam Salomon tenuerunt? O miram
nnium rerum anticipationem!
nderet hæc, qvi ita promiſcuè fi-
m ſcriptoribus adhibet, ut noſtro
culo, noſtris ingeniis nihil ampli-
permittat. Me ab illorum
rtibus non ſtare, ingenue fa-
or.

§. 43. Sed audiemus, qvibus nita-
r Pinedæ conjectura, rationes.
imam facit hanc: *Nemo debet am-*
gere, magnetis naturam & virtutem,
æ polum reſpicere natus eſt, perſpe-
am fuisſe Salomoni non minus, quam
iorum lapidum, herbarum, arbo-
m, rerumq; minutisſimarum natu-
conſtantium. Nam cum vulgatis-
nam aliam ferri attractricem virtu-
n, quæ eſt in magnete, & qvæ aliis
Phi-

Philoſophis explorata fuit, oportet ploratiſſimam fuiſſe Salomoni ex amplisſima & perfectisſima rerum eti minutisſimarum ſapientia ſibi div tus communicata: qvorſum illi Deo terius tantum partis ſcientiam inde alterius denegaret? Argumentum tale: *Cujus ſapientia tanta fuit, u tiam minutisſimarum rerum natur & virtutes habuerit exploratisſim illi etiam nota fuit vis magnetis conv ſiva ad polum. Sed Salomonis Sapien tanta fuit. Ergò.*

§. 44. Sed R. 1. Eadem probab tas eſt de *ſapientia Adami*, qvam G *gorius de Valent. Perer. Pined. C Sanct. Salomonis Sapientiæ præferur* cur non igitur *ab ejus congenita rer naturalium ſcientia hujus myſterii o ginem arceſcunt?* Aut cur *Deus in a ca Noacho* non manifeſtavit qvi admodum opus habebat?

2. *Negatur Major.* Nulla enim co necte

ctendi vis eſt: *Salomon novit emi-*
riſſimas res, Ergo etiam hanc magne-
virtutem ſcivit. A particulari ad
rticulare ineptè concluditur. Major
lefinita eſt. Ergò *vel univerſali æ-*
ipollet vel particulari. Si univerſa-
probanda *eſt Minor*, qvod Salo-
on *omnes res, omnium rerum virtu-*
perſpcxerit. Si particulari; vitio-
ſt *in Majori Collectio.*

Negatur etiam Minor, qvod Salo-
n qvarumcunq; rerum notitiam
uerit. Non enim αὔξησις iſta Sa-
ntiæ Salomonææ extentenda eſt
ad præteritarum, qvam ad præſen-
n & futurarum rerum cognitionem.
qvid enim? *Nunqvid Salomon o-*
ia novit etiam futura? Aut ſaltem
etiam perſpecta habuit omnia, qvæ
ris demum ſeculis reperta ſunt, aut
turis demum temporibus (ſi qva fu-
a ſint) *cognoſcetur?* Nunqvid *a-*
Novæ Zemblæ, Islandiæ, Groënlan-
diæ?

diæ? Nunquid totus circumnaviga-
lis Oceanus? Nunquid omnes planta
arbores atq; animalia, quas & quæ
merica, Florida, Chica & extima
ponia gignit, qvænunqvam in *terr*
Judaicam venerunt, de quibus n
fando audivit, nihil legit, nihil aliu
reſcivit, ei fuere explorata? Non pu
Neq; enim *ex homine ſapiente on*
ſcium facere, aut ex perfecto Phyſic
Mathematico Deum cudere deber
Major ejus fuit ſapientia quam omn
hominum, omnium regum ſui tempo
addo etiam *ante ſua Tempora*: Er
ne etiam *res nondum ab homine*
ſui orbis cognitas, de quibus ne quid
conſtabat, an exiſterent in mun
cognovit? Cognitas habuit vires
naturas omnium rerum naturaliu
ſed illarum quæ tum vel cognita era
vel quas divina ſapientia humano
neri cognoſcendas, aut hominum
curioſitas oculis & manibus Regis

ju

dicandas tum dederat. Nam certè
s, vires rerum, & beneficia, quæ De-
ſecuturis ſeculis reſervavit, quod ea
nnia & ſingula minima maxima Sa-
mon quoq; calluerit, ego qvidem non
rſuadeor. Nonne Deus alia aliis
ſervavit temporibus, aliis inven-
ribus?

§. 45. *S. Ambroſius commentario*
Cap.30.Prov. locum *Sapient.7.v.17*
uſtrans, admodum amplificavit
lomonis Sapientiam, reſtrinxit ta-
en ad *res factas & cognitas, neq; ad*
ſecuturis temporibus adinvenien-
s extendere auſus eſt. Tam locu-
es ſapientiæ profesſor *Salomon,* in-
it, *cum omnia cognoviſſet quæ in*
canis abditarum diſpoſitionum tene-
ntur, abſconſa noverat, mundanæ
poſitionis introitum, qualiter es-
hoc cœlum, omne quod cerni-
s ardua ſublimitate ſuſpenſum:
Quem-

Qvemadmodum fieret aëris iſtius c
cumjectus & fuſus æqvo moderam
libratus in medio, qvibus modis pig
ad invia dilapſo pondere terra ſubſiſ
ret, qva ratione intra certas littor
metas liqvidi Elementi impatiens ſ
ctus lapſus exæſtuet, qvod principi
rerum, qvis finis, & qvæ ſint media
Qvem iterum diviſiones & mutatio
temporum non latebant, qvi comp
henderat, qvaliter ſibi annorum mut
vicisſitudo redeunte orbe ſuccederet, q
cauſa varios ſtellarum ageret curſ
præcedendo ſe nonnunqvam aut ſub
ſubſeqvendo, unde earum esſet ortus,
obitus, & alia multa, qvæ ſapientia
cente cognoverat.

§. 46. Sed videntur probatio
Minoris conducere duo loca, qv
rum unus ex *1. Reg. IV. v. 30.* alter
Sap. VII. v. 20. petiti ſunt. In *prio*
dicitur, qvod Salomon fuerit *ſap*
entior cunctis hominibus: Sed accon
modat

odam reſponſionem pro nobis ripſit Exc. Dn. *D. Michael VValthe- s in Harm. Bibl. pag. 397. Verba,* in- it, *ſcripturæ, de cunctis hominibus ientia Salomonis ſuperatis, non ſunt elligenda abſolutè, alias nec Chriſtus us hominis deberet excipi, nec Mo- , nec Paulus: Sed* LIMITATE *partim pectu omnium orientalium & Ægy- orum ſapientiæ laude conſpicuorum & illorum, qvi v. 31. ſuis exprimun- r nominibus: partim reſpectu ante- ſorum & ſucceſſorum in ſtatu regio. emadmodum verba ejus videmus ducta Eccl. 1. v. 16.* qvod dixerit: *e magnus ſum effectus, & præceſſi ientia* (ſi non Theologica ſaltem loſophica, *omnes qvi fuerunt ante in Jeruſalem. Qvo ipſo ſapientiam n vehementer adſtringit, & reipſa ndit, ſæpe in ſcriptura ſacra propo- nes univerſales cum aliqva exce- ne eſſe accipiendas.*

§. 47.

§. 47. Qvibus iſta ſunt ex *Sanct*
addenda, qvod *1. Reg. IV. v. 30. Orie*
tales nominat populos, & in illis qvi
quid eſt in terrarum orbe hominum ſ
pientum, eſt, ac ſi quis dicat Athenien
Philoſophorum omnium eſſe ſapientis
mum: Quicquid enim eſt in terris Ph
loſophiæ, id Athenis eſſe putabatur: cu
vero ſtatim additur. *Sapientior i*
than, Ezraita & Heman & Chalco
& Darda perinde eſt, ac ſi qvis dic
ret, *ſapientiorem eſſe Platone, Socra*
Ariſtotele. Hic enim diceret, *in ſap*
entia cum illo neminem deberi conferr
quando iſti cenſentur *Philoſophorum*
omnium facile principes. Hi enim Sa
lomonis tempore obtinuerant primam
ſapientiæ laudem. In Orientalibus Cha
dei intelliguntur & Syri, qui de aſtr
arcana multa cognoviſſe narrantur
Quales verò fuerint Ægyptiorum d
re Aſtronomica atq; Geometrica diſci
plinæ nemo neſcit ex Juſtino Martyr
Quæſt

ſt: 25. ad Orthod. Clem. Alexand.
. ſtromat. in fin. Philone de Vita
s lib. 1. Auguſtino de C.D.lib.8.cap.
Confer *Pererium in Exod.1quæſt.7.*
48. Sapientiæ VII. ita ſcriptum
aturas animalium & iras beſtiarũ
ferentias virgultorum,& virtutes
um, ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ
, ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με.
. Et quæcunq; (ſub qvibus ver-
tiſſimum magneticæ qvóq; co-
reſidere putatur) *ſunt abſcon-*
manifeſta, didici: omnium enim
x docuit me ſapientia. Id qvod
Pineda urget *lib.3. cap.22.num.9*
mentum eſt tale.
dicit omnia quæ ſunt occulta, is e-
n virtutem Magneticã didicit.
Salomon didicit omnia. Ergò.
49. R. Negatur conſeq. in Maj.
1. ex mente Pinedæ, virtus Ma-
non erat aliquod κρυπτὸν, *ſed*
s etiam Philoſophis cognitum.
2. Iſte

2. Iſte προσδιορισμὸς, καὶ ἐσω
κρυπτὸς referendus eſt, *non promi*
ad nondum cognitas mundi plagas
nondum uſitatas res, Sed ad ea, qv
Animalibus & feris, in virgultis &
dicibus, aliis hominibus adhuc abſ
dita erant, & qvæ cognita, ea omn
tiã Salomoni fuiſſe obvia. Qvid? q
3. *Philo Judæus* hæc per αὔξησιν *in*
ſona Salomonis exaggeret & eleg
ter deprædicet *inuſitatam Salom*
prudentiam, neq; qvicqvam in
mittat eorum, qvæ ad ejus laud
facere videbantur. Deniq; 4.
omni omnium rerum notitia lo
concedatur, tunc hunc ſapientiæ
cum *non de Salomone, aut ejus S*
entia, ſed de *Sapientia divina &*
menſa, ipſo ſcil. Filio Dei agere pl
Theologi volunt.

§. 50. Secunda Pinedæ *conject*
hæc eſt: Altera facultas eſt cum alt
connexa, Hinc *Q. ſunt connex*
i

um uno cognito, cognoſcitur & alte-
. Atqui in magnete vires attracti-
& converſiva erant connexa. Ergò
n una earum cognita à Salomone
ita etiam eſt altera.
ed R. *Negatur Major.* Non ſequi-
Hæc ſunt in lapide, herba, frutice
uncta. Ergo etiam conjunctim co-
guntur, ut cognito uno, alterum eti-
ſciatur. Num qui primus obſer-
t*Smaragdum reficere oculos, ſtatim*
n cognovit, quod venena pellat?
d partũ promoveat, ſi coxæ prægnã-
ligetur? Impediat, ſi ventri impo-
r: Num *qui manna habuerunt ve-*
Virgilius, Galenus, Plinius ejus etiã
urgatricem & medicinalem una co-
erunt? Averroes certè eam incogni-
iſſe ante ſe apertè ſcribit. Nũ *Rha-*
ari vis purgatrix ſtatim cognita
ognito rhabarbaro? aut lolii vis
ωτικὴ cognito? aut opii vis ὑπνω-
cognito lolio? non arbitror id di-

Pinedam, *nonne dies diem, & hora*
ram docet? plures ſuperſunt in R
naturalibus qualitates Sympathic
antipathicæ, quæ nondum ſunt cogn
Sola Chymia hoc docere poteſt, cujus
neficio laboratores unius herbæ lapi
unam virtutem poſt aliam inquiru

§.51. Huc ſpectat qvod *Athana*
Kircherus de magnete l. parte 1.
prolixe oſtendit, *Magnetem, ejusq;*
ferri attractivam nullo non tempore
iſſe cognitam: Veruntamen, inquit
trum ejus verticitas atq; diſpoſitiua
ad axem mundi ceteræq; ejus virtu
noviter adinventæ primis iis ſeculis,
Ebræis, Ægyptiis, Græcis (adde etiã
lomoni) *fuerint cognitæ, merito qu*
piam dubitare poſſe. Addit poſt m
ta: *Plinius etſi de magnete varia*
commentatus, tamen ne verbo ma
mam & nobiliſſimam illius vim, qua i
ſa ferro, illud verſus boream ſpectare,
cit, attigit. Hinc non ſequitur, cog
ta una lapidis virtute, altera eti

im eſt manifeſta.

§. 55. Diſputabo ſaltem ex *Hypo-ſi Fülleriana* quâ ſtatuitur, *magne-vim ἡγεμονικὴν primitus Tyriis no-fuisſe, ſed poſtmodum occultatam & funditus intercidisſe, donec ægrè ſe longisſimo ſeculorum plurimorum ruallo in extrema hac mundi ſene-ſumme ſuſpicienda & prædicanda bonitate qvaſi ab inferis excitata xit.* Hinc id ſaltem quæro: *Annon o iſto tempore. quo vis Magnetis ἡ-νικὴ ſeu gubernatrix intercidit; a ejus vis ἑλκτικὴ ſeu attractiva fuerit, notisſima?* non puto id vel *rum vel Pineda* infitiaturum, cum es libri pleni ſint, plenæ ſapien-voces, plena Exemplorum vetu-ſtius rei. *Cur igitur altera iſta vis ſtiva, quæ æq; in Magnete hærebat ac attractiva,* cur, *inquam, iſta non ota fuit?* cur *illa funditus intercidit? ttractivâ cognita, directiva etiam a non eſt.*

§.53. *Tertia Pinedæ conjectura* habet. Non *longe à mari Arabico* *Inſulas Calechut eſt magna magn* *copia, ut ſcribit Aloyſius Cadamuſtus* *ſua navigatione c.55. adeò ut multæ* *naves absq; ferro fiant, quod vim M* *gnetis paveant: atq; etiam nunc in* *niantur in Arabia boni & probati M* *gnetes rufficoloris, dum præterea in* *ſulis Maris Erythræi & nominatim* *pud illos Arabes Troglodytas Ægyp* *& Judæis conterminos, ut EVAX* *Arabum teſtatur:*

Magnetes Lapis *eſt inventus ap*
Trogloditas
Quem lapidum genetrix nihilomi
India nutrit.

Ex quibus etiam *Magnetes allati ſ* *ad Salomonem. R. Allatos eſſe* c cedamus, hinc tamen *nondum ſeq* *tur quod omnes Magnetis virtutes ſ* *rint cognitæ.*

§.54. *Quarta Conjectura eſt*, q

detur ad *divinamProvidentiam per-*
uiſſe, ne ea Magnetis virtus reſpici-
di polum eſſet diu mortalibus occul-
quippe quæ data fuiſſet propter mor-
ium uſum atq; navigandi commodi-
em, quæ jam inde à primis ſeculis &
rima orbis terrarum inhabitatione
quentata fuit, quia nulla videtur
regio, in qua non reperiatur & na-
tur is lapis. Argumentum eſt tale.
Quod hominibus navigaturis erat
eſſarium, divina providentia non
t diu eſſe occultum.
Atqui magnes in Uſu nautico homi-
us erat neceſſarius E.
ſ. 56. *R.* 1. Eadem argumentatio
ſſet pro *Europæis & Germanis* ad-
eri, quibus in navigationibus iſte
am neceſſarius erat, & tamen divi-
providentia hunc magnetis uſum
diu *Europæis* ſivit eſſe occultum,
nec divina moderante gratia ante
centos annos primum in Italia in-
iretur. 2. Re-

2. Reliqua in argum. probant ſ
tem, quod *Magnes effodiatur*, n
quod olim Salomoni hæc δύνα
ϛρεπτικὴ fuerit perſpecta.

§. 57. Tandem ut hanc noſtr
de *pyxide magnetica* diſputation
concludamus, ita ſtatuimus, cum
lomonis nautæ exirent in Ophir O
entalem tunc nondum inſtrument
hoc nauticum adhibere potuerunt,
pote quod nondum inventum erat, n
vel à Salom. vel ab aliquo alio unqu
demonſtratum. Interea littora le
runt, & exvicinis ripis in alias oras e
panſis velis tranfretarunt, obſerva
ſideribus, emisſis certis avibus, ex qu
rum volatu litora cognoverunt, mo
tunc temporis apud omnes tam Er
thræi quam Mediterranei Maris inco
recepto.

CA

CAPUT VI.

De

OPHIR.

NUuc ipſam Acropolin Naviga-
tionis Salomoneææ ingredi-
ır, in qua & cardo rei conſiſtit, &
ua omnia alia pendent, æſtiman-
que. Hâc rectè vel male conſti-
a, cœtera quoque vel benè vel ma-
ſe habere necesſum eſt. Termi-
m à quo, Et Portum ex quo con-
ıravimus. Conſiderandus nunc
ɔq; eſt Terminus ad qvem, qui
OPHIR. Ophir inquam, de qua
topere certant Principes Viri in-
Eruditos. Eſto autem & hic.

SECTIO I.

DE NOMINE.

Summaria.

. 1. *Etym. Ophir. regionis nomen ab*
iro, uti terra Chavilahâ Chavi-
lah

lah dicta eſt.

§. 2. Diſcrimen inter Opher & Ophi

§. 3. Homon. Ophir non incolæ, ſed re
nis nomen eſt: Non auri, ſed loci no

§. 4. Synon. Σȣβὶρ Σώφειρα, *non Th*
ſis; non Tarteſſis Bœtica.

§. 5. Ophir non eſt orbis Atlanticus.

§. 6. Conjugata. obryzum ſeu obry
rum aurum. Obryzi incunabula
bia ſunt. Goropii Teutonica, obry
quaſi oberreiſum.

§. 7. Latina. Græca. Solidi obryza
Obryza & balluca. obruſſa. auru
obruſum, ad obruſam exigere.

§. 8. Argentum puſtulatum, puſillatu
poſtulatum, puſulatum.

§. 9. Svetonii locus illuſtratus, auru
ad obruſam, nummus aſper,

§. 10. פרוים *non eſt Ophir, ut n*
tet duas Peruanas, vera notio ꝫ *P*
ru, vel Biru.

§. 11. Parvaim nõ eſt Parbatia Plinian

§. 12. Parvaim videtur eſſe Chavilah.

§. 1

13. Notatur Becanus cum ſuo pheri weer/ heim/ *&* pher-hu-heim.
14. Parvajm eſt Aſſir. ditionis locus.
15. Aurum de Ophaz vel Muphas.

§. I.

O*Phir* ſignificat cinerem ſeu incinerationem, aut rectius cine-
am, ac pulverulentam terram, ein
chen-Land ex Rad Ebræa אפר
is in Sacris literis Ebraicè ſcri-
ur אוֹפִיר Eſtq; nomen regionis
erræ, ſic dictum ab אופיר filio Je-
nis, nepote Eberi ex Gen. X, 29
ote qui cum fratre ſuo Hevila
c terram occupavit, ibidemqve
ta lingvarum confuſione, & varia
pulorum migratione, ſedem po-
t. Ut igitur India (ea ſcil. quæ in-
Gangem) etiam dicta eſt Hevi-
ab altero iſto JECTANIS filio
vilah: ita ab Ophiro quoque al-
a Indiæ pars (quæ eſt *extra Gan-*
) nomen eſt ſortita, & dicta eſt

OPHIR. Ita enim tunc moris er
ut quas quis terras primus occ
paſſet, eas pro ſe, ſuisque poſte
poſſideret, atque iis nomina dare
Id quod totidem verbis nobis incu
cat *Hieron.* de Loc. Ebr. Fuit un
de poſteris Heber, nomine Ophi
ex cujus ſtirpe venientes, à fluv
Cophene usque ad regionem Indi
quæ vocatur Serie, habitasſe, refe
Joſephus.

§.2. Non itaque legendum eſt (
pher pro Ophir, quemadmodum ſu
ſibi uſitato modo facit & contend
Joh. Gorop. Becanus l.VI.Hiſp.p.n
112. qui *Opher ſive over, ſive* Weer fl
ctit atque reflectit. Aliud enim opp
dum fuit *Opher* ſeu *OFER*, quod et
am *GETEPHER* ſeu *Gath-Chepb*
item *Gethacoper* dictum fuit, patri
ſcil Prophetæ Jonæ, in tribu Sebu
lon, ut eſt Joſ.XIX. 13, & 2. Reg. XIV
26. & viciſſim alia *Regio Ophir* eſt In
dic

a ſcilicet & Orientalis mundi
ga.

§. 3. *De Ophir* autem certum eſt
od iſtud vocabulum hic non tam
Incola regionis Ophir; quam de ipſa
ione Ophira uſurpemus, utpote cu-
ſitum, naturā & ubertatem hic per-
dimus. Præterea iſtud quoq; in
ecesſum notandum eſt, quod O-
IR hîc ut *proprium, non ut appella-*
m velim, conſideratā *ut proprium:*
uam, ut ſit nomen terræ; non *ut*
ellativum, ut ſit nomen auri: Neq;
n posſumus h. l. aut diſſimulare
præterire hanc quæſtionem. *An*
ir etiam aurum ſignificet: Seu an
omen auri? Invenimus enim S. Hie-
ymum Ep. 104. 4. ita ſcripſiſſe *Ophir*
enus auri, vel à loco Indiæ, vel à co-
nomine indito. Idem repetit *Ep.*
ad Principiam. Attamen ſi cura-
vim vocis conſideramus, nobis
videtur, eam ſignificationem

habere. *Locum notare* in quo auri
effoditur, aut reperitur advertim
aſt ipſam auri naturā exprimere, n
invenimus.Indubitata res eſt quan
ſimul *Ophir* cum alio nomine co
jungitur ut *aurum de Ophir* 1.Reg.X
2.Paral. IX,10. Job. XXVIII.16. In
quoq; locis, ubi potiſſimum auri
ſignificare debebat, ſemper *in regin
ne* quod vocant Doctores & Gra
matici Ebræi) ponitur, utpote I
XIII, 12. מִכֶּתֶם אוֹפִיר *præ auro*
phir. Certum enim eſt quod כֶּתֶם p
ſe ſignificet inſigne aurum, ſeu nob
lem auri maſſam: Ideoq; conjung
tur cum Ophir, ut ſignificetur præſt
tiſſimum aurū ex Ophir. Hinc quo
Job.XX,24. nominantur *torrentes*
phir, quod Vulg. reddit *aureos font
ſeu torrentes*, non ideò, quia O
phir aurum ſignicat, ſed *quia in O
phira regione ſunt fluvii, qui aurum*
*cum vehunt, quiq; ideo poſſent aur
riv.*

vi ſeu torrentes appellari, per meto-
miam ſcil. Subjecti. Abundantia
tur auri tota phraſi innuitur &
taphoricè magna felicitas. Ita
hir explicant R.Salomo & Aben
ra, uti & R. Levi, Ben Gerſon, qui
aſin integram ſic explicat: *vult di-
; veluti producit petra fluvios ab-
lanter, ſic Jehova benedictus abun-
ter tibi dabit aurum Ophir*, apud
om.Glaſſ.Rhet.Sacr. t. 1. c. 3. p. 39.
§. 4. *Ophir*, alias etiam appellatur
hir apud Joſephum Σȣβὶρ item
Φειρ ſecundum LXX. Interpr.
סופיר legiſſe creduntur. Præte-
Ophir & Tharſis æquipollentia
nina eſſe plures ſtatuunt, Ideoq;
od *de Ophir* dicitur, illi etiam *de
rſis* dicunt, & viciſſim *cum Tharſis
ninerunt*, *Ophir* omittunt, procul
bio ea de cauſa, quia utrumq; pro
o & eodem reputant, *Joſeph. à Co-
l. 1. c. 14. de Natura orbis Novi*,
Pro-

Procop.in l.3:Reg. Villalpand.T. 2
Ezech. Thom.Malvenda l.III. c.19.
Antichriſto, Bozius l.XX. de Sign. E
c.3. Theodor. l.3. Reg.4.31. At pro
cto his calculum noſtrum dare n
posſumus: Ophir enim eſt *nomen r*
gionis. Tharſchiſch eſt nomen *mari*
Ophir eſt Terminus navigationis S
lomonea, Tharſiſch verò eſt mare, i
quo naves ibant. Multo minus iſtu
verum eſt, quod *Tharſchiſch ſit Ta*
tesſis Hiſpanica, ut Athanaſ. *Synaita l.*
Hexaëm. *Franc. Forerius* ad Eſ.2
Bozius l.XV. de ſign. Eccl. c. 18. *Rib*
ra in Jon.1. *Soto major in Cant.V.Jo*
Gor.Becanus l.5. & 7. Hiſpan. *Pined*
l.4. de Reb. Salom. c.14. p.244. vo
lunt, quod in eam vel propria aliqu
Clasſis Salomonis ex Ioppe in ma
ri mediterraneo ſolverit, vel quo
eadem, quæ in *Ophir, etiam in Bœtican*
Hiſpaniam tetenderit. Utrumqu
enim à nobis rejicitur.

§.5

§. 5. Nova prorſus & plane inſolens
t Goropii nomenclatura, quando
phir etiam ORBEM ATLNTICUM vo-
t. *Quia*, inquit; hic *Oceani Occidui*
ijectus maximus fuit, optimo jure At-
nticus orbis Opher dictus eſt in Hiſp.
VII. p.m.112. Nam *mare Atlanticum*
oprie eſt pars maris Africani in Me-
erraneo à Muluchâ fluvio, Mau-
s à Numidis ſeparante, incipiens,
ad occiduũ vergens, Abylam mon-
n alluit & ab Ampeluſio, promon-
io terminatur. *Latius* ſi acceperis
tem *maris Del Nord*, imprimis Ma-
Æthyopici ita quoq; nominare
ebit propter Inſulas Atlanticas ex
verſu Africæ hærentes. Tandem
oq; demus ſi *latisſimè* capias *totum*
eanum Occidentalē, ab Africa & Por-
allia, usq; ad novum orbem Ame-
anum, vocari *Mare Atlanticum*. Ipſa
nen terra Ophir, ORBIS ATLANTICUS
i nullo modo poteſt: quia tantum
Ophir diſtat Orbis Atlãticus, quan-

tumAſia ab America &una pars te
ab altera;i.e.per aliquot centum n
ſiaria.Quod addit *Gorop.Platone*
Tymæo jamtum vocaſſe*Atlant.Pel*
illud tantum abeſt ut credã,ut pot
arbitrer, Platonis *Oceanum Atlant*
alium nõ eſſe quã *pelagum circa* A
cæ occidentalia littora. Quid en
Plato novit de Ophir?Quid *de novo*
be Americano, qui aliquot millenar
annorum poſtdemum inventus eſt

§.6. Sunt qui ab*Ophir* diducunt
bryzum & Obrizatum aurum ut ſit i
quod *Ophirticum* dicaturq; quaſi
phiroſum, ſecundum Hier. in Jere
& Ep.104.ad Principiã.Perer. in Ge
l.XV.D.XI. p.m.415.Iſidor l.XVI.
tym.c.17. *J*. venar. ie Dict. Ebr. p.
Lamb. Dan. p. 2. Phyſ. c. 46. För
Mercer. Mar. Del-Rio, Capell. V
lalp. Malv. Beroald. in Svet. Ma
Hoſt. l.V.veter.rei Nummar.p.70.
aliosq; quod aliquoties Vulgatus I

te

pres retinuit, & ubi præſtantisſi-
m aurũ nominare&exprimere vo-
at, *Obryzum* reddidit Eſ.13,12 Job.
15.Cap.31,24.Dan.10,5.2.Par.3,5.Cæ-
um non adeo congrua hæc litera-
n cognitio eſt.Nã *Obrizum*,vel *Ob-*
ũ an ex græco,an verò ex latino The-
te veniat, - - adhuc ſub judice lis
Eraſmus certe in Annot. in Ep.13.
ecæ, *ambigi* ſcribit, *cujus lingva*
ſit obriſſum.Joh.Gorop. Becanus,
hic iterum adducẽda eſt novitas
II Hiſp.p.m.113.Obryzum ex Teu-
ice aut Cymbrica Dialecto, mo-
o,derivat, quaſi ſit aurum *Ober-*
ſum Ober-reiſe Golot/ quia ex pro-
ione in altũ nautica,quæcommu-
r dicitur eine Oberreiſe/ affereba-
in Hiſpaniã & Tarteſſum. Opher/
it Ower/ & Ober/ *ſine diſcrimine*
eodem in variis dialectis uſurpan-
unde Oberreiß *ad verbum ſignificat*
quo trajicitur, quo per excellentiæ
ſigu-

figuram profectio in orbẽ Atlãticũ dei
tatur. Hinc inter merc·tores Tarteſia
& alios ejusdẽ navigationis peritos a
Oberreiſum dicebatur, quod illo itin
esſet allatũ & inde mox συνκοπῶς Obr
ſum in vulgus trãſiit pro auro puriſſi
quale videlicet Altantic6 dabat trajec
Quamobrẽ aurũ Opher, auru Pervcin
aurũ Obreisũ pro eodẽ dicuntur pro
ro nimirũ puro puto, cui nihil eſt alter
metalli ad miſtum. Aſt bone Deus, q
hæc eſt notatio Nominis? Quare n
potiꝰ obryzum diceretur quaſi **over**
ʒendt/ ex Idiomate inf. Sax. **riʒen**/ p
reiʒen/ quia allicit & ſtimulat hom
nes ad ſe quærendũ? Sed profecto B
canũ hic potiꝰ luſum ingenii exerc
iſſe, quã veritatis avido lectori ſati
facere voluiſſe arbitror, ſaltẽ ut oſt
deret quod nihil ſingul. opin. intact
relinquere ſoleat hominũ curioſita
§. 7. *Iſidor l.19.* Etymol. c.17. ab *obra*
diando deducit, quod cũ *obrasũ* fueri
aurur

ũ ſplendidiꝰfiat,&obradiet clariꝰ.
i àLat.*Obrufo* derivant,ideo,quod
s color rufꝰ,fulvꝰſeu rutulꝰ appa-
:. *Hermolaus quidam ex Phocione*
lin.l.33.c.3.&*Corn.àLap.Com.inJer.*
.m.69. originem græcam allegant,
βρυζον dicatur ἄβρυζον (quod vo-
ulũ quale ſit,nullibi invenio, ide-
Hermolai peritiæ eſt remittendũ)
ſincerum,delicatũ,quod ſæpe igne cã-
ctũ& exuſtũ eſt,donec nihil alterius
lli admixtũ habeat,& purgatisſimũ
πεφθον χρυσίον quod experimen-
gnis rubet igneo colore,ut loqui-
Plin.l.33.c.3. In quo ſenſu etiam a-
JCtos allegantur *ſolidi obryzati*
auro expurgato & excocto con-
tur. L. ult. c.de vet. Mumiſm. po-
Hic noſter Conſ. Dn.D.Caſp.Zi((in
*Jan. legendꝰ eſt.*Et apud eosdẽ *ob-*
diſtingvitur à *balluca* L.3.de Me-
r. Quarũ ea,notat, excoctũ aurũ,
d minorisPõnderis eſt,hæcveroeſt
modo ex aurifodinis extrahitur

Sunt qui *Obryzum ab Obriſa vel obr*
denominant, qvæ ſignificat *exam*
probationem ac excoctionẽ auri. Qu
aurũ Obryzum ſeu obrusſatum ſeu ob
ſum erit aurum expurgata, quod n
la amplius exploratione opus hab
Unde Politianus ad Beroaldum l.
Ep. ad obrusſam exigere dixit. i.e.
examen &expurgationẽ: Et quod
neca l. *IV*. Nat.c.5. dixit, ſi omnia
gumenta ad lancem cœperimus e
gere &c. id Joh.Opſopæus legend
esſe vult, argumenta *ad Obruſſã exi*
re.Et Andr.Schottus ex *J.Lipſii& J*
Fred. Gronovii emendationibus
edit. Elzeviriana Anno 1649. Lug
Batav. etiam ad *obrusſam* legit.

§.8.Ejusdem cenſ9 esſe videtur *A*
rum ad obruſam, quod *Nero Claud*
Imperator ingenti faſtidio & acerb
tate exegit à Romanis,cum expedi
onẽ in Gallias ſuſciperet;*Nummum*
ſperum, argentum Poſtulatum,aurũ a
obrusã nominat C. *Suetonius* Tran

Neron.c.44. Pro quo alii Codd. &
primis Memmianus, legunt *argen-
a puſtulatum, à puſtulis* ſcil. quæ in
ento cœlato in aſpredinem quan-
n exciſæ viſuntur, ſicut puſtulæ in
pore, ἀργύρεον φλυκταινῶδες quē-
nodum *Martialis in Sextum*,
n ab eo ad convivium invitatus
n esſet, jocatur l.*VII*. Epigr.86.
Sed cauſam ſcio, nulla venit à me
Hiſpani Tibi libra puſtulati:
nc apud eundem alibi *puſtula*, dici-
ipſa puri argenti masſa. *Carolus*
lin. Gall & Germ. ICtus celeberr.
ct. de mutat. monet. qu. C. n. 76.
endit, legēdū esſe *puſillatum*, quod
Adjectivum ex diminuto puſillo)
in *puſillas partes diviſum*, quam &
ionē conſtantem & antiquisſimā,
d Nebrisſenſem usque in Lex. &
læum de Aſſe inconcuſſā & omni-
retinendam cēſet, oſtēditq; quan-
fornace purgatum, & jam cinera-

ceum

ceum eſt, & in aqvam ab igne de
ctum & in plures particulas & ten
rarias figuras formatum eſt, quom
do tunc ab aurificibus ſoleat comn
disſimè tractari. Interea *Alciatus* le
poſtulatū. Jac. Cujacius l.VII.Obſe
CXXXIX. *puſulatum*, quod ſoleat
gentum merum in coquendo in *pu*
las ſeu poſtulas asſurgere, quia inqu
poſtula & puſtula idem eſt, & Puſ
quoq; dicitur : ut Tibullus.

Læderet aut teneras puſtula rup
manus.

Et apud Plinium l.XXI. c. 25. *quatu*
locis, quibus ſcriptum eſt poſtula vel cr
ſtula veteres libri habent puſulas. Pr
ma tamen lectio melior eſt & probat
quoq; Turnebo l.*XXIV*.c.28. & Iſa
co Caſaub.Comm. in Svet.p.m. 506

§.9. Similiter pro *auro ad Obruſa*
in Viterbienſ. Corrupte aurum ade
obroſum, in Petr. Pithæi & Hier.Gr
ſtotii Lis læi Codd.*aurū obryſum* ſcr
ptum extat. Clariꝰ tamē ſonat *auru*

obruſam. Nihil itaq; aliud notatur à
etonio, quã novus cenſus & crude-
ejusdem exactio, qvẽ imperator in
maniter & contumelioſè nimis ad-
tis carceris, vel torturæ aut alterius
peritatis pœnis exigebat. Iſtum
im *numum aſperum* vocat, ut eſt a-
d *Renerum Budelium* Jctum, & Mo-
tæ Colon. Elect. præfectum, de Mo-
ta & re Numm. p. m. 554.

§. 10. Sed ad *Ophir* revertimur,
omas Malvenda l. III. de Antichri-
c. 20. & *Gregor Garcias* de indor.
ccident. origine, Arias Montanus
æf. lib. Phaleg. it. in deſcriptione
bitatorum, & terrarum, in ſedibus
orum Sem Num. 19. Th. Bozius Eu-
bin9 congregationis Oratorii Pres-
tër. l. XX. de ſignis Eccleſ. p. m. 115.
tant ab *OPhir qvoqve deſcendere*
פַּרְוַיִם, & à *Peru Peruaim*, quod cum
rvaim idem eſſe debet? Daalis ſc.
t pluralis Numeri, & ut ait Arias
Mont.

Mont. κτ' τὴν μετά θεσινOpire *eſt Pe*
ſic dicta quo tempore Paralipomenon
ſtoria conſcripta eſt. Attamen iſta
pinio nobis non Probatur. Novim
equidem, nomen *Parvaim*, de cu
laminis texit (Salomon) domum S
cti ſanctorum, ſed pluralem nu
rum ex ſingulari אופיר esſe, & li
rarum, & punctorum & termina
onis diverſitates non permittun
Vatablus tamen *Peru & Mexico* d
ſcil. Americæ terras intelligit, F
tasſis, inquit, *locus ille, qui noſtro te*
pore Legrand Peron, & Lepetit Pe
dicuntur, apud Ebræos Parvaim nu
ro duali dicitur. Cum his quoq; fa
Dn. D. Glasſius in Bibliis Vinar. in h
ſaltem à Vatablo disſidens, qu
loco *Mexicæ Hiſpaniam* ſubſtitua
Duasq; iſtas ſive *Inſulas*, ſive contine
tes, *Peru & Hiſpaniam novam* indi
tari dicat, ut *Parvaim* ſint, qvaſi d
Peruanæ. Interpres Latinus exi
m

ur, nomen eſſe *auro à dignitate da-*
n, ideóque reddidit aurum *proba-*
ſimum. LXX. retinentes Originem
gunt Aurũ de Pharvãim; Pagnin9
Tigurini legunt Paruam. Veram
tem nominis hujus rationem au-
ex Garcia LaſſoIgna, qui ex Igna-
m Peruanorum ſtirpe ortus erat;
ā Pineda Comm. in Job. c. XXVIII
16. p. 518. ſic exponit. Pe-
ani nunquam audiverunt ante
ſpanorum adventum eam
regionis appellationem, ſeu
quam recenter ab ipſis Hiſpanis
ectā aut inventā accepimus. Me-
ni me aliquando hac de re fami-
riter egiſſe cum nobili Garcia Laſ-
Igna, qui maternam originē du-
bat ex Ignarum Peruanorum ſan-
ine, regio viro ſane om̃i laude di-
iſſimo, neque ſolum moribus ho-
ſtiſſimis, ſed etiam politioris lite-
uræ ſtudio præclaro & qui nunc

etiam Indiarum occid. hiſtoriam
cundiſſimam ſvaviſſimamq; pa
propediem daturus. Is audita
conjectura nominis Ebraici tam
gè petita, tanque curioſè excogi
ta bone Deus! quantum riſit. Aud
me ſtatim jusſit veram illius nor
nis rationem & occaſionem. C
primi Hiſpani poſt longam navi
tionem illa tenuiſſent littora at
indigenam quendam piſcationi
tentum ex improviſo compreh
diſſent, geſtu ac ſignis rogare cæ
runt, quenã illa terra eſſet? ille (qu
naturale) ſuſpicatur rogari, quì
pellaretur, frequẽter repetebat B
Eſt autem hoc nomen frequent
& familiariſſimũ maritimis homi
b9 Peruanis. Inde Hiſpani vel reſ
ſione decepti, vel occaſione ſum
regionem iſtam Peru appellaru
quid hoc ad Ophir? Idẽ legere eſt
Joſeph. à Coſta l. 1. c. 12. Jonſt. de N
Co

nſt.p.8.Pineda deSalom.l.IV.c.16
. Laur.Anan.inFabr. Mundi tr.4.
rn.àLap.inJer.X. Horn.deOrigi-
ousAmericanis l.2.c.8.p.m.97.
.11. Longius petita mihi videtur
Joh.Buxtorffii in Lex.p.m.614. &
iiTremelliiq; in 2.Chron.III. Con-
ura,quod*Parvaim ſit Parbatia ſeu*
rbatia, oppidũ ad Euphratẽ & A-
iam in Characenorũ regno,cor-
to nomine dictum pro *Parvaim*,
Plin.l.VI.N.H.c.28. ex quo David
gnam auri molem reportavit; &
ſ9 ſacros conſecravit. In eamq;
itant locũ ex 1.*Reg.VI*,20. In quo
en loco nihil horum extat Ob-
t huic ſententiæ hæc potisſimũ,
menta·(1. *Hiſtoria & victoria.* Da-
s. 2.Sam.8,3,ſeqq.& 1.Chrõ.19,3.
q.nec*Barbatiam*,nec*Parvajim*,ſed
bath & Chun, aliasq;duas Joſe-
s in antiq.Jud.l.VII.c.6.*Bottaam*
Machonem nominant, quę nullam
ne cum Parvajim cognationem

habent,(3) Neq;tam ex iis civita
bus HadadEſeris ſeu Adracari *au*
quā multā pretioſi æris reportaſſe
citur.1.Paral.19.8. Neq; (3.) ita di
auri perhibetur iſta *B*arbatia,à I
nio.Neq(4) *aurū ex Parvaim* in e
uſus,in quos *aurum & æs ab Adraz.*
Arachi filio fuit collatū. Nam auri
Parvaim erat tegumen templi, at
ex Zoba ſeu Sophenorū regno fiebat m
teria maris ænei. columnarum & va
rum æneorum; aureæ verô peltæ f
bant *ἀναθήματα*, quæDavid Don
no conſecravit,ut eſt in 1. Paral. 19
& 11.quæ omina deincepsSuſac9 R
Ægypti,tanquā opima ſpolia, vic
Roboamo, reportavit Joſ.l.c.

§.12.Melior mihi videtur eſſe eo
ſententia qui*Parvaim* putāt eſſe*Ch*
vilā ſeu Indiā intraGangem,ubi pr
ſtantiſſimū aurū fuiſſe deſtatur M
ſesGen.2,11.Ita utſit nomen propr
loci ubi præſtantisſimi ,auri cop
fu

uit· Conf·Glaſſ.Gramm.*S*.l,4, tract·
Obſerv.15.p.m.788.

§.13.Antequam hinc abeamus, non
oſſumus cõticere, quã ridiculus ſit,
b.Gorop.Becan.l.7.Hiſpan.p.m.112.
ui vocem Ebræam פַּרְוַיִם diducit
: dialecto & lingua Teutonica ſeu
tlantica, quam vocat, quaſi pher-
u-heim/ quod nos trajectum & ſtati-
nẽ navalẽ vocam9 ein Fähr-Hauß.
erba ejus adſcribã, ne videar incli-
viro, & Medico Regio injuriam fe-
ſſe pher hu inquit, *idẽ eſt, quod cuſto-*
a trajectus, ſive tutela naviũ ſtationis
ã pher *etiã, ſive per digamma* wer *vo-*
mus, unde Fer, *oppido in Zelandia no-*
n. Quod ſi heim *huic Compoſita voci*
ngatur pher hu heim *habetis, quod de-*
atur domus ad naviũ ſtationẽ & tra-
ctũ cuſtodiendum cõparata. Inde eſt ut
rũ Pheruheim in Paralipomenon li-
allatũ nõ aliud ſit, quam aurũ opher
aurum apportatũ ex arce orbis At-
ntici facta ad navigationis & merca-

tus ſecuritatem, ex his igitur Peru &
tucim rejectis aſpirationibus haben

Spectatum admiſſi riſum tene
amici?

Numquid originatio Ophir & P
ex Teutonica lingua, mater ex ſ
derivāda? Nulla omnino vocaliu
nulla aliarum literarum cōſonan
in *Parvaim &* pherubeim *vel peru*
animadverti poteſt. Non piget a
cere *Joh. de Pineda* judicium, quod
hoc Goropiano inſtituto fert: *Au*
hic, inquit *ingenioſus, acutus, argu*
nullum ſua doctrina ſolidū firmūq; f
damentū, præter ſuas ſuſpiciones un
poſuit. Quare in hujusmodi reb9 ſom
are, ſed ut Sapientē virum, illū ſemper
iſtimavi, atq; cū vero ſimilitudinis q
dā voluptate & veritatis ſpecie, cuj
modi eſſe plerūq; ſolent ſapiētum ſomn
Comm. in Job, 28, 16. p. m. 318. Rectè S
liger: Nunquam legi majores nug
nunqvā inſigniorē temeritatē vi
neq

eq;audivi ut qui omnes lingv.ā ſua
arbara deducere velit, adeo utipſā
bræā poſteriorē Cymbrica aſſerat.
l9 ergo ibi vanitatis quā veritatis,
l9 ſtolidi quā ſolidi. Neq;enim mo
io aut trimodio, ſed pene horreo i-
ſo maximas nobis ineptias adme-
tur, dicēte Becmanno de Origg. L. I.
§.14. Si vero conjecturis agendum
ic eſt & ex nominū cognatione ali-
uid colligendum, ego ſentirem cū
arrada & Pineda, *Parvaim eſſe Aſſy-*
a aliquam provinciam, aut vicinam
iquā religionē (ab Aſſyriis tamen de-
ctam) quæ ſæpius in Scriptura dici-
r Sepharvaim. Inter eas enim vo-
s propinqua Analogia eſt, utpote
uę ſola additione & demptione li-
ræ ס differunt; extatque 2. Reg. 17.
..& 31. *Hi qui erant de Sepharvaim*
mburebant filios ſuos. Adramelech &
namelech diis Sepharvaim & c. c. 18.
. *Vbi eſt DEus Sepharvaim* ? Ubi
oculdubio gens Aſſyriis ſubjecta

intelligitur: cũ iis enim gentibꝯ c
pulatur, quas *Salmanaſſer ſubegerat*
Seňacherib tunc temporis teneb

§.14. *Sanchetz* ex Chald. in Jer.
putat ab *Ophir* etiam deſcendere
phaz vel Ophas, ac *Mophas* aut ce
idem eſſe *Ophir & Ophas*, quod pe
phæreſin etiã *Pas*, mutata lit. r in
vocali a in i, quorũ hoc apud Ebr
os, prius apud Gallos fit in uſu, c
pro Pere dicunt Peſe. At Ophaz
nomen loci, uti dicitur Jer. X, 9. au
de Ophatz: Locum autẽ alium opo
tet eſſe quã Ophir, vid. Corn. à La
in Ier. X. Pineda de Reb. *S*alom. l.
c.18.n.8. prolixè Mercerus & Forſt.
Muphatz.

SECTIO II.

AN OPHIR SIT

INCERTUS ET REMOTUS LOCUS.

Summaria.

v.1. Ophir & India remota loca, ſecun
Joſ. à Coſta, Goropium & Varreriu

.2. Ejus ſententiæ ſcopus & bonitas.
.3. Caſtigatur.
.4. Quid propriè India: America etiã Oreliana & Amazonia poſſet dici.
.5. America credita eſt cohærere cum China.

§.1. Joſephus â Coſta l.1. de Nat. N. O. c. XIV. arbitratur, quod, quemadmodũ noſtri homines *Indiam vocant, quãcunq; longius diſſitã regionẽ, ſub eaq; Americã, Mexico, Chinã, Malacam & Braſiliã comprehendunt*, ideò ſaltem, quia longius â nobis remotæ ſunt, ut alias inter ſeſe diverſæ ſit? terrę, nec omnes ad Indiam referendæ; Ita quoque in Scriptura nomine Ophir. & nomine Tharſis notari terram aut locũ quemlibet remotũ arbitratur, Non videtur longe recedere ab hac opinione *Joh. Gerop. Becanus* in Hiſp. VII. p. m. 112. *Optimo jure*, inquit *Atlanticus orbis Opher dictus eſt, quo nõ aliud Japeti cujus Atlas nepos fuit, lin-*

gua denotatur, quam Id, quod ULTI
jacet. Et viciſſim p. 113. qui Opher h
ultra marinũ orbẽ nobis aperuer
Hos ſequitur *C. Varrer. Com. de O*
c. fin. ubi de *Tharſis* ita pronunci
Scriptura Africã nomine Tharſis exp
ſit , ſicuti terris noſtris noſtra memo
repertis uſu veniſſe videmus: Quæ ia
quod à nobis procul verſꝰ occiduas or
partes receſſerint, & auro plurimũ ab
darint vulgo jã Indiæ nomẽ invenerũ

§. 2. Et fateor multis difficultati
ſatis fieri poſſe, ſi hæc teneatur o
nio. Sive enim in Americã ſive in
fricam, ſive in Sianam Indicam
curriſſet Salomonis claſſis, ſemp
tamen in Ophir i. e. in remotam pr
vinciam iviſſe dici poteſt.

§. 3. Attamẽ ex ſeqq. manifeſtũ fi
quod Ophir (de Tharſis hic nihil
cã) propriè hic accipiatur, notet
certã iſtã Indię Orientalis partẽ, q
Ophir Eberi nepos incoluit, eiq; n
mẽ dedit. Quis enim Salom. claſſ

n incertũ evagatã eſſe, & certũ ſibi
erminũ prȩfixũ nõ habuiſſe credet?
Neq; ullus vel in ſacra vel prophana
hiſtoria loc9 eſt, in quo Ophir incer-
um aliquem terræ tractũ ſignificet.
§. 4. Neq; eadẽ ratio denominati-
onis *in India & Ophir eſt*. Nã *Hiſpani &*
orũ more nos Germani quoq; Indiam
ocam9 utrãq; Orientalẽ & Occidẽ-
alẽ, Weſt-und Oſt-Indien/ ſed falſo
impropriè: Cũ vera India, Aſiæ re-
io ſit ab inſigniori fluvio *Indo* no-
ninata. Si vero Americæ ab ejus flu-
nine primario nomẽ indere libuiſ-
et, *Amazoniã* potius vel *Orelianã* in
igitaſſẽt, ut Car. Stephani loquitur.
§. 5. Quocirca etiamſi nos quoq; cũ
ulgo interdũ Indiã vocemus, pro-
riè tn. Orient. ſaltẽ India eſt. Occi-
ẽt. vero v. vulgi errore, v. ideo ſic ap
ellatur, quia primi ej9 invẽtores ex
ntiquis Geogr. putarunt, *eã extimã*
a parte cũ regno Chin. cohærere & ita
idẽ cũ India Oriẽt. cõſtituere terrã.

SECTIO III.

AN OPHIR SI

AFRICANA.

Summaria.

§.1.*Quatuor claſſes Ophir in Africa*
nentium.
§.2.Primi in MELINDE.
§.3.Secundi in Angola.
§.4.Tertii in Zophala, aurifodinis
vite, & negotiante cum Mozam
que. notatur Dinothus quod Zepha
non ſit Iſola Luna, & Pererius,qu
non ſit Sumatra.
§.5.Quarti Carthagine, æmula Rome
§.6.Refelluntur. Carthago nõ eſt Oph
§.7.Angola non eſt Ophir.
§.8.Melinde & Sophala non eſt Oph

§. 1. Fundamentum poſitum e
quod Ophir certum ſcilicet locu
denotet Quis autem,&ubi terraru
ſit,porro eſt diſpiciendũ. Primus l
Autorum cenſus eſt, qui OphirSal
monæam in *Africa* ponunt. Et ii q
de

déiterum in quatuor diſcinduntur Claſſes, quarum aliqui *in Cuſpide Meridionali*, aliqui in *umbilico mediterraneo*, aliqui in *media littorali ad Ægyptum*, aliqui in *Fronte Africæ minoris ad confinia Numidiæ* ſollicitè Ophiram indagant.

§. 2. *Primi* igitur opinantur, *Ophir* eſſe *MELINDEN*, ſeu regnum *MELINDANUM*, quod dicit *Bartholdus Nihuſius in Tract. Chorogr.* p.m.85. quod in potentiſſima & littorali regione *Zangibar*, præ aliis regnis præcellit, & avorum noſtrorum memoria humanisſimos & erga exteros benevolos Reges habuit, hodieque Luſitanorum mercatorum frequentia admodum celebratur. In eo metropolis & ſedes regia *Melinda* ſita ferè eſt ſub circulo æquinoctiali, quæ cum ſua vicina QUILOA ditisſimorum *aurifodinarum* plena eſt, uti *Johanni Regi* Luſitanorũ nunciavit *Petrus Co-*

villa-

villanius primus Abysſinorum &
dicorũ emporiorum luſtrator ap
*Joh.Petr.Maffeũ*H.Indic.l.1·p.m.4

§.3. *Secundi*,citante*Corn· à Lap*
Jer.X p.m.69.a.OPHIR eſſeANGOL
*inÆthiopia*arbitrantur,quia Joſep
dicat claſſemSalomonis prętcr au
etiam*Æthiopica mancipia* advexiſ
Eſt autẽ iſta*Angola inPresbyterio S.J*
hannis,quodvoçant,i.e.in Abysſin
rũ imperio,quorũ ACEGUE & NEGU
ita enim ſuum imperatorẽ Abyſſi
ſalutant ex ea titulum ducit,dum
*Regẽ*Angol*a* & *Fatigar* appellat, Su
ipſocirculo ęquinoctiali ad fluviu
Onchu,in Nilũ ſe exonerantẽ. ſita e

§.4.*Tertij* Longi⁹ progrediuntur,
adZOPHALAM cõfluunt.ibiq; *Ophi*
Salomonaã eſſe dictitãt.*Volateranus*
12·*Coſmogr.Stucki⁹ ad Arriani Peripl*
Maris Rubri.Oleaſter adGen.X.Hect
Pint⁹ in Ez.2.& Dã.X.Abr Ortel,in T
Geogr,Iſtella inGen.X Ramuſi9 inHiſ
Naval.Thom.Lopez.inNavig,Ind,B

ald.Merula & pleriq; cōmuniter Lu-
tani, ap. *Lud. Venetū in deſcript.* Na-
ig. Indic. Eſt ea *Zophala, alias Cefala,*
ophala, itē Ceſſala ſub imà Africa ad
Oceanū Ægyptiacū ſita non procul â
rop. Capricorni, quæ duob9 quaſi
otiſſimis fluminibus includitur Zu-
nâ & Rio de Sp. S. (loquendū ita bar-
arè cū barbaris) auriſodinis præ-
obilis terra, ex qua Luſitanis magna
uri copia transportatur, ut *Covilla-*
9 in literis Memphi datis ad *Ioh. Por-*
ugallū docet, apud *Maffaeum l.1.p.40.*
Hæc magna cōmercia cū vicinis Mo
ābique, Fartana, Quiloa, Mambaza
liisq; exercet. Ex *Oſorij l.3.* eam *Rich.*
Dinothus in Adv. Hiſt. Quinquageſ. pri-
*a de Regionibus orbis p. m.*157. vocat
Zofulā, eāq; facit inſulā *Madagaſcar,*
uæ cōmuniter *S. Laur.* itē *Luna Iſola*
ocatur. Sed meo quidē judicio falli-
ur Dinoth9. Nā alia eſt Inſula Laurē-
ii, & viciſſim alia cōtinens Zephale,
tpote quę Presbyteriū Ariclabasse

adhæret,&inter Monomotapã, M
zambiquen,atq; montes Lunæ Af
canos qs.interjacet media. Simili
quoque humani quid patitur *Ben*
Pererius l. XV, in Gen. D. XI. n. 153. quã
opinatur hanc Zeffalã eſſe *Sumat*
Qui Sumatra Aſiatica inſula, Zeff
autem Africa continens eſt.

§. 5. *Quartum pro OPHIRA locũ*
liqui ex R. D. *Kimchi* aliorumque, q
Latinum Interpretem avidius qua
decet, ſequuntur, opinione aſſigna
in *Africa* CARTHAGINEM, eo p
tiſſimũ fundamento ducti, quia *T*
ſis & Ophir hic conjungi videntur, *t*
quam nomina ejusdẽ regionis aurifer
Tharſis autem in multis Scripturæ lo
vertitur à Vulg. & intelligitur quoq;
Hieronymo Carthago. Quẽadmodu
etiã *Corn. à Lap. in Ier. X ait, Africa*
Chartago, quæ diu mari dominata e
æmula Romę latè quidem in Afric
&in aliquot Europæ partibus, Hiſp
n

ia imprimis *S*iciliaq; dominata eſt.
iagnumq; divitiarũ & merciũ appa-
itum collegerat, ut de principatũ
um Romanis concertare auderet.
§ 6. *S*ed eã ſententiã de *Ophira Afri-
na* plane repudiamus, utpote quæ
on adeo magnos habet patronos.
uæq; cũ ſuis aſſertoribus exoleviſſe
idicatur. Nam 1. ut ὕϛερον πρώτερον
ciam, quo minus credã CARTHA-
INEM eſſe *OPHIRAM*, aut Tharſis,
æc im̃ota ſunt fundamenta. *a* quia
*mpore Salomonis Carthago nondum e-
it in rerum natura, utpote quæ demum
nnis poſt Salomonem Centum & ultra
adificata.* Quomodo igitur *S*alo-
onis tempeſtate tot maſſas aure-
s & argenteas, tot ſpecies animali-
n *S*alomoni mittere & com̃unica-
potuit? *C Portus navigii Salomonæi
on Joppe fuit*, ex quo verſus Ægyptũ
Numidiam facilis fuiſſet in mari
editerraneo in regnum Carthagi-
nenſi-

nenſium expeditio, *ſed, Aſiongaber*
littore Maris Rubri, ex quo in maril
dico, Æthiopico & Atlantico, ſup
ſato Capite bonæ ſpei, incredibili
plane diſpendioſa mihi videtur n
vigatio. Cũ potuiſſet fieri per pau
cur facta eſſe creditur per multa
infinita diſdrimina rerum & mar
diverticula?

§. 6. Quantum ad *Angolam Æthi*
picam ſpectat, illa OPHIR eſſe no
poteſt, quia non maritima ſed med
terranea ora eſt, neq; ita dives aur
quam aliis metallis, imprimis aute
ære. Imo in *Ioſepho nihil de mancip*
is Æthiopicis invenio, quod ea clas
Salomonæa ſint advecta, ut alias di
fiteri nolimus, quod Salomoni tan
topere ob divitias & magnificenti
celebrato undiquaq; dona allata, &
ſic forte etiã ex Æthiopia tales vern
dono mitti potuerint, ſed iſtac nav
gat. aſportatos eſſe nullibi legitur.

§. 8. Deinde quod ZOPHALA *aut* M

…nde *Ophiræ* titulo non veniant, ex …s conficitur rationibus. Nam (a) …elinde & Zophala viciniores ſunt por… …i Arabico, quam ut triennalem navi…tionẽ* requirerent. *Covillanus* cert⁹ …plorator locorum horũ Luſitani…s in Melindes & Zophalę loca ex…rrit, & iſthac reverſus eſt Cairũ in …meſtri anni ſpatio, quum huj9 pe…gi non admodum gnarus eſſet. (b) …v. *regio nullos pavones gignit, nullum …mmarũ pretioſarum gen9. nullũq; ar…ntum habet, ea nõ poteſt eſſe Ophir Sa…monis.* At q; *Ceſale ac Melinde nullas …mmas, nullũ argentũ habẽt*, quod ha…t *Varer. in Com. ſuo Topogr. lit. c. 8. E.*

SECTIO IV.

…AN OPHIR SIT …MERICANA, ET NOMINATIM VEL HISPANIOLA, VEL PERU, VEL PERU ET MEXICO SIMUL?

1. *Partitio toti⁹ ſectionis in tres ſectas.*
2. *Prima ponit Ophir in Hiſpaniola. …jus invẽtor, nomina priſca & recẽtia.*

§.3. Secunda in Peru.
§.4. Tertia in Peru & Mexico. Iter cā-
ſtre ex Panama in Nombre de dios
§.5. Quarta (additur) in Inſulis Sa-
monais.
§.6. Modeſta diſſenſionis excuſatio.
§.7. In genere negatur, Ophir eſſe A-
MERICANAM.
§.8. Ob portum pericula, diſpendia &
§.9. Ob viam ignotam, & ob totam A-
mericam incognitam.
§.10. Curſus navalis Genebrardi ex M-
ri Rubro per Africæ promont. in Pe-
§.11. Alius Ariæ Mont. per Orientem.
§.12. Tertius Pineda in Peru & Hiſpani-
§.13. Negatur in ſpecie, Hiſpaniolam,
Peru, & Mexico eſſe Ophir.
§.14. Merces Salomonis ex Ophir po-
tabantur. herba exoterica.
§.15. Sterilitas inſularum Æthiopicar-
in comitiis imperii Luſitanici aſſert-
§.16. Inſulæ Salomonis non ſunt Ophir
Salomonea.

§.

§. 1. Novus nunc adeundus orbis ,cum iis, qui *OPHIRAM* noſtram orbe veterib9 cognito verſus *Oc-identem* in *AMERICAM* transpor-nt. Interim & hic in tres abeunt ſe-ıs, hujus ſententiæ Patroni. *Primi unt in HISPANIOLA Secundi in RU, Tertij in Peruana & Mexicana ione* conjunctim ſumpta.

§.2. In HISPANIOLA *Chriſtoph. Colum-, Rob. Stephani, Genebrard9 ad annũ 3150.* & imprimis *Franc. Vatabl9* ad Reg. 9. ponunt. *Columbus* enim feli-ſſimus iſte Oceani Occidentalis ve-or, victor & Apertor cũ A. C. 14 92. nc novã in novo orbe primã in-lã, quam ipſe poſtea Hiſpaniolam. aſi minorẽ Hiſpaniã, vocavit, in-niſſet, ſæpe, dicere ſolitus eſt, ſe *O-ir SALOMONIS* inveniſſe, ut ibit Petr9 Martyr Anglerienſis de l. 1. Dec. Oceanicæ quod aliquoti-ex ej9 ore audiverit. Cui Fr. *Vata-us*, cõſtanter aſſentitur, Dum eam

hujus regionis occidentalis parte
nomine Ophir ſignificatā eſſe aut
mat, nempe inſulā ante ingreſſū P
ru, noſtratib9 *S. Dominici, La Eſpa*
ñola, exteris Hiſpaniola dicitur. S
enim ille: *Ophir*, inquit, *eſt remotiſſim*
inſula, à ſinu Elanitico. Nā tertio dem
anno revertebantur inde; vocatur hod
Spagniola; ſic nominata à Chr. Columb
in occidentē eſt, in terra nuper invent
Eſt enim ibi aurū laudatiſſimum. Ea
inſulam totam deſcriptam habem
in *Petr. Martyr. Decad.* Oceanicis,
Franc. Gomara Gener. Hiſt. Ind. c. 2
ſeq. A primis conditoribus dicta e
Quiſqueja, poſtea *Haithai*, deinde *C*
pamza, ab Hiſp. autē *S. Dominici*, e
quod die Dominica invēta eſſet, â
primaria urbe, ejusdem nominis.

§ 3 *In Peru* ponunt *Ben. Arias Mon*
Hiſpalenſ. in l. phaleg. de Gentium prim
ſedib. in præfat. & cap. 9. de tertia terr
parte p. m. 11. Joh. Gorop. Becan9 l. 7. H
ſpan. p. 105. & 112. Guil. Poſtellus in Com

er. Atlant. item in Compend. Coſmogr.
Mart9 Marin9 Brixian9 de Arca Noe
voce *Ophir. Genebrard. in Chron.* A.
1820. 3150. & 5572. *Ant. Poſſevin9* l. 3.
bl. ſelectę c. 8. *Theod. Zvinger. Theat*
t. Vol. 23. l. 2. p. 3969. *Th. Bozius Eugu-*
i9 lib. 20. de Sign. Eccl. Franc. Roder.
pes in Hiſt. Pueri Innoc. Crucifixi:
avid de Pomis in Germine David, in
ph. *Greg. Garc.* Dominic. de Indor.
ccid. Orig. l. 4. c. 2. 3. ſeq. *Mart. Del*
o ad Medeā Sen. act. 2. *Dn. Joh. Aven.*
lib. Rad. Ebr. ſub R. אפר p. m. 48.
al. Schindl. in Pentaglott. col. 1477
is accedunt quoq; plures alii recē-
ores tū ex noſtratibus, tum ex aliis
ioq; *B. Dn. Franzi9* de Interp. Scr.
m. 179. *B. Dn. Eraſm. Schmid. in Orat.*
America adjecta Pindaro p. m. 261. It.
t. Mart. *Com.* in 1. Reg. 9. *p. m.* 9. *Henr.*
lſted. in Mathem. pluresq́; alii *Joh. de*
n. etſi Com. in Jobū huic ſētent. nō fa-
at, tn. *l. 4. de Reb. Sal.* c. 16. n. 6. ab ea
ō videtur multū diſcedere, dū Mō-

tani,& Vatabli minus *levem minus deformem & minimè indignā,quæ à ſapientibus & veritatis amantibus benignè audiatur, ſententiam* pronunc p m.283.

§.4. *Conjunctim* in *Peru & Mex ſeu Hiſpania nova* collocant *Thom Malvenda, Gregor.Garcias,Vatabl* quem ſupra c.1.§.10. citavimus, que cum *Genebrardo* ad Ann.3450. via ad Cubam &S.Dom.Inſulam c ſtituunt: qui à prioribus non mul diſcrepant,dum eandem aut ſalt ſimilem transportationis ratione fuiſſe volunt tempore Salom. qua hodienum eſt dum Hiſpani au as laminas ex Peruanis foſſis eru navibus deferunt in *Panamam*, & Panama per integram iſtam Iſthn XVIII. præter propter milliaria c ribus deferunt in urbē oppoſitā m ritimā *Nombre de dios*,ex qua in *Cu aut Hiſpaniolam* aut aliorſum tra

ve

§.5. Quibus quoque *Quarta* poſſet
cenſeri Non neminis ſententia,
i in *Inſulis Salomonis ad novam Gvi-*
m ſitis (quas eam ob cauſã ſic ap-
llatas eſſe judicat) auriferã noſtrã
phiram eſſe ſitam autumat, quia
rtasſis facilius, aut certe æque ſa-
e fuiſſet per fretum Magellanicũ
eas exire, quam per mare Atlan-
um ſuperatâ *Braſilia, Tinadæ, Ca-*
æ, & vicinarum longe patentiſſima-
n regionum continente ad Hiſpaniæ
væ, aut Peruanæ ripam appellere.
§.6. Cæterum quia
Diverſum ſentire duos de rebus iisdẽ
Incolumi licuit ſemper amicitiâ.
eramus nos quoque, vitio nobis
ſum non iri, ſi ab hac tot tanto-
nq; virorũ auctoritate corrobo-
a ſententia recedamus, offenda-
sq; ejus rei certas aliquas cauſas.
hil aliàs tã violentũ eſt, quã in ali-
um placita cogi, & viciſſim nulla

 major

major libertas eſt , quam ubi li
quæ ſententias & corde premas,
calamoque proferre.

§:7. Agite igitur, & perpendite, q
præviis, & quaſi ductoribus *Joſ. à C*
l. de N. N. O. c. 13. p. m. 31. Bernh. Ald.
l. 3. de Orig. Ling. Hiſpan. c. 13. Tho
Malv. l. 3. de Antichr. c. 28. Barradio
Conc. c. 11. Caſp. Sanct. in 3. Reg. 9. n.
Corn. à Lap. in Jer. X. p. m. 69. Ben. Per
in Gen. l. 3. D. 4. n. 109. p. m. 106. & l. 15.
n. 152. ſeq. Caſp. Varrer. pecul. de Oph
Comm. Barth. Nihuſio in tract. Geog
Aſia c. 6. §. 5. p. m. 94. Joh. de Pin. Com
in Job. 28. aliisq; ſumꝰ in cauſæ no
negat patrociniũ vocaturi ration

§. 8. Primũ igitur in *Genere* cõtr
tũ Ophir Æ Amer. iſtud unicuiq; æq
rerũ æſtimatori cõgitandũ relinq
mus. Nunquid conſentaneũ ſit. *S*
monẽ ex Mari Rubro (ibi enim navi
ejꝰ ſolvit) *relicta India orient. vicin*
ꝓiori, multoq; rerũ pretioſarũ fert
ori, atq; minꝰ periculoſa aditu, imm

rcuitu navigationem inſtituiſſe ad no
ã (nõ notã ſed detegendã primũ &
ıcertã, min⁹ divitẽ, remotiſſimè diſ-
tã) *regionẽ* Amer. & Peruenſem, præ-
rtim cũ ad eã regionẽ ex Joppe vel
io portu Maris Medit. per fretũ Ga-
tanum multo breviori, faciliori, &
agis uſitata navigatiõe pervenire
otuiſſet? Mihi ſanè iſtud nõ videtur.
:qua enim pericula in Arabico, in
thiop. in Magellan. in Atlantico, in
aſiliano, aut pacifico Oceano me-
enda fuiſſent, eo prȩſertim tẽpore,
maria adhuc incognita & quaſi in-
videbãtur, ipſaq; navigãdi ars in
latitabat primordio? Ecqui ſum-
9 & impẽſæ? quantũ tẽporis ſpatiũ
quirebatur? quanti æſt9 & ſudores
rferendi? dũ in excurſu & recurſu
atuor diſtinct. vicib9 circul. æqvi-
ctialis (e cõtra in expeditione In-
:a ne ſemel quidẽ) ſuperand9, to-
ſq; Trop. Capricorni, duploq; min9
Tro-

Tropicus etiam Cancri tangenc
eſſet. Quot flexuræ, quot indire
curſ9, quot retrogradationes in
torum periplo&aditione meticu
ſa fuiſſent neceſſariò ſuſcipient
Alias natura quoq; animalia rat
nis expertia docuit, ut lineam re
omniũ breviſſimam ſequãtur. Ce
ſi bovi pabulum, lepori malvã, c
pulmentũ eminus monſtres, nõ
circulũ aut obliquã viam ſed per
ctisſimã, quã poteſt, ad pranden
accurrit. *Qua igitur* (malũ) *in ſap*
tiſſimo Salomone fuiſſet inſipientia,
ſtultitia, aut imprudentia, per inext
cabiles flexus Ægyptiacos, Arabicos,
thiopicos, Magellanicos, American
adigere naves, quo nulla ante eũ itin
pervia & nota erant? cur non in M
ri Mediterraneo, cujus nautæ Phœ
ces peritiſſimi erant *linea propen*
dũ recta tẽdiſſet in Latiũ iſtud An
ricanũ? In quẽ igitur finẽ novus
in Mari Rubro port9 inſtitutus fu

§.9. Porro. *Quæ via & terra nunc no-ter inventa veteribusque aut prorſus cognita, aut ſaltem fabuloſa fama co-ita erat, ea terra non eſt Ophir, ea via eque non eſt in Ophir. Atq; via ex Aſi-gaber verſus promont. Africæ extimū Americā Patrū noſtrorū temporibus mum eſt inventa, veteribq; aut pror-incognita erat, aut ſaltem fabuloſa ma cognita. E. Terra Americana non Ophir. Major eſt* certa. *Minor prob.* ia via iſta à Portugallis, A. 1496. aperta, ut in peculiari diſſertati-e deducemus. America autem à lumbo auſpiciis Regis Caſtilia-eſt detecta, ut eſt apud *Aug. Thu-um* l 1. H. *Paul. Jovium* lib. 34. Hiſt. *T. 1. Hiſpan. Illuſtrat.* apud *Gonzalū rnandum Oviedum* in 1. part. Gen. ſt. Indic. & *Aug. Juſtinianum in No-* Octapli ad Pſ. 18, 5.

§. 10. Eo magis mirandū, delinea-auſos eſſe autores Navigationis

Solo-

Salom. curſū, quē in Americā pe
cerit. *Genebard: ad Ann. 3150.* hanc
mōſtrat viā. *Solvētes, inquit, ex Ru*
& aliqua Indiæ Orientalis parte pe
ſtrata, attactis Malaca, Sumatra, r
deinde cōtenderunt ad Inſulā S. Lau
tij, ex qua ad Caput B. Spei, inde ad B
ſiliā, inde in Cubā, & Inſulā S. Domin
Via certè tā cōpendioſa, ut comp
dioſiorē excogitare non poſſet, c
per glacialem Septentrionis ocea
in Orientē, & ex Oriente per mare
thiopicū in regionem Pſittacorū
ćteret navium curſū, cū poſſet ex C
ditano freto prope littora Africæ
ćto fermè tramite adire. *Cur en*
quaſo apparaviſſet Salomon claſſem
ſinu Arabico, ut circa totam Africā n
garet, quum commodius in Mari Me
terraneo per fretū Herculeū vela fac
potuiſſet? Aut cur ex Rubro Mari pro
toriū B. Sp. petiturus, primum adiret S
matram, Malacā (i.e. inſulas oriental
ſim

nas, & ubi omnia habebat, ac haber
terat, quæ Ophir ſuppeditabat) ite
imq́ꝫ flexo gradu ex oriente verſus au-
rũ, & viciſſim ex auſtro verſus ſepten-
rionem in Braſiliã progrederetur? Niſi
nnia me fallunt, hæc fuiſſet erra-
inda & puerilis navigãdi ratio, quæ
er multis annis non obſolveretur.
§.11. Aliam expeditiorem, ſi fortu-
a favet & Neptunus, viam mon-
raſſe Salomonem ſuis nautis opina-
r *Arias Mont. Verſus orientem, in-*
uit, præter navigatis Moluccis, per ar-
ipelagum ad regionem mexicanã ve-
runt, deinceps lambendo oras Perua-
i & regni Chilenſis per fretum Magel-
num & Caput B. Sp. iterum redierunt
mare Arabicum. Ad hæc reſpondet
neda l. IV. de R. S. c. 16. p. m. 283. Hæc
idẽ poſſib. ſunt, ſed an reipſa ita perfe-
ſint, res incerta eſt: Incerta vero? imo
orſus inepta. Cur enim Salomon
remotis adeo oris peteret, quod
ciniores affatim ſuppeditabant?

omnis generis merces, quas exop
re ſibi delitioſus, aut expetere po
rat, inveniebat in Oriente Ophir
co; Cur igitur amplius in incert
evagaretur? *Acquiſito fine actio ceſ*
dicunt Philoſophi.

§. 12. Herculis errores, iisq; ma
res audio, quando una eadēq; cla
Hiſpaniā & Americā ex Rubro M
editas eſſe conjecturat *Joh. de Pine*
et ſuperato Prom. Afric. & freto M
gellanico in Peru, ex Peru viciſ
per fretū Magellanicū *in Braſiliā,*
i. de in Hiſpaniolā. illinc in Hiſpani
Europā iverint & cū ex Hiſpaniis
etiā potiriſſet redire in Japhan ju
cū portu tamen) ex *Hiſp. variis*
argento & avib9 multis comparatis,
integrū mare Atlanticū & Æthiopic
reverſi ſint in ſinū Elaniticū ex quo e
erant. Bone Deus! quę hæc diſpend
itineris, tēporis & navigiorū fuiſſe
Perindeac ſi *Rex Hiſpaniarū claſſē v*
let in ſuā novā Hiſpaniā emittere, c

beres ire primum in Norvvegiam, Is-
ndiam, Eſtotilandiam, terram Corte-
alem, Norunbegam, Floridam, Virgi-
iam, & ſic in Peruanas ac Cubajanas
ovincias, illinc autē per Braſiliæ, terræ
Magellanicæ, totius Africæ, Mauritan-
æ, Numidiæ, Tunetanæ, Cyrenæ, Ægy-
i, Syriæ, Aſiæ Minoris, Græciæ, Italiæ,
iſpaniæ, Luſitaniæ oras domū rever-
ntē exſpectaret. Quāquam hæc cir-
navigatio littoralis tā diſpendio-
& periculoſa non videatur, quam
a Salomonis fuiſſet, quam Pineda
i conminiſcitur, quæ tantū abeſt,
tum temporis, ubi infantia navi-
tionum erat, tribus potuiſſet ab-
lvi annis, ut ne hoc quidē tempo-
ubi ars nautica ad ἀκμὴν perdu-
eſt, ſex aut ſupra annis abſolvi
sſit, ſi præſertim omnia litora eſ-
t, ut olim, emetienda, mercesq; ,
ib9 onerentur naves, cōparandæ.
§. 13. Sed potius ad *Hiſpaniolam*,

Y 5 in

in quâ *Columb9 Genebrard. & Vata*
propius *ad Peru*, in qua *Goropius, P*
ſtellus, eorumq; ſocienni, propius
conjunctas Peru, & Novam Hiſpania
in qua *Malvenda & Garcias (Corn. W*
ſliet. Augm. Ptol. f. 13. ſq. Salmuth
Pancir. l. 2. Tit. 1. p. 31. OPHIR, ponu
accedimus. & contra ſic ſtatuim
In qua regione præter aurum & ſacch
rum, præter aurum & argentum; præ
aurum & margaritas, nihil mercium S
lomonæarum reperitur, ea non eſt Oph
In Hiſpaniola præter aurum & ſacch
rum; In Peru præter aurum & argentu
In Peru & Mexico præter aurum & ma
garitas excellentiſſimi generis nihil me
cium Salomonæarum reperitur; non
gna optima, non ebur, nō gemma, non p
vi, aut ſimia. E. Neque *Hiſpaniola, ne*
Peru neq; nova Hiſpania fuit OPHI

§. 14. Audies hic exceptiones e
rum varias (α) *Si non in PERV, in M*
xico tamē, in Braſilia, aut aliis totius o
cident, Americæ regionibus invenient

*(6) Imo in tranſcurſu ex aliis inſulis ſi-
mias ad oblectandum Salomonē accepe-
runt.* Aſt in promtu eſt reſponſio. (1)
quod binę hæ exceptiones mutuo ſe
deſtruant. Si enim ex occiduo mun-
do, E, non ex inſulis meridionalibus
in recurſu animalia iſta acceperunt.
(2) præciſè deſcribatur illa, ex quâ nā
provinciarū Amer. reliq. iſtas merces
transtulerint, ut videamus, nunquid
tales res ferat. Certè multę iſtę *exote-
rica herbæ*, quas Rod. *Camoran. Coſm.
Regius & Prof.* Hiſpalenſis in Viridario
ſuo Hiſpalenſi habuit, hanc rem non
expediunt, uti opinatur Pineda, cum
Scriptura inter Salom. merces eas nō
connumeret. Nullū autē dubium eſt,
plura nova, nobisq; antea inaudita
in novo orbe occurrere, ſed ea in cō-
mercio nautarū Phœnicum nō vene-
runt. (3) *Hypotheſis* falſa eſt, quod in-
ter eundū & redeundū ex occurren-
tibus inſulis animalia, aliaque plura
mercati fuerint, cū præciſè ſcriptura

aſſerat, quod ea omnia ſint tra
portata מאופיר ex Ophir. 2. Par. 9
§. 15. Hac ratione una quoq; ex
rat novũ Pinedæ effugium, qua
temporis, inqu. *atq; itineris D. ſpen*
cõpenſatũ eſt oportunitate legendi
& portus aliarũ Indicarũ regionũ a
& argenti prædivitũ in eodẽ trãscur
quas cũ lamberent Tyrii & Ebræi, ill
quoq; robur & Theſauros exſugeba
Quo itaq; navigatio lõginquior, eò q
ſtuſior erat, de *Reb. Sal.* l. IV. c. 16. p. 2
Aſt quinã tunc portus erant in oc
duo pelago, cũ omnis negotiatio
navigatio in Oriente ſubſiſtere
Certe *proceres Regni* Portugallici
Emanueli expeditionẽ Indicam d
ſvaderent, de ſterilitate, & inopo
tunitate locorum multa ſunt
regni comitiis cõqueſti, ut eſt ap
Joh. Petr. Maffeum l. 1. H. Ind. p. m. 4
Octogeſimũ jã annũ per aſſidua naufr
gia immaneſq; ſumpt9 tot claſſes in a
ſtrũ navigare, & inde nihil, niſi viliſſim

Æthiopas, Luſitaniæ onera verius, quã miniſteria, & ebur inutile, & frivola palmæ folia reportari. Nã quod de Aurifodinis increbuerit, verba regulos dare &c

§. 16. Quæ in ſpecie difficultates quãvis opinionem premant, eas hic præterim9, cũ extra converſiam ſit, Salomonis ætate tantam oportunitatem inveniendi, effodiendi, excoquendi metalla, comportandi & deferendi per pedeſtria aut nautica portatoria in tam disſitis preſertim regionib. non fuiſſe, nec eſſe potuiſſe, quanta hodie in iſtis provinciis eſt, tanta cura tantaque ſumptuum & virium profuſione facta.

§. 17. Supereſt, ut de *Inſulis Salomonis* noviter itidem repertis, aliquid adjiciamus. Eas *Alvarus Mendanius*, præfect9 claſſis Hiſpan. ex portu *Limano ſolvens & per immenſum Oceanũ occidentem verſus delatus ſtudio novã mundi plagã huic Americæ occiduæ oppoſi-*

poſitã per veſtigãdi, poſt trimeſtre ta
tẽp9 invenit, quas & SALOMON
vocare LIBUIT, eásq; aut magna n
Guineæ, aut alicui ingenti continẽti
hærere conſtans fama eſt, ut ſcribit
à Coſta l. 1. d. N. N. O. c. 16. Rationẽ
tur denominationis nullã dat a
quã quod *Mendanio ita libuerit* vo
re, confer. pecul. *mappa Maris Del*
in Theat. *Ortel.* f. 5. Iſtud ſaltẽ hic
notam9, quod ſi in has inſulas Salo
claſſis exiiſſet, cõpendioſi9 *per Ori*
tẽ, quã per occidentẽ eò penetraſſe
Mari Indico: ſed nihil horũ factũ

SECTIO V.

AN OPHIR SI

ASIATICA, & NOMINATIM

INDIA ORIENTALI.

Summaria.

§. 1. Tranſitio.

§. 2. Ophiræ Aſiaticæ Fautores.

§. 3. probatio 1. ab incolatu Ophir. Ch
vilah nõ eſt Nabatæa, nec Perſis, ſed I
dia intra, Ophir India extra Gange

.4. prob. 2. ab Indicarum divitiarum & navigationũ celebritate. Semiramidis expeditio, mercaturæ Indicæ.

.5. Prob. 3. à mercium omnium Salom. in India ubertate.

.6. OPHIRÆ propria ſedes.

.7. non eſt in Urphen.

.8. non in Ormutz, vel ima Perſia.

.9. non in Aphar. vel Sappharâ

.10. ſed vel in Zeilan.

.11. vel in PEGU, ad Tryglipton.

.12. vel in Malaca.

.13. vel in Sumatra.

.14. vel in Cherſoneſo aurea. multa Chryſa, Chryſopolis, Argyrunthum, Chryſai, Argyrini, Solum Chryſes aureum, montium aureorum cuſtodes leones & gryphes. Arimaſpi

15. vel in iis omnibus conjunctim, & in aliqua ampliatione ſumptis i. e. in Sumatra, Malacha, Pegu, Sian, Benala, aliiſq; conterminis.

16. In tranſcurſu quoq; alias Inſulas deſleraviſſe putantur nautæ.

§.17. Ophir propriè nec Inſula,nec ninſula eſt, ſed continens , inſ tamen etiam complectens.

§.1. Satis diu *in* AMERICA comr rati ſumus,tẽpus eſt,repetere po ex quo ſolvimus. Transfretand eſt *in* ASIAM, videndumq; quia PHIRA *noſtra, nec in Africa, ne America inveniri poteſt*,nunquic Tertia orbis parte, ASIA ſcil·ſit.ſ

§.2. *In Aſia* igitur quæſiverunt & venerũt omnes ferè poſtSalomo qui hujus regionis& navigationis eã meminerunt. Poſſem ex antiq Rabbinis aliquos allegare, ſed al iſtam relinquo operam. Content ero ex antiquitate Judaica ſoli9 *F vii Joſephi* teſtimonio,quẽ R. Dav parte I.ſuiZemach f.38.b.etiam ſc ptorib9Thalmudicis præfert. Is a tem l.VIII. Ant.J.c.2.p.m.114. *Na te*, inquit,*in regionem INDIÆ, nu auream terrã nominatam navigarun*

E

xAntiq.Eccleſ.adducimus *Gloſſam*
rd (quæ creditur eſſe *Rabani* Mau-
Ep.Moguntini) p.m.146.*Alph.Toſt.*
lbulenſe & Nicol. Lyranum in 3.Reg.
X.p.m.146.b.Theodoretũ Cyrenſ.Epiſc.
.1.Oper.Q.in l.3. Reg.q.31.p.m.763.
licetam in Catena Job.*c.28.Procopium*
1.Reg.X.& praprimis S.Hier.de Loc.
braicis & Ep.140.ad Principiam. Hos
equuntur plures noſtri ſeculi viri,
heologi pariter atq; Philologi. *E-*
anuel de Saa in 3.Reg.IX.Forerius &
ld.Saasbout in Eſ.XIII.Franc.Ribera
Jon.Honcala in Gen.l.III.de Parad.d.
.1.106 Reuchlinus in Expoſit.voc.Ebr.
ornelius Annal.T.1.ad A.M.3043.n.
.Chriſt.Adrichomius in Theatr.Terr.
*anct.in Pharan p.m.*118.*Georg.Horni*
*d Sulp.Sev. l.1.*H.Sacr.p.m.196.*Caſp.*
*anct.in 3.Reg.IX.n.24.f.*1111.Joh.*Tzet-*
a;Barradas, Forſterus,Mercerus,Joh.
*uxtorff.*in Epher p.m.441.*Bredemb.*
*Pſ.44.D.Ioh.Brenti' Com.*in 1.Reg.
p.m.882.*D.Sal.Glaſſ.Rhet.S.p.m.39.*

M.Hen.Bunting.Itin.T.S.l. 1. *p.m.*
Herm.Fabron.Moſeman. in Geog. I
p.m.531.Petr. Laurenb. Cent.3. Hiſt
Joh.Pet.Maffæus l.1.H.7.p.37. Th.M
venda l.4.de Antich.c.27.Joſ.à Coſta
de N.N.O.c.13.Pet. Ravan. Bibl. S
p.m.159.Corn.VVeetfliet.in Augm. P
lomaico f.13 aliiq; quos hic adduc
nec lubet nec licet.

§.3. Hiscũ noſtrũ quoq; ſubſcrib
mꝰ calculum, juvat ante omnia, h
tria arguméta generalia propone
ut Ophiræ noſtræ *Sedẽ Orientalẽ* v
dicemus, I. itaq; certum eſt, *Chavil*
& Ophir eſſe regiones Orientales & In
cas, quibꝰ iſta nomina dederunt d
Jectanis filii, *ejusdẽ* nominis Gen
28. quod adeò certũ eſt, ut *Ben.Ar*
Mont. qui noſtræ tamẽ nõ favet ſe
tentiæ, diffiteri non audeat; ſed co
fiteatur in l: Phaleg. de gent. Regio
c. 9. pag. m. 11. conferri poteſt Gen.
ubi dicitur, quod *Phiſon i. e. Gang*
totã terrã Chavilah perfluat. Fruſt

itur ſunt *Pererius* in Gen. l.3.d.4,p.
.106.qui per *terrã Havilath* intelli-
t *terrã Nabatæorũ*; *Jun.& Trem.* qui
rſiam; cũ clarũ ſit, iſtos duos Jecta-
s filios partitos inter ſe eſſe *Indiã*,
ũq; (*Ophir*) *Indiã extra Gangẽ*; *hunc*
rò (*Chavilah*) *Indiã intra Gangẽ oc-*
paviſſe. Quapropter: *Cujus regionis*
colæ ſunt Orientales, *illã ipſam quoq;*
gionem oportet eſſe Orientalem. *At re-*
nis Ophir incolæ ſunt Orientales. *E.*
phir ipſã quoq; oportet eſſe Orientalẽ.
nd hic ὡς ἐν παρόδῳ notetur, *quod*
o fuerint dicti חֲוִילָה alter fili9 Ch9
en. X,7. nepos Cham, qui confinis
it Miſraim ſeu Ægypto, forſã inter
ſyriã, & Canaan, fortaſſe hinc Na-
tę ſeu Arabes in Arabia Petręa. Al-
r filius Jectanis nepos Eberi Gen. X,
i Indiam occupavit, Intra Gange-
cam, fratri extra Gangeticâ relictâ.
.4. II *Notæ ſẽper fuerunt divitiæ Indo-*
,celeb. ex Arab. ſinu in Indiã navigati-
ones. Cer-

Certe *Semiramis* ex Ægypto, Bact
que in indiam expeditionē bel
ſuſcepit adverſus indum *Stabrob*
mota divitiis & copiis Indicis, ap
Diod. Siculum l. 2. Bibl p. m. 103. ſ
de variis navigationibus, & coñ
ciis Ægyptiorũ ac Æthiopũ cũ In
plura habet *Philoſtratus* in Vita
pollonii (qui extat in Bibl. Photi
m. 998) His ſimilia habet *Strabo l.*
l. II. p. 81. *Alexandrinorũ mercator*
claſſis per Arabicũ ſinum in Indiam
navigans, multo iſta loca, quam ol
fuerunt, notiora reddidit; *Quo te*
pore Gallus Ægypto præfuit, ad ipſũ v
& una usq; ad Sienen, & fines Æthio
aſcendi, ibique comperi, CXX. nav
Maris portu Indiam verſus navig
conf. *Plin. l. VI. c.* 23. *Arrianus* quo
in *Periplo Maris* Rubri Navigatio
ex *Ægypto in Indiam â multis* jã re
temporibus ad ſuam usq; ætatẽ f
quentatã; latè & accuratè expo
duosq; ejus navigationis curſus

cat: cõferti etiam poſſunt Stuckii
nolia in eũ. *Flav. Vopiſcus* de Firmo
ranno, Idem, inquit, *cum Saracenis*
ves quoq; ad Indos negatiatorias ſæpe
ſit. Cum quib9 convenit Plin. l. VI.
2. & Solinus c. 56. Imo *Th. Malven-*
l. IV. de Antichriſto c. 20. p. m. 254.
tat, huc Eſaiam reſpicere, c. XVIII
i mittit legatos in vaſis papyri,
per aquas, qui ipſe legatur. Hinc
argument. *Q. regio ob divitias ſuas*
omnium rerum copiam nota, imò pri-
nis ſeculis quoq; frequenter navigiis
ita fuit, atq; oportuniſſimè ex portu-
s Arabicis & Ægyptiis adiri potuit, in
m quoq; navigium Salomonis excur-
ſe probabilius eſt, quã in aliam quan-
ignotam & nunquã antea aditã ter-
. Atq; India Oriẽtalis ob divitias ſuas
c. E. In Indiam Orient. Sal. navig. ex-
rriſſe omnino probabile eſt.

§. 4. Ad hoc argum. excipit *Gene-*
ardus: Niſi aliquod ſingulare navi-

gium

giũ fuiſſet, ſed illud antiquum &
gare ex Rubro in Indium mare, u
Sp. S. peculiariter non annotari
luiſſet p. 122. R. Etſi non aliis, Ju
tamen navigationes erant inſol
aut planè nullæ, aut admodũ pau
quarum prima celebris Salom. fu

§. 5. *Tertio:* In quac. provincia
mnes merces ad Salomonem all
inveniuntur, ea quoq; cæteris b
habentibus, eſt OPHIR. Atqui in
dia ORIENTALI omnes omnin
ſtæ merces inveniuntur, *Aurum*
argentum Plin. l. VI. c. 19. & 20. Sol
c. LV. Pomp. Mela l. III, c. 7. Curt
VIII. *Gemmæ* Plin. l. XXXIII. c. 1. &
XXXVII. c. 13. l. 6. c. 19. *Pavones* Cu
l. VIII. Plin. l. VII. c. 21. Ligna Pret
ſiſſima Plin. l. XII. c. 4. 5. 6. *Ebenus* a
Dioſcoridem & Plinium, Elephan
apud Diod. Siculum l. 2 Bibl. Hiſt.
m. 193. Simi & Aromata quæcunq
apud Philoſtratum in vita Apoll.

m. 9

,99. ſeq. Et in compendio Iſidorus
XIV. c. 3. *India Taprobanam habet*
mmis & elephantis refertam, Chryſen
Argyren auro argentoque fœcundas.
gnit etiam tincti coloris homines, e-
hantos ingentes, monoceron beſtiam,
ttacum avem, ebenum quoq; lignum
cinamomum, & piper & calamum
omaticum. Mittit & ebur, lapides
oq; pretioſos, beryllos, chryſopaſios,
amantem, carbunculos, lychnites,
rgaritas & uniones. E. India Ori-
alis eſt Ophir.

§. 6. Ex his & ſimilibus aliis ratio-
bus moti prædicti autores omnes
eo conveniunt, quod Ophira no-
a Aſiæ aliquæ, & Orientalis plaga
ndi ſit, in *proprio tamen ejus ſitu*
gnando in varias ſcinduntur par-
. Nos eas in certas claſſes, ut in
ioribus fecimus, digeremus &
id vero ſimilius videatur, in 𝔓𝔯𝔦-
𝔦𝔬𝔯 addemus.

§. 7.

§ 7. Primò autem *Eupolamus quid*
OPHIR ponit in aliqua inſula A(
tica in *mari Rubro ſita & Urphen* di(
additq; *Sam. Bochartus l. 2. Phaleg.*
27. p.m. 196. *pro Irphe* ſeu ὐρφῆ lege
tur eſſe ὐρφὴ *ſeu Urphe Arabicè, ut*
fœm. Arab. ex אופר, quaſi *Terram*
tiſſimam dicas, traditque, jam tu
Salomonis parentē. Davidem naves
miſiſſe petitū aurū apud *Euſeb. l. IX.*
Præp. Ev. c. 4. putatq; ex cognatio
nominis URPHEN *dictā eſſe* OPHI
Aſt præterquam quod cognatio n(
minalis genuina non ſit, neq; tā di
ficilis, neq; tam lōga, neq; tam ſun
ptuoſa ea fuiſſet navigatio, ſi ad vic
nam inſulam in Rubro Mari fuiſſ
itum. Quid? quod ea URPHEN v
nihil vel parum rei mercatoriæ con
tineat, atque producat.

§. 8. *Secundo* alii quipiam cum *B*
zio Eugubino ad iſtud Pſ. 44. *in veſtit*
deaurato, ad imam *PERSIAM,*

regn

gno ORMUS *transferunt Ophir*, quia
vicinũ & auri prægnans eſt. R. Cæ-
rum hoc quoq; regnum ORMUS &
na Perſia propiora ſunt loca, quam
expeditionẽ triennalẽ requirant.
quanquam ibi multũ auri & mar-
ritarum, tanta tamen ubertas &
ætioſitas earum rerum non eſt,
anta in reliquis Indiæ provin-
s, judice aliquo ſcriptore Indico.
ut igitur huc vẽniſſe dicatur claſ-
aurifera, ulteriꝰ tamen progreſſa
n negatur.

§. 9. Tertio, non procul ab hoc re-
dit Georg. HORNIUS obſ. ad Sulp:
ver. l. 1. H. Sacr. p. m. 196. qui ex H.
otio opinatur eſſe *Aphar*. *Cogite-*
, inquit. an *forte non in Indiam, usq;*
rint naves phœniſſæ & Judaica, ſed
oppidum adſitum ſinui Arabico,
is ad Oceanum ſpectat, quod Ag-
vocat Arrianus, Plinius SAPHAR,
lom. Sapphara, Stephanus Sapphiri-

 nam

nā,ut Indi nempe ſuas res huc tule
inde autē petierint longius ab indi
ſiti. Veruntamē ſicuti hic Horni
negat amplius excurriſſe naves
daicas, hic autē quaſi in tuto ali
portu & celeberrimo emporic
merces cōparandas & comutan
aptisſimo, da eine Niederlage vo
ken Oſt-Indiſchen Orten/ ein St
und Handel-ſtadt geweſen/ paulu
ſubſtitiſſe; ita, vel ipſo Hornio a
tro, AGHAR, quod oppidi nomē
nō poteſt eſſe Ophir, quæ totā c
plectitur regionē. Imo ſi totū *r*
Ormus ſeu Armuzia Ophir non
Sapphar quoq; Perſicum iſtud
nopolion eſſe non poteſt.

§. 10. Quartò *Sam. Bochart9 l* 2
ogr. Sacr. c. 26. *p. m.* 160. *& l.* 4. *c.* 46
fert *ad* ZEILAM, *ſeu Taprobanā, in*
portus Hippor9, quē Phœnices & G
appellarunt Ophir. Quibus calcu
addit Ioh. Lindſchoten in Navig
diæ Orient. c. 19. Bochartum h

plenius intelligas, ita habe. Du-
icẽ terrã Ophir facit, Unam in A-
bia prope Sabæos, alterã in Indiâ.
ã fuiſſe Coſtanis in Ptolomei & Ste-
ani, quos Diodor9 Gaſandes & A-
tharchides Caſandos ex Jectane
iundos vocat. Hanc vocat Davi-
Ophirã, ex qua David tot pondo
ri acceperit 1. Chron 29. 4. ſed
i eſt locus Aſſyriæ non Arabię in
nulli Elephãti ipſo fatẽte. Altera
lia, Zeilan Taprobara p. 160. Por-
bi Hipparim ſ. Hippor9, quẽ Phœ
es gręce reddiderint Ophir. Hæc
n eſt Sumatra, ut Scaliger Rhamu-
, Mercator, Oroſius, Stuckius vo-
t, Sed Zeilan. Boch. in Chanaan l.
46. p. 770. & Salm. ad Solin. f. 110.

. 11. Quinto, Joh. Petrus Maffæ9 l.
I. J. p. in. 302. & l. XVI. p. 755. cenſet
hir eſſe Indiã extra Gangẽ, ad ur-
, quæ Ptolomæo dicatur *Trigly-*
, hodie autẽ vocetur Pegu, cũm

quia ibi copia auri & argẽti maxi
tũ qnia ex *Bomferri ex familia F*
ciscana Sacerdotis natione Galli, lit
conſtet, quod *Peguſii* originẽ ſuã
dæis exulibus ducant, qui à *Salom*
damnati ad Ofirinas aurifodina
loca primum tenuerint.

§. 12. *Sextò Laur. Anania in Fab*
Mundi tract, 4. & alii quidã apud
donem Fabritium, *Pererius item* l.
Gen. d. 4. & l. 15 d. 11. p. m. 415. ad
LACAM *Syncapurano impoſitam ſi*
Regionis Indiæ Gangeticæ maritim
quæ potentiſſima & opulentiſſ
ferè omnium eſt, omniumq́; rerũ
Salomonẽ allatarum apprimè di
referunt Ophiriticam terram.

§. 13. *Septimo, Ioh. Tzetza & Ba*
das Ophiræ ſitũ aſſignãt *Inſulæ* Su
TRAE, quæ ſub ipſa Linea æquinc
ali ſita eſt; apud Ptolom. *Zula*, &
mundi, apud Arabes *Azebani*, a
Africanos *Achamba* vocatur. Pro
aurũ & argentũ & marmor teſtu
ſi

ile, gemmas prçterea & margari- præcipuæ bonitatis. Tantæ ma- tudinis eſt, ut in aliquod regna idatur. Hanc noſtris ſeculis *Dida* *upi9* in alto Ganget. vect9 ingreſ- eſt ap. *Maffæjū* l. 4. H. J. p. m. 180. . 14. *Octavo* audiendus quoq́; eſt *ph: l 8. Ant. J. c. 2.* qui vocat CHER- ESUM AUREAM, *ſeu auream Terram* m ſequuntur *Procop. & Theodoret.* *enim ſunt Inſulæ,* (inquiunt) *extra oſtiū, quarū altera ex auro Chryſe, ra ex argento Argyre nominatur.* Et mq. alia etiam loca hæc nomina uerint, ut *Chryſe* oppidū Apolli- prope Lemnū, & alterum in Helle- nto ad Abydū & tertium in Æo- : Item *Chriſopolis* Bithyniæ prope lcedonem, in qua Theſaurus ex igalibus civitatū pro *Perſa* col- us conſervabatur: Ita quoq́; *Ar- nthū* opp. Illyrii, ex argento no- tenuit: Unde quoq́; *Chryſſei* po- Indiæ, & *Argyrini*, gentes Epiri,

ex auro & argẽto nomina duxerun
ut ap. *Georg. Agricolã* de Vet. & No
Metallis legimus, Specialiter tame
in orient. Indiæ parte *Aurea & Argi*
tea regio ſalutatur, quæ hodie Peguan
& Malacanâ ditione cõtinetur. Fabul
eſt, ſolum Chryſes aureum eſſe, apu
Melam l. 3 c. 7. Plin. l. 4. c. 46. Fabul
eſt, *montes aureos eſſe qui à Leonib9* in
colantur, ad quos nulli accedere au
deant, niſi qui in navi ſtantes juxt
tt9, terrã, quam unguibus leonun
effoſiam invenerint, in navẽ recip
ant, ut ſi beſtiæ eas viderint, facile
in mare recipere poſſint, ut eſt i
Gloß. Ordina ad l. 3. Reg. 9. Rabar. & I
ſidorũ l. 14. Etym. c. 8. Alph. Toſtatum i
1. Reg. 9. q. 22. f. 121. ſed fabula e
eſt. Id quod ipſe agnoſcit *Plinius l.*
10. c. 49. & *Arrianus* l. 5. Geſtor. Al. M
& *Joh. de Pin.* in Job. 28. 7. p. m. 506
Imprimis ideò, quia regionẽ iſtam
in qua *gryphes ſeu gryphi cuſtodes* aur
memorãtur, in *Scythia* collocat *Pomp*

Mela

ela l.2,c.1 *Solin9 c.*19.& *Plin.*l.7.c.2.
i *Arimaſpi* uno oculo in fronte
ignes,cum gryphis bellare dicun-
.fabulę ſunt.Id interea â vero nō
udit, quod *Nicol. de Lyra* addit,
rā i..ā Chryſes in fornacē proje-
m igne ab impuritatibus purga-
&ſic remanere aurum purum. Ea
m ad coctionem auri in Alembi-
,& defœcationē ejusdē pertinēt.
15. *Nono* deniq; quid *nobis maxime*
ceat,ſine ullius prajudicio, ſine ulla
ogantia ſubjiciem9. Quemadm.
dictis probatum eſt, OPHIRAM
in India Orient.ita putam9 *ejus*
ntitatē&ſitum nō ita eſſe in una
altera inſula aut regione coar-
ndum,ut vel ſola Sumatra,vel ſo-
egu vel alia aliqua Inſula Orient.
ſed extendēda potiq; hæc Aurea Cher-
eſus eſt,& conſtituenda cum ampli-
ne quadam in Sumatra, Malaca,
N,*Pegu*,BENGALA,*aliisq; contermi-*
& finitimis inſulis, ac continentibus
terris,

terris; quas omnes Ophiri Iectanici n
potes longa ſerie nati oppleverunt & i
coluerunt. Ita ſtatuentes nobiscu
invenimus *Car. Steph. in dict. Geogr.*
m. 855. Corn a Lap. Com. in Ier. 10. p. n
96 b. Thom. Malvendam Setabitanu
l. 4. de Antich. c. 24. p. m. 269. & Ioh. Pe
Maffeum l. 1 H. I. p. m. 37. Salmuth. a
Pancir. Nov. Rep. tit. 1. de N Orbe n. 3.

§. 16. Quemadmodũ iſtud quoc
elargimur, nautas Salomonæos i
excurſu recurſuq́ non in uno ſalten
emporio hæſiſſe, aut ex uno ſalten
territorio merces emercatos eſſe
ſed ut hodienum fieri conſvevit, *per*
mutatione mercium facta exſuxerun
divitias & pretioſa quęcunq; quorũ
vis locorũ, quorũ littora finesq; at-
tigerunt. *Cur enim nõ impoſuiſſent na-*
vib9 in Pegu, quæ ea terra ſuppeditabat
aut cur ſprevißet, quæ in viciniori Cam
baja, Decan, Zeilana, Orixa, Bengala,
aut remotiori Camboja, aut Campa, ali-

isq́

pluribus obviis inſulis haberi pote-
*?*ita tamen,ut *ex Ophira i.e. India*
ngetica ſeu Cherſoneſo , ea præpri-
s,quę Pegu, Sian, Malaca, & Suma-
continētur, omnium & ſingularū
rcium genera acciperent & acci-
re poſſent, quæ Salomoni afferen-
erant. In retrogradatione autem
ā fructus & bona Indię intra Gan-
(ut ſic loquar) defloraviſſe credū-
,quib' ſcil. opus adhuc habebant,
orumq; copia ejus fieri poterat.
§.17. Ex dictis facile judicari po-
t,an rectè ſtatuatur, quod *Ophira*
nſula, ut ait Hier. & Perer. l.25. d.11.
53 in Gen. aut quod *ſit peninſula*,
emadm. Theodoret. dicit: Rectiꝰ
m ſtatuitur, quod *integra provin-*
quæ & continēti, & inſulis concludi-
,appellanda ſit. Perinde ac ſi quis
ereret, *an regnū Daniæ ſit Inſula an*
inſula? id reſponſi caperet, quod re-
hoc inſulis & continente terra conti-
tur. Verū jam hic, quia OPHIRAM

SALOMONIS delineam9 & ubi locor
ſit, invenimus, acquieſcimus.

****

CAPUT VII.

DE TEMPORE IN STITUTÆ ABSOLUTÆ, E CONTINUATAE NAVIGATI-ONIS SALOMONAEAE.

NOvum controverſiarũ caput ag
gredimur in *Navigio* noſtro *Salo*
monæo occurrentiũ, quod eſt de TEM
PORE, non minus intricatũ & dubiũ
quã priora fuerunt. Nos autẽ melio
ris doctrinæ ergò ita procedem9, u
primũ TEMPUS INSTITUTAE, deind
ABSOLUTAE, & tertiò CONTINUATA
Navigationis eventilemus. Videm9
enim utrinq; quoſdã hallucinari au
tores, eosq́; graviſſimos viros, quorũ
quidẽ non tam corrigere ſententias
eſt anim9, quã veriorẽ, & fontibus
ſacris cõſonantiorẽ eligere & tueri.

SECT.

SECTIO I.

DE TEMPORE NAVIGATIONIS INSTITUTÆ.

. Tempus Inſtit. Navig. non expreſſum unde petendum?
Ioh de Pineda ponit ſub initiũ regni. ex quo fundamento?
Alph. Toſtatus in MEDIETATE regni. atio ex copiis petita.
Non nemo tribuit infelici & Apoſtata Salomoni anno regni 32. ſeq.
Correctio hyſterologica.
Quia divitiæ ſunt effectꝰ divinæ promiſſionis.
& Salom. divitiæ ex Navig. ſubortæ.
Opera ex lignis Ophiranis facta.
declaratus locus 1. Rheg. III, 13.
præparatio fieri potuit annis antecedaneis.
ἐναντιοφανεία Chronologica in 1. Reg. 9, 16. tollitur.
Objectio Pinedæ de Lignis Algumin. 16. Reſp.

16. *Reſp. ad Maj. Diſt. inter neceſſariu[m]*
apparatum & ſuperfluum ornatu[m]
17. *Reſp. ad Min.*
18. *Quid Miſad? quid Meſilloth?*
19. *non ſignif. columnas.*
20. *non poſtes, non ſcalas.*
21. *ſed fornicem teſtudineatum* Künſt.
Herren-gang.
22. *fundamentum.*
23. *conſenſus Bibl. Batavorum.*

§. 1. Circa Tempus Institutae Na-
vigationis expendendum eſt, *qu[o]*
mundi, quo Imperij anno Salomon *pri-*
mitus navigare inceperit? Quâ de re
iterũ expreſſè in libris *Regũ aut Para-*
lipomenon ſcriptum non eſt; Ex cir-
cumſtantiis itaq; & ſtatu Imperii Sa-
lomonæi omnia dijudicanda ſunt.

§. 2. *Joh. de Pineda, Hiſpalenſis Jeſuita*
in Salom. Pravio l. 4. c. 4. admodũ *ma-*
turã claſſis Salom. excurſionẽ fuiſſe o-
pinatur, quod nimirum ſtatim poſt
acceptã ſapientiã, dũ *res domeſticas*
& regni componeret, de adornandâ
claſſe

…ſſe cogitaverit, & fortè *quarto an-*
Regni, cum jecit fundamẽta templi,
uno aut altero anno poſt fundamen-
acta. Quam ſuam ſententiam cla-
in *Chronologia Salomonis* exponit,
m annos regni & ætatis numerat.
ad *annum ætatis XXII. & regni II.*
c habet: *Salomon agit cũ Hiram, de*
rnãda claſſe in Ophir & Tharſis, quæ
ul cũ Tyriis, & Sidoniis aurum & ar-
tũ ad Templi expenſas & alia Regalis
gnificentiæ opera abunde ſuppedita-
. Statimq; ſubdit: *Abit Salomon in*
ongaber ad vidẽdã & urgendã claſſẽ,
parabatur in Ophir. In eadẽ *Chro-*
giæ ad annũ ætatis *XXXIII. regni*
XIII. iterũ *euntẽ & redeuntẽ claſſẽ*
gat. Quanquã itaq; *Pineda* nihil
i determinet, ſed *modò ad annum*
erij ſecundũ, modo ad *quartum*
TIUM NAVIGATIONIS, & *reverſionẽ*
REDECIMUM & ſequentes annos
ocet: Iſtud tamen ex eò certum,
d ſub initiũ, & non in medio aut
ad

ad finem regni, ut alii autores fac
unt, Navigationem auſpicetur.

§.3. Potiſſimũ ejꝰ fundamentũ e
hoc, quod *ligna Algumim*, quę claſſ
apportavit ex Ophir, in uſum *Templ*
domꝰ regiæ, Citthararũ, Lyrarũq; *Muſic*
rũ fuerint adhibita, uti legimꝰ 1. *Re*
10, 11. Et 2. *Paral.* 20, 10. Tẽpli autẽ fun
damẽta poſita ſunt ſtatim *anno Imp*
Salomonæi quarto, quod eſt 1. *Reg.* 4, 1.

§.4. Alphonſus Toſtatus in 2. *Paral.*
*qu.*1. conjicit *primam Salomonis expe*
ditionẽ Ophiriticã in 11. *aut* 12. aut ſeq
Regni annos poſt *abſolutum & condit*
templũ, & forte etiã *domos ſuas*. Ea po
tiſſimũ cauſa motus, quia *ſi tantas di*
vitias citiꝰ accepiſſet ex redeunte claſſe
verſurã iſtã Tyriã cũ Hiramo facere n
habuiſſet opus, â quo tamẽ *CXX. talen*
ta auri accepiſſe, proque iſtis jur
commutationis terram *Cabul* tradi
diſſe legitur. 1. *Reg.* 9, 13.

§. 5. *Thom. Cajet.* in 1. *Reg.* 9. *longiu*
extendit tempꝰ inſtitutæ Navigati
onis

s,utpote quod rejicit in 22.*& ſeqq.*
gni annos, quia *longotẽpore, ad tan-*
ſ opes,quantas poßedit, conquirendas
vectigalibus,muneribus,tributis,ne-
tiationib9 & claſſib9 op9 erat,ut tan-
in flore *aula Salomonaa* eſſe non
otuerit,niſi *mediam regni ætatem*, &
uod excurrit, *attigißet.*

§.6.Eſt quoq;qui non *felici*,ſed *in-*
ici Salomoni hanc *felicitem nauticã*
tribuit,opinans,tum demũ naves
iiſſe,& rediiſſe ex Ophir primũ, *cum*
nium exoticis mulierculis & fœdis li-
dinibus ſeſe implicuißet,vitamq́ cor-
otiſſimam duceret, poſtquam *Tem-*
im & Palatiũ regium perfecta erant.
q́, tanquã *oraculũ Hieroſolymitanũ*,
uberrimũ ſapientiæ fontẽ Sabæa re-
na jãdũ viſitaverat, & incredibilis
luxuries eundo creſcebat, quod
ulo poſt *trigeſimũ ſecũdũ aut tertiũ*
gni annũ accidiſſe perſuademur.

§.7.Sed (ut ὑστερολογίαν faciamus.)
is duab9 poſterioribus,utut plauſibi-
libus

libus cōjecturis aſſentiri neutiquar
poſſumus.

§.8. I. Quia *iſta regni & Salomonis fe-
licitas*, iſtęq; *divitiæ erant effectus ali-
quis divinæ promiſſionis*; Adeoq; cre-
dibile non eſt, DEUM, uti omnia ali-
bona in Salomone juvene cōpleve-
rat, & *ſapiētia ac ſplēdore nominis pac-
quoq ſecuriſſima eum donaverat*, unū
hoc bonū divitiarū promiſſū in lon-
ge ſecuturos años, atq; decreſcentē
propemodū Regis ſplendorē differ-
re, & ſeni demum dare voluiſſe.

§.9: Imò II. ex *divitiis iſtius naviga-
tionis maturatione & feſtinatione am-
pliſſimū regni judaici decꝰ & ornamen-
tum ſperabatur.* Et ipſa *Script. Sacra*,
ſi penitius evolvatur, indicat; quod
*demū tempore Navigationis exſtiterit,
& ex navigatione iſta profluxerit tan-
ta auri argentiq; & aliarū rerum copia.*
Omnia *vaſa, ê quibus Rex petabat,
erant aurea, & univerſa ſuppellex domꝰ
ſaltus Libani de auro puriſſimo. Nā ar-*

gentum

ntum nullius erat pretij in diebus Sa-
monis. Claſſis enim regis per mare cũ
iſſe Hyrã ſemel per tres annos ibat in
ari, deferens inde aurum, argentum,
ntes Elephantorũ, Simias & Pavones.
lagnificatus igitur eſt Salomon ſuper
mes Reges terræ divitiis & ſapientia.
Reg. X. v. 21. 22. 23. Et vicisſim *2. Para-*
rom. 9. v. 20. & 21. Argentum in diebus
s pro nihilo reputabatur. Siquidẽ na-
s regis ibant per mare &c. Ergo tàm
pientia, quàm opulentia Salomo-
tantũ apud ſuos & exteros ſplen-
rem conciliarunt. Opulentia au-
n quàm maximè etiam ex Rediti-
s Ophirinis erat.

§. 10. Oportuit quoq; III. claſſem
reſſã & reverſam fuiſſe non longè
ſt *abſolutum templũ, & conſtructam*
iã, quia ex *lignis Ophiriticis ad do-*
m domini gradus transverſi fulcro-
n, & inſtrumenta muſica ſunt præpa-
a, uti expreſſè ſcriptũ eſt, *2. Paral:*
.10. quod etiã todidẽ verbis extat.

1. *Reg.*

*1.Reg.*10. Veroſim autē nō eſt, iſta ſi
tabulata ſive grad9 demū in decreſc
te imperii tempore fuiſſe confecti

§.11. Neq; obverti huic ſententi
poteſt, quod 1.Reg.3,13. extat: *De*
tibi divitias. Dedi inquit, cum D
minus in ſomno apparens jā tū dediſſ
ſapientiam. Ut ita alius articul9 tem
poris, quo ſapientiam, & viciſſim a
lius ſit, quo divitias accepit. Nā hi
locus in 2.*Paral.*1,12. ita redditur: *Sa*
pientia & ſcientia data ſunt tibi: Divi
tias autē & ſubſtantiā & gloriā dabo tib
ita ut nullus in regibus nec ante nec poſ
fuerit ſimilis tibi. Ex quibus talis cō
ciliatio inſtituenda: *in ea nocte, qu*
data dicitur ſcientia, etiā dicuntur da
ta divitiæ à patre relictæ, quæ immenſ
erant ex Joſephi lib.7.cap.12. Quanqu
tutius ad *Enallagen temporis* confugi
atur Hebræis uſitatam, qua *præteriti*
pro futuro majoris certitudinis ergo po
nitur. Quare idem eſt: *Dedi diviti*
atq; dabo tibi ita fideliter & certè, u
qua

æ promiſſæ ſunt, pro conceſſis
n ferè exiſtimari poſſint.

§.12. Quæ porrò ex *duabus prioribus*
ritati ſit vicinior ſententia, paucis
ſpiciemus. Probabilior mihi eſt *To-*
ti, quā *Pinedæ* opinatio, ex hoc po-
ſſimū fundamento. Quia 1. *Reg.* 6, 1.
2. *Paralip.* 3, 1. ita ſcriptū eſt: *Anno*
arto (menſe Ziph, qui eſt menſis ſecū-
s,) regni Salomonis ſuper Iſrael ædifi-
re cœpit domū Domino: Et viciſſim:
nno undecimo, menſe Bul, (qui eſt
enſis octavus) *perfecta eſt domus in*
nibus utenſilibus ſuis: Ædificavitq;
m, annis ſeptem. Septennium igitur
m *ſex menſibus* ſtructuræ templi im-
nſū eſt. Jam autē ſtatim à conſu-
ttione templi in *Aſiongaber matu-*
vit ad conficiendam & emittendā
ſſē, uti legimus 2. *Paral.* 8, 17. *Tunc*
m ſcilicet præparaviſſet omne o-
s, ad domum domini, v. 16. *Tunc*,
quam, *abiit Salomon in Aſiongaber,*
n Ailath ad Oram Maris Rubri, quæ
n terra Edom. Miſit q; Hiram ſervos

ſuos, & abierunt cũ ſervis Salomonis *Ophir, tuleruntq́; inde &c.* Quapro- pter, *Quo anno Salomon conſtituerat* *mne opꝰ tẽpli, eo anno etiã emiſit claſ* *ex Aſiongaber.* At *illud cõſtituerat ann* *undecimo. Ergo anno undecimo etiã em* *ſit claſſẽ.* *Majoris* connexio fundat eſt *in connexione tẽporis notati. 2. Pa* *ral: 8. v. 16. 17. Min: eſt antea enucleata*

§. 13. Potuit interea fieri, ut anni præcedentibus uno aut duobꝰ cum *Hiramo fœdꝰ iceret, ligna naviũ com* *pararet, rateśq́; ipſas combinari curare* *ut parata eſſet ad ſuum adventũ in Ai* *lath & Aſiongab. claſſis Ophirana,* quod utiq; â tanto apparatu alienũ nõ eſt.

§. 14. Nihil huic aſſertioni obſtat, quod 1. *Reg. 9. 26.* Iſta *navium ædifica-* *tio & velificatio recitatur, poſt abſoluti-* *onẽ Regiæ, v.* 10, itemque poſt traditi- *onem Terræ Cabul. v. 12.* Quorum pars viginti annos poſt prima templi ſta- mina contigit. Nã iſto in loco nõ eſt *connexio CHRONOLOGICA, ſed RE-*

CI-

CITATIO HISTORICA, qua *quaſi per partes* opera Salomonis deſcribuntur, non *ſecundum intervalla temporis*. Neq; enim dicitur, *tunc Salomon fecit claſſem*; Sed ſine temporis notatione: *Fecit quoq; Salomon claſſē* &c. & in *2. Paral. 8, 17.* particula אָז extat, quę *certam temporis cohaſionem* notat; Eaq; referenda eſt non ad *abſolutionem operis, ſed ad fundationē*, cujus ibi ſit mentio.

§. 15. Sed quid de illo nodo Pinediano fiet, quē ille ut Gordiū cōſtrinxit in noſtram hypotheſin? Ex quo formari poteſt argumētum tale: *Cujus claſſis ligna in ſtructurā tēpli adhibita ſunt, illā claſſem oportuit eſſe reverſam ante undecimū regni Salomonai annū. Atqui claſſis Ophirana ligna in ſtructurā tēpli adhibita ſunt. E. claſſē Ophiranā aportuit eſſe reverſam ante XI. annū Maj. prob.* quia XI. regni anno templum cū omni ſuo operè fuit abſolutū, quod paulò ante §. 10. dedimus pro

probatum ex 1. *Reg.4,38. Minor*
ſtat 1. *Reg.10,11. Et 2. Paral.9,10.*

§.16. Ad disjiciendum hunc no
gladio Alexandri opus non eſt.
(1.) ad *Maj.* poteſt obſervari, qu
ad *cōplementum artificii partes eſſ*
tiales & neceßaria ſufficiant. *Reliq*
non neceßaria vel ornamenta, vel ſc
ptilia, vel pigmenta, vel fulcimēta, v
ſubſellia, vel Nablia, vel grad' aſcēſ
nec ponunt nec impediunt abſol
tionē tanti operis. Quod ſi itaq; ſt
tuatur *iſta ligna Algumim* fuiſſe nō
neceſſariam ſtructuram, ſed in *ſupe*
fluum & nō neceſſarium ornatum adh
bita, tunc nulla vis cōcludēdi in ſy
logismo eſt ſuper. Ita enim ſi limit
tur maj. *Cujus claſſis ligna in neceſſar*
& quaſi eſſentialem templi ſtructura
adhibita ſunt, illam claſſem oportet eſ
reverſam ante XI. regni annum: nega
bit *Min.* ex dictis: *Nam ligna iſtiu*
claſſis adhibita quidē fuiſſent in uſum
templi, ſed ſuperfluum: Adeoq; citra
eorum uſum abſolutum & perfe-

um fuiſſet templi opus.

§.17. *Deinde* ad *Minorē* ſciendum, uod adhuc ſub Judice lis ſit, in quē ſum ligna illa ceſſerint. Eaq; in re otiſſimum ſacer nobis conſulend9 ſt textus. Duo autē ſunt loca, ſed iverſā de utriſq; judicia. Nā *2. Par.* ,10. ſcribitur quod Salomō ex lignis lgumim. fecerit מְסִלּוֹת לְבֵית יי *evationes in Domo Domini*: Et *1. Reg.* ,12. dicit *Salomon, feciſſe* ex iisdem gnis orientalibus מִסְעָד *fulcrum Domus Domini & domus Regis*. Ex quibus patet, quod hic dicitur מִסְעָד, l illic dici מְסִלּוֹת. Quid autem vel tud vel hoc fuerit, dubitationis aæ ſubjacet.

§.18. Nam מִסְעָד, quod eſt ex R. סָעַד *fulcivit ſuſtētavit* ſignificat *fulrum, aut fulcimentum*, ſecundum uxtorffium, qua de cauſa etiā Luherus reddidit Pfeiler im Hauſe es Herren / *Columnam*, ſecundum R. D. Kimchi, *pavimentum*, ſecundum

R.Salom.J. ſecundum alios *rep*
lum notat. Quod quia unico ho
loco tantum occurrit, ideò divo
opinionum ſuſtinet. verum iſ
מְסִלּוֹת quod eſt ex R. סלל *aggera*
contumulavit, propriè ſignificata
ſtas ſtratas & tritas vias ex fœmin
ſing. מְסִלָּה, quę vox *Eſ.* 11.v.1
c.33.v.8. viam ſtratam Fullonis ſign
cat, eine Bahn. Similiter *Eſ.* 7 v
redditur in *calle*, ſeu per *aggerē ſu*
Joelis 2.v.8. in ordine ſuo. in ſtatione
via ſua, qua exercitus hoſtilis ire
let. *Eſ.49.v.11.Pſ.84.v.6.* dicitur: *ſtr*
via in corde eorum, i.e. planum & re
eſt cor eorum, qui ambulant in viis tu
Jud.20,32. Ad ſtratas ſemitas. 2. Sa
20,12. Ex quibus locis ſignificatio
meſillath manifeſtisſima eſt, qu
ſignificet ejusmodi *aggeſtam via*
quâ tanquam in plana, & minus mole
ſemita ſeu curriculo inoffenſo pede pr
gredi licet. Lutherus reddit, Trepp
im Hauſe des Herren.

§. 19 Cæterum an Hebræum מסלה propriè *ſcalas*, Treppen oder teigen/& מסעד propriè *fulcrá ſeu lumnas*, Stützen oder Pfeiler/inte-:, de eo mallem aliorum erudi-rum potius judicia audire, am meum dare. Iſtud tamen mi- videor pronunciare poſſe) Quod nec *Meſilloth*, nec *Miſad* erint *columnæ in æde Hieroſol.* cùm, ia *columnæ aliud nomẽ apud Hebræ-* ortiuntur, nimirũ עמודים 1. *Reg.* I. 15. & *ſeqq. Et Jer. LII v.* 17. tùm, ia *materia columnarum in templo* NEA *fuit, nõ lignea*, uti expreſſum Jer. LII, v. 17. *Columnarum autem in mo Regis materia fuit CEDRINA,* n *ALGUMINA*, uti eſt 1. *Reg. VII.* 2. Quem morem *columnarum rabium ænearum* etiam aliæ gẽtes x κακοζηλία credo) imitatæ ſunt. omani, poſt *proditũ, à Tarpejâ, Ca-olium decretum fecerunt, ut cardines*

Aa *por-*

portarum ex ære fierent, ut, cum ap
rentur, ſtriderent. Imo & plures
bes ære fuſæ ponebantur. Quo vide
alludere Virgil. quando de *Cart*
ginenſi Didonis templo 1. *Æneid.* ſcri
Hic templũ Junoni ingens Sidonia D
Condebat -- -- --
Ærea cui gradib⁹ ſurgebant limina,
xaq; (*he*
Ære trabes: foribus cardo ſtrideba
Sic in *Pantheo*, Jano, &c: *ſacellum*
trabes, valvæ & *columnæ æneæ* fuer
§ 20. (II.) Quod *Meſilloth* & *M*
ſaâ non fuerint *poſtes* ſeu *ſuſten*
cula ædium, partim inde conſtat, qu
poſtes hebraicè appellãtur מזוז
1. *Reg. VI. v.* 31 & 33. *Exodi XXI. v*
Ezech. XLV. v. 19. *partim* etiam ide
quia *poſtes templi fuere ex lignis ole*
gineis, non ex ebeno, uti ſcriptum e
1. *Reg VI. v.* 33 (III) quod ne
מסלות nec מסער fuerint *ſcala* ſe
gyrus cochlearis, Ein Wendelſtein
non ſolũ eâ de cauſa, quia talis *ſca*
apu

ıd *Hebræos* dicitur לול vel לולים
plurali, quemadmodũ *1. Reg VI.*
. extat, ſed etiam ideò, quia *iſti*
'im ab imô ad medium & ſupremum
um ſeu ſegmentum tẽpli attigerunt,
òq; pertinuiſſent *ad interiora,*
exteriora templi. (IV.) quod
מ non fuerit *gradus*, ſeu *aſcenſio*
duum, Eine Stuffe der Treppen/
Sproſſe an der Steige-Leiter/
et, quia iſti dicuntur מַעֲלוֹת
g X v.19 ex ℞ עָלָה *ſcandit ſeu*
endit. Uti *Ezech XL. v. 26. Amos.*
.6. Ezech. XLIII. v 17. Eſdr. VII.
deſcribuntur. Quibus addi
unt loca 2 *Reg. XX. v 9. & 10.*
ſex מַעֲלוֹת *in ſolario Achabi*
nemorantur, & 2 *Paral IX. 18.*

21. Quid ergò? Dicam bre-
, quid ſentiam, non ut aliorum
rata & limata judicia præoc-
em, ſed ut quæ ex collatione
rum hauſerim, in medium pro-

ducam. מסער, quod eſt ſingu
notat *totum ædificium, quod ſui*
tebatur ſive מְזוּזוֹת ſive ים
habebatq́; ad latera מסלות h
aggeſtas vias, ſeu aſcẽſorias ſcalas,
ibant, qui Regem comitabantur,
latera claudebãt, *quotiescunq́; è*
regiâ in templum ibat, aut è tẽplo
giam revertebatur. Iſtud itaq́; a
cium integrum fuit, *fornix aliq*
ſtudineatus ſeu *crypto-Porticus ſe*
vadium aliquod artificioſiſſimũ ex
Algumim elegantiſſimè confectum
rÿsq́; ſculptilib9 & picturis exorna
Ein künſtlicher Herrengang/ *cõt*
tione continuâ cum regiâ & tẽplo
rẽs, ita ut eodem fornice quoq́; abſ
aliquis in continuos muros ducer
§. 22. Quod omne colligo *p*
ex 1 *Reg. X. 5.* ubi *tabulatus iſte f*
dicitur tanti artificii fuiſſe, u
ginam ex Saba etiam rapuer
ſtuporem. Et *vidit Regina dom*

m ſtruxerat, & cibum ejus menſæ, &
itationem ſervorum ejus, & ſatelli-
n miniſtrorum ejus, & veſtimenta
um, & pincernas ejus וְעֹלָתוֹ *&*
nſum ejus ſeu fornicem ſcanſoriũ ſeu
ulatorium, אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה
aſcendebat in domum Domini; Par-
etiam ex *ruderibus Hieroſolymita-*
quæ Nehemias citat *c. p. XII.*
Levitici Sacerdotes encænia
orum celebrantes, dicuntur *à*
i fontis aſcendiſſe עַל־מַעֲלוֹת *ſu-*
radus civitatis David, בַּמַּעֲלֶת
cenſu ad murum deſuper domum
id v. 37. Alter chorus ex adverſo i-
per murum & portã Ephraim &c.
eneruntq́; duo chori ad portã cuſto-
& ſteterunt in domo Domini v. 40.
oq́; *ex domo David in muros, &*
uris in domum Domini contigna-
rnicis fuit.

23. Totum itaq; hoc *ſive tabu-*

 latum,

latum, ſive *laquear*, ſive *porticus e*
gno Ophiritico, quod dicitur *A*
mim, fuit confectum, & artificio
ſimis cælaturis & ſculpturis in
diſtinctum. Ita ergo totum æ
cium vocatur מִסְעָד 1. *Reg. X*,
Quādo autem 2. *Paral. IX*, 10. m
tio fit מְסִלּוֹת, id per ſynecdoch
partis pro toto intelligendum
Et ita invenio etiam hoc omne
tellexiſſe *Theologos Batavos*, quan
in *Bibl.* ad 2. *Chron. IX*, 11.
περιφεράζουσιν: Hooge gangh
tot het Huys des Heeren / h
bende aen beyde zyden Hand
nen ende onder Steenſelen / w
romb ſy oek Steenſelen gena
zyn 1. *Reg. X*, 12. Door deſe gang
gieng men von het Huys des Conin
tot het Huys des Heeren. Siet 1 *R*
X, 11. & ad 1. *Reg. X*, 12. ita addun
ad Steenſeulen. Verſt. hier me
va

ëlien onder ſettingen ofte
ndlenen an de galeryen/door
welcke men giengt van het
ys des Coningks tot in den
mpel. *Quod adhuc* clarius ex-
mūt in *1. Reg. X. 5.* quando iſtum
nsitum regium van den kūnſtli-
n Galereyen intelligunt; ſynen
ganck. Verſt. dit van den
ſtighe Galereyen/waar door
Coningk van ſyn Huys op-
ng / of ooc van het ſtatelick
volghet / welcke hem hier in
geſelſchapte.

§. 24. His ita ſeſe habentibus,
ticuq; iſta *regiâ* ſic conſtituta, ap-
et: Uſum lignorum Algumim
in uſum ipſius templi, ſed alius
usdam fornicis ad domum Do-
ni, & ad domum regis extructi,
oq; non in interioribus tem-
, ſed ad exteriora ejusdem late-
tam ſtructuram fuiſſe. Tantum

igitur abeſt, ut abſentia iſtius li
Orientalis potuerit ſufflamin
abſolutionẽ templi, ut potius te
plum fuerit abſolutum, abſolu
quoq; regia eſſe potuerit, cum h
jus fornicis contignatio utriq; a
poneretur.

§. 25. Quod ſi Joh. de Pine
urgeat, quod dicantur סְלּוֹת
לְבֵית־יְיָ *in domo domini*, non *jux*
eam aut *in contiguo* ejus, reponim
ei, quod particula ל non præci
ſignificet *in*, ſed ſæpe quoq; *ad*, ſ
juxta, Utpotè *Gen*. 49. 13. Zebulo
לְחוֹף *ad portum marium* habitabi
& *ipſe* לְחוֹף *ad portum navium*
Nunquid *in ipſo portu* habitavit *tr*
bus Sebulon, *an potius ad portus*, ſe
juxta *portus marinos*? Et talia plur
paſſim ſunt obvia. vid. *Glaſſ. Phi*
Sacr. l. IV. tr 1. obſ. 6. p m 62
Senſus igitur eſt, quod iſtæ מְסִלּוֹת
fue

crint *ad domum ſeu juxta domũ Do-ni.* Quâ de causâ etiam 1. *Reg. X.* , ita redditur, ut non minus *ad numDomini*, quam *ad domum Regis rint*, quia per contiguam conti-ationem cum utraq; æde con-gebantur.

§. 26. Potior ergo nobis eſt *Alph. lati*, quam *Pinedæ* ſentẽtia, quod licet poſt *exſtructum Templum, ‥ og; vel ipſo anno XI, vel ſtatim ſub-uenti claſſis iſta exierit, & intervallo ‥m annorum redierit.* Quod etiam ‥rum theſium oblitus non diffi-ur *Pineda*, quando in *Chronol. ad n Æt. XXXIII & Regni XIII.* ita ibit: Eunt, *redeunt feliciter claſſes, undat non ſolum domus regia, ſed & verſa Jeruſalem argento & auro, ‥e liberaliſſimè, quæ ſua erant, diſper-‥te civibus* 1. *Reg. X.* 27. 2. *Paral. I* 15. *‥l XLVII.* 20. &c: ubi felicitatem ‥itiarum, quæ potiſſimũ ex claſſe

 re-

regia numerabantur, ad *annum t*
decimum alligat, & tamen ſupra
annum quartum urſerat.

§ 27 Similiter neſcio, quid i
ciderit *Pinedæ*, cum *Toſtatum* al
garet & *Cajetanum*, ut *hunc illo pr*
rem faceret, & *illum* (*Abulenſem*) *hu*
(*Cajetani*) *opinionem probaviſſe* di
ret: Cum hæc non leviter in ætat
horum autorum impingant. *In*
gitantiam ego hanc interpretor, non
ſcitiam Pinedinam, cum melius ſ
verit Toſtati & Cajetani ætates
ſtinguere. *Cajetan*⁹ enim *dubio pro*
poſterior Abulenſi eſt, utpote qui vi
circa *A.C.* 1500 *& mortuus anno* 15
Cũ contra *Abulenſis integros octogin*
annos ad minimum ante deceſſer
utpote qui *mortuus eſt in millena*
decimo quarto, & ſub Pontifica
Eugenii IV. floruit.

§. 28. *Annum MUNDI*, qu
Navigium Salomonæum primũ ſolvi
fac

cilius juxta priorem hypotheſin
hronologicã delineabimus. Nam
Exordio mundi uſq; ad IV. annum
cti fundamenti, ſunt bis mille nongenti
triginta tres, juxta receptiſſimum
enr. Pantaleonis computum, quem is
ibet in Chronol. Qui & ipſe facile
oteſt probari. *Nam à Creato Mundo*
uſq; ad Noe interceſſerunt, 1056
uod exactè ex Genealogiis Patrum primorum conſtat Gen IV. & V.
Noe genuit Semũ ann. æt. (Gen. VI.) 500
ẽ tẽpore diluv. erat an. (Gen. VII.) 100
A diluvio ad Abrah. nativitatem (Gen. XI.) 292
Abrahã peregrinabatur in Harã, cum eſſet an. (Gen. XII. & Joſ. l. 1. c. 15) 75
Abrah. Iſaac & Jacob peregrinati in Canaan & in Ægypto cum poſteris (Ex. XII. Act VII) 430
Ab ingreſſu Iſraël ad annum IV. Salom. (1. Reg. VI. 1.) 480

2933.

His *bis mille nongentis & tribus ſup* *triginta, ſi addantur illi anni, quos co* *ſtructioni Templi Salomon impend* *emergent - - - 294*
Qui annus Mundi eſt *undecimus a* *nus Imperii* Salomonæi. Sive igit *hoc XI.* ſive ſequenti *XII.* Imper anno, *exiiſſet claſſis Ophirana*, facil tamen ex hac delineatione unu adhuc *ad Epocham mundi addi*, *au* detrahi poteſt, ut hîc nulla ampliu difficultas ſuperſit.

§. 29. Quanquā non neſciamus alios aliter iſtos annos numerare prior tamen certior nobis videbatur calculus, ex ſana hiſtoria deſumptus

	A. M.
Serarius ponit in 1. Reg. VII.	3130
ex *Euſebii Chron.* colligūtur	4164
Nicephor. Conſtantinop.	4473
Faſti Siculi	4506
Julius Hilarion	4384
Hermannus Contractus	2934

Ma-

Marianus Scotus	3164
Vincentius Belovacenſis	2932
Ado Viennenſis	4169
Tornieſſus, Salian⁹ & Philippi.	3023
Petavius	2972
Bucholzerus	2934
Capellus	2983
Ubbo Emmius	2932

bis tamen, ut dixi, *Sethi Calviſii*, *Funcii*, *Pantaleonis*, aliorumq; certior & tutior apparet Computus 2933 annorum.

30. Hos *characteres Chronologi*ſi ad *Periodum Julianam*, tãquam mmunem omnium Epocharum eptaculum, reducere vellemus, eniemus, eos (*annos ſcil. fundati pli*) *optime quadrare in Annum P. J.* 7. & *menſem Majum circiter, quo* *terea templi fundamenta jacta eſſe* *mus*, inquit Excell. Dn. *Ægid.* *uch. in Breviario Chronolog. l. IV.* *ſpec. c. 8. p. m. 313.*

Nam

Nam 2933 ſunt *Anni Mundi*
763 -- 9. menſ. *anni inter P*
initium & Epocham mu
di conditi intercepti

3696 Anni. 9. menſ.

Et viciſſim additis annis conſtru
templi ſeptem:

anni	menſ.
2940 —	6
763 —	9

3704 Anni. 3 mẽſes. cõſtru
Templi & emiſſi Navig

Quibus omnino conferendus
Henr. Philippi, Exam. Chron. V. T.
libb. Reg. VI. qu. 3. n. 11.

§ 31. Iſtud tamen in hoc calcu
dubio non caret, *quomodo ſcilicet*
480. *ANNI, qui ab exitu Iſraëlitar*
usq; ad fundationem Templi interceſ
runt, ſint inter ætates Principum, Ju
cum & Regum dividendi: Imprim
quia longe *majus annorum ſyſtema*

Apoſtolico calculo confici poſſe vi-
tur,qui eſt *Act.XIII.*20 *ſeqq.* ubi
rſim numeratis *annis Mãſionis in*
erto,ſeorſim cõputatis *annis Sau-*
Regis,etiã *ſeorſim allegãtur anni Ju-*
ῦ, ϗ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρα-
σίοις ϗ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως
μουὴλ τοῦ προφήτου. Huic diſcre-
ntiæ ut reconciliationem con-
irerẽt,alii alias ingreſſi ſunt vias.
am ſunt, qui cũ Cajetano *Codices*
rruptionis incuſarunt,ita, ut vel in
ta Apoſtolica,vel in *Annales Regum*
ndum,incuriâ librariorũ aut ſcri-
rum irrepſerit. Hinc ideoq; pro
τετρακοσίοις legunt τριακοσίοις.
at ſi loc⁹ *Apoſtolicus recte ſe habeat*,
tium arithmeticũ eſſe in libb. Regum
tant Nicol.Raimerus, Canus,Eman.
Saa, Joh.Wolterus, *aliiq;* qui pro
imero 480. *ſubſtituendum eſſe vo-*
nt numerum 580. *annorum.*

§.32.

§. 32. Hinc *Serarius* diverſitate
Calculi nimiam *apud Veteres & N*
tericos ſcriptores obſervans, colleg
ſive opiniones, ſive lectiones *dec*
& ſeptem, quas *facilitatis causâ, â m*
noribus numeris procedendo hoc ord
digerit.

1. *in Glycæ p. 11. ponitur Fabrica tem*
capta Anno ab Exodo 3
2. *LXX. prout Romani & Germani*
ediderunt, citat Sulpitius & Oecum
nius Act. 7. 4
3. *in Lat. Ebræo, & plerisq; Græcis* 4
4. *Ammonius de Reb. Geſtis Franc*
c. 54. 4
5. *Beda Retractat. in Act. 13.* 4
6. *Joſ l. 8. Ant. c. 5. ex verſ. Rufini* 5
7 *Sigonius in Sulpitium* 5
8. *Tyrii apud Theophilum l. 3.* 5
9. *Canus LL. l. 11. ad 12.* 5
10. *Sulpitius* 5
11. *Joſeph. in textu & Gelenii verſ.* 5
12. *Theophilus c. l.* 6

13. *J*

Joſephus l.20. c.ult. (*apud Abulenſ. & Pinedam*) 612
Nicephorus c. 4. 634
Cedrenus 672
Philaſtrius 3.part. Hæreſ.63. 713
Quidam apud Nicephor. 757
Quibus Henricus Philippi adhuc
tres alias addit.
Clem. Alexandr. l.1. Strom. 567
Serarius 680
Petavius 520
Addo Ubbonem Emmium 479
ex *B. Micrælii Syntag. H. Eccl.* 507

§. 33. Verum, *uti dato uno abſurdo,*
uuntur plura: Ita quoq; conceſſo
ore in uno ſcripturæ loco, nullus am-
u erit, qui non erroris aut corruptio-
poſſit poſtulari. Neutiquam igitur
c dicendum, aut concedendum
, quod vel *in Actis Apoſtolicis, vel*
Regum libris, vel in ullo aliquo alio
ipturæ Canonicæ loco vitium aut cor-
tio textus ſit. Quapropter alia

quæ-

quærenda eſt ratio,hanc difficul
tem tollendi, quæ ex ipſis text
Græci viſceribus fluit.Nam iſta *a*
norum quadringentorum & quinqu
ginta computatio in Actis nō eſt ead
cum computatione annorum quadri
gentorum & octuaginta in libb. Regu
ſed prorſus alia & *diverſa*, partim
ratione termini à quo, partim ratio
termini ad quem. Nam *hæc* (*in Libr*
Regū.) incipit ab *Exodo Iſraëlitica,*
deſinit *in quartum Imperii Salomon*
annum: E contrario *iſta in Actis A*
poſtolicis incipienda eſt à *nato Iſaac*
& terminatur in tempora Judicum:
ita calculus erit legitimus. Nar

An

A nato Iſaaco ad Jacobum ſunt
(*Gen. XXV.* 27.)
A Jacobo ad introïtum in Ægypt
(*Gen.* XLI. & XLV.) 1
Ab introïtu uſq; ad Exitum (*Gen. L*
& Ex. VII, 7) 2

Exitu ad Ingreſſum in Canaan in deſerto (paſſim.)	40
ſortitionem Terræ, deletionem Cananæorũ & occupationẽ Terræ	5
	450

quamvis hi ultimi *quinq;* Anni n toti ſortitioni, occupationi, & letioni inſumpti fuiſſent, ſed iis *l pauciores, vel plures*, tamen poteſt ci, Paulũ uſum eſſe *numero rotũdo Cardinali, atq; majori*, quod alio- in in ſacris *frequens eſt Act. VII. 6. n. XV. 13. Exod. XII, 40. 2. Sam. X. 35. cum verſ 32.*

34. Proinde iſto calculo præſup- ſito, ita S. Pauli verba accipienda nt: Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρα- σίοις καὶ πεντήκοντα (ſcil. τὰ ραχθέντα) ἔδωκε κριτάς. Et *poſt- am hæc ita transacta eſſent, quadrin- ntis circiter & quinquaginta annis, nc eis DEus dedit judices.* Qualiter ſimi-

ſimili ferè modo ſupplenda eſt i
loquendi formula *μετὰ ταῦ*
Apoc. IV. 1. *c. VII* 1. & 9. *c XV.*
c. XVIII. 1. *c. XX* 3. *Actor. XVIII.*
c XV. 16. *Luc XVIII* 3, *c X.* 1. *c. V.* 2
item μετὰ ταύτας τὰς ἡμέρας Luc
24 *c. II.* 46. *Eb VIII.* 10. Ex qui-
bus id ſaltem colligitur, quod iſ
τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα anni pe
integrum iſtum curſum annorum ſi
computandi ab eo tempore, qu
Dominus Patres noſtros elegit verſ. 17
(imprimis autem *Iſaacum*, in qu
facta eſt *Abrahæ promiſſi*, quẽadm
Geneſis & Epiſtola ad Galatas plu-
ribus exponunt) & *ex iis natum po-*
pulum, in Ægyptum abductum, ex Æ-
gypto per deſertum reductũ in Canaan
v. 18. & 19. *usq; quo dedit Judices, Sa-*
muelem & Saulem verſ. 20. *ſeq.* Atq;
ita ſenſus eſt planiſſimus, & calcu-
lus apprimè cõgruit, docentib⁹ ita
Joh. Tob. Majore in Prax. Apoſt. h. l. &
Henr

enr. Philippi Soc. J. Theol. & Vienn. ymnaſ. SS. Liter. Interp. in accurato xamine Chronolog. V. T. lib. ad 3. Reg. I. q. 2. n. 13.

§. 35 Cæterum, uti ſupra monui, ;i 480. *anni in libris Regū aliud prin- pium, alium finem habent.* Nam *ini- um ducitur ab egreſſu ex Ægypto, & rminatur in quarto regni Salomonæi nno, ſeu primo fundati templi.* Quan- uā enim *Petavius l IX. de D. T. c. 33. lium* quendam *terminum â quo* hu- ıs periodi annorū ponat, *ingreſſum ilicet in Canaan, & trajectionem Ior- anis*, tamen nulla hic ſubeſt neceſ- tas, quæ nos â clarâ litera avocet, eſteturq; computum horum an- orum ab Exodo non eſſe ordien- um.

§. 36. *S. itaq; Auguſtinus l. XIIX. e C. D. c 22. & Euſebius in Chronico a annos iſtos diſtribuunt,*

Ma-

Moſi tribuunt
Ioſuæ
Iudicium & Univerſum
Samueli & Sauli
Davidi
Salomoni

Et ſic emergit Summa 4

§.37. Clariſſim⁹ Dn. *L.* Straud
præcellens Chronologus & Hiſtoric
Fautor & Amicus meus honoratiſſim
in Breviario Chronol. part. Speci
c. VIII. qu. ult. ita ordinat

Ann

Moſes præfuit per 4
Ioſua
Seniores
Othoniel 4
Ehu 8
Debora & Barac 4
Gideon 4
Abimelech
Thola

Ia

'aïr	22
'ephthe	6
Abeſa	7
Elon	10
Abdon	8
Eli	40
Samuel & Saul	40
David	40
Salomon	4
fiunt anni	460

ſtmodum ſubjicit. *Deficiunt itaq; ...u. XX. anni, atq; hos inter ſervitu- Iſraëlitarum dividendos, vel Ioſuæ, Iudicibus aliis quosdam de iisdem ...ribendos eſſe putamus. Sufficiat nu- ...rum integrum noſſe; parum refert ...uratè ſcire annos Ducum ſingulo- ...*

§. 38. Si quis tamen adeò rigo- ...us ſit *achroniſmorum cenſor*, ei ...liquo modo faciamus ſatis, ta- ... nectemus *ex Iudd. libb.* calculũ, ut

ut *Moſes habeat annos*

Ioſua & Seniores	(Jud. II, 17.)
Othoniel	(Jud. III. 11.)
Ehud	(c. III. 30.)
Sangar (paucorũ mẽſiũ) *Debora & Barac*	(c. V. 31
Gideon	(c. HX. 28.)
Abimelech	(c. IX. 22.)
Thola	(c. X. 2.)
Iaïr	(- 3.)
Iephthe	(Jud. XII, 7.)
Edſan	(- 10.)
Elon	(- 11)
Abaon	(- 14.)
Simſon	(Jud XIII. 1. 1. Sam. I. 2.
Eli	(1 Sam IV. 18.)
Samuel & Saul	(Act. XIII, 23.)
David	(1. Reg. II. 11.)
Salomon	(1. Reg. VI. 1.)

Et ſic præciſe proveniũt 480 A
atq; iſti *Regum loco & libro ſua Ch*
nologica veritas & firmitas ſtat,
netq; interruptum iſtud annor
Mundi Syſtema 2933.

SECTIO II.

De
EMPORE NAVIGATIONIS ABSOLUTÆ.

Summaria.

. An Tempus trium annorum?
. An ſingulis annis Tharſica expeditio ſit facta?
. Navis Tharſica ſeu marina ex tertio in tertium annum rediit.
. Exceptio Pinedæ nulla eſt.
. Objectio Genebrardi.
. Diluitur ex priſcorum difficili navigatione.
. Triennalis itineris cauſa.
. Alias Toſtatus habet non adeo probabiles.
. Circum-navigatores Totius orbis Terrarum.

§. 1.

QUemadmodum qui ampli
ma æquora navibus ſuis
metiuntur, juſto & ſtato Tempo
in portum remigrant, ex quo ant
erant egreſſi: Ita conſultum videt
eò nos recipere, unde digreſſi ſun
ad Temp⁹ ſcil. Navigationis Salomon
Cujus *ſectionem primam* expedi
mus: ſequitur *Secunda*, quæ con
net *Tempus Abſolutæ Expeditio*
Nauticæ: Nunquid ea ſcil. quo vis T
ennio fuerit abſoluta & expedita, an
rò aliquo breviori temporis tractu?

§. 2. *Anaſtaſius Synaita l. X. Hexa*
meron & Joh. de Pineda l. IV. c. 3.
c. XVI. n. 5. audent aſſerere, qu
claſſis Salomonis *ſingulis annis*
Tharſis redierit, ſeducti ſcilicet h
monymia τῦ תַּרְשִׁישׁ, quod h
non peculiarem regionem, ut Oph
ſignificat, ſed *magnum Oceanum O*
entalē, in quo ibāt naves Salomoni

cum una eademq; claſſis fuerit,
æ in *Tharſis*, (i e mari) & in *O-*
ir i. e. *Indiam Orientalem* tende-
;,hanc ſententiam prorſus falſam
: oportet.

. 3. Nam quovis *TRIENNO*, *ſeu*
MEL in ternis annis reverſam eſ-
perte extat ſcriptũ 1. *Reg. X.* 22.
אֳנִי תַרְשִׁישׁ אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁ
תָּ *Semel in tribus annis veniebat*
is Tharſibiſch i. e. navis marina.
: claré oſtendunt, quod ſemel
res annos, *ſeu ex tertio in tertium*
*m*excurrerit,& recurrerit,alle
Jahr / oder umbs dritte
r / quẽadmodũ loquitur *Petr.*
enberg Cent. 3. *hiſt.* 77. ſtatu-
; nobiſcum Joſ. *A coſta l.* 1. H. J.
Malvẽda,Toſtatus, N ſtratesq;
ieologi & Philoſophi omnes.
4 Frivolum eſt, quod *Pineda*
c. 16. objectat. *Quod ſi claſſis*,

Bb 2 in-

inquit, *anno aut ſeſquianno redib*
quorſum certum & præfinitum temp
triennii exſpectaretur, ut iterum ad
naretur? Iſta conditionalis, *quo*
redibat anno ſeſquianno, eſt una ex
conceſſis. Quî *anno* rediiſſet?
ſeſquianno, quæ triennium in ſun
bat excurſu & regreſſu ſuo?

§. 5. Nec iſtud, quod aliqui
Genebrardo afferunt, nobis po
obeſſe, tã *longum tempus, triennale*
non *requiri ad abſolvendum iter i*
Ophiriticũ, ideò, quia ex *Aſionga*
Malaca & Peguana terra ali
Hebdomadum intervallo poteſta
Hodie enim *quaternis aut quini*
ptimanis exitur eò, & reditur ill
Mercatorib' Arabibus & Ægyp
Imo *trium annorum ſpatium totiu*
his circum navigationi ſufficit.

§. 6. Reſp. Non *eadem faci*
transfretãdi veteribus fuit, quæ n
hodie Europæis & modernis Aſiatici

is littora erant legenda, ſerotina &
ſpertina luminaria obſervāda, Helice
Cynoſura tenenda, remorum impulſio
littorum anfractus corrigēda, variæ
mmontoriorum, ſinuum & intervallo-
n peninſulariū ambages dimetiundæ,
æ omnia noſtri recto curſu in
edio pelagi ſuperant, & vel *triceſi-*
laboris ac tædij littoralis partē velo-
ate velorum, & magnetici compasſi
litate recompenſare poſſunt. Quod
ne Pinedæ ſociennus *Gaſp. San-*
u Centum puteolanus 3. Reg. X. n. 512
1131. credit. Nam ita inquit:
lom. tempore non procul claſſis ſub-
ebat ſe à terra, ſed perpetuo legebat
ientale littus, obibatq; eas regiones,
hominum conventus, quæ metallis
aromate, aut alio pretioſæ navigati-
s genere abundare credebātur. Hinc
n ſequitur: *Hodie ſex aut quinq;*
timanis iſta terra navigando peti po-
t &c. & à priſcis eodem temporis inter-
llo peti potuit.

§. 7. Neq; diſſimulandũ eſt, qu
cum *Luſitani* ſub imperijs *V*
Gemmæ, Petri Alanquerij, *& Nic*
Cælij ex patria in *Melinden* navi
rent, *X. ferè menſes* impenderint
itineri, & totidem fere *viæ Callec*
tanæ, uti eſt apud *Maffæum l.* 1. *H*
p 46. *& 55.* Qui tamen *ab omni*
paratu bellico & nautico inſtructiſſ
erant. Quantum temporis nau
Salomonis, tanto apparatu nav
neutiquam pollentes, conſumpſ
credentur? Jam dudum id adve
Alph. Toſtatus in 2. *Paral. IX. q. XV*
fortaſſis ex eo *Hermannus Fabron*
qui in ſua *India* huic difficultat
531. ita medetur: daß ſie drey Ja
zugebracht haben/ iſt vermut
lich daher geſchehen/ dieweil
am Ufer võ Port zu Port gefa
ren/ um̃ Arabiam und Perſia
umb Calecut/ umb Bengela u
Malaca/ und habẽ am Port e
gu

ite Zeit liegen müſſen / ehe ſie
re Ladungen zuſam̃en bracht
ben. Dann man auß mangel
s Compaß ſich vor alters
cht auffs hohe Meer begeben/
ndern an den Ufern / ſo nahe
an gekont/gefahren. *Imprimis*
diſtantiſſimum utriusq; regionis ſpa-
m addatur: dann in der gantzen
chiffahrt haben ſie zwey tau-
nd vierhundert Meilen über-
ifft/ und alſo alle Jahr acht-
ndert Meilen fahren müſſen/
xta Calculum Bunting.in Itin:f. 140.
§. 8. Alias *cauſas iſtius triennalis*
ræ nec dare, nec, quas alij dant,
npliciter *approbare* poſſumus.
ph. Toſtatus c.l. tres allegat. *Prima*
, inquit, quia, quando Salomon mitte-
t in Tharſis (ſeu Ophir: nam hæc
ber pro duabus regionibus Ori-
tis conterminis) *nautæ Salomonæi*
nis generis merces in cōmutationem

cum opibus Ophiriticis afferebant,q
nõ minori, quam trium annorum ſp
poterant colligere. Altera quia Mer
tores Indici in Ophir non omni temp
comportaverant onera, ſed ſaltem q
vis triennio. Ut igitur onera venalia
perent, ibant de Triennio in trienni
Tertia concernit ipſos *nautas*,
domi uxores & liberos habebant, q
ita delinquere, & ſemper domo abeſ
non poterant. Ideoq; iis erat vaca
danda, ut, quod potuiſſent anno eme
iter, quolibet triennio emetirentur. M
ditationes iſtæ *Toſtati* ſollicitam
dicant diligentiam, ſed ipſam re
non videntur ſufficienter expedi
Namq;, quantum ad *primum*, no
ne Salomon potuiſſet tot merc
ad adventum claſſis colligere p
integram ſuam ditionem, ut claſ
redux in excurſu nullam pateret
moram? *Secundum* ipſa fertilitas
copia omnium rerum, imprim

au

tem auri &argenti,quæ inOphir
:prehenditur, refellit. *Tertium*
iod ſpectat,nõ video, cur navitis
ında ſit *in triennium vacatio à claſſi-*
expeditionibus,cum ipſorũ ea fue-
: opera,eaq; profeſſio,*non domi ſe-*
re,ſed apud exteros negotiari, & cum
ſti fuerint reduces, novum meditari
r,uti iſtud in noſtris quoq; vide-
us & animadvertimus navigan-
ɔus. Unica & principalis diutur-
oris iſtius commorationis cauſa
t, quam dedimus, *magna locorum*
ſtantia, & in navigando ſuperanda
ficultas, quæ primis iſtis ſeculis eo
ajor fuit, quo minor rei nauticæ fuit
paratus.

§.9 Nec diffitendum eſt, quod
at in ἀντιθέσει, *annorum noſtrorum*
emoriã tribus annis totum orbem eſſe
rcumnavigatum. Nam ita ſcriptum
teſtificatum accepimus, *Ferdinã-*
Magellani navem, quæ VICTORIA,

dicta ex Moluccis per Promontor. Bo
Spei in Hiſpaniam rediiſſe, poſtquam
annos & 4. hebdomadas inſumpſiſ
Hæc prima omnium navium ſine cõt
verſia, circumnavigato orbe univer
de ipſo oceano celeberrimũ triumph
reportavit, quod ait *Corn. Wytfliet*
Augm. Ptolem. f. 41. Cum enim *Fe*
Magellanus, incertum quâ morte,
inſula Matan, & poſt eum *creatus D*
Joan Serranus in Subuth, perijſſe
Joh. Baſtianus Cano Moluccas ingre
eſt, per Hæmiſphariũ Orientis, Sevili
anno 1522. *d.* 8. *Septemb. cum ſept*
decim ſuperſtitibus nautis, cum exij
Anno 1519. *Auguſti* 10. *die.* Iſtius *C*
inſigne fuit *Globus Terreſtris* cum h
epigraphe: *PRIMUS ME CIRCU*
*DEDISTI, à Carolo V. donat*⁹. Iſtũ i
ſecutus eſt *Franc. Draco, Archipyra*
orbis univerſi, qui *anno* 1577. *d.* 13. *D*
ex Anglia ſolvens per *fretũ Magellan*
ad Moluccas tendens d. III. Novem

nno 1580. redijt, inſumptis *tribus annis, dēptis quinq; ſeptimanis & quinq; diebus*. Poſt eum idē tentavit *Thomas Canudiſch Anglus, qui anno* 1586. *d* 1. *Aug. ſolvit, & anno* 1588. 9. *Sept. rediit, cōſumpto triennio,* 5. *hebdom. &* 4. *dieb.* Poſt eos etiā *Olivarius â Nord, Batavus, qui an.* 1598 *d.* 2. *Julij excurrit, & anno* 1601. *d* 26. *Aug. cōſumptis tribus annis &* 8 *ſeptimanis*, reverſus eſt in patriā. Vid. *Corn. Wytfliet p.* 40. *ſeq. & Fabron.* 2. *Geogr. f.* 8. ſeqq. Pos hos primos totius orbis circumnavigabilis *Luſtratores, & quaſi Noachos aut HERCULES Europæos*, plures alij per eadem freta, & maria paſſim divagati ſunt, ut nullum dubium ſuperſit, quin hodie quoq; *triēnali ſpatio iſtud Antipodum iter expediri* poſſit. Sed quod vel olim expeditū, aut ſaltem tentatum ſit, nulli credimus; Tanto minus, quod claſſem Salomonis tātum temporis tractū ſuæ expeditioni Ophiriticæ tribuere oportuit.

SECTIO III.

De TEMPORE NAVIGATI-ONIS CONTINUATÆ.

Summaria.

§. 1. Continuatio novies & decies fact
§. 2. Cur Roboam non reaſſumpſerit ?
§. 3. An quotānis nova claſſis in itu & r
§. 4. Εὕρημα Villalpandi. (ditu fueri
§. 5 Eſt argutum, non ſolidum.
§. 6. Tributū 666. talētorū eſt ordinari
§. 7. Reductio ad noſtram monetam.
§ 8. Quid Kikar ?
§. 9. Maxima rei nummariæ menſura
§. 10. Kikar cur torta panis ?
§. 11. Expoſitio plana.
§. 12. Talentorum diſtinctio.
§. 13. Tal. ſacrum quot ſiclorum?
§. 14. Prophanum fuit minus.
§. 15. Tota Summa.
§. 16. Unde tanti reditus?
§. 17. Salomonis modi acquirendi.

§. I.

§. 1.

Um autem etiam *Tempus abſo-luta Navigationis* circumſcri-
erimus, ultimus *Temporis tractus*
ſtat, qui eſt de *CONTINUATI-*
NE Navigationis, qui viciſſim in
ris expreſſus non eſt: Credibile
nen eſt, *Expeditionem iſtam Mari-*
m cum primo triennio feliciter ces-
ſet, poſtea nunquam eſſe inter-
ſſam, ſed ad *finem uſq; regni & vitæ*
omonis continuatam, unde tantus
i argentiq; cumulus, ut eo Hieroſol;
ſi inundarentur. Quòd ſi itaq; à
rmino iſto, quē ſuperius anno-
imus, *XI ſcil.* anno fuiſſet repeti-
usq; ad Salom mortē, *novies, aut*
es, præter propter, reverſa fuiſſet.

. 2. Iſtud ſaltem mirari ſubit;
re *Roboam heres regni & bonorum*
rnorum, marinum iſtum Reip. Ju-
æ nervum, NAVIGATIO-
M dico *OPHIRITICAM*,

non

non continuaverit , cum optir
ſciret,tantos ex ea reditus, tam
ſplendida munera in ſuam ex In
refundi regioné. Sed qui paululu
penitius recoluerit, & introſpe
rit *ſtatum regni Roboami turbulent*
mum,ille minus mirabitur. Nam
non ſolũ *inteſtina & internecina* be
inter *domum Juda,& inter domũ Iſr*
ſed etiã *Territoriorũ diſtincta aut p*
tio,aut interturbatio,cõſociationisq;
riæ diſruptio,Roboamũ & alios ej⁹ ſ
ceſſores impediverunt ab inſtitu
Portus enim Ailath & Aſiongaber,fa
diſtractione Tribuũ, etſi adhuc eſſe
ſub *tributo Judaïco,Dominium tam*
qſ.per cõniventiam ad Trans-Jorda
tas Iſraëlitas dilapſum eſt,ita ut qu
vis *Idumæi usq; ad Joram manſerint*
butarii Regum Juda, tamen (ut fi
ſolet inter hoſtes publicos) *ditio*
iſtas de facto occuparunt Iſraëlitæ r
qui, ſortiti iſtam terræ portionem cu

S

yris & Tyriis,ut circa Ailath ex ſacris ſtendebamus. Qua de cauſa *Jero-eam Tyrios* quoq; *à Rehabeami civi-bus bellis diſtracti fœdere diſtraxit, & ſuam compulit ſocietatem, donec ſuc-ſſu temporis tota negotiatio Indica Sy-rum fieret.* Unde nec *commodus ex-rrendi,nec oppellendi oportuna ſtatio abatur Roboamo*, ut vel ſic totum lud *commercium nauticum Hieroſol.* terciderit, imprimis cum *Domi-us hanc felicitatem* SALOMONI *opriam voluiſſet.*

§. 3. Villalpandi ingenioſas *εὑρήσεις*, quas ille *de triennalis nē- hujus navigationis repetitione & di-rſa redituum collatione habet*, ſilẽtio æterire non poſſum. Ita autem *I.p II. lib.V. c.46.* ſcribit: *Salomo-, cũ ſingulis annis, magnis ſumptibus tẽplum, regiam, aulam, ſupellectilem res regni conſervandas opus haberet, ot annis novã adornaſſe claſſem, & in ſin-*

ſingulis tribus annis ternam, atq; ita ſi
gulis tribus annis tres etiã exiiſſe claſſ
ut cum unaquaq; trium annorum ſpa
indigeret, in itu & reditu, poſtquam p
mam claſſem poſt tres annos elapſos r
cepit, ſingulis ſeqq. annis nunqua
deeſſet una alia claſſis, quæ iret, nunq
non alia, quæ auro & argento & reb
aliis pretioſis onuſta rediret. Exemp
id declarat *Hiſpanienſium, Luſitan*
rum & Batavicarum claſſium, qu
ſingulis annis emittuntur, & ſing
lis annis redeunt, *non quidem ſemp*
ex iisdem navibus aut iisdem vectorib
conſtantes; ut, ſi una diutius emanea
reliquæ interea ſingulis annis remea
& opes Indicas apportare poſſint.

§. 4. Cujus quidem ſui εὑρήματ[…]
rationem *Villalpandus* ex diverſa [..]
latorũ talentorũ ſumma deſumit. C
enim 1. *Reg. IX. 28* inveniret ſcript
ſummam auri quadringentorũ vigin

tal[…]

alentorum; 2.*Paralip.VIII.*18 *qua-
dringentorum & quinquaginta talen-
torũ;* & 1.*Reg.X.*14 *ſexcentorum ſexa-
ginta ſex talentorum;* Inde cōjectari
cœpit, *PRIMAM ſummã CCCCXX.
talent. ex prima claſſe; SECUNDAM
CCCCL talent. ex ſecunda claſſe, &
TERTIAM DCLXVI talent. ex Tertia
claſſe*, quæ & ipſa anno tertio â ſuo
diſceſſu, tertio etiam â reditu pri-
mæ claſſis rediјt, veniſſe.

§.5. Sed inventum hoc Villalpan-
danum *argutum potius, quam ſolidum*
. Namq; de diverſa iſta Talento-
rum ſumma, res incerta eſt, *an ex claſſe,
an ex tributis, donarijsve Salomoni* ob-
venerit. Et ſi paulo accuratius locus
Paralipomeνων inſpiciatur, δηλοῖ,
quod *non ex claſſe Ophirana*, ſed ali-
unde, nempe ex *Tributis Regni* ve-
nerit. Namq; *divitiæ Ophiranæ non
annuæ ſed triennes* erant, Atqui *pon-*

do

do 666. talentorum erant annui
ditus non triennes E. *Pondo i*
666. talentorum non erant Di
tiæ Ophiranæ.

Maj. extat 1. Reg. X. 22. Min. 1. Re
X. 14. & 2. Paral. IX. 13.

§. 6. Deinde etiam iſtud adver
mus, quod iſtud *Tributum ſexcen*
rum ſexaginta ſex Talentorum fue
Ordinariũ, & ſtatum, quod ab omn
bus Salomonis ſubditis, *Iſraëliti*
ſcil. & *aliis à Davide ſubjugatis vici*
populis in recognitionem Domi
ſuperioris ſolvebatur, & à *Theſaur*
riis Salomonis in ærarium regium d
ferebatur. Namq; omnino certu
eſt, quod omnes *iſtæ gentes, quæ D*
vidi tributariæ fuerant, *ſub onere Sa*
monis manſerint, & tributa penderi
Chananæi nimirum, *Moabitæ, Am*
monitæ, Idumæi, Syri, quod pluribi
diducit *Toſtatus in 2. Paral. IX.* q.
Ex quibus collecta tributorũ ſun

m

a & addita ordinariis tributis re-
i Salomonæi excrevit ad 666. ta-
nta.

§. 7. Quæ *quanta fuerit ſumma*, ſi
noſtram reducatur monetam, non
jucundum eſt noſſe. Simpliciſſi-
è autem reducitur ex reſolutione
כִּכַּר, quod, quando *de Metallis*
hibetur, *Talentũ* Latinis & Græ-
ſignificat, uti *Exod XXXVIII*, 25.
Sam. V. 8. 1. *Paral XXII*. 14. 2. *Reg.*
23. 1. *Paral XX*. 2. 2. *Reg. XXIII*. 33.
dere eſt.

§ 8. Fuit autem כִּכַּר, ut ex ety-
o colligitur, *ejuſmodi plana põderis*
cies, & extenſa inſtar placentæ; quia
rebus naturalibus כִּכַּר *planitiem*
nificat, qualis in *agro Sodomorum*
er montes erat. Nam *moris erat O-*
ntalibus, aurum & argentum rude,
ertæ formæ ac magnitudinis in tortæ
e placentæ panis formam conflatum,
ad

ad opera deinde facienda, vel ad cude
das monetas in theſauris aſſerva
quod habet *Arias Montanus* in ſ
Thubalcain ſ. 19. & conjicit ex *J*
XXXVII. 20. 1. *Sam. II.* 36 *c. X*
1. *Paral. XVI.* 3. additq; : *Ex quib*
locis etiam magnitudo Cicbar cogni
poteſt. Erat enim tantum panis, qua
tum ſatis eſſet viro aut mulieri ad
bum diurnum, præter obſonia & p
menta.

§ 9. Alii *magnitudinis* conſider
tione â כור *Cor* dictum volunt p
geminatione כ, unde *Corus*, q
cum maxima fuerit menſura in a
dis, ita *in re nummaria etiã maxima*
fuiſſe *Kiccar*. Non eſt *Talentum U*
Marca auri, ut quidam putan
quia longe major quantitas eſt, qu
patet ex candelabri ingenti appara
Ex XXV. & XXXVII Ideò neceſſe er
Talentum majoris eſſe quantitati
forte plusquam viginti marcaru
a

ri, inquit Toſtatus ſub fin. q. 7. 2. Paral. IX.

§. 10. *Marcus Marinus in Arca Noë* orundam ſententiam refert & obat, exiſtimantium vocem כִּכָּר *alli pondus ſignificare, quod Latini entum vocant; deinde per metapho-n aſſumi ad indicandam tortam pa-& terræ planitiem.* Quæ ſententia, era eſt, inde ortum habuiſſe aſenda eſt, quod *certum ac defini- metalli pondus, ut nunc ſit, in mo-n torta efformabatur, quod in infi-parte planum, forma rotunda à la-ibus in modum ſemi-cylindri in-em ducti tota plane figura panis tam repræſentabat,* quo frumen-n, aut alia hujusmodi appen-rentur.

§. 11. Clariſſ. *Andr. Rivetus Comm. Exod. XXV.* f. 1121. iſta omnia con-iaturus & comprehenſurus, ita tuit, hanc *vocem primò* ſignificare *pla-*

planitiem ſeu planũ & depreſſum loc. convenire, dum כר *Car* pratum, quo videatur geminatũ: *Poſtea p centam ſeu tortam quaſi panem preſſ & plannm; & tandem metallum in pi ſtoris panis* formam conflatum, ſi ſit aurum ſive argentum &c:

§ 12. In iſta autem Monetæ r ductione, diſquirendũ eſſet, an *ali Sacrum, aliud prophanũ?* aliud *maj.* aliud *dimidio minus? vulgare minus, ſ crũ duplo majus?* item an aliud *Ebr. cũ*, aliud *Syriacum* fuerit? ſed ea eſſ aliorum opera, qui in re Monetar ſunt exercitati. Legi interea pot runt *Villalpandus de Templo, & Riv tus in Exod. XXV.* quorum *ille nega hic defendit* iſtam Talentorum divi ſionem.

§. 13 Iſtud tantum dico, *Sa crum* כִּכָּר *ſuperavit ſeptingentos ſi clos ſacros.* Ratio, quia expreſſ ſcriptum eſt *Exod. XXXVIII.* quo

popu

ulus Iſraëliticus contulerit in do-
riis ſpontaneis *viginti novem*
ככר ſeu *talenta*, & (præterea)
ingentos & triginta ſiclos ad menſu-
ſanctuarii. Si autem *Septingenti*
conſtituiſſent unum Talentum, nu-
rus Talentorum unitate creviſ-
reliquis ſupermanentibus ſiclis
ſummæ additis. Porro *Sacrum*
har etiam *ſuperavit mille & ſeptin-*
os ſiclos. Cauſa hæc eſt, quia in
em Exodi loco verſ. 25. dicun-
data *Centum taleta*, & (præterea)
ſeptingenti & ſeptuaginta quinq;
ad menſuram ſanctuarii. Hinc fa-
adducor, ut credam cum *Aria*
tano, τοῦ Kikhar pondus fuiſſe *fe-*
ille & octingentorum ſiclorum hoc
ongentarum unciarum, eo potiſſi-
n fundamento, quod *Cambius*
zech & *Levi Gerſonides in lib.* 1.
c. 17. ſcripſerunt, *Tertiam par-*
ככר *fuiſſe ferè ſiclos ſexcentos, ſive*

id

id ferrum eſſet, ſive aurum, ſive æs, j
quodcunq; aliud metallum. Idem p
terea *Cambius in lib. 2. Sam. V.*
Cickar auri eſſe ſexcentos aureos h
ut exponere placet, tantam a
maſſam, quantam *ſexcenti ſicli* c
ficiunt Namq; hæc in pondere f
triplô vincent ſexcentos argenti ſic.
qui faciunt tertiam partem Kikar. H
pondere fuit *aureum candelabrum*
deſerto, Moſe procurante, fact
Ex XXV. 28. & XXXVII. 24. Et *ju*
hanc ponderis rationem etiam *Tale*
omnia, quorum in libb. Regum
Prophetarum fit mentio, definie
da eſſe, *Arias Montanus* arbitratur
§. 14. Sed *prophanum* tamen ta
ponderis nō fuiſſe videtur, uti ne
Syriacū; Nam 1. *Reg. XX* 39. in ſpon
one militis proponitur כִּכַּר *argen*
& 2. *Reg V.* 23. *Gehaſi* Eliſæi famul
in duabus crumenis deportavit *d*
talenta argenti per ſatellites *Syr*
E

quibus colligim⁹, *unum talentum uno viro citra moleſtiam deportari uiſſe.* & 2. *Sam. XII.* 30. dicitur, od *Corona regia* Ammonitæ Prin-is penderit auri talentum, odq; eadem capiti Davidis fue-impoſita. *Nemo autem vel brevi pore ſuper caput admittet coronam, centum viginti quinq; libras pẽdat, dus utiq; quod vix robuſtiſſimus Mi-ueat à terra ſublevare.* Videtur q; ibi *Talentum prophanum, quod ginta librarum, aut Syriacum, quod inti quinq; tantum librarum fuit,* intelligendum.

15. Quicquid hujus rei ſit, in eo nmuniter omnes conveniunt, od *Talentum ultra prædictam ſum-n ſit extendẽdum.* Hinc rectè qui-n *Aben Eſra & R. Salomon elevarũt dus Talenti,* & æſtimarunt *ſexa-a minis ſacris,* id eſt *vulgaribus cen-& viginti.* Minam autem viginti

Cc quin-

quinq; ſiclis ; Adeoq;, ſecund
eosdem, *Talentum* erit *Ter mi*
SICLORUM: Siclus autem ſanc
ärij æſtimatur altera pars arge
thaleri, cõtinens *quatuor Drachn*
Cum igitur Talentum auri *æſti*
tur Ter mille ſiclis ſacris, duo decies m
aureis Ungaricis æquivalebit,
tẽtum viginti auri libris. Cum aut
pondo auri æſtimatur *Centum au*
coronatis, tale talentum fuerit *d*
decies mille aureorum. Et facta ſupp
tatione *Talentorum Sexcentorum*
xaginta ſex, erit *ſumma aureorũ ſept*
nongenties nonagies centenorum mi
um, & bis millium, ſeu 7992000. A
reorum.

§. 16. *Ingens profectò redituum*
tributorum ſumma. Neq; id miru
eſſe debet, cum ampliſſimum Iſ
regnum multum cõtribuere pot
erit, & ut contribueret, Salomo
ordi

dinaverit. Quo de onere poſt
is mortem conqueruntur coram
boamo : *Pater tuus aggravavit*
ſtrum jugum : *At tu alleva de ſervi-*
e patris tui dura, & de jugo ejus gra-
quod impoſuit nobis 1. *Reg. XII.* 4.
od quamvis *Joh. de Pineda l. VII.*
. n. 12. rejiciat in *ultima Salomo-*
empora, quibus muliebri avaritiæ
xuriæ, immenſis ſumptibus in cul-
idolorum converſis, deditus erat,
en nullus dubito cum *Toſtato,*
em quoq; ad *media regni tempo-*
educere, cum *domum Domini,*
um ſuã, & Mello, & muros Jeruſa-
& Heſer & Megiddo & Gazer con-
1. *Reg. IX.* 15. Cum utrumq;
t eſſe factum, ita tamen, ut *prio-*
era libentius ferret populus,
in *ſacrum & publicum uſum* ver-
ntur ; Sed *poſteriora* duritatis
eritatis tyrannicæ eum accu-
t, quia & ipſa, creſcente im-

pietate & profuſione tantarun
pum indies creſcebant. Perdit
mi *Caligulæ exactiones* ex iſta *Salo*
nis injuſtitia facile conjicere pot
qui in *Svetonii* C. 38. 40. & 41 ſ
ptum legit, quod *exhauſtus & eg*
ad rapinas animum converterit, v
& exquiſitiſſimo calumniarum &
ctionum & vectigalium genere: Ve
galia nova & inaudita exercuerit, n
rerum ac hominum genere omiſſo,
non tributi aliquid imponeret.

§. 17. Sed præter ingentem iſt
TRIBUTORUM collectionem a
os adhuc *acquirendi modos* hab
Salomon, qui tamen nihil turpitu
nis primis temporibus conti
bant. Ita enim ſcriptum eſt 1. *R*
IX. quod, excepta iſta ſumma T
lentorum, etiam *mercatores p*
tia, Satrapæ exteri munera attuleri

A

ius ergò acquiſitionis modus
t cenſus mercaturæ, quem merci-
s importatis & exportandis im-
uit; alia *donaria Legationum*,
ex longe diſſitis regionibꝰ ve-
ant, ad audiendam ejus ſapien-
; alius viciſſim ex *incertis redi-*
veniebat, v. g. ex ἱπποαγωγῇ
quorum Ægyptiacorum cam-
ex πελτοπωλίᾳ, quia & ſcu-
ndentibus erat vectigal red-
lum, ex *pharma ceutica*, quæ A-
cis & Indicis opibus locu-
batur, uti ex 1. *Reg. X. & 2.*
IX. luculentum eſt. Præter-
, quæ ἀγλαὰ δῶρα *à Regibus*
iæ, & *Satrapis terræ* offere-
ur.

CAPUT VIII.

De MERCIBU NAVIGATIONIS SALOMO-NÆÆ.

Summaria.

§. 1. Merces Navig Salomonaa.
§. 2, An omnes ex Ophir, analiu apportatæ?
§. 3. Omnes ex Ophir: nullæ ex Hiſ piis.
§. 4. Urgetur Pineda cum tribus ceptionibus.
§ 5. Merces iſtas Hiſpania non fert.
§ 6. Conjectura certior eſt pro Oph Indica,

j

Ἔκθεσις.

§. 1.

CLASSIS, quò rariores & cario-
res apportat *merces*, eo & cele-
or eſt, & pretioſior æſtimatur.
id ergo de *Salomonis* noſtri *claſſe*
hirica dicemus, cui nec *multitu-*
e, nec caritate, nec pretioſitate mer-
n Indicarum ullæ aliæ ſunt æqui
andæ, ſed infinitis modis eidem
tponendæ. Alia *navigia Pontica*
ſolum portant *aurum*, vel *argen-*
maſſas, vel *pretioſa ligna*, vel *verſi-*
res aves, & rara novi mundi ani-
lia; Sed *Salomonis claſſis ea omnia*
ul attulit ex opulentiſſimis Orientis
ionibus. Quemadmodum *Anna-*
n Regiorum Conditores comme-
rant *libro I. c. X. v 22. Claſſis Regis*
Ophir veniẽs deferebat inde aurum,
rgentum, & dentes elephantorum &
ias, & pavos, v. 11. ligna Almugim
lta valde, & lapidem pretioſum, &

Chronicorum lib. 2. cap. IX, 10. S
Hiram cum ſervis Salomonis affereb
aurum, & ligna Algumim, & gem
pretioſiſſimas De quibus lignis fe
Rex מְסִלּוֹת *elevationes in domo*
mini, & Regis, citharasq; & pſalte
cantoribus. Nunquam viſa ſunt in te
Juda ligna talia, quod mox verſ
recurrit.

§. 2. Veruntamen circa hanc *m*
cium Indicarum expoſitionem a
omnia debemus eſſe certi, an
merces omnes venerint ex OPHIR,
verò ex aliis etiam regionibus illat
Nam multos hîc videmus no
adverſari magnæ auctoritatis
ros, quorum in ſacris literis int
pretandis non exiguus honor e
Villalpandus T. 2. p. II. l. V. d. 3. c.
Malvenda l. III. c 22. Joh. de Pine
Salom. prævio l IV. c. XVII n. 1. o
ſervant, *alias ex Ophir, alias ex Tha*
ſis eſſe allatas merces. *Ex Op*
a

rum, ligna Thyina (ſeu Ebenos) &
mmas pretioſas: Ex *Tharſis* verò *au-*
n, argentum, dentes Elephantorum,
ias & pavos. Idq; ex Scriptura
uſiſſe videri volũt. Nam *priorum,*
*Reg. X,*11. & 2.*Paral. IX,*1. fit men-
, ubi ſolum modo Ophir nomi-
ur,*poſteriorum* autem 1.*Reg X,*22.
Paral. IX, 21. ubi *Tharſis non autem*
hir expreſſè ponitur. Quare (ſub-
Pineda) corrigendi ſunt omnino, qui
utramq; confundunt, atq; utriusq;
ionis merces permiſcent: Licet enim
um commune fuerit Tharſis & O-
r, at argentum peculiariter tribuitur
arſis, & præterea ſimiæ, & pavi, &
tes Elephantorum; peculiariter ve-
Ophir gemmæ & ligna.

§ 3. Sed πρῶτον ψεῦδος hujus
ntroverſiæ in eo hæret, quòd vo-
m *Tharſiſch* accipiant, ut nomen
prium, cùm tamen ſit *appellati-*
m: Non *ſignificans certam vel*

provinciam vel continentem ripatica *ſed ipſum mare, atq; Oceanũ*, uti ſup rius Cap: IV.ſ.2.adduxim⁹. Ex h itaq; præſidio dejectis, *alterum* h munimentum eſt opponendu quod ineptiſſimum Salomonis pientiſſimi fuiſſet inſtitutum, *Tharſchiſch*(h.e.ſecundum iſtos a tores) ex *Tarteſſi Batica ſeu regno H ſpanico* petere *aurum & argentum*, quo parum auri naſcatur, *dentes lephantorum*, in quâ nulli vel El phanti videantur, vel *ebora effodia tur, ſimias & pavos*, quorum ibi nu la vola eſt aut veſtigium, peter *Petere* autem, *navigatione ex Ma Rubro* ſolvente, cum in Mari *Med terraneo*, non duplo, triplo, aut qu druplo, ſed millecuplo facili propius, & citius potuiſſet expec ri. Facilius ij ſe expedirent, qui *d plicem navigationem*, *aliam in Ophi & viciſſim aliam ab Ophiritica pror*

diſti

linctam in Tarſiſch vela dirigen-
n excogitant, ſi modo cæte-
bene ſeſe haberent. At præ-
quam, quod *navigationem iſtam*
Mari Mediterraneo, quam Tarteſſi-
am vocare liceat; nullo documen-
probare poſſunt, hoc quoq; ad-
timo, quod illa ipſa, quæ *in Ophir*
nderit, claſſis, *iverit in Tharſis* h. e.
mari: quia per *medium aërem tri-*
nes cũ avibus transvolare, aut inſtar
chitæ columbæ deferri non potue-
nt. Adeoq; nec *duplex fuit in Thar-*
iſch & Ophir navigatio, nec diviſæ
Ophir & Tharſchiſch ad Salomo-
m deſcenderunt merces: Niſi hanc
opoſitionem ita velis exponere,
od *aliquæ merces ex Aurea Cherſo-*
ſo petitæ, aliæ ex *Tharſis h. e. mari*
t hauſtæ, qualiter margaritas & ali-
ot grumas aureas argenteasq; ex O-
ano vel *Perſico* vel *Malabarico*, vel
eilano, vel ex ipſis *Indiæ fluminibus*

captæ poſſent dici. Iſtud tamen
ipſorum non quadrat inſtitut
qui aliam regionem ponunt ad
gnum Portugalliæ, quam Tarteſ
cam vocitant.

§. 4. Nec dememini, quid
excipiat *Pineda*, ſcilicet, *quædam*
premenda nimium, ut quæ ſatis cogn
à nobis nequeant. At ex *iſtis conditio*
bus priori argumento adductis tota n
vigationis hujus conditio & quali
æſtimanda. Quib⁹ itaq; vel locis v
maribus eæ non conveniunt, in i
vel ad ea quoq; Salomon non c
dicendus navigaſſe. Et, contra, qu
Orientali Ophira omnes iſtæ cond
tiones inſunt, eò fortius premenc
& urgenda eſt contraria ſententi
Aſt, ait, *in Africa ad Æthiopiam, ut &*
in Inſula Atlantica, quæ ad Herculis co
lumnas erat, affatim Elephantorum
ſive paluſtrium, ſive montanorum, ſiv
etiam campeſtrium fuit. Ex quibu

regio.

gionibus vicinis Tarteſſi potuerunt in
eticam tranſportare. At, teſtor tu-
n fidem, *Pineda*, nonne felicius ex
thiopia, imprimis ex *extremis Afri-*
, pedeſtri itinere Salomoni potuiſſent
ferri per Ægyptũ in Judæam, quam
Æthiopia per *Nigritarum regionẽ*,
r Libyæ deſerta, Nubianũ regnum &
diam Barbariam in Hiſpaniã, & ex
ſpania demum mari in Judæam?
regio certè ſumptuum & itineris
ſpendio. Cõtra verò in *India copia*
oris major, & ejuſdẽ diverſitatis ele-
anti reperiuntur, teſte ipſo *Philo-*
ato.l.2. c.10. Cur igitur illinc non
tijſſet Salomon? Inſtat: Quod *ſi*
eas adhuc, ebur ſumptum fuiſſe ex In-
adSalomonem: quorſum nõ etiam ex
hir & ex India cornua Monocerotis,
taci, & alia, quæ fert India, & ut rara
etiam pretioſa in Palæſtina, ad Sa-
nonem allata? Ex hac ratione *Hi-*
nia non feret *ebora*. Nullus ego

dubi-

dubito, quin & hæc & iſta fuerint c
rioſo Regi ex India miſſa, ſed qu
in ſacris nō recēſeantur, quis dat
rationē, quā quod Spiritui S. plu
connumerare non placuerit? E. N
minato uno cætera ſimilia poſſu
ſubintelligi, & includi. Pari jure e
quærerem, cur non recenſeantur
Tarteſſi ſeu Hiſpania adducta ad Sa
monem vina, uvæ paſſæ, ſacchara, ali
in Hiſpaniis ſua ſponte naſcentia?

§. 5. Tandem excutiat ſuam co
ſcientiam *Pineda*, annon, ſi *omnes i*
merces in India paratiſſimæ ſint,
Hiſpaniis verò, aut alijs *Occidenta*
oribus Inſulis aut regionibus non i
veniantur, tutius ex *India quam H*
ſpania arceſſantur? Imprimis cu
aurum ex utraq; (loquor de Thar
hypotheticè) *regione allatū* dicatu
Excipit quidem iterum Pineda, r
propterea ex eo idoneum fieri a
gumentum, *non provenire in Oph*
argentum, dentes Elephantorum, pav

ſimias, aut è contrario non provenire *Tharſis gemmas atq; ligna*; ſed id tā- m effici certa conjectura, *aurum imum utrinq; afferri, & peculiariter iori copia gemmas atq; ligna pretioſa Ophir, quàm ex Tharſis; rurſum è arſis referri magnā argēti vim, ebur, ias & pavos.* At quomodo certa njectura hoc efficietur, *cum mer-* , quæ Tharſchiſchæ aſſignantur, *ſpania Bætica* non habeat, & cōtra *omnes Aurea Cherſoneſus* cōtineat? 6. Nos potius hinc certa conje- ıra efficimus, omnes & ſingulas ɛrces ex nominatiſſima *Indiæ Ophi-* veniſſe, nullaten⁹ vel *ex Hiſpanica rteſſi*, vel alia quapiā *maris Medi- ranei, aut Oceani Atlātici Inſula.* Ut tē has merces ordine videamus. *MINERALIA, AURū, ARGENTū GEMMAS. 2. LIGNA, EBENA. ANIMALIA, ELEPHANTOS, MIAS, PAVONES & PSITTA- OS,* diſcutiemus.

SE-

SECTIO I.
De
AURO OPHIR.

Summaria.

§ 1. זהב auri nomen generale.
§. 2. Auro rudi & elaborato tribuitu
§. 3. A colore fulvo nomen habet.
§. 4. Varia auri nomina Ebr. ab ac dentibus petita.
§. 5. Auri Lat. etymon. aura.
§. 6. Aurarij Fautores.
§. 7. Aurarij fabri. Auraria officina. C ceti voraces. Negotiũ aurariũ Plau
§. 8. Aurum Ophir eſt optimum.
§ 9. Aurum fluviatile, canalienſe, effo ſum, & excoctum. (ceperun
§. 10. Aurũ nautæ Sal. ex permutatio
§. 11. Bomferri fides ſubleſta de auri f dinis Salomonis Peguenſibus.
§. 12. Magna auri copia in Ophir.
§ 13. Aureum Ophiræ ſolum: aurei mo tes: gryphi & Dracones vigiles; f bulosa omnia.

Ἐν-

Ἔκθεσις.

§. I.

Nter *Mineralia* ſeu *Metalla in ſpe-*
cie dicta, primo loco ponendum
AURUM, quod & pretio & uſu
æſtat. Iſtud autem in ſacro textu
זהב appellatur, quod unde dicatur
quale fuerit, operæ pretium eſt
ducere. Nomen hoc radix ipſa
& promiſcuè de *quocunq; cujusvis*
ionis auro uſurpatur, utpote
n. II, 12. *de auro terræ Chavilath*
b. XXXI, 24. de auro Uzano Eſth. IV.
de auro Perſico, Pſ. LXXII, 15. de
o Sabæo, Exod. XII, 35. de auro Æ-
pti, Gen. XIII, 2. de auro Chaldæo:
uro Rudi, Zach. XIII, 9. per cami-
n ductili, Prov. XVII, 3 de ſignatis
eis nummis, 2. Reg. XXI, 4. Eſ.
VI, 6. Pſ: CXVIII, 72 2. Reg. V.
Ex quibus ego locis id colligere
ſſum, *nomen* זָהָב *generalius, omni*
o conveniens eſſe, ex quocunq; etiam
loco

loco, aut cujusq; dignitatis & va
ris ſit, ſive coctum, ſive incoctu
ſive rude, ſive præparatum, ſive
gnatum, ſive tale non ſit.

§. 2 Nam quod *Joh. Avenarius*
Dictionario Hebr: ait, eo nomine
gnificari *tãtum aurũ infectum & ru*
quod nondum elaboratum eſt;
non eſt perpetuum. Nam ſæpiſſi
etiam de *rebus jam elaboratis, & au*
fabrorum cura perfectis dicitur, qu
ties de utenſilibus templi aurei
& alijs vaſis & inſtrumentis uſurp
tur. Gen. XIII, 2. Cap: XXII, 21. 3
53. Exod. XXV, 11, 24, 26, 29, 37, &
2. Paral. IX, 18, 20. C. XII, 9. 2. Para
IV, 19. 21. 22.

§. 3. Idem *Avenarius* citato loc
Ebræam vocem זָהָב derivare vide
tur ex זוב fluxit, quia *aurum confla*
tum fluere ſoleat, & fortaſſis cogna
tionẽ iſtam in Participio זָב & זָהָב
quærit Sed nec hoc mihi probatur

Neq

eq; ſtatim quælibet μετάθεσις
erarum genuinum ſenſum erue-
valet. Rectius ij mihi videntur
tuere, qui cognata vocabula fa-
unt זהב & צהב, utpote quorum
eræ ז & צ ſunt literæ ejusdem
gani, adeoq; facilè inter ſe per-
utabiles, ut fit in עָלַז & עָלַץ,
gnificat autem צהוב idem, quod
vus, ſeu *luteus*. *Lev.XIII*, 30, 32.
ſdr. VIII, 27. dicitur q; tam de *ca-*
lo flavo, *quàm de ære fulgenti*. Ad
od etiam proximè accedit no-
en צהר ſeu צֹהַר *lumen, ſplendor*,
i & ipſe auro *ineſt*, ex Gen. VI, 16.
n. XII, 5. Ez. VIII, 2. Ita ut צהב
c ſit *nomē auri à colore illud* deſcri-
ns *flaveſcentes* qua de cauſa eadem
x etiam de *poculo & vino quaſi au-*
ſcente adhibetur. Jerem. LI, 7.
כּוֹס־זָהָב *calix auri*, id eſt, *calix*
opter vinum aureſcens quaſi fulgens
radians. Conf. c. XXV, 15. Item
de

de *Oleo Zach, IV,* 12 Itẽ de *Luce au*
& perquam ſerena Job: *XXXVII,* 2.

§ 4. Diximus זהב eſſe *auri nom*
à nativo ejus colore ſic dictum: ſic
alia omnia ab alijs accidentib
deſumuntur. Nam obſervan
Buxtorffio & Druſio l. 4. *Obſ. c.* 1
Thalmudiſtæ *ſeptẽ* genera auri nu
merant in *Joma fol.* 44. *Primum* e
generale זָהָב. Secundum e
זָהָב טוֹב *aurum bonum*. Gen. II, 12
quod diſtinctum ab auro vulgar.
Tertium זָהָב אוֹפִיר *aurum Ophir*
Quartum זָהָב מוּפָז *1. Reg. X,* 18
à loco ſcil. dictũ, quod ſupra etiam
attigimus. *Quintum* זָהָב שָׁחוּט
2. *Paral. IX,* 15. *aurum ſcil. ductile &*
malleatũ, quod præ bonitate diduci
poteſt etiã in fila. Sextũ זָהָב סָגוּר
1. *Reg. VI,* 20. *incluſum* ſc. *aurũ*, quod
præ bonitate & pretioſitate fideli-
ter aſſervatur. *Septimum* זָהָב פַּרְוַיִם
aurum

rum Parvajim 2. *Paral.III,6.* eo ſic
ctum, quod ſit ſimile לְדַם הַפָּרִים
nguini juvencorum. Quibus adhuc
a quoq; genera addi poſſunt.
lavum nimirum כֶּתֶם *Eſ.XIII,*
. *Cant. V,11.* quod inſignẽ & pur-
tiſſimam maſſam auri notat, qui-
s facile & eleganter alia inaurari
ſſunt. *Nonum* חָרוּץ *Prov: VIII,16.*
rum ſcil. *exciſum*, ſeu *ex foſſis ex-*
uſtum, ex Radice חָרַץ præcidit,
od quaſi tribula effoditur & ex-
nditur. *Decimum* בֶּצֶר *aurum le-*
ſimum, quaſi ab igne munitum
t quod ſit hominis munimentũ.
b. XXII,24. quod quanquam à
eda minime deinceps numera-
elit in aurea ſupellectile, utpote;
od à צוּר coarctavit ſeu tribula-
, deſcendere vult; potior tamen
ex Radice בצר derivatio. Quẽ-
modũ ergo alia nomina aurum
ab

ab alijs & alijs accidentibus de
minant, ita nomen זהב à *colo*
illud deſcribit.

§ 5 Quemadmodum quoq;
dem ratio παρωνυμίας in lat
vocabulo *AURUM* latitare vi
tur, utpote, quod non exiguæ
ctoritatis viri ex Eb. אור deduc
eò quod ad *flammantem ignis color*
proximè accedat. Sicuti nerve
Joach. Camerarius in Decuria
probl. 4. illud tetigit: *Auri quæ O*
go, quod ad nomen attinet? An neq;
AURA, quæ ſplendorem quaſi purus a
notet, nomen illud ductum? *Neq;*
neſcio quo inventore Aurio? (quod *Hi*
pocrates docuit *lib: de Rom. vocib*
ex Græc. traductis) *Neq; à verbo Græ*
τῆς ὥρας, *ut ſpecies eximia ſignifica*
tur. (à Gr: ὠρεῖν à cuſtodiendo, *Fe*
ſtus & Plinius derivant, quod ab a
varo fideliter cuſtodiatur, qui con

geſti

tis undiq; ſaccis indormit in hi-
s & tanquam parcere ſacris co-
ur) *neq; ab Avertendo, quod perver-*
hujus cupiditas animos: ſed ab ex-
io verbo אור *quo conſtat ignem*
ellari? Unde fieri *poteſt, ut & O-*
ſit factus. Igneum autem eſſe nitorem
, & ſoli illud veluti conſecrari con-
Ab auro vero ſine dubio Aurora de-
itur. Martinius autem ab *aveo*
vult, *auri quod homines admodum*
*di*ſint, illud inſtar Numinis am-
xantes, ut recte Poëta:

Itum eſt in viſcera terræ
Quasq; recondiderat, ſtygiisq; admo-
verat undis
ffodiuntur opes irritamẽta malorũ.

rus tamen *l. XVI. Orig. cap 17.*
oſit: *Aurum potius ab aurâ eſſe*
t à ſplendore, quod repercuſſo aere
fulgeat, quo de Virgilius:

Diſcolor unde auri per ramos aura
refulſit.

Quor-

Quorſum etiã reſpexiſſe arbi
Horatium, cum in 2. *Carm. Od* 8.
riſſimum *Juliæ Barines* oris nito
auram, Einen glänzenden Hu
Spiegel/dixit:

Te ſuis matres metuunt juvenc
Te ſenes parci; miſeraq; nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
AURA marit

Quanquã h. l. *Jac: Cruquius* eti
de *aucupio popularis favoris* expon
§. 6. Hinc *Aurariorum Fautor*
nomen quoq; ortum eruditis vi
tur: utpote quorum *aura & fav*
ſplendidos & honorabiles reddit ho
nes, qua de re *Nic. Perott.* in
Cornucop. f. m. 471. agit, & *Serviu*
Virgil. VI. Æn. Scal. l. IV. Poët c 1
§ 7. Quanquam etiam non di
tendum ſit, nomen *Aurarii*
χρυσοχοῶν ſeu *aurifabrorum offici*
ſpectare. Hinc *aurifabri ipſi AUR*
RII & eorum *officina AURARI*
dicu

cuntur. Quorſum ſpectat, quod
inius l. VIII. N. Hiſt. c. LVII. ex
heophraſto memorat de *Muribus*
arenſibus, quòd in metallis aurariis
rum, in officinis ferrariis ferrum ar-
rint, eaq́ metalla in eorum alvis
ſis inventa fuerint. Quem locum
egrum hic deſcribere nullus
bito, ob ſimilem ætate noſtrâ
ſſantem murium majorum a-
ſtium ferociam. Nam *præterito*
o, à CHRISTO nato milleſimo ſex-
eſimo quinquageſimo nono tantam
ICETORUM, ſeu agreſtium iſto-
n majorũ (quos Saxones noſtri
mbſter appellant, Ariſtoteles
ς ἀγροτας, Geſnerus autem
ομύας quaſi dicas *urſinos mures à*
â urſi, quam in facie habent) in
nia noſtra, in Magdeburgẽſium
nitimorum agris ruricolæ de-
nenderunt voracitatem & in-
itatam vaſtitatẽ, *ut nec frumẽtis,*

Da nec

nec paleis, nec corrigiis ephippiorum
ullis dapibus incluſis pepercerint,
quod horrendum eſt dictu, dormien
quoq; ſoleas arrodere, & vivorum
pora tentare ſint auſi. Ita autē *Pl*
habet citato loco: Eo *in genere* (
ſemiferorum) multi & *hos in*
domuum poſuere mures, haud ſper
dum in oſtentis etiam publicis ann
Arroſis Lavinij clypeis argenteis, M
ſicum portendêre bellum: Carboni
peratori apud Cluſium faſciis, qu
in calceatu utebatur, exitium. *Plu*
eorum genera in Cyrenaica regione,
lata frōte, alij acuta, alij herinaceo
genere pangentibus pilis. Theophra
autor eſt, in Gyaro inſula, cum inc
fugaſſent, ferrum quoq; roſiſſe, id q
& natura quadam ad chalybas fa
in ferrariis officinis, AURARIIS
dem in metallis, ob hoc alvos eorum
cidi, ſemperq; furtum id deprehen
Tantam eſſe dulcedinem furandi! ve

mu

rem CC. nummis Caſſilinum Anni-
e obſidente, eumq́; qui vendiderat fa-
periiſſe, emptorem vixiſſe, annales
dunt. Carum hunc murem fuiſſe
ortet, & tamen utilē ſuo empto-
Sed *AURARIIS* Plinii metallis
tium Plauti *aurarium* eſt ſubji-
dum, quod ille in *Bacchide Act.*
2. habet, artificiumq́; iſtud in-
git, aut machinam, *qua herili*
urum efficiebatur; quod Plautus
in *commeatum argentarium pro-*
, & Terentius *curam argentari-*
lixerat. Geld-Mittel zur hand
en.

8. Sed ut ex diverticulo nomi-
ad *Aurum Ophiriticū* redeamus,
à *loco*, in quo effoſſum & ex
ad Salomonem translatum,
nominis habet, quem paulo
atius inquiſivimus & declara-
s ſupra, ubi eum in *Indiá extra*
poſuim9, c. V. ſ. 1 § 1. & ſ. 5. § 15.

Fuit autem iſtud *aurum optimi g*
ris; cujus pretioſitas non ſolun
lomonem allectavit, ſed etiam
ritus S. in ſacris Bibliis, quando
probatiſſimum Orientis aurum la
re, aurum *Ophir vocitat*, uti e
Paralip. IX, 10. *Job. XXVIII,* 16
XIII, 12. 1. Reg X. 11. Imprimi
tem huc ſpectat locus Gen: II, 1
12. *Phiſon circumfluit circa Chav*
& ibi eſt aurum. Et aurum terra
eſt טוב *bonum i. e. optimum.* In
loco *Terra Chavilah*, quæ eſt
intra Gangem, æque ac ea, qu
extra Gangem auri feraciſſima p
betur, idq; ideo, quia *Ganges* ſe
vehit *grumas aureas, quæ ab utroq*
tore Gangis in India utraq; colligu
uti clarum fit teſtimonio *Pli*
XXXIII. c. 4. Aurum *inveni*
fluminum ramentis, ut in Tago H
niæ, Pado Italiæ, Hebro Thraciæ, P
lo Aſiæ, Gange Indiæ, conf. *Dio*

ulus l. 11. *Bibl. Hiſtor. f.m.* 121. &
abo l. XV Geogr. οἱ ποταμοὶ κα-
φέρουσιν ψῆγμα χρυσοῦ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
ὁ ἀπάγοντος βασιλεῖ.
9. Cæterum *formam Auri Ophi-*
ri externam delineare majoris o-
æ eſt, eo quod nihil iſtius rei ex
ris aut profanis habeamus ſcri-
ribus. Plinius libro & cap: ci-
facit *tria genera auri.* 1. *quod in*
inum ramentis invenitur. 2. *quod*
uteorum ſcrobibus effoditur 3. *quod*
ina montium. Primũ eſt fluviatile,
ndum *canalitium* ſeu *canalienſe,*
ertium *effoſſum* vocatur. Sed
ter iſtos modos etiam ſolet *per*
& ignes coqui & in certas *maſſas*
lateas (quas vocat) diſponi,
madmodum hodienum ex *Cu-*
Hiſpaniola, Peru, Caſtilia Aurea
ciſcuntur Hiſpani, & ex *India*
tani & Batavi. An autem vel *flu-*
ile aurũ collegerint, an *canalitium*

aut effoſſum apportarint, aut an
ſolidatũ & ab incolis permutati
acceptum detulerint, an verò p
in India depurgarint, & à ſcc
decoxerint, nobis non conſtat.

§. 10. Omnium probabiliſſim
eſt, quod *aurum*, cujus magna in
diâ ubertas, *ab incolis ex permuta*
ve acceperint, quemadmodũ *Luſi*
ſub primum ſuum adventum c
Calechutanis, *Peguẽſibus*, &c fece
Quorſum ſpectat ille ex Diod
locus: Τȣ́τȣ μὲν τȣ͂ γένȣς ἀπιπο
ζοντος παρ' ἀυτοῖς χαλκȣ͂ δὲ
σιδήρȣ σπανίζοντος ὁπίσως ἀλλά
ται, ταῦτα τὰ φορτιὰ πρὸς
ἐμπορȣ́ς. *Cum hoc genus (aurum)*
pud ipſos (Minæos puta Gabanit
ſit copioſum. æris autem & ferri ma
raritas, ex æquo has merces cum mer
toribus permutant.

§.

.11. Iſtud enim non perſuadeor,
od *Salomonis* auſpicijs *novæ fo-*
e ſint apertæ, ex quibus vel nau-
vel alij ad officinas damnati
urirent aurum, uti *Bomferrus*
lus literis ſcriptis *ex Peguenſium*
io quibus Annalibus fidem facere
rat. Namq; tam faciles aut
oti *incolæ Indiarum* non fuiſſent,
lijs peregrinis cum mandato
io eò miſſis tantam libertatem
ent, effodiendi ſuos agros,
ntes, & mineras, & deportandi
loſa ſuæ terræ munia: Neq; quæ
ſet opera metallifoſſorum, ea
onenda eſt nautis: Imprimis
minore ſollicitudine ex com-
cio commutatorio habere
ſent tantum, quantum ad one-
la ſua navigia erat ſatis.

12. Interim tamen hoc cer-
eſt, quod *India utraq;* & impri-

mis *Peguana, Malaca, Siana & Ben*
lana multitudine quaſi *auri* labo
rint ſua. Vid. *Iſidor. l. XIV. Orig.*
Diodor. Sic. l. 3. c. 10. & l. 5. Ete
Cnidius in lib. *Indicor. apud Photi*
in Bibl. n. 66. 67. 69 ſeqq. Ælian.
IV. Hiſt. Anim. c. 27 Philoſtat. li
de Vita Apollonii, Mela, Plin. Solin
Curtius, omnesq́, Indicarum Reru
ſcriptores. Conferri quoq; poſſu
quæ ſupra de Ophir diximus.

§. 13. Hinc anſam fabulandi
cepiſſe Geographos priſcos & i
otericos quosdam priſcorum v
ſtigiis inhærentes reor; *SOLU*
& fundũ hujus terræ AUREUM fuiſ
Pomp. Mela l. III. c. 7. *Plin. l. VI.* c.
Iſidor. l. XIV. c 3. & 8. Imo &
progreſſi ſunt nugarum, ut in
gros *montes aureos* hic ponerent
quibus (ne ſtatim cum montib
aureis ſcholaſticorum & Metaph
ſic

(orum in Non-Ens abirent) cu-
odes appoſuerunt *gryphos, urſos &*
nes, formicas, dracones, quorum
guibus eruatur aurum, ſed mi-
cibus oculis cuſtodiatur, ne à
ætereuntibus ullatenus attingi,
ſi in trãſitu, cum cuſtodes obdor-
verint, aut neſcio quo fato avo-
erint, poſſit; ut maximè illuſtres
rodotus & Ariſteas Prôconneſius
ibunt; *Plin. l. XI. c 31.* quæ mirum
n eſt in fabuloſo ſeculo etiam
epiſſe *Gloſſatorem Ordinarium*,
orum, *Alph. Toſtatum* in 1. *Reg. IX.*
2. *f.* 121. aliosq; infinitos. Cum
è Plin. l. X. c. 49. pro fabuloſis ha-
at: Atrian⁹ quoq; l. V. Geſt. Alex.
gni & ex iis Joh. de Pineda in
. f. 506. refutent: Iſtiq; Gryphi
in *India ſed in Scythia ſeptentrio-*
quæri ſomniati olim fuerint.
apropter *Franciſco de Tamara*, cũ
m de ſerpentibus pervigilibus

qui *Adamãtes tueantur Indicos*, qu
auferri inde non poſſint, niſi pr
objectis carnibus certa quadam
tione præparatis, quibus voran
dum ſerpentes occupentur, tu
Adamantes & alia pretioſa aufe
ſcripſiſſet, parũ fidei adhibet G
cias in lib 1. Arom Exotic c.47.
pro inepto commento habet.

SECTIO II.
De
ARGENTO OPHIR.

Summaria.

§.1. *Argentum Eb.* כסף *eſt deſiderab*
& qſ. Cornu Amalthææ.

§.2. *Notat ſignatum & nondum ſign*
tum argent. Multum Argenti in O
phir. Argyre.

§.3. *Ex ea magnæ Salom. divitiæ.*

§.4. *Salom. opulentia an injuſtitia, a*
luxuria interpretanda?

§. 5

5. Eſt ex DEI dono, & liberaliter diſtributa.
6. Magnæ regiæ opes.
7. Superantes aliorum Regum opera aurea & argentea.
8. Comparatio eorum cum Sycomoris ex 2.Paral.IX. Quid Sycomorus?
9. Cui opponuntur Cedri. Cedrorum proceritas, craſſities & natale ſolum.
10. Cedrelate, Cedrides, Cedria.
11 Compar. opum Salom. cum plumbo & ſtanno Syr. 47. An κασσίτερον ſit auri chalcum? retunditur vulgarius, & Pineda.
12. Ratio Comparationis in Syrac.

Ἔκθεσις.

§. I.

ALTERA mercium Salomonæarum fuit *ARGENTUM* quod & um ex cenſu *Metallorum* eſt, & a *aurum* præſtantiſſimum. In u ſacro appellatur כֶּסֶף quod

ex R. כסף appetivit, eſt, quaſi *me-
tallum aliquod deſiderabile & expetib-*
dicas, eò quod non minus *argentu-*
quàm aurum ſitire hominum gen-
ſoleat & appetere. Rectè *Philem-*
apud *Stobæum Serm. LXXXIX.*

τὸ τῆς Ἀμαλθαίας δοκεῖς εἶναι κέρα
οἷον γράφουσιν οἱ γραφεῖς κέρας βο
ἀργύριόν ἐστι, τοῦτ' ἐὰν ἔχεις, λέγε
πρὸς τοῦτ' εἰ βούλει πάντα σοι γεννήσ
φίλοι, βοηθοὶ, μάρτυρες, συνδικίαι. (τ

An cornu Amalthææ fuiſſe exiſtima
Ut pingitur pictoribus cornu bovis?
Argentũ erat: quod poſſidere ſi quea
Mox cũcta præſtò nutũ fuerint ad tu
Teſtes, Amici, ſocij, itemq́ prædia.

§. 2. Hebræa autem vox כ
notat quodcunq; *Argentum ſive*
gnatum ſit ſive ſignatum non ſit, quo
cunq; in theſauro reponi ſolet. I
de ſignato ſeu *nummis argenteis* cap
tur Gen. XVII, 13. & 23. Lev. V,

non ſignato Eſ. II, 7. 1. Reg. X, 21.
od in theſauro recõditur Deut VIII,
Prov. II, 3 & *pro quavis pecunia*.
n. XXIII, 9. XLIII, 23. & alibi
ſſim. Quæ autẽ ſuperius de *figura*
permutatione Auri diximus, ea eti-
de *ARGENTO* hoc loco ſunt
intelligenda. Eorum enim me-
lorum in hac negotiatione par
t ratio. Certiſſimum enim eſt,
od *Ophira noſtra tam argẽto quàm*
ro fuerit opulentiſſima, ſicuti ea de
uſa peculiariter hic à Commen-
toribus ſacris reponi aſſolet *Ar-*
re ſeu Argentarea inſula, quæ cum
HRYSE opulentiâ quaſi abunda-
; Eane fuerit *Taprobanæ metropo-*
, ut vult Ortelius, an verò alia
ædã ad *Oſtium Gangis* ſita inſula,
od *placet Plinio & Solino*, nihil hic
vat decidere. Sufficit *Argenti ple-*
m fuiſſe Ophiram, ex qua in Hiero-
lymitanã aulam & urbem tãtam

effu-

effudit copiam Salomon, ut tan
eſſet argēti copia quanta erat lapidu
1. *Reg.X*, 27. *quanta erat plumbi*, *Ec*
XLVII, 20.

§. 3. Iſta in *libris Regum & Parali*
verba quoties perlego, ſoleo cu
ſtupore *Salomonis divitias & abu*
dantiam omnium rerum revolver
Præbuit ſeu poſuit Rex argentum & a
rum in Jeruſalem quaſi lapides, & ta
tam copiam Cedrorum, quanta eſt S
comororum, quæ gignuntur in camp
ſtribus, quod 2. *Paral IX*, 27. repet
tur. Quanquam facile Interpret
bus largiar, his in verbis ὑπερβολ
eſſe ad amplificandam Salomon
magnificentiam adhibitā, diffiten
dum tamen non eſt, maximam &
ὑπερεκβάλλουσαν auri, argenti
copiam indigitari, ita ut aurum i
aliquo pretio, argentum in null
eſſet, quod expreſsè extat 1 *Reg*
X, 21.

§ 4

§. 4. *Genebrardus in Chronol. &*
alvenda l. 9. de AntiChriſto iniqui
nt Salomonis cenſores, cum *iſte*
n interpretetur *luxuriam*, *hic* ve-
injuſtitiam. Quòd Salomon, cum
et magnificus & ſumptuoſus,
nili fecerit *aurum & argentum*,
od reliquis ejus ſubditis fuiſſet
ariſſimũ, ut quos in tanto omni-
ı rerum affluxu & largitionibus
oilabat, & tributis acerbis one-
oat, ut ſuæ profuſioni ſatisface-
. Imò ex eodem puncto *Malv.*
nveretur, eum cum *AntiChriſto*
nferre, qui, cum *immenſis opibus ſit*
ındaturus, *alios tamen*. *Chriſtianos*
rimis, *emuncturus eſt* crudeliſſi-
, ideo, quia *ut Nero nec largiendi*
abſumendi modum tenebit (*Svet. in*
r. c. 30.)

§. 5. Veruntamen hæc *Salomonis*
letia ex DEI DONO nõ ex *iniquis*
ilationibus ſubditorum redũdabat.
Et

Et quanquã in tanto affluxu mu
per abuſum aulicorum deper
potuerint, tamen ſplendorem re
um & benedictionẽ DEI oſtend
in tanto tanti regni flore & ma
ſtate quid prohibuerit, non vid
Neq; *iniquæ exactiones primis imp*
annis, ſed demum ad ſenium & ſtult
idolomaniam vergente Salomone i
valuêre; tantum abeſt, ut illæ Sal
monis luxum adjuverint, ut poti
ex abundantiâ aulicâ cives quo
Hieroſolymitani diteſcerent. Nã
in *Jeruſalem* tantas divitias poſui
dicitur, non in regia ſua.
ἐμφατικωτέρως adhibitum eſt v
bum וַיִּתֵּן & *præbuit ſeu dedit* diſp
tivit liberaliſſimè ſcil. inter ſub
tos ſuos Hieroſolymitanos, qu
nos vocamus: das Geld unter
Leute bringen. Hinc eſt quod *Pet*
Comeſtor in 1 *Reg.* 25. refert, qu
tempore Salomonis *plurima ſedi*

Jeruſalem in foribus ædium argentea,
Joſeph. l. VIII. c. 2 quod Regis &
tis fortunæ ampliſſimæ fuerint, atq;
eò in commerciis (nimir. privato-
m hominum) *nullum argento fue-*
pretium.

§. 6. Hinc præter *aureum, argen-*
um & æreum apparatum omnium
ſorum & inſtrumentorum in templo
mini, ſplendidiſſima & auro, ar-
ntoq; paſſim intertexta *domus è*
tu Libani pro Reginâ formata, hinc
nta *pro aulicis palatia & laquearia*
nfecta, hinc tanta auri *in clypeos*
ta in peltas, tanta in ſolium regium,
nta *in tribunal*; tanta *in œnopoteria*
cyathos, tanta in omnia *vaſa regia*
nus collata auri ſumma, vilipen-
um argenti fecerunt. Ne quid
cam de *apparatu armorū, curruum,*
orum, ephippiorum aureo & argen-
, quorum omnium non obſcura
igia in ſacris extant. Ex quibus
omni-

omnibus facilè colligitur, *immen*
& prorſus ſtupendas fuiſſe Salomo
divitias, ut quē DEUS ſupra omn
mortales & Reges opulentiſſimu
effecit, uti ipſe divino oraculo
doctus fuerat: *Divitias & ſubſtan*
am & gloriam dabo tibi, ita, ut nullu
Regibus nec ante te nec poſt te tibi fue
ſimilis, 2. *Paral: I*, 22.

§. 7. Eant nunc aliarum *Regiar*
ebuccinatores, & *gloriam divitiar*
invideant *Hieroſolymitano Princi*
Eat *Strabo* & decantet *Tuditanorū*
ticorū argentea præſepia, ſeu *lacuna*
à Chartaginēſibus reperta & direpta.
Eat *Statius* & *aurea* ſui ſeculi *at*
decantet l. 1. Thebaidos:

Et nondum craſſo laquearia ful
metallo (*teba*
Montibus, aut altè Grajis effulta
Atria.

Eat *M. Annæus Lucan⁹ l*, 8. *de B. Civ*.
aureas trabes palatii Cleopatræ effera

Ip

Ipſe locus templi, quod vix corruptior
ætas (*ſta ferebant*
Exſtruet, inſtar erat: laqueatáq; te-
Divitias, craſſumq; trabes abſcondे-
rat aurum, &c.

t *Plinius*, & *l.* 33. *c.* 3. *inaurata lá-*
caria, cameras, & parietes auro ar-
toq; imbutos civium Romanorum
uccinet; *auream Neronis domum,*
rea Pompeji theatra prædicet.
t *Athenæus* & *lib.* 12. *arma argentea*
equorum aureos frænos militum
exandri Magni commemoret.
t *Juvenalis*, decantet ſuorum
llas aureas. Satyr. 3. II.

Si trulla inverſo crepitum dedit au-
rea fundo.

t *Galvus Orator* & queratur *vaſa*
uinaria ex argento fieri. Eant, qui
los mulierum, & balnea, qui *lances,*
ipelias, qui *ſtatuas ex argẽto* factas
mmemorant. Eorum enim o-
nium longè majorem copiam in
ſplen-

ſplendidiſſimo Salomonis orna
invenient. *In qua unquam gente*
urbe (cui iſta metalla non ſpon
enaſcuntur) *tanta argenti copia fu*
quanta eſt Sycomororum, quam in ge
Salomonis? Quis unquam proceru
tantas ex auro & argento opes colleg
quantas ſtanni & plumbi; quod de Sa
mone deprædicat Syracides?

§. 8. Antequam hinc diſcedam
ex utroq; loco *viliſſimæ iſtæ res*, cu
quibus confertur *Salomonis diviti*
rum multitudo, ſunt excutiend
Namq; in *Paralipom.* *Sycomororū*
Eccleſiaſtico plumbi & Aurichalci
mentio. *SYCOMORI* in textu
bræo vocantur שִׁקְמִים in *Græ*
συκομορέαν Luc. XIX, 4. & *συκάμιν*
Luc: XVII, 6. alias Feygen-Mau
beer-Baum : ab *Ulpiano Mor*
Ægyptiaca, Luth. Maulbeer-Bau
ubiq; vertit. Erat *arbor uſitata*
vulgaris in Judæa & paſſim enaſcen

im

nprimis in *paſcuis Thecuenſibus*, ti ex *Amos VII*, 14. & ut apud nos *lia* aut *platani ad ædium* ſ*tia pro nbra foliorum capienda* plantantur, ti ex *Lucæ XIX*, 4. colligere eſt. Imo pro *ædificiis plebejorum* tanquam ateria vilis adhibebatur, *parum ad rmitatem & ſpeciem idonea, uſitata amen, quia exiguo parabatur impen-o*. Sane *Sycomororum* vilem eſſe ateriam, *cedrorum vero ſpecioſam nobilem ex Eſ: IX*, 10. habemus, ui materiæ deformi & futili fir-am & ſpecioſam opponit. *Lateres ciderunt, ſed quadris lapidibus ædifi-bimus, Sycomoros ſucciderunt*, ſed edros immutabimus. Quaſi di-nt homines ſuperbi & procaces, *lateritium opus ex latere* nempe udo, *aut inundatio diluat, aut hoſtilis tapulta diſcutiat, pro latere crudo cta atq; quadrata ſaxa reponemus, & domus ex fragili viliq; ſycomoro ædifi-*

cata

tata ceciderit, è cedrina reficiemus ...
teria. Conf. prolixè comment...
tem M. *Mart. Mylium in Horto Ph*...
c. 6.

§ 9. *SYCOMORIS* opponun...
CEDRI tanquam pretioſiſſim...
arboris genus, quod non ſol...
manifeſtum fit ex *Eſ: IX*, 10. Sed...
tiam ex 2. *Paral. IX*, 27. Hinc n...
ſolùm utiliſſima, ſed etiam exc...
lentiſſima inter Arbores prædic...
tur, *Cant. V*, 15. *Pſ. XC*, 11. Ea de cau...
Salomon de ea quoq; dicitur philoſ. ph...
tus, quemadmodum ſcriptum e...
1. Reg. IV, 33 Et locutus *eſt ſuper a*...
boribus à Cedro, quæ eſt in Libano, us...
ad Hiſſopum, quæ egreditur è pariet...
i. e. à ſumma & pretioſiſſima usq...
ad minimam & viliſſimam. Ebr. di...
citur אֲרָזִים à ſing. m. אֶרֶז quo...
videtur magnam habere cognatio...
nem cum Rx. אָזַר *cinxit, accinxit*, eò

quod

uod *Cedri idoneæ erant ad cingenda*
tera aut parietes ædium 1. Reg. VI, 9,
15, 16. it: c. VII, 2, 3. C. IX, 16. &
m Ꝝ. נָזָה *macilentus & tenuis fuit,*
commendandum *Cedrorum pro-*
itatem & gracilitatem ſuccinctam;
XCII, 13 Amos II, 9. Eſ. XXXVII,
. Hinc eſt quod refert *Plini9 l. XIII,*
. Cedros in Cypro naſci maximas,
gitudinem centum triginta pedum,
ſſitudine autem ad quintũ hominum
plexum. Easdem *cariem non ſen-*
, ideoq; *ſplendidis ædificiis extru-*
is adhibitas fuiſſe, colligitur
n tantum è *Templi Hieroſolymita-*
& Regiæ Salomonææ tabulaturis Ce-
nis, ſed etiam *ex cedrinis Ninevi-*
im operibus Soph. II, 14 & *ex cæ-*
ris & pagmentis Jojakimi Cedrinis.
XXXII. 15, 23. Earum magna
ia eſt in *Africa*, & *Syria*, ſed nul-
tamen major, quàm in *Libano*,
te Phœniciæ nobili, quod eſt in

Pſ.

Pſ. XXIX, 5. 1. *Reg. V*, 8. & con
mat *Plinius l. XVI c.* 39. *& Dioſc.*
c. 106 aliiq́;. Petrus *Bellonius li*
Neglectâ Cultura Stirp. c. XVI. te
tur, quòd *Taurus mons Aſiæ mi*
Cedris abundet, ſimilibus iis, q
in Libano proveniunt, quarum qu
tam cuperent Europæi ſeminum qu
titatem habere poſſent, viliſſimo pre
& ita Cedros paſſim plantari poſſ
Quod ſuum cōſilium ibidem p
ribus declarat. Cedri decē gen
perſequuntur *Thalmudiſtæ in Ro*
Haſchana. Plinius quoq; *majori*
minoris meminit. *l. XIII. c. V.*

§. 10. Hinc κεδρελάτη eſt part
nomen magnæ Cedri. Plin. l. XXIV.
partim *ſeminis Cedrini. lib. XIII. c*
κεδρίδες ſunt *fructus Cedri, capri*
figura exhibentes apud *Galenum*, *T*
ophraſtum & Dioſcoridem. Κεδρ
autem eſt *liquor ſeu reſina, cujus uſu*

ibi

ttarum & tinerarum arroſionibus
res & lintea præſervat, mederiq́ den-
m doloribus ſcribitur ab antea
datis autoribus. Quod an idem
cum κεδρελαίῳ, aut cū πισσελαίῳ
dicorum judicio relinquo.

§. 11. De eadem quantitate & u-
tate *auri argentiq́ Hieroſolymita-*
oquens *Eccleſiaſticus* ita inquit
LVII. 20. Συνήγαγες ὡς κασσί-
ον τὸ χρυσίον, καὶ ὡς μόλυβδον
λήθυνας τὸ ἀργύριον *Tu congregaſti*
um quaſi ſtannum & ut plumbum
tiplicaviſti argentum. Quid
σίτερον ſeu κασσίτερος, itē quid
υβδος & μολιβδος ſit, vulga-
eſt; illo notatur *ſtannum*, hoc
plumbum, ut adeò demirādum
quid vulgato Interpreti in men-
venerint, cum κασσίτερον red-
t *aurichalcum*, & magis miran-

dum, quod hanc verſionem de
dat *Joh. de Pineda lib. IV. de*
c. XX. tanquam ingenioſam & rec
utpote in *quâ nihil leve, nihil*
temnendum ſit. Ejus tamen defe
onis rationem nullam aliam
poteſt, quàm comparationis
critudinem, ut rem colore ſ
lem cum auro pretioſiſſimo Syr
des contenderet: (uti enim *ſtan*
colore argentum, ita aurichalcum
re aurum repræſentat) & præte
oportunitatem ad explican
auri copiam vulgarem & omni
obviam. Licet enim tempore *S*
monis as & aurichalcū neq; viliſſim
neq; frequentiſſimum fuerit; ta
interpres rem pro ſuo tempore
ma & clariſſima ac notiſſima ratio
interpretandam cenſuit. Itane *L*
nus veſter *Interpretem egit, ut ver*
nem vitiaret? Itane *rem tempore*
lomonis, addo & *Syracidis* (n
qu

od ex Ariſtotelis mente *Heſychi-*
it: ὀρείχαλκον τῶν εἰκῆ διαδε-
ιένον ἴδνομα, οἱ δὲ πλείους ὑπάρ-
ν αὐτό. Conf. *Scalig. in Feſtum*)
otam potuit comparare cum Salo-
nis auro? Rectè autem facit,
ȯd ab aliis pro *Latino interprete*
meliora exſpectet, interim *vero-*
lia ſua quæ protulit, pro veris habi-
u. Habeat ſibi hanc excuſa-
iem.

12. Ego iſtud mihi habeo,
od h. l. vitioſa ſit verſio vulgata,
nde ut etiam 1. *Reg. VII*, 45.
נחשת quod *as politum* ſigni-
, malè vertit *per aurichalcum*,
amen aliam quandam conten-
s & *comparationis* rationem ha-
Pineda in iſto *Syracidis* loco,
ſibi capiat, quòd *Syracides*
e ac ſuperius *liber Paralipome-*
llationem antithet:cam ponat inter

aurum rem pretioſiſſimam & (ut
inter lapidem, ita hic) *inter ſtan*
tanquam rem viliorem & ab omn
comparabilem. Quemadmod
enim *ſtannum & plumbum nec ra*
fuerunt Hieroſolymis, nec rara:
etiam *tempore Salomonis nec aur*
nec argentum rarum aut carum
ſed maximè vile & omnibus obvi
Quemadmodum *Jobi XLI, 21.*
nec ſibi aurum quaſi lutum, æque
eſt collatio *coloris fulvi in auro*
luto, ſed *comparatio vilitatis & a*
ſtionis. Nam *Leviathan qui*
auri ramenta, & immenſas mari
zas natando quaſi porrigitur, eaſd
tamen nihil curat, & aurum qua
sum ſibi ſubſternit.

SECTIO III.

De
GEMMIS OPHIR.

Summaria.

Lapis pretioſus ſignif. omnis generis
emmas.
Quarum affluxus in India.
Hinc probabile eſt, Salomonem ex
ndia accepiſſe Onycha & Sardo-
ycha.
Adamantem.
Obiter de Adamantis duritie.
Rubinum.
Carbunculum.
Smaragdum.
Topaſium.
Beryllum ſeu Turcolo.
Jaſpidem.
Sapphirum ſeu Syrtitem.
Lyncurium.
Achatem.

§ 15 *Amethyſtum.*
§ 16. *Chryſtallos.*
§. 17. *Opalos.*
§. 18. *Hyacinthos & Chryſolithum*
§. 19. *Margaritas.*
§. 20. *Corallium, Andramaden, &*
§. 21. *Magnetem. obiter de invento*
& inventione.
§. 22. *Concluſio probabilis aſſertion*

Ἔκθεσις.

§ I.

GEMMÆ & ipſæ ſunt ex *M*
ralium cenſu; Ideoq; cum
talla bina, *AURUM & ARGE*
TUM expenderimus: age *GE*
MAS quoq;, quas *claſſis Salom*
aſportavit, conſiderabimus.
rum fit mentio 2. *Chron. IX*, 10
1 *Reg. X*, 11. ac utroq; in lo
אֶבֶן יְקָרָה extat. Significatq; *la*
dem pretioſum, in fœm. gen. ex
pretioſus fuit, *pretioſè æſtimatus*
N

men יָקָר *pretioſum, honorabile*
um & carum. Cæterum eâ tan-
m communi denominatione
lliguntur *omnis generis pretioſi*
des, etiam *tales, qui in Magnatum*
iis aut Templorum Fabricis fun-
dis & expoliendis adhibentur, uti
1. *Reg V*, 17. *C. VII*, 10. & 11.
aret, etiam *pretioſæ gemmæ* quæ
eſt שֹׁהַם *Sardonyx ſeu Onyx.*
d XXV, 17. *Cryſtallus, vaſculum*
, Corallia, & uniones, margarita &
aragdi. Jobi XXVIII, 16 ſeqq Dia-
ata regia quibus, ſcil ornari So-
t Regum coronæ, 2. *Sam XII*, 30.
aral. XX, 2. & *donaria Regalia in*
orem Regibus data 1 *Reg X*, 2.
aral. IX, 1. & 9. quæ inter *theſauros*
os reponi ſolent, 2. *Paral. XXXIII*,
item *Donaria ſacra idolis oblata*
Dan. XI, 38, de Anti Chriſto
IM ſuum *Mauſim auro & argen-*
& omni lapide pretioſo honorante,

 adhi-

adhibetur. *Marmora*, lapi
רִקְמָה *ſeu variegationis* bunte S
ne / item *lapides impletionum* ei
faßte Steine / *Rubini*, &c. 1. *Pa*
XXIX, 2. ex quibus *tabulata ad*
ornantur, 2. *Paral.* III, 6. om
tales gemmæ, quas in negotiatione g
marij habent, die die Jubilirer
führen / *Ez. XXVII*, 22. quæ q
in ſumma comprehenduntur
XXVIII, 13. ubi Propheta de *Rege*
doniæ inquit: *In Eden horto DEI*
iſti, Omnis lapis pretioſus operiment
tuum, Rubinus, Sardius, Topaſius,
damas, Hyacinthus, Chryſolithus, O
& Jaſpis ſeu Beryllus, Saphirus, C
bunculus & Smaragdus & Aurum;
exprobandum ei luxum, quo in p
tioſiſſimis gemmis ſuperbiverat

§ 2. Ex qua *locorum Biblicor*
collatione, id mihi videtur conf
poſſe, quòd ſub generali iſtâ *pr*
tioſi lapidis appellatione Spiritus
qu

llam gemmam, quæ in Ophir aut Ori-
e haberi poterat, excluſam volueris,
l incluſam potius, & indigitari
od nihil *pretioſi auri, nihil pretioſi*
enti, nihil pretioſarum gemmarum
erit neglectum, quod non *ex India*
Salomonem ſit deportatum: Ex
o fundamento nos quidem in eam
venimus opinionem, quod
nes iſtæ gemmæ, quæ ex Indicis ſcri-
notæ ſunt, *ad Salomonem venerint.*
ebratur enim *India, quòd potiores*
n ſint gemmarum divitiæ, quàm vel
lfrica, vel in America vel in ulla
opæ parte ſunt. Ita Plin *l XXXVII.*
13. *Gemmiferi ſunt amnes Aceſi-*
& Ganges: terrarum autem omni-
maximè India. Marcus Polus Eques
etus in ſua Chorogr. Tart. lib. 3.
. in Zeylan. Dieſe Inſul hat viel
lgeſteine/zuvor Rubinen/die ſind
t köſtlicher in der Welt/Sapphie-
Amethiſten/ Topaſien und der-
hen, Ee 5 §. 3.

§ 3. Ex eâ itaq; *Salomonis alla*
eſſe, vero ſimile eſt. (I) *Onycha*, c
Moſes meminit *Gen: II. v. 12* q
in Gange & ad terram Hevila ſeu (
vilath: i eſt Indiam Intra-Gangetic
inveniatur; de quo nullum eſt
bium, quin etiam *in Ophir i.e. Ex*
Gangetica India inveniatur. *Dioſc*
des certè *l. 2. c. 20.* Ἐςὶ, inq
πῶμα κογχυλίȣ ὅμοιον τῷ τῆς
Φύρας ἐυρισκόμενον ἐν ταῖς ναρ
Φόροις λίμναις. διὸ καὶ ἀρωματ
νεμομένων τῶν κογχυλίων τὸν νάρ
Onyx conchilij tegumentum eſt ei ſin
quo purpura integitur, quod in In
nardiferis lacubus invenitur, ſuav
ideo ſpirans odorem, quod conchili
nardi pabulo veſcantur. Alioqui
pud Græcos ὄνυξ dicitur, eò q
unguis humani candorem præ ſe fe
intervenientibus venis quibusdam S
dæ & Jaſpidis colorem imitantibus,

Zenothemis dixit, *Indicam Ony-*
chem plures habere varietates, igneam,
nigram, corneam, cingentibus candidis
venis oculi modo, intervenientibus qua-
ndam oculis, obliquis venis apud
Plin. l XXXVII, C VI, qui mox ad-
dit: *Sotacus & Arabicam Onychem*
tradit. Sed eam à cæteris diſtare,
quod *Indica unguiculos habeat, albis*
cingentibus Zonis ſingulis pluribusve,
iter, quàm in *Sardonyche Indica*.
Hic enim momentum eſſe, hic cir-
culum. *Arabicas Onychas nigras in-*
veniri candidis Zonis. Satyrus carno-
ſas eſſe Indicas, parte Carbunculi parte
Chryſolithi & Amethyſti, totumq́ id
genus abdicat. Veram autē *Onychem*
plurimas variasq́; cum lacteis Zo-
nis habere venas, omnium in tran-
ſitu colore inenarrabili, & in unum
redeunte concentum ſuavitate
grata. Hactenus ibidem *Plinius*.
Confer *l. XXXVII c. 6*. Ex quo qſ.

compoſitum nomen habet Sar
nyx Eb. שֹׁהַם; à LXX. Inter
λίθος ὁ πράσινος qſ. lapis por
ceus, ἐκ τοῦ πράσου, â porro,
porri colore ſic dictus, quod ſi
viridis videatur, & ex gilvo ac
gro commiſtionem habeat. Iſt
autem gemmæ genus non ita ign
tum fuit priſcis. Nam *Polycrates*
miorum Tyrannus inſignem hab
Sardonychem, quem, ut fortunæ
mium blandientis inſidias alic
jus rei caræ jactura redimeret,
mare abjecit, qui tamen in vent
piſcis paulo pòſt inventus, ad eu
relatus eſt. *Phil. Camer. Cent.*
H.S. c.57. vocat *Smaragdum*. *Cla*
dius Cæſar Smaragdos induebat & Sa
donychas, inquit alicubi *Plinius* (li
XXXVII, c.6.) *Primus autem Rom*
norum Sardonyche uſus eſt prior Af
canus, ut tradit *Demoſtratus*, & in
Romanis hæc gemma fuit celeberrim

Sim

militer quoq; ex Ægypto attule-
nt & habebant *Judæi in deſerto*, ut-
te in quo obtulerunt ad confe-
onem *pectoralis* & *Ephod Aaronici*
od. XXV, 6. C. XXVIII, 9. c XXXV,
& pectorale eô circumdederunt. Ex:
XXIX, 13. David quoq; collegit in-
aiia pretioſa etiam שֹׁהַם ſeu
ychen. 1. Paral. XXIX, 2. Sidonuiuq;
pretio & poſſeſſione fuit, uti colli-
re eſt, ex *Ex. XXVIII*, 13. Et vel
de causâ magis confirmor, quòd
iuta Salomonæi hunc Onychen quoq;
legerint, & in majori copia in Judæa
ulerint. Legimꝰ quoq; in *Vincent.*
4. *Hiſt.* & 93 *Quod Hugo Francorũ*
x ad ſocerum Eduardum Anglorum
gem dono miſerit vas ex Onychino
ide ita cælatum, ut in eo *fluctuare*
etes, gemmare vites, & hominum
agines aſtantium redderet; inæſtima-
i pretioſitate.

§. 4.

§. 4. Allatum quoq; eſſe arbit
(II) *ADAMANTEM* ex India,
jus proventus non exiguus era
eâ, docente id ipſum *Solino in*
Memorabil Aſiæ C. LXI. Indicor
lapidum in Adamantibus primæ, utp
qui lymphationes abigant, venenu
ſiſtant, pavitantium vanos metus
lant, &c Cui cōſonat Plin *l. XXV*
c 5 per totum. & *B. Auguſt. lib X*
de Civ D. c. 4 & 5 D. Garcias ab Ho
l. 1. Aromatum c. 47. annotat ce
Indiæ loca, quibus effodiuntur p
ſtantiſſimi, ſcil. in *provincia Bisnag*
duabus vel tribus rupibus, in Decan
procul à ditione Ima dixa, in fodinâ
jusdam Reguli, qui ADAMANT
de rupe veteri vulgò appellantur,
potiores ſunt, â natura ipſa præp
rati, quos ideò præferunt Indi,
vocant *Naifes*. Nam *quemadmodu*
inquiunt, *Virgo præferenda eſt co*
ruptæ mulieri, ita Adamas à natura
el

laboratus præferendus eſt ei, quem ho-
minum induſtria expolivit, ſecus ſen-
ientibus Luſitanis. Neq; tantum
plures ſed & *prægrandes Adamantes*
in India ſunt, ut, cum *Plinius ſenſerit*,
haut inveniri *Adamantem Avellanæ*
nucleo majorem. *D. Garcias* c. l. ali-
quos citat *quatuor avellanis majores*,
etiam *exigui ovi gallinacei magnitudi-*
nem exæquantes. Majorem verò *Ada-*
mantem in Belgio cõſpectum haut puto,
quàm *quem Philippus Hiſpaniarum*
Rex ducturus *Eliſabetham Henrici II.*
Gall. Regis majorem natu filiam emit à
Carolo Affetati AntWerpiæ anno 1559.
Ctogies millenis coronatis, inquit *Ca-*
rol. Cluſius ad iſtum Garciæ locum.

§. 5. Duo hic nomina gerit in ſa-
cris Nam *Ez. XXXVIII* 13. Et *Ex.*
XXVIII, 18. vocatur יַהֲלֹם ex הָלַם
contudit, eo quod ob *duritiem ſuam*
non ſolum omnes alios lapides frangat,
ſed & ipſos malleos confringat &
con-

contundat, uti de *Indico perhibet Pl*
us & Solinus c. l. Sed *Ez. III. 9. Za*
VII. 12. & *Jerem XVII. 1.* voca
שָׁמִיר ex שָׁמַר *ſervavit, retinuit*
quaſi lapis diu ſervabilis, & ſemet ſ
vans contra ictus fabrorum, ſit. Eſ
in citatis locis nomen *ſingularis*
ritiei & firmitatis. Unde *frontem*
zechielis adamantinam i. e. *obfirm*
tam fecit Dominus, ut minaces
bellium Judæorum vultus n
metueret; Unde *ſtylus ferreus*
ſcalprum adamantinum Jeremiæ, q
peccata Judæ ſunt conſignata. *M*
gnæ itaq; & *pertinacis firmitatis Ad*
mantem imprimis *Indicum* (q
optimus eſt) eſſe oportet, ut po
qui hinc non tantùm apud *Hebræ*
ſed etiam apud *Græcos* nomen ſo
titus eſt, ut Ἀδάμας *ſit dictus qua*
ἀδάμαστος, *quaſi indomitus, ſeu in*
domibilis. An verò ea tanta ſi
quantam eam communiter *Phyſi*
de

ſcribũt, ut *nec igne molliri, nec mal-
ac incude ullo modo domari poſſit*,
erito dubitatur, cùm *gemmarij &*
rifabri in ſuis officinis indies contra-
um probent. Confer *Scal. Exerc.*
CCXLIV. ſect. 8. B. Sperling in Inſtit.
hyſ. lib. VI. quaſt 1. Et ipſe *Solin.*
Memorab. Aſia c. XXIII. de *Cyprio*
damante concedit, *poſſe frangi mal-*
o. Item *D. Garcias ab Horto in l. 1.*
romatum. c. 47.

§. 6. Ex *India* (III) etiam allatum
ito *RUBINUM*; qui aliàs etiam
ρωπὸς ſeu *Carbunculus* dici ſolet,
ebraicè *dicitur* אֹדֶם Ex XXVIII.
. Ez. XXVIII. 13. ex אָדַם *rubere*
rufum eſſe, quia *Rubinus rubei colo-*
& inſtar flammea ſcintilla eſt. Alias
rdius creditur eſſe *Tremellio & Aria-*
ontano, ideò quod *aliqua rubedinis*
nificatio in eo ſit. *Danæus* facit *Aõ-*
n ſeu *Eſpinellam*, quæ *lucida & ignea*,
ſed

ſed *Rubino tenerior, minus ſolida*
vivida eſt. Gemmarij hodiè *Carn*
lum appellare ſolent, eò qu
coloris carnis ſit, *Apoc XXI*, 20. H
ſpectare videtur iſte *Punij* locu
XXXVIII, c 7. ipſa gemma vulga
(loquitur de Sarda) *primum Sar*
bus reperta, ſed laudatiſſima circa B
byloniam, cum lapicidinæ quæda
aperirentur, hærens in ſaxi corde.
inveniuntur in complurib⁹ aliis lo
ſicut in Paro & Aſſo. In India trium
nerum, *RUBRUM*, & quod *Demi*
vocant, à pinguedine, tertium quod
genteis bracteis ſublinitur. INDIC
perlucent, craſſiores ſunt Arabica. Co
modiſſimè Rubinum exponunt
CHRYSOLITHUM cui in Italia
pud vulgum *Rubini* nomen
quod ob *colorem flammeum* mirè
ad proſpectum jucundus. Nol
liſſimus Dominus *Marcus Polus l.*
c. 22. refert, quòd *Rex inſulæ Zei*

beat Chryſolithum, ſeu Rubinum ad gni longitudinem,& ad trium digito-m craſſitudinem, qui cum unicus in o orbe tantus cenſeatur, inæſtimabilis etij cenſendus eſt.

§. 7. (IV) *CARBUNCULUM*, qui ebraicè ſonat בָּרֶקֶת ex Radice בָּרַק *fulguravit*, id nomen gerit, ia inſtar *coruſcantis ignis ſeu flam-e etiam noctu lumen præbet.* Hinc *mmachus* hoc nomen interpreta-is eſt κεραύνιον *Ez. XXIX*, 13. eò uod inſtar *fulguris fulgeat* Hunc XX. & communiter *Interpretes* ſa-i vertunt σμάραγδον, quãquam lebræi aliqui etiam *Topazium* ve-nt Sed rectè ſubmonuit *Danæus:* tſi *Smaragdus quaſi Maragdus*, ut ait *ltheneus, à ſplendore vocatus* eſt; ta-ē *Smaragdi ſplendor coruſcationi ful-uris minimè ſimilis eſt, quod ipſe aſpe-tus indicat. Melius igitur Carbunculus*

no-

nominatur. Eſt enim *Carbunculus* *bini ſpecies ea, quæ omnium pulcerri* *& præſtantiſſima eſt, & lucem tanqu* *fulgetrũ nobis eum procul intuenti* *jaculatur, adeò, ut in media nocte &* *nebris etiam luceat, & velut Sol quid* *illuſtret ſibi vicina loca*. Carbunc genitricem *INDIAM eſſe ex Pli* *conſtat l. XXXVII. c. VII.* Princip tum habent *Carbunculi, à ſimilitu* *ne ignium appellati, cũ ipſi non ſentia* *ignes; ob id à quibusdã apyroti voca* Horum genera *indici & Garamãti* quos *Carchedonicos vocavêre propt* *opulentiam Carthaginis magnã.* Opt mos faciunt *AMETHYSTIZO* *TAS h. e. quorũ extremus igniculus* *Amethyſti violam exeat: proximos ill* *quos vocant SYRTITAS, pinnato fu* *gure radiantes*. Et mox: Cognata e huic (*Anthraciti*) *Sandraſtos* que alij *Garamantitin* vocant, naſcitu in *India* ejusdẽ nominis, *Carbuncu*

Al

iqua ſpecies & *Lychnites à lucernarũ*
cenſarum præcipua gratia. Naſcitur
rca *Orthoſiam*, totáq; *Caria*, ac vi-
nis locis, ſed *probatiſſima in IN-*
IS, quam quidam *remiſſiorem Car-*
nculum eſſe dixerunt. Vide *Andr.*
ccium de Gemmarum natura c. VI.
ichnitem fert India, cujus lucis vigore
grans ardor excitatur lucernarũ, qua
causa *Lichnitẽ* græci vocaverunt.
uplex ei facies. Aut *in purpuream*
nicat claritatem, aut meratius ſuffun-
tur cocci rubore per omne intimũ ſui:
quidem pura ſit, inoffenſam admittit
rſpicuitatem. Aut ſi excanduit radiis
lis icta, vel ad calorem digitorũ attritu
citata eſt, aut palearũ caſſa, aut char-
rum folia ad ſe rapit: Contumaciter
ulpturis reſiſtens, ac ſi quando inſigna-
eſt, dum ſigna imprimit, quaſi quo-
am animali morſu partem ceræ reten-
t, inquit *Solinus c. LX.*

§. 8.

§ 8. (V) *SMARAGDUM*,
Ebr. dicitur נֹפֶךְ quem quic
Chryſopraſum, alii *Carbunculum*,
gum tamen Onkelos *Smaragd*
reddunt. Nam ſub *nigricante luc*
colore auri à viridi colore tenuitur
to eſt Chryſopraſus: Carbunculus
tem ſcintillantis aut fulgurantis ſp
doris: Smaragdus autem totus vir
eſt coloris, & ita lucet, & ſplen
rem ſuum egregiè retinet. De c
videndus *Danaus tract.* 3. *c XXXI*
de gemmis pag. 95. & *Gobelchove*
commentari. in *Baccium lib* 2. *c*
& Ruæus l 2. *c* 4. Quem & ipſi
generat *India*, perinde ut *Æthiop*
Ægyptus, *Cyprus*, *Scythia*, *& Bactr*
Nam, ut annotavit *Epiphanius* op
ſculo de *XII gemmis* in *veſte Aaro*
in *Phiſone* h. e. *Indo flumine*, &
Gange naſci non ~~ā~~*tum Carbunculū*
& Smaragdum. Perſis & *Indis Pach*
Arabibus Zamaruth dicitur.

§

9. (VI) *TOPASIUM.* Eb. פִּטְדָה
tioſiſſimam gemmam. Multa de *To-
ſii* prima inventione & denomi-
tione habet *Plinius l. XXXVII.*
. memoratq; de *Callaï*, eam naſci
ſt *averſa India* apud incolas *Cau-
ſi montis*, item de *Praſio, Chryſopra-*
, *aliusq; Topaſii ſpeciebus* ſcribit,
*DIAM & has generare & Nilion
gore hebeti & brevi, & cum intueare
laci, colore autẽ fumido, & aliquando
lleo.* Quod autem *Plinius* ait *Topa-
um in Arabiæ inſula, quæ Chitis vo-
ur, & à Troglodytis prædonibus oc-
pata fuerit, cùm herbas radicesq;
oderent*, erutum eſſe, *id Epiphanius
XII gemmis c 2.* etiam *Indiæ tri-
it, Topazium*, inquiens, *in Topazia
diæ urbe* inventum à lapicidis in
rde alterius lapidis. Vertitur
mmuniter τοπάζιον, ſeu τόπαζον,
iod quaſi τόπαδον dicitur, in-
rſis ſcil, & *trãſpoſitis Ebræis literis.*

Gloſ-

Gloſſa interlinearis *Topazium* q
Topedion i. e. omnium colorum
citur: Quæ etymologia non a
nota eſt. Dicunt enim τοπάζειν
gua Troglodytica eſſe *quærere*, c
Juba Rex Mauritaniæ in *dicta M*
Rubri inſula Arabiæ felici vicina, t
invenerit. Confer *Baccium de N*
gemm. c. 4. Sunt qui *Topaziū* v
Chryſolampum Plinij, in Æthiopia
ſcentem, pallidi coloris, die & nocte ig
Alij *Chryſopterim* appellant ab h
ba Filice, eò quod aurei coloris
transfuſa inſuper blanda quad
viriditate ad glaucum acceder
Conf. *Franc. Ruæus de gemmis l. 2.*

§. 10. (VII) תַּרְשִׁישׁ *BERYLLI*
Thalaſſium ſeu marinum, *Ex. XXV*
20. *Chryſolithum* vocat AbenE
Lutherus autē Türckis. Ejusm
Beryllos India mittit, teſte *Plin*
XXXII. c. 5. Berylli in India origine
habentes, raro alibi reperti, fulgor

p

batiſſimū habent. Probatiſſimi ſunt ijs, qui viriditatem puri maris itantur. Proximi, qui vocantur *ryſoberylli* & ſunt paulo pallidio- ;,ſed in aureum colorem exeunte gore. Conf. *Solin. C. LX.* Hinc *olomæus de Taprobane* ſcribit, *me- la beryllum & hyacinthum habere.* *orius* addit, *gemmas incredibili ltitudine ſingulari colore atq; fulgo-* Arabs quoq; Geographus, ſuper *ntem* (Aiſp Pico d'Adam) & circa ſum reperiũtur omnês *hyacinthi* ecies. Item in fluminibus repe- ur *optimus Beryllus & maximus.* em etiam *Vartomannus & Haitho rmenus* habent. Huc ſpectat, quod *Garcias ab Horto l.* 1. *Arom Exot.* 47. habet: *Plurimus Beryllus eſt Cambaya, Martaram, & Pegu, & ilan.*

§. 11. (VIII.) *JASPIDEM*, qui br. dicitur יָשְׁפֵה *Ex. XXVIII*, 4c.

quem Jonathan vocavit *Panth*
num lapidẽ à maculis Panthera ſi
bus,de quo ita *Plinius l. XXXVII.*
Viret, & ſæpe tranſlucet Jaſpis, eti
victa à multis, antiquitatis tamen
riã retinens Plurimi ferunt eam ge
Smarag le ſimilem INDI. Et v.
Jaſpide formatum, cujus ambitu
palmos decem patebat, miraculi
habitum Deoq; dicatũ,velut quippi.
ineſtimabile fuiſſe in Silicia in M
Regalis tẽplo ad baptiſmales aquas
vandas,ex *Leandro* refert *Sim. M.*
Coll XVIII. Hancq; gemmam
ait,ex quo *vaſa Murrhina* fiant,
Porcellanas vocant,adeò virentia
ex Smaragdo conflata videant
cujusmodi vas venale datum
eſſe,ait *Garcias de Gemm. c. 52, duce.*
pardaons ſive aureis Hiſpanicis,cuj
ſi ex Smaragdo conflatum fuiſſ
milleſimam partem eo pretio
nanciſci potuiſſet.

S.

12. (IX.) *SAPPHIRUM*, qui
סַ ſcribitur, eſtq; ex ℞. סָפַר *nu-*
evit, recenſuit, quod præ cæteris
uam *pretioſior & nobilior nume-*
r, & eligatur, Cant: V, 15. סַפִּירִים,
ספר *a numero* dicitur, propter
s ſtellulas, quæ in ea micant.
on. סַפִּיר vertit *pulchrum*, ex
quod per *Metaphorã ſignificat*
er fuit, quia *quæ rotunda ſunt, ele-*
etiam formã habent, cognatis
s ש & ס inter ſe permutatis.
Franciſcus Ruëus lib. 2. de Gẽmis
ita deſcribit: *Sapphiri cæleſti*
conſpicui ſunt. Earum, quæ apud
s reperiuntur, ſupremã ſibi ma-
m vendicarunt, quæ ſereniſſimi
q; cæli colorem efferentes, cæruleæ
iuntur, & ceu transfuſas nubecu-
mixta etiamnum levi quadam
ra) repræſentant, ut videlicet ſul-
primum accenſi colorẽ refe-
aureis inſuper punctis collaceant

Ff 2 *ſcin-*

ſcintillentq́, ita tamen, ut viſus a
materiei craſſitie retundant, at
motarū rerum imaginem ſpeculi
minimè reddant. Sunt itaq́ hæ
Sapphiri. Gr ζάπφειρ☉ de
colore variant, *alii rubrū, alii*
faciunt, apud *Ruæum l 2. de Ge*
Marbodæus in Britanniâ *Ar*
Epiſcopus, lib. de Gemmis te
Sapphirum etiam *Syrtitem* ap
tum eſſe his verſibus:

Sapphiri ſpecies digitis aptiſſi
gum.
Egregiū fulgēs, puroq́ ſimilli
Hic quoq́ Syrtites lapis à pler
catur
Quod circa Syrtes Lybicis per
Fluctibus expulſis fervente ſ
peritur.

Conf. *Gobelchoverum in Bacc.*
Sapphiri duo genera exhibet I
unum obſcurius, alterum ſplend
micantius. Utrumq; autem

nitur *in Calechut*, *Cananor*, &
s regni Biſnagua locis; *præſtan-*
s ex ZEILAN adferuntur, *non*
laudatiſſimi ex Pegu, inquit *Gar-*
le Gemmis. c. 50.

13. (X) *LYNCURIUM* לֶשֶׁם
atus & Joſephus appellant *Li-*
um, Plinius l. XXXVII. c. 4. *Lin-*
um, dicitq; eſſe *gemmā ex Lyncis*
a concretum, eſſeq; coloris illius, qui
igneis ſuccinis. Veteres aliqui
um vocabant, à ſimilitudine ele-
; Non tamen ipſum *ſuccinum*
lectrū eſt, ſed *gemma magni precii*,
ris ſuccinei. Fagius in Exodum
t, Judæos communiter expo-
e *Turcoïs*, quæ gemma apud nos
a eſt. *Tremellius & Junius Cyanum*
terunt, gr. κύανα *gemma ex*
phirorum genere, & cærulei coloris.
Succino & Lyncurio c. l. Plinius
uit, *in INDIA inveniri certum*

§ 14. (XI.) *ACHATEM*,q
Ebræi שְׁבוֹ & *Targ. Hieroſol. B*
lin, & Plinius *Sideriten* appell
Hæc quidem primum reperta
citur in *Sicilia* juxta flumẽ *Ach*
ſed poſtea plurimis locis. *Nam*
INDIA inventa contra eadẽ (mo
ſcorpionum & araneorum) *po*
& aliis magnis miraculis. Reddunt
ſpecies fluminum, nemorum, & jume
rum, etiam eſſeda & ſtaticula & eq
ornamenta. Plin. *l. XXXVII. c.*
quibus gemina *Solinus* habet
mor. cap. XII Dat INDIA redden
nunc nemorum, nunc animalium fa
quem vidiſſe oculis favet, quomodo
intra os receptus ſedat ſitim. Sunt &
uſti redolent myrrhæ odorem. Ach
ſanguineis maculis rubeſcit. Sed
maxime probantur vitreã habent p
ſpicuitatem, ut Cyprius. Nam qui ſ
facie Cerea abundantes, trivialiter
gliguntur. Conf. *Ruæus. l* 2. *c.* 16
B.

*ius, c.*10. Tradit Solinus, annu-
Regis Pyrrhi, qui contra Romanos
geſſit, ideò nobiliſſimæ famæ eſſe,
d gemma *ejus fuerit Achates, in*
novem Muſæ cum ſuis inſignibus ſin-
,& Apollo tenens Citharam vide-
ur, non *impreſſis figuris, ſed inge-*
. Similes alias ingenitas Achati
nas ex Leandro M. & Fulgoſo
tat *Majolus colloq. XVIII. p. m.*

15. (XII) *AMETHYSTUM* Ebr.
אַחְלָמָה dicunt. *Principatum Ame-*
ſi INDIÆ tenent, inquit *Plinius*
XXVII. c. 9. & mox iterum ait:
DICI abſolutum purpuræ felicis co-
m habent. Obſervat *Fagius*, dici
חָלוֹם *ſomnium*, eò quod *is, qui*
c gemmam geſtat, ſemper ſomnia
at. Targ. Onkelos & Jonathan
עין *En Eghel* i e μοχόφθαλ-
ſeu *oculus vituli*, quem repræ-
tare videtur, *Baccius. l.* 2. *c.* 11.

& *Ruæus eodem cap.* plura
bent.

§ 16. (XIII) *CRYSTALLOS.*
gignit *INDIA* apud *Plin.l.XXX*
c. 5. Indi mire gaudent longitudin
rũ (cryſtallorum) *ſoloſq; gemma*
eſſe prædicant, qui carere auro mal
ob id perforatos elephantorum ſetis
gant & *c. 9. Translucida cryſtall*
laudatiſſima eſt in Indis, apud quos
genon vocatur. Quibus accenſ
da etiam eſt *Aſteria incluſam luce*
pupillæ modo quodam continens
transfundens cum inclinatione, i
ambulantem ex alio atq; alio loco
dens, eademq; contraria Soli reger
candicantes radios, unde nom
invenit, difficilis ad cælandu
INDICÆ præfertur in Armenia
ta. Similiter candida eſt, q
vocatur *Aſtrios*, cryſtallo propi
quans in *INDIA* naſcens, &

bi demiror *D. Garciam* ab Horto
1. *Arom. Indic. c.* 47. ſcribentem;
Nullo ex prædictis (Malaca, Becan,
iſnager) *loco Cryſtallus invenitur, nec*
r univerſam INDIAM. Inveniri
tmen Beryllum Cryſtallo ſimi-
m ſtatim ſequenti lineola con-
edit.

§ 17. (XIV) *OPALOS,* quorum
ſumma caritas & ſuavitas eſt, ubi
iterum de ſuo nobis largiatur
linius l. XXXVII. c.6. India ſola
horum eſt Mater. Atq; ideò eis
retioſiſſimam gloriam *compoſito-*
s gemmarum & maxime inenarra-
ilem difficultatem dederunt.
ſt enim in iis *tenuior carbunculi*
nis, & Amethyſti fulgens purpu-
, eſt Smaragdi virens mare,
cuncta pariter incredibili mixtu-
lucentia. Hinc *Nonius* Senator
om. cum proſcriptus *ab Antonio*

ob Opalum fugeret, ex omnibus ſu
bonis unum annulum abſtulit, q
certum eſt *ſeſtertiis viginti milli*
æſtimatum Plin. c.l. Ad *Opal*
etiam *Cardani Pſeudoopalus*, qu
l 7. de *ſubtilit.* ſic vocat, referend
eſt, quem *INDI oculum catti* voca
invenitur *in Zeilan, Pegu, & region*
Bramaa. Cujus ea virtus eſt, *ut lin*
pannus ita compreſſus, ut ipſius gem
meditulliũ ſive oculum tangat, nullo ig
uri poſſit, ut ex ſuo experimen
refert *Garcias c. 54.*

§. 18. (XV) *HYACINTHUM* (
ὑάκινθον, & (XVI) *CHRYSOL*
THUM, quos & ipſos *India* hab
Hyacinthos, inquit Plin *l. XXXII. c*
& *Chryſolithos Æthiopia mittit, au*
colore translucentes. Præferuntur
INDICÆ, & ſi variæ non ſint, Bactr
ana. Cujus ſpecies ibidem per
quitur. Fiunt & *leucochryſi* inte
veniente candidi vena. Sunt in h

gen-

:nere *capniæ*. Sunt & vitreis ſimi-
; veluti croco refulgentes, vitreæ
:rò, ut viſu diſcerni non poſſint.
codē genere ſunt *Melichryſi, velu-
ver aurum ſincero melle translucente,
as INDIA mittit quanquā ad injuri-
s fragiles*. Eadem & *Xyſtion* parit,
ebejam ibi gemmā. Conf *Ruæus
1. c. 7. Hyacinthus* pariter *& Gra-
tus naſcūtur in Calecut, & Cananor:
ranati etiam toto regno Cambaya &
elaguinte*, inquit D. *Garcias ab Horto*
: Gemmis. c. 51.

§. 19. (XVI) *UNIONES & MAR-
ARITAS*. De Inſula *Taprobane So-
nus* inquit: *Margaritis ſcatet &
mmis*, de eadem Plini⁹: *Megaſthe-
s ſcribit, auri & margaritarū gran-
ium eſſe fertiliorem, quam Indos Ar-
anus pellucidos lapides* in eâ po-
it. Idem ſcribunt *Mercator, Oſori-
s, Vartomannus, Haitho Armenus*.

Recte *Evax Rex Arabum*, ſive n
vis *Marbodæus*. c. 61. *Inſignes b*
cas prædam maris India gignit. Plin
l. IX. c. 35. Principium culme
omnium rerum pretii margaritæ
nent. INDICUS maxime hos mi
Oceanus. Idem *l.* 35. proœ. *Turb*
gemmarum potamus, & Smarag
teximus calices, ac temulentiæ cauſ
tenere Indiam juvat, & aurum j
acceſſio eſt. Et de incolis *Taprob*
iterum *Solinus c. LXI. Miran*
aurum & ad gratiam poculoru
omnium gemmarum adhibent ap
ratum. Secant marmora teſtudine
varietate, margaritas legunt plu
mas maximasq;. Conchæ ſunt in q
bus hoc lapidum genus reperitur, q
plura de uſu margaritarum ap
Romanos recepto, & aliqua ἀπ
de conceptione concharum c
non aquatili ibidem poſſunt le

S

ic *Marcus Polus Ven. l. 3. ſui Itiner.* 23. *de Regno Malabar.* Im Reich Bar find man Perlen mit Hauffen i einem Meerbuſen da man leicht-ch Grund hat / fiſcht man die Per-n &c. & *Joh.* Hugens von Lindſchotten *Nav. Indica. anno* 579. f. m. 51. *D. Garcias ab Orto Hiſt. Arom. l. 1. c.* 57.

§. 20. XVII. Etiam iſtas *gem-mas, quas in tranſitu ex obviis inter-mediis inſulis habere poterant*, colle-giſſe nautas *Ophiranos*, omninò perſuadeor. Quales ſunt *Coralli-um*, *Andromade Arabiæ*, *Iris in aliqua Maris Rubri inſula effoſſa*, *Galactite & Ægyptilla quæ eſt nigra radice* & cærulea facie, *Zeros* in Per-ſide nata, *Aſpilates* in Arabia inven-ta, *Alizoës* in India & *Perſide* argen-to argenteo nitore fulgens, *Amphitane*

quæ

quæ alio nomine apellãtur *Chry*
colla in Indiæ parte, ubi formi
aurum eruere perhibẽtur,invent
auro ſimilis, quadrata figura, q
& ferrum &aurum trahere dicitu
Corallis minio ſimilis Indiæ & Sy
nes fætus,*Chelonia* oculus eſt Indi
teſtudinis,*Gaſidane* Perſica,*Xanth*
è fulvo candicans, *Henui* ab Ind
vocata,*Jovis gemma* in attritu ſud
rem purpureum emittẽs,*Jon* apu
Indos violacea, *Lesbias* Indica, *M*
trax à Perſis & Rubri Maris mõti
accepta,*Morion* Indica aliàs *Pramn*
on dicta, nigerrimo colore transl
cẽs,*Nympharena* Perſica, *Obſidian*
Indica,*Selenites* Arabica,*Telicardi*
Perſica,*Zoroniſios* in fluvio Indo n
ſcens, quæ dicitur *Magorũ gemm*
Callaïca Indica, *Aſtrion chryſtal*
propinquo, in cujus centro ſtell
lucet lunæ plenæ fulgore;& forta
ſis longe plures, quarum nomin
ob

ſcuriora, pretia autem cariora
at.

§.21 Ita, ut *XVIII.* ne *Magnetem*
idem *Indicum* hîc excluſum veli-
us, utpote, *quem India quoq; mittit,*
ut *Marbodæus* *c.*43. canit:

Magnetes lapidis eſt inventus apud
Treglodytas
Quem lapidum genitrix nihilomi-
nus INDIA mittit.

uod uti parili probabilitate de
agnete aſſeri poteſt, atq; de alijs
ſeritur ſive gemmis ſive lapidi-
is; Ita *Joh. de Pineda* mihi magnum
rorem Geographicum erraviſſe
detur, quod *Magnetis* nomen ab
idico armentario, ejus in India inven-
re in Ida monte, clavis crepidarum
baculi cuſpide hærentibus in areâ
agnetica, dũ armenta paſceret, dedu-
it, & illud ex *Nicandro & Plinio*
robare ſatagit. Nam *Ida nõ eſt mons*
ndiæ ſed Aſiæ minoris ad Troadam,
con-

conſenſu *Strabonis*, *Macrobii*, *
tarchi, *Ptolomæi*, *Diodori* & om
um veterum & recentiorum G
graphorum. Quomodo igi
Magnetes iſte in Ida monte in Indi
magnetem lapidem inveniſſe potu
Ita etiam aliquando bonus d
mitat Homerus. Forſitan non
injucundum, aut ab hac re al
num eſt, audire, & legere quæ
Sperling. in Inſt. Phyſ. l. 6. q. 2.
fortuita *Magnetis inventione* h
bet: *Foſſores quidam, poſtqua*
labore definito fuêre perfuncti cum
& malleos in cuniculi ſolo depoſi
runt, & abierunt. Poſtero die ad
borem redeuntes, inſtrumenta illa i
cuniculi ſolo non invenerunt, ſed è
periore alterius lateris parte ea pe
debant. Operarii rerum harum
ignari id indicarunt Dominis, qui po
inquiſitiones venam ibi invenêre m
gneti

etis. Poſt foſſores novitate rei allecti
nus ita inſtrumenta de Magnete ſu-
nderunt.

§. 22. Tantus ſcil. *Gemmarum*
Unionum theſaurus in communi
a appellatione *pretioſi Lapidis*
braa reſidere videtur, tantusq;
fluxus ex India Hieroſolymas delatus
on improbabiliter creditur. Cum
uibus ſi conferantur *donaria Re-*
ine Sabaæ, & aliorum Satraparum
rræ, mirum non eſt decantatiſſi-
nas eſſe Salomonis divitias &
ajores omnium aliorum Regum
opiis.

SE-

SECTIO IV.

De
LIGNIS ALMUGIM.

Summaria.

§.1. *Ligna Algumim & Almugim*
§.2. *An dicãtur nomine appellativ*
§.3. *An eadẽ cum Alguminis Liban*
§.4. *Judaicum nõ Indicũ nomen eſ*
§.5. *An ligna Braſiliana?*
§.6. *Aũ junci Indici?*
§.7. *An Corallina ſ. Curalia?*
§.8. *An ligna Thyina?*
§.9. *Pineda turpiter vulg. defendit*
§.10. *An Cedrina?*
§.11. *An Sandala?*
§.12. *An generaliter omne lignum pretioſum?*
§.13. *An EBENUS?*

§.14

§. 14. *An Ebenus in ſolâ India? Ebenus Meroëtica, corrigitur Plin.*
§. 15. *Ebeni firmitas & uſus architect.*
§. 16. *Coloris jucunditas naturalis.*
§. 17. *Pretioſitas.*
§. 18. *Odoris ſuavitas.*
§. 19. *In quos uſus Ebenus adhibita à Salom.*
§. 20. *Bdellium arbor?*
§. 21. *Bdellij color an albus? odor adusti aut fricti an δυσώδης? Ceſaglio, & Ceſilio.*

Ἔκθεσις.

§. 1.

VIdimus *Mineralia*: Videbimus porco *LIGNA* quæ nõ minori ſollicitudine *à Sp. S.* conſignata *mercibus Salomoneis annumerantur.* Iſta *ligna in* Ebræo duplex nomen ferunt. Nã 1 *Reg. X*, 10. & 11. vocantur עֲצֵי אַלְמֻגִּים ſed 2. *Paral.* IX, 10. & 11.

&c 11. appellãtur אַרְגּוּמִּים transpo
ſitis ſcil. ſyllabis גּוּם & מוּג. E
quia prorſus *ignota Judæis tempor*
Salomonis fuerunt, & ne nunc qui
dem eorum natura vel Rabbinis ve
noſtris Phyſicis pateſcit, ideo va
ria varii de iſtis ſcripſerunt.

§. 2. *Joh. Avenarius* in ſuo *Diction*
putat eſſe nomen *appellativum* com
poſitum ex אַל particula negativ
& ex R. מוּג *diſſolutus eſt*, quia in
digitentur *talia ligna*, quæ non *faci*
lè diſſolvantur aut computreant, *cum*
humiditates reſpuant, *ex quibus diſſo*
lutio aut corruptio oriatur. Sed han
expoſitionem non videtur pat
ſtatus conſtructus nominis עֲצֵי
cum potius eſſe deberet abſolu
tum עֵצִים quam conſtructum
Autumo igitur אַלְמוּגִּים &
אַלְגּוּמִּים nomina eſſe *propria arbo*
rum Indicarũ, quarum & *pretioſitas* &
nobilitas ignota hodieq; eſt. Interim
nor

non facile negaverim, Ligna hæc *Almugim & Algumim* eſſe imputribilia, eòq; denominatione iſtac reſpici. Nam non tãtum ideò quod rara, ſed etiam quia durabilia erant, commendantur.

§ 3. Cum autem hæc ligna אַלְמֻגִּים ita *rara* in libris Regũ & Chronicorũ deprædicẽtur, ut eorũ *ſimilia Hieroſolymis nec ante nec poſtea viſa ſint*, oportet utiq; alia fuiſſe ab אַלְגּוּמִים in *Libano* cæſis, quorũ fit mentio 2. *Paral. II*, 8. Nam iſti *Algumim Libani prius ex Libano in portum Joppenſem, & ex eo Hieroſolymas deportati fuerunt* & poſtmodum quoq; facili negotio & minoribus ſumptibus in Libano ſuccidi & eò deportari potuerunt. *Alia*, inquam, fuiſſe *oportet INDICA* ex Ophir & *alia TYRIA* iſta, ex *Libano* allata. Interim inter utraq; aliquam in *colore, ſoliditate, firmitate, & durabilitate*

affi-

affinitatem & ſimilitudinem interceſ-ſe, autumo cum *Joh. de Pineda* e dicendum, cujus hic verba ſubjic re non detrecto: *Ego*, inquit, *ita differre cenſeo, ut alterum nomen Algu mim propriè ſignificet illa ligna cer generis, quæ erant in Libano; at alter nomen (Algumim in lib. Paral. aut Al mugim in lib. Regum poſitū) formatum fuerit denuo ex tranſpoſitione literari earundem, Ut ſicut literis, ita & ſono & pronunciatione ſimillimū eſſet poſterius priori, ut ſignificaret appoſite & congru-enter, ea ligna, quæ peregrè afferebãtur ex* Ophir, *quanquã eſſent peregrina & ſui generis, tamen ſimillima eſſent illis, quæ in Libano reperiebantur, ſed non omnino ejusdem generis. Quæ profectò præſtãtia & prærogativa linguæ ſanctæ in multis aliis vocibus reperitur, ut cū tantū differant tranſpoſitione literarū, at ſimiles omnino ſignificationes habeãt, quãvis non unam & eandem.* Sic אָבַר

peri-

rire & ראב *dolere id qu d interitui roximũ*, ארב mœrorem ipſum ſiificat. *Ergo* (ſubdit) *cũ oportuiſſet vis lignis novum nomen imponere,ex opinquo,& ex re ſimili ſapienter muati ſunt.* Quo videntur verba *Joſei l. VIII. Antiquit.eſſe referenda*: *fferebãtur Regi ligna pinea, ſed nemo bet cogitare, quod fuerint talia, quæ ne pinea ligna vocẽtur, ſed erant ſandiora & fulgentiora.*

§. 4. Et cum mihi extra dubitaonis aleam poſitum ſit, iſtam μαθεσίαν horum lignorum non e *Indicam, ſed Judaicam, fortaſſis à utis aut rectius ab ipſo Salomone Inis lignis propter ſimilitudinem cum guminis Libani* inditam, ideoq; ud nomen ligna iſta in *India* habunt, quod ex nominatis & ceratis *Indiarum* arboribus erit ſumendum.

§. 5.

§. 5. Nam quod quidam cum
Dav. Kimchi Cōplutenſ. & operis R
autoribꝰ putāt, iſta *ligna eſſe Braſilia*
in eo maxime errāt. Quamvis er
in Braſilia ligna pretioſa ſint,
tamē Indica non ſunt. Namq; *lo*
prorſus eſt alienus. Braſilia tunc no
inventa: Nec navigatum in Braſili
ſed in Indiam eſt.

§. 6. Similiter iſti, qui cum *M*
venda l. 3. de Antichriſto c 22.
Algumim magnos Indorum juncos
arundines candidiores intelligu
excerrant. Præterquam enim, qu
nomen צץ *de juncorum petiolis*
ramuſculis arundineis vix inven
mus uſurpatum, etiam ejusm
juncoſa materia ad contignationes
ambulatoriorum, aut ad inſtrument
Muſica ex iis exſculpenda, pror
ineptæ ſunt.

§. 7. Pariter iſti hallucinant
qui cū *Chaldæo Paraphraſte Pagn*

Pon

nario, Aria Montano, & Thoma-
io l. XX. de ſignis Eccleſiæ c 3. p.m.
ligna *Curalia ſeu Corallina* in-
igunt; *Corallina,* inquam, quæ
illo, quoad colorē & duritiem ſimilli-
ſunt, ideoq; propter ſimilitudinē ita
ntur. Utut enim in *Braſilia* hæc
nagna copia naſcantur, neq; mi-
in *India in magno pretio ſint*, ta-
n ex *Plinij l. XXXII. c. 2.* colligo,
d iſta *Curalia Indis non ſint inqui-*
ſed aliunde importentur. Ita enim
nius loquitur: *Quantū apud nos*
cis Margaritis pretium eſt, tantum
d Indos in curalio. Namq; iſta per-
ſione gentium conſtant. Imo verò
allia tam ignota Ebræis, aut re-
ta à Salomonis aula eſſe non po-
nt, ut nunquam ante eis viſa,
poſtmodum allata fuerint, cum
icino Mari Rubro ubertim proger-
nt, in mediterraneo quoq; mari &
ſico ſinu, uti idē *Plinius* c. I inquit.

Gignitur quidem & in Rubro Mari
nigrius, item in Perſico, vocatur Ja
laudatiſſimum in Gallico ſinu circa
chadas Inſulas, & in Siculo circa Hel
ac Drepanum. Naſcitur & apud C
viſcas, & ante Neapolin Campaniæ,
ximeq; rubẽs, ſed molle, & ideo viliſſ
Erythris. Forma eſt ei fruticis, & c
viridis. Baccæ ejus candidæ ſub aq
ac molles: exemptæ confeſtim durant
& rubeſcunt quaſi corna, ſativa ſpec
atq; magnitudine. Et poſt pav
Baccarum ejus autoritas non minus
dæorum viris quoq; pretioſa eſt, quã
fœminis noſtris Uniones Indici. Ad
quod *ligna corallina prorſus inepta*
ædificando & præſertim efficiendis ej
modi laquearibus ad domum Domi
Prorſus dubius ſum, an huc refe
poſſim aut debeam *Caroli Cluſij*
trebatis Coralloïdem arbuſculam M
rinam, quam apud *Chriſtianũ Porr*
tũ viderat, aut eam, quam ab *Heri*

H

ɔjero Bergẽſi Medico è NorWegia ac-
perat *Petrɔ PaWius Med & Prof. in*
ad, Lugd. Batava: Ejꝰ icona videſis
Cluſii Exoticorũ l. VI. c. 1. f. 119.
§. 8. Vulgatus *Interpres*, *Hiero-*
nus, *Toſtatus*, Sanctius, & commu-
fere omnium Interpretum Põ-
ciorum turba, quibus vulgata eſt
thentica, *Tremelliusquoq́, & Junius*
Vocabulum Hebræũ verterunt
ligna *Thina ſeu Thyina*, de quibus
gloſſatur Abulenſis: In *Inſula*
ɔir ſunt ligna Thina (debebat ſcri-
Thyina vel *Thyïa*. Gr. θύϊνα vel
) *& ſunt pretioſiſſima & alba, quæ*
tantæ ſint ſoliditatis, poſtquam fue-
levigata, perfectè imagines reddũt,
aciant in ſe apparere objectarum
m effigies, ſicut in ſpeculis. Et ob hoc
iſta ligna pretioſiſſima inter omnia
a. Certè negandum non eſt
ioſiſſima ligna Thyina eſſe, & ædifi-
ɪsiẽplis ac domibus maximè idonea;

id enim non ſolum ex *Theophr.*
l. 3. Hiſt. Plant. c. 15. & l. 1. c. 5.
etiam ex *Apocalypſi Johannitica*
XVIII. 12. cõſtat. Sed & *Theophra*
l. 1. c. 5. & *Plin. l. XIII. c* 16. nat
ei ſolum *Cyrenaïcã, non Indiam* a
gnãt. Verba Theophraſti hæc ſu
τὸ δὲ θύον, οἱ δὲ θύαν καλοῦσι, π
ἄμμωνί τε γίνεται, καὶ ἐν τῇ κυρηνα
τὴν μὲν μορφὴν ὅμοιον κυπαρίττῳ
τοῖς κλάδοις, καὶ τοῖς φύλλοις,
τῷ στελέχει, καὶ τῷ καρπῷ. μᾶλλον
ὥσπερ κυπάρισσον ἀγρίαν. πολὺ
καὶ ὅπου νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ
διαμνημονεύουσιν, ὀροφάς τινας
ἀρχαίων οὔσας. ἄσαπες γὰρ τὸ ξύλ
ὅλως. οὐλότατον δὲ τὴν ῥίζαν ἐστὶ,
ἐκ ταύτης τὰ σπουδαιότατα ποιεῖτ
τῶν ἔργων. Quò Plinius reſpicie
c. l. ſic inquit: *Theophraſtus, qui pr*
mus à Magni Alexandri ætate ſcrib

q

æ circa urbis Romæ quadringenteſi-
im quadrageſimũ geſta ſint annum;
ignum jam huic arbori honorem tri-
it, memoratas ex ea referens templo-
n contignationes, quãdamq́; immor-
itatem materiæ in tectis contra vitia
nia incorruptæ. Radice nihil criſpius,
aliunde pretioſiora opera. Præcipuã
n eſſe arborem circa Ammonis delu-
im, naſci & in interiore Cyrenaicæ
te, addit. *De menſis tamen tacuit*
neophraſtus) *& aliàs nullius ante*
eronianam vetuſtior memoria eſt, ex
novitiæ apparent. Theophraſtus
oq; *l. 3. H. c. 15.* περὶ ἀρίστης ὕλης
ἰς τὴν τεκτονικὴν χρείαν, *amplitu-*
em Thyæ architectonicam declarat.
l, ut dixi, ligna *Almugim* nõ in *Pen-*
olitana Africæ regione, ſed in IN-
A quærenda ſunt.

§. 9. Non poſſum ſatis admirari
e poſterũ Jeſuitæ *Pinedæ* ſtudium
defendẽdo & excuſando Vulgato

Interprete, *In quo,* inquit *L IV.*
R.Sal.c.XIV. f.m. 219. quanta *vulg*
interpretis & quã non vulgaris int
pretandi ſapientia & facultas, quam
Ecclesiæ utilitatem & eruditionem
quiſita? quã cæteris aliorum ſive int
pretationibus ſive corruptionibus lo
cordatior, utilior, ſucculentior! Atq
Pineda, ea verè vulgaris interpre
di ſapientia eſt, *arborẽ Africa not*
pro ignota Indiæ ponere. Nunqu
majorem Eccleſia utilitatẽ capi
quod vulgatus vertit *Ligna Thyi*
quam ſi Juniperum aut Cedrum Syr
aut ficum Indicã poſuiſſet? Præter m
ritũ tãtum laudis vulgatæ deferti
Quod enim affert, *Interpretẽ nomi*
lignorũ Thyinorum (quo in rem pr
ſentem nihil oportunius) *ſignifica*
voluiſſe non certã aliquam ſpeciẽ Th
arboris, ſed indefinitè materiam odor
tam, pretioſam, imputribilem, ad rẽ a
ficatoriam oportuniſſimam, atq; a

rem ſacram tēplorum religioſam &
uiſitam ; nihil eum juvat. Nam
generali notione voluiſſet arbo-
n odoratam & imputribilē nota-
cur non dixit, *pretioſa ligna?* aliud
tem ξύλον θύϊον, & aliud ξύλον
μιώταϛον eſſe, ex *Apoc XVIII,* 12.
tet. Aut ſi *certam arboris ſpeciem*
preſſam noluit, cur expreſſit? aut cur
niperum, cur Cupreſſum, cur E-
num, cur Buxum, cur Taxum, cur
trum non poſuit? inprimis cum
dice *Plinio l. XIII. c.* 15. *Ruellio de*
tura Stirpium l. 1. *c.* 68 *& Salmaſio*
ercit. Plinianis f. 950. *Thyïa aut*
yïon ab aliquibus pro Citro, ſpecie
iqua Cedri habeatur? Nec video,
r tātopere Pineda pro Vindicijs
lgatæ pugnet, cum *Amaracus,*
ugubrinus, Joh. Iſaacus, Cajetanus,
ic. Faber Stapulenſis, Laur. Valla,
ugninus, Bruno Amerbachius, Arias
I, Iſid. Clarius, Eraſm⁹, Lucas Brugēſis

aliiq; mendoſitatem, & in variis
cis à fontibus diſcrepantem c
ruptionē jamdudum agnoverin

§. 10. *Joſephus l VIII. Antiq*
Nicol. Lyran. Dionyſius, Joh. de Pin
l. IV. c. XIV. f. 218. D. putant ſub
nui *Cedrina ligna*, in quæ quoq;
omnia priora iſta requiſita cadu
Nam & *dura ſunt, & minimè putrea*
obnoxia, ideoq; *ædificiis apta & lon*
pretioſa in India. Vid. *Plin. l. XV*
c. XL. Sed ea *in Syria, Creta, Afr.*
feliciſſimè naſcuntur & laudatiſſin
eſt *Libani. Plin. lib. XVI. c.* 39. Præte
ea alia *ligna Algumim eſſe à lignis C*
drinis, apertè colligitur ex 2. Paral. II,
ubi Salomon ſibi cædi voluit *abi*
tes, & cedros & præterea etiam Alg
mim, quapropter aliam ſpeciē h
rum, & aliam illarum eſſe oporte

§. 11. Cum prioribus facier
Petrus Comeſtor, ligna hæc Algumi
cum pretioſiſſima Cedrorum ſpecie

qu

e Eſ. XLI,19. שִׁטָּה & *Ex.XXV,*
שִׁטִּים appellantur,commiſcet,
dit Abulenſis Ex. XXV. q. 6.
tim eſſe ligna *ſpinoſa valde & alta*
,duriſſima & penè imputribilia.
contra tamen *Lamb. Danæus in*
yſ. Chriſtiana & M. *Mart. Mylius*
Hort. Philoſ. hanc arborem non
Cedro,ſed pro Larice habent. Sed
Larices nec Schittim Syris & Ju-
ita ignota erant, uti de his *Indiciis*
is dicitur, quemadmodum ex
*n.l.XVI,c 39 Ex,XXV,*10.*c.XXVI,*
Deut.X, 3. videre eſt. Imo & *A-*
ezra cum R. Chaskuni circa mõtem
ai Schittim creſcere definiverunt.
§.12. *Thomas Bozius l. XX. de Sign.*
l. c.3 p 315 edicit,ſi *Navigatio in*
*bir ſit Aſiatica,*quod ligna Thyina
t loco *Sãdali,ligni rubri ac maxime*
*rati,*etiã lõge Africo ſinu diſtan-
,ſed Bozi⁹ præter iſtud ἔφα nullũ
ndamentum habet,imò in dubio

relinquit. Quocirca nos eidẽ qu
diffidimus. Fortaſſis *Sandalum B*
eſt *Sandalis iſta Plinii*, cujus memi
l. XIII. c. 4. his verbis: *Quarta au*
ritas (inter Palmas ſcil.) *eſt Sand*
dum, à ſimilitudine appellatarũ. Qu
ſi ita eſt, apertè impingit. Nam
Sandalides tantum Æthiopiæ, non In
provẽtus ſunt. Ita enim ſubdit ſtat
Plinius. Jam in Æthiopiæ fine qui
earum nec plures arbores tradunt,
raritate magis, quàm ſuavitate mi
biles. Interim, ut paululum *Bezi*
juvemus, *Sandalum Indicum* ſine d
bio intelligit. In *multis*, fatem
Indiæ locis provenit; nõ tamen in om
Nam quod *Antonius Muſa* cenſ
etiam in agro Calecutano provenire
in eo redarguitur à *Chriſtoph. à Co*
lib. Arom. c. 9. Utut *enim ſolitũ ſit pe*
Calecut celeberrimo olim emporio, ta
potius è Malaca eò allatum dicit. Hi
etiam in *Malaca* vocatur *Chandam*

Ar

abib' corrupto nomine *Sandal*, in
nara, *Decan & Guzarate* dicitur
ianda. Hinc eſt quod *D. Garcias*
Orto Medicus Pro-Regis Indici lib.
om. & Simplic. Medicam. l. c. 17.
ibat, *Tria eſſe Sandali genera.* 1.
brum, quod in India intra Gan-
m, videlicet in Tanaſarim, & ma-
imis quibusdam *Charamandel*
ſcatur, quo Indi adverſus febres
ãtur, & interdum ex eo ſua idola,
rumq; delubra fabricẽt: in eoq;
fferre à *Braſilio* ligno, quod *San-*
lũ hoc neq; dulce ſit, neq; inficiat;
æ notæ in Braſilio ſint. 2 *Album*,
3. *Pallidũ* quod utrumq; in India
tra Gangẽ, plurimũ verò in Inſula
imor, inveniatur, ad portum *Mena*
Matomea, item in *Verbali*, portu
væ, & in *Malavar* aliisq; Indiæ
cis. Sed inter eas ſpecies *Rubrum*
lius, *Candidũ copioſius*, ſed *Pallidum*
retioſius eſt. Nam inter innumeros

Sandali truncos vix quinquage
mus quisq́; pallidus eſt, ut id
ibidem docet. Verùm, quant
ex eodem Garcia colligitur, *Sana*
uſus in medicamentis, & *ſuffimen*
quàm in architectonicis potior e
Tanto minus per *Algumim* iſt
Sandala intelligi puto.

§. 13. Quæ omnia cum ſcrupul
ſius percurrerent, *certum lignoru*
genus noluerunt determinare, ſed
genere quodvis odoratum & pretioſu
lignum eo nomine intellexeru
Nebriſſenſis c.1. Quinquagena, Ribe
in Apoc. XVIII. Malvenda l 3. de
Antichr. c. 22. & Sanctius in 3. Reg.
idq́; ex Græco θύειν quod *odorem*
ſpirare ſignificat, unde *Thyina* dic
ſunt *ligna*. Sed his ex § 8 reſpon
ſum eſt, quod *Thyina ligna* ſint ſpe
cialia, *odorifica in Cyrenaïca ditione*
nata. Quæ utut per *Synecdochen*
ſpeciei poſſint alicubi pro *quovi*
odo

orifero ligno capi, tamen hic *non*
lignis thyinis ſed Alguminis agi-
us, quæ in textu ſacro nominan-
r. Imò alio nomine ξύλον θύϊνον
alio nomine ξύλον τιμιώτατον no-
inantur. *Apoc. XVIII,* 12 quorum
ud ſpeciale, hoc generale no-
en eſt.

§. 14. Quocirca malumus *cer-*
m aliquam arboris Indicæ ſpeciem
er *Algumim* indicari, cui omnia
a requiſita conveniant, *firmitas*
odorabilitas, & pretioſitas, & dura-
litas, & coloris ſuavitas. Eumq;
dicamus *EBENUM* eſſe. Non,
uod eam ſolam exportatam cre-
amus, ſed quòd ea aliis etiam al-
tis potiſſima & æſtimatiſſima fue-
t. Ideò enim putamus *Algumim*
plurali poni, non tantùm *quod*
ures Ebeni, ſed & quod aliæ quædam
bores cum Ebenis ſint ad Salomonem
anslatæ.

§. 15.

§. 15. *EBENI* autem magni
in India, eaq́ Sola, eſt proventus, ſi ſtat
dũ eſt *judicio Solini, Munſteri*, quor
ille *Memor. c. LX.* ut *Piper*, inquit, *ſo*
India, ita & HEBENUM ſola mitti
hic verò idẽ repetit in *Appẽd. p* 19
ut rectè *Virgilius*. 2. *Georg.* cecinerit
Diviſæ arboribus patriæ, ſola Indi
nigram (*bæis*
Fert Ebenũ; ſolis eſt thurea virga Sa
Herodotus quidem *eam etiã Æthiopi*
aſſignavit, teſte *Plinio l. XII. c.* 4
profeſſus *in tributi vicẽ Regibus Perſi*
dis è materie ejus centenas phalangas
tertio quoq; anno penſitaſſe Æthi-
opas, cũ auro & ebore. Ad id ſolen
cõmuniter viri docti, prævio *Servio*
reponere, *Virgilium nomen Indiæ ita*
extendere, ut & Æthiopiã cõplectatur
Sed ex alio *Plinij* loco manifeſtius
eſt, in *Æthiopia quoq́ naſci Ebenum*.
Ita enim *l. VI. c.* 30. inquit, in de-
ſcriptione *Æthiopiæ* ſpecialiter ſic

di-

ctæ. *Meridiano cardine ſylvæ Hebeno* *aximè virent.* & *lib. XII. c. 4.* com- *emorat, *Ebenum Neroni Principi* *Meroën usq; à Syene fine imperij per* *ngenta XCVI. M. p. ſſuum eſſe allatū,* uæ loca non ad *Indiam ſed Ægypti-* *am Æthiopiam* ſpectant. Hinc Lu- *nus eam *Meroëticam* i. e. *Æthiopi-* *m* vocat.

- - Ebenus quamvis Meroëtica vaſtos
Non operit poſtes. -- --

erperam à quibusdam legitur *Mareötica.* Nec enim in *Mareotide* *alude Ægypti, Alexdāriæ vicinâ, naſci-* *ur Ebenus, ſed in Meroë Æthiopiæ.* Hinc idem paulò poſt.

-- -- *nigris Meroë fœ.ūda colonis*
Læta comis ebeni. -- --

Quod miror, nō obſervatum eſſe à *Servio,* qui *Mareotida paludē Ægypti,* ut ab *Iſidoro,* qui *Mareotida paludem* *n India,* neſcio quā, ponit, *Mareotica,* in-

inquit, *palus eſt in India, unde Ebeni venit.* Imò *Meroïtica eſt* μεροϊτικ ἔβενος. Nam à μερόη eſt *gentile* Μερoΐτης, unde μεροϊτικός. Pro iſti itaq; dubijs ſolvendis *diſtinguendu* eſt, inter *Ebenum pretioſiorem*, qu *Indiæ ſolius* eſt, & *nitorem ac faciem Gagatis lapidis* refert, ut c. l. doce *Solinus. Gagates enim nigricantis colo ris, & gravis odoris eſt, ut eſt apud Pli. XXXVI.* c 19. *& viliorem,* quæ etian *in Æthiopiâ* invenitur, eſtq; *colori ſubflaveſcentis. Indicæ autem ebeni du ſunt genera, Rarum,* id quod melius *arboreum,* trunco enodi, materie nigri ſplendoris, ac vel ſine arte protinus jucundi. *Alterũ fruticoſum cytiſi modo,* & tota India diſperſum, inquit *Plin. l. XII. c.* 4. Quem locum integrum ut multa alia tranſcripſit ex Theophraſto, qui ita. τὸ μὲν εὔξυλον καὶ καλόν, τὸ δὲ φαῦλον.

σπά-

σπάνιον δὲ τὸ καλὸν, θάτερον δὲ πολὺ,
ν δὲ χρόνῳ ὁ θησαυριζομένη λαμβά-
ι τὴν εὔχρουν, ἀλλ᾽ εὐθὺς τῇ φύσει. ἔστι
τὸ δένδρον θαμνῶδες ὥσπερ ὁ κύτι-
σος. Quem locum, inquit *Salmaſius*
xerc. Plin. f. 103. *Plinius perturbatè &*
orſus cōtra mentem autoris reddidit.
am Theophraſtus in univerſum
:onūciavit de *omni Ebeno*, θαμνώδη
borem eſſe. *Plinius de altera tantum*
ecie ſequiori id dictū interpretatus eſt.
lterū genus Ebeni praſtātius εὔξυλον
e dicit Theophraſtus & καλόν. Plinius
ξυλον *accepit pro eo, quod eſſet arbo-*
um & enodi trunco. Si *hac ſola diſcre-*
one genera illa diſtinxit Autor: Ergo
ud ſequius genus, minimè arboreū cen-
ndū, ſed in fruticū cenſu reponēdum ut
αμνῶδες. *Hunc ſenſum ſpernit ac refu-*
t ordo verborū Theophraſti, & vocis
ξυλον *notio. In arborū natura & facie*
deſcri-

deſcribēdá τὸ ξύλον *ille ſemper pro qu*
litate materia & ligni ſolet ponere, n
pro craßitudine aut proceritate arb
ris. Arborem ipſam εὐαυξῆ, εὐμεγέ
τὸ μέγεθος μεγάλην *vel* μικρὰν
ſimilia. De *Ligno vel materie qua*
ſit, ſubjungit, ξύλον ἰσχυρὸν, στερε
πυκνὸν, μαλακὸν, κοῦφον & cæte
quæ *materiæ qualitatem deſigna*
Quum igitur Theophraſtus *optim*
illam Ebeni ſpeciē εὔξυλον appellavi
non *arboris proceritatem aut trun*
craſſitiem ſignificare voluit, ſed *lig*
bonitatem & præſtantiam. Utrum
Ebeni genus θαμνῶδες, *ſed alterū long*
præſtat ſoliditate materiei & bonitate
ac pulcritudine. τὸ μὲν εὔξυλον κ
καλὸν, τὸ δὲ φαῦλον. *Sola igitur pu*
critudine ac præſtantia ligni ſpecies ill
diſcrevit, non magnitudine arborea a
fruticea. In *Inſula Mauritij* ſ. *Dò Cer*
eſt *Ebenū* nigrore pici reſpōdens, &
tan

m læve atq; os dedolatiſſimum,
Navigatione Corn. Neck Ambſtelod.
196. De *pretioſiori iſta Ebeno* etiam
ud *Theophraſti* eſt accipiendum:
ιον ᾗ καὶ ἡ ἐβένη τῆς χώρας ταύτης.
ropria eſt Ebenus iſti regioni (de In-
a loquitur.)

§. 16. *Solida firma & durabilia ſunt*
BENI ligna & in uſum architectoni-
m commoda. Nam *Cariem vetuſta-*
mq; non ſentiunt cupreſſus, cedrus,
enus, lotus, buxum, taxus, Juniperus,
leaſter & Olea. Rimam fiſſuramq; non
pit ſponte Cedrus, cupreſſus, olea,
uxum maximè æternam putant, EBE-
UM & cupreſſum, cedrumq; claro de
nnibus materiis judicio in templo E-
heſiæ DIANÆ, utpote cum tota Aſia
ctruente quadringentis annis peractū
t, Convenit *tectū ejus eſſe ex Cedrinis*
abibus. De ipſo ſimulachro Deæ am-
igitur. Cætera ex EBENO eſſe tradūt,
nquit *Plin. l. XVI. c.* 40. *Pauſanias*
in

in Arcadicis materias enumerat,
quibus fieri vulgo ſolerent De
rum ſimulachra ab antiquis,
EBENUM primo loco recenſ
τοῖς δὲ ἀνθρώποις τὸ ἀρχαῖον ἀπα
καὶ ἡμεῖς καταμαθεῖν ἐδυνήθημ
τόσα δὲ ἦν, ἀφ' ὧν τὰ ξόανα ἐπ
οῦντο ἔβενος, κυπάρισσος, αἱ κέδρ
τὰ δρύϊνα, σμίλαξ, ὁ λωτ
Smilax Pauſaniæ Taxus eſt. Suid
docet, ita ſolidam eſſe, ut in *aq*
non ſuperfluitet.

§. 17. De *coloris ſuavitate* ide
locus Plinianus teſtatur, *quòd a*
Terebinthos Syriæ nigricantes videatu
accedere. Spiſſiſſima ex omni mat
ria, ideò & graviſſima judicatu
EBENUS & Buxus graciles natur
Ex reliquis ſicciſſima lotos, deinde robu
exalburnatum, & huic nigricans colo
magisq́ etiam Cytiſo, quæ proximè ac
cedere EBENUM videtur. Quâquam
non deſint, qui *Syriacas Terebintho*

nigri

ꝛiores affirment. Huc ſpectat, ıod *Theophraſtus l. VI c IV.* inquit: ̓ν δὲ χρόαν ȣ̓ θησαυριζομένη (ἔβε-ϑ-) λαμβάνει τὴν ἔυχρȣν, ἀλλ' ἐυθὺς Φύσει. *Nitor igitur colorq́ ille in ƷENO nativus non vetuſtate aut aliâ te adſcitus*. Plinius locum illũ ſic ddidit: *Materie nigri ſplendoris ac l ſine arte protinus jucundi*. Multarũ borum materies ætate *colorem* *toremq́* adquirit, quē recens cæſa ɔ habuit. De moro id narrat *Theo-raſtus*. Καὶ ἰσχυρὸν ἅμα ϗ ἐυεργὸν τὸ ὕλον, ϗ παλαιȣ́μενον μέλαν ὥσπερ ωτός. Idem porro θησαυριζόμενον παλαιȣ́μενον. Innuit Ebenum rvandam non eſſe, ut *ætate nigrum lendorem* contrahat, ſed eũ proti-us à natura habere recens cæſam.

§. 18. *Pretioſitatem EBENI* non ntùm ex eo conjicimus, quòd *ompejus M. in Triũpho Mithridatico*

Romæ

Romæ EBENUM tanquam ca
& inæſtimabilẽ, pompamq; trit
phalem ſplendidiorem reddent
oſtendit; ſed etiam à *Perſidis*
Æthiopibus in tributum ſolvendun
impoſita, unà cum *auro & ebore* ap
Plin. *l. XII. c.* 4. Hinc *Solinus* qu
commemorat, quòd *Indi Reges*
EBENO ſceptra ſumant, & quaſcu
Deorum imagines non niſi ex HEB
NO habeant.

§.19 *Odoris* deniq; *ſuavitatem* c
mendat, quòd *uſta jucundiſſim.ũ ſp*
gat odorem, teſte *Plin c. l.* fric
quoq; & attritu *fragrantiſſima*
apud *Dioſcor. l.* 1 *c.* 130.

§ 20. Ex his itaq; ὀφθαλμοφ
νερῶς pateſcit, quod per iſtos *Alg*
mim EBENI intelligendæ ſint. Tant
minus mirari ſubit, quod in iſt
uſus adhibitæ ſint à Salomone. N
& מְסִלּוֹ i.e. *laquearia torculat*
ſeu gradus tectos & cytharas, & Pſalter
pr

o Canteribus ex iis formare juſſit,
ıorum *inſtrumentorum uſus in ſacris*
vitiis erat multus, De *eorũ* autem
ſcrimine, figura & modulamine, alibi
cendi locus erit. Videri interea
oſſunt *Toſtatus ad* 2 *Paral. IX f.* 124.
benEſra ad Jeſ. V. Buxtorff. in Lex.
ercerus in Pagnin. f. 1493. aliiq;.
§. 21. Ut itaq; tandem hanc ſecti-
ıem concludamus, de Lignis iſtis
lgumini ita ſtatuimus, quòd *iis*
ecipuè EBENA indigitētur. Interim
men non negatum, ſed aſſertum potius
iſtud imus, quod alia *quoq́ Ligna*
Oriente fuerint tranſvecta, utpote
cus Indicæ, Palæ Gymnoſophiſtarum,
uniperi, Cariophylli, Goſampini, Coſti,
ardi, & præprimis BDELLIA, no-
inatiſſimæ Indiæ arbores, quarum &
ſacris *Gen II*, 12. *Num. XI*, 7. & in
ofanis nõ infrequens ſit mentio.
dellium vocatur Ebraice בְּדֹלַח
rabicè *Bdolchon* & *Bolchon, Arria-*
nus

nus in Periplo Bdellia dixit, & M.
cellus Empiricus *Bedella:*
-- -- *Crocon atq; Bedellan*
Sunt quidem, qui cum Rabbi
Bdellionem volunt *gemmam* eſſe,
quorum cenſu etiam ſunt *Xan*
Pagninus, Mercerus in Lex. Arria
in Periplo Maris Erythræi, & in eum
Stuckius. Lamb. Danæus p.2. Ph
Chr. c.XXXV. Sed iis ſatisfit *Gen.*
Nam ibi *præter Bdellium* nominat
lapis pretioſus (ſeu gemma) *Ony*
Aurum illius terræ eſt bonũ, Ibi Bdelli
& Lapis Onyx, adeoq; aliam *C. l*
ſpeciem eſſe oportet *Bdellionem, qu*
gemma eſt. Hinc tutior eſt iſta op
nio, quæ *Bdellion pro Arbore hab*
cum *Plinio l. XII, c.9. Dioſcor. l.1 c.6*
Iſidoro Etymol. Junio & Tremel.
Gen. II. & Numer. Buxtorff. S. Hier
nymo, Andr. Riveto in Exod. XVI. Sa
maſius in Exercit. Plinianis f. 1150 *fa*
ſus eſt, inquit, *vir ille eruditu*

q

i B:ellium apud Priſcianũ genus eſſe
idis notavit. Parum attentè Priſcia-
*n legerat, in quo hodie legitur lib.*1.
ellium, Abdir, genus lapidis. Non
ellium genus lapidis, ſed Abdir, quod
Abaddir dixerunt, ita vocantes
ιτυλον lapidem, quem pro Jove
urnus devoravit.

§. 22. Cæterum *colorem* iſtius
ELLII, cujus ſacræ literæ memi-
runt, *albicantem* fuiſſe, ex *collatione*
*od. XVI.*31. *& Num. XI*, 7. colli-
ur. Nã priori loco dicitur, quod
in Iſraëliticum fuerit בָּלָן *album*,
in poſteriori extat, *quòd oculus*
u color) *Mannæ fuerit ſicut oculus*
lor) *Bdellij*, hinc cõficitur, quòd
r Bdellij etiã fuerit בָּלָן *ſubalbidus.*
quo fundamento videtur noſtra
tentia deſtrui poſſe. Nã *Bdellion*,
us *Plinius & Dioſcorides* memine-
t, *eſt arbor nigra*. Ita enim Plinius.
XII. c. 9. *Vicina eſt Bactriana, in*

qua Bdellium nominatiſſimum. A
nigra eſt, magnitudine oleæ, folio r
ris, fructu caprifici, naturaq́;. Gum
alij *Brochon* appellãt, alii *malach*
alij *maldacon*. *Nigrum verò & in*
convolutum hadrobolon. Verum b
res ſeſe habet. Nam in poſteri
Numerorum loco non tàm *ipſa ar*
quàm arboris fructus ſeu Gummi ex
bore deſtillans indigitatur, *cujus co*
Manna dicitur repræſentaſſe, dum
citur fuiſſe לָבָן. Quæ vox hic *ſul*
bicantis coloris venas & quaſi interſt
gines ſubinnuit das weis eingeſpr
get iſt / quemadmodum ea vox
Gen. XXX, 37. Zach. VI, 3. eti
adhibetur. Quod exactè conve
cum deſcriptione *Bdellij Gum*
Bactriani Plinianâ. Nam *Bactriano*
tor ſiccus, multiq́; candidi ungues ſu
c. l. *Plinius* & *Dioſcorides l. 1, c. LX*
εὐῶδες ἐν τῇ θυμάσει, ἐοικὸς ὄνυ
Eſt ſuffitu odoratum & ungui ſimile

Qu

læ quamvis verba *Serapion*, *Ma-*
dus Hiſpal. Med in libro Simpl.
rmolaus & Marcellinus ita intelli-
it, quod *Bdellium cum aduritur*,
ui odorato ſimile fiat, tamē ex ipſis
ſcoridis verbis pateſcit, illa ita
tincta eſſe, ut *duas Bdellij optimi*
s faciant, quarum una eſt, ut odora-
ſit, altera ut ſit ungui ſimile. Nam
llium, dicit, *eſſe odoratum cum in-*
litur, εὐῶδες ἐν τῇ θυμιάσει, cum
nen *uſtrina unguium* δυσώδης ſit.
eterea *ſimilis ungui* propter odo-
neutiquam rectè dicetur. A *co-*
igitur *Unguis*, *Ungui ſimile dici*
mum Bdellium arbitror, & nihil ve-
, inquit, *Clariſſimus Salmaſius in*
*ianis Exercit. f.*521 ſcil. *Bdellium*
s maculis ungui humano ſimilibus
tum erat, quod *Pet. And: Matthi-*
*in Dioſc. obſervat f.*92 Talis itaq;
oris cum ſit *Bdellium optimū, albe-*
dicitur. Eſtq; ſic *dēſata lacryma*

 ex

ex arbore ejusdem nominis cortice
raſo ſimili veſtita, emanans atq; c
ramulos in magnos grumos concreſc
qui tàm integri quam contracti ex
bia, India & vicinis locis adferun
Et quamvis *Galenus l. VI. ſimpl. M*
duplex tantùm faciat, unum *Scy*
cum, nigrius & magis reſinoſum,
terum vero *Arabicum*, trãslucid
& ſiccius, tamen & *INDICI* tãqu
præſtantiſſimi meminit Plinius.
Caſp. Bauhinus facit *Bdellij ſex gen*
de *Quinto* inquit, quod *ſit extus co*
& ſapore, gummi ceraſi ſimile, ſed i
pallidis ac candicantibus maculis di
ctum. De *ſexto* ita infit, pallidũ
ac candidum, grumis oblongis me
cribus multis longis guttis denſatis c
cretum Huc omnino ſpectat, qu
Cl. *Salmaſius in Plinianis Exercit*
onibus in *Cajũ Juliũ Solinũ Polyh.* f. 11
obſervat, *Bactrium* iſtud, quod P
nius vocat, *Bdellium* eſſe *Oriental*
In

licum, quod ex *Indo-Scythia* affe-
batur. Ea enim *Scythia ad Indi flu-*
is oſtia ſita eſt, & Scythæ meridi-
i dicebantur, *Dionyſius*:

-- -- -- οἵ ῥα πρὸς αὐγὰς
Ἴνδον παρ' ποταμὸν νότιοι Σκύθαι
ἐνναίουσι.

uod etiam *Arrianus in Periplo M.*
yth. conteſtatur, *de Binnager*:
ποφορτίζεται κόστος, Βδέλλα, λύκιον,
δος καὶ καλλαϊνὸς λίθος. Et
ſt pauca ſubjicit: *Duo genera*
ellij Indici fuiſſe videntur, quæ in A-
biam ferebantur, alterum SUBAL-
DUM, quod erat præſtantiſſimū, &c.
teram quandam ſpeciem allegat Mat-
olus ex *Serapione*, quæ plantæ *pal-*
ſimilis fructus ſit, quam ipſe Nea-
li vidit, quamq; Itali vocent
FAGLIONI quamq; in *ſecundis*
ſis pro bellariis cum pipere & ſolenni-
aſſumāt, cùm quod guſtui admodum
rideat, tùm quod venerem conciliet.

Porro, inquit, illa *vulgaris Ceſa*
oni appellatio (quantum conjic
poſſumus) *à Mauritanis accep*
eſt, ſiquidem Serapio ſic inquit:
filio eſt cor iſtius palmæ, & natura
eſt, ſicut natura palmarij. Galenus i
per lib. VIII. ſimpl. Med. de paln
differens ejus medullam encephalos
pellari tradidit, ex quo adducor
ſuſpicer, inde *Arabes Græca vo*
corrupta ſuum Ceſilionis nomen a
piſſe Quod Βδέλλιον Græci, *Ba*
um ſimiliter Latini vocant; *M*
ritani Molochil, Molochal, Mol
aut *Mochel:* Itali *Bdellio*, Hiſp
Bdelio.

SECTIO V.

De
ELEPHANTIS ET EBORE.

Summaria.

1\. *Elephanti dentes*
2\. *Quid* שֶׁנְהַבִּים*? An Hobnim ſit Elephas?*
3\. *An Behemoth ſit Elephas?*
4\. *An Senhabbim ipſi Elephanti? Elephanti etiam Salomoni allata.*
5\. *Indiæ Elephanti.*
6\. *Salomon pecuarius, aliorum Regium ſtudium* θηριολογικὸν.
7\. *Magna docilitatis documenta in Elephanto.*
8\. *Regibus in delitiis.*
9\. *Ebur. Dens pro Ebore.*
10 *An Ebur Dens, an cornu? an ſit quotannis deciduum? quid dens filia greſſuum?*

§. 11. *Ebur foſſile.*
§. 12. *An ullibi Ebur habeatur?*
§. 13. *Eboris uſus in luctu, Simulacr*
menſis.
§. 14. *In uſus privatos & publicos.*
§. 15. *Eburnea domus Achabi.*
§. 16. *Eburnei lecti.*
§. 17. *Turris Eburnea.*
§. 18. *Solium Salom. Eburneum.*
§. 19. *Cur Ebur non adhib. in templ*
Salom?

Ἔκθεσις.

§. 1.

L*Igna* excipiunt *ANIMALIA* *Orientali Ophir ad Salomone* *partim pretioſitatis partim jucundi* *tis* cauſa advecta. Quorum in cer primum commemorat Spiritus *ELEPHANTOS*, ſeu rectius *E* *phantinos dentes*. Ita enim legim 1. *Reg X.* 22. & 2. *Paral. IX.* 21.

§. 2. In textu Originali eſt שֶׁנְהַבִּים

qu

ıod & *LXX.* & *vulg.* rectè verte-
nt *dentes elephantinos ſeu ebur.*
ıemadmodum etiam Chaldæo
שִׁנָּא דְּבָ dens elephanti dicitur.
t enim ea vox compoſita ex שֵׁן
ns, & nomine הַבִּים quod, ut
terminatione conſtat *plurale* eſt;
ıid autem propriè ſignificet; &
ıde veniat, nondum eſt à Gram-
aticis deciſum. Utut enim *Com-
utēſes in Lexico*, dicant, *Hobnim* eſſe
gantiſſimi eboris genus, tamen &
ud adhuc incertum eſt. Neq;
libi in ſacris hanc vocem ita uſur-
ıtam legimus, neq; alio ſpeciali
ımine *elephantum* deſcribi inve-
mus, ſed quoties ejus fit mentio,
mmuni voce בְּהֵמָה aut בְּהֵמֹת
primitur, quæ *quamcunq; beſtiam
e domeſticam & cicurem, ſive feram
ſilveſtrem* notat. Unde iſta mihi
ſurgit opinio, iſtam vocem הַבִּים
er μετάθεσιν Ebræis uſitatum
Hh 5 ex

ex inuſitatio בָּהָם deſcendere,
ſimile exemplum ſupra in *Algum*
& Almugim occurrit, ideo præp
mis, quia ea radice *quodvis brutu*
recta pedibus gradiens inſinuatur,
ve *jumentum ſit, ſive fera agreſtis*
Quanquam eruditiorũ hic mal
audire judicia, quàm meam int
ponere ſententiam. Nam, quid h
ex Grammat. analogicâ formati
ne obverti poſſit, bene video.

§. 3. *Cognatio vocum* me, quam
invitum, in eam diripit ſentẽtia
ut cum pleriſq; *Interpp. Behem*
Job. XL, 10. *elephantum* declare
Quamvis enim *R. Levi* & alij *Eb*
ſpecialem aliquam neſcio *quã beſti*
eſſe ſic appellatam velint, de q
illi multa nugantur; *Job.* quo
Buſtamãtinus malit ipſum *Diabolu*
quàm aliud quoddam animal i
telligi, *l. IV. de Animãtibus Scriptu*
c. 12. & ſeq. tamen negari nõ pote

Di

Diaboli figuram in alio quodam prægrandi & monſtroſo bruto delineari, cujus ille iram, robur & opera habeat; Atq; ita *primò terreſtre potius aliquod animal* hîc inſinuatur. Recte B. Lutherus: Behemoth heiſſen alle groſſe ungeheure Thiere / wie Leviathan alle groſſe ungeheure Fiſche. Aber darunter beſchreibet Job die Gewalt und Macht des Teuffels und ſeines Geſindes des gottloſen Hauffens der Welt. Ea de cauſa, quoq; *pluraliter* efformari *Behemoth* exiſtimant, ad *ingentem beſtuam ſignificandam, propter ingentem corporis molem, qua cætera quadrupedia omnia ſuperat*. Tradit enim *Ælianus Indicorum Elephantorum altitudinem eſſe novem cubitorum, latitudinem verò quinq; l. XIII. c.*8. ſed ijs majores habet *Taprobana. Solinus. c. LIV. Petrus Gillius ad Cardin. Armagnacum* memorat, ſe

Conſtantinopoli menſum eſſe altitu
nē quindecim pedū & ſemipedis, ab oc
ad extremum tergū undecim pedes,
oculo ad extremam promuſcidem o
pedes, eoq́ in loco cujuslibet partis me
ſuras exponit. Sicut & *Aſſaph Pſ*
LXXIII, 22 dicit, ſe fuiſſe apud D
um בְּהֵמוֹת non *beſtiam tantun*
ſed inſtar plurium beſtiarum vel inge
tem beſtiam, une *grand' beſte*. ut d
cunt, *ſtupidiſſimum & ſtolidiſſimun*
hominem deſignantes.

§.4 Quamquam autem *Cajetan*
Jō Senhabbim verterit *Elephātos ipſ*
quanquam etiam *Poëtæ ſoleant ſæ*
Elephantum pro ebore ponere, u
illud *Virg. 3. Georg.* oſtendit:

In foribus pugnam ex auro ſolido
Elephanto.

tamen communis *Interpretum con*
ſenſus, & *cōpoſitio vocis Ebrææ* id no
videntur pati, h. l. intelligere. Ult
e

a ratione *Elephantos quoq; claſſe iſta*
)phiritica fuiſſe transvectos aſſerere
olimus, aliis tamen rationibus ducti
leſcendimus in eam opinionē, non tātum
bur, ſed & Elephātos vivos veniſſe ad
alomonē. Cum iſta *animalia*(α)*Indiæ*
amoſiſſima fuerint, quorū notitia Salo-
nonem fugere non poterat, cum (β) *ipſe*
mnium animalium naturas declarave-
it, & non tantùm de herbis minimis ſed
tiam cunctis feris terræ ἀκριβῶς
liſſeruerit & docuerit 1. *Reg. IV.*
um (γ) *ejusmodi belluis ad delecta-*
ionem regiam uti magnates ſoleant, &
δ) *aliàs ad alios Occidentales Reges*
lelatæ perhibeantur, nihil dubito
ſſerere, *Salomonis curioſitatem & ma-*
nificentiam Elephantos quoq; Indicos
deſideraſſe & obtinuiſſe.

§. 5. *Uſitatiſſimos* autem & paſ-
ſim *obvios in INDIA Elephantos*
fu-

fuiſſe, ex priſcorum & recentiu
ſcriptorum teſtimoniis & αὐτοψία
viatorum conſtat: *Indicos* comm
morans *Plinius, ingentem eorũ magi*
tudinem eſſe ait *l. VIII. c. 9. & c.*
Strabo l. XV. Philoſtr. l 2. c 7. Livi
decad. 4. l. 7. Curt. l. 8. Photius in Bi
f 1331. Elephantos, inquit, *Indorun*
terra nutrit, & *Æthiopum, quæ Theb*
norum partes attingit, nec non Lybia,
Agatharchide l 1. Hiſtor c. 6. *in A*
gola & Bongo ingẽtes elephanti Drau
p. 200. Diodorus Siculus l. 2. Bibl. Hi
f. 89. inquit: ἔχει δ' ἡ τῶν Ἰνδῶν χώρ
πλείϛες καὶ ἐλέφαντας, ἀλκῇ τε κ
μεγέθει πολὺ διαφέροντας. E
paulò ante de *Gandaridis* dixera
quod *ij ob numerũ & robur belluaru*
omnibus alienigenis ſint terrori, ita, u
ipſe Alex. M. etiam expeditionem i
illos omittendam *duxerit, ſimul a*
animadvertit eos quater mille Elephã
tes ad bellum egregiè inſtructos haber
Iden

dem habet *Marc*^9 (*Million per jocum* *lictus, inter Nobiles Venetos, propter* *rebram Millionis & divitiarum Tar*- *aricarum mentionẽ*, unde hodienum ula ejus ædibus vicina Millions- oſſ nomen habet, teſte *Joh Bapt.* *Rhamanuſio Reip. Venetæ à ſecretis Int.* n ejus vita.) *Itiner. Orient. Reg. l. III.* .*39* de *Madagaſcar*, & c.41. *de Zan*- *ibar* inquit, quod *nullibi in majori* *opia elephanti & ebora inveniantur,* *uàm in his duobus locis* In *Taprobana* omnes veteres & recentiores ma- gnos & plurimos poſuerunt ele- phantos. *Ælianus de animal. l XVI,* .18 *Alexander Lychnus* apud Ste- phanum, *Plinius, Ptolomæus, Solinus,* quibus accinunt *Oroſius*, Miram Elephantoram copiam nutrit; *Vartomannus, Fert*, inquit, *imprimis* *elephantos complures; Maffejus, Ele*- *phantes gignit egregiè bellicoſos & doci*- *les: Stuckius, Elephantos nutrit optimos,* *maxi*-

maximos,ingenioſiſſimos,quibus reli
Indiæ elephantes feruntur obedire,qu
etiam ex teſtimonio Hugonis Linſcot
Mercator confirmat,aliiq;.In *Sian*
gug Peguanus Rex in una venati
ne quatuor millia cepiſſe tradit
Et quamquam *Elephantes in Bam*
provincia regni Congiani Africana pl
rimi horrendæ magnitudinis, ita
veſtigia ipſorum quandoq; reperia
tur in arenis, quorum diameter ſe
quatuor ſpithamas extendat, ferantu
in Centonibus Georgij Draudij f.
201. *Rerum memorab.* tamen *Dio*
Siculus l.2. f. m. 85. aſſerere aude
quod id genus *belua Indica African*
viribus multo præſtet,quia ibi abu
de paſcuorum habeat.

§. 6. Similiter *Salomonem* quo
de omnis generis animalibus,
non tantùm minimo, ſed etia
Elephante locutum eſſe, non inept
colligitur ex 1. *Reg. IV*, 33. u
gen

enerale quidem nomen בְּהֵמָה
dhibetur, quod in genere *quodvis*
el jumentam , vel feram ſive cicura-
am ſive feram ſignificat, in ſpecie ta-
nen,ut ſuperius dicebamus,etiam
le *Elephante* ex mente *Ebræorum*
Doctorum adhibetur. Ideoq; *Sap.*
VII. naturæ animalium & iræ beſtia-
rum perſpectæ fuiſſe Salomoni dicun-
tur, ut ita non tantùm de cicuribus,
ſed etiam univerſis aliis diſſeruerit.
Et cum *Cicero Dejotaro Tetrarcha*
nobili laudi tribuerit, non ſolùm
agricolam ſed etiam pecuarium eſſe;
cumq; plures etiam alij Reges,
Hieron, Attalus, Philometor, Arche-
laus, de Animalium Naturis dili-
genter ſcripſiſſe perhibeantur ab
Auguſtino Niph. in ſuo *de Hiſtoria*
Anim. libro. Petrus item *Gillius*
Albienſis vir eruditus, Æliani transla-
tor, & *Naturalium Rerum longis*
peregrinationibus eximius ſcrutator,
ad

ad *Æliani Hiſtor.* Anim.celebratiſ
mos *Reges pecuarios* fuiſſe dilige
tiſſimos advertat, nihil vel *ab offic*
Regis vel à Prudentia Salomonis ali
num dixerit,qui *eundẽ quoq; Paſcu*
riam & artẽ parandi paſcendiq; pecor
maximorum cauſa fructuum,exercu
affirmarit. Imprimis, quia circ
montana Hieroſ.egregia & fluviis omn
bus irrigata paſcua habebat. *Alexãd*
certè M. ſtudio cognoſcendi fera
ita inflammatus eſt, ut nullis ſum
ptibus parcens *Ariſtoteli commenta*
tionem de Animalibus delegarit, e
aliquot millibus hominũ in totiu
Aſiæ,Græciæ,Africæq; tractu pare
re juſſis,omnium,quos *venatus, au*
cupia, piſcatusq; alebant, quibusq
vivaria, armenta, alvearia, piſcinæ
aviaria in cura erant, ne quid usquam
gentium ignoraretur ab eo, *dicente*
Plin. l. VIII. c. 16. *Ariſtoteli* autem
Hiſtoriã animalium offerenti octingẽta
repen-

ependit talenta i e quadringenta octo-
inta coronatorum millia apud Athe-
æum l. 9. Quo noluit eſſe inferior
Antoninus Imperator, utpote, qui
Oppiani de Animalibus ſingulos verſus
i. e. ſexies fere mille, totidem numnis
aureis compenſavit.

§. 7. Porro *Magnatibus & Principibus*, ut alios, ita & *Indicos Elephantos* eſſe in *delitiis & delectationibus* quotidiana comprobat experientia, utpote, quibus illi non ſolū uſi ſunt in *præliis*, uti de *Pyrrho Epiri Rege bellum cum Romanis movente*, ſed etiam de *Antiocho Syro Judam Maccabæum* oppugnante, item P. Scipione Romano (Liv. *Dec.* 4. *l.* 7 *f* 130.) ex hiſtoriis habemus, ſed etiā *ad ludos & certamina voluptuaria* habendā: Ideò potiſſimùm, quia & *magnæ docilitatis, & ſingularis reverentiæ ſunt in Reges. Nam Regem adorant, genua ſubmittunt, coronas porrigunt*, ait

Plin.

Plin l. 8 c 1. Ariſt. Hiſt. Anim. l.
c. 46. Alb. M de Animal. l 8. tract.
c. 2. Horſum ſpectat *Martialis Epigr*
ad Domitianum:

Quod pius & ſupplex Elephas te, Cæſar
adorat,
Hic modo qui tauro tam metuendu
erat. *(giſtr*
Non facit hoc juſſus, nulloq; docente Ma
Crede mihi, Nomen ſentit & ille tuũ

vigiliasq; & excubias per vices agunt
tradente *Æliano l. XIII Hiſt. An. c. 22*
De *Ludis eorum lege Plin. l. VIII. c. 7*
Similiter etiam *ad numerum ſaltare*
tibiæ ſonorum differentias intelligere
curſum tardare ad *ſoni tarditatem, ſeq*
remittere ad remiſſionem, rurſus, cum
acutè ſonat, feſtinare, ut eſt apud eun-
dem l. II. Et quod admirabilius
eſt, cum *Tiberij Cæſaris pronepos Ger-*
manicus gladiatorum ſpectaculum
edidiſſet Romæ, apparatiq; eſſent in
Theatri arenâ lecti ornatiſſimi, pocula,
& ar-

& argentei crateres, ac menſæ magni-
ſicæ pane ac carnibus ex ſtructæ intro-
miſſi ſunt ſex mares elephanti virili
veſte induti, totidemq; fœminæ ſtola
muliebri ornatæ, qui decorè epulis ac-
cubuerunt, ac in menſam promuſci-
des tanquam manus porrexerunt, ſum-
maq; cum modeſtia epulati ſunt, neq;
ex ipſis quiſquam viſus eſt vorax, neq;
majoris partis rapax. Cum eſſet biben-
dum, unicuiq; crater exhibebatur, &
ii quidem promuſcidibus potionem
haurientes moderatè bibebant, deinde
circumſtantes leviter & ſine contumelia
aſpergebant. Majus *docilitatis* docu-
mentum in *Elephanto* recitat cita-
tus *Ælianus*, quod ſe ipſum vidiſſe
ait his verbis: Ego rectè & *ordine*
in tabula quadam latinas literas vidi
elephantos ſcribere, veruntamen do-
centis manus ſubjiciebatur ad litera-
rum figuram & lineamentum inſtituens
animal. Cumq; Elephantus ſcriberet,
ejus

ejus oculos immotos & dejectos eſſ pe
ſpexi, ut Grammaticū quendam dixiſſ
Hæc ille. Auget iſtam ſcription
fidem, quod *Mucianus ter Conſul* ſcr
ptum reliquit, *Elephantū litterarun*
Græcarum ductus didiciſſe, ſolitum
perſcribere linguæ ejus verbis
αὐτὸς ἐγὼ, τάδ᾽ ἔγραψα, λαφυρά
κελτ᾽ ἀνέθηκα. *Ipſe ego hæc ſcripſi, &*
ſpolia Celtica dicavi, cui ſubſcribi
Plin. l.VIII c 3. Cal. Rhodig. Antiq
l. III. c. 3. Omnem ferè fidem ſupe
rat, quod ex *publico Inſtrumento Co*
chinenſium refert D. *Garcias ab Hort*
l. 1. Hiſt. Arom. c 14. p, 164 & ex
viva aliquorum hominum relatio
ne, quòd *Elephas* aliquando *Cochin*
(eſt autem *Cochin* civitas nobilis in
regno Malabar) fuerit locutus, *peti-*
eritq; à ſuo Rectore, (quem *in Malabar*
Naïre, in Decan verò Piluane vocant,)
cibum. Eandem hiſtoriam ex publi-
co teſtimonio recitat *Coſta Burgēſis*,
in

Hiſpania Medicus l. Arom. & Simpl. Medic. Indic. c 7. Elephantū nimirùm litore maris urbi vicino laborare ſo-tum, jamq; laboribus feſſum domum idire properaſſe, ut quieſceret: Præſe-um verò illius urbis oraſſe, ut in labore rgeret, atq; Liburnicam, quam jam overe inceperat, in mare traduceret; nuentem Elephantum præfectū denuò mpellaſſe, blanditiisq; demulſiſſe, id in am gratiam faceret. Ita enim decere, andoquidem in ſervitute eſſet Chri-aniſſimi Regis Luſitaniæ. Tunc Ele-antum hæc Domino verba protuliſſe, o, hoo (quæ lingua Malabarica lgari & uſitata in ea Provincia, è ua Elephas oriundus erat, ſonent *lò, volo) ad Liburnicam rediiſſe & m in mare impuliſſe.* Eundem *ferunt Domino operam ſervilem præſtitiſſe lebete reſarciendo.*

§. 8 Hinc in hiſtoriis relatū acce-mus, ad alios *Occidentaliores Reges*

eti-

etiam iſtiusmodi prægrandes el
phantorũ moles demigraſſe. Na
& *Jubæ in Mauritaniã, & Antiocho*
Siciliam, Annibali in Hiſpaniam ſu
transmiſſi, uti ex citatis autorib
ſatis conſtat. Itali certè cũ primùi
Epirotico bello viderent hæc *Ind*
monſtra, boves Lucas vocitarunt, i
Lucanis quia primum videbantu
anno Urbis quadringenteſimo ſeptuag
ſimo ſecundo. Ut tanto minus dubi
tem ejusmodi prægrandia corpor
cupiviſſe Salomonem videre, & ide
eò citius allata, quo facilius mai
afferri poterant.

§. 9. Sed ab *Elephanto* ad *EBU*
deſcendendum. Quemadmodun
autem ſuperius dicebamus, *Ele*
phantũ ipſum in ſacris ſpeciali no
deſignari nomine, ita etiam cun
EBORE comparatum eſt. Nan
nec iſtud ſeorſum ſpeciali aliqu
nomine gaudet, ſed ejus loc
com-

ommune שֵׁן ſemper occurrit, uti
s Pſ XLV,9. Cant. I. 4. 1. Reg. XXII.
. Ez. XXVII. 6. Amos III, 15. &c.
I, 4. videre eſt, per congruam
]ενομασίαν, quia nullius animalis dens
brefaciendis rebus pretioſis aptior &
ortunior eſt, quàm Elephanti. Ipſa
item vox שֵׁן eſt ex radice שָׁנַן
uere, eo quod *dentes, quaſi acutos*
pules acuere ſoleant, & ita *quaſi ſpi-*
ſis pilis obterebrare obvia quævis
ſſint. Ab *Arabibus* Elephantus *Fil*,
ens verò *Cenalfil* in *Guzarate & De-*
ATI, in Malabar *Ane*, In Canara
lcete, Æthiopibus *Ytembo* eſt.

.10. An autem *EBUR per CORNU*
verò *per DENTEM Elephāti* de-
ibēdum ſit, ἀμφισβητεῖται. *Juba*
ud *Philoſtratū* l. 2. c. 6. *CORNUA*
xit, utpote *quæ ex tēporibus naſcan-*
, neq; unquam decidant, & præterea
antur ab ipſis elephantis. Quæ o-
nia non tā in *Dentes* quā in *Cornua*

videntur cõvenire. Cui ſuffraga
Ter. Varro l. 3. de Lat. L. Quos *de*
multi dicunt, cornua ſunt. Ex tẽpor
naſcuntur, & ex ſuperiori mandibu
per os reſupinata ſeſe afferunt. Et dec
quoquo anno ea elephanti abjiciũt, &
fodiunt, ſicut cervi quotannis, & quo
amiſerint, reponunt. Quibus alij te
addunt experientiam, quod et
igne dometur & emolliatur
quaslibet recipiẽdas formas, qu
denti animalis non convenit, ap
Schindler. in Lex. col. 1901. Conf. *Gl*
Rhet. Sacr. tr. 1. c. 4. p. 63. Con
Apollonius maluit *DENTES*, *ut*
maxillis ſint infixi & nullis lineis ve
torno impreſſis in ſingulos annos circ
radices obducantur, ut cornua alior
animaliũ, ſed leves politiq́ oriãtur, n
habeant ungulam bifidam ſicut cæt
animalia cornuta. Huic ſubſcribu
Herodotus, Plinius. l. VIII. c. 3. Geo
Draudis in Centon. Memor. Rerũ. f. 2

Qua

uam liticulam compoſitura, u-
ūq; conjungit Scriptura, quando
:. *XXVII*, 15. nominat קַרְנוֹת שֵׁן
rnua Dentis, quaſi diceret, *Ebureſſe*
rnu dentatum, *ſeu Dentē cornutum*,
, ut aliquid de *natura cornuum*, &
quid de natura dentiū participet.
: *Cornibus*, quod *ad tempora naſca-*
;, de *Dentibus*, quod *maxillis ſit inſi-*
m & quod nova internodia non ad-
ttat. Deciduos eſſe iſtos Dentes gra-
ſimi ſunt autores, qui dicunt, ſed
ragatur experientia, & *D. Garcias*
Horto l. 1. Arom. c. 14. Cum autem
quenter nomine שֵׁן in ſacris
iat, tutius, & divinis literis
nſonantius, *DENTIS*, quàm
rnu nomē gerit. Quorſum etiam
us ex eodem capite *Ezechielis*
ſus referendus eſt: *Tabulas tuas*
eſt tranſtra tua) *faciebant*
שֵׁן בַּת־אֲשֻׁ *ex dente filia greſ-*
(artifices) *ex inſulis Chittæorum.*

Nam *dens filia greſſuũ* eſt *ebur greſſ*
tritũ. Illud enim *demum germanũ*
eſt & præſtãtiſſimũ, quod ab Elephan
in terram defoditur, & in ea per juſ
tẽpus tritum eſt. Quo de *Sal. Glaſſ.*
Sac l.3.tr.1.can.36.p.130. cõſulẽds
§. 11 *EBUR* iſtud, de quo agim
dentiũ elephantinorũ eſt. Hinc mi
ſubit, quod *Andr. Lacuna. l 2 c.*
Commẽt. in *Dioſcor.* ſcripſerit, *F*
& minerale inveniri: Iſtud enim
pideum eſt, & *minerale*, non *Elepl*
tinũ. Teſtatur quidem *Carolus Clu*
obſerv. in Garciæ. Hiſt. Arom.
Raſſio quodam, omniũ naturæ
raculorum diligentiſſimo obſe
tore, fuiſſe donatũ *laminulis quib*
dam Eboris foſſilis; ſed easdẽ tan
dicit *nativum Ebur æmulari, & cr*
quadã candidiſſimâ inductas eſſe, illi
ebur in Italia effodi, atq; iſtus in ma
uſu adverſus virulentorum animali
morſus eſſe. Verũ itaq; ebur nõ f

l ei ſimile(ut in Hercyniæ ſpecu-
unicornu foſſile, de quo Fr. Joël,
ch. Neander.) Huc quoq; iſte ex
nio locus ſpectat, qui eſt *Nat. H. l.*
VII, c. 18. ubi ex *Theophraſto* etiam
ilis meminit, ſed addit, *eſſe colore*
dido & nigro, eſſeq; potius *lapidem*
um, quàm *ebur elephantinum.*
12. Interim cũ *Fuchſio* eò non eſt
enien dum, ut nullibi *verũ ebur*
eriri dicamus, quòd ille ſummo
ore *lib. de Compoſ. Medic.* ſcripſit,
tot *ſint Elephanti* per univerſam
iam & Æthiopiã. Rex Pegu dicitur
venatione quatuor millia cepiſſe,
uibus bis mille liberos dimiſit,
idẽ autem captos retinuit & do-
it. Præterea in *Zeilan, Sianq;* ma-
eorũ copia eſt, imò & *Æthiopes*
ũ carne veſcũtur. Quidni igitur
elephantino poſſit haberi? An autẽ
ſint; qui cõmuniter in noſtris of-
nis proſtãt? hæc eſt alia quæſtio.

Ii 3 §13.

§.13. Uſus *EBORIS* apud *I*
modernos magnus eſt, nō tam *in*
dicinã, quàm in *opera domeſtica*,
miliaq́3 fabricanda. In *Cambaya* ſup
ſtitionis genus eſſe accepim⁹ a
mulieres ejus regionis, ut *aliquo*,
gnatis aut conſanguineis mortuo, *i*
omnia monilia, quorũ viginti ex e
confecta ſingulæ mulieres in brachiũ
runt, confringant, & poſito luctu, n
inducant. Hinc veterũ quoq; *ſum*
oſitas in *Içonas Deorũ & ſimulacro*
eburneas. Nam & *ſimulacrum J*
Olympij ex ebore confectum à Phid
celebratur antiquitus. Et non
tùm *Numinum ora*, eodem *ebo*
ſpectabantur, ſed etiam *menſar*
pedes apud *Plin. l XII. c.I.* ut re
dixerit *Martialis l. 9. Epigr. 23.*

Ut mauri Libycis centum ſtent
tibus orbes.

indigitans *menſas eburnĕis fulcri*
nixas.

§.

§. 14. In *Æthiopiæ finibus Africanis* ultas *ædium poſtes ex EBORE* faci-
ıt, & nitorem palatijs conciliant
s dentibus. Polybius quoq; tra-
dit, *ſepes in domiciliis & pecorũ ſtabu-*
pro palis ex elephantorum dentibus
ri, uti eſt apud *Pl. l. VIII. c. X.* Et nõ
ntũ in *ædib9 privatis, ſed etiã publicis*
lis ornatus eburneus cõſpicitur,
ligna pretioſa ebore non tãtùm diſtin-
i, ſed etiam *operiri* conſueverunt
mæ, eodẽ Plinio, luxuriæ Roma-
reprehenſore, teſte *l. XVI. c. 43.* Et
n tantùm *eboris & lignorũ*, ſed &
ris & auri coagmentationes, ornatûs
elegantiæ operum augendæ gratiâ
bant. Cujus rei teſtem ſiſtimus
abonem l. 16. de Arabibus, qui
quit: *Portæ, & parietes, & tecta ex*
re, auro & argento & lapidibus orna-
cauſa diſtincta. Quemadmodum
ratius quoq; utrumq; conjungit
Carm. od. 18.

Non ebur neq; aureum
Mea renidet in domo lacunar.

§. 15. Huc ſpectat *Achabi eburn domus*, cujus liber *Regum prior ca XXII, 39.* meminit, cujus quide magnificentiam & luxuriem ſat aſſequi nequeo; Item alioru *Magnatum regia & eburnea palatia* quorum Amos *c. III, 15.* recordatu ijsq; deſolationem comminatur

§ 16. Præterea ſacer quoq; cod Eboris uſum in *lecticas & lectu* tranſcribit *Amos VI, 4.* quorũ pr tioſitas & jucunda occupatio f mentũ impietatis & lux9 fuit. Q etiam iſte ex Plauto locus collima qui eſt in Sticho act. 2. ſc. 3. *Lect eburatos auratos* (advexit.) *Quos ip Apulejus ebore nitentes* vocat lect Ex ebore enim nõ tantũ *cubicular ſed etiam triclinares* fiebant, *Varro* id cõprobante, dũ dicit: *Cum in eb rato lecto ac purpurei operis toro cuba*

via

ideas ægrotum. Quemadmodum e-
ã Propertius l.2. Eleg. 10. inquit:
Nec mihi tunc fulcro ſternatur lectus
eburno (toro.
Nec ſit in Attalico mors mea nixa
'atullus quoq;, quãdo nimis *candi-*
um lectuli pedem nominat, carmine
', κλίνην ἐλεφαντόποδον inſinuare
detur, quam vocat Athenæus.
§ 17. *Metaphoricè* etiam *Sponſæ*
hriſti collum, pectorale, rectius munia
Eburneum attribuit Salomon.
ant. VI.4. Quando de Eccleſia in-
uit, *Collum tuum ſicut turris,* הַשֵּׁן
oris i. e. ſicut turris eburnea. Quem-
dmodum enim turrita *elephanti*
achina magnum & fortitudinis &
ulcritudinis eſt indicium: Ita etiam
Sponſæ collo turritus eboris nitor &
bor ſingularem & venuſtatem
robur ſignificant. Scil. Meta-
hora eſt ducta *ab apparatu ele-*
hantorum militari, quo ſunt
Ii 5 arma-

armati, Nam, ut *Liv. Decad.* 4 *lib.* de *Elephantis Antiochi* ait: *Addeba ſpeciē (Elephantis armatis) frontalia criſtæ, & tergo impoſita turres, turr busq; ſuperſtantes, præter vectorē, qu terni armati.* Ita quoq; collū ſponſ Chriſti miris fidei & charitatis fr talibus & turribus ſpiritualis for titudinis inſignitum hoſtibus ſu terrori eſt, & ab incurſionibus ho ſtilibus perquàm tutum.

§. 18 Tandē etiam כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל: *Soliū Eboris Salomonæū eſt perpendēdi* cujus memoria eſt 1. *Reg.* X, 19. & *Paral.* IX, 17. Utpote, quod *Salomo puriſſimo auro obduxit*, quod ſane n eſt ita intelligendum, quaſi *ebur u adeo vile & indecorū eſſet*, ut, ſicut ali *ſequioris formæ ligna, lucidiori & pre- tioſiori aliqua materia* (auri nempe *incruſtari debuerit*, ſed qui *a ebori ſolid interraſo raritates & ſinus auro imple- ri, inq; varias rerū formas vermiculat*

ope-

vere conformari fuerint ſoliti. Quam
ıcruſtandi & vermiculandi ratio-
em ex ſacris & profanis hiſtorijs
robare facile eſt, utpote ex 1. *Reg.*
'II, 13. 14. ſeqq. 2. Chron. III. 7. 1 Reg.
'I. 29. Syrac. XXXVIII. 28. Sap. XIV.
Ex. XXXI. 3. c. XXXVI. 2. ſeqq. &
linio l. XXXV. c. 1. & Virgil. 6 Æn.

-- -- lucent genialibus altis
Aurea fulcra toris, epulæq; ante ora
parata
Regifico luxu. -- --

§ 19. Antequam hinc diſcedamus,
oh. Pinedæ rationes, quas affert,
ınt ſubjiciendæ, quare ſc. cũ *Ebora*
profanos uſq; fuerint adhibita à Salo-
one, etiam in *uſus ſacros & fabricam*
mpli non ſint collata? An *ideo,* inquit,
uia DEus ſupremus templi architectus
m materiã non deſignavit Davidi aut
lomoni? An ideo non deſignavit, quia
tàm ad rẽ ædificatoriã, quàm ad alios
ivatos & domeſticos uſus ea materia

opportunior creditur, videlicet conficiea pyxidibus, Cant V.14. ſedilib9 1. Reg.: 18. thecis aromatum & veſtimentoru: Pſ XLIV.9 An quia in Dei templum n inſerenda illa materia, quæ propter fa ſorũ Deorum ſimulacra fiebant? At iſt profectò fundamẽta omnia ita ſur cõparata, ut nihil in receſſu habeã Nãq; primum & ſecundũ per ſe in ciſis cruribus claudicãt. Neq; enin *omnis operis & ligni materia Salomon fuit oſtenſa, neq, à templorum ſtructur. alieniora erant Ebora.* DEI verò Zelu tantum abeſt, ut ebora in tẽplo Hie roſolymitano prohibuerit, ut po- tius *adhiberi voluiſſet propter myſtican Meſſiæ inhabitationem, quæ ex eborini egredi templis dicitur Pſ. XLV.9.* Ge- nuina hæc erat cauſa *quia Salomõ tunc nõdum habuit Ebur Ophiriticum*, cùm cõderet *tẽplum, utpote* quod *navigia Indica poſt abſolutum templum demum in Judæam tranſtulerunt*, ut ſupra in- dicavimus de tempore c. VII. §. 11.

SECTIO VI.

De
SIMIIS.

Summaria.

1. *India miſit Simios.*
2. *Kophim quid, & unde?*
3. *Simij,* πίθηκοι.
4. *Quid Semamith Prov. XXX?*
5. *Cephus:* κῆπος.
6. *Simius hominis æmulator.*
7. *Simiorum IV. genera.*
8. *Cynocephali.*
9. *Satyri.*
10. *Sphinges.*
11. *Callitriches.*
12. *Cephi.*
13. *Cercopitheci.*
14. *Chœropitheci.*
15. *Leontopitheci.*
16. *Solum patrium non Hiſpania.*

§. 17.

§. 17. *Attamen Lybia.*
§. 18. *Æthiopia.*
§. 19. *India.*
§. 20. *Idolomania Indorũ in cultu dẽt.*
§. 21. *Collectio pro Salom.*

§. 1.

INdia, uti *animalium brutorum e. feraciſſima, ita* etiã ad Salomoner dimiſit nonnulla, quorum permu tatio nõ tantum *pretio, ſed* etiam *ju cunditate* æſtimabatur. Nã *Elephãto & ebur pretioſis, SIMIOS, PAVONE. & PSITTACOS* jucundis mercibu annumeramus. Ita autem legimu 1. *Reg. X.* 22. & 2. *Paralip. IX.* 21. *Navis Oceani veniebat, & portabat aurum & argentum, dentes elephantorum, SIMIAS & PAVOS.*

§. 2. *SIMIÆ* in Ebræo appellãtur קְפִים item קוֹפִים. Utraq; ſcriptio cum & ſine fulcro ו invenitur. *Defectivè* ſcribitur 2. *Paral. IX.* 21.

Com-

Completè autem extat *1.Reg. X.22.* & communiter redduntur ab univerſis Ebræis Magiſtris *Simiæ.* Iſta autem vox קוף vel קוֹפִים eſt ex קוף vel ex יָקַף *circumire*, eò quod *Simii* nunquam *uno loco conſiſtant, ſed aſſidue circumeant, & quaſi in eundem orbem revertantur.* Hinc eâdem radice תְּקוּפָה *Circulus ſeu Circuitus & Revolutio* deſcendit, quod Ex. *XXXIV*, 22. de *Revolutione anni*, & *Pſ.XIX.7.* de *circuitu Solis* intra duos Tropicos, & de Revolutione *dierũ à cõceptione & partu Samuelis* 1. *Sam.* I.20. uſurpatur.

§. 3. Latinis *Simij* à *Simis* dicuntur, quia *ſunt ſimis i. e. depreſſis naribus.* Græcis autem μιμοὶ ab æmulando, ut οἱ πίθωνες, ſive οἱ πίθηκοι à *fallẽdo & decipiendo* denominantur, quia & mores *imitantur, & puerulis riſum movent.* Uti iſtud Pindari: Καλὸς τοι πίθων παρὰ παισὶν ἀεί. *Apud pueros ſemper ſimia pulcra eſt.*

§. 4.

§. 4. Quod *Joh de Pineda in Salo.*
Prævio l. IV. c. 17 hoc nomen Ra
binicum סְמָמִית aut, ut in ſacr
ſcribitur שְׂמָמִית, ex *Prov. XXX.* 2
diducit, mihi nõ placet. Neq; eni
Semimah, ut ipſe putat, ſed *Sem.*
mith eſt! Neq;, ſi eſſet, ſtatim Latin
SIMIA ab illo ductũ eſſet. Non d
memini, aliquos cum R. *Abraham*
Comm. in Prov. & cũ R. Emanuel iſtar
vocem שְׂמָמִית quæ *Prov. XXX.* 2
extat, explicare per *Simiam*, qui
quod illuc de *Semamith* iſtâ dici
tur, etiam *manibus prehendit inſta*
hominis, & in ædibus Regũ manet, ut
pote, quibꝰ ſolet eſſe in delitijs: ne
me fugit quod *R. Jona* velit *hirundi*
nẽ eſſe, quæ & ipſa *in ædibus Principũ*
nidificare ſolet. Melius tamẽ cum *R.*
D. Kimchi R. Levi & ..lis noſtratibus
quoq; *Theologis* intelligitur ibidem
Aranea, uti & B. noſter *Lutherꝰ*. Die
ſpinne wircket mit ihrẽ Händen/
und

nd iſt in der Kŏnige Schlŏſſer.
Melio,inquã,quia cõvenienti᷒ *Araneũ*
lis minimis Dei& naturæ operib᷒ annu-
meraveris, quàm *Simiũ. Quatuor ſunt*
minima terræ,& ſapiẽtiora ſapientibus.
Formica populus nõ fortis,& præparant
in æſtate ſuum victum;
Cuniculi popul᷒ non rebuſtus,& ponunt
in petrâ domum ſuam;
Locuſtæ,quibus nõ eſt Rex,& egrediun-
tur cũ agminibus; (Regis ædib᷒.
ARANEA manib᷒ prehẽdit,& ipſa in
Scilicet naturã majorẽ ſapiẽtiam in
minorib᷒ iſtis corpuſculis cõficiẽ-
dis, quã in majoribus leonũ & tau-
rorũ collis aut tergis oſtẽdiſſe vult
innuere Salomon. Sati᷒ igitur erit,
Araneã illic intelligere, quàm *Simiã,*
qnia illa minus animalculum eſt &
majoris ſapientiæ opera condit,
quàm *Simia.* Hinc cum ſe recolli-
geret *Pineda*, iſti opinioni dimiſſio-
nem fecit his verbis: *Sed animal de*
quo

quo in Proverbiis, non eſſe idem cum de quo in noſtro Regum loco, ex ipſa O ginalium nominum diverſitate coll poteſt; tum ex eo, quod in *Prove biis non ſignificetur peculiare aliquod peregrinum animantis genus, quale libro Regum, ſed conſuetum & vulgar & minime inſolens in Palæſtina.*

§. 5. Quod autem idem *Pineda* c. Græcum iſtud κῆπος, quod *hortu & animal à variis coloribus horti* ſi dictum, ſignificat, ſimilitudine qua dam ab Ebræo *Koph* vel *Kophim* for matum eſſe autumat, in eo ei non repugno. Imprimis cum *linguarum Capitaliũ affinitas & mira conſonantia* ſatis conſtet. In ſuperq; deſcriptio *iſtius Cepi* congruat, quam *Ælianus* habet, qui ita: *Terrenum quoddam animal Pythagoras ſcribit ſecundũ Mare Rubrũ procreari & Cepũ i.e. hortum appoſitè idcirco nominari, quod tanquã hortus variis coloribus diſtinguatur:*

ejus

ejus anticæ & poſticæ partes ad caudam uſq; prorſus valde igneo colore ſunt diſtinctæ; aurei quidam pili diſſeminati ſpectantur, tum album roſtrum, inde ad collū aurea vitta pertinent. Colli inferiores partes ad pectus, & anteriores pedes omninò albi; mammæ duæ manum implentes cæruleo colore, venter candidus; pedes poſteriores nigri ſunt. Roſtri forma rectè Bucephalo comparari poteſt. Cui conſonat, quod *Plinius* refert, *Pompejū M. Romæ in triūpho ejusmodi Cephos* ex *Æthiopia* adhibuiſſe, tanquam raræ & ignotæ formæ, ſpectaculo, *quorum pedes poſteriores pedibus humanis & cruribus, priores manibus ſimiles fuerint. L. VIII. N. H. c.* 19. Et quia admodum *laſcivū & veneri immodicæ deditum* hunc *Cepum* eſſe ſciamus, illinc profectum eſſe arbitror, quòd *Poëta impudicus* hanc vocem ſic ad *præpoſterā* & *beluinam venerem* ſignificandam tranſtulerit:

Quod

Quod meus hortus habet, ſumas im-
punè licebit,
Si dederis nobis, quod tuus hortu[s]
habet.

Quin & in *Diogene Laërtio* invenio ſcriptum quod *Theodorus Cyrenaïcus* hac voce *modeſtiæ ſpeciem mẽtita*, ipſa *pudenda muliebria* indicare voluerit. Cum enim *Stilpon Megarenſis Philoſophus* negaſſet, *Minervam DEAM* eſſe, quia *fœmina ſit*, eum ita irriſit *Theodorus* ille, addens: πόθεν δὲ τοῦτ' ᾔδει Στίλπων; ἢ ἀνασύρας αὐτῆς τὸν κῆπον ἐθεάσατο; l. II. περὶ βίων. Στίλπ. p. 166. *Unde ergo hoc novit Stilpon? numquid ſublata ſtolâ hortum ejus inſpexit?* Qua pudicitiæ προφάσει etiam *Ovidius* uti voluit, quando, quod Virgilius *genitale arvũ*, *hortum* vocitavit, inquiens:

Fæmineos hortos in olentes vertere
menthas
Perſephonæ licuit. -- --

Sed

ſed iſtis verborum lenocinijs miſ-
ſis, *Naturam* & *natale ſolum Simia-
rum* videbimus.

§. 6. Sunt autem *Simij ſeu Simiæ
animalia bruta facie hominibꝰ ſimilia,
manibusq́; palpantia, ad hominum vo-
luptatem & riſum nata.* Natura enim,
ut inquit *Galenus in Anatom. Admi-
niſtr.* Simiæ *ridiculo animali, & animã
ridiculam habenti, corporis quoq; con-
ſtitutionẽ ridiculam dedit.* Hinc quoq́;
profectũ eſt, ut imitatorem alterius
Simiam, & Cicero *Burſam Simiolam,
& Demoſthenes Æſchinẽ Tragicã ſimiam*
dicerẽt. Ea enim *ſimiarum* indoles,
*ut hominũ mores imitentur, & eorũ ge-
ſticulationes* ſummo *ſtudio exprimant.*
Nam ut Ennius dixit: (*nobis.*

Simia quam ſimilis turpiſſima beſtia

Neq́; tãtùm à *ſimili actionũ mimicarũ
expreſſione, ſed etiã mẽbrorũ συμμετρία
homini aſſimulãtur.* Nã *Simiarũ genera*
(ſunt verba *Plin. l. XI. N. H. c. XLIV.*)
per-

perfectã hominis imitationẽ continen- facie, naribus, palpebris, quas ſolæ qu- drupedũ & in inferiore habent gena. j mammas in pectore, & brachia, & cru in contrariũ ſimiliter flexa, in maribu ungues, digitos longioremq; medium. Pedibus paulũ differunt. Sunt enim, u manus, prælõgi, & veſtigiũ palmæ ſimi faciunt. Pollex quoq; his & articuli u homini: at præter genitale & hoc i maribus tantùm, viſcera etiam interio- ra omnia ad exemplar.

§. 7. *Ceterum*, quantum ex Priſcis colligere eſt, *quatuor ſimiorum conſtitutæ ſunt ſpecies*. Ita enim *Plinius l. VIII. c. 54. Efferatior Cynocephalis natura, ſicut mitiſſima Satyris & Sphin- gibus. Callitriches toto penè aſpectu differunt: barba eſt in facie, cauda latè fuſa primori* parte; quibus addi poteſt *Ariſtot. Hiſtor. Anim. l. II. c. 8. Conr. Geſn. Hiſt. Anim. de Quadru- pedibus.*

§. 8.

§ 8. Hinc *prima ſpecies* à forma
apitis canini *Cynocephalorũ*, qui &
υνοκέφαλοι dicuntur, olim culti
unt apud *Ægyptios*, *teſte Æliano &*
Ierodoto. Quos *Diodorus* etiã *Siculus*
III. *Bibl*, allegat: οἱ δὲ ὀνομαζόμενοι
υνοκέφαλοι τοῖς μὲν σώμασιν ἀνθρώ-
ποις δυσειδέσι παρεμφερεῖς εἰσί, ταῖς
φωναῖς μογμοὺς ἀνθρωπίνους προΐεν-
ται. ἀγριώτατα δὲ ταῦτα τὰ ζῶα καὶ παν-
ελῶς ἀντιθάσευτα καθεστῶτα, τὴν ἀπὸ
ῶν ὀφρύων πρόσοψιν αὐστηροτέραν ἔ-
χει. Qui *Cynocephali dicũtur, corporis*
ſpectũ hominũ inſtar habent, quorum
ocem muſſitatione tantùm exprimunt.
Apprime ferox eſt hoc animal, nec ullo
icurationem pacto admittit & vultum
ſuperciliis auſteriorem præfert. Ejus
cona *Adrianus Collardus* in *tabellis in*
s inciſis, *quas de quadrupedibus*
nimalibus publicavit, videtur ex-
preſſiſſe.

§. 9.

§. 9 *Secunda ſpecies* eſt *Satyroru*
qui in *ſubſolanis Indorũ montibus* p
niciſſima animalia ſunt, *humana*
gie, pedibusq́ caprinis, & toto corpor
villoſo, qui nihil habent moris h
mani, gaudẽt ſylvarum latebris,
fugiunt hominũ commercia. H
monſtra Veteres pro *ſylveſtribus D*
coluerunt, quemadmodum *& Fa*
nos, Sylvanosq́. Nam *Panas agroru*
Sylvanos ſylvanorũ, *Satyros & Faun*
nemorum Deos eſſe miſeri crediderun
Hinc in *Antonij* vita refertur, quo
ille *in eremo* oberrans, *viderit homu*
culũ aduncis naribus, & fronte caprin
cui etiam extrema corporis in capraru
pedes deſinebant. Ad cujus ille adſpectu
cum ſignũ crucis feciſſet, & interrogaſſe
quis nam eſſet? reſp: Mortalis ego ſum
unus ex accolis eremi, quos vano error
deluſa gentilitas Faunos Satyrosq́ & In
cubos appellat Si modo nõ ſpectrum
hoc potius Diabolicũ, quam aliqui
ſylveſtris ſimius fuerit, §. 10

§ 10. *Tertia ſpecies* eſt *Sphingum*,
uas fuſco pilo, mammis in pecto-
e geminis Æthi-pia generat, ut idẽ
'lin l. 8. c. 21. ait, quod etiam *Alberti*
Magni teſtimonio corroboratur,
ui *Sphingem* inſigne genus ſimia-
um deſcribit, *duabus in maxilla ni-
rioribꝰ maculis nigricantibus, caudâq;
oloris ſubnigri oblõga,* αἱ δὲ σφίγγες,
nquit *Siculus l. III. Bibl. f m. 167.*
ίνονται μὲν περὶ τε τὴν τρωγλοδυτι-
ὴν, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ταῖς δὲ μορφαῖς
παράρχουσιν οὐκ ἀνόμοιοι ταῖς γραφο-
ένοις, μόνον δὲ ταῖς δασύτησι
ιαλλάττουσι. τὰς δὲ ψυχὰς ἡμέρους
χουσαι καὶ πολυέργους ἐπὶ πλεῖον καὶ
ιδασκαλίαν μεθοδικὴν ἐπιδέχονται.
*Sphinges circa Trcgloditicam & Æthi-
piam exiſtunt, forma his nõ abſimiles,
uæ arte pictorum exhibentur, niſi quod
irſutie tantummodo differant. Placidi
llis ſunt animi & verſuti, artiſq; quæ*

compendio tradi poteſt, admodun capaces.

§.11. *Quarta ſpecies* eſt *Callitrichu* ſeu καλλιτρίχων quos ita à *barbit* *dictos* eſſe *Hermolaus* ait, utpot quod Græci τρίχα vocant. Eader quidē vox *Callitrix* ut & *Callitriche* in *Botanicis* pro herbis uſurpantu & à *lanugine* crinita ſic denominar tur, ſed hoc loco καλλίτριξ *animal e ex genere ſimiarum, à barbæ piloſæ pu critudine* ita dictum, quod Æthiopi gignit. Hujus imaginem elegante delineavit *Nic. Cluſius in Auctuar. Exoticorum f.371.* de iſto, quem e ſculpſit, inquit: *E mento propendeb dodrantalis longitudinis barba in mu cronem deſinens, alba ſive incana. Calli triches* quoq; multas *Caïri* in Ægy pto ad caprarum & aſinorum ine quitationes adſvetas ſe vidiſſ commemorat *Petrus Bellonius l. 2 Obſervat. c. 52.*

§.12

§. 12. Quibus ſi *addideris Cepum* *l Cephum*, uti eundem *Diodorus Si-* *lus addit, l. III. Bibl. Hiſtor. f.* 168. *uintam* habebis. Ita autem Siculꝰ quit: ὁ δὲ λεγόμενος κῆπος, όμασε μὲν ἀπὸ τῆς περὶ ὅλον τὸν ...μον ὡραίας καὶ περσουνῆς ἡλικίας. *rtus quem vocant, à totius corporis ...ore, & ſtaturæ venuſtate nomen ac- ...ıt.*

§. 13. His non immerito *ſextam* ...ā annumeramus ſpeciem *Cerco- ...hecorum*, quos & ipſe cognoſcit *...nius l. VIII. Hiſt. N. c.* 21. facitq; *...ris capitibus, pilo aſinino, & diſſimiles* ...teris voce. Hos noſtrates Meer- ...tʒen appellant, quos & ipſos in *...gypto* cultos ex iſto *Juvenalis* ver- ...qui eſt in *Satyra XV.* colligimus: *...ffigies ſacri nitet aurea Cercopitheci.* ...ibit etiā *Ludovicus Romanus in ſua ...vigatione l. II. c. 13 ad Arabiæ urbem ...en eſſe montem, Cercopithecis abun- ...ntem.*

§.14. *Ariſtoteles in II. Hiſt. Ani.*
c. XI. meminit etiam χοιροπιθήκ
quam Gaza *porcariam ſimiam à po*
figura appellat, cujus *roſtrum Ch*
mæleonis roſtro ſimillimum facit. Ta
videtur eſſe, quem *Illuſtriſſ. Princ*
Carolus Dux Croyus & Areſchotet
dono acceperat, cujus *icona Jacob*
Plateau miſerat *Carolo Cluſio* que
& ipſe *expreſſit in Auctuario ad l.*
Exot. c. XV. f. m. 370. quamqu
ipſe dubitet, an χοιροπιθήκοις,
κυνοκεφάλοις accenſeri debeat

§.15. Quibus adjici etiam poſſi
novæ iſtæ *Simiarum* ſpecies ex *B*
ſilia advectarum, quas *Johannes*
rius Hiſt. Americ. c. X. citat: cuj
modi admodum delicatum Uly
ponem attulit *Rodericus Lin*
quas ob leoninam faciem po
λεοντοπιθήκους nominare, cum B
ſiliani *Cercopithecum Savogin*,

lios ſylveſtres *Cay* vocent, teſte *'arolo Cluſio in Auctuario l. V. Exot.* .372. *& Job. Lerio in Navig. Braſili- na. c. IX. p. m.* 122. *&* 123.

§. 16. Ex dictis colligere in pro- livi eſt, quonam *ſolo patrio* naſcan- ur, & an *in India* quoq; inveniãtur? n *Hiſpaniis non reperiri multo minus n Tarteſſi aut Gadibus, confitetur Pi- eda p.* 214. ut meritò eum tædere eberet teſtimonii *Anaſtaſij Synaitæ ui l. X. Hexaëm.* dicat: *In tertio libro Regum invenimus navem Salomonis ngulis annis veniſſe ex Tharſis, quæ eſt Heſperia regionis Occidentalis, & ulіſſe ad eum aurum, & ejusmodi ani- ialia.*

§. 17. Interim prognaſcuntur in *ibya.* Nam *Stephanus* qui de Urbi- us ſcripſit, *Pithecon i e. Simia- um ſinum portumve Libyæ juxta Car- haginem* conſtituit. Idem quoq; ex *'oſidonij relatione* pateſcit. Is enim

cum à *Gadibus in Italiam navigar* ait, ſe *in Libyæ oram delatum ac ſylvæ quandam mari contiguam vidiſſe, ſim plenam, quarum aliæ ſuper arborib aliæ in terrâ ſederent*, nõnullæ *catu haberent, & ubera præberent, nec ſin riſu vidiſſe alias uberibus graves, n nullas hernioſas, & alia quædam id nus vitia oſtendentes. Strabo l. XVII m.* 784.

§ 18. Habentur etiam in *Æth pia*, uti ſupra ex *Diodori Siculi b'ibliotheca* docebamus *Solinus* quc *omne latifundiũ, quod inter Ægyptu Æthiopiam & Libyam diffundit vario impleri ſimiarum genere* ait. *Herodotus* teſtis eſt, apud *Zygan Africanos* affatim ſimiarum reperi quibus illi veſcantur. Conf. *Ph um in Biblioth.* ex *Agatharchid* c. 25. & 26. allegantem, *Strab Geogr. f.* 784.

§.

§. 19. Tandem *India* quoq; *eorum* [f]*eraciſſima eſt*. Sicuti *Plinius* 4 *genera* [e]*orum l. VIII. c.21.* allegat, Arrianus [q]uoq; ſcribit, *In India pulchras & [m]agnas ſubnaſci ſimias, & adeo multi-[p]lex variumq; illarum genus in Indiæ [m]ontibus provenire in tanta copia, ut [e]xcelſo atq; erecto corpore incedentes [q]uaſi hoſtium exercitu viſo aliquando [p]erterrefecerint Alexandrum in mon-[t]ibus Emodis*, in quibus, *Alexander Magnus Porum Regem Indorum de-[b]ellavit*. teſte *Æliano l. VII. c. 22.* & [S]*trabone l. XV. Geogr. f. m. 664.* Hinc [e]ſt quod ad *Suburbiū Latagæ* urbis [f]requētet proficiſcantur *Simij*, qui-[b]us *coctam oryzā* Rex comedēdam [o]bjiciat, & quotidiè ijs cibaria pro-[j]ici, expletas autē in domeſticas ſe-[d]es ſylveſtres cū magna moderatio-[n]e redire, neq; quempiam obvium [l]ædere ſcribūtur ab Æliano *l. XVI.* [c].10. Conf. *Marcū Polum Itin. Orient.* [l].3.c.45.

§ 20. Hinc magna non tantum *Æ*
gyptiorũ quod ante dicebamus,ſe
etiam *Indorũ* idolomania fuit,quo
iſti κυνοκεφάλους, hi verò etiam *ſi*
miarum dentẽ inter ſacra retulerin
Namq; quod ex *Rebus Sinarum c.I*
p 20. *Majolus* adducit, in inſu
Zeilan, indigenas *dentem pithecic*
luiſſe pro DEO,qui cum in Portug
lenſium manus ex præda veniſſe
Regem Pegu redemptionis nomine obt
liſſe centies mille aureos. O Abſurda
& ineptam impietatem,quæ ipſu
dæmonem habuit autorem!

§. 21. In tanta itaq; copia,in ta
ta varietate ſimiarum Indicaru
citra dubium delectum fecerui
nautæ Salomonæi,ut præſtantior
& barbatiores ſecum transferren
& opulentiſſimum Regem his m
rabilibus novi Orbis operibus c
lectatione pariter & admiration
implerent.

SE

SECTIO VII.
DE PAVONIBUS.

Summaria.

§. 1. *Pavones inſignia Regalia gerunt.*
§. 2. *Tukkyim unde?*
§. 3. *Non ſunt Simij adulteri?*
§. 4 *Sed & Pavones & pſittaci.*
§. 5 *Pavonũ principatꝰ & chromatiſmꝰ.*
§. 6. *Aularum oblectatio.*
§ 7. *Pavonum edulia.*
§ 8. *L. Hortenſij Cœna Adjicialis: Aditialis Adjicere epulum. Dapalis adipalis. Porcus Trojanus.*
§ 9 *Hoſtiæ Caligulæ. Clypeus Minervæ, Heligobali dapes, luxuria Rom.*
§. 10. *Pavonum cura & altura.*
§. 11 *Natale ſolum non eſt Hiſpania.*
§. 12. *Sed Samus.*
§. 13. *Babylonia.*
§. 14 *India.*
§. 15 *Ex qua ad Salomon. rari & cari erant.*
§. 16. *An Tukkyim ſint Gallo-Pavi Indici?*
§. 17. *An Meleagrides?*

Ἔκθεσις.

§. 1.

R*Egale ſemper atq; magnificum*
fuit habitum, *Pavones alere, ii*
oblectari. Hinc legimus in *Svetoni*
Tranquillo, quod *Romæ in viridari*
fuerint *alti*, & in magno pretio
honore habiti, ita ut *ſacratiſſima et*
am Imperatoris manus vindictar
violatoribus eorundem fuerit mi
nata, *Tiberius* namq; *Imperator mil*
tem prætorianum ob ſurreptum è vir
dario pavonẽ capite punit, quod *Sve*
habet *in ejus Vita c.* 60. *Congiarum*
quoq; in Africa vaſtiſſimè & latiſſ
me gubernantem *Regem* legimu
in ſylva quadam *Angolæ confin*
muris circũdata, *Pavones* multorur
generum magna cura & ſumtibu
nutrire, reliquis omnib⁹ eâ jucun
ditate vacare juſſis, eò quod *inſigni*
hæc avis gerat Regalia, apud M
Georg. Draudium in Centonibus reru

Me

*Memor.p.m.*209. Ideoq; magnificentiæ ſtudioſiſſimus *SALOMON PAVONES & Pſittacos ex Ophira noſtrâ* ſibi comparavit, ut nec hâc in parte ab aliquo ſui ſeculi principe ſuperaretur, quemadmodum extat 1.Reg. X. 22, & 2.Paral IX. 21.

§.2. In *textu Ebræo* vocãtur תּוּכִּיִּים & per *alternationem* vocaliũ תֻּכִּיִּים Prior ſcriptio eſt *in Paralipomenis*, Poſterior *in Annalibus Regũ*. Utraq; autẽ *vox eſt peregrina, Etymon ignotum eſt. Buxtorffius* ex Rx. תָּכַן ſeu תּוֹן diducit, eò quod in *colore caudarum aliquis quaſi colorum dolus* ſubſit; *Pagninus* autem & *Avenarius* ex תָּכָה *cõjunxit, ambulavit in medio* derivãt, eò quòd *conjunctiones & gregarias obambulationes* ament. Videtur ergo ἀναλόγως nomen ſing. eſſe debere תּוּכִּי vel תֻּכִּי ex Conjug. Püal תֻּכָּה *adjunctus eſt ſedendo* in plur. תֻּכִּיִּים Sed ut dixi, *ignotum eſt eſt etymon, peregrina avis*,

§. 3. Hinc diverſa etiam de eâ ſu
judicia. Nam quibusdam eſt *gen*
ſimij admodũ petulcum & laſcivũ, &
illo ſimiorum genere, quos adulteros v
cant, quia *incredibili in feminas libid*
nis furore ferũtur, quod vulgo dic
tur *Mamon*, vel *Majmon*, uti R. *Dav*
Kimchi & *Mardochaï* ſcribunt. Se
iſtud alienum eſt ab hoc loco. Nã
aliud genus animaliũ קוֹפִים & vi
ciſſim aliud תּוּכִּיִּים eſſe, ſatis apert
hic locus biblicus evincit. *Illis Sim*
cujuscunq; generis, his vel Pavones v
Pſittaci, vel utriq; indigitãtur. Quo
circa *Junius & Tremellius in ſuis Obſerv*
Bibl. per Tukkijm potius Pſittacos, quàn
aliud volucriũ genus malunt, quorun
alij quidam ex recentioribus am-
plectuntur ſenſum, Sed veterum
potior pars *præviis Thargum, R. Salo-*
mo. R. Levi. R. David. R. Mardocha
Pavones interpretantur. Cũ quibus
etiam *vulgatus &* *B. noſter Lutherus*
fecerunt. §. 4.

§. 4. Et quanquã aliæ quoq; *Pavonum nomẽclaturæ* in ſacris proſtent. Nam *Job. XXXIX.* 13. *RENANIM* à B. *Luthero Pavones* vertũtur, & *Nealaſah* ibid. Kimchio *Pavus* eſſe videtur, & *Thalmudicum Tavas aut Tavaz* eandẽ ſignificationẽ habet, & inſuper cognationem cum Græca ταὼς, tamẽ nõ puto temerè eſſe à tã gravi graviũ virorũ opinione reſiliẽdum, qui hoc *Tukkijm* per *Pavones* exponunt, nec illos prorſus eſſe aſpernẽdos, qui hac voce etiã *Pſittacos aut ſignificari, aut ſaltẽ cõſignificari* volũt. In quam opinionẽ jamdudũ deſcẽdiſſe *Alph. Toſtatum* deprehendo in 2. *Paral IX. q* 5. qui *Pavones cũ Pſittacis numerat inter ea, quæ adferebantur ad Salomonẽ. Neq; enim minor jucũditas eſt in Pſittacis, quã pulcritudo in Pavis Neq; credibile eſt in tanta utriusq; aviculæ abundantia alterutrã delatam ad Salomonẽ, alterutram occultatam eidem fuiſſe.*

§. 5.

§. 5. Sunt autem *PAVONES* d
cantatiſſimæ inter aves & præſtantiæ
pulcritudinis, ita ut meritò principa
tum teneant. Huic enim natura forma
volucribus dedit palmam, uti Merul
apud M. Varronem loquitur de Re Ruſ
l. III. c. VI. Sicut enim *Aquila Jovis*
ita Pavo Junonis de Primatu inter ſ
& in avium genere contendunt,

Quippe feris tanto præſtat forma in
clyta Tigris,
Quanto præcedit Pavo genus omn
volantum.

apud *Oppianum l. 3. de Venat.* Tantu
enim *pennarum fulgor, tamq; ſuavi*
coloris viriditas & jucunditas in eju
potiſſimum caudata corolla, ut natur
omnem colorum luſum in iſto orbiculat
Chromatiſmo exercuiſſe videatur. Hin
rectè Ovidius:

Laudatas oſtēdit avis Junonia pennas
Si tacitas ſpectes illa recondit opes.

Gemmantes autem colores maximè ex-
pandit,

andit, cum laudatur, adverſo ſole, quia ſic fulgentius radiant. Simul umbra quoſdã repercuſſus cæteris qui in opaco larius micant, conchata quærit cauda, mnesq; in acervum contrahit pennarum, quos ſpectari gaudet, oculos.

§. 6. Ea de cauſa apud antiquos n tanto ſemper & *pretio fuere*, & *honore*, ut regia iſta ſatis ornata non ſit habita, quam *Pavi* non ornarent, & oblectarent. Id quod *Ælianus l. XIII. de Anim. c* 18. *&* *Alexand. ab Alexandro l.* 2. *c.* 13. *& l.* 3. *c.* 12. conteſtari poſſunt.

§. 7. Neq; tantum *ad oblectandum*, ſed etiam *ad veſcendum iis* ſunt uſi, ut non *minus pulcritudine pennarum, quàm voluptate carnium* prodeſſent. Nam *Q. Hortenſius primus Pavos augurali adjiciali cœna poſuiſſe* dicitur apud *M. Varronem l. III. de Re Ruſt. c. VI.* quod *pretinus factum tam luxurioſi quam ſeveri boni viri laudabant.*

Quem

Quem citò ſecuti multi extulerunt e-
rum pretia, ita, ut ova eorum denar
veneant quinis, ipſi facile quinquagen
grex centenarius facile quadragenar
millia ſextaria, ut reddat.

§ 8. Cœna iſta *adjicialis* fuit *Cæ*
ſacerdotij, in qua multa extra *ora*
nem, ultraq; conſveta fercula adjici
bantur. Quam ipſam *Plinius l.*
c. 20. *ADITIALEM* vocat, eo quo
in *aditu honoris ſacerdotij dari ſint ſo*
litæ, uti argutè ſatis. J. *Lipſius l IV.*
Magn. Rom. c. 9. conjicit. Nihilo ſe
cius in priori lectione *perſtat.* J
Scaliger Conject. in Varron. & ratio
nem denominationis ex *Tacito l.* 1
Annal. afferre deſudat, ubi ſic legi
tur: *Reſcuporis ſanciendo, ut dictita*
bant, fœderi convivium adjicit, tractaq
in multam noctem lætitia per epulas a
vinolentiam. &c. Adjicere Convivium
ſeu *Cœnam* id dicebatur, *quoties au*
inaugurãdi alicujus gratia, aut propter
ali

liud quid, puta publicam lætitiam, indicebatur epulum. Idq́; dicebatur *epulum ſeu Cœnam adjicere.* Miror quid inciderit *Perotto, quod iſtam omnium Codd. approbatam lectionem prorſus rejecit, & dapalē ſuam reſtitui* voluit. *Hæc loca,* (Plinij & Varronis) inquit, *corrupta paſſim apud hos auctores erant, & pro Dapali, adiciali, vel aditiali erat ſcriptum.* Quod *emendare nuper volens inſulſiſſimus quidam Pædagogulus adipali ſcripſit, nimio ignorantiæ adipe mente oppreſſâ. Nam quis umquam adipalē cœnam, aut adipalem cibum legit? Adipatum certè ab adipe* dicimus *pro pingui & ſucculēto,* non *adipalem.* Quidquid iſtius lectionis ſit, qua *Adipalis pro Adjiciali aut Aditiali* ponitur, iſtud certū eſt quod *cœnæ iſtæ Sacerdotij fuerint Cœnæ Pontificiales, quarum luxurieï & libidini varia, opipara & tanta ciborum genera adjiciebantur.* Sicuti ex

uno

uno iſto *Macrobij* loco videre e
qui in *l.III.Saturnalium c.XIII.ext*
f 82. Ubi cum multa de *mollitie*
luxu Q. Hortenſij, *Metelli Pij Pont.*
Maximi dixiſſet, ita pergit: *Accipi*
inter graviſſimas perſonas non defuiſſe
luxuriam. Refero enim Pontificis v
tuſtiſſimam Cœnam, quæ ſcripta eſt i
Indice IV. Metelli illius Pontif. Maxim
in hæc verba: Ante diem IX. Cal. Sep.
quo die Lentulus flamen Martialis in
auguratus eſt, domus ornata fuit. Tri
clinia lectis eburneis ſtrata fuerũt. Duo
bus triclinijs Pontifices cubuerunt, Q
Catulꝰ, M. Æmilius Lepidꝰ, D. Syllanus
C. Cæſar rex ſacrorũ P. Scævola Sextus
Q. Cornelius, P. Volumnius, P. Albino
vanus, & L. Julius Cæſar augur, qu
eum inauguravit. In tertio Triclini
Popilia, Perpenia, Licinia, Aruncia,
Virgines Veſtales: & ipſius uxor Publi-
cia Flaminica, & Sempronia ſocrus ejus,
CÆNA FUIT HÆC: Ante cœnam
echi-

chinos,oſtreas crudas, quantũ vellent, eloridas,ſphōdylos,turdum,aſparagos, ſubtus gallinam altilem, patinam oſtre-arũ Peloridum, balanos nigros, balanos albos. Iterum Sphondylos, glycomaridos, urticas, ficedulas, lumbos, capragines, aprugnos, altilia ex farina involuta, fi-cedulas, murices & purpuras. In Cœna ſumina, ſynciput aprugnum, patinam piſcium, patinam ſuminis, anates, quer-quedulas elixas, lepores, altilia, aſſa, a-mylum, panes Picentes. Ubi jam luxuria accuſaretur, quando tot rebus farta fuit cœna pontificum? Ipſa verò edulium ge-nera, quam dictu turpia? Nam Cincius in ſuaſione legis Fanniæ objicit ſeculo ſuo, quod PORCUM TROJANUM menſis inferant. Quem illi ideò ſic voca-bant, quaſi aliis incluſis animalibus gravidum, ut ille Trojanus equus gravi-dus armatis fuit.

§ 9. Huc ſpectant *hoſtiæ iſta excogi-tatiſſimæ, quas LATIALIS ille Jupiter* arro-

arrogantiſſim' *Caligula* ſibi inſtitu
quæ erant *Phœnicopteri, Pavones, T*
traones, Numidicæ, Meleagrides, Pha
ani, quæ generatim per ſingulos dies e
dem immolabãtur, teſte Svetonio in Ca
Vit. c 22. Huc quoq; ſpectat *famo*
illa Vitellij patina, quam *ob immenſa*
magnitudinem αἰγίδα πολιέχȣ Mi
nervæ clypeum vocabat, in quâ *ſca*
rorũ jecinora, phaſianorum & pavonum
cerebella, & linguas phœnicopterũ, mu
rænarum lactes à Carpathio uſq; freto
Hiſpaniæ per Navarchos ac trireme
petitarũ commiſcuit, teſte eodẽ *Sveto*
nio in Vit. c. XIII. Huc *Heliogabali da*
pes ex pavonum linguis confectæ ſpe-
ctant, quas attigit *Lampridius in ejus*
vita, & *Cælius Rhodigin. l. XXVIII. c* 7.
Sæpius, inquit, *comedit ex æmulatione*
Apicij, ut Spartianus prodit, Camelorũ
calcanea, criſtas gallinaceis demptas vi-
ventibus, PAVONUM linguas & luſci-
niarũ, quod qui his veſceretur, epilepſiã

non

ion ſentiret. Exhibuit etiam Palatinis
ngentes dapes extis mullorũ refertas &
erebellis Phœnicopterũ, & perdicũ ovis,
& cerebellis Turdorũ, & capitibus pſit-
tacorum, & faſianorum, & pavonum. Et
ne in *ſolis hominum cibis* oſtenderet,
quàm *dapaticè* viveret, *etiã Leones*, &
alia animalia Pſittacis & faſianis pavit.
Ut iſthæc omnia conſiderans *Sãctus*
Clemens Alexãdrinus l.2. Pædagog. c.1.
rectè *luxum & guloſitatẽ Romanorum*
perſtringens, *Phaſides aves, Ægyptias*
attagenas, Medicũ Pavonem, & ſimilia
illis exprobret. Et quid mirum, *ſanctis*
in Eccleſia DEI viris Zelum eſſe motum
ob tantam omnium rerum luxuriem,
cum idẽ affectus etiam *moderatiores*
gentiles affecerit. Ita enim inveni-
mus *Horatium ſub Ofelli perſonâ*, luxu-
rioſum depingere, & ei varias deli-
tias ciborũ vanâ & ſtulta quadam
opinione delectas quaſi crimen
objectare. 2. *Serm. Sat. 2.*

Pin-

-- -- *Pinguē vitiis, albūq; nec oſtre*
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juva
Lagois
Vix tamen eripiam, poſito PAVONI
velis quin
Hoc potius quā gallina tergere palati
Corruptus vanis rerū: quia veneat au
Rara avis, & picta pandat ſpectacul
cauda.

Et *Seneca* ad *Lucilium*: *Num,* inquit *eſuriens faſtidis omnia præter PAVONEM RHOMBUMq;? Ambitioſa non eſt fames, contenta deſinere eſt, quo deſinat, non nimis curat.*

§ 10. Neq; tantum *ventri deſtinantur Pavones*, ſed etiam *ad curā & fructū educabantur*. Nam ut iterum *Merula apud Varronem l. III. c 6. De pavonibus, noſtra memoria,* inquit, *greges haberi cœpti, & venire magno.* Ex iis *M. Aufidiꝰ Lurco ſupra ſexagena millia nummûm in anno dicitur capere.* Quod etiam *Plinius l. X, c. 20.* habet.

Sagi-

aginare primus inſtituit circa noviſſi-
nũ piraticũ bellum M. Aufidius Lurco,
x eo quæſtu reditus ſeſtertiũm ſexagena
M. habuit. Ad eorum faturã & altu-
am ſequentia etiam ſpectant; Ii ali-
uanto pauciores eſſe debent mares,
uàm fœminæ, ſi ad fructũ ſpectes, ſi ad
electationẽ, cõtra. Formoſior enim mas.
Paſcuntur omne genus objecto frumẽto,
naximè hordeo. Itaq; Sejus iis dat in
nenſes ſingulos hordei ſingulos modios,
ta, ut in fatura det uberius, & anteqnã
alire incipiant. Is à Procuratore ternos
ullos exigit, eosq; cum creverunt, quin-
uagenis denariis vendit, ut nulla ovis
unc aſſequatur fructum. Præterea ova
mit, ac ſupponit gallinis, ex quibus ex
is excluſos pullos refert in teſtabilem
am, in qua Pavones habet, quod tectũ
ro multitudine pavonũ fieri debet, &
habere cubilia diſcreta, tectorio levata,
uo neq; ſerpẽs, neq; beſtia accedere ulla
oſſit. Præterea locum habere ante ſe,
quo

quo paſtũ exeant dieb⁹ apricis. Utrum
locũ purum eſſe volunt hæ volucres. I
paſtorem earum cum bacillo circum
oportet, ac ſtercus tollere, ac conſerva
quod & ad agriculturam idoneum
& ad ſubſtramen pullorum.

§. 11. Iſta quidem *de uſu Pavonu*
Terram eorum *natalem* etiam add
mus. *Nõ* autem gignuntur *in Hiſ*
niũ, aut Tarteſſo, quod iterum *ingen*
fatetur Pineda. Neq; ullum conſ
quens, *cum Hiſpania hodierno tempo*
plurimos ferat, olim quoq; tuliſſe tanq
avem ſibi propriam: quia noſtra tem
peſtate ex Indijs illati, & *ex Sam*
quoq; olim importari potuerun
unde poſtmodum multiplicati
iſtius generis acceſſit. Perinde
hodienum in Italia & German
fieri, & cum Pavonibus & cum ali
animalibus novimus.

§. 12. Priores nobis docuerun
Pavum eſſe *inſulæ Sami avẽ propriam*

d

e quo eſt illud apud *Athenæum* XIV. c. 25. *Mendoti Sami teſtimo-* *um*:

In Heliopoli procreari ajunt
Phœnices, Athenis noctuas; Cyprus
habet
Eximias columbas; Samia verò
Juno aureū, ut dictitant, aviū genus
Formoſos & ſpectabiles Pavones.

d quod etiam ſuo approbat cal- ulo *M. Varro de Re Ruſt. l.* 3. *c.* 6. *avonum greges agreſtes transmarini ſe dicuntur in Inſulis Sami in luco Ju- onis.*

§. 13. *Pavonum quoq; Babylonico- um* meminit *Cælius Rhodiginus* l. 1. *Antiq. lect. c. X.* quando: *Divini,* nquit, *coloris poteſtate rerum eva- ient colores ſaporesq;, conſtipat ſiqui- lem calor, comprimit ſiccitas, ſplendor lluminat.* Hinc *pavonum in Babylo- nia diſtinctior picturatis pennis grata diverſitas.*

§. 14. Majori copia in *India n*
tradunt veteres pariter & recentiõ
ſcriptores. Ælianus l. XIII. c. 18. ſc
bit in *Indiæ hortis mãſuetos ali ſoli*
atq; ibi primum ab Alexandro viſos.
l. XI. c. 33. Indicis pavonibus centum
buit vitæ annos, quod quomodo cu
Plinio conciliari queat l. VI. c. 9. in u
verſum tantum *viginti quinq; an*
aſſignante, jam non diſcutiã. Ap
Sinas pulcherrimos hodie Pavones
periri conſtat, Item in *Calechuti*
maximè *verſicolores & jucundio*
omnium naſci *Fabronius habet in I*
p. 516. Conf. etiam *Bozium de ſign*
Eccl. l. 20. *c.* 3.

§ 15. Hinc *ad Salomonem* quoq;
Ophira noſtra Indica Pavones attul
runt ejus nautæ, ut etiam iſtius r
gionis *opes & aves* ſuo Princi
oſtenderent. An autem ad Salom
nem *ſpectaculi* tantùm & *deliciaru*
an verò *eſus, & uſus cauſa* alla
fu

fuerint,incertum.Illud veroſimile, propter utrumq;: quamquã fortè potiſſimũ, *ut regia, urbs, regis deliciæ amplificarentur, atq; aves pulcritudine & peregrinitate exquiſitiſſimæ publicè ſpectandæ Hieroſolymis proponerentur,* æquè,ut quondam *Athenis*.Eò enim ut ſcribit *Athenæus l.9. Multi ex Lacedæmone ac Theſſalia eas aves ſpectãdi deſiderio commoti adire ſoliti erant, & illarum ova magno ſibi pretio cõparare, & ad pavonũ ſpectaculum fuiſſe oppido expetitum, noviluniis quicunq; videre cuperet, admitti, reliquis diebꝰ minime, quicunq; is eſſet, qui adveniret ſpectatũ, quod factitatũ per annos plus quàm triginta. Neq;* mirum. Nam *ob raritatem PAVO in admiratione erat.* Poſtea vero (ſunt conjecturæ Pinedianæ) *ut creviſſe numero & copia, ita decreviſſe admiratione Hieroſolymis* conjiciendum eſt ex eo, quod idem *Athenæus l. XIV.* ex *Antiphane Comico in Milite*

de Roma quaſi per vaticinium dixiſſ
videtur.

Pavonũ tãtummodo par unum adduxi,
quiſpiam raram tum (nices
Avẽ, nũc verò plures ſunt, quàm cotur
Bonum ſi quis virũ quærat,& cõſpiciat
Videbit ex eo ſatos improbos quinq; li
beros.

§. 10. Facili autem negotio ex his dijudicare poterit, aniſti תּוּכִּיִּים fuerint *Gallopavi Indici*, ut vocantur, ſeu *Gallinæ Indicæ*, quæ nonnihil vi. dentur ad *formam pavonum accedere & nobiliũ menſis adhibẽtur*, uti *Petru Martyr Comm. in 1. Reg. X p m* 83. *a.* loquitur, neq; prorſus abnuit *Pineda l.4. c.17. f.* 115. Nam ſi verũ eſt, quod ait Pineda, *quod iſti Gallopavones ſint Indiarum occidentalium* h.e *regionum Americanarũ* proprij, utiq; per hos תּוּכִּיִּים neutiquam iſti intelligendi erunt, utpote, qui nõ *ex America ſea ex Ophira Indica ſunt petiti*, Et credo iſti

iſti *Pinedianæ aſſertioni* eò quod *Job. Lerius in Hiſt. Navig. in Braſil. c. XI.* *iſtas Gallinas Indicas*, *Arignau-ouſou* *appellatas* in *Americanis terris* enutriri ſcribit. *p. m* 126.

§. 17. Iſtud autem probabilitatem *aut nullam*, *aut certe perquam exiguam habet*, quod *Johannes de Pineda citato* loco & capite per תֻּכִּיִּים intelligi etiam poſſe arbitratur *gallinas iſtas Numidicas & Africanas* quas Græci μελεαγρίδας vocant, à *Meleagri credo tumulo, ad quem ex Numidia in Bœotiam avolare creditæ ſunt, ibidemq; pugnare ſtatis anni tēporibus, uti etiam Memnonides ex Æthiopia* ad *Memnonis* tumulum congregari & ibidem confligere à vetuſtate creditæ ſunt apud *Plin. l. X c. 26.* In eamq; ſententiam pertrahit & allegat *Turnebũ & Bellonium.* In quorũ neutro id obſervare licuit. Sed in *eo fallitur Pineda*.

Nam *iſtæ Gallinæ ſunt Numidiæ & Africæ propriæ. Africæ hoc gallinarum genus eſt, gibberum, variis ſparſum plumis, quæ noviſſimæ peregrinarum avium in menſas ſunt receptæ propter ingratum virus, inquit Plinius dicto loco.* Id ut eò rectius capias, evolvendus eſt *Varro de Re Ruſt. l* III. *c.* 9 ubi inquit, *Gallinas trium eſſe generum, VILLATICAS, RUSTICAS & AFRICANAS.* De *Villaticis* prolixe ſatis agit: De *Ruſticis & Africanis* ita inquit: *Ruſticæ ſunt in urbe raræ, nec ferè manſuetæ videntur ſine cavea Romæ, ſimiles facie non his villaticis gallinis noſtris, ſed Africanis, aſpectu ac facie incontaminata. In ornatibus publicis ſolent poni cum pſittacis, ac merulis albis item aliis id genus rebus inuſitatis. Neq; ferè in villis ova ac pullos faciunt, ſed in ſilvis. Ab his gallinis dicitur inſula GALLINARIA appellata quæ eſt in mari Tuſco ſecundum Italiam, contra mon-*

ontes Liguſticos, Intemelium, Albium,
gaunum. Aliis ab his villaticis inve-
tis à nautis, ibi feris factis procreatis.
Gallinæ AFRICANÆ ſunt grandes,
aria, gibberæ, quas μελεαγρίδας *ap-*
ellant Græci. Hæ *noviſſimæ in Tricli-*
ium ganearium introierunt è culina,
ropter faſtidium hominum. Tanto
minus ergò iſti תֻּכִּיִּים erunt
Meleagrides, quò magis certum eſt
in Numidiæ aut Africæ ditiones à Salo-
monis nautis ex ſinu Arabico na-
vigatum non eſſe.

§. 18. Nihil me deterret ab iſta
aſſertione, quod iſtæ *Meleagrides*
etiam *INDICÆ* dicantur. Nam
Adrianus Turnebus l. XXI. Adverſ.
c, IX. ex veterum & recentiorum idio-
tiſmo declarat, *INDICUM pro*
Transmarino capi, ut cûm *Virg. IV.*
Georg. dixit:

Imbellum avertis Romanis arcibus
Indum.

ita gloſſatur Turnebus: *Parthun*
ſignificat, credo quod Parthis India et
am pareret, & in eorum præſidiis In
militarent. *Higinus* c. 275. *Mytholo*
Jovis in India Thebas, Thebiados n
mine nutricis ſuæ quæ Hecatompy
appellantur, ideo quod centum port
habent. Hic Higinus Indiam etiam
adpellavit ſuperiorem Ægyptum Æ
thiopiæ finitimam, in qua erant Theb
Rurſus. *Liber in India Ammonem.*
Ita *mediterranea Africæ loca Indi*
nomine afficit: quod quidem *& no*
ſtrates faciunt, qui quicquid propemo
dum transmarinum huc adfertur e
INDIA advectum dicunt. Sic *faba*
Indicas nominant, *Triticum Indicum*
GALLINAS INDICAS: ne multa
quicquid domi noſtræ non naſcitur, pen
Indiæ ferimus acceptum.

SE-

SECTIO VIII.
DE PSITTACIS.

Summaria.

§. 1. *Tukkijim videntur conſignificare Pſittacos.*
§. 2. *Nomina Ebr. Græca, Lat.*
§ 3. *Ital. Gall. Gajo & Gaja quid priſcis?*
§. 4. *Pſittaci ingenioſi & ſpecioſi, cariq;.*
§. 5. *Prudentia in nidorum ſtructura.*
§. 6 *Garrulitas & diſciplina.*
§. 7. *Plinius dilucidatur.*
§. 8 *Cauſa docilitatis non eſt ſola inedia.*
§ 9 *Pſittacus Symboli Apoſt. recitator.*
§. 10. *Impudentiæ caſtigator.*
§. 11. *Leonis liberator.*
§. 12. *Deïtatis conciliator.*
§. 13. *Auguſti ſalutator.*
§. 14. *Uſus Pſittacorum apud Indos, Braſilianos, Europæos.*
§. 15. *XII. Pſitt. ſpecies.*
§. 16. *Quibus aliæ adhuc ex Braſiliâ ſubjunguntur.*

§. 17. *Patrium ſolum.*
§. 18. *Africa.*
§ 19 *Syria.*
§. 20. *America.*
§ 21. *Pſittacorum regio Auſtralis.*
§. 22. *India.*
§. 23. *Ex qua ad Salomonem.*
§. 24. *An plures merces ad Salom. venerint? tuto ignoratur.*

Epilogus.

Ἔκθεσις.

§. 1,

ATq; iſti quidem fuerunt תֻּכִּיִּים *& Pavones.* Quia autem ſupra §. 4. cõmemoravimus, aliquos velle per *iſtos Tukkijim aut ſignificari aut cõſignari* etiam *Pſittacos*, eorumq; placitum *relationibus Indicis per quam ſit aptũ*, de *Pſittacorũ quoq; natura & ſolo natali* ultimo loco cõmentabimur.

§. 2. *Peculiare* aliquod in *Ebrais literis* nomen, quo *Pſittaci* inſigniantur, præ-

præter iſtud *Tukkijim* reperiri non recordor. Apud *Græcos* etiam gerit nomina Ψιττάκου, Σιττάκου, & Ἀπαγάντος. Ψιττακὸς forte à Ψιττάκῃ, quæ *juxta Tigrim in Perſia celebris urbs eſt & toti regioni Pſittacenæ nomen dedit,* denominatus videri poſſet, quod *illic locorum copia harum aviũ* fuerit. *Arrianus* in ſua Periplo Ϛιττακὸν adpellat à *Sitta*, ut credo, quæ eſt *avis ex picorum genere.* Imò *Heſychius & [illegible]inus Sittam cum Pſittaco* prorſus reciprocãt. Ita enim ajunt: *Sitta avis quædam, aliqui Pſittacũ interpretantur.*

§. 8. Hodiè *Græcis* ἀπαγὰς vocatur, *Italicè Papagello, Hiſpanicè* Papagajo, Gallicè Papagaj, Germanicè Papengey. De quibus nominibus malo *Chr. Draudij* quàm mea adhibere verba. *Quod,* inquit, *ad Solinum p. 139. Papagallus Italis dicitur; conſiderandũ lectoribus relinquo, num-*

quid ita vulgo dictus fuerit i. e. Gall. Papa. An potius tanquam Papa i. Princeps ſeu primus gallus inter rei quas aves. Hinc Poëtæ eum *vari nominibus honeſtant,* dum *nunc à Statio lux volucrum, nunc plagæ regnato Eoæ, tanquam Orientis alitum Rex* deniq;.

---- Aëriæ celeberrima gloria gentis

Et aliis aliter ſed honeſtiſſimè vocatur. Quod ſi quis Hiſpanos, Gallos, Germanos ab hac appellatione diſcedere & [illegible] PAPAGALLO ſed PAPAGAY vocare dicat, huic quoq; ſatisfacere conatus reſpondebo, Gay Italis, Gallis, uti & Germanis inferioribus hilarē ac venuſtū de notare, quæ epitheta Pſittaco nō malè congruunt, quod & pulcritudine & facundia grataq; garrulitate Domini ſui animū exhilaret. Eadem etiā erat apud priſcos Latinos Gaji ſignificatio, cūSponſus novænuptæ cōjungendus, fidemq; daturus, dicere ſoleret: Tu ſis mihi Gaja,

ego

ego ero tibi Gajus, quibus verbis invicem repetitis jucundam lætamq; ſibi mutuo ſocietatem ſponſi promittebant. *Ab eadem* voce *Gaji Cimbrico etymo Galli nominis ſui originem trahũt. Galli enim, ſi Goropio credimus, tanquam Gayli i. e. homines ſeu viri alacres, agiles ac pulchri primitus ſua i. e. Cimbrica lingua nuncupati fuerunt.* Ita ille. Recte facit, quod fidem penes *Goropium in Gallorum nomine* diducendo à *Teutonico* Gayl ponit. Becanus enim nihil non coacervat, & conſarcinat rerũ & hiſtoriarum, modò ſuam ὑπόθεσιν φυλάττειν *de Cymbricæ linguæ primo fonte, prima antiquitate, poſſit.* Diſceptet tantundem *Goropius* cum *Elia Dineto in ejus Burdigala*, & *Steph. Forcatulo de Imperio & Phil. Gallorum, de gentis Gallicæ nomine & antiquitate*, nos interea *Pſittacorum* naturam, *patriam & varias perquiremus ſpecies.*

§. 4.

§ 4. Sunt autem *Pſittaci aves e ſpecioſæ & ingenioſæ.* Nullum enim *avium genus eſt tam variũ & verſicolor ac pſittaci, qui aut ſeptem aut octo non nunquam colorum diverſitate per naturã pinguntur. Super omnia*, inquit *Plinius l.X.H.N c.42. humanas voces reddunt pſittaci, quidam etiam ſermocinantes. India hanc avẽ mittit, Sittac vocant, viridem toto corpore, torque tantùm miniato, in cervice diſtinctam Imperatores ſalutat, & quæ accipit verba pronunciat, in vino præcipuè laſciva. Ingenio autem & moribus vel hominem ipſum, quàm proximè æmulatur nec non oratione garrula. Ut quod in genere brutorum eſt ſimius, id in genere avium ſit pſittacus:* ille mimus actionum humanarum, hic verò æmulus ſermonis. Unde mirum non eſt, ſi jam olim quoq́, apud ſaniores etiam, & ex devicti orbis ſpolijs nondum corruptos Romanos etiã in delitijs habe-

.aberetur, ut non mediocri imò
liquãto majori etiam, quàm man-
:ipia, pretio veniret. *Quæ res M.*
'ortio Catoni reprehẽdendi molles civiũ
nores cauſam præbuit. Eædem cùm
:orporis, tùm ingenij dotes faciũt,
ut & hodie à noſtris Principibus &
Magnatibus omnibus mirè expeta-
tur & è longinquis afferatur locis.

§. 5. *Naturalem Pſittaci aut pruden-*
tiam aut verſutiam ex *nidi ſtructura*
potiſſimum commendant Phyſici.
Quid *enim aut ingenioſius excogitari,*
aut ab ave exſpectari poſſet, quàm quod
nidum ſuum non in biviis ramorum aut
vepribus arborũ collocet, ſed in pendulis
ramorum fibris, ubi à ſerpentum & aſpi-
dum inſidiis ſunt tuti? Inveſtigant enim
admodum procerã arborem ramuſculis
adeo tenuibus, ut præ exilitate neq; mi-
nimum pondus ferant, tantum abeſt, ut
grave aliquod ſuſtineant, ad quorum
cacumina penſilem ſurculum, & nidum

ex

ex eo non tàm callido conſilio, quam ar tificioſè factum ſuſpendunt, pilæ modo rotundum, ſane perquam exiguo fora mine, teſte Aloyſio Calamuſto in Nigri tarum regno, quamquam etiam re corder, ipſam veritatem nidorun pendulorum in dubium vocari; *Joh. Lerio in Braſ. Navig. p.* 131. ut pote, qui teſtatur, quod etiam nidos *in arborum cavatarum antris* con-ſtructos invenerit in *Braſiliâ*.

§. 6. *Garrulitatis* amantes ſunt: Antequam cicures fiunt, *inconditam quidẽ vocem emittũt*, aliarum tamen *avium, & animaliũ ſonum imitari, aut humanas è trivio acceptas, & quales ſæpe reiterari* audiũt, reddere ſuo quodam modo annituntur: quãquam etiam aliqui, imprimis iſti majores nulla opera ad pronunciandum edoceri poſſunt. Imo & inter ἀνθρωπογλώττους aliquod nativæ vocis diſcrimẽ eſt, cùm alij ſonum

lon-

longè molliorem & gratiorē edant, alij è cōtrario duriorē & aſperiorē. Ideo etiā alij *ſunt tenacioris memoriæ, alij tardioris apprehēſionis; neq; minus ac pueri noſtri diſciplinam magiſtrorum ſubeunt. Caſtigatur in ipſis teſte Plinio l. X. c. 42. diſcendi tarditas, ut in pueris: dum enim loqui diſcunt, ferreo verberantur radio, ſeu ferrea clavicula. Non ſentit aliter ictus; nam capiti eadem durities, quæ roſtro: hac ferula diſcenti eſt.*

§. 7. *C. Julius Solinus Memor. Aſ. c. LX. & L. Apulejus l. 2. Floridorum Pſittaci docilitatem* ex *victu glandium* & *diſcretione digitorum* didu-cunt. Ita enim *Apulejus: Verum ad diſciplinam humani ſermonis facilior eſt pſittacus, glande qui veſcitur & cujus in pedibus, ut hominis, quini digituli numerantur. Nō enim omnibus pſittacis id inſigne, ſed illud omnibus proprium eſt.* Sed utriusq; oſcitantiam in lecto & per-

perperam intellecto *Plinio* coargu
unt *Salmaſius in Exercit. Plinianis, &*
M. Drandius Annot. Solin. eò quoc
*Plinius l. X c.*42. iſta duo requiſita d
Picarum certo genere, cui expreſſiorem
loquacitatem tribuit, intellecta velit,
non de *Pſittacis; & certè de Picis*
Plinium loqui nemo non videt, qui
ςυνάφειαν textꝰ cōſiderat Pliniani,
§. 8. *Cauſam docilitatis & garrulitatis*
nō videtur attigiſſe *Perſius*, qui adeò
artificioſæ hujus avis loquelæ cau-
ſam indagans (ut exemplo ſcil. ani-
malium brutorum, *honore & præmio*
artes ali oſtenderet) non aliam quàm
neceſſitatem ab inediâ inductam ad-
fert, quo ſimul *& ſeſe lucri gratia ad*
Poëſin compulſum eſſe innueret, &
perditis tantum Romanorum mo-
ribus illuderet: *Quis expedivit Pſit-*
taco ſuum χαῖρε? Uti hæc cauſa
aliquid præſtat: ita, præter ventrē,
promptitudinem quandam & innatam,
quàm

ıàm vocant, *aptitudinẽ ad eas quas* *ıdimus voces proferendas* adeſſe ne- :ſſum eſt. Cuculũ enim quantum- ınq; inedia domes, & aſſiduo in- ruas, ut humana formet verba, ihil unquam præſtabis. Etenim *ıculus* eſt *non pſittacus*. Hoc innuit Iartialis, cum ſe tanquam *diſertum* *Pſittaco*, *adverſarium verò* utpote lliberalis ingenij hominẽ *Coturnici* :omparat. *Credis hoc Priſce, voce ut* *'oquatur pſittacus coturnicis*. Quaſi diceret *præter naturæ ordinem fore ſi* *coturnix humana voce utatur, quod* *pſittaco potius conveniret*. Deſtitui- tur enim *coturnix eo diſcendi ingenio*, *vaq; aptitudine, quæ inſignis eſt in pſit-* *taco, debito organorum numero & ſtru-* *ctura confirmata*. Hæc enim tria ſunt iſtius docilitatis momẽta. *Primum* *caput grandius; ſecundũ lingua huma-* *næ ſimilis, tertium aſpera arteria*, de quibus ad Solinum Draudius p. 149. qui etiam hæc & multa alia habet.

§.9. *Miraculum* in ſigne ſui tēpo
refert *Cælius Rhodiginus l.3. Antiqu*
rum Lect. c.32. & ex ijs *Otto Melan*
in Jocoſeriis, atq; Sim. Majolus Coll.
Pſittacus, inquit, *fuit Aſcanij Car*
nalis Romæ centum aureis compara
nummis, qui articulatiſſimè continua
perpetuo verbis Chriſtianæ verita
Symbolum integrè pronunciabat La
no idiomate, perinde ac vir peritus pr
nunciaret nullo penitus errore in eo
citando commiſſo.

§ 10. Neq; tantum *recitatorē Sym*
boli Pſittacum dixero, ſed etiam *caſt*
gatorem impudētiæ, & importunæ ava
ritiæ. Nam *Conr. Geſnerus* refert d
quodam, qui *Lōdini in Anglia ex ārc*
in aquā deciderat, & ſubinde clamaba
à bott à bott fort Wentij ponund i. e
cymbam, cymbā pro viginti libris, quoc
promittebat totidē libras ſervator
ſuo. *Nauta cymba advectus liberavi*
avem, & pretium promiſſum petijt. Rex
Hen-

us IIX. reſpondit, ſe tantū daturum, ſi
is adhuc ſemel illud confirmaret.
unc igitur avis importunū piſca-
rē caſtigatura dixit: *Gibe the Kna-*
e à grott h. e. *da nebuloni ſolidum.*

§. 11. *Liberatorem* etiam *Leonis*
eſcribit *Zonaras in vita Baſilij Ma-*
edonis. Nam *cum Imperator Leonem*
lium in carcerem cōjeciſſet, quod mor-
em ſibi machinaretur, eruturus ei ocu-
os, pſittacus, qui ſervum quendam de-
lorantem vicem Leonis, & perpetuò
lamantem, ô Leo ô Leo! audiſſet, ipſe
quoq; ſponte vocē imitatus clama-
vit, *ô Leo ô Leo!* dum Imperator ſena-
toribus in cōvivio adeſſet. Convivæ
igitur ex *ea avis voce* occaſione ar-
repta pro *Leone deprecaturiè* cōvivio
ſurrexerunt, & oppleti lacrymis di-
xerunt: *Annon iſta avis nos accuſat,*
cum Dominum ſuum appellet? Depone
Imperator iram & filium paterno vultu
recipe. Ita mitigata Patris ira, reſti-
tutus eſt filius.

§. 12.

§. 12. Majus quoddam opus
quod hominibus quibusdam *fi*
Deitatis fecerint Pſittaci. *Apſep*
quem alij *Pſaphō* vocant, *Rex Lib*
cum eſſet perditiſſimus & on
ſcelerum obſcænitate contami
tiſſimus, viam excogitavit, qu
non modo expurgaret infamiã, 1
etiã divinos honores poſt mort
conſequeretur. *Pſittacos* itaq;
ſeductum penetrale incluſit, qu
cicuratos nemine conſcio doc
canere, *μέγας Θεὸς Ἀψεφᾶς* i.
magnus DEUS Pſaphon; mãdavit
moriturus, ut nulla interpoſi
mora iſtud penetrale disjectis f
neſtris patefieret. Eo itaq; perac
& avibus provolãtibus urbẽ tota
& agrum omnẽ hac voce imple
tibus *μέγας Θεὸς ἀψεφᾶς* factũ e
ut *DEUS creditus & ſacra illi conſt*
tuta fuerint. Simile quid legimus d
Hannone Carthaginenſium Duce, q
et

etiam aves (crediderim *Pſittacos aut Picas*) alebat, atq; hæc verba dodebat: *HANNO DEUS eſt.*

§. 13. Huc ſpectat integer ex *Macrobio locus* qui eſt *l* 2.*c*.4. de *jocis Auguſti Cæſaris. Sublimis Actiaca victoria revertebatur* (*Auguſt9:*) *occurrit ei inter gratulantes, corvum tenens, quẽ inſtituerat hoc dicere: AVE CÆSAR, VICTOR IMPERATOR. Miratus Cæſar officioſam avem, viginti millibus nummûm emit. Socius opificis, ad quem nihil ex illa liberalite pervenerat, affirmavit Cæſari, habere illum & alium corvũ, quẽ ut afferre cogeretur, rogavit. Allatus verba, quæ didicerat, expreſſit: AVE VICTOR IMPERATOR ANTONI. Nihil exaſperatus, ſatis duxit jubere illum dividere donativum cum contubernali. Salutatus ſimiliter à PSITTACO, emi juſſit eum. Idem miratus in pica, hanc quoq; redemit. Exẽplum ſutorem pauperem ſollicitavit, ut*

cor-

corvum inſtitueret ad parem ſalutatio
nẽ: qui impẽdio exhauſtus ſæpe ad ave
non reſpondentẽ dicere ſolebat, OPERA
ET IMPENSA PERIIT. Aliquandi
tamen corvus dicere cœpit dictatam ſa
lutationem. Hac audita dum tranſi
Auguſtus, reſpondit: Satis domi ſaluta
torum talium habeo. Superfuit corv
memoria, ut & illa, quibus dominũ que
rentẽ ſolebat audire, ſubtexeret: OPE
RA ET IMPENSA PERIIT. Ad quo
Cæſar riſit, emiq; avẽ juſſit, quanti null
adhuc emerat. Huc & puto ſpectar
quod Martialis ultimo Diſt. habet
Pſittacus à vobis aliorũ nomina diſcam
Hoc didici pro me dicere: Cæſar ave
Si Romani iſtius corvi à quo omnibu
matutinis horis nominatim ad roſtra
ſalutabantur, funus innumeris exequii
celebrarũt, eumq; à quo eſſet interfectu
morte multarunt, quid facturos eſſe cre
dideris, ſi tantæ docilitatis & venuſtati
Pſittacum habuiſſent? Ita ex Plin. l. X
c. 43. Lerius arguit p. 130. §. 14

§.14 *Uſum Pſittacorum* diverſæ gen-
es ſemper alium atq; aliū fecerūt.
ndi priſci ſuperſtitionibus adhuc dediti
ſittacorū eſu & uſu ideo abſtinebāt,
uia divinum quoddam ijs ineſſe
ebātūr. Hodiè autem nec *Europæis*
ec Americanis in cōdecorandis ſuis
erizomatis cedūt; *Braſiliani* pennas
orū ter ac quater in anno vellūt, eorum
lumis pileos, veſtes, armillas cōpingunt,
lavarū capulos exornāt corpusq; ſuum
ohoneſtant, teſte *Joh. Lerio Navig in*
raſil. p. 129. Noſtri *Europæi* in *re-*
reationem & jucunditatem adhibēt,
lum inſtar graculorū, aut picorum
arrulorum voces hominum repe-
unt redduntq;, imo & conſortio
humano gaudēt. Quemadmodum
Carolus Cluſius teſtatur de elegan-
iſſimo aliquo *Dominæ Mariæ Ducis*
Croyenſis, qui *Annam ab Hillâ Comitē*
Megēſem adeò dilexit, ut quocunq;
per conclave exſpatiaretur, illam

 ſub-

ſubſequeretur, nec quemquam veſtem ejus attingere conſpiceret, quin eum morſu appeteret: Ita Zelotypia laborare eſt viſus.

§. 15. Quamquam ex varijs *antiqui & novi Orbis plagis* alii ſemper atq; alij *commonſtrentur Pſittaci; Ornithologi tamen in certas diſtinxêre claſſes.* Sunt enim

I. *Pſittaci Maximi CYANOCROCEI, qui nullum umquam verbum aut articulatam proferunt vocem*, præterquã hanc, quæ ei apud Gallos nomen fecit, nempe Perroquet.

II. *Pſittaci albi criſtati magnitudine pares pullo gallinaceo* ſeu *columbo domeſtico majori.*

III. *Pſittaci virides criſtatis nihilo minores, alarum coſta ſuperna rubentes.*

IV. *Pſittaci Pœcilorinchi* inter mediocres magnitudine principatum habentes.

V. *Pſittaci Melanorinchi*, mediocris ma-

magnitudinis, alioquin virides, à roſtri autē nigredine ita dicti.

VI. *Pſittaci Leucocephali*, qui & ipſi ob multiplicem colorum diverſitatem ποίκιλοι h. e. *verſicolores* adpellari poſſent. Sunt enim coloribus nō minus, quàm ſeptem diſtinctis, quorum tamen præcipuus eſt viridis.

VII. *Pſittaci Erythrocyani*, cujus colores itidem non minus quàm ſeptem ita toto corpore ſunt permixti, ut nulli ſint elegantiores his ipſis. Talis fortaſſis eſt ille quem *Tarnaſari, Indiæ urbe pulcerrimum ac ſeptemplici colore diſtinctum reperiri Ludovicus Patritius* ſcripſit.

VIII. *Pſittaci ſubcærulei colorem cinereum præ ſe ferentes*, magnitudine columbæ domeſticæ.

IX. *Pſittaci Erythroleuci grandiuſculo* gallo magnitudine pares.

X. *Pſittaci Torquati, Macrouri*, qu
priſcis ſoli ferè ſunt cogniti ab
Alexandri M. tempore uſq; ad
Neronis ætatem, teſte Plinio.

XI. *Pſittaci minores Macrouri*, tot
virides.

XII. *Pſittaci Erythrochlori Macrouri*
mediocris magnitudinis.

XIII. *Pſittaci Erythrochlori criſtat*
ab elegantia criſtæ admodum
ſplendidi.

§. 15. Quibus addendi omnino
ſunt *noviſſimi ex America in noſtrum
Orbem* delati *Pſittaci*, quorum me-
minit in ſua *Braſilia Joh. Lerius p.* 128
ſeq Nominat enim *unum barbaris
dictum Arat, plumis caudæ atq; alarum
ſeſquipede porrectis*, partim *purpuræ
inſtar rubeis, partim cæruleo colore
vehemẽter ſplendentibus*, cui & reliquæ
partes corporis reſpõdent, cũ in So-
le agit, in quo plurimùm verſatur,
neq; illius adſpectu ſatiari poteſt.

Alte.

Alterum adpellat *Caniden plumis inferioribus, quæq; collum circũagunt auri colore* micãtibus, quæ verò dorſum, alas, caudamq́, veſtiunt, excellenti cæruleo cum textili aureo infernè induta eſſe vidētur, ſupernè autem holoſerico pallio eos qui intuentur, ſumma perfundit admiratione. Poſt eos etiam allegat *Ajourous maximos ſcil & pulcerrimos*, qui *ſunt luteo, rubeo, ac violaceo colore in capite diſtincti, cauda quæ eſt prælonga, luteas reliquo corpore virides.* His ſubjungit ſequiores & viliores *Marganas*: Iſtis ſubdit *Tovis, ab Europæis Moiſſons* adpellati. His deniq; omnibus ſi adjiciãtur ea, quæ *Carol⁹ Cluſius in ſuo ad Exoticorũ libros Auctuario f. 363.* ſeq. & *M. Draudius ad Solinum, Conradus Geſn. in Hiſt. Animal.* & *Ulyſſes Aldrovãd⁹ Bonon. T.* I. *L. XL.* Ornithologias habent, paululũ prolixior erit naturæ & ſpecierũ ejus ἐξέτασις. Nobis has extremas quaſi lineas ſaltem in

tanta rerum copia attexiſſe ſuffi cit, qui Ornithologis & alijs Phyſi cis experientioribus anſam com mentādi objeciſſe videri volumus

§. 17. Tandē *terras, in quibus Pſittac pregnaſcūtur & ex quibus ad nos trāsfe rūtūr*, nō opus eſſe arbitror, prolix attingere, aut ſollicitè inquirere Utut enim veteribus non niſi quo: *Aſia miſſi aut Africa*, cogniti fuerint hodie tamen ita ſunt plures obvij ut nullam regionē ſaltem *fervidior in Aſia, Africa & America eſſe, quæ Pſit tacos non producat*, eosq; variâ ma gnitudine, & colorum varietate differentes, *opinetur Carolus Cluſius in Auctuario Exoticorum f. 363.*

§. 18. *Africani priſcis* admodū ſunt noti, Ita ut *Plinius* ſcribat ex *Diario Exploratorum Imperatoriorū à Nerone Cæſ. emiſſorū ex Inſula Gagaude primū viſas eſſe aves Pſittacos. M Draudius in Cēton bus Rer Mem. p 209* teſtatur in aliqua *Congiani regni provincia* inve-

niri

niri *varia Pſittacorũ genera* alijs *colo-
ris cinerei*, & *magnis* & *loquaciſſimis*,
alijs *minoribus*,& *viridibꝰ*,linguæ nõ
adeò promptæ exiſtentibus. Conf.
& Mart Baũgart. in Peregr.l.1. c.16.

§.19. *Syrios* quoq; *Pſittacos* com-
mẽdat *Cæliꝰ Rhodĩ.l 1. Antiq Lect c.X.*
quod elegantiſſimis & picturatis
pennis formoſiores reliquis ſint.

§.20. In *novo Americanorũ & Braſilia-
norum Orbe* infinita eorum copia &
magnitudo eſt, Ita enim *Lerius Hiſt.
Nav. in Braſil. c. XI. p m.*128. Quod ad
*plumam adtinet, vix crediderim in toto
terrarũ orbe aves inveniri tã excellenti
pulcritudine, in quibus contemplandis
abundè non naturã, ut profani, ſed crea-
torẽ laudandi ſuppetit materia Joſeph.
à coſta l. 1. de Nat. novi Orbis. c.* 20. de
*inſulis Cuba, Hiſpanica, Jamaica & re-
liquis cohærentibus* ait, quod *habeant
Pſittacos multos, qui volatꝰ perniciſſimi
ſint, & gregatim volitent*, Conf. etiam
Bertius in deſcript. Novi Orbis. p.805.

§. 21.

§. 21. *Terra Auſtralis* incognit integram quaſi meſſem oſtentavi *Franciſco Magellano*, alijsq; ejusdem repertoribus, ita, ut inde nomē ſortita ſit & dicta *Pſittacorum Regio*, in qua non tantùm magno numero, ſed etiam grandiori proceritate Pſittaci inveniuntur, ut qui brachium & dimidium longitudine exceſſiſſe ſcribuntur.

§. 22. Tandem ad *INDIAM quoq;* devolvimur, in qua *& loquaciores & ingenioſiores, & plumoſiores* omnibus alijs gignuntur & efferuntur. Suprà eos ex *Plinij l. X. c. 42.* citabamus. *Solinus vero eam Avem Indicam ita* reputat, ut ob *venuſtatem & decorem dicat: Sola India mittit Pſittacū avem colore viridi, torque Puniceo*, &c. Idem ex recentioribus *Luſitanorū Gamæ, Pizarti & Batavorum Lindſchoti* aliorumq; navigationibus evidenter patet, ut allegandis eorum verbis ſuperſedere poſſim. In re enim

aper-

aperta quid opus eſt probationibus? quid teſtimonijs?

§. 23. Hinc admodum probabilis iſta procedit opinatio, quod *ex Ophira noſtra Indica*, Terrâ nimirũ, ut *auri, argenti, gemmarum*: ita etiam *animantium, aviumq; verſicolorum & amœniſſimarum feraciſſima Salomon quoq; Pavones & Pſittacos* תֻּכִּיִּים *præſtantiſſimos nactus fuerit; ut qui omnium rerum Indicarum & bonorum Aureâ Cherſoneſo natorum abundabat, ſola hac fielicitatis parte nõ defraudaretur.* Neq; enim Regum & Dynaſtarum animi potentiæ tantum & copijs, ſed etiam ludis & jucundioribus ſtudijs atq; recreationibus dediti eſſe ſolent. Uti igitur *priores Navigationis hujus Ophiriticæ merces ad opes & ſplendorem regiũ, ita hæ poſteriores, quales ſunt Simij, Pavones, & Pſittaci*, ad recreationẽ & *delectationẽ Salomonis*, toti^9q; aulæ ſpectabãt.

§. 24.

§. 24. Ita meam de *Mercibus Navigij Salomonæi Ophiriticis* ſententiã, ὡς ἐνῆ μάλιστα ἐμοί, declaratam dedi, & rudiori Minerva elaboratam. Nullus dubitarem aſſerere, *plura & mercium & aromatum & animalium, & metallorum genera ex Indiis in aulam Hieroſolymitanam reportata fuiſſe.* (Quis enim aliter ſibi perſuaderet?) attamen quia de ijs nihil *meminit Scriptura*, cui *ab exordio operis me adhæſurum compromiſi*, ideo quoq; ea malo ſilentij nube involvere, quàm incertis teſtimonijs, aut meris conjecturis, nubiloſorum & vagabũdorum ingeniorum more, decertare; Satius eſſe ratus non omnia ad vivum reſecare, nec in re ſatis aperta & evidenti nimiopere anxium & ſcrupuloſum eſſe. Plurima enim ſunt, quæ ignoramus; quæ cognoſcimus, minima, aut ferè nulla reputamus.

EPI-

EPILOGUS.

Quod ſupereſt rerũ, ad benevolum devenio Lectorẽ, eumq́ʒ, ut æquum rerũ æſtimatorem, & moderatum bonæ meæ intentionis arbitrum ſe exhibeat, nimiopere rogatum volo. Quod officij & humanitatis genus uti omnibus bonis & cordatis viris candido ſemper pectore exaperui, ita nulla me dubitatio anxiũ tenet, quin idem cãdidi & eruditi viri mihi quoq́ʒ ſint cõteſtaturi. Errare quidẽ nõ decet, ubi error pręcaveri poteſt. *Nã falli, errare, labi, decipi tàm dedecet, quàm delirare & mente captum eſſe,* judice *Cicerone.* At quid magis hominũ eſt, *quã errare & labi? Homo & ipſe ſum, & nihil humani à me alienũ puto.* Quapropter Benevolũ Lectorem ad omnia humanitatis genera mihi concilio, & rogo, ut legat, cenſeat, moneat, corrigat, quæ ad jubar veritatis cõſiſtere nõ valẽt, ijs quaſi inducijs cũ eo pactis, *quod ſi id amico & candido pectore faciat, tantùm abfuturum, ut moroſè relucter, aut indignè ferã, ut potiꝰ gratꝰ agnoſcam & beneficij loco reponam, quod alij dedecori vertũt.*

Quod ſi apud magnos & decumanæ ſapientiæ viros nihil pro fecero, juvabit tamen eorũ votis ſatisfeciſſe, qui *hunc privatũ & quaſi ſuccinctũ laborem in ſuũ, ſi nõ uſum, ſaltem cõſpectũ* exſpectarũt, deſiderarũt, urſerunt. Si quid boni vel utilitatis, præter omnẽ meã ſpẽ in aliquẽ etiã eruditione & rerum humanarum ſcientiâ abundantẽ virum redundaverit, ea quoq; in parte mihi gratulabor, quod exigua mea facula maximo aliorũ virorũ lumini divina quadã bonitate & εὐφυΐᾳ accẽſo affulgeat, nebulaq; invidiæ aut rancoris non omne meum nomen obfuſcet De cætero *DEum ter Opt. Max. cui omnia noſtra minima, maxima acceptò ferẽda* ſunt, δοξολογίᾳ cõpellare jubet pietas, requirit benignitas. Is enim eſt, ex cujus gratiâ omnia habemus bona, & cumulatiora cuncta, quàm ſperare poteramus, accipimus jugiter.

Quapropter

Gloria ſit Patri, ſit Gnato Gloria, ſancto
Gloria Spiritui, Triadi ſit gloria ſanctæ!

AMEN.

0775

c
J660
L764n